Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Vocabularius vtriusq[ue] iuris

https://hdl.handle.net/20.500.14918/461926

Vocabularius vtriusq3 iuris

Strassburg, 1494, 7 Id. Aug. [door Drukker v. Cursus breves. = George Husner?]

BMC. I. 160.

Quoniã iuri operã datuꝝ pri⁹ nosse oportet vñ nomẽ iuris descẽdat.ff.de iusti.ꝛ iure.l.j.in ꝓn.etiam vt ait ꝓbus.j.ethic. qui virtutes vocabulorꝝ ignorãt de facili paralogisant.l.disciplinã. Nisi eñ nomẽ rei sciaꝫ cognitio reꝝ perit.ꝑm Isi. Turpe etiã videt patricio et nobili viro et cãs gorãti ius in q̃ ꝓsat ignorare.ff. de orĳ. iu.l.ij.§.mucĳ auditores.ꝓ.nã cũ diuissem et de here.cũ ex iniũcto.xxxvij.dis. sedulo. Et q̃b⁹ oĩb⁹ habet q̃ nẽo debꝫ ignorare scientiã in q̃ ꝓsat. Q̃d attẽdẽs legislator Paulpian⁹ di. Ñ ẽ pulcꝝ ad ꝓborꝝ interꝓtatiõꝫ puentiam⁹ pauca de ipi⁹ significatõe tituli referre.ff.si cer.pe.li.j. Idcirco q̃rundã terminorꝝ i iure vtrocꝝ maxie frequẽtant necessariũ fore duxi descriptões ꝛ significatões clari⁹ exponere tã in summis Azo. et Gof. q̃ aliunde collectorꝝ ꝓpter iuuenes maxime iuris vtriusq̃ alũnos. Et ꝫ breui alphabeti ordie vt eo meli⁹ memorie ꝓmendent. et tãto citius inuenianꝫ pstringẽdo.etiã cũ allegatõib⁹ in locis suis.vt in iure modicuꝫ pfecti p ignota minime pcedẽtes.his ꝓgnitis ꝓncipijs ꝛ termiꝝ significatõib⁹ accessum facilioꝛẽ habeãt ad vtriusq̃ iuꝛ noticiam.qꝛ oĩm hr̃e memoriã ꝛ in nullo penitus errare pot⁹ est diuinitatiꝫ q̃ bũanitatis.C. de ve.iuꝝ.enu.l.ij.§.si q̃d aũt.ꝓ. qꝛ oĩm. Et no.Bern.de rescrip.c.cũ adeo.in glo.j. de cõfir.vtl.vel inutl.c.porrecta.ĩ glo.ij. Et si lectori aliqua vocabula occurrerint quorũ expositio hic nõ inuenĩaꝫ de hoc nõ miret. qꝛ nec omniuꝫ memoria potuit occurrere. Et primo.

De A

a

Quãdo facit separationẽ ꝛ qñ includit ꝛ qñ excludit.no.Jo.an.de ꝑben.c.statutũ.li.vj.et archi.ꝺ elec.c.j.eo. Et a ꝛ ab in sili no.archi.xxxj.dist. aliter. Et de a in c.potuit.de do.et cõtu. Et iã a et ab denotant separationẽ.C.de nup.l.a caligato.et ibi ꝑ Ey.ĩ glo.iij.l.ordinata.ff. de duo.re.et.l.si ex duob⁹.vbi tex.cum glo.ff. de act.emp.l.iij.§.fi. Item a vel ab est dictõ significatiua primi termini a quo.sicut dicto vsq̃ termini ad quẽ. Hũc aũt terminũ a quo significat exclusiue vel inclusiue.de q̃ Bar.in.l.patron⁹.ff.de lega.iij.vñ a vel ab significat exclusiue.dicẽdo in statuto.a pulsu campane de sero nullus vadat ꝑ vicos sub pena tali. Nam hoc statutuꝫ intelligit pulsata cãpana. Ideo si quis vadat q̃n pulsatur nõ incidit in penam inclusiue. significat ibi a pulsu cãpane de mane quisq̃ potest domũ exire.quia statuens sic videt intellexisse zc̃. Et vide plenius de istis dictionibus ꝑ Jo.de ferra.ĩ sua practica ĩ forma capituli quãdo testes ꝓducunt ad eternam rei memoriam.

Abauus est pater ꝓaui vel ꝓauie.sicut ꝓauus est pater aui vel auie.

Abauia est mater ꝓaui vel ꝓauie.sic ꝓauia ẽ mater aui vl̃ auie ꝑm Isi.ix.li.ethimo.ꝛ plenius.ff.q̃ gra.l. iuriscõsul.§.q̃rto gradu. et §.tercio gradu.

Abauuncul⁹ est frater abauie ꝑm Isi.

Abamita est soror abaui.ff. de gra.l.ꝓalle.§. auunculus.

Abmatertera est soror abauie. De his terminis vide insti.de gra.§.tercio gradu.

Abnepos est filius nepotis sic̃ nepos fili⁹ filĳ vel filie ꝑm Isi.li.ix.ethi.

Abneptiꝫ est filia nepotis vel neptis sicut nepotis filĳ vl̃ filie filia ꝑm Isi.vbi supra

Abigere ẽ a se expellere vl̃ crimẽ abigeatus exercere vt sequitur.

Abactor ꝑm Isi.li.x.ethi.est fur iumẽtorꝝ vl̃ pecudũ quẽ vulgo vocamus abigeũ. Nam abige⁹ est q̃ crimen abigeat⁹ cõmittit.et ꝓprie ille q̃ pecora alicui⁹ a pascuis ꝛ armentis subducit abigẽdi studio.ꝛ hãc artẽ exercens vt ꝑ aliqꝺ signũ qꝺ facit ipa aialia fugiant separenꝫ ꝛ dispergant.ꝛ ea sic recipiat scz cũ panno rubeo vel alias oues quasdam ad nemora fugando vt alius accipiat ꝛ depredet. Et est abigeat⁹ crimen capitale C.ꝺ abigeis.l.vnica. Et maxim⁹ orator apud grecos demesthenes differentiã ponit inter furẽ ꝛ abigeũ.dicẽs.q̃ ille q̃ vnã solaꝫ pecudẽ surripit fur est ꝛ vt fur coercebit.sed q̃ totã gregẽ subtrahit abigeus est et crimine abigeatus tenebitur.

Ab intestato.l.sine testamẽto.insti. de here q̃ ab inte.dese.in rubr.vt in nigro.

Abduci est a veritate separi, vñ apl's, Nolite abduci doctrinis varijs et extraneis, xj. di, nolite, et ad Hebre, ca, xlij.

Abolitio est accusatōnis institute pemptio. l'absolutio q̄ q̄s nomē alicui⁹ accusault cū oi inscriptōe tā facta in totū abolet remissa necessitate accusandi, z hz impetrari a prin cipe vl' iudice ab illo scz q̄ aliquā accusatiōz instituerat z ī ea se inscripserat, talis em̄ cir ca infamiā desistere nō ꝑt nisi absolutionē impetrauerit. Hz q̄n tal' ipetrat q̄ desistat z q̄ illud qđ p accusatōz inchoatū erat de leat rite fit. Et est duplex abolitio scz gene ralis z special', de generali habet. C. de abo li, ge, l, vl, etiā. ff. de aboli, l. abolitio. Et per hāc eximit re⁹ q̄ nō incidit in turpilianū si nō deferat accusatū. ff. de abo, cri. l, si inter uenīēte. Et si infra. xxx. dies. post abolitio nē generalē cā ꝓposita nō ꝑt, pbari ad eā re dire nō ꝑt, C, de abo, ge, l. j.

Abortiu⁹ est puer vl' alter fet⁹ añ debitū tps nat⁹, z ōr iō sic q̄ nō oriat sed aboriat z excl datur ſm Jsi, li, x. Et mlier q̄ sic aborsit ōr homicida occasionalit. xxxij, q, ij, qđ ꝓo. z, c, moises, et, lxxxvij, di, si exposit⁹. Et paulus noīat se aborsiuū, j. Tbi, j, et, xxiij, q, vj, ī pn̄ ti, de cele, mis, c, cū martbe. ꝓ. sane. al's nō ē homicida q̄ aborsiuū ꝓcreat añq̄ aīam ac cepit corpi infusam vt est embrio, xxxij. q, ij c, qđ ꝓo nō formatū, et de homi, c. si aliq̄s, nec talis ꝓtrabit irregularitatē q̄ ad ꝓmo tionē nisi interficiat hoīem iam aīatum, de homici, c. sicut ex litterarū.

Aborsus reqre infra sub lra b, c. si aliq̄s.

Abpatruus, est frater abaui vel abauie.

Ab re, i. sine cā, vt habet ī. l, si q̄s seruo ꝓsua serit. C. de fur, z de iudi. l, cōsentaneū.

Abrogare est destruere vl' delere in toto, vñ ōr lex abrogata qñ in toto est sublata vl' de structa. Hz derogat ei qñ in ꝑte tollit vl' el detrahit. ff. de ꝓ, sig, l, derogare. Et etiā ab rogare interdū ē addere aliq̄d. Et septē de causis aliq̄d abrogat, vt no, di, xlij. §. B et si legibꝫ. ꝓmo ꝛria ꝓsuetudie q̄ nota ē ꝓncipi di, xlij, leges. et. ff. de legi. z senat⁹, l. de q̄bꝫ. scō ꝓtraria ꝓstitutōe, di, xxxj. añ trienniū. tercio cāe cessatōe. di, lxj. c, neoficus, quarto locoꝫ varietate, di, xxxj. alit. quinto nimio rigore canōis, xxxiij, di, fraternitat⁹, sexto si ꝑcibꝫ occasionē malignādi hēat, xvj, q, j, le gi, septio ꝓpt malū inde seq̄ns. di, lxiij, vex. Sed an abrogata lex possit allegari, vide glo, ꝓ, q̄cūq̄, c. nouit, de iudi. Et q̄liter po pul⁹ possit abrogare canonē quē ꝓdere nō ꝑt. Solutio p expām ꝓsensum pape, de pbē, c, cū iā dudū, vl' ōr ꝓsuetudo rōnabil' z ꝑscripta etiā tollit. ō ꝓsue, c. fi. etiā sine scia ꝓncipis, q̄ difficile essz eū oēs ꝓsuetudines scire, vt in glo, ꝓ, abrogare, c. ī istis. di. iiij.

Absentia est q̄ntuplex. z q̄n q̄s obtentu ab sentiaꝫ in integrū restituat, vide glo, l. fi. ff. de i inte, resti. Jtē absentiaꝫ alia necessaria alia ꝓbabilis. alia honesta siue voluntaria Necessaria vt causa reipublice vel de man dato ꝓncipis ꝓficiscēti subuenit p̄ in integrum restitutionē. ff. ex q̄bꝫ cau, ma, l, j. et, l, necnō. Absentia ꝓbabilis vt cā studioꝫ vl' mercature. vel volūtaria vt pegrinatiōis, si ꝓcuratorē nō dimisit absens non ita facile subuenit ei, vt, l, necnō ꝑ alle. Sed absens cōtumacit nō audit, vt, C, q̄ ap. nō recl. l, j. Absens ꝓpie ōr q̄ est extra ꝓuinciā, vt, C, de bon, au, iudi, possi. l. fi. §. vlti, Tū q̄nq̄ acci pit ꝓ eo q̄ pñs nō est eo loco vbi petit, ff, de ꝓ, sig. l, absentez. Qñ absens multis capit modis. Primo ille ōr absens q̄ alīū audire et intelligere nō ꝑt, sic capit ibi cū dicit, sti pulatio nō pōt fieri inter absentes, insti, de inuti, stipu. §. itē verboꝫ. Scōo absens ōr q̄ nō est in eadē ꝓuincia, vt, C, de lon, tem. ꝑscrip. l. fi, Tercio absens ōr vt hic seqt re stium ꝓductio nō ꝑt fieri ꝓte absente si ve lit adesse, Et sic ōr absens q̄ nō videt ꝓduc cere vel iurare testes, vt. l. si q̄n, C. de testi. Quarto absens est q̄ nō est in domo, seu re spectu cuius nunciandū est nouū opus, ff. de no, ope, nū, l, ō pupillo, §. si quis. Quin to dicit ille absens qui faciliter nō ꝑt cōue niri, vt q̄ pñte ꝓncipali fideiussor nō ꝑt cō ueniri, et ita absente pōt cōueniri. C, de fi deiusso, et man, auc. ꝑsente. Sic etiā accipi tur in. l. pñs, ff. de pcura, vbi ōr, pñs est q̄ in ortis est, id est qui faciliter pōt cōueniri. Sexto absens dicit q̄ ad lucrandas distri butiones materiales pñtiarū, abest scz q̄ non est in choro hora determinata. et ita li cet sit in ecclesia. tñ extra chorū in certis ho ris dicit absens.

Absolutio differt a reuocatōne, nam absolu tio fit a sententia excōicatōis, suspensionis vel interdicti, iuxta formā ecclesie cum ba culo dicēdo psalmū miserere. z de profundis

et fit cū solēnitate. Sed reuocatio est sentē/tia verbalis sine solēnitate, etiā absolutio fit si excōicatio tenuit, z si non tenuit fit re/uocatio. Item absolutio reddit qō excōica/tio intulit ꝓterq̄ fructꝰ q̄s excōicatꝰ iuste p/didit. qz p absolutionē tales nō recuperat. vt in anten. vt cū de ap. cog. §. generalē. ℣. si/ vero post. coll'. vij. Et absolutio ex falsa cā/ sup nota impetrata nō tz z est nulla. vt no. in. c. qō sup bis. de fiō instru. Sz tz excōica/tio lata sit ex falsa causa tū bñ tenet. xj. q. iij. c. j. z ō of. ordi. ex ꝑte. i glo. et an pecuia pos/sit peti vel dari p absolutione. de simo. ad aures. c. dilectus. et. j. q. j. nullus episcopꝰ. Absq̄ est priuatiuū. vt in. l. minus. C. de ac qui. poss. z q̄ ponit exclusiue et q̄ inclusi/ue nominat Archi. de ꝑcura. qui generali/ter. li. vj.

De AC

Acceptilatio ē liberatio p mutuā interroga/tionē q̄ vtrisq̄ cōtingit ab eo nexu absolu/tio. l. dissolutio. ff. e. ti. l. pluribꝰ. et. l. j. Uñ acceptifero acceptituli acceptilatū ℣bū cō/ria absolutio q̄ simulat debitorē suum sibi posituū. a q̄ veit acceptilatio. et est imagina/ soluisse qō nō solut. idq̄ facit aio remitten/ di. qz illa ℣ba dicēdo quicq̄d tibi p stipula/tionē ꝑmissi. vel ex stipulatu. habes ne acce/ptū. et tu rūdeas. habeo. acceptūq̄ fero q̄si dicat. ꝓinde habeo acsi accepissem a te ꝑve/rā solutionē. At sic sicut vera solutōe libera/ tus esses. ita hac acceptilatōe liberaris. vt C. eo. ti. l. j. glo. ij. Item acceptilatio inutil' ōr/rōne acceptatōis. vt tractaꝫ. ff. eo. ti. l. an in utilis. in glo. j.

Accessio ōr aliq̄d adiacēs alteri. vel oē id qō est accessoriū z necessariū in ꝓncipali vt ca/pistrū eq̄. vl' vestis suo. vt. ff. depositi. l. j. §. q̄ in depositis. Si ei suū emeris z vestē in q̄ tradit acq̄ris. z si ō eo mētio nō sit fcā. Et accessiones ciuiles vt vsure nō veniūt i ꝓtra/ctu stricti iurꝫ. etiā post li. ꝓte. C. de ꝓdi. in de. le. j. in glo. et. ff. de vsuꝫ. l. moza. in glo. ℣. difficillis. z i. c. venerabiles. de acceptio.

Accessoriū. idem est qō accessio. et sequit na/turam sui ꝓncipalis. insti. ō re. diui. §. qō si ptim. ff. si q̄s cau. l. si eū. §. q̄ inturiar. z in re/gula. accessoriū. de re. iurꝫ. li. vj. z q̄ accesso/riū veit officio iudicis mercenario. tūc sub/lato ꝓncipali. tollit et accessoriū. C. depo. l. iij. Secus q̄ accessoriū venit officio iudi/cis nobili. ff. de ꝓdi. inde. l. fi. §. iurꝫ. i glo. alias regulariter nō tz accessoriū. vbi nō tz ꝓncipale. cū saltē nō accedat ꝓncipali. vt in c. si diligēti. de fo. cōpe. Fallit tū in casib. Primo in. c. debitores. de iureiurā. vbi acces/soriū. s. iuramētū de soluēdis vsuris fcm̄ tz. ꝓncipali tū. s. obligatōne debitoris ad vsu/ras sublato. qz ad vsuras soluēdas nulla ē obligatio de iure canonico z ciuili. z tū iu/ramentū factū de his soluēdis ē seruandū. Sed regulare ꝓtrariū intelligit q̄n accesso/riū z ꝓncipale regulaꝫ eadē rōne eodē tpe ñ mutato respectu psone. Sz illa nō seruanꝫ in ꝓmissione z iuramēto. qz ꝓmissio fit pti. sed iuramentū deo. z dixit Iudo. de roma se ꝓsuluisse. q̄ accessoriū etiā pciosius ꝓnci/pali tū accedit. ff. de au. z argen. leg. l. cū au/rū. ℣. si. eo. ti. Et facit ad q̄stionez. Si lego mli'eri vestes q̄s sibi feci. q̄ etiā i legato ve/niūt ornamēta aurea vel argētea vestiū.

Acor z mucor. sunt vicia vini z panis. q̄n a/cessit z mucessit.

Actus est quedaz seruitus q̄ is cui ea debeꝫ habet ius q̄ ꝑt p fundū in quo sibi hec ser/uitus debeꝫ ducere iumentū vl' vehiculum suū. s. vt nō solū possit ambulare p se sz etiā iumentū z q̄drigā secū ducere. ff. de ser. rus. ꝑdi. l. j. ℣. actꝰ. z. l. inꝫ act. z insti. e. ti. §. actus. Aliter capiꝫ actꝰ p operatōe dū ōr. Actus actuoꝝ sūt in patiēte ꝑdispositio. ij. de aia. et. j. q. j. p Esaiā. ff. si q̄dru. pau. fe. di. l. j. §. cū arietes. et. ff. ad. l. aq̄l'. l. si ex plagis. §. taber/narius. de pe. dist. j. quia diuinitatis. et. c. medicina.

Acta dicunꝫ publice scripture negociorū q̄ in iudicio agunꝫ. ordinē eoꝝ modū z figurā cōtinentes. Uel etiā sunt ꝓcessus siue ge/sta curie. et sunt cōia. C. de iudi. l. vlti. ff. de re iudi. l. actoꝝ ℣ba. et. l. paulꝰ. q̄ ꝑdita pūt ꝓbari p testes. C. de fi. instru. l. emācip atōe nec valēt nisi testiū aminiculo fulciāꝫ. c. cū a nobis. de testi. dñt g̃ scribi p ꝓsonā publi/cam aut duos viros idoneos. c. q̄n cōtra. de ꝓba. vbi acta originalia debēt remanere apud scriptores. et q̄ ea temere violauerit nō potest postmodū ea impugnare. c. cum olim. de offi. dele. Sunt aūt acta triplicia ff. iuri. sol. l. ij. nam. Quedā sunt acta iudi/cij ordinatiua q̄ valēt ad ordinatiōz iudicij vt est libelli oblatio lit. cōtest. Quedā valēt

ad veritatis indagationē.z dicunt indaga
tiua ꝓbatis vt depositio testiū,editio instro
z ꝓfessio ptiū. Et q̄dā litis decisiua q̄ valēt
ad decisionē cause. De his dicit Ja. de are.
in d.l.ff.iudi.sol. Et acta a iudice p̄sumunt
oīa rite celebrata.de elec.bone.l.de renunc.
c.in pñtia. Itē acta facta coꝝ sacerdote in
foro penitentiali faciunt fidem coꝝ iudice
seculari.vt in autē.hoc ius porrectū.C. de
epi.et cleri.et in.l.si q̄s i hoc genus.C.c.ti.
Et acta q̄ dñt fieri coꝝ iudice.si fiant coꝝ
notario nō valēt.vt no.in glo.in.l.fi.C. de
libe.cau.z glo.in.l.hac cōsultissima.C.ō te
sta. Itē acta etiā q̄cq̄ dicim⁹ locū in q̄ resi
det iudex instruct⁹ de causa ꝓgnoscēs.vbi
acta detegunt.vt quilibet factū suū audiat
seu videat.z suū cōsequat meritū.q̄ loc⁹ alit
etiā ius apellat.ff.de iusti.z iur.l.pe.§.fi.

Actor est q̄ agit z pulsat aliū rē aliquam ab
ipo petēs in iudicio.ff.de iudi.l.in trib⁹.ff.
fini.regun.l.iudiciū. Hā in cōibus iudici
bus q̄rit q̄s actor sit. Est ergo ille q̄ suo no
mine agit.vl q̄ ꝓstituit ad agendū vl defen
dendū cās vniuersitat⁹ vel alteri⁹.ff.qō cu
iusq̄ vniuer.no.l. itē ꝓbor.§. decuriones.
Vel ōr q̄ ꝓstituit a tutore vel curatore aīi
li.ꝓtes.C.de pcu.l.neq̄ tutores.C.de acto.
et tuto.vl cura.dan.in rubri.z nigro. Et est
regulare q̄ actore nō ꝓbante re⁹ absoluit.i
l.q̄ accusare.C.de eden.vbi dic tex. Actore
em̄ nō pbāte q̄ ꝓuenit z si nihil ipe p̄stite
rit obtineat.glo. accur.i. absoluat.j.q.vlti.
actor.vt eccle.bñ.c.vt nostrū.et.C. de pba.
l.actor. Fallit em̄ hoc in casib⁹ ad min⁹.xv.
q̄bus actore nō ꝓbante reus nō absoluit.
Vos casus vide in glo.p̄alle.c.vt nostrū.z
actor seq̄ debet forū rei.c.si cleric⁹.et.c.cum
fit generale.de fo.cōpe.

Actio significat triplicit.stricte.late.et latissi
me. Stricte significat ius p̄sequēdi qō ori
tur ex obligatōe. Late significat dū significa
cat iurisdictionē iudicis.z ita ne dū signifi
cat p̄sonales sed etiā reales actōes. Latissi
me cū etiā significat officiū iudicis.z b mō
q̄rela inoffi.testa.ōr actio.ff.de lega.j.l.cuz
filius.in pn.facit.l.actōis ꝓbo.de ꝓbo.sig.
ff.z.l.actōis ꝓbo.de act.z obli. Et b verbū
actio significat bñ simul ius z factū. nec est
incōueniens.

Actio ergo significat officiū.i.ius p̄sequen
di.licet officiū sit facti. Et ponat differētia
inter iurisdictionē z officium. Est em̄ actio
ius p̄sequēdi in iudicio qō sibi debet.insti.
de act.in pn. Et addunt quidā qō suū est vl
alienū.ita vt illa diffinitio includat omnē
actionē tā in rē q̄ in p̄sonā.sed illa diffini
tio p̄missa solū ꝓhendit actionē p̄sonalē.
illud aūt qō tuū est tibi debet. Si vero qō
nō tuū est z quicq̄d est in iudicio dz includi
diuersimode quo petit.et ꝓcludit in actōe
reali et p̄sonali.qz in p̄sonali peto mihi de
bitū. In reali ꝓo actōe peto aliq̄d vt meuz.
q̄re boc verbū actio sumit aliter z aliter vt
p̄missuz est. Et nota q̄ hoc verbū debet q̄
q̄ large sumit.vt cū ōr. quicq̄d i iudicio ti
bi debet.l.res quā petis vt rē tuā siue relve
dicatōe actōne cōmodati siue depositi ſm
Azo.i sū.ti.de edē.i pn. Olim dicebat actio
cōceptio ꝓbor formata a magistratib⁹.l.ū.
§.deinde ex his.ff.ō ori.iur. vñ dicebat for
mula vulgar.ff.de fur.l.si seru⁹ naue.Zo.
die aūt fit fine impetratōe z ꝓceptōe verbo
rū solennīū.C.de formu.et impe.act.subla.
p totū. Nec hodie est aliq̄ differētia int in
terdicta z actōes.cū interdictū nihil aliud
sit q̄ actio p̄toria.ōr g actio ius ciuile vl p̄
toriū q̄ debitū a te exigere possum vl pete
re rē mihi restitui ſm Azo. et Hof.de iudi.
dilecti.et ē actio i iure ciuili.insti.de iur.na.
gen.z ci.§.ius aūt. Et ſm canones actio ōr
cā.c.forus.de ꝓbo.sig. Et ſm leges actio dz
poni in cā.qz nemo sine actōe experit.ff.de
ne.gest.si pupilli.in fi.z.c.examinata.de iu
di.phibent tū attētius nimis subtiles ac
tionuz intentiones.vt in.c.dilecti.de iudi.
Actionū vero q̄dā sunt in rem z q̄dā in p̄so
nā. Actio in rē ōr vendicatio rei.q̄ sez di
cit aliq̄s rē de q̄ agit suā. Et aduersari⁹ dic
eā esse suam. Nū ergo petis rē aliquā vt tu
am rei vendicatōe.tūc agis actōne in rem.
Actione vero in p̄sonā petis ab aduersario
aliq̄d tibi dari vel fieri. Itē actōes q̄dā bo
ne fidei dicunt.q̄dā stricti iuris. Actōes bo
ne fidei dicunt. nō ideo.qz in eis dz seruari
bona fides.qz etiaz bona fides seruatur in
actōib⁹ stricti iuris. Sed dicunt bone fidei
ideo.quia maxime exuberare debet bona fi
des inter ꝓtrahētes in eis. Et vltra id etiā
venīūt oīa accessoria z ea de q̄b⁹ nihil est ex
cogitatū.vt in actōe emp.vel cōtractu ven
di. Venit etiā id qō exp̄sse nō est actū.vicz
a tēpore more qui alteri nō reddit istud ad

qō tenēt de natura ꝓtractus veniūt dāna, et interesse. q̄ dūt restitui. z sic in eis multū exuberat officiū iudicis pinguī q̄z in actiōe stricti iuris. Sūt aūt actiones bonefidei. xvij. q̄ enumerant instl. ō act. §. actionū. z ponūt in glo. de excep. c. cū venerabiles. z otinent in his ꝑsibꝫ. Empti ꝺducti mādati depositi q̄z. Pignora ciscūde cōi p socioq̄z. Dotis z beredibꝫ turele comoda gestor. Prescriptis verbis cū extimat atq̄ pmutat. Iste bone fidei sunt stricti ceteri iuris. Alie ꝺo dicuntur actiones stricti iuris. vt actio ex mutuo. ex stipulatu. ex arbitrio z ꝺsiles. Et in istis nō venit accessoriū. nec ea de q̄bꝫ nō est excogitatū. vt no. Bar. in glo. palle. Nec in his a tpe more q̄ alteri nō reddidit illud ad qō tenēt de natura cōtract⁹. veniūt dāna z interesse q̄ dicunt restitui. Itē actionū realiū alie ꝺpetūt p rebꝫ corꝑoreis. z sic bz locum rei vendicatio. alie p incorꝑalibꝫ z p seruitutibus acquirēdis seruiēdi z defendēdi. z sic cōpetūt due actiones. quarū vna vocat ꝓfessoria. alia negatoria. Itē nota q̄ actiones personales vsq̄ metas. xxx. annoꝝ extendunt. vt. C. de cōsti. pecu. l. ij. z ibi nota tex. q̄ possibile est oēs res in pecuniā ꝺuerti. C. de ꝓscrip. xxx. an. l. sicut i rē. Reales aūt vsq̄ ad metas. xl. annoꝝ. vt. C. de ven. pig. l. j. et in glo. de vtroq̄ casu. Est ergo vt clarī⁹ dicat actio realis q̄ obligatū cū ꝺ quē dirigit nō ꝓsupponit. Sed iō ꝺpetit. q̄z ꝺs ꝺtēdit constituī rē ꝺ quā talis actio dirigit. verbi grā. Intrasti domū meā violēter. ego peto possessionē meā quā occupas. tu nullo iure mibi obligat⁹ es. nec aliq̄d mihi ꝓmisisti nec tecū ꝺtraxi. sed tm̄ te ꝺuenio. q̄z res mea apud te est. Sz ꝓsonalis actio ꝓsupponit debitorē cōtra quē dirigit obligatū ex cōtractu vel maleficio seu ex varijs causarū figuris. Et ista dat etiā ad rē. sed ꝓsupponit obligationē ꝓsone. vt vendidisti mihi librū vl locasti domū tu mihi obligaris ex ꝺtractu licet agā ad rē. s. librū vel domū.

Actio ad exhibendū dat ꝺtra possessorē vel aduersus eū qui dolo malo possidet vt rem exhibeat. i. in publicum deducat. vt fiat aduersario copia vendicādi ꝑm Azo. in sum. ti. ad exhibē. in ꝓn. Nam exhibere est rē in publicū deducere z videndi tangēdiq̄ cōprehendēdi rei facultatē ꝓbere z ostendere vt aduersarī⁹ copiā habeat rem suam esse cōtendendi. vt cū q̄s dicit. hec est res mea. quia tacta seu vlsa ab eo sibi sua videt. vt. ff. ad exhibē. l. ij. cū ibi no. Et si erat instrumētū res ipa exhibēda ꝺz fieri facultas legēdi et etiā transcribendi. ff. quēad. testa. ape. l. j. et. l. ij. §. stipulart. Et sic exhibere ꝺz ꝓprie q̄si extra secretū habere. Et ꝑm placē. q̄si extra se hr̄e. sic redibere q̄si retro habere ꝺz. ff. de edil. edic. l. redibere. in ꝓn.

Actio arboꝝ furtim cesaꝝ habet ꝺdemnationē aduersus eū q̄ arbores furtim cedit inscioꝝ inulto dño. Et ꝺpetit cōtra ipm dampnū dantē ad duplū dāni dati in q̄ casu etiā cōpetit huic actio legis aq̄lie. ita tū vt deducere possit a ꝺdemnatōe q̄ actio cōsecutus est altera actōe. vt. ff. arboꝝ furtim cesa. l. j. Et appellatōe arboꝝ etiā vites cōtinent. ff. de arbo. ceden. l. j. §. arboris. Itē cōtinetur edera q̄ improprie dicit arbor ex interpretatione z plerūq̄z arboribꝫ heret. ff. arbo. furtim cesa. l. vitē. et in glo. Etiā et arundo nō male dicet arbor. et idē de salicto qñ iam radices immisit. vt eadem. l. vitē. iuncta glo. Actio calusiana est p quā reuocant ea q̄ in fraudē creditoꝝ patroni libertus alienauit vt ibi etiā locū habeat actio fauiana. ff. de iure patro. l. si liberatus. ꝑm Pla. Actio fauiana z pauliana sic dicta sunt ab autoribus et earum inuentoribus. Et habēt locū qñ debitor in fraudez creditoris alienauit ea q̄ alienata fuerūt creditori vt reuocet ipa alienatio. Dat etiaz actio fauiana patrono ad reuocandū alienata p libertū vel p debitorem in fraudem patroni vel creditoris in qua veniūt fructus etiā post lit. cōtest. pcepti. vt no. ff. si q̄d in frau. patro. l. ij. et ibi p totū. Sz pauliana dat ꝓprie creditori ad reuocanda alienata in fraudē p debitorē. de qua. ff. q̄ in frau. credi. l. j. §. fi. et. l. hoc factū. in q̄ etiā veniūt fructꝰ. vt eo. ti. l. ꝓtor alt. §. hanc. et. §. ꝓterea. qō intellige iuxta le. fi. §. nō solū. eo. ti. de q̄bus ambabꝫ. ff. de vsuca. l. videam⁹. §. in fauiana. et insti. de actio. itē si quis in fraudem.

Actiones ciuiles q̄ sint z q̄t. reqre in spe. ti. de acti. et excep. ꝓponen. §. postremo. Et nota q̄ qñq̄z distinguit actio ciuilis cōtra criminalem. z tunc idem est qō actio intentata p aliq̄ interesse. Qñq̄z distinguit cōtra pretoriam. tūc idem est qō actio saffirta directa ī re. Pretoria aūt dicitur que datur officio

iudicis, vt infra actões ptorie.

Actio comodati est triplex. s. directa, vtilis z cõtraria. Dñ directa cõpetit ei q̃ rẽ aliquã comodauit ꝓtra ꝓmodatariũ ad repetẽdũ ipam rẽ vt ei res ad eꝰ accessiones restituã tur facto z expleto vsu ꝓpter quẽ comodata est, ff. comoda. l. j. fm Pla. Actio comodati cõtraria ei cõpetit q̃ comodatũ accepit in eũ q̃ ꝓmodauit, z impẽsas in re comodata factas veluti si egrũ seruũ curauit qõ noie cibariorꝫ impendit nõ repetit. ff. como. l. in reb. §. possum. cũ. §. sc. Actio comodati vtilis fm Pla. ꝓpetit vbi nõ est vere comodatũ, sed interꝑtatiue, vt si amicꝰ ex ꝓfidentia rẽ amici ex ꝓpria auctoritate accepit. Et pone meliꝰ exemplũ ꝑ. l. j. §. fi. cũ. l. vj. et. lij. in ꝑn. ff. como.

Actio cõfessoria est q̃ cõpetit ei q̃ dicit se hre ius vel seruitutẽ p fundũ viã eundi vel agẽdi, vel altius edes suas leuandi, vel quãcũ q̃ aliã seruitutẽ in re ipsiꝰ etiã inuito eo. Dec añt actio in rẽ ds vel realis, qr rẽ tuã corpalem, scz ius eundi p fundũ petis q̃uis ipsa seruitꝰ sit incorpalis, vt. ff. si serui. vẽdi. l. vj in ꝑn. Et ds ꝓfessoria, qr verbis affirmatiuis cõstituit. q̃ ds actio negatoria fm Pla. ff. si. serui. ven. l. si q̃ꝫ. §. cũ in domo. z ibi no. Dñ actio negatoria cõpetit ei qui dicit aliquẽ nõ habere ius vel seruitutẽ ad aliq̃d qõ facere volebat alter z ipm p hanc actionem ꝓhibet, vt quãdo dñs fundi intendat aduersus te solitũ ire p fundũ suum dicens Nõ est tibi ius ire per fundũ meum, et hec actio similiter in rem dicit, quia dñs fundi vendicat libertatẽ dum ipam intentat verbis negatiuis, dicẽs q̃ alter nõ habet ius eundi vel agendi p fundum suũ, nec altius edificandi edes ne luminib suis noceat, et sic per hanc dñs fundi ad hoc agit, vt fundus suus declaretur liber. z alter desistat z ꝓhibeat ne eum de cetero inquietet. ff. si serui. vendi. l. vj. et. l. loci corpus. §. cõpetit. z insti. de actio. §. ecõtra. Et actio nõ cõpetit de dñio, sed de iure predioꝝ, sicut z cõfessoria, vt in ꝑalle. l. vj. in ꝑn. Et licet fm Pla. dicat ideo negatoria qr verbis negatiuis intentatur. Tamẽ cõtrariũ notat in. l. vj. et. §. ecõtra. supra alle. Nam quelibet earũ. s. actio cõfessoria z negatoria ꝑ dari p verba affirmatiua z etiam p negatiua. Non ergo sumunt differentiã p formã verboꝝ sed differunt rõne materie. Dñ breuiter ꝓcludẽdo siue p affirmationẽ siue p negationẽ debet. tñ in hoc differũt, qr cõfessoria dat ad tuendam sibi seruitutẽ debitaz. z negatoria dat ad tuendã sibi libertatẽ suã. Et notant doc. exẽpla in q̃bꝫ ꝓfessoria intentat verbis negatiuis. z negatoria verbis affirmatiuis. i. c. cũ ecclesia sutrina. de cau. pos. z ꝓprie. vbi bona glo. de bis. z de iudi. in. c. examinata et in. d. l. vj. ff. si serui. vendi.

Actio cõmuni diuidundo inter eos dat qui sine societate nec ex causa hereditaria aliq̃d cõmune habẽt vt id diuidat fm Placen. z Azo. habet ergo locũ hec actõ inter eos ad quos res aliqua cõmunis ptinet nõ per societatẽ nec p hereditatẽ ad ꝫ q̃ res illa diuidat. Itẽ si ex cõtractu societat̃ res illa sit cõis habet locũ hec actio. ff. como. l. j. Et ds ista actõe. ff. de iudi. l. in tribus.

Actio cõducti cõpetit ei qui ꝓduxit a locãte vel locatore fundũ vel ꝑdiũ vel domũ. z cõpetit ei ad hoc q̃ liceat sibi inhabitare. et in vsu habere rẽ ꝓductã. etiã ꝓpetit ꝫ locatore si aliq̃s expẽsas vtiles vl necessarias ibi fecerit.

Actio directa ẽ qñ aliq̃d directe petit in ius vt ex comodato vel depositio. et hmõi

Actio vtilis est q̃ dat nõ ex iure aliq̃ directo sed vtiliter z ex eq̃tate cõpetit. vt in publiciana. et hmõi fm Pla. z Azo. De ista actõne vtili habet̃ z notatur. ff. de nego. gest. l. actio. et. ff. q̃dru. pau. fe. dl. l. penl. Et nota q̃ actio directa z vtilis eiusdẽ sunt effect. vt in. l. actio. ꝑalleg. z in. l. differũt. licet fm q̃sdã differãt. vt no. ĩ. l. ex legato. C. de legi. et plene p Cy. in. l. j. C. de act. et obli. vñ directa dat fm ꝓba z mẽtẽ. vt interdictũ. vñ vi directũ dat tm̃ ꝺ spoliantẽ vl mandantẽ seu ratã habẽtẽ spoliatoꝝ suo noie factã. qr ꝓba z intẽtio ꝑtoris h volũt ĩ hoc interdicto. sz idẽ interdictũ vtile dat ex mẽte tm̃ de eq̃tate q̃dã nõ ꝓtute ꝓboꝝ. Dat etiã cõtra eũ q̃ alias ex iusta cã rẽ possidet. nõ tñ ꝑdictis tribꝫ modis, sed forte possessionem vacuã intrauit vel rẽ in domo sua inuenit credẽs eẽ suã. de q̃ in. c. cũ ad sedẽ. de resti. spo. Et dicit Ange. q̃ hñs ius vtile z intentãs directũ male libellat. z qñ in ꝑn. dctecta sua ineptitudo succũbere debet.

Actio depositi ẽ duplex. s. directa z ꝓtraria.

Actio ꝺpositi directa ꝓpetit depositori ad repetendū depositū ⁊ accessiones ei⁹ ⁊ ꝓpetit in simplū nisi forte res sint incēdio ruīa naufragio deposite. Hoc eñ casu q̄ depositum sic receperit si negauerit ⁊ infiticiek ⁊ de hoc cōuincak in duplo ꝓdemnabik. hec ꝓbank. ff. depositi. l. j. §. ait ꝓtor. Ex actio depositi ẽria cōpetit ei penes quē res deposita est ad petendū impēsas si q̄s circa rē impenderit vt illas repetat vl̄ dānū datum ꝑ seruū depositū ꝑm ꝓla. De illa ꝓtraria actione habek. ff. depo. l. apō. in ꝑn. ⁊. l. actōe.

Actio de dolo ꝓpetit mihi q̄ damnū dolo malo alicuius est mihi datū vel si q̄d aduersus me versek dolose ꝓsulendo vel malitiose negocia mea administrādo nec supest aliq̄ alia actio q̄ possum experiri. ff. de dolo l. j. §. verba. sed nō datur nisi duos aureos excedat. Hec autem nō datur liberis contra patres. ratio. q⁹ odiosa est ⁊ in ea ꝺdemnatus infamis efficitur. Nec datur libertis cōtra patronos sed loco eius dak actio in factum verbis sic temperandis in conditione libelli in qua nulla est facienda mētio doli. hec ꝓbantur. ff. de dolo. l. si oleum §. fi. cum. l. se.

Actio de dolo ⁊ furto eoꝝ qui in ministerio cauponū stabulariū. vel nauem exercēt datur aduersus stabularios ⁊ nautas. qui q̄ officio malorū hominū vruntur in duplo seu in duplum tenenk quo dolo vel furtum cōmissum est in his reb⁹ q̄s saluas fore recepere. ff. fur. aduer. nau. cau. stabu. l. j. et in fra actio in factum.

Actio de ꝓstituta pecunia cōpetit aduersus eum qui sine stipulatōne cōstituit ꝑ se vel ꝑ alio soluere. C. de ꝓsti. pecu. l. ij. nā oia cō stituere est debitorē se facere ꝑm ꝓla.

Actio in rē verso datur aduersus dominum vel patrem si seruus vel filius pecuniaꝝ in rē patris vel dñi impēdit quā mutuo accepit. ff. de in rem ver. l. j. in ꝑn.

Actio de tigno iūcto dak ei cuius tignū alieno edificio iniūctū est ab eo qui estimabat suū tignū esse. Si vero sciēs alienū id dolo fecerit tenek de tigno immisso et furti. et actōe ad exhibendū. nō ꝙ tignū cogak eximere. sed ꝙ interfit ꝑstare. et hec ꝓbank. ff. de tig. iniunc. l. j. et. ff. de reivendi. l. in rem. §. j. cum ibi no.

Actio de rebus ecclesiasticis venditis custodibus eaꝝ datur aduersus eos qui sacras res emerūt circa formā nulla eis actōe relicta cōtra sacrosanctas ecclesias de ꝑcio q⁹ dederunt repetēdo. hec autē actio dak in factum cum res in allā rem est mutata. vt ex phiola factus est ciphus. Si vero i forma sua sit reivendicatio locū habet. et si alienetur q⁹ ex lege datur.

Actio de pauperie cōpetit aduersus euꝝ cuius aial damnū dedit cōtra naturā suī generis. verbi gratia. vt si equus non ex loci angustia vel nō instigatus calce ꝑcutiat. vl̄ bos cornu petat ex naturali feritate. Hec⁹ tñ si instigatus vel ex loci angustia damnū dederit in hmōi actōis ꝺdemnatione veīt damni resartio aut in solutōe venit ex. l. xij. ta. noxe deditor. dūs eñ noxali iudicio seruī sui noīe cōuentus. seruū actore noxe dedendo liberak. insti. de noxa. act. §. j. et si aīalia noxe dedank ꝑficiunt reo ad liberationē insti. si q̄dru. pau. fe. di. Et vtrū malit vt soluendo damnum sufferat. aut alias ꝑ noxa det aial hoc per eum stat. Et ꝓbank hec. ff. si q̄dru. pau. fe. di. l. j. in ꝑn. et insti. eo. ti. §. j. Et noxia signat delictū sed delinquēs vocatur noxa. insti. de noxa. act. in glo. ℣. noxa vñ versus. Noxia delictū delinquēs noxa vocak. Et tñ sepe vnū ꝑ reliquo dicik seu accipitur vt ibidē ꝺr.

Actio de appositio vel suspēso q̄ iter est vulgo cui⁹ casus nocere poterit. dak aduersus eum qui in subgrunda ꝓtectōne habet id appositum vel suspensum quod nocere potuit cuius cōdemnatio est decem solidorū. ff. de his qui deiece. et effude. l. si vero. §. ait prętor.

Actio de effusis ⁊ eiectis dak aduersus eum ex cuius habitatōe vel habitaculo aliquid effusum vel eiectum est cōtra iter publicū. vnde damnum datum alicui transeunti restaurandū est in duplū ⁊ si liber homo inde periſſe dicak in quinquaginta aureos hec datur actio. Si vero nocitur est libero homini dak quantū videk iudici ex bono et eq̄ cōpensatis impēsis factis et opib⁹ q̄bus ē carituruſ inutiliter. ff. de his q̄ deiece. vl̄ effu. l. j. in ꝑn.

Actio edilicia cōpetit multis modis. Et primo si res vendita sit redibita ꝓpter vicium siue morbum. nec tñ a venditore restituitur ꝓcium emptori cum actionibus ⁊

alijs que ediles inhibent. et in hoc casu est ppetua. de hac habet. ff. ō edi. edic. l. ediles in pn. §. j. et fi. l. isto. ij. rūso. et. l. redhibitoria. eo. ti. Secūdo cōpetit qū fit. vt si res vēdita nō placet vt reddat. et tūc est tpalis vsq; ad. lx. dies. vt. ff. e. ti. l. q; si nolit. §. si qd ita venerit. Tercio cōpetit si vēditor nō vult tradere seruū vel mancipiū vl' iumentū cū ornamēto cū q; ostēderat tpe venditōnis p ipso ornamēto. vl' vt fiat redhibitio rei pncipalis ꝓpter accessoria. et tūc cōpetit etiā vsq; ad. lx. dies. ff. eo. ti. l. ediles. in pn. §. vendendi. Quarto ꝙo ꝙpetit qū eo loco q; iter est vulgo hz qs canē lupū vrsū aprū verrē panterē leonē ꝛc. vl' aial aliō qō nocere posset siue sit ligatū siue solutū. ff. e. ti. l. hi em̄. §. deinde a ūt. vide de his Guil. in spe. ī tractatu libel. de emp. et vēdi. §. nūc dicēdū est.

Actio de supficie in rē ꝙpetit ei q; supficiē hz in alieno solo noie ꝙducti ad repetendū supficiē si possederat. ff. de supfi. l. j. §. q; supficiē. in fi. et. §. ait ptor. ꝙ. et sane.

Actio empti cōpetit emptori ad rē r repetēdā quā emerat in q; venit comodū qō accessit. Et si qd in speciali pacto ꝙhendit in hac actōne attendit put qsq; sibi pacisc'. ff. de actio. emp. l. emptor. in pn. et insti. de emp. et ven. §. sed nra. in fi. hui⁹ ꝙtraria est actio vēditi q; ꝙpetit vēditori ad petendū pciū et interesse ꝛ vsuras tpe more put inter ptes cōuentū seu ꝙtractū est. De ista habet in. l. iulian⁹. §. ex vendito. eo. ti. et de emp. ꝛ vē. insti. in. §. palle. sed nostra.

Actio ex stipulatu nascit cū de re certa in genere. sed incerta i specie fit stipulatio. vt insti. de ver. obli. in pn. Nā si res esset simpl'r incerta stipulatio non valeret. ff. eo. ti. l. ita stipulat⁹. in pn. Et stipulatio est ꝙcepta vt cū rūdes dare seruū. vl' spōdes te facturū domū. Et ptinet hec ad actōes in psonaz q; oriunt ex ꝙtractu ꝓbox. ꝛ hec colligunt. ff. de actio. l. j. §. j. et. l. actionū genera. §. in pso nā. et insti. de obliga. §. fi. ꝛ de actio. §. j. ꝛ ꝓ. nāq;. cū similibꝫ. Et nota q; actio descendēs ex stipulatōe nō habet dilationē anni sicut actio de dote. l. j. §. exactor. C. de re. vx. act. et. §. cū autē. de hoc Bar. in. l. si diuortiū. ff. de verbo. obli.

Actiones ex cōtractu sicut de actionibꝫ in psonā. insti. de actio. §. j. q; nascunt ex pacto. siue pactum siue obligatio surgit ex re vt cōditio certi. de numerata pecunia cōditio certitudinaria. Condītio ob causam. actio comodati depositi. pignoraticia. de qbꝫ oibus suo loco dicet. siue etiā ꝙsurgit obligatio ex verbis sicut in actiōe ex stipulatu qū res certa in stipulatōibꝫ deducta est. Siue etiā oriat obligatio ex litteris de q̄stibꝫ conditio odio desidie datur in eū q; cū spe futu re numeratōis scribit se debere qō ei nō est numeratū. Numeratōe aūt nō secuta infra biennū nō repetit cyrographū. Et est itro ducta ꝛ exclusa exceptōe nō numerate pecunie cum minime cogat soluere qō scripsit se habere. siue etiā oriat obligatio ex cōsensu veluti empti venditi locati cōducti ꝓ solucio mandati ꝑscriptis verbis. et actio cōstituta pecuniaria. Necnō actio in factuz. de iureiur. Et de his actionibus in ꝓpꝛijs locis fm ordinē patebit. Et iste sunt species actionum in personā que oriuntur ex contractu siue re. verbis. litteris. aut consensu obligatio oriatur. De quibus vide. ff. de actio. ꝛ obli. l. j. et. ij. et insti. de obli. §. j. cum. §. et ti. se. vsq; ad titu. de obliga. que ex quasi cōtrac. nas.

Actiones ex q̄si cōtractu sunt de actōibꝫ in personā. insti. de actio. §. j. cū ibi no. q; neq; ex pacto neq; ex maleficio oriunt. sed tñ maiorē habēt ꝙuenientiā ꝛ affinitatē cū pactis q̄z cū maleficijs. et sunt iste. s. conditio indebiti. cōditio libere actōis.

Actio negocioꝝ gestoruz. tutele. subsidiaria. cōmuni diuidundo. finium regundoꝝ. familie herciscunde. petitio hereditatis directa ꝛ vtilis possessoria. fideicommissoria. et actio ex testamēto. De his omnibus. ff. de actio. ꝛ obli. l. de maleficijs. §. si qs sequentis. et. §. se. et insti. de obli. que ex q̄si ꝙtract. nas. cū ibidem no.

Actio de peculio ꝛ qō iussu et de in rē verso actio tributaria institoria exercitoria actio funeraria ad exhibendū. de tigno iniuncto actio ī factū de reivendicatōe. actio de pauperie. interdū quoꝝ bonoꝝ. vti possideris. vtrobi. interdictū salutanū. De qbus oibꝫ reqre in loco suo.

Actiones vel obligatōes ex maleficio sunt actiones in psonā. insti. de actio. §. j. cuz ibi nota. Quibꝫ delicta hominū coercent qō publice vtilitatis interest. ff. de fideiuss. l. si aureo. §. fi. et. ff. ad. l. aq̄l'. l. ita vulneratus.

cũ similibꝫ. vt est conditio rei furtiue. Actio arborꝫ furtim cesarũ. actio furti, actio vi bonorꝫ raptorꝫ, actio legis aq̃lie, actio iniuriarũ, qͦ metus cã, de dolo, actio serui corrupti, actio rerũ amotarꝫ. ꝺditio ob turpẽ causaz, interdictũ vñ vi. interdictũ qͦ vi aut clã, interdictũ de libero hoie exhibẽdo, deducẽda, de liberis exhibẽdis, interdictũ quorꝫ legatorꝫ, interdictũ phibitorũ ne qd in flumine ripa ne publica. interdictũ de utinere actuq̃ priuato. De q̃bus oĩbus req̃re de J. loco suo.

Actões vel obligatões ex q̃si maleficio sunt actiones in psonam, insti. de actio. §. j. q̃ ne q̃ ad pacta accedũt neq̃ ad maleficia, sunt tñ similiores maleficijs q̃ pactis, vt actio in factũ aduersus iudicẽ q̃ litẽ fecit suam, et actio in factũ de electis z effusis. Et actio in factũ de dolo z furto eorꝫ q̃ ministeriũ cauponũ, aut stabulariũ, aut nauẽ exercent. ff. de actioni. et obli. l. ex maleficijs. §. si iudex. vsq̃ ad fi. et insti. de obli. q̃ ex q̃si male. nas. p totum.

Actio exercitoria ſm Azo. in sum. eo. ti. dat cõtrahẽtibꝫ cũ mgr̃o nauis ꝓpter naulgãdi necessitatẽ ꝺtra exercitorẽ nauis q̃ magistrũ naul pposuit quẽ equũ fuit teneri vt tenet q̃ institorẽ taberne vel negocio pposuit ff. de exercita. actio. l. j. Hec ergo actio non dat ꝺtra magistrũ nauis. sed ꝺ eũ q̃ magistrum nauis pposuit in eã cãm in quã ppositus est expsse vel tacite, vt ĩ ea, l. j. §. nõ autem, z. §. ppositio igit. Est aũt mgr̃ cui totꝰ nauis anchora z cura mãdata est. l. j. §. magistrũ nauis. q̃ in vulgari lumbardoꝝ z puincialiũ comitꝰ ꝺr. et in theutonico z ĩ alamanico sturman ꝺr. Nec distinguit an iste magister sit liber vel seruꝰ. maiorꝫ vl minorꝫ. Et sibi imputat q̃ eũ pposuit. vt. l. j. palle. §. cuiꝰ aũt ꝺditõis. Sed exercitor dicit is ad quẽ obuentões q̃tidiane aut reddit⁹ q̃ fructus z utilitates nauis pueniũt z ptinẽt. vt ea. l. §. exercitorẽ, siue verꝰ dñs nauis sit siue a dño nauis ꝺductus ad tps vel in petuũ. vt dicit ibidẽ.

Actio estimatoria vel extimatoria. id ẽ actio pscriptis verbis sic cognoiata est actio q̃ extimato ꝓponit gr̃a dubitatõis tollende q̃ res estimata vendenda datur. Dubitatum eñ est, an ex vendito sit actio. an ex locato. an ex ꝺducto. an mãdati. vt si rẽ meã do tibi estimo vt eã vẽdas p decẽ. et inde decem reddas mihi aut rẽ. vt no. ff. de extí. actí. in rubro. z. l. j. et insti. de actio. §. actionũ.

Actio ex testamẽto nõ solum scripto heredi cõpetit ad petendũ hereditatẽ. Sed etiam cõtra heredẽ scriptũ legatarijs z fideicõmissarijs. C. cõia dele. z fideicõmiss. l. j. Et sapit naturam actionis bonefidei. l. in minoribus. C. ex q̃. cau. in inte. resti. nõ est ne. Añ dicit Bar. q̃ reuera est stricti iuris cũ nõ numeretur inter actiones bonefidei. in. §. actionum. insti. de actio. vt no. ipe in. l. hmõi. §. edes. ff. de leg. j.

Actio familie herciscunde inter eos cõpetit q̃ cõem habẽt hereditatẽ diuidendã. ff. fami. hercis. l. j. et. ij. Et dicit familie herciscũ de. l. hereditatis diuidende ſm Azo. ĩ sum. vt no. ff. eo. ti. in rubro. Nomẽ aũt familia q̃nq̃ ponit p cognatõne. vt cũ ꝺr. Illi sunt de familia pria mi. Et q̃nq̃ p seruitute z potestate. vt cũ ꝺr pater familias. filius familias. hic tñ p substãtia et hereditate. vt. C. de ver. sig. l. Sed herciscо est verbũ grecũ idẽ qͦ diuido. inde herciscũ de. l. diuidẽde. no. glo. ff. eo. ti. in rubri. Et vtimur hoc verbo sicut reperim⁹ apud antiquos. q̃ gerundia sua pnunciabãt in vndo. vt legundo. audiundo. diuidũdo herciscũdo ſm Azo. ĩ sum. sua. Et ita etiã hodie dicere possum⁹. familiehercisc̃ude. p familiehercisc̃ede.

Actio faulana z paulana habite sunt supra circa actionẽ calusianã.

Actio finiũ regundoꝝ cõpetit finibus ad distinguendũ vel ad iudicandũ. ff. eo. ti. l. j. §. iudici. l. se. inter eos q̃ agros cõfines habẽt vel pdia. insti. ꝺ actio. §. itẽ finiũ regundoꝝ et hz locũ in rusticis pdijs tm̃. ff. eo. ti. l. ij. z nõ in vrbanis. q͛ vrbana pdia nõ sunt cõfinia sed vicina. q͛ parietibꝫ distingui cõsueuere. sed ꝺfinia dicim⁹ q̃ adeo sũt pxima vt null⁹ pes ĩ medio interponat. ff. eo. ti. l. sed et si loci. §. in iudicio. cũ ibi no. Urbana pdia dicunt oĩa pdia q̃ habẽt edificia etiaz si sint ĩ villa. q͛ vrbanũ pdiũ nõ facit locꝰ. sed materia hĩtãdi cã facta. Añ si in vrbe edificiũ cã nõ habitãdi sed gr̃a reponendoꝝ fructuũ fiat. dicet pdiũ rusticũ. Siz et horti in edifitijs ꝺstituti nisi plurimũ sint reddit⁹ vinearij forte, z sic alitorie ꝺtinẽt appellatõne vrbanoꝝ pdioꝝ. ff. de ꝓ. sig. l. vrbana. Rustica aũt pdia vocant agri ñ bũtes edificia

Et si inter te3 me cõtra quẽ ago finlũ regũdo3um via publica vel publicũ iterveñit nõ h3 locũ hec actio, q3 cõfinlũ nõ intelligit, secus si rlu⁹ ꝑuatus interuenerit. q3 finlũ regundo3 agi ꝑt ꝓtra dñm riui. ff. eo, ti, l, sed et loci, §, fi, cũ, l, se, et ibi no. Est aũt hec actõ duplex, q3 vterq3 ẽ actor3 re⁹, de pba. ex litteris, ff. eo, ti, l. iudiciũ, ſ. cõmuni diuidũdo et familie herciſcunde, 3, l. inter coheredes. §. ſi familie, ff, eo, Jtẽ est mixta, q3 est in rẽ et in ꝑſonã, inſti, de actio. §. quedã ergo, et, §. item finlũ regundo3.

Actio funeraria cõtra heredẽ bonor3ũ vl' poſſeſſor3ẽ dar. ff. ō reli, et ſumpti, fune, l, 3 ſi q3 §, fi, et dar ei qui funerauit, vt nõ heres defunctũ. ſed cã pietatis, ff. e. ti, l, ſed interdũ, et, §, ſi q3, cũ ibi no ꝑ hãc em̃ actionẽ veniunt reficiẽde expẽſe ibidẽ a funerator3e facte

Actio furti manifeſti ſm Azo, locũ habet qñ fur rem tenẽs viſus vel reprehenſus fuerit ſiue in publico ſiue in priuato vel a dño vl' alio antec3 ꝓueniat ad locũ quo ꝓferre rem deſtinauit. Si tlis deꝓhẽdar vl' cũ re videatur, 3 ad eũ deꝓhendendũ occurſum ſit ei licet ablecto furto aufugerit furti manifeſti tenet. l, ſi q3, §. cẽſus, ff, eo, ti, . niſi furripientis mutet ſtatus, vt tu mihi furripuiſti i ſeruitute, et manumiſſus furto deꝓhenderis cũ re furtiua, vel ſi tu ꝓtuleris q̃ deſtinabas teneris furti nõ manifeſti, tũc em̃ deꝓhẽderis cũ re furtiua ꝓuſq3 eo loco ꝓtuleriſ q̃ deſtinaueras illo die manere cũ furto tũc fures manifeſt⁹. Hec oĩa dicunt. ff, de fur, 3 de pe, diſt. j, c, vulgaris. vtrum qui partẽ acerui frumenti furatur totius acerui furtum faciat, 3 dar actio furti manifeſti in quadruplũ, inſti, de obli. q̃ ex male, §, pene maifeſte

Actio furti nõ manifeſti ꝓpetit qñcũq3 ꝑdictis modis furtũ nõ manifeſtũ ꝓbar. ff. eo, ti. l. maifeſtũ, iſti, de obli. q̃ ex ma, naſ, §. nec manifeſtũ. Et etiã ſi vidiſti furtũ fieri te tũ abſcõdiſti cũ furtũ faceret ne te occideret ñ est manifeſtũ. ff. eo. ti, l, ſi q3 in ſeruitute, §. ceterũ. Et dar hec actio i duplũ, inſti, de obli. q̃ ex ma. naſ. §. pena. ꝑalle.

Actões hereditarie dicunt q̃ tranſeũt ad heredes vel ꝓtra heredes, ſm Azo. Jtẽ q̃ ab heredib⁹ incipiũt vel ꝓtra heredes. Ut aũt plene ſciar q̃ tranſeũt ad heredes vel nõ. diſtingue, aut naſcit actio ex maleficio vl' q̃ſi, aut ex ꝓtractu vl' q̃ſi, put ſequit Azo i ſum. eo. ti. et ſm pla. in ſum, ſua eo ti, his actõib⁹ cõueniũt hi q̃ ſuccedũt in ius, 3 nõ hi q̃ ſuccedũt in rẽ, . vt donatarij vel legatarij.

Actio in factũ aduerſus iudicẽ q̃ lite fecit ſuam dar aduerſus iudicẽ q̃ ꝑ imperitiã male iudicauit in3tũ iudicat religionẽ videbitur eẽ ex q̃ſi maleficio. inſti, de obli, q̃ ex q̃ſi ma, naſ. in ꝓn, et, ff. de va, 3 extraor, cog, l, ſi. §. ſi ꝓ dolo malo iudicauit ꝓ eẽ ex maleficio obligat⁹ actõe i factũ vel actõe de dolo ad oẽ intereſſe ei quẽ leſit 3 infamis ẽ. Jtẽ neq; crimẽ falſi q̃ penã deportatõis vel vltimi ſuppliciũ ꝓtinet ſm Azo, pbant hec. C. de pe, iudi. q̃ male iudi, l, q̃. 3 ibi no, in glo. ſi, iũcta auc, nouo iure ibidẽ poſita, et. l. ſi liuſſa, ff, de iudi. Judex aũt eccleſiaſticus male inductus ꝑ gratiã vel ꝑ ſordes ab exercitõe officiũ ꝑ ãnũ ẽ ſuſpẽſus ad extimatõs ꝓti quã leſit nihilomin⁹ ꝓdenãd⁹. Et ſi durante ſuſpẽſione de diuinis igeſſerit irregularis ẽ, nec cũ eo niſi ꝑ ſedẽ apoſtolicã poterit diſpẽſari, vt i. c, cũ eterni, de re iudi, l, vi,

Actio in factũ de eo q̃ certo loco ō3 vbi aliq̃d eſt ꝓmiſſum dari certo loco ſi iudiciũ in illo loco ꝓſtitui nõ poſſit, introducta tũ est q̃dã actio arbitraria vt poſſit etiã in alio loco agi, ꝓtor3 em̃ iniquũ eſſe arbitrat⁹ non poſſe ꝓuenire debitorẽ in alio loco q̃ in loco deſtinato ſolutõi, 3 hec actio arbitraria ex ſui natura ẽ ſtricti iur3 in q̃ habita ꝓſideratõe aliarũ actionũ ſtricti iur3 quicq̃d eſſ3 omiſſum deberet hr̃i omiſſum, tñ i illa venit etiã quicq̃d equũ 3 iuſtũ viſuz fuerit religioni iudicãt3, 3 ꝓ hanc appellat⁹ hec actõ arbitraria irregularis, q3 ꝑ naturã aliarũ actionũ ſtricti iur3 ẽ. et hoc ẽ q̃ dicẽ glo, i rubrica, ff. de eo q̃ certo loco q̃d ſit actio irregularis.

Actio in factũ ex edicto ꝓtoris ō alienatõe iudicij mutãdi cã facta dar ei in cui⁹ fraudẽ et illuſionẽ facta eſt alienatio 3 ſuis heredibus aduerſus eũ q̃ rẽ alienauit, quẽ ad intereſſe ꝓuenit q̃ntl intereſt actoris cor3 ordinario vel delegato, ō qua Hoff, i ſum, de alle, iudi, mu, cã fac, et, c, j, eo, ti, in glo,

Actio in factũ de dolo 3 furto eo3 quoz miniſterio q̃s cauponẽ aut nauẽ vel ſtabulũ exercet dar aduerſus eos q̃ ꝑſunt cauponi aut nauí vel ſtabulo, q̃ quotiã officio malorũ hominũ vtunt in duplo tenent q̃ dolo aut furto eo3 cõmiſſum eſt in his rebus q̃s ſaluas fore receperũt. ff. nau, cau, ſta, l, j, in ꝓn, 3, §, idẽ pomponius, 3, l. et ita. §, idẽ, 3

AC

Salt prētor, iuncta, l. fi. §. hec actio, eo. ti. ꝛ. ff. fur. aduer. nau. ca. sta. l. j. et instl. de obli. q̄ ex man. nas. §. ītem exercitor.

Actio in psonā dr cōditio qñ ꝓtēdis aliquē dare aut facere tibi oportere. Qñ ꝓ agis vt restituaꝫ tibi res tua, et speciale nomē accipit ꝛ in depositō dr simplicit actio psonalis nō ꝓditio. Hoc autē nomē ꝓditio inde descēdebat, qr olim iudicia erāt ordinaria, et certa ꝑba, ꝛ q̄ oportuit ꝓdici, i. sil' dici, vt si q̄s caderet a sillaba caderet a tota cā. Ex postea ille solēnitates ī dissuetudinē abierūt, attū nomē remāsit vt adhuc psonales actōes q̄ solēnibꝫ ꝑbis interp̄tabant cōditiones vocent, et hec colligūt instl. de act. § appellam⁹, cū ibi nota. et. ff. eo. ti. l. actionū genera, Et harū actionū genera q̄dā nascūtur ex ꝓtractu, q̄dā ex q̄si ꝓtractu, quedā ex maleficio ꝛ q̄si male. instl. de obli. §. sequēs ꝛ de act. §. oim. Reqre sc̄z de oibꝫ his supra actiones ex cōtractu.

Actio in rē dr vēdicatio rei, s. qñ dicis rē de qua agit tuā ee. et aduersarius dicit vl' ostē dit ipaz rē esse suā. ff. de actio. et obli. l. actō num genera, et instl. eo. ti. §. appellam⁹ pallegato. Et harū actionū. alia est directa in rem actio vt re. vēdicatio actio ꝓfessoria et negatoria. Alia est actio in rē vtilis q̄ sunt actiones de dñio nō directe sed vtiles q̄ ex eq̄tate dant, qñq̄ nō dñis. vt sūt publicia quā q̄rit an actor iurauit, ꝛ actio p pficie, ꝛ actio fauiana, ꝛ pauliana, et caluaet pictorē. Sūt ꝛ alie in rē actōes in q̄bꝫ nō de dñio sz ō pignore agit, sic serui ana ꝛ q̄si seruiana, de q̄bus vide loco suo. Et nota q̄ actio psonalis nō seq̄t fundū. ff. de ꝓtrahē. emp. ꝛ vē. l. min⁹. §. iuti⁹ titi⁹. ff. ad trebel. l. j. §. si odio. ff. de iudi. l. fideicōmissum. §. tractatū. C. de ser. l. ij. §. pinde. et. ff. ō ali. iudi. mu. cau. fac. l. ij. §. op⁹. in glo. p Dy. in. l. fi. ff. de no. ope. nū. Itē actio psonalis ē ita affixa ossibꝫ creditoris q̄ in aliū trāsferre nō pt. nisi fictōe iuris. ff. ō pecu. l. si q̄s ergo.

Actio iniuriarū cōpetit ei q̄ iniuriā passus ē vt nota. instl. de iniu. in rubrica. cōtra eū q̄ intulit iniuriā, vl' inferri pcurauit. instl. eo. ti. §. nō solū. ꝛ pulsauit, vl' ꝑberauit, l' famosum carmē ad alteri⁹ cōtumeliā scripsit vl' quoquo mō iniuria aliquē affecit. instl. eo. ti. §. iniuria. In q̄ iudex ꝓdemnauit q̄ctor iurauerit se nolle illā iniuriā sustinuisse p̄missa tū iudicis taxatōe. instl. e. ti. §. pena. ꝛ. ff. e. ti. l. instructiōibꝫ. Quidā em̄ dicūt q̄ iurare debet pot⁹ de suo ꝓdidisse tm̄ vel tantū q̄ talē iniuriā sustinuisse. Et hoc vidētur approbare Hostien. in sum. de iniur. et dā. dato. et Specu. e. ti. Alij dicūt q̄ sufficiat eū iurare sic, q̄ nollet lucrari tantū vl' tantū p eo q̄ talē iniuriā sustineret vl' sustinuisset. Primū tū videt veri⁹ ꝛ actio iniuriarū ex pacto nō nascit q̄z ex ꝓtumelia. l. si vnus. §. sed si pactū. ff. eo. ti. vbi tex. inq̄t. illa nō em̄ ex pacto ī iuriaz nascit actio, q̄z ex cōtumelia, et ex bonor eq̄ ꝛ dissimulatōe abolet. Nā si q̄s iniuriā relīq̄rit, h̄ ē, si statī passus ad animū nō reuocauerit, postea ex penitētia remissam iniuriā nō poterit recolere. l. nō solū. §. j. ff. de iniur. ꝛ neq̄z ī heredez neq̄z in heredibꝫ dat. l. ī iuriaz. actio. ff. e. ti.

Actio institoria ꝑm Azo. dat ei q̄ cū aliq̄ cōtraxit in illa negociatiōe in q̄ p̄posit⁹ est. Et eū q̄ p̄posuit aliquā stationē vl' negociationē gerēdo de ꝓtrahentibꝫ cū p̄posito, siue p̄posit⁹ sit exp̄ssus siue tacitus. vt. ff. de instl. act. l. j. et. ij. et. l. ait. §. nō tū. cū ibi no. Et dr institoria ab institore p̄posito tāq̄ exercitoria noiē a p̄ponēte. instl. q̄ cū eo. §. exercitoria. ꝛ. §. se. Nā institor dict⁹ est ex eo q̄ negocio gerēdo insteт, nec refert an tabernis sit p̄posit⁹ vl' cuiq̄ alteri negotiatiōi. vt. ff. eo. ti. l. q̄cūq̄. et. l. institor. ꝛ institor dr ille q̄ tabernis vinis vendendis vel alicui alteri negociatiōi p̄positus est.

Actio legi aq̄lie duo ꝓtinet capita vel tria, licet vnū nō sit in vsu. vt. ff. eo. ti. l. si seruus seruū. §. hui⁹ legis. et instl. eo. ti. Primū caput est de seruis occisis vel quadrupedibꝫ q̄ numero pecudū ꝓtinent. vt in. l. aq̄lia. ff. e. ti. vbi dr de aīalibꝫ q̄ ꝓgregatim habent ꝛ pascunt, sicut oues capre ꝛ equi muli ꝛ boues ꝛ asini. Et ꝑm labeonē sues sed nō canes. Et lōge min⁹ bestie. fere. vrsi. ꝛ leones cē. sz elephātes ꝛ cameli q̄si mixti sūt. Et iō ꝑmo capite eos ꝓtinere oportet q̄ casu tanti fit ꝓdēnatio quāti plurimi ipa res valuit anno ꝑterito. vt in dicta. l. aq̄lia. ff. e. ti. ꝛ instl. eo. ti. ī ꝑn. Secūm caput qđ nō est in vsu hoc nō ponit. vt. ff. eo. l. si seruus. in. §. hui⁹ preallegato. vbi dicitur huius legis. secundum quidem caput in dissuetudinē abijt.

Sed tertiū caput huius legis ē de eis vulneratis feris bestijs occisis ceteriscz rebus ruptis, vt veste vasez similibz: Quo casu cō demnat q̄ damnū dedit quanti res fuit triginta dieb⁹ retro rel p̄cūz valorē estimādo vt dicta. l. si seru⁹ seruū. §. tercio aūt capite. et inst. eo. §. capite tercio. cū. §. sequēti. Et i hac actōe si q̄s damnū se dedisse inficiat. id est negat. cōdemnat in duplū. ff. eo. l. j. §. j. Dicit aūt hec aquilia ab aquilio plebis tribuno. fm Jsi. li. v. q̄ ipam in monte Auentino tpe discordie populi z plebis cōstituit ff. eo. l. j. et postmodū cōcordia facta vice legis est habita.

Actio mādati directa cōpetit mādatori z el⁹ heredi. ff. eo. tl. si p̄o. §. fi. et. l. si mādato titij p̄mo rūso. et. §. j. Cōtra mādatariū vl̄ procuratorē post mādatū susceptū. ff. eo. l. si remunerandi. §. j. Et inquantū interest id factuz esse qđ mādauit. puta mādauit vt fundū emeres si mea intererat emi. teneberis post mādatū susceptū. tñ si eundē fundū egoīpe emo vel ali⁹ mihi. neqz interest aliud cessabit hec actio fm Azo. ff. eo. tl. l. si procuratorē §. mandati actio.

Actio mādati cōtraria cōpetit mandatario. ff. eo. tl. l. si p̄o nō remunerandi. §. cōtrario. vel procuratori ad expēsas aduersus mādatorē q̄tenus fines nō est egressus. Si vero aliq̄d erogauerit vtiliter i eo nō bz mandati iudiciū. sz tm̄ negocioz gestoz. fm Bar. licet Jo. et Accur. ctra. put legi. z nota. inst. eo. tl. §. is q̄. z. ff. eo. l. sz procul⁹. cū. l. se. in p̄n. et. C. de nego. gest. l. fi. i glo. vltima. Si p̄o mādauerim tibi vt mihi fundū emeres. etiā si nondū p̄ciū soluerīs ages mecū mādati. vt suscipiā obligationē q̄ teneris venditori. Nā z ego agere possum vt cedas mihi actiōz empti. ff. eo. tl. l. si mādato meo. p̄mo rūso. Cōpetit ergo breuiter actio mandati directa ctra illū q̄ mandatuz suscepit ad implendū cū p̄mo cogi nō possz q̄ susciperet mandatū inq̄tū interfuit mādatoris factū fuisse qđ mādat. Et rursus ipi mādatario q̄ mandatū suscepit cōpetit actio mādati ctraria ad impēsas si q̄s fecit rōne mādati suscepti si fines mādati nō excessit. sz si mandatū excessisset in expēsis factis nō repetet ipas p hmōi actionē.

Actio negatoria. require supra actio confessoria.

Actio negociorū gestorū duplex est. scz directa ctraria. vñ actio negociorum gestorum directa est q̄ agit dñs rei geste ꝺ eū q̄ negocia el⁹ gessit. vt administratōnis rōem reddat. vtputa. si ego fui absens z negocia mea ceperūt esse deserta z male se habebāt. tu vides absq̄ mādato a me recepto mel ꝺte platiōe et amicicia quā ad me babes gerebas negocia mea. mihi dat hec actio negocioz gestoz directa ad h̄ vt reddas mihi rationē administratōis: vt. ff. de nego. ge. l. ū. et inst. de ob. q̄ ex q̄si cō. na. §. j. et. §. sicut.

Actio negociorū gestorū cōtraria cōpetit illi q̄ sine mādato se imiscuit alienis negocijs gerēdis aduersus dñm negociorū ad repetendū expēsas negociorū gestatione factas. Et venīūt oia q̄ expēdit de suo necessario l̄ vtiliter nō tñ voluptuose. et hec colligunt ff. eo. tl. l. ū. cū ibi nota.

Actio de peculio vel peculieten⁹ cōpetit el q̄ cū filiofamilias vl̄ ꝯuo peculiū habētibz cōtraxit. ff. qđ cū eo. l. j. cū se. Que post mortez filij vl̄ ꝯui est annalis z nō post emācipatōz manumissionē vl̄ alienationē. ff. q̄n actio ꝺ pe. est anna. l. j. §. q̄diu. vbi ꝺz. q̄diu filij⁹ vl̄ seru⁹ in prāte est de peculio actio ꝓpetua ē. post mortē aūt el⁹ vel postq̄ emācipat⁹ manumissus alienat⁹ ve fuerit tpalis esse incipit. l. annalis. z cōpetit hec actio aduersus dñm vl̄ p̄ez. vt no. ff. de pecu. l. j. §. verba.

Actio noxalis. fm Azo. ꝺz actio q̄ nascit vel oritur ex delictis ꝯuoz. ff. eo. tl. l. j. et inst. eo. tl. in p̄n. et ꝺz noxalis a noxia qđ fcat ipm delictū. vl̄ a noxa qđ ꝺz ipe delinquēs. ꝯsus. Noxia delictū delinquēs noxa vocat.

Actio pignoraticia directa cōpetit debitori cōtra creditorē. inst. q̄. mo. recōtra. obliga. §. fi. vel ctra eius tutorem vl̄ curatorē si pignora acceperunt. ff. eo. tl. l. si solutū. §. fi. et hz locū soluto debito z aliter satisfacto quēadmodū voluit creditor licet nō sit solutuz vt si pignora alia data sunt creditori vt a p̄mis recedat. vl̄ fideiussores siue res alias. vel p̄ciū vel etiā nuda cōuentio sine p̄cio vel pacto. Quotiens em̄ vult creditor recedere a pignore videt satisfectū si vt ipe vellit vel voluit cautū est licet in hoc deceptus sit sui facilitate fm Azo. vt. ff. eo. tl. l. si rem. §. emens. et. l. necessarias. §. si vnus. Per banc ergo actionem debitor repetit expensas si quas fecit in re pignorata obligata.

nisi eadē res sit ampla z ad modicū etiā fuerit alij pignorata quasi in nullo captus sit qui pignora scōo loco accepit.

Actio pignoraticia ꝓtraria dat creditori cōtra debitorē, et dat ad multa. Si em̄ declpiatur a debitore vl̄ ipa re vl̄ el⁹ ꝓposito, qz obligauit rē alienā vl̄ alij pignoratā. ff. eo. ti. l. tutor. §. ꝓtraria. iūcta. l. si qs in pignore §. fi. Et si debitor malitiose ꝑsatus sit obligādo es vel stannū ꝓ auro vel argēto. ff. eo. ti. l. j. §. si qs. z in. §. palle. l. si qs in pignore. ñ. rñso. vel si obligauit seruū p quē damnū datū est, puta furtuz vel aliud hmōi. et ꝑ si sciuit tenet insolidū. l. in totū. secus si ignorauit. qz tūc liberabit noxe deditōe. s. dādo seruū ꝓ noxa. In his cōpetit hec actio fm Azo. z alios. Hec ꝓbant. ff. e. ti. l. si seruus pignori. Itē fm Azo. agit creditor actōne pignoraticia si ꝑuos pignoratos artificijs instruxit si inceperāt i breui añcz pignorarentur. vl̄ debitoris volūtate creditor eos instruxit. Sz si nihil boz intercessit si qd artificijs necessarijs eos īstruxit fm Azo. erit actio cōtraria. ff. eo. ti. l. si seruus.

Actio aūt pignoraticia vtilis fm Ala. dat ei q̄ impignorauit rē alienā sine ꝓsensu dñi. z postea dñs pignoris est. ff. eo. ti. l. rē alienā. et. ff. de pigno. l. j. §. j. et. l. si ticio. cū se. z tam directa cz illa dant ꝓncipali z suis heredibus. et cōtra heredes creditoris. vt ꝓt ꝓba cōtractu. ff. de act. z obli. et li. j. §. creditor. z insti. q̄. mo. re cōtra. obli. §. fi.

Actio p quā queritꝰ an actor iurauerit fm qd dam dat ei q̄ cum peteret rē suā delato sibi iureiurādo ab aduersario eā suā ee iurauit. Ab eo em̄ rē suā petit actione in factū q̄ iurauit suā esse. ff. de iureiuꝝ. l. nā postea. §. j. et. §. fi. Si vero rem suā sibi traditā postea misit. et ille qui detulit iuramētū eā nact⁹ sit aduersus eū publiciana ꝓpetit actio. ex li. seu. de publi. ac. l. eum q̄. §. peteti. vbi ꝺr. Si mihi petēti rē iuramētū detuleris. Juraueroz rē meā esse ꝓpetit mihi publiciana si aduersus te tm̄. quō ꝑ debeat itelligi ibi no. plene. z solet iusiurandū referri ei q̄ detulit. C. de re. credi. l. generaliter. §. oñe. ꝑ. sed iuramēto.

Actiones p̄udiciales in rē esse dicunt. per quas queritꝰ an q̄s liber sit. an libert⁹. et in partu agnoscēdo. vt in. §. p̄udiciales. insti. de actio. Sed illa p quā q̄ritꝰ an aliq̄s sit liber ptim ciuilē cām obtinet. ptim p̄toriam. Ciuilē aūt fm formā dominij q̄ in ea directe agit. Et p̄toriā fm formā z modū petēdi qz tuum a tepo nō ab alio petit possessore. Cetere veo due formā capiūt ex p̄toria iurisdictōe. et in rē dicunt esse ad instar actionū de iutute. qz in hac de iure patronat⁹ i re. in illo ꝓprietat⁹ iure agit. z p̄udiciales dicunt. qz quēadmodū acceptōes actōib⁹ opponunt. et añ ꝓmā q̄stionē terminant. Si aūt q̄re nō exceptōes sz actōes dicant q̄s q̄rat hāc cām accipiat. qz nō ē exceptio nisi sit actōis exclusio. Ve ꝓ p̄udiciales nullā actōz excludūt sz nō ꝓpetere dicūt. et ideo actōes dicunt z nō exceptōes. ꝑbi gra. p̄udiciales actōes p tāto dici p̄nt q̄ in ipis tractat de magno p̄udicio. vel quia questioni mote p̄udicant vt agis contra me et aliq̄d petis oppono tibi questionē status dicēdo q̄ es filius meus vel seruus in ptāte mea cōstitutus aut libertus. et sic de similibus. Et p̄udicabit actioni tue contra me mote. Sunt et alie in rem actiones in quib⁹ nō dicitur de dominio sed de iure pignoris agitur. vt seruiana z quasi seruiana. require in loco suo.

Actio p̄scriptis verbis ex cōtractib⁹ innominatis descendit. vbi sz ciuilis causa subest sufficiens ad actionē introducendā. z cum negocium nō cadit in certum z speciale nomen cōtractus. nec causa huiusmodi actionis exprimit. cetere hmōi actōes exprimūt sic do vt des. facio vt facias. do vt facias. facio vt des. Ex quib⁹ nascit actio p̄scriptis ꝑbis notata. alias ciuilis. Qñ mihi aliq̄d adest vel abest vl̄ affuturū est. nec tibi adest nec affuturuz est. aut mihi nō abest nec tibi adest. aut si nec tibi adsit. nec mihi absit. et cesses implere qō ꝓuenit inter nos. ego autem feci in subsidiū intentat actio de dolo. Nā vbi vnus cessat implere quod in se est qō promisit altero implente. locum habet hec actio.

Actōes p̄toie q̄ sunt et q̄t. Require in spe. ti. de act. seu peti. ꝓpo. §. postremo. Dicunt aūt p̄toie fm Azo. qz a ptore sunt inducte. vt institu. de actio. in summa. fm eundem.

Actio pro socio que ex vtraq̄ pte directa est cōpetit ab vsufructu quē solus alter sociorum pcipit vel si dolū cōmisit in reb⁹ cōib⁹

Nam locū habet qñ duo ineūt ꝓtractū societatis, ita ꝙ tā lucrū q̄ damnū inter eos cōe est. Et si alliqs socioꝝ male ⁊ dolose versetur, tūc alteri ꝓtra eum dar̄ hec actio. Est aūt societas ſm Azo. duoꝝ vel plurīū conuentio ꝓtracta ob comodioꝛē vsum et vberioꝛē q̄stū. Que diffinitio ſm ꝙ ipe dic̄ nō est in legib⁹. sed in Marco tullio repit. Nascit hec actio demuꝝ societate finita, q̄ finit pluribus modis, put ꝑsequitur ipse Azo. in sum. eo. ti.

Actio publiciana ex eq̄tate dar̄ ei q̄ rē bona fide emit a nō dño, et rē sibi traditā bona fide cepit credēs vendentē tpe venditōis et traditōis dñm eē. ff. de publi. ⁊ si res. §. vl. ⁊ sufficit emptoꝛi habuisse bonā fidē licꝫ vēditoꝛ malā fidē habuerit ⁊ callido ꝓsilio vēdiderit. vt ea. l. §. ꝓtoꝛ ait. huic aūt videt cōtradicere auct. C. de ꝑscrip. lō. tem. malefidei. possessoꝛe alienate cessat lōgi tpis ꝑscriptio. Sed. babet in glo. i. c. abbate. de re iudi. l. vj. Si ergo talis emptoꝛ añ q̄ꝫ vsucapiat, vel añ ꝙpletā vsucaptionē a possessione cadit petat rē a possessoꝛe iure q̄si dominū. Et appellat actio publiciana, a publicio auctoꝛe q̄ eū inuenit. inſti. de actio. §. alie. Ad hoc vt actoꝛ obtineat oportet istū ꝓbare iustum titulū, ⁊ rē sibi fuisse traditā ⁊ bonā fidem babuisse tpe emptōis ⁊ vēditōis. ⁊ qđ ꝑsumit nisi ꝓtrariū ꝓbet. ⁊ ꝙ credat mō vēditoꝛē vl̄ donantē tpe cōtract⁹ dñm nō fuisse alias publiciana nō ꝓeteret. Permittit aūt tali venditōe acsi vsucepisset vēdicare nisi fortever⁹ dñs possideat. vt q̄dā dicūt. q̄ exceptio ꝑi dominū publicianā excludit Si aūt post vsucaptionē a possessiōe cadat tūc nō ꝓetit publiciana. sed ciuilis actio. vel rei vēdicatio ſm q̄sdā vtilis. ſm quosdā directa. ff. de publi. l. j. De hac materia vide no. p Jo. an. de sen. et re iudi. abbate sane. li. vj. in glo. vbi in fi. dr. ꝙ rei vēdicatio ⁊ publiciana nō sunt cōtraria. sed diuersa. cū ad eundē finē tendūt. secus cū tendūt ad fines diuersos.

Actio publiciana rescissoꝛia dar̄ ei cuius res quā a nō dño emit credens eū dñm vt supⁿ cū absens erat cā reipublice vel studiū vel pegrinatōis. vel legatōis ciuitat⁹. vl̄ causa appellatōis. ꝑsequēde vel testimoniū ferēdi. vel qꝛ in captiuitate fuit. vel alia cā necessaria fuit absens. et talis res sua cum esset absens vsucapta est. licet ei ꝓpter necessariam absentiā infra annū postq̄ reuersus est rescindere vsucaptionē. vt dicat aduersarius nō vsucepisse q̄ vsucepit p auxiliū ꝓtoris ꝫ remediū sibi dar̄. Si aūt vere fuit dñs rei. tūc ꝓetit ei vēdicatio rescissoꝛia. Si vero res talis erat pignoꝛi obligata ꝓetit etiaꝫ hypothecaria rescissoꝛia. ⁊ hoc in realibus actionib⁹. In actōe aūt ꝑsonali cōditio rescissoꝛia. De hac materia vide Bull. in ꝑe. ti. de in inte. restī. i tractatu libelloꝝ. supⁿ verbo. sed scias. ⁊ sequēti. ⁊ glo. optima i verbo dominū vel q̄si. circa mediuꝝ. in. c. abbate. de regu. iur̄. li. vj.

Actio quāti minoꝛis q̄dā est ꝓtoꝛia. quedaꝫ ciuilis. ꝓtoꝛia locū habet cū q̄s emit aīal vl̄ seruū moꝛbosum seu vicioſum. q̄ ꝓpter moꝛbum vl̄ vicīū min⁹ valet q̄ꝫ emptus sit. ⁊ datur ad petendū id q̄ min⁹ valet. puta si res nō esset vicioſa vl̄ moꝛbosa valeret. xx. nūc aūt valet. xv. ꝙponit hec actio ad petenduꝫ quāti minoꝛis interſit emptoꝛis. Hoc aūt scias ꝙ de vicio nūq̄ tenet vēditoꝛ nisi i certis casib⁹. Prim⁹ est qñ noīatim ꝓmisit. et tūc agit ex stipulatu. Scōs qñ sciebat fuī hr̄e vicīū. ⁊ emptoꝛē nō amonuit. ⁊ tūc tenetur ex empto. vl̄ ꝙ redibeat. vl̄ ꝙ nō admittere teneat. Tercius si in vicio animi sit admixtū vicīū corꝑis. dar̄ aūt infra annū vtile Sz ciuil' actio quāti minoꝛis ꝓetit q̄n libū vel aliā rē vicioſam vel moꝛbosaꝫ emit ꝓpter qđ res min⁹ valet. ⁊ agit quāti minoꝛis essꝫ emptur⁹. de hac emptōe nihil dr in arboꝛe actionū. sꝫ de ꝓtoꝛia solū. Vide sis de hac materia i ꝑe. ti. de emp. ⁊ ven. §. nūc dicendū. ff. est ⁊ alia actio.

Actio qđ iussu ꝓpetuo dar̄ cōtra patrē vl̄ dominū quoꝝ iussu cū filio vel seruo aliquis cōtraxit siue videat iussus ad ꝓtrahentē siue ad seruū. Hec est in ea opus verbis aut scriptura. vel vt distinguat ſm Azo. an videatur iussus vel iussio specialit in vno cōtractu an generalr. Ut ita ꝙ nolēs cū suo meo gerere. videoꝛ ei oīa iussisse. nisi lex certa. l. cōditio vel pactū ꝓtrariū ꝓbeat. Habet ergo locū actio qđ iussu q̄ dño viuente vel patre. seruus vel filius cōtraxit. quia hac dñs vel pater eo ꝙ iussit tenebit.

Actio ꝙ metus cā dar̄ ei q̄ phabili vel iusto metu coactus rē suā vendidit. tradidit vel ꝓmisit aduersus eum qui metum fecit. sed

infra annū erit quadrupli. ꝓter ꝓtumaciā nolētis rem restituere iussu iudicis ante li. cōtest. Post annū vero simpli. vt in. l. si cuz emptore. j. rūso. et. §. post annum. ff. quod me. cau.

Actio rei venditionis est qñ dicis rē corpalē esse tuā. vt hūc seruū. hunc equū. hāc vestē. Alia ōr vēdicatio quā legiste nō hūt q̄ dar ꝓ re incorpali. vt no. p doc. in. c. examinata. de iudi.

Actio rescissoria triplex est. vt supra de publiciana rescissoria.

Actio redhibitoria dar emptori ꝓtra vendito rē vt suū vl' aial morbosum recipiat z pciū restituat. et dar infra sex mēses vtiles. quia hec actio tm̄ sex mēsib' durat. vt. ff. de edil'. edic. l. j. verbi grā. Si vēdis mihi aial morbosum. latentē morbū hūs. vl' aliā rē vicio sam tali vicio. qō viciū si sciuissem nllo mō emissem. mihi dar actio ꝯ te ad ꝫ qō pciuz receptū restituas infra sex mēses. z rē tuam morbidā vl' viciosaz reassumas. Hz pactū legis ꝓmissorie hz fieri si vendo rē meā tibi sub illa ꝓditōe. si soluas decē p ea infra certū terminū. qō si nō soluerz sit res inempta et mea sic̄ pri erat. vide. j. l. ꝓmissoria.

Actio rerū amotaz ꝓpetit marito aduersus uxorē de rebz ꝓstāte mrīmonio cā diuortij ablatis. Dar aūt post diuortiū et ꝓtinet rei psecutionē. Sed si pendente iudicio reintegrē matrimoniū. soluit iudiciū rerū amotarum. et si reintegrato matrimonio iteruz fiat diuortiū remanebit actio rerum amotarū. ob res amotas prioris diuortij cā Et in q̄ casu actio furti darē ꝓtra extraneum. In eodē casu actio rerū amotaz locū habz dummō illa ꝓcurrāt. sed vt res mariti dolo malo amoueanꝫ z ecōtra. Itē q̄ fiat amotio ꝓstāte matrimonio vel aliq̄d qō p amotione habeaī. Itē q̄ fiat cā diuortij. Datur etiā hec actio ꝓtra patrē filio vl' filie. q̄tenꝰ ex ea re locupletior est factus z dolo malo ciꝰ factuz est q̄ minꝰ fieret. De hac materia vide no. p Azo. in sum. eo. ti.

Actio rei vxorie vel vxoraticie sublata est in cuiꝰ locū surrogata est actio ex stipulatu q̄ dar marito vel ciꝰ patri vt dos tradar. Si cm̄ a datione dos incipiet hec actio locum nō haberet. licet q̄ dā dicāt ꝓtrariū. vt dicit Azo in sum. eo. ti.

Actio seruiana dño fundi vel domꝰ cōpetit ad psequendas res cōductoris p mercede domus q̄si res pignoratas q̄uis nō ꝓuentione pignorent. tm̄ iuris ꝓstitutōe obligātur tacite p locatōe iure pignoris in vrbanis p̄diis inuecta et illata. in rusticis vero predijs fructus tm̄. De hoc in. §. seruiana. insti. de act.

Actio q̄si seruiana q̄ etiā hypothecaria dicit ꝓtoria est. p quā rē mobilē vl' immobilē tibi pignori obligatā quam possidet aliq̄s siue sit debitor siue alius poteris ab eo euocare seu petere. z est actio in rē vtilis. et dar creditori ad psequendum pignus hypothecarie. l. rē mobilē obligatā. vide de hoc insti. de act. §. quasi seruiana.

Actio serui corrupti cōpetit nō solū aduersus eum cuiꝰ hortatu vel ꝓsilio seruus corruptus vl' deterioratꝰ est. sed etiā ꝓtra eum noua lex dar q̄ sollicitauit suū. licet bonos mores eiꝰ corrūpe nō potuerit. Hec autem actio in duplū habz cōdemnationē sed q̄tl deterioratus est seruus. quātive res fuerit a seruo sollicitato asportato z tenet qui corrupit. siue ex bono malū siue ex malo deteriorē fecerit. De hoc in. l. si q̄s seruo alieno suaserit. C. de fur. vbi casus de hoc.

Actio stricti iuris. req̄. supra actionū vero q̄ dam. et de excep. i. c. cū venerabilis. vide insti. de act. §. sed et stricti iuris.

Actio subsidiaria ōr qr in subsidiū z auxiliū alteri ꝰ q̄ inefficax facta est datur. vt si tutor res pupilli alienauerit vl' male administrauerit. z ipe tutor z eiꝰ heres nō sunt soluendo. i. nō sufficiētes ad soluendū pupillo dar actio ꝯ illū in quē res eiꝰ alienate sunt.

Actio tutele subsidiaria cōpetit pupillo qñ nec tutor nec heres soluere habet ꝓtra eum cui iura tradita sunt a pupillo. vt cautionē exigat a tutore de indēnitate pupilli. qñ vl' nullā vel parū idoneā admisit cautionē.

Actio tutele directa dar aduersus tutorē ipi pupillo. inquantū ꝓuenit si tutor in rebus pupillaribz damnum dedit dolo vel culpa ipi pupillo.

Actio tutele ꝓtraria ꝓpetit tutori aduersus pupillū si in rē eiꝰ aliq̄d de suo ipendit vel p eo fideiussit aut rē ꝓtā pignorauit vl' obligauit. p pupillo.

Actio venditi competit venditori ad petendum pciū z vsuras ex tpe more. Et si aliq̄d speciali pacto coprehenditur prout is sibi

paciscik vel inter ptes ꝯuentum est. Et bu-
ius cõtraria est actio empti, quevide supra
Actio vi bonoꝝ raptorũ de rebus mobilib⁹
vi surreptis datur ei cui res mobiles p vio
lentiã sunt ablate, et cõpetit restitutio infra
annũ ad quadruplũ, ita q̃ in q̃druplũ cõti
neatur ei restitutio, et hec est vis ablatiua.
Actio hypothecaria. vide supra, actio q̃si ser
uiana. Et hec actio aduocat nudã possessi-
onẽ. ff. de euic. l. si cũ vẽditor. §. j. oꝛ tñ iudi-
ciũ ꝓtorũ ꝛc. Et tñ de actionib⁹.
Accipe ꝛ cape differũt. Nã q̃ capit rẽ suã fa-
cit, sed q̃ accipit nõ facit suã. Et q̃liter intel
ligaꝯ verbũ accipit. vide. ff. de acq̃. re. do. l. i
laqueũ. ī glo. j. ꝛ. ij. et. ff. de fur. l. q̃ vas. ī glo.
ij. et. l. naturali. §. turbatio. vbi oꝛ. q̃ accipit
furtum cõmittit.
Accola est qui colit terrã nõ ꝓpriam, vñ. Ac-
cola nõ ꝓpria ꝓpriã colit incola terrã, et dici
tur ab ad ꝛ colo, quasi qui aduenies colit
terram.
Acephalus. i. sine capite, ab a quod est sine
et cephas caput, xxiij. dist. nulla. in aut. de
ap. §. generalem.
Accersitus est collectus. vocatus, vel circa
se situs. lxiij. dist. quia igitur, xiij. q. ij. quo-
niam ꝓposterũ.
Accoliti grece dicunk ceroferarij vel accendẽ
tes latine. a deportãdis cereis qñ legendũ
est euangeliũ aut sacrificiũ offerendũ. tunc
eñ accendũt luminaria ꝛ portãt. licet sol eo
dem tpe rutilet. ad signũ tñ leticie demon-
strandũ vt typo lumis corpalis ostẽdaꝯ il-
la lux de q̃ Jo. j. c. Erat lux vera ꝛc. vt inq̃t
tex. in. c. cleros. ad fi. xxj. di.
Acrimonia ẽ ꝓprie acerbitas. sed ꝑm legistaꝯ
est pena q̃ infligik sacrilegis. sicut incarcera
tio vel exilij relegatio. C. de sacrosanc. ec. l.
placet. que est canonizata. xvj. q. j. c. placet.
sub. §. nouaꝝ. vbi etiã oꝛ de hoc
Accomode. i. multũ comode. ó elec. vbi peri
culum. li. vj.
Accusatoꝛ est ille q̃ aliquẽ coꝛã iudice accu-
sat ꝛ criminalẽ sibi mouet questionẽ. Et oꝛ
accusatoꝛ q̃si adcausatoꝛ. qꝛ ad causam vo-
cat euꝫ quẽ appellat. vt in. c. foꝛus. de ꝓ. sig.
post me. Et ibidẽ dicik etiã delatoꝛ accusa-
toꝛ denũciatoꝛꝛ inq̃sitoꝛ pñt eligi ordinari
et eis pbende cõferri. Et accusatio testimo
nium et ordo pari passu ambulant. vt. ij. q.
vij. c. ipi apostoli. in glo. sup verbo. essc. Et
admittik ad accusandũ q̃ in peccato morta
li est. Nemo tñ sine accusatõe damnari oꝛ.
Accurate. i. diligenter. studiose. curialiter vel
composite.

De Ad

Ad ponik ꝓ iuxta. ff. de serui. vrba. pdi. l. qui
dam biberiꝰ. de hac dictõe no. Archi. de re
scrip. si gratiosi. li. vj. et. lxxvij. di. pi byter.
Et quõ differãt ad ꝛ in. vide. ff. de iniuꝝ. l.
ite apud labeonẽ. §. cũ vicij. qõ notat ꝑ ita
tutis dicẽtibus q̃ aliquid fiat ad domum
vel in domo.
Adempta legata dicimus illa q̃ testatoꝛ adi
mit a legatario cui ꝑmo ligauerit mutata
prima sua volũtate.
Aderatio oꝛ quasi eris punitio. vel aderata
pdia dicebanꝯ ex q̃bus es puniebaꝯ. vt ha-
beꝯ ex. l. j. C. de comi. rei mili. ꝛ. C. de colla.
dona. re. aut trãsla. seu adera. l. j. li. x.
Admodũ est idẽ qõ valde. Et poit glo. ꝛcor-
dantias de iureiuꝝ. c. romani. ꝑ. nos itaq̃.
in cle. ꝛ de cẽsi. c. grauis. de corpo. viti. c. j.
Admittere ẽ recipe. vt. ff. de inof test. l. cõtra.
§. si q̃s impuberi. vt si dicaꝯ. iste est admit-
tẽdus. i. recipiendꝰ. vel est incitare ad curre
dum. inde admissariꝰ. id est velox.
Adoptiuꝰ filius est quẽ aliq̃s adoptat vl ac
cipit datũ a patre. Et ecõtra pater adopti-
uus est q̃ filiũ adoptat. insti. de adop. §. j. et
ij. Et sunt damnati heretici q̃ dixerũt xpm
nõ ꝓpriũ sed adoptiuũ filiũ dei. xxiij. q. iij.
quidam. ver. bonosiani. et in. c. quadaꝫ. de
cele. mis.
Adoptio est gratuita quedam electio q̃ q̃s
aliquẽ sibi elegit in filiũ. et hoc faciũt pleriq̃
q̃ hi q̃ filios habere nõ pñt ad ꝛpoꝛ solacti
um. Et talis q̃ sic recipik in filiũ oꝛ adopti-
uus q̃ a patre legitimo sic ei daꝯ. Et ille q̃
eum sic adoptat dicik adoptiuus pater. Et
que sit differẽtia inter adoptionẽ ꝛ arroga
tionẽ. vide infra arrogare. et insti. de adop.
in prin.
Aduena oꝛ eo q̃ aliũde aduenit. ꝑm Jsido
rum. lib. x. ethimo. argumen. ff. de iudi. l. he
res absens.
Aduocatus est qui alio nomĩe quasi legatꝰ
seu patronus vocaꝯ. q̃ in forensibus seu ex
traneis negocijs ꝑeminentibus ꝑbet liti-
gantibus suũ patrocinũ. cuius ꝑciũ one-
raria vocaꝯ sub antiq̃ nomĩe. Et indevenit

verbū aduocare quod est postulare, p opponentez desiderīū eius coram iudice exponere et patrocinīū in causa pstare. Et aduocatus nō pt esse notari⁹ in eadē causa, vt notat in l. vniuersas. C. de decurio. li. x.

Aduocatos fisci ōr qui patrocinīū prestat in causa fisci.

Addictus, i. cōuictus vel sententiatus

Adeo. i. intantū, media correpta. vt de resc̄p. cum adeo.

Adultus ōr q. xxv. annos cōpleuit, vel q. a tlīj. annis vsq; ad. xxv. annos pcedit, nam adolere in vno significato est crescere i alio cremare vel vrere. Et adolescēs ōr tribꝰ modis, vt notat Archi. xxvj. q. vj. alliganf.

Adeodatus est nomē dauid. q datus fuit a deo ad liberationē israel.

Ad q̄d. i. quare. de cēsi. quenit.

Adulter ōr q nuptias violat.

Adulterīū ōr q̄si ad alteri⁹ thoz accessus. vl ad alterū. qz ex adulterio ab vno ꝯceptus ad alteri⁹ hereditatē nascit. Et fm Ludo. ō roma p adulterio statute sunt q̄ttuor pene de iure hodierno. Prima est sepatio thori. Scōa est pena detrusionis in monasterīū. vt ibi lachrymis lauet peccatū. qđ ē pudor fateri. Tercia est q scindunf in pannis z capillis añ z retro. Quarta est excōicatio q̄ est maior oī pena in iure canonico. licet pena adulterij de iure ciuili sit pena capitꝭ. vt. ff. ad. l. iul. de adulte. l. coercende. sed padue ē pena. lx. ducatoz. z ꝑ in viro. sed i muliere est pena detrusionis in claustrū. vt no. in. l. mancipia. C. de ser. fugi.

Adulterin⁹ est de adulterio cōceptus seu genitus. Vñ adulterina moneta vl sigillū ōr falsa moneta vel falsum sigillū ad instar vere vel veri facta vel factū.

De Aff

Afficere tria significat. Vnde. Afficit infozmat punit cupit hec tria signat. Itē ōr affectus nō sufficit nisi sequaf effect⁹. vbi ex necessitate op⁹ est facto. vt. c. vlti. de spō. et de eo qui mit. in pos. c. j.

Affatim. l. generaliter vl abundāter. et sic est media breuis. ꝭ media lōga. l. facunde. vñ. Si dicas affatim tūc significabis abunde

Affatim dicēs facūde significabis. vt habetur in. c. vnico. de reī. do. li. vj. in glo. z. xxiij dist. preterea.

Affinis est qui habet cōsanguineā alterius in vxorē. vel ecōtra q̄ bz ꝓsanguineū alterius in maritum.

Affinitas est. primitas psonarū ex coitu ꝓueniens oī carēs parētela. z hoc de iure canonico. et sic ꝓtrahit affinitas tā p coitū legitimū q̄ p fornicariū. Sili⁹ dicit Bof. Affinitas est attinētia psonarū ex copula ꝓueniens. Hā qñ vir carnaliter ꝓiungit vxoꝛi oēs ꝓsanguinei vxoris efficiunt affines viro z ecōtra. Bz inter ꝓgnatos vtriusq; nulla nascit attinētia. de cōsan. et affi. c. q sup his. z ipedit matrimonīū ꝓtrahendū z dirimit tā ꝓtractū. Dicunt aūt affines q̄si ad alteri⁹ fines accedētes. vel ex eo q due cognatōes q̄ inter se diuerse sunt ꝓpter nuptias vel coitū copulant. z alter ad alteri⁹ cognatōis finē accedit. fm Hosti. Sed fm leges affinitas est regularitas psonaꝝ ex nuptijs ꝓiunctarū oī carēs parētela. vt. C. de nup. l. liberi. et tñ fm glo. l. cōtrahit etiā affinitas p ꝓcubinā. vt. xxxv. q. lij. c. de incestu. et ibi. no. et. ff. de cōcu. l. j. Etiā p coitus incestuosum vel fornicariū. vt i. c. discretōi. et. c. tue. de eo q̄ cog. cōsang. vxo. sue. z. xxxv q. ij. nec eā. Alij tñ reputāt absurdū q̄ tale vinculū legitimū oriat ex coitu damnato. cum ex nuptijs pueniat. ff. de graū. l. nō facile. §. affines. e. §. sciendū. Orit tñ publice honestatis iusticia fm Bof. in ti. de eo q̄ cognō. ꝓsan. vxo. sue. Vbi dicit etiā q affinitas p fornicariū ꝓtracta nō dirimit matrimonīū ꝭ exactionē debiti interdicit. vt i. d. c. discretioni.

Affidare est fidem dare.

Affirmatio exponit q̄ñcꝫ p negatiuā. vt i. c. veniēs. de testi. vbi ōr. In oze duoꝝ vel trium scz z nō paucoꝝ. q̄ñcꝫ ecōuerso. vt di. j. ius naturale. vbi dicit. transire p agrū alienum nō tuū phas est. iure aut̄ nature oīa sunt cōia. c. q̄ iure. vlij. di.

Affict⁹ penes vulgare lōbardoꝝ et thuscanoꝝ fm Pe. de samp. z abbatē ōr census q̄ dat rōne pdioꝝ put videt velle i spe. de lo. et cōduc. §. sequit. in pn. Inde affictare et ē locare ad fictū et ad firmū. vt in. c. pisanis. de reiti. spo.

De Ag

Agazo dicit custos equoꝝ. et idem dicitur equitus. ꝓprie tñ agazo dicitur custos vel

pastor asinor, iuxta illud Grecisse, Asinor pastor agazo, et habet in, l. agazo, ff. si qua. pau. fe. di.

Agentes in rebus sunt illi qbus cura euectionū mandat. et erāt olim plures diuerse diuisi p diuersos numeros, et qlibet numer⁹ habebat ppriū. C. de offi. magi. of. l. j. et tales dicebant principes.

Agere est generale ad oia q̄ fiunt tā re q̄ verbis, tam inter viuos q̄ in vltima volūtate. Nā facies testamentū or agere sic et emens et vendes locans ꝛc. Sed gerere cōprehēdit tm̄ illud qō fit re et nō verbis, et sic faciens testamentū nō or gerere. ff. dever. obli. l. verba protraxerūt.

Ager appellat area vel campus i rure vel locus, s. vacu⁹ q̄ sine villa est. vt in. l. ager. ff. ō verb. sig. sed ager cū edificio appellat fundus vl pdiū vrbanū. et ager nudus vl area nuda sine edificio dicit rusticū predium vel ager rusticus.

Ager vectigalis respice infra vectigalis.

Ager emphiteoticus, respice infra emphiteota.

Agon est certamen. Inde agonista, et agoniculus, et est ille q̄ pugnat vel certat. vt. ff. de mu. et bo. l. fi. §. magistrati.

Agonete sunt principes ludi. vt. ff. de alea. l. j. §. in eū. vbi no. accur. in glo.

Agricola or q̄si agrū vel agros colēs, et ē nomen cōmune ad oēs agricolas. Sed noia specialia agricolarū sunt illa. qr agricolarū qdā sunt ascriptitij. quidā censiti. alij perpetui. aliq̄ coloni cōditionales. alij inquilini. alij origenarij. alij simplr coloni nūcupant de qbus oibus infra locis suis dicet.

Agricole et censiti put quidā dicūt sunt duo noia substātiua p encliadim talē figurā copulata. vt sit sensus de agricolis et censitis id est de agricola censitis q̄si censualibus. et habet sic. ff. de tutelis. l. j. vbi or. q̄ tutela ē vis et potestas. et exponit. i. violenta potestas. ita exponat agricole et censiti. i. agricole censuales. vñ versus. Uteris enclade si dixeris arma virūq̄. i. armatus virum fm Virgil. et Grecistā. Dicant aūt cēsiti q̄si cēsibus ascripti. et constituunt eo mō quo et ascriptitij. Ueruntū inter censitū et ascriptitium est differētia sed nō certa. Quidā dicunt q̄ cēsitus sit ille qui nascit ex ascripticio. Alij dicūt q̄ illa sit differentia. quia cēsitus ē ille q̄ rei certe annuatim pstande obligatus est. ascripticius aūt est obligat⁹ ad rē incertā. puta ad tertiā vel ad quartā ptē fructuū ex fundo puenientiū. Aliqñ tñ etiā censitus capit large vt etiā ascripticiū comprehendat. qñ prie et stricte. quidā tñ dicūt q̄ bi nō pñt testari inter suos. cū alienis tñ dimittunt. Jo. an. aūt dicit q̄ pñt testari inter suos sed nō inter alienos. possunt enim inter eos qui sunt de familia. scōm Jo. et accur.

Agricole ppetui vocabant illi q̄ validi erāt in corpe miserāq̄ inertiā simulantes. et eas que veris miseris erant assignata ad sustētationē ex publico pciplēda diminuentes. quos pditor studiosus etiam diligens detegens ad ppetuū coronatū redigit si erāt liberi. Si vo serui q̄ talia fingebāt dominus el carebat et pditori assignabant. licet quidā dicāt q̄ hoc sit correctū p autenticus de q̄store. Alij tñ dicūt q̄ nō. De alijs spede q̄store. Alij tñ dicūt q̄ nō. De alijs speclebus et differētijs agricolarū inuenies loco suo infra ascriptici⁹ et colonus.

Agrimessor est q̄ agros mēsurat et meriť. et fines p debitā mensurā distinguit. Dicit⁹ q̄si agros metēs. et alibi vocat libripens. Qui si dolose falsus fecerit vel fines male distinxerit. tenet actōe in factū. vide de hoc de prescrip. c. qr iudicāte. in glo.

Aggeribus nili non rumpendis dicunt. qr in egipto nō pluit. sed nilus egreditur et inundat agros. vñ q̄ rumpit ibi aggeres incurrit crimen q̄si lese maiestatis. Et pena eius est in eodem loco vbi ruperat aggeres et v surpauerit valles nili fluētis fluminis de pprijs et vetustis vsibus in duodecim cubitorū flāma cōburat. et cōsocij et principes sceleris deportant et eor bona publicant. vt. C. de nili agge. nō rumpē. l. vnica.

Agapen. i. stipa. vt dis. xlij. si q̄s. Etiā agapa or quiuluū pauperū in eodē significato. vt i. c. si quis. palle.

Ago agonis grece est labor latine. qr qui laborat agit. Unde christus dicit fuisse in agone. inde agri et fundi agonetici q̄ dabantur certantibus in agone vel cū agone. i. labore ad fertilitatē sunt pducti. vt. C. de fun. j. l. fi. li. xj.

Agnati dicuntur qui per virilis sexus lineam cōiuncti sunt in psanguinitate. ideo sic dicti q̄ accedūt et quasi nascunt pro natis.

dum sez desunt admittunk cognati. Unde cognati cōmuniter vocank oēs siue p virilē sexū vel femineū in cognatōe sunt cōiuncti hoc de veteri iure. Hodie ꝯo inter agnatos et ꝯgnatos qua est dīa p iura autentico. Agnoiatio idē est qō agnomen, qñq; etiā dicitur fedus cōiugale.

De Al

Albū ptoris est quedā tabula dealbata que ponebak in curia vel turri ptoris in loco cōmuni in quo scribebank et ponebantur nomina vocatoꝝ ad iudiciū. et ad cuius instā tiam q̄libet citatus esset. Et ibi etiā ꝓponebank statuta z edicta ptoris i grossa littera. ita q; ab oibꝫ legi possent. Et erat certa pena ꝯtra illū q̄ delebat istud albū qō mō ē sublatū, de ꝑ in cle. j. de iudi. in aut. de litigiosis. §. omnē. col. vlī. in spe. de dolo z cōtu. §. restat. in p̄n. et de citato. §. sequik. ꝑ. et nota. Et dicit q; loco hmōi sunt mō q̄terni et q̄ corrumpebat vel delebat puniebak in quinquaginta aureis. p edictū de albo corrumpē. C. li. xj. Est album ptoris triplex Unū in q̄ scribunk edicta ptoris. vel lex ciuilis. vt in. l. si quis. ff. de iur. om. iudi. Aliud est in quo scribunk citatōes. vt in. §. pal' le. in aut. de liti. coll'. vlī. Terciū est in quo scribunk noīa decurionū. vt. ff. de albo scriben. p totum tl.

Albergarie sunt census seu pactiones q̄ debenk p comestionibꝫ. de hoc p glo. in. c. p̄terea. de iure pa.

Allegare est argumentari ad pbatōes vl' cōclusiōes ad cōem iudicē p comodo sue cāe et p̄tie ptinet ad aduocatos.

Allodiū est curia vel p̄diū vrbanū.

Albagaria sunt pcuratōes q̄s certe ville debent dīis suis ad eas venientibꝫ. de resc̄p. ad audientiam.

Alimentoꝝ appellatiōe cōtinenk calciamēta vestimenta z habitatio. vt in. l. legatis. et. l. fi. ff. de ali. et cibaria lega.

Alba est vestis sacra. vel nomē opidi in lombardia. vñ Virgi. Albanicq; patres z̄c. primo enei. et dr̄ vrbs. Urbs alba vestik p̄s by ter alba. ſm Jo. an. in cle. ne in agro. de sta. mona.

Alluuio est latēs incrementū velut cū paulatim aquis alluendo arenā ex fundo meo vel vicini mei in fundum tuum aliquid ita accrescit vt facile modus nō possit apprehēdi q̄ hora sit allatū. vel hec argumētatio facta. Sed intrusatio est patēs incrementuz vide insti. de re. diui. §. p̄terea.

Aleator est q̄ ludit in alea. Etiā ille qui quasi scolam illam tenet. et si talis clericus fuerit repellek a pmotione. vt de excess. prela. c. inter dilectos.

Alienigena q̄si aliene regionis vel aliena gēte natꝰ vel genitꝰ. ſm Jsiō. li. x. ethimo.

Allibrati dicunk q̄ descripti sunt i libro ciuium vel cōitatis alicuiꝰ ciuitatis.

Altricatiōes sunt certamia verboꝝ ſm Jo. an. in pbemio cle.

Alias. hec dictio significat ꝯditionaliter q̄ñ q̄ alteratione vt. pmittis mihi fundū alias x. noie pene. ff. de iureiur. l. alias vbi re pempta iurak. alias nō. l. si nō sit pempta. Secundo alias ponik p alio loco. l. adeo. §. insula. ꝑ. si. q̄ si toto alueo naturali derelicto flumine. flumen alias fluere ceperit. l. in loco alio. ff. de acq̄. re. do. Tercio. i. alia vice vel alio tēpore. vt in. l. diē. ff. de arbi. vbi ꝺr alias est agitatū. i. alia vice vel alia q̄stione Quarto. i. alio casu. vt in. l. q̄ testamēto. §. mulier. ff. de testa. vbi mulier in testamēto testis esse non potest. alias potest. id est in alio casu q̄ testamenti. Quinto. alias id est alio modo. l. j. §. illud tm̄. ff. de aqua pluui. arce. Et breuiter hec dictio alias significat alterationē diuersimode. sed in casu particulari eo modo tm̄ ſm quem subiecta materia declarat. alias applicata casui significat alterationē eius quod est in oratione p̄cedenti.

Alueus dicik venter fluuioꝝ. vel vas in quo lauātur pedes ſm glo. in. c. dudum. de sepul. in cle.

Alius alia aliud denotant diuersitatē et implicant. l. quidam relegatus. ff. de re. dub. Etiā alius. id est cōtrariꝰ. xj. q. j. c. ij. xj. dist. quis nesciat. Ubi dicik. nullus alius q̄ petrus p̄dicasse in italia gallia hispania. z ceteris prouintijs. Item alius z alter sunt p̄cedentibus implicatiue qualitatis precedentium. vt. l. si donatione. C. ō his que vi me. ve cau. fi. licet glo. ibi velit q; implicet q̄litatem cōtractus. Alter est denominatiuū qualitatis nō aūt substātie. ff. de ver. obli. l. si quis cum alter. C. de testi. l. etiam. et qō ibi notat glo. Et etiam denotat diuersita-

tem nō in substātia sed in qualitate, vt no. do. Fran. in. l. si certos numos, ff. de verb. obliga.

Alioqnin dicit vel significat cōditionaliter. cōiunctiue, et aduersatiue. Cōditionaliter. vt pmitto fundū dare aliquin centū nomie pene. ff. de dam. infec. l. si finita, §. ex dāno. Cōiunctiue capit in. l. damni, §. penl. ff. de dam. infec. Aduersitatiue. in. l. fluminū, §. idē seruius. eo. ti. significat ergo tripliciter ām qō subiecta materia declarat.

Alumnus est qui alit aliquē vel q̄ alitur ab ab eo. vel est filiꝰ ex cōcubina, vt in. l. alumnus. C. q̄ res pig. obli. possit. et ibi glo. Et sunt quinq; noīa q̄ significant indifferēter actionē et passionē. Vñ. Vospes zelotipus cōiua vector alumnus. Actū siue pati sub eodē noīe signant.

Alienare est ꝓprie rem aliquā in dominiū alterius transferre, inde alienatio est oīs pactio p quā transfert dominiū. de re. eccl. nō alie. c. nulli. C. de fur. l. j. Itē alienatio sumitur dupliciter. Uno mō p dictōne significante translationē rei vel iuris. vt in. l. alienatōnis. ff. de verbo. sig. Alio mō sumitur alienatio ꝓ ipo facto quo rei vel iuris sit translatio. Tale em̄ factū quo fit translatio est alienatio. Et hoc factū alienatio significat. Nam factis quādoq; sicut verbis declarat voluntas. in. l. de quibus. ff. de legi. Diuersimode ergo significat, put exiꝰ medio z circumstātijs adiacentib; inferr. verbi gratia. Testator legauit stichuz quem si alienauit necessitate legatū nō extinguit. si alienauit voluntate legatum extinguit. l. si de cōmissa. §. si rem. ff. de leg. ij. Ratio, q̄ qñ testator ex necessitate alienauit. nō videtur per hoc voluntatē mutasse. Secus qñ ex voluntate alienauit legatū. tūc em̄ velle videtur q̄ alius q̄ legatarius illud habeat. finaliter verbū alienatio vel alienare significat qō eius impositio vel aliud ꝓbabile mediū declarat significare. Et factū alienationis reuocationē dispositōnis significat si volūtate alienantis est reuocabilis et ipm factum ex se vel ex quauis circumstantia hoc ꝓbat.

Alienare causa mutādi iudiciū dicit qui credens se ab aliquo cōueniendū reali actōne vel psonali q̄ in iure scripta sunt alienat rē dolo malo cā iudicij futuri mutandi. id est vtandi. in qua actōne alienator tenet actōne in factū ex hoc edicto cōtra ipm ꝓposita. et intentione ꝓbata ad interesse cōdemnet. saluis nihilomin⁹ pstinis actionib; aduersus nouos possessores. q̄ solā possessionē alienās tenet hac actōe. Quicūq; ergo metuens ꝓtrouersiā rē dolo in aliū trāsfert. vt iudiciū mutet z euitet ōr alienare causa iudicij mutandi. vt in ti. de alie. iudi. mu. causfac. Et nota q̄ noīe alienationis continent q̄stiones seruitutū pdialiū. z vsucapio. vic est em̄ vt nō videat alienare q̄ patit vsucapi. l. alienatōis verbo. ff. de ver. sig.

Alternatiua est cōiunctio alternatiue significans. scz qñ significat alterū de ꝓiunctis esse seu oratione factā per hanc ꝓiunctionē in altero verificari. Et qñq; variat significatum vel ex cōiunctionis natura, subiecta materia, seu quauis alia circumstātia. verbi gratia. lego stichū vel pamphilū, significat vtrūq; esse in obligatione, sed alterū em̄ in solutōe, vt alterū soluēdo debitor liberet. ff. de ver. obli. l. si duo. in fi. Et effectus alternatiue est q̄ vterq; est in obligatōne. q̄ vno mortuo alter qui supererit remanet in obligatione. Est aūt alternatiua quadruplex. Quedā rerū in qua electio est debitoris. l. plerūq;. §. fi. ff. de iur. dot. et. l. arbitraria §. scenola. ff. de eo qō cer. lo. facit. c. in alternatiua. de re. iur. li. vj. Secunda est lorum respectu solutionis fiende. quia in illa iterū debitoris est electio ante lit. cōtel. vt in. §. scenola. pālle. Tercia locorū ꝗrum ad iudicium inchoandū in quo loco debeat cōueniri in qua electio est actoris. §. pdicto. Quarta alternatiua est psonarū qñ stipulatio est apposita de soluendo. in illa iterum est electio debitoris. vt in. §. item iulianus. l. arbitraria. pālle. Alij dicūt q̄ alternatiua legis significat vt eam lex ratio vel subiecta materia significare declarat. Sed alternatiua hoīs significat vt pferentem significare verba velle vel subiecta materia vel q̄uis alia ꝓiectura ꝓbabilis ꝓcludens declarat. Et de istis alternatiuis seu. aut vl Req. loco suo.

De Am

Amita est soror patris.

Amita magna est soror aui.

Amitinus est qui ex ea generatur. s. amite fil

lius, vt, xxxv, q. v. c. vltimo.

Ambages est dubia locutio vel effugatio sermonis extra ꝓpositum.

Ambiguū est vbi opiniones sunt ꝛ iura varia videnť. de sen. excō. inter alia. de iudi. c. j. li. vj. Et ius ambiguū est per summū pontificē declarandū. c. ꝙ venerabilē. §. rationibus, qui fi. sint legi. ꝛ de rescrip. sup lris. de offi. dele. sup. de causa poss. pastoralis. de ꝓben. qz sepe. libro. vj. ſm Archi. Et de triplici ambiguitate. ſ. iuris. facti. et ꝓsone. nota xxxiij. di. c. fi. ſm Jo. an. in ꝓhemio cle. sup verbo. ambiguitatis.

Ambasiator est legatꝰ ꝓncipis in arduis negocijs. et ambasiata est hmōi legatio cōciliorū vel ꝓncipū in causis suis.

Amministrator siue administrator rerū publicarū est q̄ tēporalia gerit. sed magistratꝰ q̄ iurisdictionē exercet ſm Azo. C. ō admi. reipub. li. xj. in rubro.

De An

Anathema vno modo est substantiuū. et est damnatio eterne mortis. ꝛ nō nisi ꝓ morta li crimine debet imponi. Et in illis q̄ aliter nō patiunť corrigi. xj. q. iij. nemo episcoporum. in fi. Vel est excōmunicatio seu supra maledictio. Et dicit ab ana. i. sursum. et thema figura. qz olim imprimebať figura frontibꝰ damnatorū. De hoc no. Jo. an. de iudi. cum nō ab homine. vbi post excōicationem incorrigibilis anathematis mucro ne feritur. id est punitur. id est solēni excōicatōe cum. xij. episcopis candelis in terraz ꝓiectis. xj. q. iij. Et anathema talevel maledictio solebat fieri per ōlatos. Vel dicit ab ana qō est rectū ꝛ themus diuisio q̄si recta diuisio dānatorū a deo ꝛ a plebe. Alio mō anathema est adiectiuū oīs generis ideclinabile ꝛ dicit excōmunicatꝰ. maledictꝰ separatus vl dānatus. vñ. Qui frāgit rapit ac vrit ferit est anathema. Frāgit. ſ. ecclesias. rapit res alienas. vrit etiam ecclesias. ferit personas ecclesiasticas. inde etiaz anatehematizare. i. damnare vel excōmunicare. maledicere vel separare. vt supra.

Anathematizatus ōr q̄ tāq̄z impius a deo separatus est. et ponit ꝓ excōicato. vt. xxiij. q. iij. certum est.

Annalis actio est q̄ certo tēpore finienda est puta anno. vt inſuriarū vel minoꝝ.

Annona ſm Azo. ōr salarij qō cuiq̄z ꝓ capite suo remunerātōis cā dať. vñ est ti. C. de anno. ꝛ capi. admini. l. capite. ſm Azo. i. captione. Sicut em̄ ſm eū captio ōr tributū qō dať ꝓ capite. ideo hic captio vel capite ponit ꝓ eo qō dať magistratibꝰ cā salarij ꝓ remunerādo laboze. Et ōr captio de capite qz est preciū debitum capti. i. dignitati. Et erant hec pcia q̄ in singuloꝝ magistratuū descriptionibꝰ cartis ligabanť.

Annone militares dicunť q̄s milites singulis diebꝰ cōsequebanť. vt. C. de anno. milit. l. vlti. vbi ōr q̄ ipi annonas ꝛ capitia singulis cōsequebanť diebus.

Annone ciuiles sunt q̄ publice dabanť iudicantibus ciuitatibꝰ. vel oībꝰ tpe necessitatꝫ ꝓ singulos dies. vt. C. de anno. et tribu. l. ij. li. x. Et iam annona est seges vel frumentum vnius anni.

Annotatio sacra est cōscriptio bonoꝝ vel eorū cōnotatio seu cōsignatio veluti cū aliq̄s cuiuscūq̄z criminis reꝰ si absentat se vocatꝰ ad iudiciū partiť bonoꝝ annotatione vt si infra annū venerit ꝛ se purgauerit bona sua recuperet. Si aūt nō venerit tūc fisco applicenť. Et q̄liter fit annotatio ponit Spe. in ti. de iacti. §. fi. ver. sed q̄liter. Dicēs q̄ pses siue iudex veniet cū tabellione ad domū ac cusati. ꝛ inq̄ret q̄t domꝰ. q̄t pdia rustica. q̄t iugera terre habeat in bonis eiꝰ. Et oīa bona illiꝰ q̄ nō venit citatus ponit in banno fisci. nisi venerit infra annū. ff. de req. reis. l. j. §. j. Ab hac tū sntia conditionali poterit appellari. de appel. ꝓterea Et describunť bona que tū fiscus de facto non occupat nisi post annuz. Post hoc iterum per edicta requiretur accusatꝰ. et citans mittit litteras suas iudici vel rectori loci in quo deget accusatus vt ꝓ illō citato innotescat se accusatum vel citatū ꝛ bona eiꝰ esse annotata. Jnde venit verbū annotare. vel ecōtra ab hoc verbo ſpm nomen.

Annotatio sacra dicit rescriptū illud qō imperator ꝓpꝛio motu mentis indulget alicui cōstituens scōm preces eius seu illius aliquid fieri vel nō fieri. C. de diuer. rescp. l. fi. et ibi in glo. Et notat cardinalis sabor in capi. super litteris. de rescrip. differentiam inter annotationem et pragmaticam sanctionem.

Anima.not. Joh.an.c. vnico.§.scire. de sacra vnc.

Ante significat ante rem factam sed bene inchoatam.ff.si cer.pe.l.ij.§.item mutuū.vbi de hoc.et.ff.de ver.obli.l.q ante.et.l.cum q ita.§.quesitam.

Annus quot dies z menses habeat no.glo. in.c.si ꝓter.de rescrip.li.vj.c.cū sit.de elec. Nā annus cōtinet.cccl xv.dies.vt in.l. cuz heres.§.stichus.ff.de sta.libel.et qñ annus incept⁹ p cōpleta habet.vide Inno. in.c. generalē.de eta.et quali.et Archi.in.c.si annum.de iudi.li.vj.et in.l.cū bisextus.ff. de ver.sig. Item quidā cōputant annū ab incarnatōe dñi.vt.xp̄i.ij.di.in noīe dñi.in p̄n. Alij a natiuitate dñi.et de hoc glo.in.§.forma.ij.q.vj.et in spe.de instru.edifi. in p̄in. in p̄ima colum.

Annus iubileus ōz annus remissionis. qz eo anno debita remittebant. Serui hebrei dimittebant liberi.et oia reuertebantur in p̄stinū statū.et est annus quinquagesim⁹ vt in.c.in iubileo.de pe.di.j.

Annus vel annuatim ex ꝓprio significato significat multiplicationē simpliciter siue in determinate.sed qñ applicat casibus significat diuersimode put ex diuersificatōe materie ꝯcluditur ꝓferentē intellexisse. Vt pacto seu stipulatōe ꝓmittitis.x. ticia annua vel annuatim significat multiplicatōz ꝓpetuam.qz significat ꝓmissa in summā deberi ei cui promittitur eius heredi.et heredis heredi.z sic in infinitum. Ideo dicitur in.l. stipulatio.ff.de verbo.obli.q stipulatio annua est ꝓpetua. Et nota q annuū legatū p primo anno est purū.z p alijs annis est cōditionale.qz pro quolibet anno debet legatario si tunc viuit. Si vero mortuus ē tūc nō debetur.nec si deportat⁹ est. qz talis ciuiliter mortuus est.z nō habet ius capiendi ex testamēto qō est ciuile.l.cum in singulos.de an.lega.vbi ōz.q per singulos ius inspicit. Sed vbi ꝓmitto tibi.x. annua vt sis ꝓcurator meus in parlamēto. significat mltiplicatio talis ex cā q apponit de essendo ꝓcuratorē.qz morte finiet sicz obligatio q ex hoc inducit. De hoc vide.l.annua.§.fi. et totū ti.ff.de an.le.

Angaria penul'.longa.est iniusta exactio vel cōpulsio. Nā angarie dicunt psonalia obsequia.p̄ris sumptib⁹ p̄stita.c.nō minus. de immu.ec. Sūt ergo q dā psonales p̄stationes q a vulgo dicunt captōes. Ꝺz pangarie penul'.longa.vide infra de per.

Ansa est nod⁹ cursilis z facilis ad soluendū. ita fact⁹ q si recte trahit caput filij oīno solutus est.vt no. Bern.in.c.cū olim.de versig.vbi ōz in tex.dum ansam soluim⁹ nodū dicim⁹ ligauisse.

Antapoca siue anticopa siue antecopa qō idez est fm alios. Et fm Azo.in sum.de fi. instru.§.de antapocis. vocat cyrographū qō facit debitor creditori. in q cōfitetur se soluisse tantū.z sic est de soluris. Et fit a debitore in hunc modū. Cōfiteor me tm̄ vsurarū noie vel pensionis soluisse.z dat creditori. Et sic nō dicit ab anti qō est cōtra. sed ab ante fm Joan. qz fit añ apocam. vel ab anti qō est ad. qz ē inducta ad securitatē creditoris.et fit etiā añ apocā. q em alieno nomine possedit et pensionē soluit. vl' q creditori vsuras repn̄tauit si qn̄ dicat se suo noie possedisse.z ita demū factū vl' p̄scriptōe liberatū ꝓtēdit ius agētis facit vacillare nisi dñs vel creditor vsuras vl' pēsiones p̄teritis rp̄is sibi solutas ꝓbet. pbat añ p anti. pocā debitoris. C. ō fi. instru.l.plures. vbi glo.dat tres modos dicēdi. Vel vt alij dicūt antapoca.est scp̄tura quā facit debitor obligādo se.z in q fatet se debere. Et fit cōtra apocā dicēdo. Cōfiteor me debere zc.et sic ōz ab anti.l.cōtra. Apoca añ fm oēs est scriptura creditoris ꝓfitētis sibi a debitore solutū.et sic apoca est de receptis z fit a creditore.puta. ꝓfiteor me recepisse tantū.ff.ō dōdi. inde.l.fi.§.ticius.ff.de fur.l.q tabulas §.apoca.et de accep.l.acceptilatio.§.j. Plane añ consulit creditori vel dño vt dando apocam debitori vel colono vt exemplar retineat cū subscriptōe debitoris vel coloni. Vel creditor de colono apocā et recipiat ab eo anticopam fm Azo. Dicunt ergo ter cij. vt Jaco.de arena. q creditor scribat duas apocas z det eas debitori. vt vnam sibi retineat.et in alia se subscribat.z reddat ei creditori. Quod nō placet accur. vt in glo. palle.l.plures. Item Hostien.de fi. instrumen.§.quid si antipoca. vbi addit versum. Apoca sit dantis.antipoca suscipientis. Alij tamen dicunt q apocas et antipocas hodie generaliter vocam⁹ oīnia documenta et signa que solent fieri. siue in scriptis

sint cõfecta siue in trunculis virgarũ, qs q̃ dam dicas vocant. Hodie frequẽter fieri solent inter superiores ⁊ inferiores dispensatores in domibꝫ dominorꝫ siue diuitũ. Et etiam inter creditores q̃ retinent sibi famaz ⁊ debitores q̃ recipiunt tibi minorẽ quantitatem virge vel dice in signũ solutõis faciende. Differt tñ cyrographũ ab antipoca vel apoca, qz cyrographũ dr cũ duo paciscentes faciunt duas scripturas ⁊ sub eadẽ forma verborꝫ ꝓficiũt ⁊ mutuo tradũt.

Animaduersio dr pena, qz animaduertere ẽ punire, vñ dr animaduertendũ est in facinorosos hoies. Item animaduersio dr cuiuslibet opis determinatio ꝑm quã q̃s pro mercede sua suscipit certũ opus ⁊ determinatũ suis impẽsis faciendũ, vt terrã colendã vel domũ ꝑstruendã. Et iã animaduersio ẽ ꝓsideratio qua q̃s puniend⁹ sit ⁊ q̃ pena, q̃liter ⁊ quõ in prochꝫs ⁊ circumstãtijs cõuersẽt. Hinc etiã significatio ꝟbi animaduertere ꝓsiderari ꝑt suo mõ.

Anceps est aliq̃d seu aliquis huc et illuc fluctuans ⁊ dubius an istud vel illud rapiat, et anxius in quam partẽ declinet ꝑm Isi. li. x. ethimo.

Anthidodũ ponit ꝑ ꝓtra dono, vl ꝑ contra dato. Et solet dici qõ datur ꝓtra venenũ, ⁊ sic ponit ꝑ medicina, vt in. c. cetez. de iura. calum. Inde anthidotari⁹, ⁊ est liber in medicina. de iureiuñ. c. j. in cle. vbi glo.

Anthidoz est etiã ꝓtraria donatio. ita exponit glo. sup ꝟbo anthidoza. in. l. sed ⁊ si lege ℌ. cõsuluit. in fi. ff. de pet. here. et. vlij. q. ij. illud. et de testa. cũ in officijs.

Antistes dic⁹ est sacerdos. eo q̃ añ stat. c. cleros. xxj. dist. cõmuniter tñ sumit ꝑ epõ ꝑm glo. in cle. dudum. de sepul.

Anthitheſis est figura q̃ ponit casum ꝑ casu ⁊c. di. lx. c. ego sol⁹ eis scriptoz. i. scriptoribꝫ vbi ponit genitiu⁹ ꝑ datiuo. de figuris vide. c. fozus. de ver. sig. in glo.

De Ap

Apparitores dicunt q̃ citãt partes ⁊ eas apparere faciũt in iudicio, hoc nomẽ inde trahentes. Vel dicunt idẽ apparitores quasi apparetores, quia ipi apparent in iudicio. Itẽ dicunt catholicani, q̃si ꝓmuniter ⁊ vulgariter seruientes, vt pedelli ad iudicium. Itẽ dicunt officiales ꝑm Azo. Vel ꝑm Isi do. apparitor dr ille eo q̃ appareat et videatur vt ꝑsto sit ad obsequiũ vel aliq̃d audiens teneat. Et no. q̃ regulariter ꝑm leges añ lit. ꝓtest. ℌ absentẽ nõ ꝓcedat ad diffinitiuam sententiã, nisi excepto vno casu ℌ apparitores. i. nũcios generales dũ ipi deliq̃runt in officio suo. Hec⁹ si aliter delinquerent, vt no. in glo. sum. lij. q. ix. Et de apparitore habeki. c. tua. de homi. et glo. magna in. c. veritatis. de do. et cõtu.

Apes vel apis est auis volatilis. de cõse. di. v. nũcq̃. de deci. nuncius. et habet aplũ i genitiuo pli. vt insti. de re. di. §. apiũ natura. ⁊ hoc q̃ in ntõ hz apes. licet ꝑm Alex. habet um in gtõ cũ apis habet in ntõ. vnde versus. Um tibi dat apis, sed apes dat ium in genitiuo.

Apes est summitas honoris vl distinctõis nota. Nam qõ in summo est distat a pedibus vel infimis. Et hec summitas respicit tpalia. vt in. c. solite. de ma. ⁊ obe. Etiam sumitur ꝑ lra, vt dixit ꝟps, minim⁹ apex non peribit. Itẽ sumit ꝑ subtilitate, dũ dicim⁹, de apicibꝫ iuris nõ disputandũ. ff. mãda. l. si fideiussor. §. quedã.

Appellatio ꝑm Azo, est a minore iudice per inuocationẽ maioris iudicis ꝓtextu iniq̃tatis ꝑme late ſnie rescissio. ff. de mino. l. pfecti. Item est de minore iudice ad maiorẽ ꝑ uocatio ꝑm summistas. de ꝓsue. c. ij. li. vj. i glo. lij. Vel aliter ꝑm Hosti. Appellatio ẽ iurisdictõis ꝑioris iudicis ꝑ inuocatoz supeꝛioris iudicis rite facta suspẽsio. et hec diffinitio ꝑm cũ ꝓpetit tã ꝑm leges q̃s ꝑm canones. ⁊ ℌ ō of. dele. §. ꝑterea. Vel sic. Appellatio est ab audiẽtia minoris iudicis ad maiorẽ ꝑter grauamẽ illatũ vl cõminatũ. puocatio. de appel. vt debit⁹. et. c. cũ cessante. et si extra iudiciũ appellak. tũc est supioris inuocatio sen ꝑtectio ab iniuria vl grauamine irrogãdo. c. cũ sit romana. eo. ti. de ap. rela. et recu. Et appellatio ⁊ recusatio sũt paria. de ap. sup eo. ij. rñso. et hoc q̃ ad modũ. sicut nõ admittit frustatoria appellatio ita nec recusatio. Differũt tñ. qz recuso si non grauoz. nõ tñ appello a iudice in quẽ ꝓsenſi nisi grauer⁊c. de of. dele. c. si ℌ. in glo. fi. li. vj. Et nota aliq̃s casus in q̃b nõ appellak vñ. Appellare vetãt. scelus. excellentia pacta. Cõtemptus patris ⁊ interdictio facta. Arbitrium. res que perit. est si longi⁹ acta.

Scelus quia in notorio delicto nō appellatur,c.cū sit romana.§. pterea,de appel,et c,cōsuluit,eo,ti, Itē extellētia iudicis vetat appellari,qz a papa,pncipe,senatusc̄sulto pfecto ptorio nō appellat fm Hoff,in sum, Pacta,qz si paciscant ptes ne appellant nō potuerūt appellare,ff,a q̄b app,nō licet,l,j, Cōtempt⁹ patris,qz ptumax nō audit appellās,extiū,q,iij,de illicita,nisi veniat adhuc iudice sedēte p tribunali,ff,de in integrū,l,vlti, Vel nisi esset ptumax in exhibēdo,l,creditor,§,missus,ff,e,ti, Interdictio facta,qz qñ inhibet a papa appellatio appellari nō pt,nisi exp̄ssa cā,pbabili z pbata coram eodē iudice a q̄ appellatur, Arbitrium qz ab arbitrio nō appellatur,C,de arbi,l,j, Sz pctt reductio,l,penl,C,eo,ti,et i sum, Hoff, Res q̄ perit, Nā si res ex dilatōe pateret detrimētū,sic q̄ essz pitura,nō admitteret appellatio in cā, Si lōgt⁹ acta, Nā annus dat a iure ad psequendū appellationē et decendū ad appellandū a tpe sñie vl monitōis,de appel,romana,li,vj,de testi,significauerūt,ij,q,vj,anteriorū,

Appellare ē a minore iudice ad maiorē puocare, Et licet fm leges regulariter solūmō appellet a sentētia,z sic in iudicio,tamē fm cano,appellat etiā extra iudiciū,ij,q,vj, oīs oppressus,et tūc passim,i,sine assignatione grauaminis admittit seu pmittitur q̄s appellare,c,cum romana,§,si p̄o,eo,ti, Sec⁹ si appellat in iudicio,c,vt debitus,eo,ti, Et est inductuz appellare fm leges vt iniq̄tas vel imperitia iudicantiū corrigat,licet non nūq̄z bñ latas sentētias supior in pcus reformet,de ap,cū specialis,§, porro,vbi ōr, appellatōis remedū nō ad defensionē iniq̄tatis sed ad p̄sidiū innocentie institutū,vel ideo vt hoīes oppressi releuent,ij,q,vj,ad romanā,ij, Et quis possz appellare,a quo,ad quē,qñ,qualiter,quotiēs,infra qō tps z a q̄ sñia,vide,ij,q,vj,p totū, et Hoff,in sum,

Apostoli fm Hosti,dicunt littere testimoniales,qz testificant de appellatōe,et fm eundem in spe,in,iij,p te,in tracta,libel,§,seq̄t ver,apostoli, Ibi vide q̄d sint apostoli,vñ dicant,z de q̄druplici eoz specie,z eoz formis, Nā alij sunt apostoli cōuentionales, scz qñ ps admittit appellationē siue in iudicio iudice refutante siue tacēte,vel extra iudiciū,vt,c,sepe,ij,requi,et oblate,de appel, Alij sunt testimoniales testificātes de appellatōe facta vt supra,Alij dimissorij per q̄s apparet q̄ iudex detulit appellatōi,Alij refutarij p q̄s apparet q̄ iudex non defert appellatōi,Alij reuerēdi vel reuerentiales scz qñ ob reuerentiā superioris appellatōi defert,vt,c,j,de ap,li,vj,in glo, Et cuius expensis apostoli sint tradēdi ?muni⁹ seruat q̄ in expēsis appellātis,licet in ?trariū faciat glo,de boc, Sz de apl'is x̄pi,qñ fuerūt cōsecrati,vide di,xxj,c,in nouo testamento, in glo,ij,in fi,et,c,vnico,de relīq̄,et venera, sancto,li,vj,

Apolides dicunt qui sunt sine ciuitate, ab a q̄ō est sine,et polis ciuitas,

Apostata fm Hosti,temerarie cedēs statui fidei,obedientie vl religioni quā q̄s pfessus est,xxvj,q,vij,nō obseruetis,vbi de apostasia, Et ōr q̄si retro stās,ab apos q̄ō est retro et status, Vel dicitur ab apos quod est aptus z stās q̄si apte stans ad regnū dei per antifrasim,qz nō est apt⁹ regno mittēs manū ad aratrū dei z respiciēs retro,c,magne de vo,et vo,redem, Et monach⁹ nō apostat q̄ de vno ordine trāffert se ad aliū,sed q̄ ad seculum redit post pfessionē,c,ex gte,de temp,et q̄li,or,in glo,

Apocrisarij sunt nūcij dñi pape q̄si secretarij,vt di,xxj,c,septuaginta, Nā crisis dicit secretū aurū vel iudiciū,c,significasti,de elec,in glo,j,vñ,Aurū secretū dat iudicium tibi crisis,

Apocrifa vl apocrifum ōr occultū vl secretum ab apos,i,de,et crisis secretū,inde dicitur apocrifus,i,liber secret⁹ z occult⁹ cuius auctor ignorat,vl de cui⁹ veritate dubitatur,nō tñ ab eccl'ia recipit sz reprobat q̄si diceret,nō i eccl'ia sz remote z lōge ab eccia sit legēd⁹, Alū ōr apocrifa grece,i,secreta latine, Et qz i cameris solēt pgines abscōdi z includi fm Hof, Hinc est q̄ p̄go in hebreo alma,in greco apocrifa,et latino ōr secreta, de apocrifis,xxj,di,canones q̄,vbi glo,dicit q̄ sapiētia salomonis,liber iesu filij sirach,q̄ ōr ecclesiastic⁹,liber tbobie,machabeoz,z iob zc,apocrifi dicunt,z tñ legunt, sed forte generaliter nō,

Apotheca est archa vel locus in q̄ aliq̄d ponit custodiendi cā vel in q̄ publice et cōiter merces vendunt z specialiter medicinales

Qui locus et alio noie statio vocatur. Inde apothecari⁹, i. stationarius q̃ stat ad vẽdendũ maxime medicinas.

Aplumbatio est diuersarũ materiarũ ꝓsolidatio, vt auri, argenti, auricalci, plũbi, stanni ⁊c̃, et earum materiarũ cõiunctio dicitur aplumbatura.

Appulsus pecoris ad aquã est ius adducendi pecus vel gregẽ ad aquã fontis alieni vl riuũ ad aquandũ.

De Aq

Aqua quotidiana ⁊ estiua aq̃ pluuialis arcẽda, et aqua de castello educenda, Re. infra interdictũ de illis.

Aqueduct⁹ est ius ducẽdi aquã p fundũ vel agrũ alienũ ad irrigandũ agrũ meũ vel alterius iure seruitutis ꝓstitute. Aliter dicit priuilegiũ q̃ dat illis q̃ ꝓficiunt ad custodiam formarũ p quas ducit vel p quorũ finces formarũ meatus transeunt ⁊ quomodo purgant formã vel ductus aquarum. l. j. C. de aqueduc. li. x̃j. et. l. decernimus. eo. ti. et. l. ij.

Aquehaustus est ius hauriẽdi aquã et portandi p agrũ, fundũ. seu p̃dium alterius ratione seruitutis. Et differunt. Nam aqueduct⁹ fit in fistulis ⁊ meatibꝫ terraneis. Sꝫ aq̃haustus fit per animalia potãdo. vt. l. si prius. ff. j. et. ij. ff. de aqua plu. arcen. vbi ꝺr. q̃ nõ debet ille cui debet seruit⁹ aqueduct⁹ lapidibꝫ sꝫ fistulis ordinare. quia vsus domini plus incomodat. ff. de ꝓtraben. emp. l. si aqueductus.

Aq̃lie actio. Re. supra. Actio legis aq̃lie.

Aquiliana stipulatio est pmissio que nouat oẽm ꝓtractũ. Dicit aũt hoc noie ab inuentore hoc statuente q̃ vocabat aquili⁹. Et habet fieri hoc mõ. Si dicã sic debitori meo. Quecũq̃ mihi debes ex q̃cũq̃ cã illa mihi pmittes animo nouãdi, ⁊ dicat mihi, pmitto. tũc postea p acceptilationẽ tollet obligari acceptilatio ⁊ aq̃liana stipulatio. et est q̃dam circuit⁹, sicut q̃q̃ qđ q̃s p se immediate facere nõ ꝑt facit p aliũ. ita ⁊ hic. Unde supponendũ est. q̃ si mihi tenearis in centũ libris q̃s tibi mutuaui. hec est obligatio naturalis ⁊ re cõtracta mõ immediate p ciuilem obligationẽ q̃ ꝓbis ꝓtrahit tolli nõ ꝑt q̃ ciuilis rõ ciuilia iura tollere potest, natu ralla vero nõ. tunc si fiet q̃ illa naturalis re cõtracta in ciuilẽ mutabit p nouationẽ. vt dicẽdo sic. Istud qđ ego mutuaui tibi promittis. si tu dicas pmitto. tũc obligatio illa p̃ma efficit ciuilis ⁊ ꝓbis ꝓtrahit p aq̃lia nã stipulationẽ ⁊ nouationẽ. post si re dicẽte mihi sic. id qđ ego pmisi tibi acceptũ ne bẽs acceptũq̃ fero. Respondeã acceptũ habeo acceptũq̃ fero. id est teneo p me ꝓpagato. Isto eĩ mõ tollit obligatio p acceptilationẽ. Et sic patet qualiter habet fieri aquilia stipulatio et acceptilatio. De qua visum est supra. acceptilatio.

De Ar

Ara est altare si p̃ma ꝓducit. vel stabulũ porcorũ si p̃ma corripit. vñ ꝓfus. Est ara porcoꝝ breuis ⁊ nõ ara deoꝝ.

Artanũ est idẽ qđ aratrũ. et ascendendo dicitur scissum.

Ars q̃q̃ ꝺr cura aĩaꝝ. vt. q. x̃j. q̃ epi. ꝺ eta. et q̃li. cũ sit ars artiũ cura animarũ. ⁊ rõem dat ibi glo. j. Itẽ fm Archi. Ars ꝺr actus damnat⁹, vt in. c. vnico. de vi. et ho. clerí. li. vj. ibi si p annũ artẽ istã ignominiosaꝫ facit ad hoc qđ devsu. ꝺr. xliiũ. di. sicut bi. Interdum etiã vsure arte iniq̃ssima ex auro auꝝ nascit. Etiã balistariꝰ dicunt exercere artẽ. de sagit. c. j. Et magi dicunt exercere artẽ. ꝺ cõse. di. v. ne tales. Et q̃liter nimiũ inherẽtes artibꝫ sophisticis etiã liberalibꝫ redarguunt. habes in. c. nõne. ⁊ legimus. xxxvij. di. vbi q̃ttuor genera hoĩm redarguunt vl reprehendunt. Primo dialectici q̃ quotidie in sua garrulitate torquent. Scõo physici q̃ oculos trãs celũ leuãt. Tercio versificatores. Quarto cupidi quarẽ q̃ diuitias per phas ⁊ nephas acq̃rũt. Etiã ibi reprehẽdit a bt̃õ Ypero. q̃ filios ⁊ nepotes faciũt legere comedias ⁊ poetica carmina p q̃ q̃ ad turpia cõuertunt. q̃ puniẽdi sunt sic hely. q̃ cecidit de sella supin⁹ ⁊ mortu⁹ est. q̃ filios nõ correxit. vt in. c. licet heli. de simo. Sũt aũt q̃ttuor artes pauperatis. s. grãmatica q̃ est p̃ncipiũ. sꝫ sensus claudit hostiũ. Dialectica q̃ vexat falsuꝫ istruit. sꝫ sepe seu sept⁹ in psona ridiculũ facit. Arismetrica q̃ docꝫ numerũ. sꝫ numoꝝ nescit ꝓpositum. Et geometria q̃ mẽsurã terre narrat. sꝫ numo puaro exulat. et sũt q̃ttuor scie p ceteris discẽde. s. theologia que est anime pabulũ. Leges que sunt

egenis remediū. Decreta sublimatio hūili um. Et pblica morbi subsidiū. vñ. Esurit ars decreta tumēt lex lucra ministrat. Pō tifex moises thalamos medicina subintrat Dat galien⁹ opes ⁊ sanctio iustiniana. Et alijs paleas ex istis collige grana.

Arbiter est q̄ etiā ꝓmissari⁹ appellat. Et ē ille q̄ ex cōpromisso. i. ex cōsensu ptiū. ⁊ ex litigantiū electōe de cā cognoscit q̄ nullā hz iurisdictionē ꝑpriā seu delegatā. ff. ō arbi. l. j. Hz elect⁹ est ptib⁹ discordantib⁹ ad earū litē sua sniā dirimendā. Et ergo ab ipo nō appellat. cū ipo iure nō teneat sentētia eius sed metu pene stat el. Et qō nō tenet rescindi nō pt. hoc vex in arbitrio ꝓmissario fec⁹ in arbitrio iuris. ij. q. j. quenit. C. de iudi. l. vlti. de offi. dele. Suspitōis de app. cū spāli. et cle. j. eo. ti. in glo. j. et. c. ab arbitro. de offi. dele. li. vj. vbi glo. Itē arbiter ponit qñq; ꝑ teste. vt in Heñ. ca. xxxix. Accidit vt Iosep⁹ opis quippiā absq; arbitris faceret. Et est differētia inter arbitrū ⁊ arbitratorē et amicabilē ꝓpositorē. Nā arbiter et arbitrator pñt eligi cū pena sed differēter. quia arbiter ōr iudex ꝑ cōsensum litigantiū electus q̄ iudicis ptes suscipit ⁊ finē ꝓtrouersijs sua sniā se pollicet impositurū. ff. de arbi. l. si de meis. §. recepisse. Et a sentētia talis nō pt appellari. ff. de arbi. l. diē pferri. §. stari. et. l. j. C. e. ti. Sed arbitrator est i quē alīq cōpromittūt tali forma vt possit ꝓgnoscere ⁊ etiā iudicare alte ⁊ basse ⁊ q̄ etiā dici possit amicabilis cōpositor ⁊ a sniā talis etiam nō appellat. Sed si fuerit lata ꝑ ius ꝓstitutōis irrita est ipo iure. C. qñ ꝓuo. nō est ne. l. vj. Sed si lata est ꝓtra ius litigatoris valet. Redigit tñ ad arbitriū boni viri. l. si societatē arbitrox. ff. ꝑ socio. dz ei arbiter obseruare iuris ordinē tāq; iudex ordinarius. et sniā ei⁹ sine iusta siue iniusta semp est tenēda si pena fuerit apposita. vj. q. vij. a iudicib⁹. Hz arbitrator nō tenet seruare iudiciariū ordinē. Sed si pfert iniustā sentētiā remittit ad audientiā superioris vel ad arbitriū boni viri. Et amicabilis cōpositor ē sine pena q̄ tentat et experit an litigatores patiant ꝓtrouersiā suo cōsilio vel auctorita te discuti. §. qō si quis. in pālle. l. si de meis. Alias differētias m'tas vide ꝑ doc. plene in. c. q̄ntauallis. ō iureiu'. ⁊ arbiter eē pt q̄ non. phibet a iure. vt liber homo. pfamili as. etiā filiusfamilias ⁊ libertus. sed nō seruus. Arbitrox duo sunt genera. scz cōpromissarij. q̄ ꝑprie dicunt arbitri qui eliguntur iudices. vt vicz pcedant seruato i substātialib⁹ ordine iudiciario. Et dant ad ꝓgnoscendum ⁊ diffiniendū. vt si petis a me dominum ⁊ ego denegox fiet cōpromissio in aliquem ille est verus arbiter. qz eligitur vt cognoscat ⁊ diffiniat cui⁹ sit domus. Scōli sunt arbitratorel q̄ nō eligunt vt iudices a ptib⁹ vel sup re litigiosa. sed vt cōponendo vel diuidēdo inter ptes tm̄ diffiniant. vt si duo socij res societat⁊ diuidere velint ad arbitriū petri. petrus erit arbitrator. ff. ꝑ socio. l. societatem.

Arbitriū est act⁹ certarū psonaꝝ exequentiū cōpromissum fm̄ Azo. Nā arbiter exequit veritatē inquirēdo vt iudex. xxx. q. v. iudicātem. Nā actor vult vt obtineat ⁊ re⁹ vt absoluat. vel actor ad amplificandā causaz. reus ad diminuendā eā. Sūt g̃ in actu arbitri tres psone. scz arbiter actor et re⁹. Ideo alij dicūt. Arbitriū est act⁹ triū psonaꝝ super cuiusli q̄stione q̄si i iudicio ꝓtendentiū. Vel fm̄ Hosti. Arbitriū est potestas aliena voluntarie tradita ⁊ recepta ad pnunciandū in lite. put arbitrio suo visum fuerit aliq̄n certa pena vallata ⁊ certis terminis limitata. Sed cōpromissum est ptās arbitris data quoꝝ arbitriū est sniā arbitralis q̄ etiā laudū ōr. Et arbitriū seu arbitrat⁹ suo ꝑprio significato significat libertatē arbitrādi voluntatē rōe regulatā. Et vbi act⁹ ponit⁊ arbitrio seu arbitratu significat ꝑ modū ꝓditionis. vt q̄ act⁹ valeat si arbitrio ꝓcernat. Et hoc diuersimode fm̄ diuersitatē materie subiecte. ꝑbi gra. Promitto tibi equū arbitratu tuo. tuo nō arbitrāte. qz nō vult⁹ nō pt arbitrare nulla ē pmissio. nec recurritur ad arbitriū boni viri. l. si q̄s arbitratu. ff. de ver. obli. Rō. qz ꝓtrabēs de arbitrio illi⁹ tm̄ intellexit. qz hec ꝑba importāt. vbi aūt stat ꝑ illū cui pmittit cōditio. statim deficit. nec pmissor de certo ex illa pmissione pt obligari. vt. l. si q̄s pālle. Ecōtrario si ꝑ pmissorē steterit cōditio statim habebitur ꝑ ipleta. ar. l. iure ciuili. ff. de cōdi. et demō. vt pmissio sit efficax siue ille arbiter⁊ sine. Sed boni viri arbitriū ad qō tūc recurrit et hoc ideo. ne sit in ptāte debitoris se liberare a pmissione.

AR

Arbitriũ tutele, l. actio tutele q̃ dat pupillo et eius heredi ꝓtra tutorẽ r ei⁹ heredẽ finita tutela, vt Johes sui actus efficiat r pupillo reddat, de hoc supra actio tutele.

Arbores furtim cedere est scindere vel incidere arbores inscio r inuito dño. Et ꝓpetit cõtra ipm damnũ dantẽ ad duplũ damni dati. Et tlã cõpetit huic actio legis aq̃lie de q̃bꝰ supꝰ loco suo.

Archicancellari⁹. Re. infra cancellarius.

Archiepꝰ est ꝓnceps epoꝝ. xxj. di. cleros

Archisinagog⁹ est ꝓnceps sinagoge.

Archidiacon⁹ est ꝓnceps diaconoꝝ q̃ impetrat subdiaconibꝰ r leuitis, vl̃ ẽ ocul⁹ epi ad cõspiciendũ corrigendũ r emẽdandũ p epa tũ exceptis arduis. Et dr audire iurgia singuloꝝ, r bñ curãr sollicitudinẽ i ecclesiis r ꝺ clericꝭ. vt i. c. ad hoc. de of. archi. indeuenit archidiaconat⁹, r qñ fit p electionẽ tũc ẽ dignitas. Si ꝯo abbat⁹ sit p collationẽ nõ est dignitas, vt no. in. c. decernim⁹. de iudi.

Archipr̃byter q̃si ꝓnceps presbyteroꝝ q̃ tñ subest archidiacono, cui⁹ ministeriũ et officiũ cum officio archidiaconi ponit. xxv. di. perlectis.

Archimãdrita est pastor ouiũ. vñ. Archimãdrita sit ouiũ tibi pastor. et ponit p epo. j. q. vij. dispensationes. quasi princeps ouium ab archi. id est princeps, et mandros grece q̃ est ouis latine.

Archinũ publicũ. l. armariũ publicuz. s. vbi libri ponunt seu instrumẽta seu acta, et habet. C. de fi. instru. in aut. ad hec. et no. xxx. q. j. quenit. Et deriuat ab archa. dic ei Hiero. in plogo Wester. scipm libꝝ leuasse de archinis hebreoꝝ.

Archari⁹ est q̃ suscipit aurũ r argentũ publicũ a possessionibꝰ ꝺm Accur. ī glo. C. de põ. auri. l. j. li. x. vel ꝺr custos arche, vel q̃ facit archas. Et fuerũt tres arche in tribꝰ tpibꝰ vñ. Temporibꝰ tres esse tribꝰ ꝓgnouimus archas. Prima noe, moisi fuit altera, tercia xpi. Lege carẽs, sub lege manẽs. a lege solutã. Hanc pelagus tulit banc moises banc spiritussanctus.

Archiatri dicunt summi medici. ab archos id est princeps ꝺm Accur. C. de comi. et archi. li. xij. in rubrica.

Arca est fund⁹ nudus vbi nõ est edificiũ. C. de solu. r liber. l. q̃ res. §. arca.

Arcus est pons lapideus, nec appellatõe arcus venit pons ligneus. ff. de aq̃ plu. arce. l. supra iter.

Architect⁹ seu architector est princeps artificũ. vt fuit Zorobabel, vl̃ principalis edificator vel domoꝝ rector.

Arenga est apta r cõcors verboꝝ sñia q̃ ponitur post salutationẽ in priuilegijs arduorum negociorũ.

Areopagus est villa virtutis, vel est vic⁹ in athenis. vbi fuit olim summũ studiũ.

Arreptitius id est possessus a demone

Argẽtarij sũt q̃si campsores vl̃ argẽtarie mẽse exercitores q̃ singuloꝝ solebãt rões. l. calculos r instrumenta ꝓficere scribẽtes accepta r data, ita q̃ ex scriptis eoꝝ q̃ erãt coĩa doceat r sciat q̃ctũ datũ sit et quantũ acceptũ. q̃ alꝭ dicunt numularij. vt infra de A

Argẽtifodine, aurifodine, sulfurifodine. lapidifodine. arenefodine sunt loca in q̃bꝰ bmõi res r metalla fodiunt.

Argutus est seu dicit ꝺm Isi. q̃ citꝰ inuenit argumentũ in loquẽdo. i. subtilis r astut⁹.

Argumentũ est rõ rei dubie facẽs fidẽ, ꝺ re. cũ ex inũcto. Et ꝺr q̃si arguẽs mentẽ. vl̃ q̃si argute inuentũ. vt no. Bern. in. c. fozus de ꝓbo. sig. Et notat ꝓbationẽ naturalem. Nã argumẽtis res plerũq̃ noscit r cõprobat. facit. l. j. §. idẽ cornelio. ff. de q̃st. et argumẽtis est ꝓbandũ qꝺ liq̃do ꝓbari nõ ꝑt. ff. de re mili. l. nõ oĩes. §. ab arboris. Et sunt multiplicia argumẽta ī iure. Unũ a ꝓtrario sensu, qꝺ valet. ff. de offi. ei⁹ cui mã. ẽ iurisd. l. j. §. huius. xxv. di. qualis. Aliud argumẽtũ ab illusione vocabuli, et valet hoc negatiue. ff. si cer. pe. l. ij. §. appellata, r insti. de testa. tute. q̃d si ne potes. §. j. Tercium argumẽtũ ab auctoritate. ff. si cer. pe. l. ij. Quartũ argumentũ ab absurdo. C. de tem. in inte. resti. l. fi. ff. de bo. lib. l. nã absurdũ. ꝺ iureiur. quẽadmodũ. de homi. c. ij. li. vj. Quintũ argumentũ a fortiori, s. sic. Si id qꝺ magꝭ videt ineesse ñ ineest, nec id qꝺ minꝰ r ecõtra. C de sacrosan. ec. autẽ. multomagis. r. c. cum marthe. §. ceterũ. de cele. mis. Sextũ argumentũ a minori, vt si id qꝺ minus videt inesse ineest, et id qꝺ magꝭ. c. si in laicis. xxxviij di. Septimũ argumentũ a sufficiẽti ptiuz enumeratõe. ff. de lib. r posth. l. filꝰ a pre. § j. in glo. ff. de bis q̃ sũt sui vl̃ alie. iur. pre furioso. Silr argumentũ a sufficiẽti diuisione valet. c. si vir r mulier. de cognati. spir.

Octauū argumentū a suplozi ad inferius valet affirmatiue, nō loquēdo tū in genere z specie. Nonū argumentū a puatōe ad habitū valet. l. q̄ pt. ff. de re iudi. l. manumissiones. de iusti. z iur. z. l. decē. ff. de ver. ob. vbi p Bar. Decimū a toto ad ptē valet negatiue. de offi. dele. prudentiā. in glo. verbi circa formā. et sic de alijs.

Armentū est magnoz animaliū vt equoz et boū. Rex ꝓ minoz. vt porcoz. capraruū et ouiū. licet etiā large sumat̄ p maioribz. ff. de abigeis. li. j. in fi. et cle. j. de deci. Hā armēta ꝓprie dicunt̄ pecora gregis. inde armētarius id est armētoz custos.

Armentariū vel armentoziū est locꝰ vbi arma ponuntur.

Arma sunt defensoria. Et noie armoz veniunt fustes. lapides. ferrū. z oē illud qđ manu z arcu mittit̄. put no. Bern. in. c. sicut dignū. de homi. Et sic tela ꝓprehendunt̄. licz arma ꝓprie sint q̄bz defendimur. Et sic tela q̄bus impugnamꝰ. insti. de pub. iudi. §. lex cornelia. z no. in cle. ne in agro. de sta. mo. ī glo. sup ver. arma. z. l. armoz. ff. de ꝓb. sig. Et no. q̄ insultus armoz ponit̄. licet arma nō extrabant̄. acsi extracta fuissent. l. iij. §. armis. ꝓ. q̄ accusari. ff. de vi z vi ar. Itē explans aliquē capillis vel trabēs barbā. non tū sanguis exeat tenet̄ pena. z. libraruū parti applicādaruū z. xx. fisco. vt est tex. ī. c. j. §. si q̄s aliū. de pa. te. in vsu. feu. boc ꝑm Ludo. de ro. in singularibz suis

Arma clericoz sunt lachrymę z oroēs. xxiij. q. viij. clerici. et. c. q̄buscūq̄. z. c. cōuenior

Arenatores dicunt̄ q̄ in arenis delecta z col lapsa solēt extrahere. Et dicunt̄ būiles ꝓsone. vt. C. de incest. nup. l. humilē.

Arra ór in emptōe z venditōe id qđ dat̄ ī testimoniū vel signū venditōis. z est ita de iure q̄ si ille q̄ dedit arrā peniteat de ꝓtractu inito. amittit arrā. Si vero venditor penitеat duplicatā arrā debet refundere. scz restituere qđ recepit et tm̄ de suo. Est autem arrarū datio argumentū emptionis z venditionis cōtracte. z qđ datū est sub noīe arraz pcio dat̄. vide de ħ. l. ij. C. qñ li. ab ep. rece. tex. et doc.

Arre spōsalie vel spōsalicie ꝑm Hosti. ī sum. de spon. z ma. §. vnde dicant̄. ꝓ. sed q̄ arre. dicunt̄ donaria data inter sponsum et spōsam in signū matrimonij cōtrahendi et remunerādi ꝓsentiētes. z fit hoc p ꝓba affirmatiua. scz do tibi arras istas vt cum filio meo ꝓtrahas. Et he arre dicunt̄ subanuli. q̄ fiūt p immissionē anuli. iuxta illū. Annulo suo subarrault me. vt patz p cundē in. §. quot sunt species.

Arrestare est aliquē vel bona sua p mandatū iudicis impedire ne moueant̄ a loco donec cōquerēti rndeat. li. vj. c. ij. de crī. fal. et relegatoz. ff. de inter. z rele.

Arrogare est aliquē q̄ sui iuris est in filiū recipe. inde arrogat̄ filius ór ille q̄ sic assumitur in filiū. et sic arrogator est pater q̄ accipit aliquē hoc mō in filiū. Et est differēta inter arrogationē z adoptionē. q̄ ille adoptatur q̄ nō est sui iuris sz alteriꝰ potestati subiect̄ vt supra visum ē adoptatio. Sed arrogat̄ ille q̄ primo sui iuris est. et p arrogationē trāsit in potestatē prīs. l. arrogatoris. vñ. Arrogo q̄ suus est sed hz meꝰ esse necesse. Patris adopto suū sed prīs pmanet idē. De hoc de cog. le. c. vnico. in glo. j. Itē arrogare in alia significatōe. l. ascribere. Vñ ór arrogās quasi oia sibi ascribēs. inde arrogātia. l. supbia. Differunt tū. quia supbia est inanis gloria de eo qđ q̄s habet vt sunt philosophi. legiste. et alij sufficientes in arte sua Sed arrogātia ē inanis gloria de eo qđ q̄s non hz. vt cū q̄s credit ea scire que tm̄ nescit.

Articulus est ps intentōis cōtinens illud qđ actor probare intendit. facit. c. veniens. ij. de testi. et glo. in. c. p̄sentium. §. testes. co. ij. de testi. et glo. in. c. p̄sentium. §. testes. co. ti. li. vj. Et articuli dicunt̄ capitula in iudicio probanda. co. ti. per tuas. Et quādoq̄s dicunt̄ intentōes z qñq̄s assertiones. c. et pte. A. in fi. de testi. et. vj. q. vlti. actor. z no. Pau. in. c. cū dilect̄. de fi. instru.

De Al

As ór tota hereditas vel quicq̄d in duodecim ptes diuidi pōt. In asse aūt continent certe ptes scz quarū. xij. q̄libet habet ꝓprīū vocabulū. Sunt em̄ ista noia. xij. partium assis vncia sextans. et est vncia cū semi vncia. sextans quia sextam partem significat. id ē duas vncias. q̄drās tres vncias ꝑfat. Triens sunt q̄tuor vncie. Quincunx quinq̄. semis. septunx. bes. dodrans. dextans deunx as. De quibus omnib̄ require loco suo. Et insti. de hered. instituē. §. heredi.

ditas, ꝛ in glo. verbi triens. As tñ aliter in ponderibꝫ idē est qđ vnū. Et tiā ponit ꝑ obolo, vnde. As obolus pondus, as est possessio tota.

Assolatus, i. ad terrā redactus. et inuenit in Nathan ꝓpheta.

Assertio ſm Azo, in sum. de assertōe tollēda. erat quoddā vanū ꝛ friuolū iudiciū q̄rundam qui dicebantur assertores, eo ꝙ assere bant eū liberū q̄ erat seruus.

Astafiscalis est venditio q̄ fit a fisco sub astatione. Q̄nꝫ aūt fiebat astatio cū dicebat ꝑ cōne q̄ plus dederit infra mensem ille rē habebit, licet ꝑ infra mensem aliter vendere tñ admittebat adiectio infra certū tps. put. C. de fi. instru. ꝛ iur. aste fiscal. ꝛ de adiectōibꝫ. l. j. et. l. ēpo. li. xij. Si aūt cū ipo emptore cōductū esset vt posset dare plus offerenti, esset pactū in die adiectōis. vt ibi ō in glo. l. si tempora.

Astruere est affirmare. asserere vel assimilare, de cau. pos. et ꝓprieta. cū ecclesia. j. etiam est ꝓbare. de bere. cū ex inlūcto.

Assisterīū est locus vel domꝰ sanctimonialium. sic monasterīū monachoꝝ in quo seruiunt deo, vt est tex. i auten. nouo iure. C. de custo. re. Item assisteria est illa q̄ ꝑ est assistrio: qz ipa cure aliarū assistit principaliter. Et ſm quosdā Azo videtur exponere assisterias, id est feminarum debilium instatrices, in summa. C. de epi. et cleri. §. nunc de orphanatrifis. Vel assisteria id est recluſa. ab assistendo, quia quotidie assistit oratoni. Item assisterīū apud grecos est locus in quo vnus sacerdos, quinqꝫ acoliti, quinqꝫ mulieres que assisterie dicunt sunt manentes, vt. xx vij. q. ij. si q̄s rapuerit. in glo.

Assistrix, id est ancilla dño assistens ad seruiendum.

Ascriptic⁹ glebe dicit ille q̄ ascriptus est glebe, fundo, siue solo terre, ꝛ astrictus per scripturā in qua ꝓmittit dño soli se nūq̄ a solo discedere. Et ex illa scriptura ascriptic⁹ cōstituit, sed tñ ꝑ eā solū non ꝓbatur. immo ſm Azo, ꝛ Hosti. aliqñ scriptura est necessaria in qua cōfiteat se esse ascriptium Et a gleba quā colit nec volēs recedere ꝓmittitur. nec inuitus pōt copelli ad recedēdum, nec sine gleba pōt alienari. Et sic idem sunt ascriptic⁹ ꝛ partiarius. Inter ascriptic⁹ glebe ꝛ originarios colonos q̄dam dicūt esse differentiā, qz ascriptic⁹ sic inherent glebe vt sine gleba nō transferent. Ꝙz coloni originarij nō sic inherēt ꝓdūs quin quādoq̄ sine ꝓdūs dñs fundi possit eos mutare et transferre ab vno ꝓdio in aliud. Itē inter ſuos ꝛ scriptic⁹ ſm Azo, ꝛ Hostien. pene nulla est differētia. C. de agri. et censi. l. ne diutius. li. xj. Ideo aūt ꝙz notanter, pene. qz seruus pōt vēdi sine peculio, ſz ascriptic⁹ nunq̄ sine solo. Itē ascriptic⁹ in ꝓdūs q̄bus ascripti sunt ꝓtra dñi volūtatē ordinari pñt ꝛ matrimoniū cōtrahere. vt in auten. de san. epi. §. ascriptic⁹, coll. ix. Seruꝰ vero nō. C. de epi. et cleri. l. iubemus, insti. de iure ꝑſo. §. j. et ibi glo. in ꝓbo. aut seruo, licet ſm canones si ꝓtrahāt, matrimoniū tenet. Et ascriptic⁹ qz tenent colere terrā dicunt coloni. Et qz ascripti deputati sunt ad hec facienda ex ꝓditōe sua dicunt ascriptic⁹. Et qz ex sui originē vel patrū vel auoꝝ suoꝝ ita adherēt glebe vt sine gleba vendi nō possint. nec gleba sine illis ideo dicunt originarij. Require agricola, ꝛ infra colonus.

Assignare fit nudis verbis testamēto vel codicillis. ff. de verbo. sig. l. assignare. et. ff. de assigna. liber. l. j. §. assignare. Et nota Johan. an. in. c. appellatio. de appella. lib. vj. in glo. fi.

Assignatiuꝰ liber. Rec̄. infra libertus.

Assecla, l. seruꝰ. eo ꝙ sequat aliquē cā lucri, ſm Ist. li. x. et bimo.

Assessor ōr quasi assidēs iudici in cognitiōe causarū suū ꝓbens consiliū iudici qui alio noīe dicitur officialis iudicis ꝛ cōsiliarius Item dicit domesticus iudicis. de hoc vide Azo. in sum. C. eo. ti. Qui videtur ponere differentiā inter assessorē et domesticum iudicis et causidicū. et Accur. C. de domesti. et ꝓtec. in rubrica. li. xij.

Assidei sūt iudei qui semꝑ cultui diuino insidebant.

Assellare est opus nature facere, vt dicit, dū assellaret emisit intestina.

De At

Athlete ſm Accurſi. dicuntur qui sine mercede gratia virtutum pugnabant. vt. ff. de insa. l. athletas. et. C. de athle. in principio. libro. x.

Attauus est pater abaui. Et attauia est ma-

ter abaule.

Atnepos et adneptis est filius vel filia abnepotis vel abneptis, vñ. Est auus est pauus abauus atau⁹ tritauusq;. Et sic inde venit nepos, p. ab, at, tri, suscipit hec vox.

Attritus est afflict⁹, cõsumpt⁹, exhaust⁹, imbecillis vel fessus.

Attilian⁹ tutor ꝺr ſm Azo. in sum. instit. eo. ti. qr olim ex lege attilia Rome cõmittebaꝭ datio tutoris ptor vrbano r maiori pti tribunoꝝ plebis. In quintꝰ pſidentibꝫ eoꝝ ex lege iulia r ticia, vt ibi vide.

Atornati dicũtur procuratores apud acta cõstituti, in. c. vnico. de sta. monacho. li. vj. in §. porro.

Atrox. i. immiſericors vel crudelis, q̃ſi acris sit moribꝫ ſm Jſi. li. x.

Atriarij sũt serui siue custodes atrij r ĩdem dicunt etiã atrienses.

Attestationes sunt dicta testiũ vel testimonia ordine iuris in scriptis redacta.

Attonitus media breuis est eleuat⁹, vel q̃ſi quodã pauore cõcussus.

Atqui ponit pro certe, vl atquin p sed certe. instit. de fidu. tu. circa mediũ. ff. de offi. pto. l. barbarius. §. atquin verũ est.

De Au

Auarus appellat cecus r ambitiosus. c. quorundã. de elec. li. vj. qr excecat eius animus vt agẽda nõ videat r a phibitis non declinet. l vij. di. virũ. r. c. sicut hi. Et differentia inter auarũ largũ r pdigũ habetur de consue. ex parte.

Auctoritas r cõsensus tutoꝝ r curatoꝝ. Require infra tutor r curator.

Auctoritas pſtanda no. ſm Azo. in sum. C. de aucto. pſtan. Auctoritatẽ pſtare est cum q̃s dicat se approbare id qõd agit hoc est auctorẽ fieri. Prestare auctoritatẽ pt q̃libet tutor in rebꝫ minoris ad quẽ spectat periculum administratõis. Et sic auctoritas videtur idẽ qõd cõsensus legitimoꝝ tutoꝝ r curatorũ. Et differentiã inter auctoritatẽ r potestatẽ vide p Hosti. in sum. de sa. vnc. §. refert aũt. Jtẽ de auctoritate doc. scõꝝ habeꝭ dist. xv. c. vlti. et glo. in. c. sicut veterũ. di. ix. vbi ꝺr q inter ĩstos tres Augustinũ Hieronymũ et Gregorĩũ, Augustino magis credendũ est in disputationibꝫ. Hieronymo ĩ historiis et translationibꝫ. Et Gregorio in moralibus. qr nõ oẽs in omnibꝫ sed certi p certa tẽ. C. de ve. iur. enucle. l. j. §. qr nõ.

Autorisare est cingulo militez aut ordinibꝫ clericũ decorare vel ordinare.

Audax ꝺr q̃ meruit. r sumit ꝓprie p arrogãte Et ita dicunt audaces facientes contra ius. in aut. de admini. tuto. circa prin. coll. viij. Quãdoq; sumitur in bona parte. viij. q. j. audacter. in prin. xxxij. q. v. si Paulus. ver. caue queso.

Audacia idẽ est q temeritas r accipit in malo. c. ij. qe cen. li. vj. di. lxij. facte sunt. Et no. Archi. c. ij. Palle. in glo. ij.

Auditorũ est forus causarũ vel loc⁹ in quo cause audiunt. Sed tñ recte pt dici auditoriũ magistroꝝ vbi disputant et nõ magistri forus sed iudicis cũ sit in curia pape vocet ꝺr ab audiendo.

Audiẽtia licet etiã aliter capiat, ꝓprie tñ magis ꝺr esse facultas r potestas loquẽdi coram iuptore alicui cõcessa, put dicim⁹, data est illi audiẽtia vel denegata est ei cõmunis audientia. Et denegat audientia in quatuor casibus vt est in glo. in ver. audientia. xxij. di. in noĩe dñi.

Auditor in curia pape vocat q̃ vice iudicis alicuius causaz vel causas audit. in cle. auditor. de rescrip.

Auditor camere pape ꝺr q̃ audit negocia super thesauro pape r sup bis q̃ ad cameram pape ptinent.

Auditor cõtradictoriarũ ꝺr in curia pape q̃ audit impetratas rescripta ad lites vel aliter ad ius cõe ptinẽtes grãs.

Aucupiũ ꝺr locus aptus ad capiendũ aues vel retbe vel virga viscata, vel tugurĩũ ad h̃ pparatũ. An aucupare liceat in fundo alieno. ff. de serui. rusti. pdi. l. diuus. et instit. de re. diui. §. fere.

Auscultare est obedire. attendere. et audire mandatũ cum effectu. vt in. c. illud. de maio. et obe. in glo.

Auspiciũ iuris idẽ ẽ qõd exordiũ litꝭ ſm Ber. in. c. pastoralis. de cau. pos. r ꝓprie. in glo. j. Sz ſm Alber. r alios. auspiciũ. i. augurĩũ quasi auis garriũ. vt. xxvj. q. iij. c. j. quia sicut ille qui se ꝺmittit augurio. id est diuinationi que fit in garritu auium dubius est. ita ille dubius est qui se ꝺmittit liti. Unde dixit dominus Catho. in li. j. C. de bo. posſi. scõm tabulas. q melioꝝ lex que fit in

corpore iuris est illa, cauete a litigando sal tez p vobis q2 dubi9 ē litz euēt9. p alijs aūt litigare sepe iocundū z lucrosum est.

Aurū coronantiuz dicebak qō pferebak ad coronatiōes principū vel qō coronarū faciendaz. noie pstabak, que in tēplo pendentes a Xpto z Uespasiano sublate sūt. Alij dicūt coronatoruz est illud quod dabatur athletis. put no. Azo. de auro corona. C. li. x.

Aurum publicuz est qō pertinet ad erariū fisci. C. de. au. pub. pse. i. detectoribz. li. x.

Auia est mater parentuz. Et auus est pater parentum.

Aunculus est frater matr̄. z auūcul9 magnus est frak auie. inde pauūcul9 frak paule. z abauūculus frater abauie.

Auruspex est inspector mōētorū vl' horarū q pūcto aliqd sit inchoandū. Et dicitur ab auis z inspicio. ita dicit glo. in. l. nullus auruspex. C. de male. z math. Uz uerius ē aure inspector ab aura z inspicio. Nā augur dr qui garritu auiū pnosticare psumit Et ariol9 qui aris id est altaribz demonū deseruit. vt est glo. in. l. nemo. eo. ti. vbi de incantatoribz vatibus caldeis et magicis omnibusq malefícis dicitur. Uileat oīs ppetuo diuinādi curiositas etem̄ supplicū capitis feret gladiovltore pstratus. Et dicit ibi glo. q cremabitur vl' dentib9 ferarū dabitur dilacerandus. Sed iniuriaz non tenetur q aliquē dixit furē in diuinādo. ff. de iniur. l. ītē apud labeonē. §. siqs astrologus. Nam dicit ibi tex. si qs astrologus. vl' qui aliquam illicitā diuinationem pollicet psultus aliquē furem dixisset q nō erat. in iuriarum agi cum eo non potest. Rō. glo. ibidē. q2 non dolo sed artis sue causa facit.

Autenticū est liber iuris ciuilis excerpt9 q̄si quedaz summula ex alijs legalibz libris cōtinens nouē collatiōes z nouē ptes pncipales. Sed autētica autētice est lex. vel. §. incorporat9 in li. C. z ergo sp allegatur autētica. C. ti. tali vl' tali. vt. C. de epis. z cle. autētica generaliter. z sic additur ti. sz nō addit numerus colk'.

Aut quādoq ponit disiunctiue. vt qñ altero posito necesse est alterum tolli. vt cū dr dies aut nox. Quādoq etiā ponit copulatiue p et. Nam qñq sum9 in materia i qua requiritur vtūq extremoz p talē disiunctiuā piunctoz. vt in. c. fi. post pstitū. de pfess. li. vj. De hac dictōe habes in aut. si qñ. C. de cōsti. pecu. z. l. cū quidaz. ff. de ver. sig. et cle. sepe. eo. ti. ñ. q. v. oibus. in glo. ñ. xx. q. j. monachus. et. c. cū virū. de regula. l. vlti. ff. de ver. sig. sed aūt aduersak in facto et iure. ff. de nego. gest. si autē. et q̄liter accipiak autem. vide p Bar. z doc. in. l. hoc amplius. § de his. ff. de dam. infec. Et q̄liter capiatur aut. vide Arch. xl vñ. di. c. j.

Auellere est auferre violenter vel extirpare. vt. ff. de incen. rui. nau. l. iñ. §. nō solū.

Aurifodina est locus vbi fodik aurū. Uz aurificina est loc9 in q fabricak aurū.

Aurifex est qui operatur aliquid de auro. sicut aurifaber.

Auricularius est cōsiliari9 vel secretari9 cui solēt secreta dñi cōmitti.

Auxaria secreta memoriſ dicta sunt. eo q ibi frequentant aues fm Isi. xvij. li. etbimo. c. vj. Inde veit impēsatio auxaria. C. de fun. patrimo. l. ñ. li. xj.

Auxiliū iuris est suffragiū et beneficiū iuris put dicit pria hec pdita sunt iuris auxilia. vide de hoc. ff. ad sille. l. cum domin9. Frustra auxilium legis inuocat qui cōmittit in legem. ff. de mino. l. auxiliuz. de vsu. c. quia frustra.

Et tantum de littera A.

De BA

Baburtus vel baboſus idem est qō stult9 vel ebes et babigor idem.

Balulare idē est qō portare.

Balluta est publica vtilitas. vel est vas lute C. de metal. li. ix. fm Accursi.

Balliuus est officiū dñi rpalis. vt de sentē. excō. ex dilecto. et in cle. j. de pe.

Balbus dicit balbutiēs vel titubans q verba non explicat sed frangit. a balbando dictus. Sed blesus dicit qui litteras imperfecte profert.

Bannum fm vulgare gallicoz z lombardorum videtur esse edictum publicū iuxta illud quod dicit Ray. c. qō clericis. de fo. cō pe. q preco parisiensis nunciat bannū nomine epi a rege.

Bannire fm dicta pulgariū videtur idē esse quod pscribere. et dr bannitus quasi pro-

scriptus de ciuitate, vt in phemio, ffor.

Bannitoriū est locus causarū, alias pādito rium.

Bastangarij fm quosdā dicunt quasi bestie angarie, eo q rusticos angariabāt. l. angebat ad quintā bestiā pstandā. vt. C. de muri. l. qō ad pñs. li. xj. Et fm Accur. bastangarij sunt de domo pncipis q̄si bestigarij pmo mō. vel q̄si festatores animaliū secundo mō. als bestatores.

Barlona. l. filiq colūbe, ita dictq fuit sanctus petrq. di. ix. ita dñs. z matth. xvj.

Barriles dicun kvasa sicut in alpibus solēt haberi.

De Be

Bellū iustum q̄d sit innuit. xxiij. q. ij. p Archi. in sum. et. c. iustū bellū. Justū vicz illud qō fit pcepto pncipis de rebus repetēdis vel pter iniuriā repellendā. Sunt aūt septem genera belloz. Primū est bellū romanozum ptra infideles. de here. excōicamq. ij. Et oz romanū. qz romana eccl'ia ē caput fidei. xxiij. q. j. hec est fides. Secundū ē iudiciale. qō fit autoritate iudicis habentis merū imperiū. de sen. excō. c. dilecto. li. vj. ff de rei vendi. l. q restituere. Terciū est pūsum ptnosum qō faciūt inobedientes iudici. de pe. di. vj. ad fi. Quartū ē licitū qō fit auctoritate iuris. quo ad illū cui pcedit. de restit. spo. olim. de sen. excom. si vero. C. vñ vi. l. j. Quintū temerariū cōtra illos q̄ se iuste defendunt. Sextū voluntariū q̄ moderni pncipes vtunt. c. noli. xxiij. q. j. Septimū est iustū z necessariū qō fit se z sua defendēdo. Et in iusto bello moriētes salui fiūt ceteris paribz. xxiij. q. v. oim regū rex. si homicidiū et e. q. viij. oi timore. Sed q̄ sine iussu pncipis bellū ducit tenet. l. iulia maiesta. ff. iul'. maiesta. l. iij. et in aut'. de armis. coll'. vj. Et auten. de mā. pn. coll'. iij. Necessitate tñ imminēte sufficit inīa magistri officioz scōm Hosti. C. de fab. l. fi. li. xj. De bello vide Archi. in rosario. xxiij. q. ij. c. iustum. vbi ponit hec septē genera.

Beneficiū sumit latissime p omni libertate. Vnde late p libertate pncipis. Et sic sumptum significat large z stricte. Large. vt cōtineat beneficiū stricte sumptū. et cū hoc rescriptū et puilegiū. Stricte oz beneficium principis cōcessio facta a pncipe de aliqua re vel iure qō est principis cōcedentis. Et p hoc differt a rescripto vel puileglo. Et licet ita stricte sumat. tamen eius interpretatio latissima est. l. fi. ff. de cōsti. pn. c. cū dilecti. in fi. de dona. z de verbo. sig. olim. significato sumpto ex natura principis. cui est esse liberalē in his q̄ sua sunt. verbi gratia. Princeps alicui cōcedit domū aliquā delatā ipi principi cū integro eius statu. Hec verba sumuntur latissime. scz cum bis q̄ in sunt z adiacentibz z omni iure suo. l. si qñ. cum ibi no. C. de bo. vacan. lib. x. Sed pone. Princeps cōcedit domū nō apponēdo cū integro eius statu. certe sola domus cōcessa videtur. quia verbum domus ad illa nō potest extendi. vicz curiam. viridarium. et adiacētia. facit. l. si qū. palle. nisi aliunde sumeret scientia q̄ princeps de illis intellexerit. Nam sola libertas nō est sufficiens significatū nisi aliud significatum cōcurrat. quia alias sequeretur q̄ cōcedendo vnam rem videret alia cōcedere.

Beneficiū iuris est id quod a iure cōceditur vel indulget. Et bozum beneficiozū iuris quedā sunt ozdinaria. quedā extraozdinaria. vt illa q̄ ex speciali puilegio quibusdaz specialiter indulgent. sicut beneficiū restitutionis in integrū ecclesie vel minoz. xxv. annoz cōcessum. fa. de in integ. resti. c. j. et. ff. de cōsti. prin. l. vlti.

Beneficium epistole diui Adriani. Reqre infra. epistola.

Beneficiū noue pstitutionis de fideiussoz. Reqre infra. fideiussoz.

Beneficiū noue cōstitutionis de duobz reis stipulandi vel pmittendi est p qō subueniur duobz reis debendi vel pmittendi vt p ipm postulare possint se non insolidū sed p pte posse pueniri nisi se obligauerint z huic beneficio renunciet. et hoc adiecta noua cōstitutōe in actione de duobz reis pmittēdi l' stipulandi. qz vt dicit Azo in sum. C. e. tl. olim effectus duoz reoz pmissionis hic fuit. vt si duo vel plures eandē pecuniā pmiserūt aut stipulati fuerūt ipo iure i singulis insolidū debebat z singuli debebāt. Poterat ergo ab vno eoz insolidū peti. quia vnusquisq eoz insolidum erat obligatus

Beneficiū cedendarū actionū. Req. infra cedendarū actio. Quō aūt renunciet his in-

strumentis ꝛ beneficijs. Requl. infra renũ ciatio, ꝛ de hoc in Spe. ti. de renũ. §. finitis ptiũ. ꝑsi, sed nota.

Beneficiũ feudorũ federici ꝛ beneficiũ feie hec duo require in li. feu.

Beneficiũ ecclesiasticũ dat̃ rõne officij de ꝑ ben. cum ꝑm aplm. lxxxj. dis. Si quis amo do. Et ergo beneficiũ tale nõ ꝓferur excõ mũicato. c. cũ bone. de eta. ꝛ quali. qz offici ari nõ potest nec fructus ꝓcipit ꝑm Bof. ō cle. excõ. minis. §. si tamẽ queris.

Bephotran⁹ ꝑm Azo. i sum. C. de. epi. ꝛ cle. §. nũc de orphanotranis. est idẽ qõ guber nator infantiũ. paupeꝝ. ꝛ orphanoꝝ

Bephotrophiũ est domus in q̃ alunt̃ pau peres ifantes. de boc vide. C. de. epi. et cle. et orphano. ꝛ po.

Begbardus ꝛ begina vl̃ begutta sũt viri et mulieres tertij ordinis. Et dicit Joh. an. q̃ beginarum genus ꝓnicioſũ est nec de fa cili alios q̃ religiosos admittũt. a q̃b⁹ oĩb⁹ modis est cauenduz. xviij. q. ij. diffinim⁹ et ca. pernicioſaz. de his vide cle. j. de reli. do mi. vbi Hosti. idẽ dicit. Et vide cle. ad na turam de bere. vbi damnatur secta talium begbardorum et beginarum. Item. c. cum ex ea. de excel. prela. li. vj. ꝛ cle. cum ex eo. de senten. excõ.

De Bi

Biarcha vl̃ biarchas ōr princeps. xl. militũ ab bis viginti ꝛ archos ꝓnceps dictus vt colligitur. C. de offi. q̃sto. vbi apparet q̃ bi archa est minor dignitate q̃ centarcha cui ẽ potestas centenarij. quia dux centum mi litum.

Bigam⁹ ꝑm Hosti. dicit q̃ diuersis tẽpor ib⁹ ꝛ successiue duas legitimas habuit vxo res. Sed large et ĩterꝓtatiue dicit qui cõ traxit cũ corrupta vl̃ vidua. vl̃ q̃ duas vxo res habuit ante baptismũ. vl̃ vnã ante bap tismũ ꝛ aliã post vl̃ q̃ castitatẽ ꝓmissã vio lauit. vt subdyaconus vel monach⁹ qui cõ traxit de facto. cũ de iure nõ possit. vel qui vnã de iure alterã de facto. vl̃ qui de facto duas duxit vxores. vl̃ qui vxorẽ adulterã postea sciẽter cognoscit. Nam nõ potest ꝓ moueri ad sacros cui⁹ vxor adulterata est. ertiã si eã ꝑginẽ duxerit duz post adulteriuz eã cognouit. alias sec⁹. xxx. q. iij. di. si cui⁹ vxorẽ. Scõz quosdã aũt idistincte bigam⁹ censẽt etiaz si ignorãter cognoscat eaz. sicut q̃ publicã penitẽtiã egit. Dicit aũt bigam⁹ ꝑm Jnno. iuxta vulgare ꝓuincialiũ q̃si bis gam⁹. i. stult⁹ vl̃ fatu⁹. qz ibi stult⁹ dicit ga mus. Vel dicit bigam⁹ a bis qõ est binum ꝛ gama qõ est mulier. q̃si bõ bine mulieris vl̃ bini cõiugij. Et licet bigam⁹ ad sacerdo tiũ ꝓmoueri nõ possit. c. j. de biga. qz ꝓbi benẽ bigami nõ ꝓpter culpã sed ꝓpter sacra mẽti defectũ. c. sup. ꝛ c. debitũ. eo. ti. Tamẽ de necessitate bigam⁹ ordinat̃ ĩ subdiaco nũ. xxxiij. dist. subdiacon⁹. Et bigam⁹ nõ est ille q̃ ꝓtrahit cũ vidua si est incognita. c. debitũ. ꝑalle. Nec est bigam⁹ ꝓtrahens cũ vnica ꝛ virgine. de. cle. cõiuga. c. sane.

Bigamia triplex est. vna videlicet q̃ quis duas vel plures habet vxores. Alia cũ q̃s contrahit cum corrupta. Tertia qui castitatem ꝓmissam p votũ solenne violat. vel qui scienter cognoscit vxorem adulteram. ꝛ cum talibus nõ dispensat̃. ꝛ qui tales ordinat ꝓuatur officio ꝛ potestate ordinandi Et similiter ordinatus tali ordine priuatur. vt nota. eo. ti. c. ij.

Bifaria. i. bis nupta.

Bisse sunt due ꝓtes assis ꝛ ꝓtinent octo vn cias. nec dicit ad respectuz totius. cum nec duplicatus reddit suũ totũ. ꝛ alias ōr bes. vide supra as.

Bissextus habet dies. cccl xvj. vt no. ĩn. cum bissext⁹. ff. de ꝛbo. sig. vbi glo. de nonis ka lenõ ꝛc. Et vnde dicat̃ no. Berũ. in. c. que sunt. de verbo. sig. ꝛ no. ff. ō statu. li. in. l. cũ heres. §. stichus.

De Bo

Boetl legistarũ adiutores eorũ sunt qui ra tiones publicas discuciũt. Et inde Boetl⁹ nomẽ accepit. Boete enim grece latine di citur adiutor ꝑm Accursi. C. de tab. scrip. ꝛ boe. libro. ꝛ.

Bolida vl̃ bolidis est massa plũbi quã mit tunt naute ad mare ad expiendũ pfũditatẽ Unde. ꝑ bolidam plumbi dic massam significari. Per quã naute solent maris ex plorare pfũdum.

Bona eorũ q̃ sibi ꝑsis mortẽ ꝓstituũt seu in fligũt ꝑm Azo. i sum. C. de bo. mor. sibi cõ sti. Si hoc faciunt ex impatientia doloris vel ob pudorem eris alieni. tunc non aufe runtur bona heredibus. Si autem faciũt

ex ꝓscientia ōlicti.scz si aliquis infligit sibi mortē,ideo qꝛ erat ōlictū vl crimē obqđ nō erāt bona publicāda,puta furtū, hōicidiū. vl hmōi,tūc auferūt bona herediby. Itē si erat crimē cui⁹ accusatio poterat inchoari p⁹ mortē vt repetūdaꝝ peculiat⁹ ꝛ lese matestat,tūc etiā auferunt bona herdiby. Si aūt accusatio nō poterit inchoari p⁹ mortē nō auferūt sibi bona,nisi adiudicauerit sibi mortē postꝯ fuerit i scelere depbensus ff.de bo.eorū q̄ ante sen.moꝛ.sibi ꝓsti.

Bona libertoꝝ,patronus succedit in bonis liberti i tertia ꝑte addita locupletate hereditatis liberti,vel ab vno ex herediby et nō relictis filijs a liberto,vel etiā relict⁹ sed ingratis vt nō possint arguere testamēta suoꝝ parentū inofficiosa. Locuples aūt hereditas vocat⁹ si est maloꝛ centuꝫ aureis,vt dicit Azo,in sum.C.de bo.liber.ꝛ iure pa.

Bona materna ꝛ materni generis sunt illa q̄ ex matre vl auia debent filij familias vel emancipatis deferunt. Et qñꝯ ꝑ nepotibꝫ puta res auie ipsoꝝ.

Bona ciuitatis abusiue publica dicta sunt. Soluꝫ em̄ publica sunt q̄ populi romani sunt,vt.l.bona,ff.de ꝛbo.sig.

Bona dicunt sic a beando eo q̄ beant.id est beatos facīt vl ꝑsunt. Nam beare idez est qđ ꝑdesse.ꝛqđ ꝑdest beat.l.bonoꝝ.ff.de ꝛ. sig. Sumit aūt hec dictio ꝑ oī bono vtili. delectabili l honesto,spūali vel tpali,vt.j.ō aīa. In iure aūt hec dictō bona i plurali ꝛ neutralit significat res nr̄as que sūt in dño nr̄o vl quasi,vt i dicta,l.bonoꝝ,ꝛ ipas res ex suo ꝓprio significato cōiter accepto significat deducto ere alieno. Quādoqꝫ aūt non deducto significare cōcludit,ꝓbi ḡtia. Testatoꝛ legat alicui certaꝫ partē bonoꝝ,ꝛ ibi bōa dicūtur ere deducto alieno,l.cū aūt.ff. de le.ñ Nā sēsus est q̄ ꝑ heredē deducto oī ere alieno de hereditate legatarius habeat quartā in bois q̄ supsūt,id est quotā sibi legatā.ꝛsine onere creditoꝛis,vt in.l.ꝑal. Sꝛ ibi testatoꝛ herede instituto legat Titio oia bona vl ꝑ fidei cōmissuꝫ vult restitui,significat es alienū nō deduci,imo trāsire ad legatariū vel fideicōmissariū. Et ita idem significat quod hereditas.l.nāqꝫ.§.fi.cum.l.s. ff.ad trebel.finaliter ergo hec dictio bona significat latissime omne quod quouis mō potest prodesse. Et prout in iure recipitur i cōmuni significato significat q̄ sunt in nostro dominio,vl quasi deducto ere alieno. Et iā significat hereditatē quando ꝓbabile mediū cōmodi⁹ ꝑ declarat. Et sic bonoꝝ apositio aut est ciuilis aut naturalis. Ciuiliter ei significat sicut lex,ꝛ ei⁹ significatū se adaptat ꝛ in bonis annumerat,siqđem in actionibus petitōnibꝫ ꝓsecutionibus,l. bonoꝝ.ff.de ver.sig.

Bonoꝝ possessoꝛ ōꝛ ille q̄ de iure ꝓtoꝛio alteri succedit,qꝛ bonoꝝ possessiones a prętoꝛe sunt inuēte. Et est differētia inter bonoꝝ possessoꝛē ꝛ heredem.qꝛ bonoꝝ possessoꝛ de iure ꝓtoꝛio succedit.insti.de bo.pos. §.j.ꝛ.ff.e.ti.ꝑ totū,et est nomē iuris.vt notat Bertū,de cau.pos.ꝛ ꝓpe.i glo.liij.ꝛ.ff.de ꝛ. sig.l.hereditas. Aliō est possessoꝛ bonoꝝ due dictōes ñ nomē ꝓpositū significās factū ꝛ nō ius,sed heres succedit de iure ciuili

Bonoꝝ possessio ponit⁹ ꝓ vna dictōe ꝑm Azo,ꝛ significat ius recipiendi ꝑsequēdiꝫ ꝛ retinendi illud quod in bonis illius erat cui succedit de iure ꝓtoꝛio,ꝛ differt a petitione hereditatis que est de iure ciuili,vt insti.ꝛ.ff.ꝑalle. Itē est ius qō ꝑsequmur,et i ꝑ ab actione hereditat⁹ vniuersali scz possessoꝛie hereditatis petitiōe. Et qñ ponit ꝓ vna dictiōe vt bonoꝝ possessio significat hoc ius. Si aūt ōꝛ possessio bonoꝝ tunc significat factū. Diuidit aūt bonoꝝ possessio quia alia est ordinaria,alia est extraordinaria Alij diuidunt bonoꝝ possessionē in has duas spēs.s.bonoꝝ possessionē ꝑm tabulas testamēti quā ꝓtoꝛ dat liberis a ꝑte in testamēto iniuste ꝓteritis.ꝛbonoꝝ possessionē ꝛ tabulas testamēti vt infra dicet

Bonoꝝ possessiōes extraoꝛdiarie sunt due ex testamēto,scz ꝑm tabulas ꝛ ꝓtra tabulas. Et quatuoꝛ ab intestato,scz bonoꝝ possessio vnde liberi,bonoꝝ possessio vnde cognati.bonoꝝ possessio vñ agnati,ꝛ bonoꝝ possessio vñ vir ꝛ vxoꝛ. Quarū descriptōes subijcientur.

Bonoꝝ possessio extraoꝛdinaria ōꝛ duobꝫ modis. Vel qꝛ nō est stabilita certa ꝑsecti scz ex testamento tm̄.vel ab intestato tm̄. sed vt vaga,qñꝯ ex testamento qñꝯ ex intestato deferꝛ,ꝛ ꝓpetit tm̄ his qui vocātur ex nouis legibus,vt ecce mater alijs in testamēto institutis,postea in puerpio decessit ꝛ filiū quē gestabat in vtero ꝑterijt,ꝑse-

sumſt em̃ filius hic inſtitutus. z habet bonoꝝ poſſeſſionē ſm tabulas et ſeptimā ptē extraordinariā Cui⁹ bonū eſt exemplū ſm legē cornelią, tā ex teſtamēto q̃ ab intestato q̃ fingit eum q̃ moꝛiſt in captiuitate deceſſiſſe ipſa bona captiuitatis, Et ideo q̃libz pōt ei noua lege cornelia ex teſtamēto z ab intestato ſuccedere, vt iſti. ō bo. poſ. §. ſunt etiaz Dicit aūt extraordiaria poſſeſſio qz ius nō tribuit, vt carboniānū z q̃ dat vētri et que dat gratia liē agnoſcēde, vñ et extraordiaria dat ſine cognitōe q̃in ordinarijs qz oē ius tribuit quātū ē Itē bonoꝝ poſſeſſio alit diuidit, qz alia ꝺr bonoꝝ poſſeſſio edictal vt q̃ ex edicto ꝓtoris moꝛtui decernit. Alia ꝺo bonoꝝ poſſeſſio decretal q̃ a viuo ꝓtore decernit. Vl qz hodie nō ē neceſſariū eā decerni vl dari, Dicit ei decretal a iudicis ꝓſentia q̃ in ei⁹ cognitōe exigit qz ſm Azo. poſſet z illō dici, vnā eē bonoꝝ poſſeſſionē edictalē z eandē appellari ꝺcretalē vl iudicialez ex eo q̃ accipit efficaciā ex pñtia iudicis Nec eſt differentia inter decretum et decretalem licet q̃dam dicunt ꝓtrariam.

Bonoꝝ poſſeſſio ſm tabulas eſt ordinaria ex teſtamēto, Et dicit ex teſtamēto ſm Azo. nō qz ſuuaſ ex voluntati defuncte, ſed qz nō habet locū niſi exiſtēte teſtamēto, z daſ ſcriptis heredibz, z eis deficiētibz vocant ſubſtituti, Et inde ſubſtitutis deficientibz vocant ſubſtituti eis, Petunt aūt ex originali, bus tabulis tm̃ nō exēplo. Itē ſi fiat q̃ſtio de tabulis debet ꝓbari cuiuſcūq; intentio q̃ ſeptē teſtes z nō ꝑ duos tm̃ ſm Azo. licet q̃dā dixerūt ꝛrū. Si aūt teſtatoꝛ non facit teſtamentū in ſcriptis ſz in verbis vl nuncupatōne reꝝ vel hominū daſ bonoꝝ poſſeſſio ſm nuncupatiuū teſtamētū.

Bonoꝝ poſſeſſio ꝓtra tabulas quā ꝓtoꝛ liberis pollicet ſm ſpe. in tractatu de libello ti. de teſta. §. ſequit videre, vbi dicit, Eſt et alia bonoꝝ poſſeſſio ꝓtra tabulas q̃ datur filio vel nepoti ꝓteritoꝛ teſtamentū patris vl aui q̃ filiū vl nepotē in teſtamēto ſuo vel vita ꝓterijt, z talū in tabulis ſi filio vel nepoti legauit, ipſe tamē legatū non agnouit z ſm Azo. in ſum. eo. ti. defert liberis naturalibz z legitimis tm̃ puta adoptiuis, Itez natis z naſciturīs, Itē emācipatis ꝓpue z bis q̃ erāt in ptāte defuncti, z dat ex illis ex q̃bz potuit hereditas aut bonoꝝ poſſeſſio petī de iure cōi, Daſ aūt a pñe natura li. z in adoptōe nō habet locū hec bonoꝝ poſſeſſio niſi inſtituanſ ab eo heredes z aliꝰ eis cōmittat edictū, Itē alia eſt bonoꝝ poſſeſſio ꝓtra tabulas ſm Spe. ibidē q̃ datur patri vel mſri, auo vel pauo, ſi ſint ꝓteriti ex teſtamēto filij vel nepotis emācipati gratis z ſine pecunia cū q̃ nō eſt factū pactū, ne pñ vel auꝰ inq̃etaret ſua iudicia, nec receptum eſt ab eo q̃ſtū ſatis eſt, q̃ etiā nec miles nec militia deceſſit. Itē ſm eundē ibidē, Eſt et alia bonoꝝ poſſeſſio ꝺ tabulas q̃ daſ pñono ꝓterito ꝺ teſtamentū liberti, ſi ſit maioꝛ centenario ad recipiendū ꝑ patronū terciā ptē ſibi debitā de iure z daſ patrono ſi ſit ꝓteritus oīno. Vel etiā ſi ſit ſibi minꝰ tercia pte legatū, z tūc daſ ꝑ ſupplemento vſq; ad terciā ptē. Et differt i hoc ſm Azo. a bonoꝝ poſſeſſione q̃ daſ liberis, qz tūc ꝫ demū daſ ſi hereditaſ liberti ſit adita ſaltē ex vno de heredibz. Sz illa q̃ daſ liberis ſatis ē q̃ q̃s potuit eē heres licz ñ potuit petere ſm tabulas bonoꝝ poſſeſſionē. Itē notanduꝫ q̃ q̃rela inofficioſi teſtamēti fere hoc idēoperaſ qō bonoꝝ poſſeſſio ꝺ tabulas, qz teſtamentū reſcindit de facto, Sed ſpe. dicit q̃ de iure ſciſſum z irritū eſt. Sz in ꝫ differūt qz bonoꝝ poſſeſſiones oēs ꝓtorie actōnes ſūt l edicta ꝓtoꝛia, q̃rela aūt inofficioſi teſtamēti ciuilis ē, Et p̃miſſe bonoꝝ poſſeſſiones ordinarie ſūt et ꝓpetūt ex teſtamēto Alie bonoꝝ poſſeſſiōes ꝓpetūt ab iteſtato

Bonoꝝ poſſeſſio vnde liberi ſm Spe. vbi ſupra. §. viſo. daſ filio emācipato q̃n pater decedit ab intestato. et eſt ordinaria et eam nō habent liberi in linea materna. l. q̃tiens ff. de ſuis z legi. here.

Bonoꝝ poſſeſſio vnde agnati vel vnde legitimi ordinaria eſt. Et ſm Spe. ibidē datur ꝓximis ꝙgnatis ꝙiunctis ꝑ virilē ſexū poſt liberos ab intestato. Et nota q̃ bonoꝝ poſſeſſio vnde legitimi nō eſt caput ſpeciale ſed generale ꝙcurrēs cū alijs ſpecialibus bonoꝝ poſſeſſionibz. ſcz cū vnde liberi. vnde agnati. vnde cognati. vnde ex lege et ſenatuſcōſulto.

Bonoꝝ poſſeſſio vnde ꝙgnati ſimiliter ordinaria ē Et ſm Spe. daſ bis ab intestato q̃ ꝑ femineū ſexum ꝙiūcti ſunt. vt ſi neq; liberi neq; legitimi exiſtant ꝓximi cognati ſuccedant

Bonorū possessio vnde vir et vxor similiter ordinaria est. Et dat viro muliere ab intestato decedēte agnatis vl' cognatis nō existētib⁹. vl' ecōtra dat mlieri viro ab intestato decedēte agnatis z ognatis nō existentibus. Et hec oēs ordinarie quattuor bonor⁹ possessiones cōpetūt ab intestato. Alie ꝓ que sequūt sunt extra ordinarie.

Bonor⁹ possessio extraordinaria ē q̄ nomīe caret scōm Spe. ibidem. et cōpetit bis qui ex lege z iurisc̄ōsulto z ꝓstitutionib⁹ principū tam ex testamēto q̄ ab intestato veniūt sz vt cū aliq̄s vult succedere pr̄i suo quem ab intestato ōcessisse inuenit cū ab hostib⁹ redit vel cū a captiuitate fuerit emancipat⁹ z sic iure ciuili cū cognatis in successiōe iuris postliminij petit sibi hanc bonorū possessionē cōcedi.

Bonorū possessio ex lege cornelia eodē modo dat filio emācipato de iure ciuili in cognito cū vult succedere patri decedenti ab intestato apud hostes in captiuitate.

Bonor⁹ possessio extraordinaria septimadatur vno modo patrono volēti succedere liberto ab intestato ōcedēti sine liber⁹. Alio modo filio volenti succedere in bonis matris vl' ecōuerso. Et datur alio modo infāti vl' curatori eius volēti succedere ex testamento matris q̄ testamentū narrare ñ potuit preuēta morte cū in puerperio decessit z alios filios coheredes instituit. Dat aūt hec bonorū possessio filio adoptiuo vel arrogato volēti succedere patri adoptiuo vl' arrogatori ab intestato decedēti. Oēs aūt bonorū possessiones p̄misse ius tribuūt. sz que sequunt ius nō tribuūt licet facti sunt

Bonorū possessio carboniana ē illa p quā fili⁹ impubes volēs succedere in bonis patris ab intestato tanq̄ p̄mior. vel rūpere testamentū per contra tabulas. vl' dicere ipsum nullū ipso iure cum fuerit pretritus. z cum obūcl dat sibi ꝓtrouersia bonorū z filiatiōis. vel mouet sibi q̄stio status. puta q̄ si seruus petit p carbonianū possessor⁹ istitui per controuersiam motam de bonis. z filiationē z questionē status vsq̄ ad tpa pubertatis sue deferri. Et datur solū cognitione luminaria. Reḡre infra carbonianū

Bonorū possessio noie ventris dat mulieri pregnanti in bonis mariti in quibus secūdum dignitatem suam sibi et familie sue alimenta constituuntur.

Bonor⁹ possessio ex edicto diui adriani tollendo dat alicui volēti succedere i bonis alicui⁹ ex testamēto in q̄ institut⁹ vl' inscript⁹ ē ex eo q̄ ostēdit testamētū nō cācellatū nec abolitū. nec i alliq̄ parte sua abrasū fm Ba. Et dat volēti succedere ab intestato fm Bof. qō. pbat secūda ps rubr. q̄ dicit de scripto herede Sz rō Bof. dicit ꝫ in sum. Hoc nō notādū fm spe. de bonor⁹ possessiōe q̄ bonor⁹ possessiōes olim fuerūt vtiles sed hodie sunt inutiles. p̄terq̄ in q̄nq̄ casib⁹. Primus q̄ viuo testatore posthum⁹ p̄teritus decessit q̄si videat testamētū ruptū iuris solēnitate. cū nihilomin⁹ heres script⁹ ex isto testamēto petit bonor⁹ possessionē. vt in. l. posthum⁹. ff. de in ius rup. z irrit. test. Secūdus est in. l. fili⁹. e. ti. Tert⁹ isti. qui mo. test. infir. §. ij. Quart⁹ in. l. heres. ff. de ōcre. ab or. fa. Quint⁹ in. l. equissimū. §. ij. eo. ti. z. l. filius. C. de in offi. testa.

Bonorū possessio ex testamēto militis i militia decedētis nō dat patri vel auo vl' patruo vl' ecōtra ꝫ tabulas. vt. C. de test. mil. l. ne q̄dem. z. l. milites.

Bona vacare est ipsa dōm nō habere.

Bonefidei possessor est qui credit se aliquā rem iuste retinere. Sz malefidei possessor est qui iniuste scit se aliquā rem possidere. vt in reg. possessor. de re. iur. li. vj. z iustitu. de vsuca. p totum.

Bonefidei emptor dicitur qui ignorauit rē alienam esse vel putauit venditorem habere ius vendendi. scilicet esse procuratorem vel tutorem. ff. de verborū si. l. bone fidei.

Bos cornupeta est bos q̄ facile cornupetit. id est cornib⁹ pungit.

Boues nō ꝓtinent sub appellatiōe iumentorū sed pecudū vl' armentor⁹. ff. de ver. sig. l. boues. vñ si lego armentū ꝓtinent boues ff. de le. ij. l. seru⁹. §. armēto. Sz si lego iumenta nō ꝓtinent. l. legatis. §. iumētis. e. ti. z. ff. de. edic. l. ediles.

De Br Bu

Breuiter no. Jo. cal. in cōmēto suo sup decre. cū dilectus. de cau. pos. z ꝓpric. Et Jo. an. de testa. c. j. l. vj.

Breuiloqua hec dictio significat substitutionē que breuibus verbis continet substitutionem cumulationē seu multiplicatiōez

Etiam breuiloqua est illa substitutio q̃ substitutõis vnĩ persone ad aliã fit repetitio. Itẽ breuiloqua illas tot z eodẽ mõ significat substitutões, vt significãt eius verba vl queuis aliũde sumpta significata. Et dicit breuiloqua. l. breuib9 verbis fit z breuibus verbis ꝓbebẽdit plures substitutiões, vt no. Accur. et Bar. ff. de vul. et pu. substi. de hoc vide. j. Substitutio breuiloqua.

Brocartica materia 9z que est ꝓtrariaꝝ opinionũ rõnib9 inuoluta.

Brutus 9z quasi obrutus. q2 sensu caret. et est sine rõne z prudẽtia ſm Isi. vñ brutire id est infatuare.

Bubulus est magn9 et siluestris bos. sz buculus est paruus bos.

Bucus est garrulus q̃ ceteros oris loquacitate nõ sensu supat. ſm Isido.

Bulla est signũ pape vel lr̃a quã dat papa. vel ornamentũ regale.

De Ca

Aducũ legatum

ſm Azo. in sum. C. de cadu. toll. est qđ deficit post mortẽ testatoris quacũq̃ rõne. Et q2 quibusdã modis z rõnibus inquis. z olim legata fiebãt quãdoq̃ caduca. ideo lex ponit vnã rubricam de cadu. tollen. Et differunt. ꝑ nõ scriptum quasi caducum. et vere caducũ. vñ legatuz ꝑ nõ scriptũ est quãdo legatur alicui dãnato in metallũ vel nõ existenti in rẽũ natura puta. nõ noto. quasi caducũ est qñ nõ omnino cadit. Sed vere caducũ est seu dicitur qñ legatarius vixit post mortẽ testatoris. z supuenit ei cõditio ꝑpter quã efficitur incapax legati. Sed in alio casu legat illi q̃ est in rerũ natura sed mozit ante mortẽ testatoris. Primũ accrescit sine onere. Secunda duo cum onere.

Calcitrosus equ9 est q̃ solet calce ferire. i. pedibus retro se ꝓcutere.

Calculator ſm Isido. 9z a calculis. i. lapillis minutis q̃s antiqui in manib9 habuerunt cõponendo numeros.

Calculus. i. cõpot9. C. de erro. cal. l. vna Itẽ id est cause cognitio2 enumeratio. vt. C. de iudi. l. rẽ nõ nouã. Itẽ. i. sn̄ia diffinitiua. C. de ap. si actor. vide aliq̃d de calculo. de fide instru. cũ dilectus.

Calumnia ſm Hosti. in sum. est cuz quis ex certa sciẽtia iniuste agit vel resistit. ff. ad turpi. l. j. §. calumniari. Vel est petitio iniusta ex certa scientia in iudicio facta. et iuste petitioni iniusta respõsio. vel ẽ falsa criminis impositio. ff. de verb. sig. l. j. in ꝑn. et. l. si q̃s calumnietur.

Calamitas est infelicitas vel miseria q̃ euacuat omni bono. vel est pena vel labor immensus.

Calumniator est q̃ sciẽter alicui falsa crimia imponit vexãdi occasiõe. Vel ſm Isi. Calũniator a calumniãdo. i. frustrãdo vel decipiendo dict9 est. Et inde 9z iuramentũ calumnie scz vitande. Et est assertio vere petitõis vel repulsionis ſm Hoff. cũ q̃s iurat se bona fide z nõ calumniãdi aĩo causam mouisse. vel q̃ venerit ad reluctandũ putãs se bona iusticia vti. C. de iura. calum. l. ũ. §. j. Et habet quinq̃ capitula. vt. c. j. eo. ti. vbi versus dicit de hoc in glo. Et q̃ calumniose accusat 9z officio z bñficio ꝑuari et in exiliuz deportari. c. j. ꝑalle. Idẽ no. Ly. in. l. sciuerit. de excu. tu.

Calumniari ſm Azo. in sum. C. de calũ. est falsa crimina scienter intẽtare z alicui opponere vel imponere. Et ex eo q̃ q̃s nõ ꝑbauit crimẽ calũniari videt. licet tex. videat sonare in ꝓtra. q̃ talis nõ sit calumniat9. ũ. q. lũ. §. notandũ. vbi 9z. calũniari est falsa crimina intẽtare seu intedere. Prevaricari vo crimina abscõdere. Tergiuersari in vniuersum ab accusatõe desistere. Sz nõ vtiq̃ q̃ nõ ꝑbat qđ intẽdit calũniari ꝓtin9 videt si milis tex. ĩ. l. j. ff. ad senatusc̃. turpil. Cancellarius nomẽ accepit a cancellãdo. Cancellare eñ est lineã ducere vel dãnare. vñ lr̃a vel scꝑtura q̃ damnat cũ linea ꝑ mediũ ducta 9z cãcellata. Et inde 9z cancellari9 cui9 officiũ est rescripta vel rñsa impatoris z mãdata inspicere et male scripta cancellare. z bñ scripta cum signaculo suo signare et sigillũ eis impmere. Inde etiã veit archicãcellari9 q̃si ꝓnceps cãcellarie ſm Azo. i sum. Differũt tñ cãcellare z suppũctare. q2 cãcellare est lr̃az linea ꝑ mediũ ducta damnare. Sed suppunctare est litteras punctis suppositis damnare.

Callidit as. Re. j. dol9 mal9. Est ei callidit as dol9 adhibit9 tacẽdo. vt no. ff. ꝺ do. ma. l. j. in glo. Inde callid9. i. fallax vel astutus.

Caligatus.i.miserrimus. Inde caligat⁹ miles ꝺr q̄ habet ferreas ocreas vl̄ caligas de correo. Etiã idem est qꝺ infirmus vel obscurus. Vbi expositões facit glo.i.l.a.caligato.C.de nup.

Canonia est ius qꝺ puenit ex electõe z receptione in fratrẽ.vel est ius pcipiẽdi fructũ p̄bende siue reddit⁹.c.relatũ.de p̄ben.

Canonica monitio est qñ interuenit citatio cũ trib⁹ monitõlb⁹.vel vna pemptoria tres ꝓtinẽs.de q̄ in.c.cõstitutionẽ.de sen.excõ.libro.vj.

Canonica portio de canone deputata ecclesie prochiali de relictis parrochiano defuncto illi ecclesie vbi elegit sepulturã cũ alibi q̄ in prochiali elegerit eã. Et ſm varias cõsuetudines alia z alia. Nã alicui medietas alicui tercia.alicui quarta dat.de sepul.ca. certificari.

Canon grece ẽ regula latine.liij.dist.canon. Et in vna significatõe est id qꝺ in ꝓcilio generali vel pincíali statuit.z sic capit de cõstitu.c.canonũ statuta. In alia significatõe videt esse id qꝺ ab emphiteota ꝺ re emphiteotica soluit.et sic videtur sumi ab Azo.in sum.C.de iur.emphi.ꝑ.ex hoc aũt ꝓtractu Etiã ꝺr illud qꝺ sumit p pedagio vel vectigali.ff.de publi.et vecti. Et nota q̄ qñ papa vult cõdere canones pñt epi ꝺdicere q̄ nõ ꝓueniũt ꝓsuetudini regiõis eoꝝ.di.liij Erit aũt lex.et nota in.c. se.in ꝑ.iudicẽ.vbi q̄rit an snia pape p̄ualeat sentẽtie epoꝝ.et q̄ nõ.qr orbis maior est vrbe.xciij.di.legimus.post mediũ.z ibi glo.q̄ statutũ ꝓcilij piudicat statuto pape.ar.ꝓtra.ibidẽ.

Canon largitionariũ titulo⁹ est summa tributi z pstat de regulari prestatõe a pincialibus fisco. Et dicunt tituli ex specialib⁹ titulis.i.lr̄is breuib⁹ cauta legunt.vt.C.de iure fisci.l.pe.et.C.de anno.et tribu.l.iij.§. acceptatões.z.l.j. de cano.largi.titu.lib.x. ſm Accur.

Canon frumentari⁹ vrbis romane est cert⁹ numer⁹ mensurarũ frumẽti q̄ singulis annis metebant rome.l.j.z.ij.eo.ti.li.xj.quod erat etiã de oleo. Et ꝓtra hoc nõ licebat alieni beneficiũ vel indulgentiã aut priuilegium impetrare z impetratũ nõ valuit.vt ibidẽ ꝺr. Itẽ canonũ q̄dã est late sentẽtie. q̄dam ferende. Et prim⁹ exprimit p verbum innodat⁹ vel eo ipo. Secũdus per verbum innodet.vt est glo.in.c. quicũq̄.de here.li. vj. Itẽ canõ habet sub se q̄ttuor spẽs.xxv. q.iij.si q̄s dogmata.

Canonia est nomẽ tituli et iuris. p̄benda vero nomen facti.et cadit in extraneũ.vt nos. Innocen.in.c.cũ.m. de cõsti. Quere infra p̄benda.

Capere est ita accipe q̄ id qꝺ capis tuũ fiat. Vñ aliud est cape z aliud accipe.qr capere est cũ effectu qꝺ secũ remansurũ est.ſ nõ vl detur q̄s cape qꝺ nõ erit restituturꝰ.ſ accipere ẽ si q̄s nõ sic accipiat vt habeat.z sic accipere potes illud qꝺ nõ fit tuũ accipiẽdo. rubr.j.C.li.x.z.ff.de ꝑ.sig.l.aliud ẽ cape.

Capiẽdis.i.distrabẽdis pignorib⁹ tributoꝝ Req̄re infra.pign⁹ tributa.

Captio.i.deceptio. Inde captiosum.z ẽ deceptoriũ vel deceptiosum aut dolosum.vt no. Jo.an.de offi.deleg.si duo.li.vj.in glo. j.in fine.

Captio cã mortis alias captio ſm Azo.ẽ qñ p mortẽ alicui⁹ occasio capiẽdi obuenit alicui.exceptis bis capiẽdi figuris z causis q̄ certis z p̄ñs noibus nuncupant.vt hereditas legatũ z fideicõmissum.qr.ſ. talis captio vel capio nõ incidit in naturã acceptõnis hereditat⁹ legati vl̄ fideicõmissi. Et cã mortis capio ſm Azo.in sum.C. de donacã mor. Est cũ post mortẽ alicui⁹ aliqd datur alicui cã ꝺditionis implẽde vel aliq̄d pueniat ad aliquẽ mort⁹ occasione nec tñ aliquo certo translatõis vel acceptõis noĩe nuncupatur.verbi gra. Fundũ tibi ꝺmisi vt titio dares.cum tu post mortẽ meã nõ haberes fundũ dare licio dedisti sticho.q̄ forte est heres.z stichus tũc cã mortis capit cũ fund⁹ ei donat cã mortis.qr donatio meram obtinet voluntatẽ vel libertatẽ z nõ emptã vel cõditionatam.

Capitio. Require supra annona.

Capitatio ciuiũ censib⁹ eximẽda capitatio.l. census capitis.vñ dicebant ciues romani p excellentiã exempti z q̄dã orientales puintie.l.vnica.C.eo.ti.li.xj. Quidã tñ dicũt loquitur illa lex in plebe cuiuslibet vrbis capitiose p hoc qꝺ dicit.excipit.

Capite censure dicit⁹ qui dat censum p capite.C.in qui.cau.colo.censi.domi.accu. possunt.li.xj.

Capitalis inimicus q̄s dicat vide Accursi. ff.de arbit.l.licet autem.in glo.iij.ci.ff.de

testi,l,iij.§.ij,in glo. et Bar,ff.de questi,l.j. si quis dicatur.

Capitulū vno modo est locus vbi res capitales firmant. Secundo significat lectionē. Tercio distinctionē. vt ille habet quinq capitula. Quarto significat congregationē multorū, t pcipue virorū ecclesiasticorū, t no. Jo.an,in.c.capitulū.de rescrip.

Captiui t postliminiū reuersi. Reḡre infra postliminium.

Capitis diminutio est status cōmutatio. vt qñ liber efficit seruꝰ. Et est triplex diminutio capitis.s.maxia,media,t minima. Minima capitis diminutio est qñ ds nec ciuitatē in q morat nec libertatē amittit,sed tñ patitur ꝯtra se status ꝯmutationē vl' minora tionē circa familiā. vt q iuris sui est. alieno iuri incipit esse subiectꝰ veluti arrogationē aut cū ds emancipat q primo erat i alienā ptāte. Et dz intelligi pdicta pscriptio cū permutat status bois facto eiꝰ interuenīēte. vl' in ꝯdemnādo vel in emancipādo vel arrogando. vel adoptādo. vel etiā in reuocādo ex ingratitudine. vñ licet pre alicuius motuo mutet e ius status. q suī iuris est factꝰ. nō ideo capite diminutꝰ est. Et statꝰ hic ponitur ſm Azo. p ciuitate t libertate. vl' ciuitate tm. vel patria ptāte. seu pria potestate aut media. Tria em sunt q habet homo. s. ciuitas. libertas. et familia. et ſm hec tria sunt tres capitis diminutōes. Media capitis diminutio est. cū salua libertate ciuitas amittit. vt cū quis deportat seu relegat ad exiliū p q̄nquennīū. vl' bannit. Maxia capitis diminutio est cū ciuitas amittit. nec libertas retinet. vt cū deportat ds in insulā et seruus efficit. aut i metallū damnat. t sic etiaz bannit in opꝰ metalli. vel si maior. xx. annis patit se venundari ad pcīū pticipandum. vel si manumissus in seruitutē ex ingratitudine reuocet. Pena aūt damnandi in metallū hodie locū n hz. vide insti. de capi. dimi. p totū. et Spe. ti. de tuto. §. tutela.

Capsarij dicunt q in balneis vestimēta suscipiūt custodiēda. Vel aliter sunt illi qui portāt alijs libros ad scolas.

Carboniānū. Reḡ. supra. bonorum possessio carboniana. Vñ ſm Azo. dz a carbonio in uentore vel auctore. Et datur solū nato et nō nascituro in quo differt ab edicto de ventre in possessionē mittendo. quod subuenit nascituro.

Carbonū appellatiōe quid cōtineat. vide. ff. de ver. sig. l. carbonū. vbi appellatōe materiati nō ptinet materia. vt appellatōe librorum nō carte. ff. ō leg. iij. l. libroꝝ. §. q tamē. Nec ecōtra appellatōe materie cōtinet materiatum. l. seruus. eo. ti. Et sic nō cōtinent ligna ad coquendū. vel calefaciendū. q nō sunt carbones.

Cartularij iudice dicebant olim illi q ab imperatore habebant potestatē iudicādi et illos solū qui coram eis eligebāt litigare. et poterant eligere sine cōsensu priorum iudicū. sicut traditur in glo. l. j. ff. de iudicijs.

Carthophilacia est armariū vl' locus i quo carte reseruant. Et dicitur a carta q̄ est instrumentū vel scriptura. et philaxe cōseruare. quasi tē. vt nota. in. c. j. de probat. et. c. ij. xc. dist.

Carta seu instrumentū seu rescriptū dicit falsa seu falsum bene quattuordecim modis. vt no. in. c. in memoria. dist. xix. in glo. verbi falsa. Primo ex dicto vel tacito. Secundo scripto. Tercio facto. Quarto sine testibus. Quinto per subscriptiōes varijs manibus notatas. Sexto p alienū sigillū dū priū habeat. vt ibi.

Caracter prie est signaculū quoddā q aliud vt insignit vt ordinet in aliquē finē. sicut caractere insignitur denarius ad vsum ꝯmutationis. Et milites caractere insigniūtur q̄si ad militiā deputati. Homo aūt fidelis ad duo deputat. ad fruitionē glorie. t ad h insignitur signaculo gratie. Apocalip. vij. Nolite nocere terre mari. q̄ duscę signemus. Secundo anima fidelis deputatur ad recipiendū vel tradendū alijs que pertinent ad cultū dei. et ad hoc insignit caractere sacramētali. id ē signo indebili anime impresso.

Carena dicit a carētia hominū vel cibariorū nā p quadraginta dies ieiunant in pane et aqua. t includunt in aliq̄ secreto loco iuxta ecclesiā vbi nō habēt cōsortiū hoim. vt no. Bern. in. c. accusasti. de accu. Et simile no. glo. in. c. ij. de spon.

Carrucarij scisorij et atriarij idem sunt. videlicet serui t custodes atrij.

Cardinales dicti sunt a cardine. q sicut hostium regit a cardine. sic per eos regitur ecclesia vniuersalis. xxxiij. dist. prel byterī.

Dicunt etiã quãdoq; cardinales, i. principales, quia per eos debet officium in ecclesia regi.

Carnificare ẽ carnes facere scz mactare. Inde carnifex qui carnes facit et vendit. de appla. significante. Etiam homicide solent dici carnifices, vt glo. liij. in cle. j. de vi. et bone. cleri.

Caselle sunt granaria in q̃bus fruct⁹ cõponuntur. ff. de iudi. l. j. et dr quasi cellule granariorũ. alias granoz.

Castellus ſm Alberi. vel castellũ ſm alios dr ſm Spe. receptaculũ qđ aquã publicã suscipit q̃ ducit ad aliqđ pdium irrigandũ. Req̃. infra interdictũ. de aqua cas. edu. vt ff. de aq̃ q̃ti. et esti. l. j. §. equissimũ. Alias. i. castrũ. ff. de leg. ij. l. ticia. §. fi.

Castrũ si vendat iuspatronat⁹ ei annexũ accedit. sec⁹ si vendo palaciũ vbi ẽ ecclesia vbi habeo iuspatro. de hoc vide Inno. in. c. ex lris. de iurepatro. et Hosti. in sum. de iure patro. §. q̃liter. ij. q. vij. accusatio.

Cassitare est minutatim vl̃ minime stillare.

Castrẽse peculiũ. Req̃. infra peculiũ.

Cathedra ſm Hug. est grecũ. et ponit p excelsa sede iudicis possidẽtis. z dr a cathos id est sedes. et edra spõda. quasi spõdata sedes. Et ponit etiã p sede doctoris. ita dicit glo. in cle. dudũ. de sepul. et allegat ibi Hrcismũ. Vñ. Rex solitũ. doctor cathedrã. iudexq; tribunal.

Cathedraticũ est qđ soluit annuatim episcopo a suis clericis sue dioceſis in signũ subiectionis vel obedientie. et etiã sustentationis. z est duoz solidorũ. vt. x. q. iij. placuit. z de offi. ordi. cõquerente. Et dicit cathedraticum. qz soluit ad honorẽ cathedee episcopalis. x. q. iij. c. j. et nõ debet exigi vltra antiquũ morẽ. ea. q. nec numer⁹. Per qđ colligitur q̃ põt currere p̃scriptio in quantitate cathedratici. c. olim. ō censi. sed totaliter nõ p̃scribitur quin soluat ſm no. Jo. theuto. xvj. q. vij. quicũq;. Et vide Archi. c. j. de pbẽ. li. vj. vbi ↄtrariũ allegat Goff. z Hug. xiij. q. ij. in pn.

Cathecizare est imbuere. docere. seu instruere. vel benedicere. Inde catheciſmus. Nã ante baptiſmũ instrui debẽt baptisandi in fide. et pcipue adulti. de ↄse. di. iij. ante. xx. ita no. glo. in. c. p catheciſmũ. de cogna. spiri. ii. vj.

Cathecuminus instructus dr. vel q̃ baptisari ꝓponit medio tpe simbolũ del discens. xlviij. di. §. j. et. c. qm̃ multa. Vel dicit audiens. eo q̃ doctrinã añ valuas ecclesie audiat cũ suscipere velit baptiſmũ.

Catholicus est supior ps molendine. ff. de fun. instruc. l. cũ de lamonis.

Castrametor. id est pono. figo. vel diuido castra.

Cathomus est flagellum ex virgis factum in modum scobe. z tali vtuntur religiosi in capitulis.

Cautio est dictio ex ꝓprio significato significat nudam pmiſſionẽ ex qua inducitur firma obligatio. C. de ver. sig. l. sancimus. vt q̃s tenet cauere de euictõe de vicijs z morbis. Et intellige nudã a fideiussoribꝫ et pignoribus. sed nõ a stipulatõe. nam astrict⁹ cauere. debet a stipulatõe cauere vt obligatio sit firma. l. penl. §. docere. ff. ne q̃s eũ q̃ ius voca. est vi eximat. et de cle. nõ resi. c. relatũ. Vñq; significat cũ pignoribꝫ vel fideiussoribꝫ qñ hoc aliud verbũ et adiunctus declarat. vt mandaui pcuratori vt recipiat idoneã cautionẽ a debitore. alis nõ darẽ dilationẽ. ibi cautio intelligit cũ fideiussoribus vel pignoribꝫ. l. si mandato. §. fi. ff. mãdati. Ratio significati sumit ex verbo idoneam. qđ apponit vt addat z fortiorẽ cautionẽ ex primat qualis nõ esset p stipulationẽ solã. Item ptor ibi iubet p collatione bonorũ facienda recte cauere. vt. l. j. §. iubet. ff. de collatio. bono. significat cũ fideiussoribꝫ vl̃ pignoribus. vt. §. cauere. ea. l. et hoc rõne verbi recte. Vñq; significat cũ fideiussoribus et nõ cum pignoribus quãdo cautio de pcuratore exigitur. l. j. ff. de procura. per. l. ꝓtorie. ff. de preto. stipu. Et hec est cautio ꝓtoria requirens fideiussores ex lege positiua prętoris ꝓall. que est facta propter honestatem iudicij. vt enim prouisio legis alicui quid operetur et nõ inutilis sit. l. si quãdo. ff. de leg. j. tũc ex iusta causa qñ debitor bona dilapidat iudex facere debet q̃ caueat creditori.

Cautio est generale nomen omnis securitatum quoties quis securus reddit de eo qđ sibi pmittit. Vñ. Cautio priuata cum tri no teste notata. Hoc ius est nacta qđ cautio publice facta. Et diuidit in multas spẽs. qz alia est cautio bypothecaria. alia ypo-

graphia. Et pñt dici ſatiſdatões. etiã cautio dr carta in q̃ ſcribit ꝓputatio. vt Au. xvj Accipe cautionẽ tuã ꝛc̃.

Cautio rati danda eſt cũ de mandato dubitat. C. de pcuꝝ. l. j. Et dr illa ſecuritas q̃ reꝙritur a pcuratore actoris p dño cuius noie agit qđ ratũ habebit oẽ illud qđ in iudicio p illũ factũ fuerit, vñ cauere de rato vel ſatiſdare ẽ pcuratorẽ actoris ꝓmittere velle p ſeuerare vſq; ad finẽ litis.

Cautio fideiuſſoria eſt qñ interuenit fideiuſſor ꝓncipali obligatõni. Et dr ſatiſdatio, et be ſunt multe, vt de lite ꝓſequẽda. iudicio ſiſti, iudicatũ ſolui, et de rato.

Cautio fidei ꝓbe interuẽtu. dr q̃ fit p fidem pſtitã ſine ſolẽnitate iuramẽti.

Cautio iuratoria eſt qñ cõpromiſſio iuramẽto firmat. vt qñ iuro ſolẽniter me debere aliquid vel impleturũ ꝓmitto.

Cautio nudo pacto ẽ cũ aliq̃s fidẽ tantã hz de me q̃ cõtent⁹ ſit nuda ꝓmiſſione mea, et hoc ꝓbe dr pollicitatio vel pollicita ꝓuentio. Uñ vere t ꝓbe dr ſatiſdatio t ſatiſfactio dici pt. Sed ſatiſdatio ꝓbe eſt cũ duo paciſcẽtes duas ſcripturas ſub eadẽ forma verboꝝ inter ſe cõficiunt t mutuo tradũt. t pollicitatio t ſatiſdatio cautele dici pñt ꝓbe loquendo.

Cautio pignoraticia ſiue hypothecaria ẽ cũ pign⁹ tradit, aut hypotheca ſupportat. t dicitur etiã ſatiſdatio.

Cautio de euictõe dr qñ ſecuritas pſtanda vel pſtita emptori a venditore ſit ea ꝛditto ne vt ſi ab eo euincat vẽditor ei reſtituat eſtimationẽ rei in duplũ vel in ſimplũ put inter eos prius cõuentũ eſt.

Cautionũ autẽ alie multe pñt eſſe ſpẽs put ad diuerſas materias applicantur. Unde Spe. in tractatu libel. titu. de pignoribus §. ſequit, vbi quaſdã alias ſpecies cautionum ꝓſequitur.

Cautio de damno infecto eſt que prestatur cum tua domus ruinoſa ruinam minatur domui mee, vel etiam prestatur fm quoſdã cum timeo q̃ aliquis mihi inſidietur poſſum agere vt mihi prestet cautionem ne me offendat.

Cautio de opere moliendo quam pſtat ille quãdocũq; cui nunciat opus nouũ ſcz q̃ ipm opus demoliatur ſi conſtiterit enim iniuſte edificaſſe.

Cautio de vſufructu in qua de duobꝫ cauet ſcz q̃ vſufructuarius re nõ male vtat et q̃ etiam vſufructu finito reſtituat quod ex re ipa ſupextat.

Cautio qua heres cauet ipſi legatario cum heres dat fideiuſſores legatario delegato prestando.

Cautio qua legatarius cauet heredi eſt illa qua legatari⁹ ſatiſdat heredi, vt ſi falcidia locũ habeat q̃ amplius noĩe legati recepit cũ rõ legis falcidie patit id heredi reſtituat

Cautio arrogatoꝝ qua arrogator ſtipulatur ſeruo publico q̃ reſtituat arrogato que ab eo habuit. vel ab eis ad quos peruentura ſunt, et q̃ dabit ſi quartam partem bonis ſuis ſi euꝫ ſine cauſa emancipauerit ſeu exhereditauerit.

Cautio qua cauet ei cui reſtitutio fieri debet p quã rogatus reſtituere bona alicui⁹ ſi ſine liberis deceſſerit quicq̃d poſt mortẽ de hereditate extabit cogit cauere illi cui dz fieri reſtitutio q̃ habit ei q̃rtã ptẽ.

Cautio muciana a Mucio iuriſcõſulto dicta eſt, Et habet fieri in vltimis volũtatibꝫ Et cõiter fm doc. nõ in contractibꝫ. t fit in cõditionibꝫ negatiuis. puta ſic dicẽdo, Si ticius capitoliũ nõ aſcenderit, ſi ſeruũ non manumiſerit. lego ei. pl. muciane cautionis ff. de cõdi. et demõ.

Cautela eſt diminutiuũ a cautõe. t tñ qñq; ſupabundantiã importat, vt cum dr, abundans cautela nõ nocet. l. teſtamẽta. in fi. C. de teſta. quinq; q̃ ꝓter cautelam fiunt. no. Archi. l. diſt. pſbyteros. Inde cauteloſus, id eſt, puidus, circumſpectus. vel plenus cautelis.

Caupo quid ſit patet infra in dictiõe ſtabularij. in fi.

Catulus. l. ſapiẽs me. pduc. Sed media breuis eſt animal, vñ. Eſt aial catulus, fruitur rõne catulus.

Cauillatio eſt qñ ab euidẽter veris trãſitur ad euidẽter falſa p quãdã ꝛboꝝ inuolutõꝝ vel ſophiſticã. c. venerabilis. de iudi.

Cauſa eſt ex q̃ aliq̃d ꝓducit, vt pr̃ eſt cã filij et cõtract⁹ cã obligatõis. l. et an eã. §. actiones. ff. de excepti. rei iudi. Itẽ cã eſt finis ex quo impulſio dat facultẽ diſpoſitioni t ita ſumitur in ti. de cõdi. et demonſtra. et cauſis et modis earũ. Ubi ptz q̃ cauſa differt a mõ q̃ eſt de futuro. et a cõditione q̃ eſt de

futuro, ꝛ suspēdit etiā a demonstratiōe que tm̄ declarat rē vel psonā, ꝓbi grā. Patron⁹ pt cōpellere bertā vt nubat vt ciuitates repleant. Iste finis vt ciuitates repleant ē cā cōdende legis lō ōr. q⁹ cessante cā cessat lex. vt. l. adigere. §. q̄uis. ff. de iur. patro. Et vtimur pmiscue illis ꝓbis, cessante cā legis vl̄ cessante rōe legis. Differunt tm̄ cā ꝛ rō. q⁹ rō est ocul⁹ cordis discernēs rē p medīū. Sed cā est qō ī facto accidit p qō rō discernit q̄d iuris. Dicit etiā cā efficiēs in. l. cōditor legis in ꝓtractib⁹ cōtrahendis. Causa materiat in legib⁹ est materia de q̄ in illis disponit. Et cā formalis ē mod⁹ tractādi, ꝛ forma cōtrahēdi vel disponēdi q̄ addit cōtractui vl̄ dispositōi. Dicit etiā cā instrumētalis vt ē instrumentū artificis. Et breuiter quicq̄d ad eē alicui⁹ rei cōcurrit cā ōr. aliter ꝛ aliter tm̄. Et significat cā p dictionē si. vt dicēdo. dono vel lego illi si negocia mea gesserit. l. demōstratio. §. j. ff. de cōdi. ꝛ demō. Item p dictionē q⁹. inst. de leg. §. longe magis. Et p dictionē qm̄. nā exponit p q⁹. Itē significatur cā in dictōib⁹ illatiuis. vt dicēdo. Ticius negocia mea gessit lō vel iccirco sibi lego. Itē in dictōe cū. vt dicēdo. Cū tici⁹ negocia mea gesserit loco sibi ꝛc̄. Etiam in dictione siue. vt siue tici⁹ negocia mea gesserit siue aduocat⁹ fuerit ꝛc̄. Itē in ꝓpositōne p. vt ibi. lego vineas p alimētis. l. fi. §. j. ff. de ali. et ciba. lega. vñ sensus est q⁹ ex cā alimētorū lego vineas. Itē significat cā p dictōz noie. vt dicēdo. lego vxori q̄draginta noie dotis. l. cū q̄dē vxori. ff. de lega. ij.

Causa ōr a casu q̄ veit. nam cā est materia et origo negocij nedū discussionis examie patefacta. q̄ dū ꝓponit cā est. cū discutit iudicium. cū diffinit iustitia. c. fœrus. de verb. sig. vbi Bern. dic̄ in glo. Cā est res in dicendo posita cū interpositōe certarū psonarū. scz actoris rei iudicis et testis. ꝛ ōr a casu. q⁹ casualiter occurrit ꝓter hoīm volūtatē. Et differūt cā et actio. nā cā est negocij vl̄ ꝓtract⁹ ex q̄ quis mouet ad petendū vl̄ litigandū. vt est venditio vel locatio rei ex q̄ orit obligatio. ꝛ est cā pria obligatōnis q̄ obligatio parit actōz cū obligatio mr̄ sit actōis. Et ē duplex cā. s. pria ꝛ remota. q̄ differūt ī actōne reali ꝛ psonali. nā in psonali remota est ipm factū. pria est ipa obligatio. ꝛ in psonali nō sufficit exprimere cām primā. dicendo ago ꝫ te. q⁹ obligaris mihi in decē. sz oportet exprimere cām remotā. vt dicēdo. quia mutuaui tibi decē. In reali pria causa est dominiū. Sz remota est ex q̄ ꝓcēdit⁹ dominium. et nō est necesse exprimere remotā. vt dicēdo ago ꝓtra te q⁹ emi domū a bernardo. sz sufficit exprimere primā cāz. dicendo. ago ꝫ te. q⁹ sum dñs dom⁹ illius. et hec no. in glo. ꝛ p doc. in. c. dilecti filij. de iudi. De diuersis speciebus cāz vide bo. glo. §. q. j. in sum. Est em̄ q̄dā cā spūalis vl̄ annexa spūali. vt illa q̄ fit ō iure patronat⁹. q̄dā ciuilis. vt cū agit sup rei vendicatōne in cā pecuniaria. q̄dā criminalis. vt cū agit vindicte de crimine. q̄dā mixta. vt cū agit de crimine ciuiliter. vt de adulteris ad sepationē thori. In his tribus vltimis casib⁹ iurat de calūnia. sz tm̄ de veritate dicenda.

Cause criminales dicunt in q̄b⁹ agit ad vindictā siue ad penā. et ꝑ etiā ōr q̄nq⁹ agi criminaliter. q̄n agit ad vindictā publicā. q̄n q⁹ ōr agi ciuiliter q̄n agit ad penā p modū inquisitōis. denunciatōis. vel ad interesse pt⁹ p viā accusatōis.

Causa minima est duox aureox vel decē aureorū. vel q̄nquaginta solidox. vl̄ illa q̄ non sufficit ad sumpt⁹ iudiciales.

Causa aūt argumēto. s. naturalis rōis ꝓstat aut pbatōe testiū vel tabularū ꝛ instrumētorū. c. fœr⁹. de ꝓ. sig. Facit em̄ pbationē cōfessio. vt ibi. no. in glo. j.

Cause fauorabiles sunt q̄ttuor. s. de libertate. matrimonio. dote. et testamēto. c. duobus. de re iudi. et de cā no. Pau. in cle. dudum. de sepul. sup verbo. causis. et Jo. an. in. c. cū dilecti. de accu.

Causor aris. i. cōqueror.

De Ce

Cedendarū actionū beneficiū est p q⁹ postulare possum fideiussores. Et alij q̄ obligant sunt in vna obligatōe sibi cedi in alia ꝫ fiunt fideiussores. ꝛ alios quib⁹ sunt obligati. alios quin nisi cedat eis possunt recusare solutiones. vt insti. de satisda. §. si aut̄. et. C. de solu. l. stichū vel pamphilū. §. penl̄. de ꝑ vide Spe. ti. de renunc. §. finitis. ꝓ. postremo dicendum. De būficys et alijs. reqre ibidem §. parum autem. ver. et nota. ꝛ vide infra renuntiatio.

CE

Ceda, idem est quod carta. inde cedula parua carta.

Cedere bonis est ab vniuersitate bonoꝝ suorum recedere ꝛ eis abrenunciare veluti qñ aliqs oneratꝰ debitis vel obligatꝰ ẽ pluribus non bñs vñ soluat vel satisfaciat oibꝫ creditoribꝫ abrenũciat bonis suis vniuerꝭ cedẽs illis, vide infra cessio. Etiã cedere est vẽdere, l. si dubit. C. de fi. instru. Et hꝫ nota ꝑ statutis. Et cedẽs bonis nõ liberat etiaꝫ a ciuili obligatõne, l. q̃ bonis. ff. de ces. bo. vbi no. Accur. licet ꝓtrariũ tenuerit glo. et male, in, l. vbicũq; ff. de fideiuss. Itẽ nõ auditur debitor fisci vel reipublicevolẽs cedere bonis ꝑm Bar. in, l. is q̃ bonis. ff. de ces. bo. q̃uis videat tenere oppositũ in. l. iij. iuncta glo. C. de cessi. bo. Et bñficio cessionis renũciari nõ ꝓt ꝑm Bar. l. alia. §. eleganter ff. solu. matri. licet Cy. videat tenere ꝓtrariũ in. l. j. C. q̃ bo. cede. pos. Et bonis cedi ꝓt nõ tm in iure ꝫ etiã ẽ ius, ꝛ sufficit p nũciũ et p epl'aꝫ id declarari. l. fi. ff. de cessi. bo.

Cedere actõi est ius actõis mihi ꝓpetẽtis in aliũ trãsferre, ꝛ ipm q̃si in locũ meũ ponere ita vt dicta actõne possit vti aduersus eos cõtra q̃s actio talis poterat intentari

Cedere diẽ est incipe diẽ debiti vt si mihi p̃miseris centũ. si Titius factꝰ fuerit ꝓsul vl' epũs, vl' si nauis ex asia venerit cũ he ꝓditiones extiterint, tũc dr dies obligatõis cedere, vl' diẽ cedere debiti ẽ pecuniã incipe deberi, vt si debeas mihi centũ i festo Johis baptiste, aduenĩẽte festo dr venire dies debiti. l. cedere diẽ. ff. de ꝓ. sig.

Celicule dicunt illi q̃ celũ vl' planetas celi. l. solẽ et lunã ꝛ stellas q̃si deũ colũt. Et hi licet xpiani sunt, vel nõ, tñ nõ sunt tenendi i plena veneratõe xpianoꝝ: sed nec ceteroꝝ penas pati dñt ꝑm leges, vt. C. de iud. et celi. l. celicolarũ. ꝛ q̃si p to. ti.

Cella a celãdo. l. occultãdo dr. c. p̃uileglũ. de ver. sig. in glo. v.

Celebs dr esse ille q̃ nõ vult ꝓtrahere matrimoniũ. Et hic ꝑm Azo, forte oꝛbus diceba tur, qr sine matrimonio ꝛ sine liberis erat. Et illi olim nõ poterãt cã mortiꝭ donare, qõ hodie p leges corrigit. vt ptz. C. de infirmã dis penis celibat. ꝛ orbitatus. Dicit autez celebs quasi celo beat, qr talis est ꝑm Isidoꝝ, qualia sunt lumina i celo, que absq; cõnubijs sunt.

Celibatus veit inde, ꝛ est status vel modus pmanẽdi seu viuẽdi sine cõiugio. Vñ put dicũt theologi celibat Johãnis, l. virginitas vel castitas nõ ꝑferebat ꝓ iugio abrae.

Cemẽtarij dicunt operatores muroꝝ idẽ qõ lathomi. qr cemẽto calcis ꝛ arene vtuntur.

Cenaculũ est loc aptus ad cenandũ vel comedendũ q̃ q̃s magis de die q̃ de nocte solet residere causa refrigerij.

Cenotaphiũ est inane sepulcrũ. l. monumentum sine corpore, qõ cõstat ad memoriã defuncti. hũc aũt locũ placet eẽ religiosum stẽ in ea re testis est Virgili, Sz duo fratres Antonius ꝛ seuer ꝓtrariũ scripserũt quorum sentẽtia ꝑualet, vt. ff. de re. diui. l. intãtum. §. fi.

Cenobiũ est loc religiosoꝝ. et dr a cenon. l. cõmune, qr ibi oia debẽt esse cõmunia. c. cũ dilectus. de cõsue.

Censere est iudicare, iudiciũ ꝓstituere, ꝑcipere, vt no. Jo. an. in glo. ꝑb. censem, in cle. j. de cõcess. ꝑben. ff. de ꝓ. sig. l. censeri. inde nomen censoris sumptũ est. ꝑdia etiã dicunt cẽseri, qr cẽsum ꝑbẽt. Etiã cẽseri ẽ in cẽsura cõscribi. vt. C. in q̃. cau. pig. ꝓtra. l. j.

Censores a censo eris, i, pecunie sũt dicti, qr censum etiã tollũt. Cũ em auct esset cẽsus in vrbe romana adeo vt cõsules nõ sufficerẽt cõstituti sunt cẽsores, ꝛ cẽsoris nomẽ videtur eẽ tractũ, qr senatũ aliq̃d censuisse dicim, l. cẽseri ꝑalle. Itẽ cẽsor ẽ iudex. inde cẽsura, i. iudiciũ ꝛ p censurã ecclesiasticã signi ficat interdictũ, suspẽsio. ꝛ excõicatio. c. querenti. de ꝓ. sig. Etiã cẽsores romanos ꝑcuratores dicimus.

Censite dicunt q̃ censent, i. censum ꝑbẽt. Re q̃re supra agricole ꝛ censiti, ꝛ infra colon.

Census tributũ ꝛ pensio publica idẽ, vt. C. q̃. cau. pig. ꝓtra. l. j. ꝛ. C. si ꝓpter pẽsionẽ publicã. l. si accipit. Vñ cẽsus idẽ est qõ pẽsio q̃ soluit de ꝓuentib.

Censitor est q̃ recipit pñtationes collectoꝝ coloni ꝛ pignoris iurevẽditis pdiũ si cẽsus nõ soluit. vt. ff. de censi. l. forma. §. illa. et. l. cũ possessor. §. cũ p pecunia.

Cenodoxa est vana mũdi gloria.

Centenarij dicunt duces vel magistri centũ militũ quoꝝ potestas dr centena.

Centurio idem.

Cessio est iuris ꝛ actõis trãslatio. nã p cessionẽ iura et actões in eũ cui cessi transferunt,

qua sicut in venditiõe vel quolibet titulo alienatõis rei corpalis necessaria est traditio q̃tũ ad dominij trãslationẽ. Ita ad trãslationẽ rei incorpalis, s. iuris z actõne vtimur cessione q̃ reputat̃ p traditõe. Itẽ cessio fm Jsi. vj. li. etbi. ppie est rei pcessio, sic est illud Ruth. Cede iure ꝓinquitat̃. Nã cedere dicim⁹ q̃si pcedere. Et ea q̃ ppia sũt nã aliena nõ cõcedim⁹ sz restituim⁹. Cedere etiã ppie dr q̃ ptra veritatẽ alteri psentit vt Cicero cessit emilisse auctoritate veri. id est poti⁹ paruit. Et est sciendũ q̃ in instrumẽto cessiõis dr q̃ cedẽs eũ cui cedit pstituit pcuratorẽ in rẽ suã. Ad cui⁹ euidentiã notandũ. Si cũ ticio ex mutuo ptraxisti tibi cõpetit ptra eũ actio directa z psonalis. q̃ cũ eo in tua psona ptraxisti. Tibi etiã ppetit actio vtilis q̃ vtiliter z cũ effectu debitũ ipm tãq̃ rẽ tuã pseq̃ris. Si aũt mihi iura z actões ꝛ debitorẽ tuũ ex cã venditõnis vel ex alia cõmiseris trãsferr̃ in me vtilis actio q̃ vti possum ad ipm debitũ tuũ tãq̃ meuz exequẽdo. Directa ẽo z psonalis remanet apud te. cũ a te p cessionẽ nõ poterit separi. etiã si velis adeo tibi adheret. ff. p socio. l. lij. Et sic ptz q̃ in directa actõe z psonali sũ pcurator tuus. q̃ aliter nõ poterã vti. licet eiñ directa nõ possit cedi. p̃t tñ mãdari el⁹ exercitiũ. Et nota q̃ cessio actionũ p̃sumit simulata ex trib⁹ q̃ no. Accur. in. l. j. z pe. C. manda. et ibi doc. et. c. fi. de alie. z mu. iudi. cau. fac. Itẽ sex sunt causę ꝓpter q̃s eis põt cedendi licentiã postulare. s. pscia crimins. debilitas corpis. defectus scie. malitia plebis. graue scandalũ. z irregularitas psone. de crimine renũc. nisi cũ pdẽ. circa pn. et p to. ti. Vñ. Crimen debilitas defect⁹ plebs mala cogit. Cedere platũ simul addas scãdala fratrũ. Adde pdictis si q̃s sit irregularis. c. j. de renũc. glo. ũ.

Cessionari⁹ dr ille in quẽ trãsfusa est obligatio vel nomẽ. z debet certiorare debitorẽ. q̃ nomen eius in ipm transfusum sit ipm notificando vel ostendẽdo instrumẽto z legẽdo z copiaz si velit hr̃e dando. vt. l. nomẽ. q̃ res pig. obli. pos. C. alias alteri soluere posset debitor nõ credẽs se obligatũ cessionario. l. j. §. j. ff. de no. ope. nun. et. l. j. C. de obli. z act. p Bar.

Ceso onis. est puer scissus ab vtero matris. Jnde cesar q̃ cesus ex vẽtre matris vt per glo. in rubr. instit. in verbo. cesar.

Cerimonia est ritus sacrificãdi. Dicunt eñ cerimonie sacrificia z solẽnitates iudeor̃ q̃ cereis exercebant̃. z sic in veteri testamento peccata purgabant̃.

Cerimonialia pcepta sunt q̃ ad cultũ dei ptinent. de q̃b⁹ rõ reddi nõ p̃t fm Jo. theu. di. vj. §. bis ita rñdet̃. q̃ ad lr̃am fuerũt mãdata. Vt nõ arabis in boue z asino. Non indues vestẽ lino lanaq̃ cõtextã. z nõ seres agrũ diuerso semie. Sũt eñ tres duplicitates phibite. s. i corde z i ore z in ope.

Cesar p̃mo fuit nomẽ ppriũ Julij imperatoris a quo postea oẽs impatores dicti sunt cesares.

Certũ dr nõ dubiũ. vñ pcurator dz esse certus. ff. de pcu. l. ũ. Itẽ arbiter cert⁹ dz cẽ. ff. de arbi. l. itẽ si vn⁹. §. si in duos. Silr tutor dz esse certus. ff. de testa. tute. l. tutor incertus. z. l. duo sunt titij. vt tenet Ubert⁹ de bobio. c. j. de pcu. li. vj. in glo.

Certicõditio cõpetit ex oi obligatõe et ex oi causa ex q̃ aliq̃d certũ et determinatũ petit siue ex cotractu siue ex cã legati siue ex suo noie siue obliget̃ hereditario. Et sunt due certicõditiones. vna generalis in oi cõtractu vbi certũ petit. alia specialis in ꝓtractu mutui. Et licet nulla lex hoc manifeste dicat. p̃t tñ elici ex textu. in. l. j. q̃b⁹mo. recõtra. obli. §. j. in fi. ubi ex eo cõtractu. s. mutui nascitur certicõditio q̃si ꝓmẽ eo demõstret specialitatẽ in mutuo. Etiã in silr licet solũ vna bonor̃ possessio nomiet̃. cõiter eñ sunt due. vna generalis. alia specialis. posset et am pbari ex rubr. ff. de re. cre. z si cer. pe. et de cõdi. Que rubrica bz tres ptes. vbi in secunda tangit̃ certicõditio specialis. z ẽ glo. in instit. §. palle. silr glo. in. l. certicondictio. in pn. ff. si cer. pe. et in. l. j. in pn. ff. de triticaria. zc. Cõtrariũ notauit Carbo de sapis. in. l. j. C. q̃ admit. ad bo. poss. sup rubr. Nã dat̃ alicui bonor̃ possessio in generali. s. nulla generalis. et sic deest certicõditione sicut p Aresto. datur aial in genere. nullũ eñ reperitur aial generale q̃ oib⁹ ꝓticipet aialibus. Et nota q̃ in libello nõ pcedit certicõditio generali. q̃ nõ instruit aduersari⁹ an debeat ptẽdere an liti cedere. vt dicẽdo. recõuentio. q̃ certũ mihi teneris.

Cterũ. no. Jo. Cal. in cõmẽto decre. vestra. de coba. cle. et mu. et Pau. in ꝓmẽto decre.

nobis,de iurepatro.

Cetera hec dictio habet importare vt ī ꝓtractu ea q̄ ventūt q̄ sunt de natura ips̄ cōtractus,ꝫ est de ꝓsuetudīe.vt no.ī.l.si duo patroni.§.si q̄s iurauerit,ff.de iureiu.r p ꝫ inferūt doc.q̄ si in pthocollis alicui⁹ notarij inueniant hec verba r cetera. q̄ intelligant ea venisse in ꝓtractu q̄ de natura vel de ꝓsuetudie ei⁹ sunt.vt dīc Bal.q̄ p ꝑbū cetera nūc̄ intelligīt vt veiat pmissio cū pena. Rō.q̄ pena ꝺr eē q̄d extrinsecū ab ipo contractu.tō nō intelligīt venire nisi exp̄sse appareat.ar.ex his q̄ no.in.l.sciendū.ff. de ꝑ. obli.et.l.ij.C.de fal.si tū fm Bal. ꝓtractus esset cōcept⁹ ad ꝓsiliū sapiētis r in ipo ꝑbū reperiret r cetera tūc bñ posset apponi pena in ꝫ ꝓtractu.r hoc opaī apositio illa vt cō siliū sapiētis dicet istū ꝓtractū iuxta no.ī.l. apte.ff.de ꝑ.obli. Et no.q̄ dictio rē.dupliciter scripta repitur r fm hoc dupl'r pferī. Uno mō ponīt indeterminate ī fine oꝛōis sic q̄ nō regīt ab aliq̄ ꝑbo.et tūc debet scribi breuiter vt sic rē. Scōo mō ponīt determinate sic q̄ referī ad verbū in oꝛōne positum a q̄ regīt.et debet scribi longe,p duabꝫ dictionibꝫ vt sic r cetera. Sic etiā pꝛofertur breuiter et longi⁹. Et vtroqꝫ mō significat pꝛout verba p̄cedentia vel aliud mediū significare declarat. Hā breuiter rē. significat illud q̄ deficit r supplet verba deficiētia,vt in.l.gallus.ꝑ.credendū.ff. de libe.et posthu.vbi testaꝛ dicēs. Si me viuo nepos decedat tūc q̄ pnepos rē.credendū est gallū denorasse idē de pnepote. Et sic dictio rē.supplet ibi verba fm q̄ pnepos pōt substituī q̄ sunt in ꝑn.illius,l.vt gallus introduxit. Item si pꝛocedit instrumentū extensum locationis vnius domus facte vni et sequit instrumentū abbꝛeuiatū emptōnis alterius domus facte eidē dictio rē.significat clausulas in p̄cedenti positas q̄ huic locationi sunt applicabiles,q̄ p̄cedentia declarant sequēcia,l.si seru⁹ plurīū.ff. de le.j. Item q̄ in habentibꝫ symbolū facilioꝛ ē trāsitus,l.in rem.§.item quecūqꝫ.ff. de rei ven. Cōtractus aūt emptōis r locatōis sunt similes,l.j.ff.locati. Et est sciendū q̄ notarius q̄n notā positā bꝛeuiter in pthocollo redigere vult ad instrumentū publicum tunc significata p dictionē rē.debet exiēse scribere,q̄ scit q̄d actū est r q̄d p hāc dictionē intellexerit tāc̄ testis ibi cōtentoꝛ.q̄ dispositōem ꝓtrahentiū recipit ḡ mortuo primo notario post,pthocollū añc̄ redigeret illō in publicū instrumentū,secūdus notarius nō debet significata p dictiōez rē. in pthocollo posita extēdere nisi quantū ibi sūt extensa,l.ꝓtract⁹.C.de fide instru. Sed talis nota,pthocolli legēda ē partibꝫ coꝝ testibꝫ et illis exponentibꝫ verbū rē.debet notari⁹ secūdus sup hoc req̄situs expositōz illoruꝫ redigere in publicū instrumentū extēsum, alias iudex debet arbitrari ex p̄cedentibꝫ r sequētibꝫ r cōlecturari q̄d p verbū rē signi ficēt.ar.l.si seru⁹ plurīū.§.j.ff. de le.j.r.l.voluntatis.C.de fideicōmis. Scōo sumit r cetera put lōge ponīt r significat alia p̄ter ea q̄ enumerata sunt.l.item q̄rit.§.exercitu.ff.locati.vbi ꝺr q̄ milites de domo fenestras et cetera sustulerūt. Item ibi heres q̄ cōpulsus adit sicut ceteris cōmodis caret ita hoc cōmodo q̄ nō p̄t detrabere q̄rta.l.nāc̄.§.q̄ cōpulsus.ff.ad trebel.vbi dictio rē. regīt a a ꝑbis sustulerūt r caret.

De Ci

Circultoꝛes dicunt q̄ circueunt vel circundant patrias a nundinis ad nundinas deferentes res venales. Et dicunt alio noīe circūmeatoꝛes.

Circūferan⁹ fm Jsīd.li.r.ꝺr q̄ ad modū rote circumfertur.

Circumseptus est circūdat⁹ vel vndiq̄ cinctus vt no.in p̄be.cle.

Circūducere lr̄am est eā circūducta linea dānare,et sic differt a cancellare r suppūctare.

Cimiterīū est lo c⁹ solēniter p epm benedict⁹ de ꝓse.dī.j.nemo.r ꝺr a cymos.l.dulce. r steron statio q̄si dulcis statio.

Cirographū est cū duo paciscētes duas scripturas sub eadē forma verboꝝ inter se cōficiūt r mutuo sibi tradūt.vel ꝺr instr̄m seu illa lr̄a in q̄ debitoꝛ ꝓfitet se esse obligatū creditoꝛi idē q̄ antapoca.r cirographa dū veniūt nomē siue coꝛp⁹ venisse videt.l. seruū filij.§.eū q̄ cirographū.ff.de le.j.

Circumstātia alicui⁹ loci intelligīt p.xxx.pedes.vt dīc Bar.in.l.item apud labeonē.§.cōuiciū.ff.de iniurijs.

Ciliarcha est ꝓnceps sup mille boies.

Cilium est q̄a pellicula ī oculo q̄ dicitur lachrymale.

Cimiliarcha est custos sacroꝝ vasoꝝ et aliarum rerū sacre ecclesie. vt dīc glo. in. l. iubemus. de sacrosanc. eccle.

Circa est significatōis restrictiue. nō autem ampliatiue. vt in. l. rutilia polla. ff. de ꝓtraben. emp. Et ꝫ nota ꝑ statutū. Et q̄d dictio circa opaī in teste. vide Bar. in. l. celsus. ff. de vsuca. Et circa ꝓtinet ad tps circū ad locum circiter ad numerū.

Citatio est in ius vocatio vel inuitatio cum q̄s de alīq̄ cōquerīt. z q̄rimonia sua coram iudice deposita. iudex emisso citatōis edicto ad eī instant tā vocat vel inuitat illum ad se in quē agere desiderat q̄ cōquest⁹ est Si ꝓ in edicto iudex vel ꝑtoꝝ adꝛiciat hāc clausulā si i die ꝑscripto nō veneris q̄si ꝓtu maꝝ ꝓdēnaberis vl reputaberis. tūc edictuz olim dicebaī ꝑemptoꝝ. Hodie aūt sufficit q̄ dicaī. Citam⁹ talē ꝑemptorie. Et est q̄ druplex mod⁹ citādi fm Guil. de mon. lau. Prim⁹ ꝑ nunciū cū lr̄is citatoꝝ. Secundus ꝑ ꝑconē. Terci⁹ ꝑ edictū cle. j. de iudi. Quart⁹ fit ex iuris dispositōe. Itē quedaz citatio fit ad monitionē iudicis. c. cōsuluit. de offi. dele. Itē q̄dā est ꝓbalis. quedā realis vel actualis ducēdo ad iudicē. Itē citationis sunt tres act⁹. Prim⁹ est impositio cū iudex imponit nūcio vt citeī re⁹. Secūdus manifestatio cū nunci⁹ denūciat citato vt veniat. Terci⁹ relatio cū nūci⁹ refert iudici talē in tali loco citasse. Addīt etiā q̄rtus. s. cōparitio citati. z q̄n citat⁹ teneaī cōparere. et si nō ꝓaret mulcteī. no. ꝑ doc. in c. ꝑterea. de dilaī. Et de illis actibꝫ i. c. fi. de ferijs. Et nota q̄ citatio est de iure naturali. vt in cle. pastoralis. de re iudi. Et citatus ad locū morbosum seu vbi aer est pestilētialis vl corrupt⁹ nō teneī ire. cū saluti hoīm sit rō adhibēda. l. recusare. §. si q̄s i vno loco. ff. ad treb. z ibi ꝑ doc. nec citat⁹ ꝑemptorie ꝓt dici cōtumaꝝ aī libelli oblationē. l. si finita. §. si plures. ff. de dam. infec.

Ciuitas ōr quasi ciuiū vnitas. z muroꝝ ambitu terminaī. de sen. excō. si ciuitas. cuius appellatōe etiā cōprehendunī burgēses. ff. de ꝓ. sig. l. ij. Itē ciuitaī appellatōe ꝓprehēdunī mille passus a muro ciuitaī. vt. ff. eo. ti. l. mille. z. ff. ō pe. l. q liquide. §. si ita legit Itē cōprehēdunī hortī. ar. ff. de ꝑcura. l. p̄ses. Item ciuitatis noīe nō cōprehendunī dioceses. nec ecōtra. vocatur aūt ꝓprie ciuitas q̄ habet epm. vt. lxxv. di. in illis.

Ciuilis actio. Reqre supra actio.

Ciuile debituz. vide in glo. j. c. fi. de solu. Et qñqz ciuile idē est qō vrbanū z elegās. vt glo. j. l. ciuile est. C. de fur. Sic ic̄iuile. l. in urbanū vl indecēs. l. inciuile. ff. de legi. vbi ōr. Inciuile est rñdere lege tota nō inspecta.

Ciuis est nat⁹ in ciuitate. l. ciues. ff. de appel. vbi glo. Sed q̄d de natis in comitatu. Dicitur in aut. q̄b mo. na. effi. sui. §. si vero neqz ciues. col. vlt. z ibi ꝑ Ja. de bel. mouet q̄stio de rege cōcedente ꝓuilegiū ciuitatibꝫ et ciuibꝫ regni.

Cisterna est locus in q̄ cōgreganī aq̄ pluuiales. et ibi collecte vsui reseruanī. alīj ponūt cistella ꝑ eodem.

De CL

Clam possidere. i. occulte possidere.

Clamis est vestis militū. purpura regū. stola sacerdotū. toga aduocatoꝝ. birrus rusticoꝝ vel custodū. cuculla monachoꝝ. vt. C. de vesti. olo. et aura. li. xj. et. C. q̄ mili. ñ pos. l. si clarissimi. put no. Azo in sum. C. de ofi. ꝑfec. ꝑto. Apud imperatorē erāt in triplici gradu. qz alīj erāt maiores. z bi vocabāntur illustres. sic ꝑfectus ꝑtorio orientis. Itē africe. Itē vrbis romane. Alīj erāt minores et bi vocabanī clarissimi. puta ꝑsides. Alīj medīj. z inter illos erāt spectabiles. vt pcōsules z ꝑfectus egipti. q̄ etiā dicunī augustales.

Clādestinū ꝓiugiū est despecta ꝑsonaꝝ pīntia vel iuris solēnitate vel denūciatione nō ꝑmissa sine sacerdotis benedictōe occultum matrimoniū.

Clamdestina electio ōr q̄ in cameris per occulta cōuenticula fit. vel illa quā canonici inter se secretā tenēt.

Classis. i. nauis. inde classit⁹. i. numer⁹ classiaroꝝ. i. nauiū ad bellandū. Et q̄ censet vel voluerit se huic ministerio deputare dicebaī incensit⁹. vt. C. de classi. li. xj.

Cliēs ōr ille cui⁹ cām aduocat⁹ tueī z defendit. Jñ clientul⁹ diminutiuū. z idē ē fm Jsi. vel ōr q̄si colēs a colēdis ꝑonis. Vñ solēt quersi aduocati dicere suis clientulis. si vez rñdebis cām ꝑdes. Siz nō dicūt. si falsum rñdes regnū ōi ꝑdis. z cū iusta inia dānatiōz acq̄res. vt ē glo. mgr̄alis. i. c. j. de ꝓfess.

Clerica dicīt corona clericoꝝ rasa. vt notat

Jo.an.de vl,et hone,cleri,c,clerici.
Cleros grece est sors latīe vel hereditas,sūt ergo dicti clerici,qr de sorte dñi sūt.xxj.di. cleros,vbi ponunt noīa oīm graduū in ecclesia xpi deseruientiū,et appellatōe clerico rū etiā intelligunt monachi,licet nō ecōtra qr sunt etiā electi in sortē dñi qō clericus sīgnificat,xij.q.j.duo sunt genera,et hoc maxime in causis fauorabilib⁹,sed in odiosis sec⁹,vt no.in.c.j.de iura.calū.vbi etiā appellatōe clerici nō veīt monach⁹,qr ibi postea specificat.vide.c.cū fm aplm,de pben,et.c. cleros palle.
Clerimonia idē est qō hereditas diuina.
Cloaca dr locus cōcauus vbi sordes pfluūt ex q̄cūq; villi loco vel effluunt de vīs z plateis,vel vbi stercora recipiunt,s.latrina.ff. de clo,vbi tex.in.l.§.cloaca. Cloaca est loc⁹ cauus p quē colluuies q̄dā fluit. Et ponit ptor ibi duo interdicta de cloacis. Primū est,pbibitorīū q̄ pbibet vicinis facere vim q̄ min⁹ cloaca purget z reficiat. Secundū restitutorīū vñ flau⁹ mela scribit ꝓpetere interdictū h vt i vicini edes veniat z rescindat pauimēta purgāde cloace gra. Et si qs velit puatā cloacā facere vt exitū habeat in publicā cloacā nō esse impedīdū pompo⁹nius putat. Et vtrūq; interdictor est ad salubritatē ciuitatū. Nā celū pestilēs z immūdicie cloacarū ruinas minant.vt ibi dicit Est g duplex cloaca,priuata z publica. Et appellatōe cloace tube z fistola ptinent hec ex.l.j.palle.ff.de cloacis.

De Co

Coactio est duplex,absoluta z ꝓditionalis.
Coactio absoluta est cui resisti nō pt cū qs violēter trahit ad aliqd faciendū,q casu qs oīno excusat.l.dī.pl byteros,j.q.j.ꝓstat. Coactio ꝓditionalis est q̄ metū cruciat⁹ vl aliqd graue minat q̄ excusat a tāto nō tñ a toto,c.sacris.de bis q̄ vi me,ve cau.fi.in glo. ꝑbi,attenuet.fm Hoff.i sum.c.ti,z etiā in.c cū dilect⁹,eo.ti,vide bar,brix.i glo.ꝑbi.munita,di.v,ad ei⁹ vero,vbi bñ distinguit. Et coacta volūtas etiā volūtas ē.xv.q.j. merito.ff.qō me,cau.l.si mulier.§.si metu.
Locus venit appellatōe artificis,qr cocū esse est ars.l.si quis vēditor.§.j.et.ū.ff.de edil. edic,immo coc⁹ imperatoris habet dignitatem ad qō Bal.allegat tex.in.l.j.qs cocor. in vsibus feu,hec Iudo,de ro.in singularibus suis.
Codicilli dicunt codices pui,i,libelli in qb⁹ cū aliqs impedit aliq̄ necessitate ne faciat testamēta de reb⁹ suis disponit i vltima volūtate. Et fm Azo.in sum.C.de codicillis. In h differūt a testamento eo q̄ codicillis directa hereditas nec dari nec adimi pt ne cōfundat ius testamētor z codicillor. Nec in his pt hereditas scribi,nec ꝓditio heredi instituto pt adīci nec substitui in eis directe pt sed p fideicōmissum cū in eis hereditas directe relinquit. Et plura alia q̄ notant Azo z Hosti.i sum.ti,de testa. Et spe,ti,de instrumentor editōe,§.viso.
Codicill⁹ dr ab auctore q̄ hoc gen⁹ scripture instituit. Et est scriptura vl'lra in q̄ testator voluntatē figurat suā,nulla indigēs solēnitate sz solū testatoris volūtate q̄licūq; pnūciatōe exp̄ssa.cui⁹ bñficio subuenit volūtatibus defunctor ꝓpter deficientē solennitatē verbor legaliū vel necessitatē ꝓbor solēnium. Et sic codicillus fit vice testamenti, sic epla fit vice codicillor. Et nota q̄ illa clausula si,nō valet iure testamēti,valeat tñ iure codicillor fm Accur.in autent. ex causa.C.de liber.pte,vel exhere.nō habet locū qñ testamentū deficit vicio testatoris.vt qr exheredauit vel pterīt filiū. Sz bñ operat qñ testamentū nō hz vicīū intrinsecū,s.pterītione vel exheredatōe sz hz defectū extrinsecū puta minor numer⁹ testiū rē. Et ex modernis doc.Guil.de cunio tenet cū glo.i.l. fi.C.de codicillis,licz Dy.et alī tenēt ꝓtrariū in.l. patron⁹,§.si pagan⁹,ff. de iniusto rup.testa. Hec ponit Bal.de parusio in q̄dam consilio.
Codex est q̄libet liber q̄ cōtinet i se diuersos libros ptiales,et h generalr. Sed ppie est liber q̄ ptinet diuersa pcepta imperatorū. Vñ aū tps Justiniani erāt tres codices.s. Gregorian⁹,Hermogenian⁹.et Theodosian⁹,et mlte pstitutōes extra illos deuagātes,pterea duo pene milia libror z trecies centena milia versuū. Valdes g Justinian⁹ tantā legū multitudinē voluit circa h adhibere remediū salubre. Prio direxit animū suū ad imptiales pstitutōes.z de istis trib⁹ codicib⁹ extrauagantib⁹ fecit fieri vnū codicem quē suo felici noīe nuncupauit codicez Justiniani. Deinde direxit aīm ad immēsa

veteris iuris volumina, z de illis duobus pene milib⁹ libro⁹ z trecies cētenis milib⁹ versuū fecit fieri librū digesto⁹ seu pandectarū quē diuisit i ānquaginta libros ptiales z in tres integrales, s. ff. vet⁹, infortiatū et, ff, nouū. Postea in iuuenib⁹ z legū tyronib⁹ fecit librū institutionū, s. mediocrē eruditionē p quē q̄si p pontē iuuenes ad legū subtiliora z altiora puenirēt.

Coetanei sunt homīes paris etatis ſm Jſi.

Cognatio legalis ſm Hosti. eo. tl. est quedā primitas puenies ex adoptōe vel arrogatione vt no. in rubr. eiusdē ti.

Cognatio spiritualis est ꝓpinquitas vel attinentia q̄ puenit ex sacramēti datōevel ad sacr̄m recipiendū attestatōevl' tētione. Vñ ex cognatōe spūali q̄ in baptismo cōtrahit̄ nouē ꝓpinquitates nascunt̄. Prima filiatio inter sacerdotē baptizantēz baptizatū. Secunda ꝓpaternitas inter sacerdotē z patrē baptizati. Tercia cōmaternitas inter eundem z matrē baptizati. Quarta inter filios sacerdotis z baptizatū. s. fraternitas. xxx. q. j. boies. z. q. ij. ita diligere. Quinta filiatio inter baptizatū z suscipientē de baptismo. Sexta filiatio inter eundē z vxorē suscipiētis. Septima fraternitas inter baptizatū z filios suscipiētis. Octaua cōpaternitas inter suscipientē z patrē suscepti. Nona maternitas inter eundē et matrē pueri, vt, xxx. q. ij. p totum.

Cognatio cōsanguinee vxoris, est coitus cū cōsanguinea vxoris.

Cognati. Reqre supra agnati, et habeť post agnatos, q̄ cognati p femininū sexū, ſz agnati p masculinū cōiuncti sunt. ħ tñ hodie modicū curať. Sz an agnat⁹ p̄sumať scire factū cognati. vide, l. octaui grad⁹, ff, vñ cognati, et, c. q̄sdā, de p̄sump. p doc.

Cognoscere instr̄a. est ea relegere, distingue/re, et cōferre accepta z data.

Cohortalis est apparitor q̄ obnoxi⁹ est cohorti, l. fi. cohortalis. C. e. ti. li. xij.

Colon⁹ est q̄ p̄diū habet agri colēdi cā. Differt aūt colon⁹ ab inq̄lino. q̄ hic i rure. iste aūt in ciuitate morať. Et hz plures spēs agricolarū ſm Azo. q̄ alij vocanť coloni cōditionales, alij coloni inq̄lini, alij origenarij, alij coloni simpliciter nūcupati ꝛc. de q̄bus infra patebit.

Coloni cōditionales dicūť q̄si ex sua ꝓditōe prediū vel agrū colere debētes, z ſm Joh. sic cōstituunt q̄ ꝓmo in scriptis vl' sine scriptis ꝓpetuo iure colonos se esse i fundo p̄mittāt vt postea p. xxx. annos i fundo pmaneant. Et licet q̄dā putāt hos esse ascriptitios ꝓditionales. tñ ſm Jo. male putāt, q̄ colon⁹ tp̄is trāscursu p̄t liberari, ascriptitius ꝓ minime, vt. C. de agri. et censi. l. cum sancim⁹, li. xj. Reqre supra ascriptici⁹.

Coloni dñici dicebanť q̄ colebāt agros imperatoris, vt. C. de p̄di. et om. re. li. xj.

Coloni illiricenī al's et meli⁹ illiriciani dicti illirico. i. de schlapbonia dicunt, z habeť. i. cū q̄rebať. C. vñ vi. vbi ðz. inter illiricianā aduocationē. glo. i. inter aduocatos de illirico. C. de colo. illiri. li. xj.

Colon⁹ inquilin⁹, licet ſm q̄sdā inter colonos ꝓditionales z inq̄linos nulla sit differentia p q̄bus videť facere. l. diffinim⁹. C. de agri. et censi. li. xj. tñ ſm Jo. hec est differētia, q̄ inquilin⁹ min⁹ astrictus est q̄ colonus ꝓditionalis, vñ inq̄lin⁹ bñ p̄ōt in alia p̄te cuiuslibet suburbij domū ꝓducere z inhabitare. Sz ꝓditionalis colon⁹ nō audet cuz sua familia recedere a fundo quē colit, nec alibi habitare.

Colon⁹ origenarius ſm Jo. ðz coloni cōditionalis fili⁹ ex eo q̄ originaliter ꝓditionali colonarie subiect⁹ est. Nec refert ſm Jo. si ue in solo fuerit natus siue extra solū, q̄ tñ q̄ origenari⁹ ad terrā illā reducendus quā pater suscepit colendā.

Coloni palestini sunt de palistina prouincia dicti.

Coloni partiarij ſm quosdā dicunt illi qui terrā colūt p p̄te dimidia vel tercia ſm sterilitatē seu tertilitatē terrar̄. Et ſm Jo. nullum ius hūt statim fructib⁹ a solo separatis. Et ille ðz p̄rie partiari⁹ q̄ ꝓducit rē rusticā p cōmuni dāno z comodo. Et cōpetit ꝓtra eū actio p socio.

Colon⁹ simpl'r ſm Jo. ðz q̄ sub certa annua mercede in pecunia numerata p̄dia colēda accipit. Hā ſm eū nō essz locatio sine pecunia. ff. depo. l. j. §. si q̄s seruū.

Colon⁹ p̄rie ðz q̄ rusticā rē ꝓducit numis, z cōpetit ꝓtra eū actio p̄scriptis ꝓbis siue in factū. vbi supra.

Colon⁹ ad numū cōduct⁹ est ille q̄ statim cū fruct⁹ fuerint a solo sepati. vt vsufructuari⁹ intelligiť ſm Jo. ff. de fur. l. si apes.

Colonꝰ supficiarius est q̃ areã ꝓducit ea cõ-
ditõe, vt sibi liceat in ea edificare z domum
tollere cũ voluerit.
Coloni partionarij sũt q̃ totũ agr̃ suis expẽ-
sis colũt, z ex fructib⁹ ꝑstant dño fundi q̃n-
tum cõuenit.
Coloni palatini habẽt. C. eo. tl. ll. rj.
Collatores dicũt a ꝓferẽdo, qz ꝓferunt in fi
scum siue ordinaria sit collatio siue extraor
dinaria.
Collatio ꝑm Azo. in sum. C. de col. ôr q̃si in
cõmuni latio. Nã qõ erat ꝓpriũ ôr ibi medi
um z ꝓfert. l. ꝓiunctõi subñcit. et ꝑm cũ nõ
est aliud q̃ cõlocatio q̃ res quondã nõ sua l'
hereditaria iã est sua vel hereditaria, vel est
cõfusio siue coadunatio rerũ ꝓferẽtis i res
cõmunes seu cũ reb⁹ cõibus diuidẽdis, vt
no. in. l. si soror. C. de coll. Itẽ ꝑm Fulgosi-
um in rubr. C. e. tl. Collatio ẽ triplex. vna
quã faciũt scolares disputãdo, z de iure di
sceptãdo, vt in aut. z si cõtracti. C. de fi. in-
stru. Alia quã facim⁹ bibẽdo z comedẽdo
Tercia q̃ fit res coadunando. Et ista h̃ de
scripta ẽ, z in tl. de collatio.
Collatio instrumentoꝝ est qñ duo instrã in-
spiciunt z examinant siꝫ vtrũ in vno ita sit
sicut in altero, vel vt videat ꝑ modũ et for-
mã scripture effect⁹ eius.
Collactaneꝰ idẽ est q̃ cõsugẽs, sed collecta-
neꝰ. i. cõdormiẽs, a lacte ꝓximꝰ, secũdus aũt
a lecto nomẽ habet.
Collega ꝑm Isi. ôr a colligatõe societatis vel
cõplexu amicicie, et est idẽ qõ sodalis i offi
cio alteriꝰ paris potestatis.
Collegariꝰ etiã est vnus ex talib⁹ socijs.
Collegiati dicunt aliqui q̃ sunt de aliq̃ cor-
pore. l. ꝓgregatõe vel artificio hoim velut
pistoꝝ, fabroꝝ. monachoꝝ, z q̃rundã allo-
rũ collegiũ habentiũ q̃ etiã dicunt cartbo-
patri, qz eoꝝ noĩa scribebant in carta l'ma-
tricula patrie, vt. C. de colle. li. rj. in rubr.
Scribebant aũt ꝑ eo vt patrie fierẽt incor-
porati. vel dicebant corꝑaliter emẽtes car-
tam. i. locũ cuiq̃ ꝑ cartã assignatũ, vt in eiꝰ
locũ surrogent, z patrie fiant incorꝑati, ꝑm
Accur. ibidẽ in. l. vnica.
Collegiũ est ꝓgregatio quã ad minꝰ tres fa
cere pñt. Nã duo faciũt ꝓgregationẽ. colle
giũ tres, populũ decẽ, turbã. xxv. gregẽ q̃n-
q̃ porci, vel decẽ oues, vt no. Berñ. de ele-
ctione, c. j. Et collegia licita et approbata in
bis in q̃b⁹ habẽt iurisdictionẽ. z quo ad ea
que ad eꝑos collegiatos ꝑtinent pñt face-
re statuta, vt not. in glo. l. fi. C. de iurisdic.
om. iudi. Et expressius C. de cõsti. pe. l. ũ. in
fi. ꝑ Bar. in. l. oẽs populi. ff. de iusti. et iur.
Item collegio nõ approbato nõ relinquit
in testamento. l. collegiũ. C. de here. instit. et
de licito vel illicito in. l. j. C. de sacrosanc.
eccle. de excessi. ꝓla. c. cuz dilecto. et ꝑ Bar.
ff. de colle. illi.
Collaterales dicunt q̃ se attingũt vel sibi at
tinent trãsuersaliter ꝑ lineã collateralẽ, nõ
ꝑ lineã rectã ascendentẽ vel descendentẽ vt
cõsanguinei z ꝓsiles, dicunt etiã collatera-
les generaliter oẽs equaliter q̃si lateribus
cõsidentes.
Collobiũ est toga vel vestis sine manicis.
Collectiua dictõ ôr q̃ significat collectiue ex
sua impositõe, qñq̃ etiã ex significato sum-
pto aliũde ex q̃uis alia materie subiecte si-
gnificatõe. ꝓbi gra. Ibi oẽs ferũt lapidem
vel trabẽ significat collectiue. l. ita vulnera
tus. ff. ad. l. aq̃l. Sz ibi oẽs studẽt auaricie
significat distributiue. Nõ. qz in ꝓmo exem
plo ex vnitate lapidis sumit significatũ ver
bi. sz in secũdo exẽplo sensus ẽ q̃ q̃libet hõ
studet auaricie. Sil'r hic oẽs boies aut sũt
liberi aut serui. instit. de iur. ꝑso. ꝑm materiã
subiectã. nõ patit sensum collectiuũ. qz fal-
sum est q̃ oẽs boies sũt liberi vel serui. qm̃
aliq̃ liberi sunt. et aliq̃ serui. Sed in. l. si ne
cessaria. §. si annua. ff. de pig. act. sumit dcõ
vnaquecq̃ collectiue. vbi si stipulatus sum.
triginta mihi solui annua bina trina die. i.
quolibet anno in trib⁹ mihi solui decẽ z pi
gnus accepi. Deinde pactuz est apositũ q̃
mihi vnaquaq̃ die pecunia nõ soluta ces-
set mihi vẽdere pign⁹ liceret. Dicit tex. q̃ pecu
nia nõ soluta vno termino sez ꝓmo vl' scõ
nõ licet vẽdere pign⁹. sz oib⁹ termis ꝑteritis
Et sic illa ꝓba vnaq̃q̃ die significat colle-
ctiue. s. oim terminoꝝ simul. Dicit g̃ colle-
ctiua dictio q̃ significat collectiue ꝑ modũ
eiusdẽ corꝑis vt sũt turba. dom⁹. grex. pecu
liũ. collegiũ. hereditas. ciuitas. vniuersitas
cõe zc. Itẽ dictio q̃q̃. est collectiua. ibi Ti
tius z Sei⁹ ꝑ q̃rta ꝑte q̃q̃ eoꝝ me heredẽ
fecerit. heredes mihi sunto. l. h̃ articulo. ff.
de here. instit. qz refert ad vtrũq̃. Collectiue
ôr tñ ex subiecta matia. s. institutõis sumit
qñq̃ ꝓcatũ distributõis. De h̃ in. l. fi. C. de

impu.et all.substi.z.l.si filiabꝫ.§.j.ff.de le.j. et.l.si fuerit.ff.de re.du.boc ponit Bar.ī.l. hoc articulo ꝓalle.

Colluctatio fit dū aliq̄ sil'luctank pugnis vl' calcibꝫ.vel verl' qñ pugnantes nō stāt certo loco.ff.ad.l.aq̄l'.l.qua actōe.§.si quis in colluctatōe.in glo.

Collusio ꝺm Bern̄.in glo.in.c.audiuimus. de collu.detegē.et.c.cū clerici.de cēsi.ē interactorē z reū latēs z fraudulēta ꝓuētio. per quā alter in iudicio se supari ꝓmittit. Qua intereuiēte ꝺm Post. in sum.aliqñ delicta remanēt impunita. vel etiā cōmittunk. Et ꝺm Azo.fit p ꝓcuratorē z aduocatū causarū.q̄ se in lite supari patiunk.z fit p ꝓncipales ꝓsonas in similibꝫ.tā i ciuili causa q̄ in spūali.vt in di.c. audiuim'. In ciuilibꝫ aūt ꝺm Azo.fit impune.vt qñ q̄s p collusionē patik seruū vel libertū ingenuū ꝓnūciari. Et ꝺ lō ne p tres degeneres inq̄narek amplissim' ordo senatorꝫ.

Cōmentarius est ille q̄ causas cōmentabak vel scripsit.

Cōmentor cōmentaris.est cōponere vel fingere seu glosare.

Cōmentū ꝺcat decepti onē vl' occultū seu malitiosum tractatū.de restī.in integ.c.j.li.vj. rrrvij.di.c.ij.de testi.cogē.c.ij.

Comes orietis ꝺm Azo.i sum.e.ti.forte erat ꝓcurator rerū cesaris q̄s habebat i oriente

Comes palatin' ōr q̄ curā gerebat p̄cipuā. vt missorꝫ.notariorū.z iudicū negligentiaz argueret.et a ꝓuincialibꝫ tributa exigeret.z cōsueta deposceret.ita q̄ nō in ꝓuincialibꝫ sz p̄cipue iussus est vt iudicibꝫ z eorꝫ officialibus p̄cepto imminerez superesset.C.de offi.comi.sacra.largi.z de offi.recto.ꝓuincie.

Comes rerū ꝓuatarꝫ ꝺm Azo.erat forte ꝓcurator cesaris in ꝓuatis rebꝫ.z ꝺm eū etiā fuit illustris.Alij dicūt q̄ ꝓuati comodi et fiscalū rerū habuit administrationē.vt eas cōseruaret.z in eis negociaret.

Comes sacrarū largitionū ꝺm Azo.erat ille p quē ꝓnceps sua stipēdia largiebak.et hic forte erat ꝓcurator reipublice.q̄ grece legista nuncupak.z illustris erat.Alij dicunt q̄ p būc impator libertatē suā z magnificentiam exercebat.z largitudinē agebat.

Comes sacri patrimonij erat q̄ imperatoris p curauit patrimoniū.q̄ in ꝺ differt a comite rez ꝓuatarū.qz hic tenet custodiā rerū ꝓuatarū.et exercet negociationē circa mobilia. sed ille patrimoniū z īmobilia ꝓcurat.z hec differētia ꝓsumik ex ꝓbis.C.de offi.comi. re.ꝓua.z.ff.de offi.ꝓcu.ces.l.j.

Comites ꝓsistoriani sunt cōsistorij milites. dici meruerūt qz etiā specialibꝫ ꝓconsulibꝫ equiparabank.C.de comi.ꝓsisto.li.xij.l.j. Vl' etiā ꝓsistoriani dicebāt q̄ p̄erāt castris ꝓncipis ordinādis.z erāt plures.z elegebātur decani de cōsistorianis z ministerianis vt.C.ti.ꝓalle.Alio mō ꝓsistoriani dicebāt castrēllarij.et apud nos bodie castellani vocank.licet apud alios vocenk oēs q̄ꝫ ꝓuicum est de certis redditibꝫ vt ī castro aliq̄ ꝓ defensione z custodia cōmorenk.de com.rei milli.et qui ꝓuincias regūt zc. vide.C.li.xij. cū suis titulis.

Comitarienses milites.al's comitatēses dicūtur milites stipendiarij a comitatu dicti.qz militāt nō soli.sed in comitatu.

Cōmentariensis ōr custos in carcere positorū.ff.de ori.iu.et.C.de custo.reo.l.ad cōmentariensem.vbi talis punik tali pena cum scio suo q̄ punit' fuisset aufugiēs ex negligētia eorū nisi ex necessitate.ꝓcul ab officio egerit tūc adiutor et' pari pena ꝓstringit.

Cōmenda est custodia eccl'ie alicui ꝓmissa. c.nemo deinceps.de elec.li.vj.vbi bo.glo. de ꝓmendis.cū multis questionibꝫ.i.c.dudum.de elec.

Cōmendare est deponere.ff.de ꝑ.sig.l.ꝓmēdare.ff.depositi.l.luti'.et.xxij.q.ij.ne q̄s arbitrek.Etiā capik ꝓ laudare vt in glo.ꝓalle.

Comodatū est alicui' vel certi rei ad aliquē specialē vsum gratuita facta ꝓcessio.et differt a p̄cario p vsum specialē. Itē qz p̄cariū nō pōt reuocare nisi tpe expleto.sed comodatū nō potest reuocari nisi expleto vsu ad quē dak. Itē comodatū solū in mobilibus reperitur.p̄cariuz vero etiā in īmmobilibꝫ. insti.q.mo.recōtra. obli.§. Item is cui res. ꝑ.comodata aūt res. Et ōr facta ꝓcessio nō possidet z ꝓpietatē retinet.ff.eo.ti.l. rei comodate. Dicik gratuita.qz nulla merces interuenire dz.al's si merces interueniret tūc res trāsiret in locationē vel in ꝓtractum innominatū.do vt facias.institu.locati.§.j.et mandati.§.vlti.

Comodare est rem ad vsum alicuius q̄ꝺ velit cōcedere.

Comodatarius est ille cui res aliq̃ dat̃ vtenda, vicz ip̃m comodatū.

Comodati actio. Require supra actio comodati.

Comodū ſm Jſi.li.v. est illud qđ est nr̃i iuris z etiã ad alios tpaliter trãſlatū est comodo tp̃is p̃dictu apud eos sit. vñ comodū ꝺr etiã alio noie comodatū.

Comerciū ſm Jſi.li.v. est derluatū a mercibus q̃s res venales nũcupam⁹, vñ mercatus ꝺr cet⁹ multoꝝ q̃ res emere vl̃ vendere solẽt, et est comertiū q̃si cõmutatio mercīū. Etiã ꝺr copula. dicẽdo, carnale comertiū.

Comestor vel comesor idẽ est qđ gulosus.

Cõminationes sunt mine per iudicẽ impoſite, nec tamen habent auctoritatẽ rei iudicate ſm Azo.

Cõmunidiuidundo ſm Jſidoꝝ.li.v. est inter eos quibus res cõmunis est q̃ actionib⁹ vl̃ postulationib⁹ licet arbitrio dari, cuius arbitratu res diuidant. Require sup̃, actio cõmunidiuidundo.

Cõmunia p̃dioꝝ. Req̃re infra p̃diū.

Cõmunia de vſucaptionibus. Require infra, vſucapio.

Cõmunia de ſucceſſionib⁹. Req̃re infra ſucceſſio, z inuenies.

Cõmeat⁹ ꝺr licẽciatus, vl̃ recõmendatio seu remuneratio ip̃is licẽciatiſ tpe licentiature facta, vt in ep̃la alexãdri magni, et Ariſtotelis legit. Et est qđ vulgo ꝺr cõduct⁹ liber. i. trãſit⁹ a cõmeando deſcẽdẽs. vt ibi ꝺr, optimis nos ſuſceperũt cõmeatib⁹.

Cõmedia, i. villana locutio, vt ī glo. C. nõ li. bin. metro. lo. ſua ad dextera trãſferre, ī rubrica li. ij. Itẽ est dignitas. Sz ſm donatũ est ruſticana laus ſiue cãtilena, a camos id est villa, z odos cantus.

Cõmendaticie lr̃e sunt dimiſſorie q̃b⁹ clericus dimittit̃ z abſoluit̃ a poteſtate ſui ep̃i i quib⁹ perhibetur de vita z ordinib⁹ illi⁹ testimonium.

Cõparatiu⁹ capit̃ interdũ p poſitiuo, vt latius. i. late, c. quaricie, de elec. li. vj. ſil̃r. c. licet ꝑpe finẽ, de accu. ibi poti⁹, et. c. et ſi pignora tones, de intuĩ. ibi diſtricti⁹. i. diſtricte. Si cut interdũ poſitiu⁹ capit̃ p cõparatiuo, vt in p̃s. cxvij. Bonũ est cõfidere in dño q̃ in hoĩe. Bonũ est ſperare in dño ꝛc. ibi bonũ id est melius.

Cõpendioſa hec dictio ꝺcat ſubſtitutionem que ſub cõditione mortis alia multa ꝯplectitur tpa ſeu longũ tps qđ dicit̃ post puberem etatẽ. Et ꝺr ideo cõpendioſa, quia ſub verboꝝ cõpendio plura cõplectit̃ tpa, z qñq̃ plures ſubſtitutões facit. l. meuius. §. duoꝝ, ibi ornis cõpendio, ff. de leg. ij. et. l. pelbus. C. de impu. et ali. ſubſtl. Et hoc p̃ut adaptetur illud ſignificatũ, qr̃ p̃t ad alia adaptari vt aliter ſignificet, put verbũ cui adaptaret̃ ſignificare dictaret. Vnde infra ſubſtitutio cõpendioſa.

Cõpilator ſm Jſi.li.x. est ille q̃ aliena dicta ſuis p̃miſcet, et ſic ſolẽt pigmẽtarij ī pictura diuerſa mixta ꝯfundere. Vñ illꝺ Virgi. Pictoribꝫ atq̃ poetis q̃dlibet addẽdi ſp fuit equa poteſtas. Hoc ſcelere quondã accuſabatur hercules mutuan⁹. Jſte voces cũ quaſdã verſus hoim tranſferẽs ſuos p̃miſcuiſſet. Et cum nõ cõpilator ab emulis diceret̃ ille reſpõdit magnarũ virtũ eſſe clauã a manu herculis extorquere.

Cõcubina ſumit̃ duob⁹ modis. Primo ꝺr illa quã q̃s cognoſcit fornicario affectu. Et talis nõ impedit ordinis p̃motionẽ. Secũdo ꝺr illa quã aliq̃s cognoſcit vxorio affectu, z talis impedit p̃mouẽdum ad ſacros ordines. xxxij. di. ſi quis de laicis, de p̃ſumpt. c. illud. de clam deſti. deſpon. p totũ. Itẽ ꝯcubina ſm Azo. in ſum. eo. ti. cõſtituit̃ ſola intentione animi. Et ab eo qñq̃ q̃ nõ p̃t vxorem ducere. et ecce p̃ſes mulierem oriundã de puincia nõ duceret vxorẽ, tñ põt habere concubinã. Potest autem ſm leges vt ipe Azo dicit eas ſolas habere mulieres ſine motu criminis, in q̃bus ſtup̃rũ nõ cõmittitur: ſicut in virgine vidua z minore, xxv. annis in quibus ſtup̃rum cõmittitur.

Cõclaue dicit̃ cella vel thalamus ſecret⁹ ad quẽ per multas claues venitur, vide glo. in verbo, cõclaue. l. qđ conclaue. ff. de dam. infec. et ideo in electione pape cardinales intrant cõclaue.

Conceſſio facta alicui de aliqua re reſpicit perſonam cui fit. nõ aũt ip̃az rẽ adeo q̃ finitur morte ip̃ius cui facta ẽ. nec ad heredes ei⁹ tranſmittitur niſi in ip̃a ꝯceſſione fiat mentio de heredibus. l. cum ſeruus. §. ſi quis. ff. de leg. j.

Cõfinia dicunt̃ q̃ adeo sunt p̃xima vt null⁹ ſit paries inter ea. vnde p̃dia vrbana que

cõsueuerũt parietib⁹ distingui ꝓle nõ dicuntur ꝯfinia sed potiꝰ dicunt vicina. Prędia ꝓ rustica pñt dici cõfinia, qz solo ꝓtis finalis termino sunt distincta.

Cõfirmatio est iuris ꝓtiꝰ habiti corroboratio, vt colligit de fi. instru. c. inter dilectos. Alio mõ est sacramẽtoꝝ mistratio. s. in fronte crismatis assignatio Et fit ꝯfirmatio primo mõ dicta his ꝓbis. Cõfirmamꝰ te sicut rite possides vl̃ sic̃ sine prauitate facta ẽ electio. vl̃ sicut ꝓuide facta est.

Confirmare est alicui iuri vel facto firmitatem ꝓstare.

Coniectura est verisimilis rõ suspitionẽ inducẽs nõ de necessitate ꝓsonã vincẽs.

Coniunctio qñqꝫ ponit ꝓ disiunctõne. vt cũ dr. mihi herediqꝫ meo. ff. de ver. sig. l. cõiuncti. et disiunctio qñqꝫ ꝓ cõiunctione. vt. ff. eo. ti. l. sepe.

Condicio est dispositõis suspẽsio ex euẽtu incerto futuro ei apposito in quẽ euentũ eiꝰ dispositõis facta est collatio. ff. si cer. pe. l. itaqꝫ. verbi gr̃a. Promitto vl̃ lego si titiꝰ fuerit cõsul. hec dispositio est ꝯditionaꝝ ex incerto apposito. si titiꝰ. Et ꝓ hoc dispositõis vel legati fit suspẽsio. et euenięte casu q̃ titiꝰ fit cõsul purificat & nõ plus suspendit. insti. ó ver. ob. §. ex ꝯditionali. & ff. ó ꝯdi. & demõ. ꝓ totũ. Potest aũt capi ꝯditio dupl̃r. Uno mõ ꝓ tꝑis suspẽsione qõ solet apponi in cõtractib⁹ aut vltimis volũtatib⁹. de q̃ in ti. ꝓ alle. de ꝯdi. & demõ. & ĩ ti. de ꝯdi. institutionũ. Sc̃o mõ qñ aliq̃d solutũ est. Et illud intendim⁹ repetere. & appellaꝝ ꝯditio q̃si soluti repetitio. de isto tractaꝝ ĩ ti. de ꝯdi. ob cau. data. et ti. se. et de sui natura non solet dari dño. qz repetitio ꝑsuppoit dominiũ eẽ translatũ. l. fi. ff. de vsufructu: et quẽadmodum capiaꝝ. aliꝫ amittiꝝ. Et hec ꝯditio ꝓncipaliter est duplex. Una generalis cõcurrens cũ quacũqꝫ actõe ex q̃ certũ petiꝝ. l. certi cõditio. ff. si cer. pe. Alia ẽ q̃ diuidiꝝ ĩ multa mẽbra. s. in cõditionẽ ob causam. ob turpem cãm. indebiti siue cã furtiua & c̃. de q̃bꝰ oib⁹ infra dicẽt. Et nota q ꝯditio differt a modo et a cã & a demonstratõe. et ꝑm glo. in rubr. ff. de ꝯdi. et demon. Cõditio est legati cuiꝰ de futuro defectus seu ꝯfirmatio pendet suspẽsio. & ibi legati ponit exemplariter. & sic nõ restringit q̃n ꝯueniat aliꝫs a legato, qz exempla nõ restringunt regulã, l. damni infecti stipulatio. ff. de dam. infec. Bar. sic diffinit. Cõditio est quidã euentꝰ futurꝰ in quẽ dispositio suspendit̃, & intelligitur de euẽtu in facto vel iure. l. multũ interest. de cõdi. et demon. siue ꝯditõis affirmatiue vel negatiue. l. in testamẽto. c. ti. Et dicit futurꝰ, qz de ꝓterito & pñti ꝓle nõ est cõditio. qz ñ suspẽdit. l. cũ ad ꝑsens. cũ duobus se. ff. si cer. pet. Bal. ꝓ sic diffinit. Est adiectio q̃dã ꝓ quã dispositũ hz in sui esse pendentiã existentiã vel defectũ. Et hec generalis est ad oẽm ꝯditionẽ inductiuã extinctiuã. de ꝓterito pñti vt futuro. Petrus de besutio sic dicit. Cõditio est ꝑbꝫ adiectio in futurũ suspendentiũ ẽm quã disponens vult dispositũ regulari. Significat aũt ꝯditio ꝓ dictiõz si. vt in exẽplo. lego si titius fuerit ꝯsul. Itẽ ꝓ aduerbiũ cũ. vt dicendo, cũ titiꝰ cõsul fuerit. Sz est differẽtia inter si & cũ. nõ quo ad ꝯditionẽ faciendã hz q̃ ad modũ. significãdi, qz dictio si. significat ꝓncipaliter cõditionẽ vel suspensionẽ, et ꝓ cõsequẽs tps & dilatõis dispositões i. euentũ futurũ. Et qz ille est incertꝰ ideo ꝯsuetue suspensionẽ significat. l. si titio. ff. q̃n dies leg. ce. et. l. q̃ ꝓmisit. ff. de cõdi. & demon. Itẽ dictio nisi significat ꝯditionẽ, vr̃endo tibi libr̃ũ ꝓ decẽ, ita q̃ cõditio valeat & ꝓferatur nisi aliꝰ cõditionẽ meliorẽ infra mensem faciat. l. q̃. cũ ibi nota. ff. de in diẽ adiect. Itẽ dictio alioq̃n cõditionẽ facit. vt ꝓmitti mihi scribere libꝝ infra mensem alioq̃n decem noie pene. nã sensus est, si nõ scripseris. cẽ. l. si finito. §. ex hoc edicto. ff. de dã. infect. Idẽ in dictõe alias. qz eodẽ mõ exponit̃ur est. si nõ scripseris. Idẽ in dictõe siue dicendo, ꝓmitto si nauis ex asia venerit siue titiꝰ cõsul fuerit. Et que illarũ dictionũ disiunctiuarũ ꝓior fuerit purificãt dispositionẽ. l. si ita q̃s stipuleꝝ. ff. de ver. obli. Idẽ in alternatiua aut̃, vt dicendo, relinquas ꝑdia ꝓpinquis aut libertis. l. cum pater. §. penꝰ. ff. de lega. q̃. nam sensus est si nõ sint ꝓpinq̃ veniant liberti. & hoc ex significato sumpto ex maiori affectione ꝓpinquoꝝ, quib⁹ testatoꝛ ꝓmo relinquere voluit. vt ꝓz ex ordine scripture. Idez in aduerbiis q̃diu, vt ibi. Promitto vel lego singulis annis decem q̃diu res meas vel heredis mei gesseris. nã sensus est, si gesseris hẽas decẽ. l. ꝓz. §. fi. ff. de cõdi. & demõ. Itẽ in dictionibus

quoad.donec.quousq;.q; ides significant. Ité in dictõe dũ.dicẽdo.lego vxori dũ cũ filio meo erit.l.q cõcubinã.§.vxori.ff.de leg. iij. Idẽ in dictõe qũcũq;.vt vir legat vxori qũcũq; filios habuerit.l.cũ vir.ff.de ꝓdi.et demõ. Idẽ ō qũ.vt lego pupillo qũ nupserit.l.pupillo.ff.de leg.ij. Idẽ de vbi.dicendo.lego filio vbi nupserit.l.si ita scriptũ.§. j.ff.de leg.ij. Idẽ de q̃tenꝰ.vt lego q̃tenus heres meꝰ erit.q; sensus ẽ.si ī toto vel ī ꝑte l.stichũ.ff.de le.j. Idẽ de posteq; ad.vt lego ad tps liberoꝝ.l.si vir vxori.ff.de cõdi. et demõ. Idẽ de ꝑpositõe cũ.vt ancilla cuz liberis libera esto.intelligẽdo q; ancilla libera nõ sit nisi cũ liberis.l.si ita fuerit.ff.de manumiss.testa. Idẽ de in.vt lego ticio i disciplina.l.nec solũ.§.si in habitatõne.ff. qũ di.lega.ce. Idez in noie.vt ꝑmitto tibi ptũ agnetis vel fructꝰ fundi talis.l.interdũ.ff. de ꝓ.obli.z.l.j.in fi.de cõdi.z demõ.z depẽdet dispositio ex incerto futuro euentu.s. si pariat vel fructꝰ crescat. Idẽ ꝑmitto centũ noie dotis.i.si matrimoniũ sequat.l.si stipulationẽ.ff.de iur.do.q; dos sine mrimonio esse nõ ꝑt.ergo sic intelligit. Idẽ de donatione cã mortis.l.si mortis causa.ff.de donã.cã mor.z hoc ex natura hui⁹ cõtractus q; ꝓcedit ex cõmuni mõ sic agendi. Idem i ꝓnoie.vt vestẽ q̃ mea erat lego.l.nup.de leg. iij. Idẽ de quisq;.vt quisq; mihi heres erit sit heres filio meo.l.q liberis.§.hec ꝓba ff.de vulga.substi. Idẽ de q̃sq;.vt ticiũ z se. ꝑ quãta ꝑte q̃sq; heredẽ me fecit ipm instituo.l.ß articulo.ff.de here. instit. Idẽ de q. vt q; ꝑꝰ ascẽderit capitoliũ.l.si fuerit.ff. de re.dub. Idẽ de q̃cũq;.vt q̃cũq; ꝓfessus fuerit zc.l.hoc edicto.ff.de iur.fis.et ß ex significato.nõ tm̃ ꝓnois sed ꝟbi futuri tps.l.ij. ff.de here.instit. Sil'r ibi.immo pisces q; capientur.emptio est ꝓditõnis. Idẽ in pticipio.vt acceptis centũ a ticio instituo eũ heredem.l.a testatore.ff.de cõdi.z demõ. Nã licet acceptꝰ sit ꝑiti tps.tm̃ significat ibi futurũ.s.si accepo centũ zc. Idẽ ibi lego stichum futuꝝ meũ.ar.l.stichũ.ff.de le.j. Idẽ in gerũdio.vt sum institutꝰ adeũdo repudiante ticio.l.si tu ex ꝑte.ff.de acq̃.here. Idez in supino.vt lego vel ꝑmitto cuntibꝫ spaciatũ in die dũico.z sic de sil'ib⁹.

Conditio multiplex est. Nã quedã est cõditio certi q̃ cõpetit ex oi cã z oi obligatiõe ex qua aliq̃d certũ petit siue ex certo cõtractu siue ex.l.aq̃l'.agat siue suo noie siue heredis tario obliget. Cñ manifestũ est q; ista cõditio ꝓcurrit cũ actõe mãdati depositi z ceteris vbi q̃d certũ petit. Et iõ fm diuersitatẽ causaꝝ nũc re nũc ꝟbis nũc lr̃is nũc ꝓsensu ꝓtrahit. Nũc etiã ex ꝓtractu.nũc ex q̃l ꝓtractu.nũc ex delicto cõpetit in mutuata tñ pecunia sola illa cõperit.

Condicio ex lege fm Azo.c.ti.locũ hz qñ seu quotiẽs ex noua lege surgit obligatio.nec ī eadẽ lege cautũ est q; genere actionũ experiatur q̃ ꝑ varietate causarũ nũc ex cõtractu nũc ex debito nascit.et sic nõ statuit vel cauetur.l.q̃ actõe agat.

Condicio furtiua ꝓpetit dño rei ꝓtra furem eiusq; successores ad ipam rẽ ꝓsequendã vl' estimationẽ eiꝰ quãti plurimi fuerit postea ablata fuit.eo q; fur semp est z fuit ī mora.

Condicio indebiti cõpetit ei q̃ ꝑ errorẽ indebitã pecuniã soluit alicui credẽti el se teneri cũ nõ teneat vel cũ a ꝓcuratore suo soluta esset ipo ignorãte. Est ergo cõdictio indebiti fm Azo.in sum.eo.ti.postea soluta indebita repetunt siue ꝑ ignorantiã facti etiam nõ ꝓbabilẽ.vt q; errauit q̃s in facto suo siue ꝑ ignorantiã iuris talia indebita soluãt q; ignorãtia iuris nõ debet alicui nocere ī damno vitãdo.vt.ff.de iur.et fac.igno.l.iuris ignorantia.

Condictio liberatõis cõpetit ei q̃ qõ oĩno nõ debuit ꝑmisit.

Condictio ob causam datoꝝ fm Azo.e.ti.cõpetit.et locũ habet vbicũq; duo cõtractus innominati interueniũt.s.do vt des.facio vt facias. In illo autẽ ꝓtractu innoiato.s. do z des.dat actio de dolo. Et put alĩ dicunt tũc cõpetit ad rẽ petendã q̃ ob causaz honestã vtpote in cãm futurã vel ꝑteritam data est cã nõ secuta. ꝑt eñ ꝓdici cã nõ secuta si penituerit dantẽ re integra. Si ꝓ dedisti decẽ vt bononiã ires aliq̃d qõ eroga ui ad ꝓfectionẽ exprimã habes ꝓditõz.ita tñ vt ꝑstet mihi indẽnitas.q; aut ex obligatione q̃ retrahit z nõ ꝓsensu ꝑficit.hec ꝓditio minima ẽ.q; res ad aliquem ꝑfecta sine ꝓsensu vtriusq; cõtra eundẽ assensum petit et repetitur.

Cõdictio ob turpẽ cãm est ꝑ quã repetimus ea q̃ dedimus alteri cã nõ secuta ob quã data sunt si turpitudo tm̃ ex parte accipientis

versetur. Alioquin si ex pte dātis z accipiē-tis repeti nō pt, qz in pari cā turpitudinis potior est cōditio possidētis, c. in pari, de re gu. iu. ll. vj. Et fm Azo. c. ti. ponit exemplū Ego dedi tibi vt sacrileglū nō faceres. Ab hoc em̄ debuisti abstinere nullo tibi dato. Et iō etiā causa secuta possum petere quod tibi dedi.

Condītio ob causam hāc ꝓditionē parit res apud alīz ꝓstituta, siue ab initio siue iam siue postea puenit ad eū ex iusta cā. Postea ad instantiā redūt z cyrographū apud creditorē post debiti solutionē recipit. Qz hāc cōditionē ob causam putāt q̄dā ex ꝓtractu puenisse, qz nō competit nisi alīq cōtractus p̄cedāt. Alīq ex q̄si ꝓtractu credūt descēdere ad similitudinē ꝓditōis indebiti, qz q̄ ob causam ꝓdicit actori p̄mū ꝓtractū dissoluit.

Condītio sine causa cōpetit qñ aliq̄d primo ex iusta cā est apud alterū, sed postea p aliquē effectū eē nō debet, verbi grā. Mutuasti mihi centū feci tibi instrm̄ in q̄ cōfessus sum me tibi teneri soluo tibi mō instrm̄ obligatorīū est apud te sine cā p quā repetam ipm. Cōpetit ergo ꝓditio sine causa finita causa ex qua res ad aliquē puenit ex ꝓtractu q̄ tā finitus est, vnde videt descendere. Nec inde qō suspirauit adhuc cām subsistē di bre. Itē si sine causa penes te res est quā nō habes p ꝓtractū. Et ita nec ex cōtractu nec ex maleficio es obligatus mihi. Etiam locū habet vbicunq; sine cā aliq̄d est apud te qō mea interest me habere.

Condītio triticaria generalis est de alīs rebus oībus cōpetens p̄terq; de pecunia numerata siue soli mobiles siue īmobiles sint Ideoq; fund⁹ z vsufructus z cetere seruitutes p̄dior p ipam recte petunt. Rē aūt suā nemo petit hac actōe nisi ex certis causis vt ex cā furti vel rapine, cū itaq; sit generalis hec cōditio, et cōditio certi in multis alīs computetur.

Conditiones generales sp in pactionib⁹ includunt z intelligunt. vtpote si deus voluerit si res in eodē statu p̄manserit. et sic'la, vt no. in glo. ꝓbi intelligēda, de resc̄p. c. ij. et. c. quēadmodū, de iureiur. cū silib⁹. Et nota q cōditio in legatis non retrotrahitur fm Bar. in. l. j. §. serui, ff. ad silleia. et p sua opinione facit tex. ī. l. si filiefamilias. ff. ex q̄bus cau. in pos. ea. Bal. tū ꝓtra, z dicit q ille casus. §. seruī, est specialis, ergo in ꝓtrariū est ius cōmune. z p ista opinione facit. l. si filius ff. de ver. ob. Qz isti legi possit rīderi q lo quat in cōtractib⁹, secus in vltimis volūtatibus, vt ī di. l. si filiefamilias

Cōditionalis stipulatio. Req̄ infra stipulatio. Et ponunt tales ꝓsus de ꝓditōne. Si ius dicet si res pietate timet. Si p transitur si soluēs cert⁹ babet. Si res furet res sit uc duplādo leget. Si nō debet sed p debito numeret. Si quid soluet non calib⁹ bis repetetur.

Cōdicere est rē suā in iudicio petere p̄sonaliter pulsando vel inquietādo, z ipam dicendo obligatā sibi esse ad aliq̄d dandū vl' faciendū. Vñ oz indebiti ꝓditio, z tractū est hoc verbū a veteri obseruatōe, qz olim erāt in vsu solēnia ꝓba q̄ oportebat actorē cū litigabat corā iudice ꝓdicere, id ē simul dicere qñ litigaret, vt si caderet a syllaba caderet a tota causa. Et qz in p̄sonalib⁹ actionib⁹ ꝑ obseruatur, iō p̄sonales actōes dicebant ꝓditiones. Deinde p̄fata solēnitas in dissuetudinē trāsiit, hoc tñ nomē adhuc remānsit vt p̄sonales actōes adhuc dicant ꝓditōes. Ēt nis nō sit necesse hāc solēnitatē obseruare, et hec ꝓba ꝓdicere. Et ex hoc dat intelligi q cōditio nō est aliud nisi p̄sonalis actio. Et ꝓdicere apud antiq̄s erat talē formā ꝓborū vt ꝓditionē indebiti, vel ꝓditionē obligātam dator, vel similē formā verbor, tanq̄ nomē actōis exp̄mere qō bodie sublatū est. Verū q bodie res ꝑie nō ꝓdicit nisi a re, qz nēo cōdicit rē suā nisi a fure. §. idē iurelian⁹, in. l. si duo patroni, ff. de iureiur. Alter etiā sumit cōditio in ti. de cōdi. appo. Et differūt cōditio facti z ꝓditio iuris in testamentis. Vñ ꝓditōes facti dicunt q̄ appōnuntur a testatore siue sūt ꝓditionales siue potestatiue. Et vocant facti, qz būt volūtatem testatoris q̄ est facti, qz oēs potētie aie scz volitiua, appetitiua, cōcupiscibilis sunt facti, vt in. l. bone fidei. ff. de acq. re. do. z debis no. in. l. multū interest. ff. de cōdi. z demon. vbi illa dr facti, si nauis ex asia venerit. si Titius cōsul factus fuerit. Et illa est iuris, si qs se filiūfamilias existimet cū pater familias sit. et ibi hoc interest, qz in cōditione facti nō sufficit vera existētia nisi concurrāt opinio z scia heredis vt adire possit sec⁹ in ꝓditōnib⁹ iuris, vbi sufficit existētia

et purificatio sine opinione z scia. Ex q̃ inferr̃ q̃ mitt⁹ agit cũ lege cõi cũ boie, l. celsus ff. de arbi, l. multũ interest palle.

Cõducere dr ille q̃ rẽ aliquã ab aliquo data mercede vel pmisso accipit vtendã, vñ Cõducit q̃ dat, q locat accipit illud

Cõducti actio cõpetit el q̃ cõduxit a locante vel locatore fundũ vel prediũ aut domum z competit el ad hoc q̃ liceat sibi vti vel habitare in re ꝓducta, Item eidẽ cõpetit actio ꝓtra locatorẽ actio ꝓtraria si aliquis expensas necessarias ibidẽ fecit aut vtiles, Req̃re supra Actio

Cõfestim, intelligit cũ pus vl q̃pus poterit l. ij. §. penul. ff. ad trebel.

Cõfessio est duplex, s. iudicialis z penitẽtialis, Et ad hoc q̃ ꝓfessio iudicialis piudicet dr bre hec sex, vñ. Malor spõte scies cõtra se ius sit z hostis. Hec natura neget, fauor aut lis ius ve repugnet, Vide h cũ alle. singulor. in glo. ca. nos in quẽdã. ij. q. j. in ẏbo ꝓfessũ, z d ꝓfessi. c. ex pte. in glo. j. z in sum. hosti, e. ti. §. q̃lit, Et ꝓfessio iudicialis ẽ certa z clara assertio, id est, respõsio el⁹ de quo queritr in iure cora legitimo iudice facta. Et fit in iure triplicit, s. ore. facti euidẽtia et interpretatiue. s. cõtumacia. c. null⁹ dubitet. de psump. Et piudicat dũ fit in iure. i. iudicio cora iudice cõpetente z aduersario pũte qd intelligit p dictionẽ hostis sup̃ posita. Itẽ fiat p lit, cõtest, nec fit ꝓtra naturã, vt eam occidisse q̃ vult, nec de religiosa, nec in cã fauorabili fm Bern. in glo. palle. Et cõfessio facta in penitẽtia sacerdoti nõ facit fidem cora iudice seculari, C. de epi. audien. l. archigerũtis, z ibi p doc. Sicut nec piudicat cõfessio extra iudiciũ facta nisi causa adijciat, vt cõfiteor me debere tibi centũ ex cã mutui, C. de nõ nume. pe. l. generaliter. glo. notabilit. iij. q. ix. c. testes. §. de his.

Confessoria actio. Require supra, Actio cõfessoria.

Cõfiscari est fisco applicari, vel in fiscũ induci. vñ. Fiscus est regi⁹ saccus in quẽ reducuntur bona dãnator z pscriptorũ, vñ dr. Facta est oim bonor cõfiscatio. Et casus i q̃bus pũt bona alicui⁹ cõfiscari post mortẽ suã, vide glo. z doc. in. l. fi. C. ad. l. iul. male. sta, Et q̃liter formabilis sntia, est glo. in sti. de here, q̃ ab intesta. §. p ꝓtrariũ, Casus aũt in quib⁹ possit q̃s incarcerari, no. Bar. in. l. j. de custo. et exhi. reo. C.

Cõniuere est oculos claudere, z interdũ ponitur p dissimulare vel p parũ dormire. vt cũ dr. cõniuẽtib⁹ oculis. Nũq̃ ꝓsentire. vt cõniuẽs ꝓsentiẽs dr. vñ. Qui mihi cõniuet oculis signũ mihi pbet.

Cõpensatio fm Azo. in sum. eo. ti. est debiti et crediti ad inuicẽ. l. ab vtraq̃ pte inter se. s. cõtrahẽtes ꝓtributio. dr eñ ꝓpẽsatio q̃si cõmunis pẽsatio. ac si apte dicat lex. nõ est nisi in ponderib⁹ z quãtitatib⁹ ꝓpensandis Vel est debiti ad debitũ hincinde facta deductio. vt debeo tibi. lx. tu mihi centũ. duz peto a te centũ. tu deducis. xl. z nõ recipit pmutationẽ spẽi ad quãtitatẽ. ff. de le. j. l. ſz si cert⁹. et. l. si ꝓuenerit. ij. in pn. ff. de pigno. act. vt deposui pecuniã in sacculo ĩ centum ducatis. depositarius mihi totidẽ comodauit. z nõ pt tenere sacculũ me petẽte. Sed Bar. ꝓpe. z Cy. ꝓtra. fec. C. depositi. et. C. comodo. l. fi.

Cõparare et emere differũt. vt no. in. l. illaz. ff. de cõtraben. emp. z vendi. et. l. illã. C. de rerũ pmu.

Cõpilare leges siue ꝓponere est leges ab aliis scriptas in vnũ volumẽ redigere.

Compita dicunt loca vbi plures vie ꝓueniunt simul. vt. xij. q. ij. de viro. in pn. ibi. p arrupta itinera z compita.

Cõpetenter no. glo. xxiij. q. iij. votũ. et vide quod no. de ver. sig. c. fi. li. vj. super verbo. cõtempserit.

Cõpromissarius dr cui simplr vel ad tps cõmittit. vt eligat vice corũ q̃ ꝓpromittũt. vt de elec. q. ꝓpter. Hec est p oia idẽ arbiter et cõpromissari⁹ ad eligendũ dat⁹. vt ibidẽ. c. sicut cum p formã ibidẽ. de re iudi. cum ab vno. li. vj.

Cõpromissum. l. arbitriũ.

Cõpromittere ẽ cãz executoriã vel executiuã ad dictamẽ arbitror dare, Et fm dictamẽ recte rõnis p vtraq̃ pte apposita explicare ab ipis.

Conchilia a concha dicunt. inde conchilarꝭ legens conchas vel conchilia. C. de murtꝭ le. l. si accipit. li. vj.

Conijcere est ꝓpendere vel psumere.

Cõsequẽs. l. ꝓforme. isti. d dona. §. ẽ z aliud.

Cõsequentia lrar dr cõsequẽs ordo scpture scz qñ scribit sine titello vel titellis. id est sine omni abbreuiatõne. et dr tenor litterarũ

seu tenore dicimus potius textū litterarū quibus titellis scribat.

Consensus et auctoritas rutor. Requre supra Auctoritas pstanda. Et cōsensus est qdruplex, s. negligēte, psilij, cooperatōis, et auctoritatis aut palliatōis vel defensionis. Et pmo et secūdo psentiēs min⁹ punit qz faciēs tercio eqliter, quarto ꝑo plus, vñ. Cōsequēs spernit, suadet, iubet, atqz tuet. Hic min⁹ ille min⁹ luit hic eqliter hic plus. De hoc glo. optima in. c. j. de offi. dele. sup ꝑbo pari pena.

Consiliarij dicunt eo q alter alteri suū pbeat cōsilium.

Consiliū ē tractat⁹ cōsulū. Et psiliū a graulibus et exptis est requirendū. j. q. j. estote. Et q fraudulēter dat psiliū tenet de dolo, et cōtra eū agi pt. Et dr a cō. i. simul. et sales salium, qr nō est pcipitandū cōsiliū. l. di. pōderet. ibi. Nos em̄ tpe indigem⁹ vt aliqd maturius agam⁹ nō pcipitem⁹ consilia et opa nra neqz eoz ordinē corrumpam⁹.

Cōcilium est cōuentus aliquoz tractantiū arduas causas totā xplanitatē pcernentes. Et dr a ꝑbo cōcinor cōcinaris. i. cōuocare vel a cōmuni intētione dictū est eo q existētes in cōcilio in vnū dirigāt omnē mentis intultū. Vel dr qsi cōcidiū. in. l. transeunte xv. di. c. j. vbi etiā synod⁹ cetus et cōuent⁹ exponit. Et ibi de quattuor cōciliis. Et in qbus damnati sunt heretici. de fi. catho. et sum. tri. ppetā sententes.

Cōsistoriani. Requre sup comites.

Cōsistoriū idē est qd ptoriū vel tribunal, scz locus in q ius reddit ex more. Et est vulgare italoz seu lombardoz. cle. pastoralis. de re iudi. ñ. q. vj. anterioz. de appella. ex insinuatōe. Et dr a cōsisto, psistis. Hester. v. c. in prin. Sedebat super soliū. i. in consistorio palatij.

Constitutio speciali vocabulo dr impatoris vel alteri⁹ pncipis q cōstitutionē facere pt. Et describit sic. Est ius relatū in scriptis redactum. Vel ſm Goff. est ius scriptū. di. j. § cū itaqz. Dicit aūt cōstitutio qsi cōmune statutū. Nā papa cū fratribz suis cardinalibz et ceteri plati cū capitulis et canonicis suis cōstitutiones faciūt. de sen. excō. inter alia. et de bis q fi. a pla. p totū. Itē legat⁹. synodus puincialis. synodus epalis. princeps cum pceribz. pfectus pretorio. populus romanus. colleglū approbatū. capitulū facere pūt pstitutōes ſm Goff. in sum. eo. ti. nā qz papa. Et sunt qttuor virtutes cōstitutionum. vñ. Quattuor exverbis virtutes colige leges. Permittit punit imperat atqz vetat. Nā pmittit vt vir fortis petat pmium. punit scelera et delicta. imperat et pcipit vt statuta canonica seruent vt clerici regulare ꝓpositū et honestū habitū deferētes cōrie nenter et caste studeāt viuere. Prohibet clericos secularibz immisceri negocijs. Et cō stitutio psulit q virtus pt cōprehēdi sub pma. nā q cōsulit satis pmittit.

Cōstitutor dr qui p alio se soluturū pmittit. vel aliqua facturū. et alteri⁹ in se trāsfert vl suscipit obligationē.

Constituere potest quilibet qui se p alio obligaturum pmittit vel obligat. ſm Azo. in sum. de cōstitu.

Conspiratio est quedā fraudulēta cōfederatio facta in piudiciū alicuius psone vel dignitatis. xxij. q. ij. si qs laicus et est palea. et dicit a simul spirando. qñ scz plures spirāt flant et tendunt in vnū et fit sine iuramēto. a spiritu supbie et elatōis. et omnis talis ē illicita. ſm glo. in. c. exhibita. de iudi. est nī quādoqz licita iusta et approbata. vt si cano nici cōspirent de nō obediendo plato excō municato. vl de nō eligēdo indignū. in dubio tñ presumit illicita. vide. xj. q. iij. c. cōiurationū. et. c. se. cōspirationē. Nā cōiuratio est pluriū in vnū iuratio.

Consobrini dicunt duarū sororū filij. qsi cōsorini dicti. l. cōsobrinoz. C. vnde legit. in glo. j. Etiam possunt dici ex duobz fratribz nati. licet ꝓprie dicant fratres cōsanguinei vel patrueles. inſtit. de gradi. §. illij. et. §. plerunqz.

Cōsortes eius dē litis dicunt illi q simul agere vel cōuenire possunt.

Consul olim dicebatur senatus magistrat⁹ vt. ff. de sena. et inſti. de iur. na. gen. et ciui. Hodie tñ cōsul sumit a psulēdo. qr reipublice cōsulit. Exactis em̄ a romana ciuitate regibz cōstituti sunt cōsules. vt reipublice cōsulerent dicti.

Consularis dr vxor cōsulis. qr femie nupte pclarissimis viris pclarissimarū psonarū numero et nomine censent seu cōtinent. vt ff. de sena. l. femine nupte. vbi dicit glo. femine choruscāt radijs maritoz. et i aur. de

consulibꝫ.§.hoc itaq;.col.iij.

Consultus.i. interrogat⁹.sic.ff. de pac.l. ite qz.vñ. Cōsulo te q̄ro.tibi cōsulo ꝓsiliū do. Cōsultoz poscit.qđ cōsultus bñ noscit.

Consultatio ỏz in qua alicui papa de iure respondet. Et nota q̄ cōsultus potest vẽdere ꝓsiliū suū.z aduocat⁹ iustus patrociniū.nō tñ ideo iudex sniam vẽdere pōt.ca.nō sane. iij.q.v.licet ꝓtrariuz videaꝫ dicere glo.in ca.nō licet.xj.q.iij.dicēs. Si doctoz sine re uolutione decretaliū pōt ꝓsulere tūc gratis debet facere. Sz ista glo.non recipit bodie a doctoribus.qz sic doctoz subtilis z memo riosus minoz esset reputatōis q̄z grossus z obliuiosus.vt pz.sz ħ esset incōueniens.vt no.in.ca.in noie dñi. de testi.

Contestatio litis fm Hosti.eo.ti.est fundamentū iudicij p petitionē in iure ꝓpositaz z ꝓgruā rñsionē ad eā secutā aio ꝓtestandi li tem facta narratio.q̄ omisso inanib⁹ vexantur laboribꝫ z expēsis litigātes. Vl' est actoris narratio z rei rñsio in iudicio facta Vl' fm Hoff.est bincinde apud iudicē negocij principalis facta narratio.p ꝑncipales ꝛo personas nō p aduocatos.nisi forte principales adeo fuerint indiscreti vt eorum defectus de licentia iudicis per alios supplerentur.z litis cōtestatio perpetuat iurisdictionem.de offi.delega.relatum.z debet precedere receptionē testium misi cē.ca.quoniaz vt lite nō ꝓtesta.

Contestari litem patet ex dictis.

Cōsumptuz vel ꝓsumptio est rasio videlicet quando dictio vel syllaba abraditur z alia inscribitur

Cōtignatio ỏz lignoz vel tignoz vel aliarū rerū cōiunctio. Et q̄nq; ỏz tegmen.vñ due edes dicunt esse sub vna cōtignatiōe.hoc ē sub vno z eodē tegmine.

Consuetudo ỏz ius q̄ddā moribꝫ.i.assiduis actib⁹ institutū qđ p lege suscipit cū lex deficit.vt.j.di.cōsuetudo. q̄ eā in scriptis redacta est vocat lex siue cōstitutio. q̄ autē in scriptis nō est retinet nomē suū cōsuetudo. di.j.§.cum ergo. Vel est vsus rōnalis cōpetenti rpe cōfirmatus nullo actu cōtrario interruptus frequēti actu seu contradictorio iudicio.vel cuius nō extat memoria introductus vsuq; cōmuni vtentiū approbatus c.fi.de ꝓsue.et si debet p̄iudicare iuri cōmuni vel spāli requirit q̄ sit nō erronea non cōtra ius diuinū. Rōnabilis p̄scriptibilis p̄scripta sciēte populo introducta q̄ maioz ps populi vtit.z q̄ vtēs intēdit sibi ius acq̄rere.quā etiā rō z veritas sp excludūt. dist. viij.c. veritate.vbi ỏz. Nemo ꝓsuetudinem rōni z veritati p̄ponit. Hā dñs dixit. Ego sum veritas.nō ego ꝓsuetudo.ea.di.c.si cōsuetudinē.z.c.q̄ cōtempta.

Consanguinitas est attinētia p̄sonarum ex eo p̄ueniens q̄ vna descendit ab alia.vl' ambe ab eadē. Vel est vinculū p̄sonarū ab eodem stipite descendentiū carnali propagine cōtractum. Vel est cōuentio vnius p̄sone ad aliā p̄uenies ex parētela.z ỏz ꝓsanguinitas q̄si sanguinis vnitas.

Cōseruatoz est iudex dat⁹ ad defendendum aliquos ꝓtra manifestas iniurias iudiciali indagine nō vrens.de offi.dele.c. statuimus.li.vj. Et sunt nisi episcopi et eoz superiores.aut abbates.vel dignitates.aut p̄sonatus in catbedralib⁹ ecclesijs obtinentes de offi.dele.c.vlti.li.vj. vbi ponit differētia inter ꝓseruatorē z delegatū.

Consensu ỏz obligatio ꝓtrahi velut in emptione.locatōe.cōductione.p̄mutatōe.mandati.p socio et similib⁹. In q̄bus dicit ideo obligatio contrahi consensu.qz absq; eo q̄ res in p̄senti datur bincinde nascitur et erit actio et obligatio vtilis et efficax ad agendum.

Cōplexus vel copulatio ỏz plurū in idē in vniuersitate sermonis cōiunctio. Et fit ab homine vel a lege. Ab hoīe fit tripliciter vt l.triplici.ff.dever.sig. Hā aut est cōplexus vel copulatio nominuz tm̄.scz verbis. q̄ vnū nomen sequit aliud immediate cū copula vel sine. Verbi gra.dicendo. Titio et Seio lego fundū p equis portionib⁹.l.re coniuncti.j.rñso.ff.de lega.iij.ibi isti nō sūt re coniuncti. Sed verbis tm̄.quia vnū sequitur aliud immediate cum copula.z idē esset si sine copula.quia tunc intelligitur.l. triplici.p̄alle.in.§.vide.aut fm rem tm̄ q̄ per rem tantū fit complexus.vt Titio lego fundum.et eundē fundum Mevio lego.l. p̄allegata.re coniuncti.in p̄n. Aut tercio re et verbis simul cōplectendo res z nomina. vt Titio et Seio lego fundum Sempronij.vbi Titius et Seius sunt cōiuncti verbis p̄pter verbū cōplexū in re.qz eadē re copulant. Et si qđ testator cēsetur cuilibet in

solidū legasse cā rem probat. vt. §. si eadem res. instī. de lega. Et ex cōplexo p̄dictis modis facto habet hec differētia. q; ex complexu re tantū. vel re z verbis si vnus cōiunctoꝝ deficit. vel q; repudiat vel alīs nō admittit in ppetuū. vel interim alter non in totū admittit iure nō accrescendi. l. si separatim. ff. de cōdi. et demō. Nā nō pt ptē agnoscere z ptem repudiare. l. neminē. ff. de leg. ij. et. l. vnica. §. sin aūt ad deficientis psonā. C. de cadu. tol. et res insolidum cuiqꝫ assignat. d. l. vnica. §. si vero. Sz in cōiūctis p̄bis tm̄ si vnus cōiunctorū repudiat vel alias deficit alter admittit ad ptē deficientis iure accrescēdi. Et cū onere imposito socio deficiente. vt l. plane. §. si cōiunctim. ff. de leg. j. z. l. vnica §. ne aūt hoc. de cadu. tol. p̄alle. Itē si socius interim nō admittit. sed spes est q; admittatur alter iterꝫ ad hāc ptē non admittit. l. si duob⁹. in pn̄. ff. de le. j. Sūt z alie differentie ex complexu vel cōiunctōe pueniētes. de q̄bus in tractatu de p̄. sig. q̄ incipit. Verbū Finaliter g̃ complexus vel cōiunctio significat diuersimode fm qđ sinit cōiungēdi modus vel qđ ius aliud significatū significare declarat.

Coniunctio aūt legalis dr q̄ lege inducit et significat id qđ ipa lex vl̄ alia ex suis vel alterius legis. aut p̄bis. aut aliter q̄cūqꝫ mō significare debeat.

Contract⁹ est duoꝝ vel plurū i idē cōsensus Et ponit qñqꝫ p omni pacto cōuentione vl̄ q̄si tractu. vt si q̄s gessit alterius negocia vel tutelā. De hoc vide archi. in. §. trabētes. c. romana. de fo. cō. li. vj. in glo. p̄bi. mitis. Ideoqꝫ dicim⁹ q̄ paciscendo diuersas in vnū trahim⁹ volūtates. vñ emptōes. cōductiones. et sīlia tractus dicimus. q̄ aio obligatōis ex tractu nascunt. Et nota q̄ etiā alīq̄ obligatōes dicunt oriri ex q̄si contractu. in q̄bus fingit tacite cōsensus interc̄ssisse. dato q̄ nō interc̄sserit expīsse. vtpote. Heres adeundo hereditatē obligat creditoribꝫ hereditarijs legatarijs. Et in pluribus alijs casibꝫ de quibꝫ infra.

Contrahenda emptio fm Azo. co. tl. trahitur solo cōsensu.

Cōtractus etiā est nomē iuris q̄ nascit obligatio. l. labeo. §. cōtractū. ff. de ver. sig. et ibi per Bar. sicut in simili dicim⁹ de testamento. l. tabularū. ff. quē admo. testa. aperi.

Et fm alios in auten. sacramenta puberū. C. si aduer. vendi. Et in suo generali noīe cōtractus platus cōtinet tam innoīatos q̄ nominatus tract⁹. vt ē glo. sup verbo. in suo noīe. in. l. intelligentiū. ff. de pac. Et b valet p statutis. Bal. notat triplicē ē̄ tractum. scz p̄rium. improprioꝝ. et improprissimum. p̄rimus est q̄ vltro citroqꝫ. l. hinc inde ex vtraqꝫ pte oritꝫ obligatio. §. tractū in. l. labeo. p̄alle. vt in emptōe. locutōe. Secūdus scz improprior⁹ est q̄ solū vna ps obligat. vt in donatōe solū donās ad trahendum. et aliq̄ de euictōe. vt nota. l. aristo. ff. de dona. cau. mor. z in mutuo solūmō recipiens obligat ad tantundē restituendū. ff. si cer. peta. l. ij. et in stipulatōe q̄ solummō vna ps obligat. nā tūc nō est p̄rie tract⁹. et ita intelligit glo. instī. de diui. stipu. §. cōuentionales. q̄ est sup p̄bo. trahendarum Tercius. s. improprissim⁹ ē q̄ ex nulla p̄te oritꝫ obligatio. sed potiꝰ dissoluit obligatio facta. vt ē trāsactio facta nudo pacto et q̄ nō agit añ cōplemētū cōditōis. de b Bar licet⁹. in. l. siue apud acta. C. de trāsac. vt etiam est liberatio p acceptilationē. īstī. q̄. mo. tol. obli. §. j. et in. l. vbi pactū. C. de transac. p Bar. Et g̃ si statutū facit mentionē de cōtractu. intelligit de p̄rio tm̄. q; p̄ba statuta sunt p̄rie intelligēda. l. j. §. si ligit q̄ nauē. ff. de exerci. acti. nisi diceret oēm cōtractū vt in glo. in. §. tractū. p̄alle. Itē tract⁹ appellatōe intelligit de validis. nō de inualidis. vt in aut. sacra puberū. p̄alle. et p̄tinet istrumentū. ff. de duo. re. l. candē. Itē p̄tinet donatio. C. qđ me. cau. l. si donatioꝝ. Et generaliter oē illud ex q̄ nascit obligatio appellatōe cōtract⁹ intelligit. l. si labeo. ff. de ij. §. est q̄

Cōtumax a cōtemnendo dr. Et fm Isi. est q̄ cōparere debet in iudicio nō p̄paret. Et dr qñqꝫ vere. qñqꝫ ficte vel p̄sumptiue. Vere cōtumax dicit qui expīsse dicit iudici vel eius seruienti scz nuncio ipm citanti q̄ nō cōparebit coram ipo. vel qui dum cōparet illicētiatus recedit. Ficte vero p̄tumax est q̄ citatur. nō tamen venit vel latitat. aut facit q̄ citatio ad ipm non veniat. aut eum nō apprehendat. vel qui vocem iudicis audire negligit. Sed isto vltimo casu potiꝰ dicit vere contumax.

Contumacia est erga iudicē vel p̄latū commissa inobediētia. Et est multiplex. Aliqꝫ

enim cõmittit in nõ veniẽdo. Aliquãdo in nõ rñdendo. Aliqñ in latendo absentãdo vel pcurãdo ne ad citatũ veniat citatio. aliquãdo in nõ restituẽdo, aliqñ in nõ emendando delictũ. aliqñ in nõ exhibẽdo, vide Hoff. de sen. excõ. §. excõmunicatio fieri habet. in sum. z Guil. in Spe. tl. de ptu. §. j. ꝑ. et nota. vbi distinguit duplicẽ cõtumaciaz. Primo scz verã z psumptã. Scõo triplicẽ s. verã. euidentẽ. et psumptã. vt in glo. not. i cle. vnica. de do. z cõtu. q̃ est glo. fi. z p Jno. in. c. q̃ rela. de pcurat. Bar. in. l. fi. ff. de in inte resti. et in. l. ex cõsensu. §. ij. de appel. Cynus z Pe. post Ja. butri. in. l. pcurandum. §. sin aũt reus. C. de iudi.

Cõtinue z ptinuo nõ semp notat. id est statim. sed recipit interuallũ. ff. de ver. obli. l. stipulatus sum. z. ff. de solu. l. titia. ꝑ vj. q. ij voluim⁹. et p Bar. l. celsus. ff. de vsuca. vbi ꝓbatis extremis ꝓbat mediũ. Etiã qualiter cõtinue intelligit ponit Bar. in. l. si ꝙs ita. ff. de cõdi. et demon. nam qui tenet cum aliquo continue morari nõ tenetur quolibz momento cum eo morari. facit hoc ad questionem si testes debeãt ꝓbare q̃ Titi⁹ decem annis ptinue possedit funduz. sufficit deponere q̃ viderũt eũ omni anno colligere fruct⁹ vel arare zc̃. licz nõ ptinue steterũt in ꝓspectu Titij z fundi tñ intelligunt cõtinue p decẽ annos vidisse.

Contradictor qñ dicat legitim⁹ ad ꝓtradicẽdum alicui actui dimittẽdo aliquẽ in possessionẽ. vide Bar. in. l. a diuo pio. §. sup rebus. ff. de re iudi. z Jnno. in. c. cũ sup. de re iudi. et spe. in tl. de acti. §. superest.

Copulatiua ozõ dr in qua plura copulãtur vt in oĩbus verificet. z ideo ad verificatiõz ipius oĩm ꝓcursus exigit ex ꝓprio significato. Sz bũc ꝓcursum q̃cz diuersimode significat. put diuersa materia vel aliq̃ quis mod⁹ significãdi ꝑcare declarat. verbi grã. ibi. lego stichũ vel pamphiluz significat vtrũcz esse in stipulatõe vel dispositõe. l. inter stipulantẽ. §. sed stipulante. ff. de ver. ob li. l. scire debem⁹. in ꝑn. eo. tl. z. l. quotiẽs. ff de leg. ij.

Copulatiua etiã q̃cz significat ꝙuersum alterius tm̃ put ex significandi mõ cõcludit. Et ad veritatez copulatiue requirit vtrãcz ꝑtem esse verã. ff. de cõdi. isti. l. si heres. z. l. sitis q̃. ff. de re. du.

Conuiciũ dr quasi cõuocium a cõcitatione vel cõcentu. i. collectõe vocũ. s. q̃ñ in vnum plures voces cõferunt z iniuriã esse labeo ait. ff. de iniu. l. apud labeonẽ. §. cõuiciũ.

Conuenire est simul in vnũ locũ venire. Etiam dr cõuenire qđ alicui ꝓpetit fm ꝓditionẽ suã. vt istud cõuenit illi. Itẽ cõuenire capit q̃cz p ꝙuentõe. i. pacto ex ꝙsensu de aliquo faciẽdo. Cõuenire etiã q̃cz sumit p aliũ i iudiciũ vocare vl facere euocare. Itẽ est placere. vñ ꝙuenire inter aliq̃s ẽ cõplacere inter illos. z ꝙuenit inter te z me vt des mihi hoc. Cõuenire mihi ẽ ꝙgruere mihi l adesse mihi. qđ me decet z honestũ est.

Conuenire me est alloqui me super aliquo facto.

Contuberniũ est matrimoniũ cõtractũ et p ꝑte seruorum. insti. de nup. in glo. super verbo. ciues.

Coraz. no. Pau. in cõmento de cõfessi. ca. ex ꝑte. de elec. vt circa. li. vj. Et intelligitur ita vt ꝑsentes intelligant. ff. de arbi. l. diem. §. fozum.

Cornicularij dicunt illi q̃ gerebãt cornua vl aciem in bello. vel qui in aures iudicũ vota ꝑtulerũt sua.

Cornupeta. Reg̃re supr. Bos.

Corona q̃ etiã clerica dr. est signũ regni z pfectõis cũ sit circularis carẽs angulo in signũ carẽtie sordiũ. qz vbi angul⁹ ibi sordes Se igit z alios ꝓtutibz regere z a sordibus mundare dñt q̃ coronas gerũt z sic in deo regnabũt. xij. q. ij. duo sunt. Et quõ rasura tonsura corona differãt z qđ significẽt. vide glo. in ꝓbo. tonsurã. in cle. ij. de vi. z ho. cle. Et differentiã inter dyadema coronã z sertum. vide in cle. vnica. de iureiur. Et nota q̃ rex romãoz coronat triplici corona. Primo ferrea ab archiepo colonien si Aq̃sgrani. z significat fortitudinẽ q̃ vicere dz rebelles z infideles cõculcare. Secũdo argẽtea ab archiepo mediolanensi in villa Node cen. q̃ significat mundiciã z claritatẽ quam talis ꝑinceps habere debet. Et bodie vt ĩ plurimũ dat in mediolano in ecclesia sancti Ambroſij. vbi Henricus de q̃ loquitur cle. et Sigismund⁹ nouissime fuit coronatus. Tercio coronat corona de puro auro a papa in ecclesia sancti Petri ad altare scĩ Mauritij. Et qz aurũ est metallũ oĩbus excellẽtius significat imperatorẽ alijs regib

et pncipibꝫ in potētia ꝛ iusticia excellētio-
rē esse debere. vt in glo. cle. vnice. de iureiu.
et p Jo. de pla. in phemio instī.

Corpe viciati dicunt q̄ sunt mutilati in mē-
bris vel debilitati, ꝓprie sic̄ q̄ membrū habz
sed ineffica, vt oculū cecū, manū aridam,
crus cōtractū ꝛc̄, sic mutilat⁹ ꝓprie dr q̄ ca-
ret aliq̄ mēbro.

Corporati, id est collegiati. Require supra,
collegiati.

Corporat⁹ vrbis rome dr q̄ in aliq̄ corpe ꝛ p
cipue vrbis scribit, sic̄ q̄dlibet mēbrū bois
dr corpatū vel ciuis fact⁹ vel incola, vt. C.
li, xj, de pul, corpo. vrb, ro.

Corrogare est q̄si simul rogare vel simul col
ligere vel adunare.

Corpus qñq̄ dr collegiū siue vniuersitas cu
ius caput est plat⁹, c, nouit, de his q̄ fi, a p̄-
la. Et tale corp⁹ pt hre vnū sigillū, de excess,
pla, dilecta, dr etiā cōgregatio cuiuscūq̄ ci-
uitatis vel ville vel castri hre corp⁹. Jtē q̄-
libet cōgregatio p iusticia faciēda. vt cōgre
gatio scabinoꝝ. vel toti⁹ vniuersitaꝫ. Item
societas cā religionis cui pulsum est, vnuꝫ
corpus hre debet instar reipublice. Et res
cōmunes id est actorē siue syndicū cōem p
quē agere pt, ff, qō cuius, vni, no, agitur, l, j.
Jtē eps cū capitulo suo facit vnū corp⁹, cu
ius ipe caput est. sz cū clero ciuitatis vl dio
cesis nō dr facere vnū corpus. sic nec abba
tissa cū clericis suis licet sit caput vnū cor-
pus facit.

Corepi hi remoti sunt ab eccl'ia, vt. lxvij, dis,
§. pī byteri vero. Et poterāt ꝓstitui i villis
vel castris. Epi ꝓpo nō nisi i ciuitatibꝫ ꝓfere
bant tñ minores ordines.

Corpus etiā vnū dr quod vno claudit spiri
tu. vt aīal. Etiā dr qō habet ptes integrales
siue sibi coherētes, vt dom⁹, vl' qō hz ptes
distātes, vt grex popul⁹, collegiū fm Ber.
de excessi, pla, li, vj.

Corruptela est puersa ꝓsuetudo sacris cano
nibus inimica, de ꝓsue, c, cū venerabilis, et
de vi, et ho, cle, cū decorē ꝛc̄.

Corciuta dr morsus freni, vel fm alios illud
quod come equi imponitur vt curuetur. C
nulli licere i fre, ꝛ equis et sellis ꝛc̄, l, j, li, xj,
fm Accur.

De Cr

Crassature dicūtur que fiunt a latronibꝫ in
itinere dū crudeliter ꝓtra trāseūtes crassan
tur, de pe, di, j, a crassaturis. Et crassatores
sunt q̄ p̄de causa aliq̄d faciūt ꝛ ꝓprie latro
nibus habent, ꝛ sunt ad malū nitentes, vt ē
tex. iuncta glo. in, c, capitaliū, §. crassatores
ff, de peñ. et dicitur a crassor crassaris. ali-
as grassor.

Creditor est qui alienā fidē sequit mutuatā
pecuniā numerando. Generaliter vero cre
ditor dr qui ex causa quacūq̄ alienā fidem
sequitur. Et dicitur ideo creditor, q⁹ credit
debitori.

Creta est lim⁹ vel gleba, l. si crete, ff, de fur, ꝛ
in glo. magna, l, j. C, de ser. fugi.

Crassari est q̄si crudelit' gradi, ij. Reg, vl.

Cesset indignatio q̄ crassat in ꝓ'po, fac̄, ꝓxiij,
q. ij, militare, ff, de peñ, l, capitaliū, ad medi
um. Et no. Jo, an, in cle, j, de peñ, in verbo
crassantibus.

Crimen est peccatū q̄rela, l. accusatōe ꝛ dam
natōe dignissimum.

Criminū capitales erāt carceris custodes q̄
etiā stratores dicunt a sternēdo. q⁹ damna
tos pungebant.

Crimen ecclesiasticū est qō ꝓtinet ad iurisdi
ctionē eccl'ie, vt heresis sacrileg̃ symonia
plurīū vsura adulteriū, xj, q, ij. i sum, lxxvij,
di, c, j, de so. compe, cum sit generale, vbi de
hoc per doc.

Crimen mere ecclesiasticū est qō ꝓncipaliter
ortuꝫ a canonibꝫ sumpsit, ꝛ solū cōā iudici
bus ecclesiasticis cognosci habeat de cuius
cognitōe iudices seculares se nullatenꝰ in-
tromittere pūt, vt est crimē heresis. Sz cri-
men mere ciuile p oppositū est delictū legi-
bus ciuilibꝫ ꝓhibitū, al's i se nō pcīm. vt in
ciuitate ire de nocte post sonū cāpane vl' cō
simile. Crimē ꝓ mixtū est qō spectat ad fo
rū vtrūq̄. vt est sacrileg̃ qō spectat ad fo
ecclesiasticū, et p̄t etiā iudex secular' de pēa
ei⁹ cognoscere ꝛ sacrileg̃ punire, fm glo, i
ꝓbo, audiuim⁹, i, c, felicis, de pe. li. vj. ꝛ de h
est glo, sum, xj, q. j.

Crimē lese maiestatis ē vbicūq̄ qs ꝯ vrbē
aliq̄d molit, aut q̄ pfugit ad hostes, l' istos
iuuat q̄cūq̄ cā, s, armis, ꝯsilio, vel pecunia,
vel q̄ subiectas ꝓuincias nitit facere rebel-
les, vel seditiones aut bella mouet in ciui-
tate, vel q̄ p̄latū magistratū vel pncipē oc
cidit, vel q̄ ꝓtra latus ei⁹ militat vel arma
fert ꝛ occupat ꝓtra rempublicā. Et idez dr

crimẽ ꝓduellionis.l.hostile.nam ꝓduellio nes dicũt hostes.secꝰ si cõmittit hoc crimẽ nõ ꝺra rempublicã.qz tũc nõ ꝺr ꝓduellionis.sed simplr lese maiestatis. Et nota q ñ subditꝰ crimen lese maiestatis nõ cõmittit. vt in.§.rursus.in cle.pastoralis. de re iudi. vbi rex cecilie Robertus nõ eo mõ subfuit Henrico imperatori q crimen lese maiestatis in eũ cõmiserit.

Crimẽ heresis in multis ꝯuenit cũ crimine lese maiestatis.z hmõi ſm canones ẽ ꝑprie lese maiestatis.qz ledit rẽpublicã. impatorẽ etiã diuinũ z celestẽ.

Crimen sacrilegij ſm Azo.et ſm le. fit ꝑprie qñ sacrũ de sacro auferꝛ Ac etiã ſm eũ si qs nõ sacrũ de sacro recipit.vel sacrũ de nõ sacro. Sed ſm le.tũc sacrilegiũ nõ est.qz qñ res ꝓuate auferunꝛ de sacro.tũc actio furti locũ habet. Hosti.tñ ꝺicẽ q si accipit sacruz de sacro.vel sacrũ de nõ sacro.ſp sacrilegiũ fit vt.xvij.q.iij.quisqs.ꝑ.simplr. Et sic ſm le.requnꝛ duo vt fiat sacrilegiũ. Primo vt auferaꝛ res sacra. Scõo de loco sacro .qrũ alterũ sufficit ſm canones. Hz pone.statu tũ est vt facies sacrilegiũ sic puniaꝛ. qro an intelligaꝛ ſm ius ciuile vl cano. Solutio. Si statutũ sit a ciuitate intelligit ſm leges l.oes populi.ff.de iusti.et iur.si fit ꝑ eꝓm intelligit ſm canones. Dñs Catho putat q etiã ꝓmo casu intelligaꝛ ſm cano.qz disponit de rebꝰ ecclesiasticis.ergo ꝺz intelligi ex materiã subiectã.l.j.C.de edict. succe.vbi ẽ casus a cõtrario q gradus cõputanꝛ ſm leges exceptꝰ causis matrimonialibꝰ. Querit ide dñs catho.sacerdos dixit missam i domo laici.dimisit ibi calicẽ. q subtractꝰ ẽ.an cõpetit actio furti an sacrilegij. Nõ sacrilegij.qz de iure ciuile nõ est sacrilegiũ rem sacram de loco nõ sacro asportare. Nec actio furti.qz calix est res sacra q in nullꝰ bonis est. Dicit Ra.fulgo.cõpetere actionẽ furti. qz talis est i domo dei.cuiꝰ loco dñs domꝰ intentare ꝑt actionẽ furti.z forte q̃libet hoc posset.ff.de iusti.z iur.l.j.§.huiꝰ studij.z etiam in ꝓbo.sacerdotes. Sed de iure cano. intentaꝛ crimen sacrilegij.

Crimẽ peculiaꝛ ſm Azo.eo.ti.locũ habet ꝑ pecunia publice recepta vel intercepta vel quocũq mõ cõtaminata.vt si in aurũ vl argentum vel in es publicũ aliqs ferrũ vel similе aliqd inducat.id est adijciat. Item est in sacra re.vt in vasis ecclesie. Idẽ est in religiosis.vt in ornamẽtis sepulcris zc.

Crimen stellionatꝰ ſm Azo.eo.ti.dicitur a q̃ dam animali reptili qꝺ dicit stellio et est q̃si simile serpenti stellionatũ quasi diuersis coloribꝰ pictũ sicut celũ stellis. Et cõmittit hoc crimen qui in varietate animi rem alicui alteri pignori obligatam siue pignoratam alij postea obligat.z dicit a stellione. quia sicut ille vermis est varius in coloribus.sic ille qui cõmittit hoc crimen est varius in ore.z incõstans in mente. Deinde tamen illud crimẽ locũ habet generaliter qñ deficiente in criminibꝰ alia speciali actõne equũ est.aliter subuenire ꝓtra delinquentẽ Sicut eñ in peculiarijs actio ꝺaꝛ de dolo in subsidiũ.ita in criminibꝰ quibuscũqꝫ vbi titulꝰ deficit criminis crimen stellionatus obijcitur.vt si quis vendidit tibi massaz electri ꝓ argento vel simile. aut auricalcũ ꝓ auro.

Crimen fraudati census cõmittitur cum qs furatur publicã pecuniã sibi accõmodatã.

Crimen fraudate annone est cuz portitores furantur victualia a republica ad exercitũ missi.

Crimẽ placulare est qꝺ morte explaꝛ.

Crimẽ cõcussionis cõmittit q̃ ꝓtextu officij sibi cõcessi extorquet cõminando aliqꝺ ab inuito. Et tali crimine puniꝛ qs pena quadruplici.j.q.vij.sanxim, in fi.tã laicꝰ qꝫ clericus puniꝛ pena cõcussionis.xxiij.q.j.militare. Aut cõtrariũ tenet glo.in ꝓbo. q̃ꝺruplũ.ꝺi.xvij.§.porro.

Criminũ alia sunt priuata vt illa quoꝝ executio.l.accusatio vel denũciatio ꝑtinet tm ad illos qbus inferunꝛ.vt furta.damna illata z iniurie. Alia sunt publica.quoꝝ executio ꝺaꝛ cuilibet de populo. Qm ad publicam vtilitatẽ spectat ne maleficia maneant impunita.vt sũt homicidia.pricidia.adulteria.post q̃dragesimũ tũ ꝺicẽ.vt.l.iure mariti.C.de adul. Itẽ crimen lese maiestatis. Itẽ sunt q̃ꝺã crimia excepta.s.ad qꝝ accusationẽ z testificatoz etiã laici ꝺ clericos admittũꝫ si bono zelo ꝓcedãt.et sũt ista. crimẽ symonie.heresis z lese maiestatis.z sacrilegij.de qbus vide ꝓcor.in glo.sum.ij.q.vij. vbi addit crimẽ ꝺilapidatiõis.et.c.cum.p. manconella.de accu. Et nota q crimen ꝺr quinqꝫ modis. Primo sumit ꝓ quolibet

peccato siue mortale siue veniale sit. Tcdo p crimine irrogãte infamiã. qđ est accusatõne z damnatõe dignũ. Tercio p pctõ qđ euenit ex deliberatõe siue mortale siue veniale sit qđ nõ delet nisi p penitentiã. Quarto qđ semel cõmissum sufficit ad ꝓdemnatiõz nõ tñ infamat. Quinto qđ irrogat ꝑpetuã infamiã. vt no. xxv. di. c. vnũ ozarũ. §. nunc aũt. et. l. xxxj. di. apostolus. vñ. Si q̃libet est peccator nõ tñ q̃libet est criminosus.

Crisma fit ex duob liquoribꝫ. s. oleo p qđ puritas mẽtis z nitor ꝓscientie. Et ex balsamo p quẽ odor fame figurat. vt est tex. in. c. vnico. de sacra vnc.

De Cu

Cuniculus est riuus directꝰ coopertꝰ. vt est glo. i. l. supra iter. ff. de aqua plu. ar. vbi õr q̃ ille cui debet seruitus aq̃ ducẽde p riuuz ꝑt facere cuniculum. i. de aperto riuo coopertum.

Cubicularij dicunt serui q̃ cubiculũ dñi sui procurant.

Curator õr q̃ curã alicuius gerit defendendo ipm a ꝑtore fm leges legitime datꝰ. Vl fm alios est ille q̃ res adolescentis administrat. Dat autẽ fm eos curator ꝓncipaliter rebꝫ. et secundario ꝑsone. Tutor ꝑo primo et ꝓncipaliꝫ dat ꝑsone z secũdario rebꝫ l'pri monio. Et hec est dꝛia vna inter tutorẽz curatorẽ. Alia ẽ dꝛia. qz tutor dat pupillis infra. xiij. annũ existentibꝫ. Sz ꝓcurator dat etiã devlteriꝰ ad. xxv. annũ. in masculis ab etate. xiij. Et in feminis ab etate. xij.

Curia media breuis. est locꝰ vbi reddit ius l' vel habitatio ꝓncipis. sz me. longa ẽ meretrix. vñ. Curia ius curat. meretrix ẽ dicta curia. Curialis õr ille q̃ est de officio curie vl iudicꝫ obnoxiꝰ. i. obligatꝰ. et adulat ꝓncipibus. dist. xxxvij. nonne. Vñ curiales dicimus oẽs q̃ q̃cũq ꝓditõe obligati sũt curie alicuiꝰ publice ptãt. siue milites siue aduocati sint siue iudices siue officiales siue histriones. z breuit q̃scũq siue habẽtes officium honestũ siue inhonestũ.

Curiositas sumitur p subtilitate nimia cura exq̃sita. ó renũc. c. j. ll. vj. Nã curiosi de his q̃ nõ multũ expedit sepe disceptãt. ó re iudi. abbate sane. li. vj. Nõ tñ faciendũ nõ est vt in. c. j. palle. et. c. ũ. de bere. li. vj. et. C. de sum. trí. et fi. ca. l. nemo.

Custodia z exhibitio reoꝝ vt dicit Azo fm legistas est custodia q̃ fit in carceribꝫ publicis z etiã ꝓhibet carceres ꝓuatos. vt pz. ff. et. C. de pua. carce. mihi.

Cupe sunt vasa facta cã portãdi fructꝰ.

Culleꝰ z culcipenꝰ est idẽ qđ saccꝰ in q̃ portatur triticũ. z maxie ó corio q̃ supraponit eꝯ Vel ór saccꝰ corꝫ in q̃ ponunt interficientes parẽtes. l. vnica. C. ó his q̃ pa. vel li. oci. vbi ór insutꝰ culleo cũ cane z gallo gallinatio vipera z simea.

Cũ accipit interdũ p et. ff. de le. j. l. titio. §. nihil. Et de ꝑ. obli. l. qõcũq. §. nõ solũ. Etiaz interdũ accipit p si. z ꝓncipaliter notat tps z nõ ꝓditõz nisi i ꝓsequẽtia. l. cẽtesimis. ff. ff. de ꝑ. ob. Etiã facẽ adiunctũ videri accessoriũ nõ ꝓncipale sic ꝓiũctio. vt. l. si fundũ. ff. de fun. instru. Et no. q̃ hec dictio cũ. invenitur i duabꝫ qtibꝫ ozõis. Uno mõ est ꝓpositioꝛ ꝓstruit cũ ablõ. Alio mõ est aduerbiũ tpis. ꝓio mõ sigt duplr. s. accessorie et ꝓncipalit. Accessorie ibi. Lego fuũ cũ veste equũ cũ capistro. fundũ cũ eiꝰ instrõ. l. j. ff. ó pecu. le. l. si cui fundũ. ff. de fun. instru. z instru. lega. Idẽ in cõtractu. vt depono seruũ cũ veste. l. j. §. q̃ deposita. ff. depo. Et ibi no. p glo. et doc. Et est effectꝰ q̃ nõ ór depositus restituere accessoriũ sine ꝓncipali. Et si seruꝰ morit sine culpa depositarij vestis p se peti ꝑt. al's locupletaret depositariꝰ si ne cã cũ iactura aliena qđ essz iniquũ. ór. iuſ. locupletari. li. vj. Principalr autẽ sc̃do mõ ꝓsequit q̃ res cõiungit q̃ꝝ vna nõ ẽ alteri accessoria vl cũ ꝑsonas cõiungit z ꝑsz aut matrẽ. l. iij. z iiij. ff. ó pecu. §. si qs. insti. de legi. et licet inter filiũ z matrẽ aut patrẽ nõ sit eq̃ ꝓncipalitas q̃ ad hꝰ debitũz reuerẽtiã q̃ debent parẽtibꝫ [illegible] tra. Et tñ ꝓncipalitas eq̃lis inter eos q̃ ad effectũ iuris. nã extincto legato in prẽi matre nõ sequit q̃ in liberis extinctuz sit. qz aia q̃ principalius est in ꝑsona est a deo. et nõ a patre vel matre. Itẽ ex cõmuni mõlo quendi dictio cũ. signat accessionẽ honoris inter ꝑsonas. vt dicẽdo. veni mecũ. signat mihi accedere associãdo accessorie. secus in dictõe. vt dicẽdo. ego z tu eam. qz signat vtrũq ꝓncipalẽ. Sz ibi. dñs vobiscũ. ñ ꝑt significare q̃ dñs accedat vobis. qz hoc nõ patit summa z immutabilis maiestas. Et nõ refert si ꝓponat accessoriũ. sic dicendo.

depono capistrū cū equo, lego instrumentum cū fundo, ar. l. ꝑposteri. C. de testa. nisi essent alie cōiecture ex q̄bꝫ ꝯcluderet volūtas testātis. legātis, vel ꝯtrahētis. Item dictio cōposita circa numerū nō includit, ver bi gr̄a, Testator deposuit apud Seium, cc et legādo bona, dicit Seio. ccc. cum. cc. que apud eū deposui lego. nō includunt cū. ccc l. si is qui ducēta. in prin. ff. de re. du. Sed cum put est aduerbiū significat tempus et dilationem, quādoq̄ ex cōditione, quādoq̄ etiam accelaratiōz tp̄is z dilatiōz signat ibi. pmitto cū Titius moriet. l. nā z si. ff. de cōdi. et demō. tp̄s et ꝯditionē signat ibi. lego Titio cū ipe morietur. l. beres me⁹. in pn. ff. de cōdi. et demō. idē i. l. ex bis verbis. C. qñ dies. cedit. Qñq̄ nec tēpus nec dilationē significat, vt ibi. pmittis decē cū petiero. vbi statim cū petit soluere tenet. Qñq̄ etiā nihil significat, z frustratorie ponitur, vt ibi. lego cū heres adierit hereditatē. l. ij. ff. de ver. sig. Bar. p̄dicta ponit. et i. l. gallus. §. j. ff. de libe. et posthu. vbi ponit differentiā inter et z cū, vt no. in. l. stichū q̄ merus. ff. de leg. j. an inducat cōditionē vel demonstrationē. de hoc tex. singularis. in. l. si ita fuerit. §. fi. ff. de manumis. testa. z qñ inducit copulā. in. l. illi cū illo. ff. de vsufruc. lega. et qñ est cōiunctio nō facies ꝯditionē. i. l. demonstratio. ff. de ꝯdi. z demō. et qñ est aduerbiū tunc iungit verbo futuri tp̄is. et principaliter notat tp̄s. et in ꝯsequentiam cōditionem. vt no. Bar. in. l. j. ff. de condi. z demon.

De Da

Dalmatica est vestis qua mō vtunt oēs diaconi ex cōsuetudine in solennitatib. vt. l. xxvj. dī. de ieiunio. Antiquitus tñ sine cōcessione pape nec epī nec diaconi licebat hec vestis. dī. l. xxiij. c. oīs filius.

Damnū est diminutio vel ademptio patrimonij. et ōz a demo vel diminuo. fm Bosti. ff. ō dam. infe. l. iij. Etiā qñq̄ damnū est lucrū cessans. de q̄ an veniat i ꝯdemnatōz no. in. c. cō questus. de vsuris. Et diuiditur damnū sicut actio. qz alia est de damno dato. alia de damno infecto. et actio de dāno dato cōpetit ex. l. aq̄. Reqre supra. actio legis aq̄lie. Duo aūt in hac actōe requirunt. scz q̄ damnū datū sit. et q̄ culpa dantis p̄cesserit. Et aliud est damnoz restauratio et expēsaz satisfactio. vt de iniu. et dam. da. c. in nr̄a. Dat aūt alicui damnū in p̄sona hominis. puta si seru⁹ castret. vel sil̄e. et etiā in bestijs vel alijs rebꝫ. de q̄ materia vide Bosti. de iniu. z dā. da. Nec q̄libet actio iuriarū est p̄toria. qz actio dāni dati ciuil̄ est. put p̄z p legistas z Bosti. vbi sup̄.

Damnū infectū fm Spe. de no. ope. nūc. in tractatu libelloz. §. nūc dicam⁹. ōz. si edificium alicui⁹ ruinā minat edificio vel p̄dio alterius vicini. tūc em̄ edificij illi⁹ vel predij dñs a dño edificij ruinā minātis petere pōt q̄ sibi caueat noīe damni infecti. q̄ stipulatio cōtinebit totū interesse illi⁹ vicini. ff. eo. ti. l. stipulatōe. et. l. sed z si ꝯditōe. et. l. dāni infecti. Et damnū pateris qñ rebꝫ tuis aliquid decrescit. nō qñ accrescit. qñ aūt lucrū amittis dānū nō pateris. Etiā qōdā damnum siue interesse est circa rē vt si subtraxisti mihi instrumēta q̄bꝫ possessio firmat teneris mihi ad damnū. qō ꝯtingit ꝓpter ablationē instrumētoz. z qōdā damnū est extra rē. Differūt etiā damnū z iactura. vt no. Jo. an. in nouella. de elec. qz sepe. ll. vj. Et nota q̄ q̄ occasionē dāni dat damnū dedisse videt. ff. de re iud. l. is q̄ damnū. z. c. si culpa. de iniu. z dā. da. et tō tenet si dat operā rei illicite. z etiā si licite. dū nō adhibet diligentiā quā potest.

Damnas i iure ciuili qñq̄ est nomē adiectiuū oīs ge. idē valens q̄ damnatus. vt in. l. damnas esto. ff. de vsu et vsufruc. z. l. si pluribus. ff. de lega. ij. j. rñso. §. et si ita legatur. Alias capiendo in multis legibꝫ non esset structa cōgruitas.

Dapifer dicit ferens dapes. et est nomen officij magne dignitatis in curia imperatoris. vnde inter proceres eligentes imperatorē cōputatur.

Dapsilis est ille qui liberaliter fm mensurā cōmunicat.

Dare in arte notariatus dupliciter capitur. scz proprie et improprie. Proprie quando res data transit in dominū accipientis. vt in instrumētis in q̄bus agitur. de re. alie. et

dom.transf.in quibꝫ transfert dominium si tradēs erat dñs.alꝫ nō. Ūñ dare ꝓprie est accipientis facere,aliter em̄ non dat nisi sic detur q in ipm cui datur statim dominiuz transferat. Impropꝛie capit in instrumētis emphiteosis.et feudi,z locatōis,vbi ille q locat vel cōcedit,licet dare dicat,nō tñ dominiū transfert. Et est differētia inter dare donare z tradere. Nā tradere ōr q solū possessionē trāsfert z nō dominiū.de b no,ꝓtiij q,vj.§.vlti.

Data vel datū est characterizatio in fine constitutionū vel littrarū inscripta ex q̄ ꝯgnoscī p̄t q anno mēse vel die instrm vel q̄libet lra emanauit z a q tpe obliget cōstitutio vl' prosit gra in scriptis facta,vide de hoc Jo.an.in fi.ll.vj.sup data.

Datio in solutū est datio p solutōe z satisfactione,et est vna species cōtract⁹ innoīati. scz do vt facias,verbi gra. Cū Petrus deberet Johānī centū.agit inter ipos vt Petrus det ei in solutū.l.p solutōe z satisfactōne eiusdē vnā domū.

De De

Debet et oportet aliqñ dicūt necessitatē,aliquādo honestatē,vide Jo.an.in.c.fl.de iura.calum.sup ꝑbo.ptē illā,et no.in.c.intelleximus.in ꝑbo.debet. de iudi. Et nota q verbū debet,in ꝓpria significatōe importat necessitatē.vt est glo.in cle.attendētes.i verbo.debeāt.de sta.regul'. Sed honestatē significat.ꝓpv.q.vij.c.j.vbi eq̄tate suadente verba p̄nt improprīari.C.de pigno.l.iij.c. intellexim⁹.palle.ff. loca.l.si vno. secundo rñso.et.l.q rome.§.fi.ff.de ver.obli.de bap. c.malores. ꝑsl.certū. Item debere est de alio habere,ergo q̄ nō est nec esse pōt nulli debeā. Et sic nec obligationē nec actionem parit cū actō sit ius psequēdi in iudicio q̄ nobis debeā fm glo.in regula,nemo.de re. iur'.li.vj.

Debitū est q̄ aliquis alteri ex naturali vl' ciuili obligatōe teneā. Et debitū intelligī remitti in redditōe cyrographi vel instrumēti,nō aut̄ sic in redditōe pignoris. Itē debitū est q̄ exigī ab inuito.ꝓiij.q.j. q̄ debetur.ff.de ver.signi.l.debitor.et est glo.in cle.j.de deci. Et debitū ciuile p̄t capi duobus modis. Uno mō efficaciter z ꝓprie p ut est in cyrographo post biennīū vel in obligatōe ciuili resultante ex sentētia.l.Julianus.ff.de cōdi.inde. Secūdo mō improprie z inefficaciter prout est in omni debito regulariter cui obstat exceptio,vel etiā pone exemplū fm glo.in.l.j.ff.de cōdi.inde.s. in cyrographo ante biennīū.

Debitor est qui accipit pecunīā a creditore. Itē fm marcellū ōr q nactus est exceptionē iustā nec a naturali equitate abhorrentem.l.discrepantē fm Accur.in.l.marcell⁹. ff.de reg.iur'.

Debitores ciuitatuz sunt qui tenent ciuitati,sed in actōe debiti fiscus p̄cedit.vt.C.eo. ti.l.ij.li.vj.

Debiti vlā venire est debitū posse petere.

Decanus nomē dignitatis est. Et ōr a decem id est decē.et canos canonicus q̄si ad min⁹ supra decē canonicos ꝓstitutus fm Sacrā stam.licz q̄ñq̄ sit sine summa. Etiā decanatus est societas decē viroz fm Aug. z Accursi.ibidē in rubri.de deca.C.li.tij.

Decima fm Hosti.in sum.de deci.§.j.est omnium bonorū mobiliū licite quesitoz pars decima,deo data diuina,cōstitutione debita.vt colligī de deci.c.j.et.c. parrochian⁹. c.nō est.c.tua nobis.§.verum.c.cum nō sit ab homine. Et est danda de omnibus bonis iuste acquisitis.e.ti.c.cum ex trāsmissa. et.c.cōmissum.scz de lana,feno,et pīcarijs nullis deductis expensis.c. pastoralis.co. ti.et.c.cum boies,etiā de molendino adūctum.c.ex transmissa.ꝓralle. Item de aplīs et omni fructu.c.nuncius.eo.ti.et tenentur decime in signum vniuersalis dominij nec sunt retinende.q̄ forte clerici mali,sed solūere cōpelli debēt per ecclesiā appellatione re.c.tua nobis.ij.in fi. De hoc vide glo.in verbo.ꝑmoniti.in cle.ij.de iudi.q̄ dicit.videtur expedīēs ecclesijs q faciāt monitiones generalē fulminantē excōicatōis iniam in nō soluētes decimas.immo ꝓtra primces inuocari p̄t brachiū seculare.c. postulasti.de homici. Et notat Audo.de ro.in singularib⁹ suis.q sacerdoti petenti decimas nō p̄t obijci cōpensatio.et dicit q glo.singularis est quā legiste ignorāt.ꝓvj.q.j.c.de cime. Et est ratio.q̄ fisco petenti tributa nō p̄t obijci cōpensatio.l.iij.et.iiij.C. de cōpē. et.l.auferī.§.q̄ cōpensationē.ff. de iure fil. ergo multomagis nec in decimis q̄ deo debentur,vt supra.

DE

Decimarũ tres sunt spẽs ꝺm Hosti. in sum. scz quedã psonales q̃ debent ex ope personali, vt ex artificio scia, militia negociatiõe ꝛc. quedã pdiales q̃ puenĩũt ex pdijs. vt vinum, blada, fructꝰ arborũ ꝛc. Tales enim dande sunt illi eccĺie in cuiꝰ parrochia sita sũt pdia, de deci. ad apostolice, etiã decimas pdiales tenent soluere iudei, c. de terris, e. ti. Itẽ dñt solui de diuersis seminib vniuersi agri, nõ tm̃ de vno si fuerit successiue seminata. c. ex pte canonicoꝝ, eo. ti. Etiaz cistercienses et alij. q̃ si nullo gaudẽt priuilegio. dare tenent decimas de terris de nouo acquisitis, licet eas ꝓpꝛijs manib excolãt. c. nup. eo. ti. Quedã sunt decime mixte scõm Hosti. ibidẽ, et pñt dici hec de q̃bꝫ dubitat vtrũ sint pdiales vel psonales, vt de agnis et fetib aliox animaliũ q̃ sunt in pascuis ꝛ gregatim pascunt.

Declinare sententiã ẽ paulatim illã infirmare, et ideo nisi sñia declinet rebus iudicatis stabitur.

Decretũ ꝺm Spe. ꝺoꝛ multis modis. vt in ti. de primo ꝛ scõo decreto. §. ꝺoꝛ ergo. Q̃ꝫ ꝺoꝛ sñia diffinitiua. vt. ff. de re iudi. l. decreta vl interlocutoria. ff. ꝺ assesso. l. j. in fi. Q̃ꝫ ꝺoꝛ id qꝺ papa ꝓstituit seu statuit de ꝓsilio cardinalũ nulla facta ꝓsultatõe. et tũc in scriptis redigit. vt de rescp. pñti. ꝛx. di. decreta et. c. se. Q̃ꝫ est cõsequẽs cõsensus eligentium in scriptis redactus. vt. ij. q. j. legũ. de elec. innotuit. Q̃ꝫ est illud qꝺ capitulum vel ordo, vel vniuersitas. vel maioꝝ ps oꝝdinault. vt. ff. qꝺ cuius. vni. no. l. plane. ꝛ q̃si p totũ. Q̃ꝫ est iudicis autoritas in alienatõib rerũ pcipue minoꝝ interposita. vt C. de pdi. minoꝝ. l. interposita. p to. Q̃ꝫ decretũ ꝺoꝛ auctoritas pncipis i rescriptis bñficialib interposita. vt ꝺ resc. c. gra. li. vj. Et ꝺm Azo. illud decretũ est ꝓfirmatoꝛium gre. qꝛ ex ꝭ pnceps insinuat suã voluntatẽ q̃ seruãda est. Etiã ꝺm eũ ligat ignoãtes. Est etiã quoddã decretũ decurio nũ. qꝺ in inultos sup muneribꝫ rerũ tribui pt exceptis q̃ liberaliũ studioꝝ laboribꝫ insunt. et q̃ medẽdi cã funguñt. C. de decre. decuri. l. excepti. li. x. Q̃ꝫ decretũ ẽ iussus iudicis q̃ mãdat bona alicuiꝰ ꝓpter eiꝰ ꝓtumaciã possideri. Et illud diuidit in pmũ ꝛ secundum decretũ. decretũ pmũ est pmꝰ iussus iudicis q̃ mãdat bona ꝓpter ꝓtumaciã i penã ꝓtumacis detineri. Vl sic describit. Primũ decretũ est alicuiꝰ rei. phibite regulariter. vel pmisse regulariter i certo casu facta pma phibitio. vel pmissio referẽdo singula singulis. Secunduz decretũ eodẽ mõ describit. nisi q̃ ibi ponit scẽa. phibitio vl pmissio. et taliter ꝺoꝛ pmũ rescriptũ secũdi. Q̃ꝫ interponit pmũ decretũ ꝛ nõ secundũ. qꝛ in aliq̃bus nõ est opꝰ scõo. vt no. in. c. quoniã frequenter. §. in alijs. vt li. nõ ꝓtest. in glo. sup ꝭbo. ꝓstituet. ꝛ illud decretũ hz locũ i actõe reali vl psonali. licz diuersimode. vt dictoꝛ §. se. ꝛ imponit añ litẽ et post. et q̃tenscũqꝫ aliq̃ cõtumace existẽte adhuc nõ ita liquet de cã q̃ diffinitiua sñia valeat terminari. vt in di. c. q̃ꝫ palle. Decretũ secundũ est secũdus iussus iudicis q̃ licet bona alicuiꝰ ꝓpter cõtumaciã possideri q̃ prꝰ de pmo decreto detinebant. vt de eo q̃ mit. in pos. c. j. i glo. vlti. et habet locũ ꝺm quosdã in actõibꝫ psonalibꝫ tm̃. qꝛ ꝺm Berũ. in glo. vbi supra in realibꝫ solũ lapsus anni ꝓstituit missum ex pmo decreto veruz possessoꝛẽ. nec est opus secũdo. ꝺm alios tm̃ hz locũ tã in realibus q̃ in psonalibꝫ. de hoc ple. no. Berũ. i c. cõtingit. de do. et contu. in glo. vlti. Vel sic ꝺm Ludo. de ro. Est prima iudicis aggrauatio punitiua cõtumacie. ꝛ sic suo mõ diffinit secundũ decretũ. et secundũ nõ potest interponi nisi contra latitantẽ. ꝛ latitatio est debitoris abscõsio fraudulẽta in dãnũ creditoris. l. fulcimꝰ. §. si q̃s possidet. ff. ex q̃. cau. in pos. catur. qꝺ est verũ nisi ꝑiculum sit i mora. tũc eñ interponit secũdũ decretũ cõtra nõ latitantẽ debitoꝛẽ. et no. Jo. an. in. c. cõsultationibꝫ. de offi. deleg. in nouella. et Bal. dicit i. c. j. de mi. vasal. q̃ cõtu. est. in vsibꝫ feu. Sed vtrũ secundũ decretũ sit sentẽtia interlocutoria vel diffinitiua. effectus est magnꝰ: vt in. c. cessante. de appel. et. l. qꝺ iussit. ff. de appel. vbi p Bar. ꝛ C. de epi. audi. l. ij. p Bal. et. l. si finita. §. si forte. ff de dam. infec. vbi p Dy. et varie loquunt. Sed Ludo. de ro. dicit q̃ secundũ decretũ est sentẽtia interlocutoria. alle. glo. singularem. in. l. pñti. §. cum aũt. in ꝭbo. ad modũ. C. de his qui ad eccle. cõfu. ꝛ pbat rõnibꝫ. nã sentẽtia diffinitiua nõ pt dari cõtra minoꝛem. vt in. l. cum ꝛ minoꝛes. C. si aduerꝛ rem iudi. Sed secundũ decretum patit minoꝛ. l. si minoꝛ. C. de bo. au. iu. pos: ergo nõ

est diffinitiua, sed interlocutoria. Preterea diffinitiua nō ferr̄ li. nō ꝓtest. l. fi. §. illud. C de tem. ap. et. l. pbatā. cū similib⁹. Sed ſm decretū sic. vt in. l. cū ꝓponas. C. de bo. auc. iudi. pos. Ex hoc ḡ iustificar dictū singulare Inno. c. dilecto. de ẏ. sig. vbi vult q̄ qñ cūq; iudici cōstaret secretū interpositū esse iniustū pōt illud reuocare. Nō etiā tz Bar. in. l. nō videt. j. ff. de iudi. licet canonīste cō muniter reprobēt pfatū dictū Inno. z male. Nec Iudo. de ro. in suis singularib⁹. Et no. q̄ ſm Inno. et Hosti. differūt. decretū. auctoritas. cōsensus. iudiciū. l' collaudatio Nā decretū ē snīa q̄ iudex ꝓtractū iustū futurū fore decernit auctoritatē suā interponendo vel immittendū declarādo zc. Sed auctoritas est assensus auctorisabilis q̄ cōpetit sibi ex publico officio iudicis vel legitima administratōne. vt tutori z curatori. Cōsensus aūt siue collaudatio est multorū volūtas ad q̄s res ptinet sil' iūcta no. io. an. in glo. magna. in fi. c. j. de re. ec. nō alle. li. vj et ibi vide iura de hoc.

Decretalis epla est in qua papa ad cōsultationē alicuius respōdet. de rescrip. c. j. siue solus siue de cōsilio fratrū. vt de elec. bone memorie. j. Unde decretū statuit decretalisq; rñdet. sed canon est cōstitutio ecclesiastica vel statutū in cōcilio generali editum. vñ. Cōstitutionū alia ciuilis q̄ dr decretus forense vel ciuile. alia ecclesiastica q̄ dicit canon. Et ꝓstitutio dr dupl'r. Uno modo cōmuniter. et sic cōprehendit oēs decretales. l. et decreta. Alio mō stricte. et sic ꝓstitutiones dicunt principū. leges populi romani. edicta pōtificū vel etiā iudicū. Quia dr iudex citare trib⁹ edictis. Et differētia hoz nom decretalis epistola. decretū. canon. dogma mandatū. interdictū. et sanctio est glo. sum. di. iij. Item no. Archi. xix. di. sup glo. sum. in fi. q̄ decretalis epistola. aut diffinit aut imperat aut phibet aut pcatur aut indulget. Et sic quo illoz modoꝝ necessitatē inserat ponit ibi.

Decurio dr q̄ decimā ptē de bonis ducit. vl' q̄ est sup decē milites cōstitut⁹ in curia dominoꝝ vel pncipū. sicut centurio sup centum. q̄ alis etiaz vocatus est centenari⁹. Et vtunt illo vocabulo theologi. qz dr in machabeoz. q̄ Judas ꝓstituit duces ꝓpter tribunos z centuriones. Beda tū dic sup illō Luc. xxiij. et Marc. xv. Joseph nobilis decurio. q̄ decurio vocat ideo. qz est de ordine curie z officio curie administrat. Qui etiaz ſm eū dr curialis a pcurādo qz pcurat munera ciuilia z curialia. Ubi de ẏ. ff. de decu. et fil'. eo. Quidā aūt dicunt decuriones appellari ex eo q̄ cū ciuitates z mancipia cōstruebant culuscūq; loci gra cōsilij. decima ps hoīm pia colligebant. vt. ff. de ẏ. sig. li. ps pupill⁹. Etiā q̄dā dicūt decuriones esse ex eo q̄ cū colonie ducerent. decima ps eoz q̄ ducebant ꝓsillū publicū cōstituebāt. z decuriones vrbis romane a muneribus excusantur. vt. C. eo. ti. li. xj.

Decusate. l. ornate. vñ dr. ille decusatē loquitur. i. ornate.

Dediticia libertas ſm Azo. in sum. eo. ti. hodie sublata est. sed olim eoz dicebāt dediticia libertas q̄ sic sequebant vt toto tpe vite sue seruili iugo detinerent. post mortē ꝓperirent in libertatē. vt colligit in. l. vnica. C. de la. lib. tol. z instī. de succes. liber. §. vl. et. l. vnica. C. de dedi. li. tol.

Deditici liberti olim erāt z dicebant bl̄q se debebāt timore rōe z destructōe sua talē libertatē ꝓsequebant. et dicebant liberti fortē. ꝓpter spem libertat. vñ veri⁹ liberti vocabantur. qz fere liberi erāt. licz seruire cogerentur. Hodie ꝓ nō sunt. z sic hoc nomen dedititi nihil ꝓcat p se vel adiūctiue sic hy mera. Nec illa libertas ē vnq̄ in vsu frequētata. put hec oīa ponit Azo in sum. C. de dedi. li. tol. Erāt aūt hi pessime ꝓditōis. qz toto tpe vite sue erāt serui z in morte liberi. vt dictū ē. vt isti. de liber. §. libertinoꝝ aūt. Et dicūt doc. q̄ tales nō erāt ful. iz cogebant ad seruiendū. et erāt inducti ex. l. bellascentia. q̄ etiā m'ta alia. s. mala induxit. vt i glo. instī. ti. ꝑalle.

Defalcare est aliq̄d ab aliq̄ iure debito in solutū cōputare. Uel de iure aliter dr defalcare ad modū legis fauiane iuxta no. instī. eo. ti. sup rubrica.

Deductio est defalcatio vel sepatio. qz deducere separe dicit.

Defensor est ille q̄ sine mādato cautōe ꝑstita de iudicato solui alīū defendit vl' ei⁹ defensioni se offert. vt. ff. dr pcu. l. si pcurator. §. fi. et. l. si defensor. cū ibi no. z instī. de his q̄s ag. po. §. si pcurator. et. §. alij⁹. Et vide ibi spe. in q̄bus causis interueniat vel nō.

DE

Defensores ciuitatū ſm Azo. in ſum. eo. tit. ſunt hi q̄ in omnib⁹ tanq̄ patres potius q̄q̄ vt iudices ſe habere dicūt. vt ita nomis ſui vrank officio. C. e. ti. l. iij. z in auc. vt iudi. ſi ne quo⁹ ſuffra. §. eos. Cōſtituit aūt defen/ſor ciuitatis decreto. cum remunerādo ſine electione poſſeſſionū in illa ciuitate ꝓſiſten tium. vt i auc. e. ti. §. nos g. in decreto. colū. ij. Ineſt aūt officio defenſoris hui⁹ p̄bere auctoritatē qñ agit apud eū ex volūtate ptī um. vt adoptio. emancipatio. manumiſſio t testamēto z. vt in auc. eo. ti. §. iz nec⁹ p̄rios Itē donatōis inſinuatio. in ꝓtēctoſa autez redditōe hz cognitiōez vſq̄ ad. ccc. aureos. vt in auc. pal.

Defendere eſt vicez dñi ſubire. vel illud face re quod faceret domin⁹. in. l. prealle. §. z iu/dicare. z olim vſq̄ ad. xl. annos potuit. vt C. e. ti. l. j.

Deferre aliquem eſt eū accuſare. §z deferre alicui eſt grates z reuerentias ſibi facere. vt. ff. de accu. l. libellis. Et ſic dicim⁹. plus deo deferendū eſt q̄z hoi. de ſen. excō. c. rela tum. xj. q. iij. quiſquis metu. z. c. Julianus. Differūt tamē deferre z accuſare. in hoc. q̄ deferre fit reo abſente. ſed accuſare fit reo p̄ ſente

Deferre iuramentum eſt aliquem artare vel aſtringere ad iurandū. z q̄q̄ deferk a iure q̄q̄ a iudice q̄q̄ a p̄te. q̄q̄ etiaz delatio a parte parti referk. de omnib⁹ his nota. C. de iureiurā. l. j. Poteſt aūt ip̄m deferre ma lor. xv. annis. etiā minor ip̄m deferre nō p/ bibetur. dū ſaltē ꝓdictio ſua nō peior fiat. ſz ſi ledak reſtituik. ff. de ureiu. l. nam poſtea. §. ſed ſi minor. Etiā paterfamilias non fili ufſfamilias. C. de ureiu. l. nec fili⁹. Item li ber nō ſeru⁹. ff. e. ti. l. multomagis. alꝫ q̄n/ tomagis. in fi. Itē ꝓpos mētis nō pdigus nec ꝓſimiles. vt. l. tutor. §. pdig⁹. ff. e. ti. z. ff. in reb⁹ que ad nup. per. Si aūt adminiſtra tionē adipt tāq̄ p̄curator licet ei iuramentū deferri in trib⁹ caſib⁹. ſ. ſi ſpēalē habeat ad/miniſtratiōem. ſi in rem ſuaz ſit datus ei. ſi generalē z liberā habeat adminiſtratiōem vt. ff. de ureiu. l. iuſiurandū. §. ſi tibi. z. l. ſe. Et ep̄us habet hanc adminiſtratiōem quo ad ea que alienari poſſum. Cui aūt defera tur dicendū eſt ſm. Hoſti. q̄ a p̄te parti de fertur q̄d vocak ſm eundem iuramentū vo luntariū vel extraiudiciale. Verū aliud eſt neceſſariū z iudiciale. ſcz quādo iudex par/ti defert. vt. C. de iureiuran. l. iij. §. bonefi/dei. Vide de hac materia. Hoſtien. in ti. d̄ iureiurā. ſub. §. de iuramēto aſſertorio. q̄ſi p̄ totum

Defectus hui⁹ dictionis ſignificatū clarum eſt z ſignificat q̄d impoſitio ſignificare di/catur. ſ. defectuz realem ſz defectus modi vel ꝓditionis p incōplemēto habek. put ex na/tura ꝓditōis vel modi vel quouis alio ſi/gnificādi modo inferk vel ſignificare ꝓclu/ditur. vt dicēdo. pmitto. inſtituo vel lego ti bi decem ſi capitoliū aſcenderis infra men ſem. z p te ſtat quo minus aſcēdas parēdo ꝓditōi z nō vis imo recuſas expreſſe ſi mē/ſis labitur ꝓditio vere eſt defectiua. z h̄ de fectus ſignat diſpoſitiōem defectiuā. l. qui heres. §. ſi. p totum. ff. de conditi. z demon. Si aūt legatario volēte implere heres im pedit tūc defectus iſte ſignificat implemen tum cōditionis. z p hec purificatōez diſpo ſitionis. l. iure ciuili. ff. d̄ ꝓdi. z demon. Si aūt tertius impedit impleri tunc ſi iuſte ſi/gnificat impletā. l. titiuſ. eo. ti. ſi terti⁹ iiuſte impedit z eſt ſoluendo habetur p defecti/ua. l. iñ neraci⁹. ff. ad le. aquili. Sed iſte ter tius nō eſt ſoluēdo habek. p ipleta. ar. l. ſi. ff d̄ eo p quē factū eſt. in p̄n.

Defunctio eſt a debito liberatio. inde defun ctus. i. liberat⁹. Secūdo idē eſt q̄d mortu⁹ vt capit. C. ne de ſta. defun. l. poſt quā. et p totū ti. Et forte d̄ iō mortu⁹ defunct⁹. q̄z li/berat⁹ a miſeria ꝓditiōis humane

Defunctorie z pfunctorie idē ſonāt q̄d trāſi/torie vel curſorie

Degradare eſt deponere de ordine. vt. l. xxxj. diſ. dictū. Qualiter aūt habeat fieri degra/datio no. de pe. c. degradatio. li. vj. nā depo nere fit ſimplicit⁹ bo. ſic ſuſpēdere. degrada re aūt cū ſolēnitate

Delerare eſt falſe iurare. c. in lr̄is. de teſti. et ca. lr̄as. de p̄ſum.

Delator eſt idē q̄d accuſator. vel q̄ bona ali/qua tanq̄ vacātia fiſco denūciat. id eſt. ma nifeſtat. vt. v. q. vj. d̄latori. vbi babes q̄ aut lingua capulek. aut ꝓiūctio caput ampute tur z ſequit. Delatores aūt ſunt q̄ ex ſua in uidia pdunt alios

Delegatus eſt cui cauſa cōmittit terminan/da vel exequēda vices delegātis repſentāſ z in iuriſdictōe nihil p̄riuz habēs. vt. ff. de offi. ei⁹ cui man. eſt iur. l. j. in fine. z le. iij. de offi. dele. ſane quia. z. c. cū olim. z Hoſtien.

in sum.eo.tit.vel sic. Delegatus est is cui a summo pontifice vel ordinario vl' delegato pncipis causa cõmittit. Itẽ indevenit sub delegat⁹,q̃ ōr respectu delegati. Item is cui pncipiũ cause vel medlũ cõmittitur t sic iudex ꝓpie dici potest.vt ca.sup q̃stionum.§.porro delegat⁹.eo.ti. Delegat⁹ tñ ꝓpie delegare potest pncipiũ medlũ t finẽ in.§.intẽtionis.c.sup questionũ.pall. Vel ẽm spe.eo.ti.in pn.est is q̃ ex alteri⁹ ꝯmissi one recipit alicui⁹ cause, iudicialẽ cognitionem.nã t subdelegat⁹ est cui p aliquẽ habẽtem iurisdictionẽ demandat in iuditio aliquid vel extra iudiciũ faciendũ nõ iur.ꝓprio sed de iure mãdantis. Et differt a surrogato ꝯseruatore. Nã surrogat⁹ habz iurisdictiõez iure ꝓprio t mer̃ imperiũ sic iudex pncipalis cui surrogat. Sz ꝯseruator nullã habet iudicialẽ cognitõem, sed tãtuz potestatẽ sup notoꝛijs t manifestis.c.statuimus.ō offi.dele.li.vj. Judex aũt delegat⁹ habet iurisdictõem ī ecclesiasticis psonis. nõ ꝓpriã sz a supiore cõmissam. vide Hoff.ī sum.e.ti. Et delegat⁹ ī cã sibi delegata maior est ordinario,ō off.dele.sane.ij. t ō offi. ordi.pastoral'.q̃ tal' vices gerit delegãtis. t põt cõpellere epm rebellẽ p snīam suspẽsionis vel interdicti.vt.c.sane.pal.

Delegare plura significat. Primo ẽ aliquez iudicẽ loco sui t auctoritate sui iudicaturũ ꝯstituere vel substituere.vt.l.pcipim⁹.C.ō appel.circa mediũ.t.l.se.ī fi. Dñez aũt est in locũ suũ vel vice sui aliũ reũ creditorẽ darevel cui iusserit creditor. Et ꝫ modo inter delegatũ t eũ cui fit delegatio oportet iteruenire stipulatõem vel litis ꝯtestatõez.bis eñ modis fit hec delegatio. vide.l.delegare.ff.de noua.t Azo.in sum.eo.ti.de noua.

Delegare eñ possum.i.vice mea debitorem meũ dare creditori. t ex delegatiõe liberor ego a creditori meo.t extinguit ipa obligatio q̃ tenebar.vt q̃ tibi sum obligat⁹. t alium habeo debitorẽ mihi obligatũ.t istũ tibi assigno.vt debitũ ab eo recipias te t ipo volentibꝫ.hec ẽ delegatio quedã.

Deliberare est factũ diligent tractare.vel in mẽte reuoluere vl' cũ amicis suis explorare. an expediat sibi illud admittere de q̃ queritur.puta hereditatẽ agnoscere vl' adire.vt le.si aristo.in pn.ff.ō iur.deli. Dak aũt deliberãdi tps heredibꝫ instituz.vt.l.si plures ff.de iur.deli. Itẽ tutoribꝫ.vt.l.ait ꝓtor.ff. e.ti. Et curatoribꝫ eoꝝ. Itẽ heredibꝫ ab intestato venientibꝫ.vt.l.si q̃s heres su⁹.ff.eo. ti. Dak aũt ad ꝫ tps ab ipatore visz ad annũ. Sz ab aliis iudicibꝫ ysqz ad octo vl' ad nouẽ mẽses t ñ vltra. vt.C.ō iur.deli.l.i.§.fi. §.sz.qz sz nõ min⁹ cribꝫ diebꝫ.ff.e.ti.l.j.in fi. Est aũt defect⁹ deliberatõis.qz interim bona nõ debent minui nisi cã cognita.vt.ff.e. ti.le.ait ꝓtor. hmõi autẽ deliberatio bodie nõ est necessaria si q̃s inuẽtuarũ ſm leges facere voluerit.vt.d.le.fi.§.sz quia. De hac materia vide Azo.in sum.ti.ō iur.deli.

Deliberatio est pulda cause circũspectio cũ q̃ rõ totuz agit.t furor sibi nõ vẽdicat.ij.q. ij.illa ꝓpositoꝝ.t.c.se.q̃ etiã indiscussi horũ minũ calores põt refrenari. Et in sentẽtijs ferẽdis maxie est necessaria.ij.q.vj.ãteriorꝝ ij.q.iij.cũ apud

Delictũ ōr q̃si derelictũ. Et nota ꝙ put supra tetigi in ꝙbo ꝯtract⁹.q̃ sic actionũ q̃dam,p uenitũt ex ꝯtractu vl' q̃si ꝯtractu. Ita actionũ quedã puenitũt ex delicto. alie ꝙo ex q̃si delicto. Ex delicto puenitũt actões vbi delictũ psone ꝑe t directe ꝯphendit.vt est videre in furto rapina homicidio. Ex q̃si delicto.vbi psone delictũ ꝑe t directe non cõphendit sz interꝑtatiue vl' iurꝫ fictiõe.vt si iudex p imperitiã suã male iudicault tenẽti parti quã lesit ex q̃si delicto Itẽ si renes in domo vel officio aliquẽ pũ boiem qui dã num dedit mihi tenerisi ex q̃si delicto.eo q̃ in culpa sis vtẽdo malorꝝ hominũ opez. Et est delictum desertio boni. Peccatũ vero ꝓ nus act⁹. Sz crimẽ ẽ peccatũ graue accusatione t dãnatõe dignissimũ. Hec ẽ differẽtia ſm Aug.lxxxj.dis.c.j. Et no.ō pe.dj.si peccatũ. Et p Jo.an.in regula peccatũ. Et ꝙ differẽtia inẽ delictũ t peccatuz,est bona glo.in.l.j.C.si aduer.delic. vbi dic Accurs. Delictũ est gen⁹ generalissimũ siue veniat ex aĩo siue nõ. Crimẽ ꝙo gen⁹ subalternuz. Cõtinet eñ sub se furtũ,adulteriũ, t alia q̃ ex animo puenitũt.i.ex scia.

Demens est q̃ nescit vel nõ põt exꝑmere q̃d velit aut nolit.c.pastoral'.ō cler.egro.ij.vj. vbi bon⁹ tex.t glo.ibi sup ꝙbo remittit.

Demoliri ẽ dissipare vl' destruere. Dat.vj. Thesaurizate vob thesauros ī celo. vbi tinea nõ demolit.

Demõstratio idem significat qd̃ oñsio. Dã omne ꝙbũ vel factũ p qd̃ aliq̃d oñditur demõstratio ōr. Jō dic tex.ī le.certũ.ff.si cer.

DE

peta. Certū est qđ noīe ꝓprio vel alia demō
stratiōe q̄ vice noīs ꝓpriꝫ fungit. oñdit. Et
sequit. nō refert an ꝓprio noīe res appellet l'
digito oñdat. Et licet falsa demōstratio nō
sit demōstratio, tñ ex ea qñq̄ sumit signifi-
catū ad īualidandū actū q̄ alīs ea nō expſ
sa esset valid⁹. Verbi gra testator dic. Le-
go vxori mee vestez q̄ causa ei⁹ para est, hec
ꝑba que causa ei⁹ sunt demōstratiua. Sed
pone q̄ nihil est parū causa ei⁹, tūc demon
stratio est falsa. Et dic tex. in. l. q̄nt⁹ muci⁹,
ff. de au. z ar. leg. q̄ nullū est legatū. Nec⁹
si diceret vestē meā purpureā q̄ cā ei⁹ facta
est, q̄ licet demōstratio sit falsa, tñ apparet
de re legata ꝑ ꝑba p̄cedētia, vt in. l. quint⁹
muci⁹ pal. Itē si dicat lego dotē si nihil sit
in dote nullū est legatū, q̄ si demōstratio ē
falsa nō demōstrat et nō apparet delegatio
nisi p demonstratōez. le. iij. C. ō fal. cau. ad
lec. le. Secus si dicat lego centū q̄ in dotez
accepi, nā tūc valet legatū. licet demonstra
tio sit falsa, tñ apparet de re legata. Item di
cendo Titiū filiū meū heredē instituo i ca-
su quo nō est filiꝰ mihi nō valet institutio li
cet ꝓstet de ꝓsona tñ voluntas testatoris fu
it instituere filiū. z sic illū, Titiū nō filiū in
C. de here. insti. Silr ibi, Instituo Titiuz
fratrē meū si scio nō esse frem licet vti frem
fraterna dilectōe diligā eū nō valet institu
tio. l. nemo. §. j. ff. de here. insti. Itē ibi, Le-
go decem q̄ sunt in archa, si sunt in ea tātū
q̄nq̄ valet legatū ad illa q̄nq̄. l. si seruus. §
q̄inq̄. ff. de lega. j. z si nihil est in archa,
legatū nō valet. Siz ibi. Lego decem q̄ de
beo, si nihil debeo adhuc valet legatū. le. si
sit. ff. de le. j. quia licet demōstratio sit falsa
ꝓstat tñ de re legata, nā falsa demonstratio
nūq̄ impedit legatū vbi ꝓstat ō re z volū-
tate. Itē ibi Lego Seio decē q̄ Titi⁹ mihi
debz, si Titi⁹ mihi nihil debz nō valet legatū. l.
si sit, sup alle. Rō. q̄ ex ℞ legato significat
cessio actiōis legate, nō eīm voluit, t. legare
seio, sed cedi actōem sibi ꝑ Titiū. mō si ni-
hil debz titi⁹ nō potest actō cedi cū nihil sit in
legato. Idē digito demōstrādo. Lego hūc
equū, z est bos nō equ⁹ valet legatū. silr ecl
am valeret pmissio tal, vt no. in. l. q̄ extrin-
gito ꝓstat de corpe nisi aliūde appareret ni
si credidissem equū fuisse z bouē non fuisse
legatur⁹. Sed ibi, Lego bouē meū z nō est
bos sz equ⁹ nō valet legatū. l. si q̄s in fundi
vocabulo. ff. de lega. j. si tñ appareret ō vo-
lūtate, vl q̄ istū equū solebat vocare bouē
forte q̄ ibat lēte, q̄ habebat grossū ventrē
tūc valeret legatū vt. l. si q̄s in fundi voca-
bulo. Itē q̄dā habebat duos suos, stichū
fullonē, z pamphilū pistorē, sic legauit, Le-
go vxori stichū seruū meū pistorē, q̄s cogz
debebit an stich⁹ vt sic falsa demōstratio ꝓ
nomē pistoris nō noceat, an Pamphil⁹ pi
stor vt demōstratio ꝓ nomē stich⁹ ñ noceat
Dic tex. q̄ si testator vere sciebat nomē ꝓpri
um cuiuscz serui tūc ille seru⁹ debet cui⁹ no
mē ꝓpriū exp̄ssit, z dicet in artificio errasse.
Si aūt ñ vere sciebat nomē cuiuscz tūc de
bebit pistor, z dicet in noīe ꝓprio errasse. vt
in. l. q̄ habebat. ff. de re. du. Itē ibi Seru⁹
cōmunis ē titij z meuij, stipulet dñis suis.
Dic tex. q̄ refert an dicat dñis suis simpli
citer, an dicat titio z meuio simplicit, an ap
ponat vtrimcz noīa ꝓpria z appellatiua. Itē
si tm̄ ponit noīa appellatiua dicendo dñis
meis, videt eis stipulare vt dñis, ō si sunt
dñi ꝑ ineq̄libꝫ portiōibꝫ, ita eis inequaliter
acq̄rit si ꝓpria noīa, tūc licet sint ineq̄lit dñi
eis acq̄rit equaliter sic vni insolidum noīa
tim stipularet, si ꝑ vtrūcz scz nomina ꝓpria
z appellatiua refert. q̄ nomen p̄cedat an p
priuum vel appellatiuū, nā si ꝓpriū p̄cedit
eis equalit acq̄rit, si appellatiuum precedit
tūc acq̄rit eis put sunt dñi. l. si seruus com
munis. ff. de stipu. ser. Itē ibi, Judex precl
pit seruiēte vt citet petz iohīs. ipe citat pe-
trū martini sub noīe petri iohīs. Dicit q̄ si
h̄ citat⁹ sub noīe petri litigabat coz̄ illo iu
dice. z in illo litigio iudex fecit eū citari va-
let citatio, q̄ ostat de corpe. z q̄ de illo tam
iudex cūz ꝑs litigās egit. Itē dic si nō litiga
bat coz̄ illo, sz cōit sic vocabat, q̄ tā iudex
cūz ꝑs litigās se retulit ad illud corp⁹, q̄ sic
cōmuniter vocabat, licz in rei veritate alio
noīe vocet. Itē si nō cōmuniter sic vocet,
sed est de illo maleficio vel debito, de quo
queritꝰ reputat obnoxi⁹, q̄ tā iudex cūz pars
aduersa de tali sentit. Nō obstat de Jsaac
q̄ būdixit iacob z anim⁹ referebat sup esau
nam anim⁹ su⁹ ferebat sup illo corpe quod
erat iacob, licet crederet q̄ esset esau. z ideo
tenuit būdictio in Jacob q̄ procedebat ex
animo z facto ipi⁹ Jsaac būdicentis, secus

in citatõe que fit p seruientẽ. z nõ pcedit ni si ex animo iudicis. l. fi. C. de exhi. re.

Denũciare est crimẽ alicui⁹ iuptori nũciare ita q̃ ꝓpositio de augeat denunciationem vt in fi. ff. deposit. l. j. in ꝓn. Hostien. aũt in sum. ti. de accu. z rubri. de denũ. §. j. dic. de crime facta dilatio ad pniam agendã. vl' alĩ am ligitimã penã imponendã. vel etiaz ad vtrũq3. z in §. sc. ipe distinguit q̃ndã denũciationẽ. dicẽs q̃ q̃dam est denũciatio penitẽtial' z euãgelica. z ad illã q̃libet admittitur. quedã ꝓo iudicial' z canonica. z ad illam nõ q̃libz admittit. vide ibi de illa. z in reper. Jo. an. c. nouit. de iudi. z Hoff. i summa. de accu. dic q̃ mandatũ euangelicuz si peccauerit. ij. q. j. extẽdit solũ ad illos qui i magistratu sunt positi siue clerici siue laici. ar. xxxiij. q. iiij. duo ista noia. xviij. q. iiij. de p̃sby. quo ad alios aũt est ꝓsiliũ. z ꝑ est vez in peccato cõmisso. nã in cõmittẽdo oibus est p̃ceptũ. xxij. q. v. ꝑ videt. Et dic Hoff. se approbare dictũ Jo. an. z q̃ q̃libet admittatur ad denũciandũ dũ bono zelo denũciet de sen. z re. iudi. cũ. j. a sz licz infames z irregulares nõ tñ admittũtur crimino si q̃ sua crimia nõ cozreperint p̃sumit q̃ malo zelo denũciẽt aliena. Distinguit tñ dicẽs denũciationẽ de pctõ cõmisso eẽ euãgelicã. Sz cõmittẽdo canonicã ad quã q̃libz admittitur. vt ꝺ cogna. spi. tua. Et sufficit q̃liscũq3 noticia. vt i. c. ꝑ videt. pal. Nec turpitudo ꝓpria obsistit i spõsalibz ꝓterea nec impedit iuramẽtũ p̃cedẽs. xij. di. nerui. Et nota q̃ nõ sequit. iste denũciat⁹ est excõicat⁹ publice. z ne dũ in iudicialibz sz etiaz in extra iudicialibz euitari. z a legitimis actibz remoueri dz. ḡ est excõicat⁹ qz forte excõicat⁹ nõ ẽ. vt si p⁹ appellatiõez legitimã sniã lata sit i eũ. nõ tñ fuit vt debuit psecut⁹ appellatiõez eãdẽ infra tps ab boie vl' iure statutuz ad ipam psequndã. c. licet. de sen. excõ. ll. vj.

Denicz no. Archi. xiij. di. denicz

De plano aliq̃d dz fieri qñ iudex sine figura z strepitu iudiciario facit. de cui⁹ ꝓbi significato habes bodie plene ꝺ ꝓ. sig. i clem. sepe Archi. ꝺ elect. c. indẽnitatibz. li. vj. sup ꝓbo strepitu z figura. Et de accu. c. sic olim. vbi statuit ꝓsone idonee simpl'r z ꝺ plano absq3 vlla turisdictõe solicite inuestigãtes. Dr ḡ iudex aliq̃d facere ꝺ plano. qñ sez nõ est i ꝓsistorio. vt. s. residẽs i loco q̃ iudicare ꝓsueuit aliqualit' instructus sine iur⁹ solẽnitate aliq̃d fac. statuit. aut determinat

Deportare ẽ aliquẽ ꝑpetuo exilio dãnare sz relegare ad tps vt. ff. ꝺ iterdic. l. ve. legato⁹. §. differentia.

Depositũ ſm Hosti. e. ti. est q̃ custodiẽdus alicui vel alicui⁹ fidei datũ est vl' creditũ. in q̃ debz q̃ recipit maximã diligẽtiã hr̃e. qz deposito ꝯbit re obligatõ. instit. q̃ mo. re ꝯ ob. §. pe. Et ꝺr depositũ int' clericos. cõmodatũ ꝓo int' vulgares. Rei ãt depposite sic z comodate dñiũ retinem⁹. vt. ff. comodati. l. rei comodate. Et ꝺr ſm Host. a de z posit tũ sic q̃ ꝓpositio de augeat. vl' ꝺr a de. l. deorsum positũ. al's seorsũ positũ. s. a deponẽte. vt oñdat totũ fidei ei⁹ cõmissuz apõ quẽponit q̃ ad custodiã. z videtur sepata custodia a deponẽte. Est ḡ aliud pono aliud depono. vt. ff. eo. l. j. Quid sit actio depositi directa z ꝓtraria Reqre s Actio depositi.

Depositari⁹ est apud quez res aliq̃ deponit custodiẽda. ita sumit in aut. sz iã. C. depositi. Et differt a seq̃stro. qz depositari⁹ ad ꝺ pci se tenet. vt depositori rẽ restituat. Tenetur etiã maximã diligẽtiã adhibere. sed seq̃ster neutri litigãtiũ tenet p̃cise rẽ restituere. sed indeterminate illi qui vicerit

Derelictũ ꝺr illud qꝺ caret possessore vl' qꝺ in nullius est possessiõe. vt instit. de re. diui. §. hoc ampli⁹. circa fi.

Derogare est diminuere vl' in ꝑte tollere vel detrahere. vt. ff. ꝺ ꝓ. sig. l. derogatoꝛ. Et differt ab abrogare ibidẽ. Re. sup abrogare.

Desidere est discordare.

Desertores dicũt clerici q̃ ꝓꝑte eccie ministeriis destituũt ad alia vicio fuge se trãsferũt vl' ꝓfugerũt. vt. xxj. q. ij. placuit. z ꝑ ſm cañ. Sz ſm leges desertores dicũt milites vicio fuge suã militiã ꝺserẽtes vt. C. eo. ti. l. j. z. ij. libro. xij.

Desert⁹ ẽ loc⁹ nõ habitat⁹ penit⁹ nec⁹ cultus vltra memoriã hoim. vt. c. j. ꝺ ꝓ. sig. ll. vj.

Dissuetudo z ꝓsuetudo differt ſm Bar. i. l. ꝺ q̃b. ff. ꝺ leg. sup ꝓ. desuetudinẽ. Nã ꝓsuetudo ẽ qñ fit ꝺ legẽ p ipaz ꝓsuetudinẽ. Sz desuetudo qñ nõ vtimur aliq̃ lege i iure posita De ꝑ no. i. pbemio instit. z i glo. l. pal.

Detestari ẽ absenti denũciare testibz adhibitis. vt. l. sub signatũ. §. j. z. l. sc. ff. ꝺ ꝓ. sig. Alter aũt detestari ẽ facta alicui⁹ abrenũciare spernere vl' abomiari seu ñ approbare. vl'

execrare vl' ꝺscribi res aliq̃s ꝛ eas q̃ q̃les ꝛ quãte sunt scꝑto cõprehẽdi. vt.ff.l.pal.

Detestatio est cũ testib⁹ facta denunciatio

Deus est vna ps assis q̃ ex.xj.vnciꝯ pficit insti. de bere. insti. §. hereditas

Deusdedit est ꝓpriũ nomẽ.c.tãta. ꝺ symo. similiter deodat⁹. e.tl.c.iij. Et sic nomẽ ꝓpriũ diuersimode cõponit. Quãqz ex noie ꝛ ꝓtici plo. Quãqz ex noie ꝛ ꝓbo. Quãqz ex ꝓnoie ꝓbo ꝛ noie. vt quuidꝺeus. vt.c.j.ꝺ iudi. Nec valet ar. ab ethimologia nomis ꝓpriũ. qz ad placitũ ponit Sz nois appellatiui q̃z sic sz negatiue. vt.l.si q̃s i fundi vocabulo. ff. dele.j. patet in noib⁹ mutuũ testamentum.

Dextrans est ps assis q̃ ex.x. vnciꝯ pficitur nec respic̃ totũ. vt in. §. pal. Reqre supꝭ as.

De Di

Dyacon⁹ grece ꝺr mĩster latine. qz sicut in sacerdote ꝓsecratio. ita i dyacono ministerij dispẽsatio habet. Et hypodyacones grece dicũt subdyaconi latine. qz subiacẽt ꝓceptis leuitaꝝ. Et apꝺ hebreos nathinei vocant. vt habet. xxj. dj. cleros

Diascoli vel diascoles dicũt iasũ. l. dictatores vel distinctores legꝭ. Ħ est publice rõis Et ꝑm Ħ accipit in glo. de tabulis. scri. vel pic. C. li. xj.

Diadema ꝓprie ẽ corona imꝑial' Et ẽ solũ de auro ꝛ lapidib⁹ pciosis a dya. l. duo et demo. qz ex sui rotũditate ꝓncipiũ demit ꝛ finem. ꝑm Jo. an. in cle. romani. de iureiurã.

Diabol⁹ idẽ ẽ qꝺ demon. a dya. qꝺ est duo ꝛ bol⁹ morsus q̃si mordens corpus ꝛ aiam ꝛ creat⁹ ẽ bon⁹ sz ex libero arbitrio fact⁹ ẽ malus. imo adhuc hz libeꝝ arbitriũ. sz illꝺ est tm̃ ad malũ alioq̃n nõ demereret ꝛ q̃tidie peior efficeret Dixit angel⁹ hz libeꝝ arbitrium q̃ q̃tidie meret ꝛ melior fit. Ħ g̃ ad bonũ tm̃. Ħ nõ ꝓ hz libeꝝ arbitriũ eq̃ ad bonũ ꝛ ad malũ. ꝑm glo. xxiij. dj. i noiedñi. vbi tex. dic̃ q ꝑ si i ꝓsecratõe epi querẽdũ ẽ p⁹ multa si credat q ꝺiabol⁹ nõꝺ p ordinatõez sz p arbitriũ fact⁹ ẽ mal⁹. qz Ħ q̃libet credere tenet

Dictatores olim dicti fuerunt qui summuz magistratũ gerebãt. quoꝝ erat in maioribꝰ cauſis snias ferre seu dictare. vt.ff.ꝺ ori. iu. l.ij. Et ꝓpꝛo dicunt auctores q̃ꝝ creati fuerunt tres a romanis post cesares

Dictio est idẽ qꝺ ptãs. vt.ff.de ori. iur. le.ij. §. capta. ꝛ.ij. q. vj. c. a iudicib⁹. ad fi. inde iuris dictio. ꝛ cõponit ab hoc nomine

Dicta in vna significatõe est cenaculũ q̃ diemagis q̃z nocte solẽt hoies residere. vt.ff. ꝺ dona. l. iuti⁹. vl' domũcula ꝓstructa in ortiꝭ ꝓ colligẽdis fructib⁹ seu oblectationis gr̃a ita capit i. l. senat⁹. §. marcell⁹. ff. ꝺ. l. j. i alia ꝓ significatõe ꝺr spaciũ vni⁹ diei. l' lapsus tertio ẽ vni⁹ diei opatio. q̃rto ẽ vni⁹ diei certa ꝛ determinata cometio. Cõtinet aũt dicta legal'. xx. milliaria italica. Dicta vulgarꝭ ꝺr illa q̃ habet fm consuetudinẽ regionis.

Dictarij dicunt q in cenaculo alieno se dirigunt aio furãdi. a dicta fm ꝓmã significationem sic dicti. ꝛ sic exponit in. l. saccularius in ꝓn. ff. de edi. edic.

Diffinitiua snia. Require in sententia.

Difficile ꝺr q̃qz qꝺ nullo mõ fit. ij. q. vj. bi duũ. ꝓ. si aduersus. ꝛ glo. fi. ꝺ testi. c. pũctuz exponit de facili nõ. i. nullo modo.

Digestũ fm Azo. in sum. de ve. iur. enuc. ꝺr legal' liber. q alio noie vocat pãdecta. seu liber pãdecta ꝓ eo qꝺ omis disputatões et decisiones legitimas i se hz ꝛ ꝙ vndiqz collectionẽ in summis recipit i centũ q̃nq̃ginta pene milia ꝓsuũ totũ op⁹ pficiẽs. ꝛ in q̃n quaginta libꝛos ptiales digessit impator. Collect⁹ aũt fuit iste liber ex veteri iure qꝺ ab vrbe romana ꝺditũ. ꝛ a romuli tpib⁹ vsqz ad tpa iustiniani fere p mille. ꝛ. cccc. annos ꝓfuse statutũ obtinuit. Et extẽdebat i duo milia pene libꝛoꝝ. ꝛ tercies cẽtena milia ꝓsuũ vel rũsoꝝ. vt patz de ve. iu. enuc. l. ij. §. cũ oia. Quare aũt pãdecta diuisa fuit i tres libꝛos vel volumia. q̃rũ ꝑmũ vocat digestũ vet⁹. secũdũ infortiatũ. tertiũ digestũ nouũ. Rõ qꝛ a duob⁹ imꝑatorib⁹ nũcupatz Ħ noic. Fridric⁹ postea maturi⁹ ruminatũ est. g̃ scribit p duplex ff. fm q̃sdã. Dicit autez pandecta a pan. qꝺ est totũ. ꝛ decta doctrina. qz ibi est tota doctrina oĩm iurꝭ cõsultorũ. vt in. §. pal. cũ oia. ꝛ in phc. insti. Dz vocat digest⁹ lõ. qz oia decidẽda ibi digerant. ꝛ soluunt fm Azo. Accur. Dy. in ꝓn. insti. Et no. Joh. an. in phc. cle. q ꝺigest⁹ capit alibi p decoctũ. xxxv. q. x. aplice. de ꝓse. di. v. ne tales. ꝛ. c. ꝑce. Quidã dicũt q iste liber olim p duplex dd. scribebat. vl' p ꝺ. ꝛ g. sed postea p viciũ scriptoꝝ corruptũ sit. Dz ꝑma rõ apparet melioꝛ. s. q ꝺigest⁹ scribat cõtra morẽ oĩm legaliũ libꝛoꝝ p duplex ff. q̃uis ille due lr̃e nec in ꝓn. nec in fine hui⁹

nominis digestū ponant, ideo qz ille liber fuit digestus secūdario p duos fridericos impatores a quoz cuiuslibet noīe sumpta est ꝓma lra f. z sic erūt duo ff. licet illa ratio alijs nō placeat, qz neuter illoz impatoruz aliqd fecit exceptis paucis ꝓstitutōibz positis in vsibz feudoz. Dicūt ḡ esse victū scriptoz. Et vn⁹ illoz librorz nominat⁹ est in fortiacū, qz cū rome esset studiū amissū z bononie inoleret z ei⁹ recuperatōe facta rauenne cū esset amissum ius est redditū forte cū multa assint q deerāt. z sic sumit in p valde Alij dicūt q fortes leges in eo sūt, sz certe in veteri, alij ab iuuētore seu auctore sic nominatū dicunt Vel dz q noīa magistralia sunt q̄re nō est de eis disputādū, qz relinq̄tur ꝓtinacibz fm Tullū. Et qz plura sūt negocia q̄z vocabula, ff. ō ꝑscript. ver. l. natura em̄. Alij ab inforciasim caldeo vocabulo qō est dispositio. qz vltime dispositōes i eo sunt, vñ Sū liber fortis: fortis disponēs spolia mortis, Et clausis portis me discat lector i ortis, hec in glo. ꝓma hui⁹ libri. Et dz q vn⁹ friderici⁹ de pdict⁹ q̄ fecit aut. oēs pegrini. C. cōia. de suc. nat⁹ fuit in ciuitate panormitana ex antiq̄ssima muliere ne crederet partū esse suppositū publice i medio palacij peperit

Dignitas q̄d sit fm Archi. ptz ō ꝓsuetu. c. j. li. vj. in glo. z hec erat ꝺ q̄ est notabilis. Dignitas qñ q̄z idē est qō potestas vel ꝓditio vel ꝓrogatiua secular⁹. vt. xxiij. q. v. administratores. z. C. de dig. li. xj. Et sic iudex dz habere dignitatē. vt. ff. de albo. scribē. l. vl. De ℔ etiā no. ilij. q. lij. in. ꝑn. Itē dignitas est q̄dā ꝓeminētia eccīe. vl i eccīa. c. q̄uis ō ꝑ. sig. vide no. p Jo. an. iij. di. denicz z de nicz. z Alin. z Ber. de cler. nō re. c. iij. z de ꝓben. de mīra Et q̄t modis firmat dignitas no. etiā. ō rescp. sedes aplica. in glo. sup ꝑbo maiores. q̄ incipit. sz q̄s psonas. Qñq̄z aūt sumit stricti⁹ p eminētia ꝓrogatiue psone eccīastice. q̄ ꝓrogatiua etiā dz psonat⁹ q̄ cognoscit qñ aliqs hz ꝓrogatiuā i chorovl capitulo i optōibz. i. pcessiōibz. in vocibz dādis. z silibz pl⁹ q̄z alij canonici sui ordis. vt in. d. c. j. de ꝓsue. pall. cū si. Et illa ꝓgnoscit his modis. Primo qñ qs hz administratiōnē rei ecclie cum iurisdictōe. Secōo qñ hz nomē dignitatis z plātōez seu ꝓrogatiuā tā in choro q̄z in caplo. Tertio qñ ex ꝓsuetudine ecclesie habet aliqs in dignitate vide Archi. vbi supra. Etiam dignitas significat latiꝰ z stricti⁹ fm vsū ecclesiaꝝ. nā qō in vna eccīa ꝓtinet sub noīe dignitatis in alia cōtinet noīe officij z econtra. put cuiusq; ecclie vsus hz. Reperit etiā latissima significatio p quauis excellētia. Verbi grā. Cū aliqd relinq̄t ꝓncipi. ꝓnceps moriat. añ diē legati cedentē debet successori Rō. qz videtur legatū eē dignitati significato sumpto ex hoc q̄ relictū est sub noīe dignitatis. Dignitas aūt nō moritur. xij. q. ij. liberti. sz ibi Relinquit auguste ipa em̄ moriat añ diē legati cedentē legatū perit. l. cū ꝓncipi. cū lese. ff. de leg. ij. Rō. qz cū dignitatē nō exse. sz ex augusto habebat nō videt ei relinqui sub noīe dignitatis. sz sub noīe ꝓprio Et per inde est ac si nomine ꝓprio relictum esset ei. Jō non debet auguste succedēti nisi q̄ꝫ alio medio pbabili ꝓcludet volūtas relatoris. Ex his Bart. talē decidit q̄stionē Si relinquit epō eo mortuo añ diē debet successori cūvicari⁹ nō habeat dignitatē ex se sed ab epō. Et breuiter volūtas disponētis dz inspici. Itē ibi ꝓcedo dño Johi videt ꝓcessum p̄sone significato sumpto a nomine ꝓprio. Si ꝑo ponit nomē appellatiuū tiñ. videt relictū dignitati. Si ꝑo ponitur trūq; ꝓriū z appellatiuū dignitatis. tūc distinguit. Si ꝓriū ꝑcedit videt ꝓcedere psone. Si appellatiuū dignitatis vl ecclesie ꝑcedit tunc dignitati cōcessum videt. hoc p Bar. in. l. ciuibz. ff. de re. du.

Dilatio est tpis in causa progatio. Et dilationum fm Hosti. in sum. tl. de dila. ℈. ꝓmo. Alie sunt citatorie q̄ dant vocato ad causam adveniendū ad iudicē añ. lit. ꝓtesta. infra q̄s citat⁹ se ꝑparabit vt veniat in termino z nihilomin⁹ p⁹ terminū. vt. ff. ō of. del. ꝓsulit. de quibz. ff. de iuō. l. ad pemptoria cū se. vsq; ad. l. de q̄ re. Et alie sunt restitutorie q̄ dant his q̄ spoliati fuerūt seu sunt. vel que dant ad appellandū que sunt decē dierū. vel ad restitutōez in integrū petendā q̄ olim infra annū vtile. hodie q̄driēniū cō tinuū dantur. vt. C. de in integ. resti. l. finali. Alie sunt deliberatorie q̄ dant reis ad deliberandū. de quibz. C. de li. cō. in aut. offerat hodie canonizata. iij. q. iij. ℈. offeratur. Alie sunt pemptorie q̄ dant volēti ꝓbare. de q̄bz in. l. j. C. ō dilat. Alie sūt executorie

que dañ eō ꝺemnato ad ħ ꝙ satiffaciat de bis.le.ij.C.de vſu. Alie ſunt reuocatorie.q̄ dañ hūtib⁹ ius reuocādi domū. de q̄bus habet.l.ij.§.legatiſ.ff.de iudi. Alie ſunt vocatorie ſiue feriales.vt in.l.de fer.ff.eo.tl.t xxv.q.iij.p totū. Alie ꝓſecutorie.que dañ ad appellatōez ꝓſequēdā.de quib⁹ in autē. ei q̄ appellat.C.de tem.ap. Alie ſunt ſaluatorie vt penitētiales. Alie ꝓceptorie.de ap. c̄pterea. Alie electorie.vt ō ꝓuer.ꝓiu.c. ex publico.ff.de adop.l.mancipiox.t ō elect. ne.p defectu Alie exportatorie.vt de frig.t male.laudabilē. Alie exemptorie. vt q̄ ma. accu.poſ.c.fi.t.C.de inge.ma.le.diffamari Alie refutatorie.vt de appel.p̄ſonas.t.c.re quiris.ij.t.c.ſepe.de elec.duduz.de renun. venies. Alie exceptorie.ſ.ad ꝓponendas exceptōes ꝓceſſas a iure.de excep. paſtoraliſ Hos modos t ſpēs latiꝰ ꝓſequit. Hoſtien. ibidē.t in ſpe.eo tl.t plures addit ſpe.vide ibidē.t glo.ſum.ij.q.ij. declarat notabiliť q̄ꝙ ſpēs inducias vel dilationuz. Spec. aūt enumerat.xx.in tl.de dila.§.j. Et Hoſti.in ſū.e.tl.§.j. Nā reſtitutorie inducie da dañ olim ſpoliatꝰ vel abiectꝰ t tandē reſtitutis infra q̄s a iudicioꝝ ſtrepitu q̄eſcebāt t erāt nō minores ſex mēſiuz. nec maiores anno.ij.q.ij. electꝰ. Vel veriꝰ erāt arbitrarie.c.ſi eps.cadē.q.t deliberatorie dañ añ liť.ꝓteſt. Cū eīn citatꝰ venit ad iudicē petit gitur ei libellus.quo oblato dañ a iudice inducie.xx.dieꝝ.in q̄b⁹ deliberat reus vt cedat vel cōtendat ſiue iudicē recuſet. Et taľ exceptio dilatoria eſt. Ideo añ liť.ꝓteſt.ꝓponēda de re.iudi.cū inter monaſterū. Et exceptio recuſatoria iudicꝭ debet ꝑma eſſe inter dilatorias q̄ obmiſſa ſi alie ꝓponant ad ipam redirī nō ꝑt niſi ex noua cā. Dañ etiā liť.ꝓteſt.q̄ paternales adiectōes induciaꝝ dicunť.vt.v.q.ij.pāti. Preparatorie vero dañ p liť.ꝓteſt.pbare volētib⁹ infra q̄s ꝑparēt ſuas ꝓbatiōes quaꝝ ſpaciū moderandū eſt.vt dic̄ lex.iij.q.iij. ſpaciū. Et dāť tam actoꝛi q̄ reo t tantū ſemel.vt in.§.ſpacium.preallega.niſi caſus emergat inopia tus. Judicatorie aūt dañ cōdēnatis.t ſūt quattuoꝛ mēſiū.de re.iudi.c.ad cōſultationem. Nec hāt locū in cauſis criminalibus in quibuſ executio nō deferť:niſi in q̄ttuoꝛ caſibus.vt no.§.ff.de iudic.§.partib⁹ Et nota q̄ in ciuilib⁹ cauſis ꝓ qualibet cauſa neceſſaria dať vnica dilatio. In crimina libus vero tres ſunt reo.t due actoꝛi. Hec et Hoffre.in ſum.eo.tl.

Dilatio ꝓt etiā ſic deſcribi ſm Bal.ē tps q̄ꝙ hz certū ꝓncipiū t certū finem. Vel ſic.eſt tps datū a lege vel a iudice ptib⁹ ad veniēdum. Et talis eſt duplex.ſ.prima q̄ dať ab homine vel a iudice.ſecūda q̄ dať a iure vel a lege.vt patet i rubri.de feriis.

Dilapidare eſt res vel bona pdigaliter t indifferēter erogare ſm q̄ no. Archiē.de reſcrip.ſtatutū.li.vj.t ō elect.q̄ ſepe.eo.li. et ſic ſumiť in.l.ſi.p ea.C.mandati t.ff.de mile.vez.circa fi.

Dilitere eſt latere.inde dilitеſcere inchoatiuum.t vtunť multū oratoꝛes dicētes.vnō tibi ſcribendi capeſcant exordia mea: ſane rationes dilitеſcūt.t habetur in.l.dies feſtos.C.de feri.vbi dicit. Taceat aperitio aduocatio dilitеſcat.t venit a verbo dilitere.a dis t latere

Diminutio capiť. Req̄re ſ capiť diminutō

Dioceſis ſm Archi.ō reſcri.ſtatutū.li.vj.ōr diſtinctio vl diuiſio ſiue gubernatio.q̄ diuiſa t diuerſa eſt ab eccīa alteriꝰ epatus et cōmiſſa gubernationi vniꝰ.vt patet.vj.q.j epm.t xvj.q.ij.quicūq̄.t.c.licet t.c.inter t ibidem nota.de tem.ordi.c.eos.libro.vj.

Aliquando ſumitur pro regione vel puincia.t ſic forte capitur in.l.pſides. C.ō offi. re.puin. Aliquando ſumitur ꝓ prouincia. etiam interdū ſumiť pro parrochia.vide ō hoc Archidya.ibidē.t.xvj.q.j.epiſcopū. t dicitur a dya.q̄ eſt duo.t ceſio.id eſt.ſeparatio quia ſeparat duas iuriſdictiones. Et nota q̄ appellatione dioceſis nō comprehēditur ciuitas.quia digniꝰ ſuo minori comprehendi nō debet.ſed ciuitas dignior eſt dioceſi.ſed appellatione ciuitatis bene dioceſis comprehendiť.vt nota.in ca.Rudolphus.de reſcrip. Et q̄ nomen ordinarius plura comprehendat q̄ nomen dioceſanꝰ vide.glo.in cle.j.de vita t honeſta.clerico. t melius glo.in ver.dioceſanus.in cle.j.de iurepatro.

Dypondiꝰ eſt genꝰ pōderis leuiſſimi ex duobus aſſib⁹ cōpoſiti.vt dicit Beda ſup illō Luc.xij. Nōne q̄nq̄ paſſeres venеunt dypōdio.vl eſt as duplicatꝰ videlicz.xxiij.vncie.t no.inſti.de here.inſti.§.t ſi plures vncie. Et q̄ ī numeris eſt vnū in ponderib⁹

est as qđ duo habet dypondia, ꝛ đr a dya. qđ est duo, ꝛ pondus q̄si duplex pđus leuissimi ponderis.

Directū ꝓbū est qđ significat ille cui relinq̄tur vel ī quē disponit vt sua manu recipiat. Obliquū ꝓbū ē qđ significat vt đ māu alteri⁹ accipiat. Et cōe ꝓbū est qđ vtranq; significatōez hz. Verbi gra. directū ꝓbū vt instituo qz significat q̄ instituit⁹ sua ꝛ nō alteri⁹ manu accipiat, ff. đ. here. insti. p to. titu. Jdē ī ꝓbo heres esto, eo. ti. ꝛ ī ꝑ. accrescat. vt ī. t. C. qñ nō pe. pa. pc. ac Jdē ī ꝓbis accipiat lego capiat qz sūt directe significatiua obliquū ꝓbū vt restitut⁹. l. restituta. ꝛ p totū. ti. ff. ad trebel. Jtē ibi volo q̄ talē heredē recipias q̄a tūc p fideicōmissū ps hereditatis est illi restituēda. l. pē filiū. §. fi. ff. đ lega. iij. Jdē. ibi rogo vt titiū heredē facias. l. ex facto. in pn. ff. ad trebel. nā p ꝶ videt velle ꝛ intelligere q̄ hereditatē suā sibi restituat ꝛ sic nō directe heredē illū faciat. Jdē ī ꝓbo dek. l. fundi trebatoni. ff. đ. vsufruct. lega. Et breuit oīe ꝓbū significās q̄ q̄s de manu alteri⁹ accipiat est obliquū de cōi ꝓbo vt substituo, nā si pagan⁹ substituit filio in puberi qñcūq; decesserit p ꝓbuz substituo hec substitutio est fidei ꝓmissaria, vt no. in le. cēturio. ff. đ fulga. substi. Si aūt substituit filio si heres nō erit. substitut⁹ admittitur ex directo suo iure. Est ḡ cōe qz hz vtrā q; significatiōem Et rōem q̄re nō est directū sicut illud verbū instituo. de ꝶ p Bart. in pal. l. centurio. qz mag⁹ generale est nam in loco alteri⁹ qualitercūq; posit⁹ đr substitutus etiā in singularibz legat. sec⁹ de ꝓbo instituo. Jdē in his ꝓbis ꝙueniat. ꝙtineat habeat. retineat. remaneat. reuertat. deuoluatur. ꝙuertat. succedat. Et breuit qđcūq; ꝓbū significat sic vtroq; mō q̄ q̄s sua manu habeat. vl ab alia đr cōe. vt no. Bar. ī. l. centurio. pall.

Disposituū in vno vtrūq; significat. vel tantū illa. vl etiā disposita in alia. Distingue aut factū est denegādo ī vno ꝛ queris an significet ꝓcessionē in alio ꝛ ecōtra factuz est decedendo in vno ꝛ queris an significet denegationē in alio. Secundo si dispositum in vno habet casum significatuz a cōtrario sensu an significet dispositōem ꝓtrariam ī illo casu. Tertio si est dispositū in fauorem an significet dispositū in odiū vel econtra.

Quarto an dispositū in vno simplicit signi ficet extēsiōez in alio. ꝓpo q̄ notandū licet regula sit q̄ disposituz sit in vno significet tm̄ in illo. qz illud ꝓtinet qđ significat. Dz tm̄ significatū extēdit. put ex quouis modo significādi. pbabili ꝓcludit. vnde ad pmū q̄situ dicēdo respōdet q̄ dispositū denegando in vno significat cōcessionē in alio. ꝛc. Verbi gra. Testator dicit. lego domuz excepto tali instrumēto p hoc denegatū significat in alijs instrumētis cōcessum. l. q̄situ. §. idem respōdit. versi. denicq;. ff. de bedi. instru. Jtē ibi muto denegat esse pro curatorē. ꝛ pupillo testem significat q̄ alijs cōcedit. Idem dic in omnibus edictis pro bibitorijs. le. cū p tor. ff. de iudicijs. Nā qđ de vno negatur de alio cōcedit. xxv. distin. qualis. xv. q. iij. ca. ex eo. Similit cōcessuz in vno significat denegatum in alio qz ecōtra. quod de vno conceditur de alio negari videtur. l. cum ita legatum. ff. de cōdi. ꝛ demōstra. Et no. in ca. nōne. de p̄sumpti. ꝛ le. quesituz. §. j. ff. de fun. instruc. instruē. q; le. Verbi gra. Testator dicit sic. Lego duas statuas marmoreas ꝛ oīe marmor per ꝶ q̄ dicit duas statuas marmoreas videtur denegare de alijs statuis. nec comprehenduntur sub illis verbis generalibus. ꝛ omne marmor. vt. l. cū heres. §. j. ff. de lega. iij. Jtē vbi collegiū cōcedit aliquibz alijs videtur denegatū. vt in titulo đ colle. illic. C. Jtē vbi mulier p bonis parafernalibz. id ē bonis que tradit marito sup dotē ꝛ nō pro dote si sibi prouidet q̄ aliq̄ res sunt pignori obligate. tūc alie res mariti nō sunt sibi pignori obligate. Et tm̄ si sibi nō pulderet oīes essent sibi oblite pignori. Et sic dispositio in vno opat denegationē in alio. vt le. fina. C. de pactis. Item ibi secūdo casu respōdetur q̄ dispositū in vno si habet casum signatū a cōtrario sensu. tūc significat dispositōez ꝓtrariā in illo casu. Verbi gra Debes mihi pecuniā pure iussu meo pmitti Titio sub cōditione si ex asia venerit dispositum videtur id quod sub contraria dispositione scilicet si non venerit eam mihi non debeas. Et ista dispositio cōtraria cōtrario non tollitur casu ex istis verbis dispositionis seu ex eorū significato expresso. Sed alīunde. vt le. pecuniam. ff. si certi. pe ta. Idem legatum pure ad episcopum sub

ōditōe subcōtraria ꝓditōe datū esse intelligitur, vt. l. aliqū. in fi. ff. de ꝓdit. ⁊ demon. vbi ter. nō dic. Datū est sed datū intelligit. facit qđ no. glo. in. l. apud antiq̄s sup ꝑbo ꝓlecturā. C. de fur. Item ibi dando dotem mulieri stipulor mihi reddi si p diuortium matrimoniū fuerit solutū ℔ casu in casu cōtrario, scz si fuerit solutū nō p diuortiū, sed p mortē nihil video⁹ dispondere. l. si cum dotem. ff. solu. matri. Item sibi ꝙuēticula inlicitā fieri ꝓhibemus extra eccl̄iam. l. ꝙuēticulam. C. de epis. ⁊ cleri. Nō ideo sequit ꝙ in eccl̄ia ꝑmittat fieri, quia extra rōem naturalē ⁊ ciuilē ē ⁊ sic hec verba extra eccl̄iam ibi nihil opant sed ibi ponunt⁹ qz de facto nō flebat in eccl̄ijs sed extra in ꝓuatis domibꝫ. Et sic lex ꝓhibet morbū vrgentē quia qđ medicamēta morbis hoc exhibēt iura negocijs In autētica. hec ꝓstitutio in no. ꝓstitu. in ꝓnci. col. vlt̄. facit ca. vt ꝓstituere tur. l. dl. Item in tertio mēbro respōdet ꝙ in dispositio in fauorē significat etiā dispositū in lesionem. vt si cōtrabēdo tecū societatē dico paciscēdo ꝙ habeo duas ptes lucri ⁊ tu tertiā qua significatur alia dispositio ꝙ etiā habeo duas ptes dāni ⁊ tu tertiam. insti. ꝓ socio. §. illud. ⁊ significat dispositio retorsiua dispositi in lesionē dispondentis seu paciscētis sui fauore. Et hoc dedit scindit questio talis. ꝙ qui impetrauit gratiam ad ꝑbendas integras nō habet gratiam ad semiꝓrebēdas. qz in semiꝓrebendis nihil est dispositū. Item iudei nō possunt cōuenirī die sabbati. ⁊ nō pūt ꝙuenire. C. de iudeis. l. die sabbato. vtrūq; s. nō posse cōuenire nec posse ꝙuenirī disponit erp̄sse. et significatur ex verbis dispositis. Nec hoc dispositū ꝙ non possunt ꝙuenirī retorqueatur in eorū lesionē. scz ꝙ non possint cōuenire. qz dispositio vtrūq; cōtinet. ergo nihil significatur aliunde. Item dicendū in dispositō in odiū. scz ꝙ etiā significet fauorem. vt aliquis est infamis ecce odiū. Et sequitur fauor ꝙ nō compellit esse testis. Idem i relegato qui etiā non testificat ad quartū mēbrū. Respōdet affirmatiue. ꝙ dispositus in vno simpliciter etiā significat extensionem in alio. vt ꝙ cōcedit alteri i fundo suo aquebaustū. etiā intelligit cōcedere fultutē itineris ad aq̄ baustū. le. item. §. ꝑ. ff. de serui. rusticō. prędio.

Distributiuū dicit quod distributionem significat. ⁊ hoc diuersimode. put diuersitas subiecte materie vel aliud mediū ꝓbabile habet diuersificare. Verbi gra. sic dicēdo. quilibet fert lapidem. sensus est vn⁹ q̄sq; p se ⁊ in solidū fert lapidē. Jō si testator dicit quilibet heredū meoꝝ det titio decē tūc q̄t sunt heredes totiens titi⁹ habebit decē. l. si pluribꝫ. ⁊ ibi no. glo. ff. de le. ij. Item ibi. si testator oūdens duos vel tres cū digito dicat q̄libet vestꝝ mihi heres esto. sensus est ꝙ q̄libet sit heres i ꝑte nō in solidū. l. ℔ articulo. in fi. ff. ō here. instit. naz materia subiecta nō patit de pluribꝫ quēlibet in solidum heredē eē cū impossibile sit cuilibet eandez hereditatē in solidū attribui. Item ibi. q̄sq; mihi heres erit det titio cētū siue vn⁹ sol⁹ heres sit siue pl̄es titio debent cētū soluz. l. ab oīb⁹. in ꝓn. ff. de. l. j. ⁊. l. si q̄s i fundi vocabulo i fi. e. ti. Et si i eodē casu testator postea ꝓhibet vnū heredē dare titio. vl̄ eximit eū a dādo adhuc cētū debent titio ab alijs le. ab oīb⁹. in ꝓn. ꝑal. Item ibi. q̄cūq; ꝓmo ingressus fuerit castrū habebit centū. duo sil̄ ingredient. q̄libet admittet. qz ℔ distributiua verificat in vno solo etiā in pluribꝫ l̄ oībus ꝙcurrētibꝫ. qz ꝑm⁹ est q̄ alīū añ se ñ hz ⁊ act⁹ ꝑmi ꝑbi distribuit cuilibet i solidum ideo etiā act⁹ scōl ꝑbi. g̃ q̄libet q̄ ꝓmo ingreditur habebit centū. l. q̄ filiū. §. j. ff. ō lega. j. Sz si dicat q̄cūq; ingress⁹ fuerit ꝓmo habebit illū equū. vl̄ hūc fūdū. tūc pl̄ibꝫ sil̄ ingredientibꝫ null⁹ dz hr̄e ex ꝑprio significato ꝑbi qz vnū tm̄ req̄rit. Item ibi. q̄cūq; ceperit vexillū bohemoꝝ habeat cētū. duo sil̄ capiūt bi duo sil̄ centū tm̄ habebunt. Nō Bar. qz act⁹ ꝑmi ꝑbi. s. capiēdi vexillum nō cōpetit cuilibz i solidū. iō nec actus scōi ꝑbi. s. hūdi cētū. Et ē sil̄e. sic duo sil̄ portāt trabē ⁊ nullus eoꝝ p se. l. ita vulnerat⁹. §. j. ff. ad. l. acq̄.

Discussor. Require infra inspector

Disertus vel diserto⁹ est idē qđ facundus. ⁊ inde. dr disertatio. ⁊ est ciuilis sapia. vt. C. de oīō. cog. l. qualis. indevenit suplatiuus disertissimus. vt. C. de aduo. diuer. iu. l. petitōem in iudicio

Disiūgere vl̄ distinguere ē ꝓferre data vl̄ accepta. vt in. l. cognoscere. §. j. ō ꝑbo. sig.

Dispendiū dr dānū vl̄ detrimētū. Aliter dr longū ⁊ inutile. cōpendiū ꝓ breue ⁊ vtile. de accu. qualit̄ ⁊ qñ. ij. ad fi. et. c. dispendia.

de reſcrip. li. vj. in glo. ij. ꝛ cle. diſpendioſaz de iudi. fa. re. ꝙ ob gr̃am. de reg. iu. li. vj. in diſpēdioſus. l. damnoſus. cle. p̃al. de iudi. vbi ꝺcoꝛ. in glo. Q̃nqz diſpēdiū ꝺꝛ idez qꝺ tedioſum abſqz tñ vtilitate. vt in iu. p̃al. diſpendia. ꝛ qualiter

Diſpēſare ẽ idē qꝺ diſponere. vñ diſpenſatoꝛes dicunt eo ꝙ domũ alicuiꝰ vl̃ res diſponũt. ꝛ ita accipiť in. l. diſpēſatoꝛes. ff. ꝺ ſolu. ꝛ ꝺꝛ diſpēſare q̃ſi diuerſa penſare. vicz rigorem iurꝫ relaxare p eũ q̃ ꝓ facere pt. ꝛ ſi aliter fit nō eſt diſpēſare. ſed diſſ̃pare

Diſpenſatio eſt iuris cõis ꝓuida relaxatio. vtilitate ſeu neceſſitate penſata fm. Huiuſ ſpe. ti. de diſpē. Vel ſic. eſt rigoꝛis iuriſ per eũ ad quē ſpectat canonice facta relaxatio. j. q. vij. niſi rigoꝛ. ꝛ. c. ſe. Q̃nqz tñ diſpēſatio ſumiť impꝛoꝑe ſcz ꝙ iuris declaratõe. vt in ca. q̃ntauallis. ꝺ iureiu. put poniť in ſpe. t. de lega. rubꝛi. de diſpēſa. §. j. Itē fm Joh. an. quē ſequiť do. anch̃o. de butꝛi. Diſpēſatio eſt quedã cõis mẽſuratio ad ſingula. ꝛ ẽ de iure ꝺceſſa ꝓpter ipoſſibilitatẽ. puidendi de oĩb̃ ꝓticularib̃. ſiẽ nauigãtes q̃dã. pñcipiunt vt alia ſalua ſint. j. q. vij. diſpēſatiões. Et traxit oꝛiginẽ a ꝺo q̃ ex ſola miſericoꝛdia ꝛ diſpēſatõe vniuerſa creauit ꝛ ea ſubiecit hõi. inſti. ꝺ re. diuiſi. §. in pecude. Et diſpẽſatio eſt quadruplex. ſ. ſemiplena ad minores oꝛdines. vt. j. q. j. ſi q̃s heretice. Plena ad ſacerdotiũ. j. q. vij. Quẽtibꝫ Plenioꝛ ad epm. xxj. diſ. nos ꝺſuetudinẽ Et pleniſſima ad ꝓmatũ oĩs oꝛdines ꝛ dignitates. xxiij. q. iij. ipa pleraſ. vt no. Jo. an. in glo. c. p̃al. nos ꝺſuetudines. Itē nota ꝙ diſpẽſans ꝺz habere intuitũ boni vniuerſi. cũ oĩs lex ꝓ bono publico ſit inuẽta. iij. ꝺi. Erit aũt lex ꝛ intuitũ rõis. ꝛ cauſe. hinc ẽ ꝙſi diſpẽſatio fiat abſqz intuitu rõis diſſipatio ꝺꝛ. vt no. i. c. quia intantũ. de p̃beñ. in glo. vlt. etiã ñ tutus eſt q̃ ad deũ cũ quo ſine cã diſpenſatur. vt no. Ber. in. c. non eſt. de vo. ꝛ vo. redemp. fa. xj. q. iij. le q̃ peſt. ꝛ xxiij. q. j. manz Et debẽt tria mouere diſpẽſantẽ. neceſſitas vtilitas. ꝛ euidens ꝓgatiua meritoꝝ. j. q vij. tali ꝺiuꝺicio. ꝛ. c. exigũt. Itē diſpẽſatio ñ ꝺcediť cuiq̃ niſi habẽti legẽ ꝺcedere ꝛ tollere ꝛ ſic ꝓncipẽ ꝛ papã vel eoꝝ auctoꝛitate fieri pt. Et ꝺꝛ notãter ꝙ diſpẽſans ꝺz reſpicere cõmoduz vniuerſi. qz alias videreť diſpẽſatio impoſſibiliť. cũ ius cõe itꝛoductũ ſit ꝓ bono publico. iij. diſ. c. ſuꝑ alle. Et ꝙ diſpẽſatio ius ꝓnatũ dicať. iij. di. ꝓuilegia. ꝛ ius publicũ ꝓferendũ ſit ꝓfato. c. bone. j. de poſtulatõe pla. ſic em̃ diſpẽſatio fit etiã ꝓ bono cõi. Itē nõ ꝺꝛ acceptio ꝓſonaꝝ q̃ ꝓ hibeť. c. nouit. ꝺ iudi. ꝛ ꝺ re. iur. in iudicijs li. vj. Q̃ circa eq̃les eq̃lia. ꝛ inequales ſeruantur ineq̃lia cũ bonos nõ ſolũ meru penaꝝ. vez etiã pmioꝝ exhoꝛtatõe afficere debeam⁹. ff. de iudi. ꝛ iur. le. j. Jõ bene ꝺceditur qꝺ alij denegať. Itē licet ꝺ ius naturale nõ admittať. c. diſpẽſatio. xiij. diſt. in pn. le nõ admittať. c. diſpẽſatio. xiij. diſt. in pn. Et ius cõe fundeť ſup naturali rõe. di. j. cõſuetudo. Tñ diſpẽſans mouet rõe pticularis ꝺ ius cõe. qꝺ nõ pt oĩb̃ ꝓticularib̃ puridere. ꝯ diſpẽſať fm naturalẽ eq̃tatẽ ꝛ rõnabiliter. Hã q̃ ꝓ alijs laboꝛat ꝑmiať. ꝛ pluꝛa ſentiet cõmoda qui habuit onera. vt in reg. q̃ ſentit on⁹. ꝛc. ꝺ regul. iu. li. vj.

Diſputare eſt allegare. vt videlicet intẽtões ſuã ꝓ ꝓbatões in iudicio ꝺductas oĩdere ꝛ eã viribꝫ aſſeuerare ꝛ roboꝛare. vt. ix. q. iij. alio ꝝ. ꝛ. xxiij. q. viij. Quenioꝛ. ꝛ de fi. inſtru. ſter dilectos. ꝛ de re. iu. abbate ſane. li. vj. ſimilib̃. Q̃ aũt hmõi allegatões ꝛ diſputationes fieri debeãt ſup teſtib̃ ꝛ alijs actib̃ patet in. c. cauſis. de teſti. ꝛ in aut. c. ti. §. ꝛ cũ ſimilib̃. De hac materia vide ſpe. iij. de diſpu. §. allegare.

Diſtrahere eſt vẽdere. vt. ff. ꝺ ẽmp. ẽmp. ꝛ vẽle. ſi ita diſtrahať. ꝛ. l. rẽ alienã. ꝛ. l. q. moriens eo. ti. cũ multis ſimilib̃.

Diuertere eſt diſcedere diuoꝛtio. ſ. cõtractꝰ matrimonij ſeparc. Vñ ꝺꝛ mulier diuertit a viro ſuo. vt. l. iij. ff. de diuoꝛ. ꝛ. l. ſi ita filia. ff. c. ti.

Diuinatio accipiť tripliciter. Ꝛzio ꝓ ſcientia theologie a q̃ theologi dicunť diuini. Secũdo ꝓ ſcia infuſa a deo. Et ſic accipiť ꝓ dicio nõ errauit os eiꝰ ꝛc. Tercio ꝓ ſcia magica vel falſi ꝓphanatõe vl̃ ꝓphetizatõe q̃ falſi ꝓphete ꝛ magni fingũt ſe ꝓuidere vl̃ ꝓſcire futura. vt capiť i. l. nemo. C. ꝺ male. ꝛ mathe. ꝛc. ꝛ ſic ꝺꝛ diuinatio a diuino nare. i. vaticinari vel futura ꝓdicere. Denuaũt diuinatões a ꝓſis ferť eſſe allatũ. ꝛ diuini dicti ſunt q̃i ꝺeo pleni. Hũt aũt duo genera diuinatões. cuiꝰ quidam quattuoꝛ dixerũt eſſe genera. Et habentur hec omnia. xxvj. q. iij. c. j. in pn.

Diuortiū ſm Goff. z Hoſti. in ſum. eo. t. §. j. Eſt inter vir̄ z mulierē legitime facta ſepa ratio. Et dr legitime. i. q̄s de⁹ dixit hō nō ſepat. ſ. violēter z abſq̄ rōe. Nō em̄ hō ſepa rat q̄s pena dānat. q̄s reat⁹ accuſat. quos maleficiū coartat. xxxij. q. ij. c. ſolet. z de cō ſan. z affi. c. de in fidelib⁹ Et dr a diuerſita te mentiū. qr hi q̄ matrimoniū diſtrahūt: i diuerſas ptes eunt. vt. ff. e. ti. l. j. z. ij. z. ff. de ver. ſig. l. inter ſtupr̄ū. §. diuortiū. z. l. int̄ di uortium. Sic ergo dictū eſt a diuortiādo. quia in veritate diuerſe ſunt mentes diuor tiator̄ que p̄ius erāt dīuctevnitor̄. quare etiā repudiū dici ſolet. ff. eo. ti. per totum. z C. de repu.

Diuus idem eſt q̄ ſacer vel diuinus

Diualē accipe. i. epl'am imperialē p quā re uelata eſt q̄ntitas q̄ ſolita erat dari in ordi natione pontificis

Dies eſt duplex. naturalis z artificial'. Na turalis eſt que more romano incipit a me dia nocte. z altera ſequēti media nocte fini tur. l. more. ff. de fer. Et ſignificat. put q̄is ſignificandi mod⁹ declarat. Nā ibi heredē inſtituo ex die tali vſq̄ ad diē talē dies ni bil facit. qr tollit dies: diſpoſitio remanet pura. l. hereditas. ff. de here. inſtit. Silr ibi Inſtituo p̄dto tuo fulturē tali die vſq̄ ad talē diē. ff. de fui. l. iij. Nō qr B caſu z prece denti ſic ciuiliter diſponit vt nihil ſignifi cet ipo iure. ſz in effectu. Itē ibi. Promitto tibi aſcendere capitoliū p̄ma die q̄ mortu⁹ ero nihil ſignificat. qr ſubiecta materia ſi gnificare nō dat. Sz ibi. Lego tibi fundū poſt decendiū q̄ hāc dici appoſitōez ipedit trāſlatio dñij. vt in. l. sempronius. ff. ō vſu fruc. lega. z tū ibi. pmitto tibi. x. p⁹ decēdiū nō impedit obligatio. l. ceteſimis. ff. dever. obli. z ita dies appoſita ſignificat tibi dñiū impediri. h aūt nō ſignificat obligatōez im pediri. ſz tm̄ executōez. ſz q̄ ſit rō diuerſita tis doctorez ſe multuz inuoluūt. p̄t tū dici iſta rō. qr ſi ipediret obligatio nulla eſſet p miſſio vel legatū. nā ad id tps trahi nō p̄t Nec⁹ in ꝯditōe q̄ de ſui natura retrotrahit ſz dies certa nō p̄t ſic retrotrahi i dñio. z ſic dies optīe ipedit dñij trāſlatiōez. Item ibi Promitto tibi q̄ die mihi placebit valet di poſitio. qr dies ſeu tps p̄t poni in volūta te obligādi licz nō ipe act⁹. Et ſiā dies incer tus p ꝯditōe habet. vt in. l. dies incertus. ff. de cōdi. z demō.

Dictice ſūt colūne eccl'ie i quibus imagines patrum i ſuo catbologo ponūtur. Vel ſūt tabule ſcribēdi vl' pingendi a dicto dicte.

De DO

Docibilis p̄prie dr liber. Sz docilis eſt hō doctrinal'. ponit tū vnū p reliq̄. xxiij. diſt. q̄ eps. in p̄n. Et petr⁹ i epla Erūt omēs doci les dō. xxxvj. diſ. §. ecce.

Dolus mal⁹ ſm Hoſti. eo. ti. in ſum. z Goff. Eſt calliditas fallacia aut machinatio ad circūueniēdū decipiendū ſeu fallendum al ter̄ adhibita. vt. ff. e. ti. l. j. §. j. z cōmittit cal liditas tal' in tacēdo vl' diſſimulādo. Unde Salo. Qui diſſimulat iiurtā calliditſſim⁹ ē z p̄t poni exēplū in vēditore ſi ſciebat fui tutē deberi vel rē alienā vl' alij obligatā eē nec certificauit emptorem teneri ei. qr dolo maloꝝ ſatus ē. de h̄ de reſcrip. c. ſup litteris xxv. q. ij. p̄ſcriptū. ſz fallacia cōmittit in mē tiēdo falſum aſſerēdo ꝫ ſciam. vñ Aug. Mendaciū eſt falſa vocis ſignificatio cuz intentōe fallendi. xxij. q. ij. §. ille g. Machi natio cōmittit ex pte ꝓbor̄. xxij. q. ij. quecz arte ꝓbor̄. nā machinatio ē occulta inſidi atio. Dicit aūt dol⁹ mal⁹ ad differētiā doli boni. nā dol⁹ bon⁹ ē qñ aduerſus latrones vel inimicū q̄s machinat. multo fortī⁹ i ho ſtem publicū. xxij. q. ij. vtile. z. c. q̄rit. z. xxiij. q. viij. vt p̄dē. ff. ō lega. ij. le. cū pr̄. §. titia. ad fi. z talis dol⁹ fraudē excludit. ff. de. le. ij. le. pal. Eſt tū hoſti fides ſuāda fidē ſeruanti. xxiij. q. j. noli exiſtimare. ſz frangēti fidem fi des frangat eidē. vt. C. de pac. l. cū ꝓponas i glo. accur. vñ veteres dolū bonū vocabāt ſolertiā. vt. ff. e. ti. l. j. §. nō fuit. vñ dicimus iſte eſt bone indol'. q̄ſi bonū dolū int⁹ bñs. id eſt ingeniū z ſolertiā. vñ z ſalo. i iudican do meretrices bonū dolū adhibuit. i. inge nium. ō p̄ſum. c. afferre. Itē dol⁹ bon⁹ frau dem excludit. pal. l. cū pr̄. Itē dol⁹ fraus et ſimulatio ſunt noīa reatuū q̄ nūq̄ pmittūt a canone. z q̄ peccat nō peccat ō legi aucto ritate. xxiij. q. iij. q̄ peccat. z vtil' ſimulatio eſt de his q̄ vi met. ve. cā. fi. vñ nil refert ar mis ꝓtingat palma doloue. nā dol⁹ eſt p̄t⁹ quā q̄s in hoſte req̄rit. ſz nedū q̄s alienā p fidiā arguat ꝓpriā fidē ſoluat. xxij. q. iij. in nocens Et quo ex dolo dat actio doli: q̄ ōr ſubſidiaria cū nullū aliud remediū ſupeſt. de hoc vide. Goff. Et nota differētiā inter iſta quinq̄ nomina. dolus. lata culpa. leuis

culpa, leuissima culpa, z casus fortuit⁹, nã dolus est inuidiosa vel studiosa machinatio ad aliquẽ decipiendũ vt supra dictũ ẽ de dolo malo. Verbi gratia, deposuisti penes me libz z ego dolose ad finẽ qz titiũ quem scio furẽ esse z q̃ vult furari libz tuũ in domo mea intrare faciã dimitto ostiũ apertum vt intret z furet ego teneor de deposito subtracto qz cõmissi doluz. Sed lata culpa est nõ intelligere qđ oĩs intelligũt, vl nescire qđ oĩes sciũt vel qđ maior⁹ qs scit. Leuis culpa est desidia vel negligẽtia. Hz leuissima culpa est que aliquo mõ potuit ꝓuideri Et casus fortuit⁹ est inopinat⁹. qz rei euẽtus q̃ a nullo diligẽti potuit ꝓcaueri. vt inundatio. naufragiũ. ruina. incẽdium tẽpestas. incursus latronũ. de quibꝫ iusti. q̃ more. ꝓtra. ob. §. item is cui z ibi melius q̃z alii qua alia lex. z. C. de pig. act. l. que fortuite Et quãdo dolũ adhibet re⁹ intelligẽda sũt verba fm qz actor intelligit. alias debẽt intelligi ꝓba in ꝓpꝛio sensu. de spon. ex literis in tex. z glo. Itẽ qui dolũ obiicit dolũ pbabit. l. quotiẽs. ff. de pba. hoc tũ fallit in pastore. q̃ negat suo dolo vel negligẽtia ouez perijsse. z. in custode carceris. ar. ff. de edẽ. le. si q̃s. §. vlt. Itẽ dolus est fraus z nõ ecõuerso. ff. de pac. l. iur. gen. §. dolo. Sed cõtra. ff. de re. iudi. l. fraudẽ. vbi oz qz fraus nõ fit sine dolo. Solutio. Fraus fit dupliciter vno modo de re cũ cõsilio. z sic nunq̃z fit sine dolo. alio modo de re sine consilio. z qñ aliq̃s decipit aliquez re ipa ignoraãter. z sic fit sine dolo.

Doli capax est ꝓtim⁹ pubertati. scz quando mas habet. xij. annos z dimidiũ. tũc em̃ potest delinquere ꝓterq̃z in adulterio. fm Accur. Femina ꝓo qñ habet. ix. z dimidiũ annos. vt no. ff. de reg. iu. in. l. penul. Aug. ꝓdicit in epistola ad renatũ. qz puer dicit doli capax cũ est. vñ. annoz qz tũc mẽtiri z verum loqui potest. de ẞ no. in. c. oĩis vtriusq̃ sexus. de pe. z re.

Domicilij alicui⁹ est ibi vbi maiorẽ partem fortune sue ꝓstituit vl magnã ptem bonoz suoz. vl si ibi habet larẽ. i. familiã. vt. C. de inco. z censi. l. si ciues. li. x. vl si nihil ibi haberet assidue tũ ibi ꝓuersat Sola tamẽ domus nõ ꝓstituit domicilij. sz magz ibi erit vbi q̃s summã rez suaz ꝓstituit. vñ rursus discessur⁹ nõ sit. vñ cũ pfectus fuerit peregrinari videt z ad quẽ locũ cum redierit peregrinari desinit. de ẞ Jn. de fo. cõpe. et pte. Abbas tũ nõ potest habere domicilij nisi in suo monasterio. licet alij secꝛares clerici sicut z laici bñ possunt plura bñe domicilia cũ diuersis locis se ita instruxerint. vt nõ min⁹ in vno q̃z in alio se colloca sse videãt. Potest etiã q̃s esse sine domicilio fm Goff. de fo. cõpe. Et q̃zuis Goff. scripsit q̃ clericꝰ ibi habeat domicilij vbi larẽ ꝓstituit nõ semp vbi eccĩam habet. Archi. tñ no. q̃ locꝰ vbi clerici seu loca in quibꝫ clerici remanent ad residentiã sp debẽt pdomicilijs reputari. licet etiã aliqui ꝓtradicãt. z sic etiã no. Jn. z Hosti. de pul. c. ex ore. vide ó hoc Archi. de rescrip. statutũ. li. vj. glo. sup verbo actor z reus.

Dominiũ directum fm Azo. in sum. de iure emphi. circa fi. oz bñe ille q̃ possidet ciuiliter tanq̃z dñs. z illud oz dñij directũ. qz solui ij. §. ex ꝛria. ff. ó acq̃. pos. vl iõ oz bñe dñi directũ. qz sine oi alia obligatõe liberã pãtẽ hz rei q̃lit nõ est in illo q̃ hz dominium vtile vel mixtum

Dominiũ mexꝫ forte idẽ est qđ directũ. licet de illo dominio z sequẽti raro legat. Dicit tñ q̃ illa duo dñia mexꝫ z mixtũ sunt pon⁹ due differẽtie q̃ diuidunt ẞ gen⁹ implũ. vt sic oẽ impiũ aut ẽ mexꝫ aut mixtũ. vt iij. l. i perijũ. ff. de iurisdi. om. iu.

Dominiũ mixtũ est illud qđ ptim ꝓuenit cũ directo dñio z ptim cũ vtili

Dominiũ vtile fm Azo. oz bñe ille q̃ solum naturaliter possidet z nõ ciuiliter. vt emphi teota. z usufru. z feuda. qđ Jo. nõ placet. vt le. ij. §. ex ꝛrio. ff. de acq̃. pos. Hz quidã vt Azo. refert in sum. C. de iure emphi. dicit emphi. bñe quandã ciuiliter poss. iz z vtilẽ rei vendicatõez. ff. si ag. vec. l. j. Et differt dominiũ a possessiõe. vt. l. si q̃s. ff. ó acq̃. pos. in. §. differẽtia. Et ibi no. Bar. qđ sit dñiũ z quotdup lex. Et q̃zuis cõiter dominium tradat rei traditõe. dat tñ casus q̃ dominium tradit sine rei traditõe saltẽ noua qñ videlicet q̃s ꝓmus hz rem aliq̃ titulo. s. pigno ri obligatã locati vl ꝓducti. Et creditor⁹ placet debitori. placet q̃ habeas pign⁹ in solutum. z rãdet placet. vt no. in. l. cum domi nia. C. de pig.

Dñi recti erant q̃dã officiales defensores ciuitatũ vel municipioz

Dñi minoris magistrat⁹ sic dicti. qz dñi recti

qz suffragia duoz eligebant vn⁹ ꝓstitueba
tur a plebe, alter a maioribꝫ, vt. C. de. iu.
Dom⁹ sumit qñqz ꝑ agnatõe. l. cũ vn⁹. inꝑn
cipio. ff. de. ali. z. clb. leg. zad sille. inꝑn. Itẽ
ꝑ oibꝫ cohabitãtibꝫ in domo. C. ne. li. po. li.
pa. p. l. i. in fi. Recipit etiã ꝑ oibꝫ gerentibꝫ
eadẽ signa vel arma. Etiã cõiter dom⁹ ẽ q̃
ꝓstat ex parietibꝫ tectoz z fundamẽto, ptegẽs
nos a caumatibꝫ z imbribꝫ. Si oẽs de do-
mo nobiliũ dicunt an. bastard⁹ ꝓhendat
Et rñdet. caplẽdo ꝑ agnatõe tunc nõ cadit
Si ꝑ descẽdentibꝫ ex eodẽ sanguine tũc cõ
ꝓhendit. vt. in. l. pnũ. in fi. ff. de ꝓ. signi. Si
capit ꝑ habitatõe, tũc attẽdit an sit habitãs
vel ne. Similit recipiẽdo ꝑ portantibꝫ idẽ
signũ z est vidẽdũ an portet vel ne. Et dic
Bar. q̃ fm cõmunẽ modũ lombardie dicẽ
do oẽs de domo intelligunt oẽs de eodez
sanguine descẽdentes, sz qñ simplr fit mẽ-
tio de domo, tũc capit ꝑ loco. De hoc vide
Bar. in. l. tutel'. ff. ỏ. ca. dimi. Nã appellatõ
ne dom⁹ fm Bar. nõ cõphendit porticus
nisi fiat extẽsio vocabuli. Et sic statuta de
domo nõ cõphendũt porticũ. Alĩ. ꝟ. in. le.
certa. ff. ỏ. le. j. in. §. sz si q̃s ad op⁹. Stãte ḡ
statuto q̃ puniat rect⁹ sine lumĩe, in nocte
extra domũ fm illos ñ punit rect⁹ sb poz
tici domus sue.

Domũ reuocare ẽ dicere te nõ debere litẽ pa
ti eo loco q̃ ꝓuenerit, sz ibi vbi domũ habes
vñ legat⁹ q̃ mittit romã vel vocat a ꝓnci-
pe ꝑ necessitate vl' vtilitate reipublice, ñ te-
net tũc ibi rñdere, sz bz ius reuocãdi domũ
De h vide qđ legit z notat de fo. cõpe. c. vl.
z ỏ dicta, exposuit. z. ff. ỏ. iudi. l. ij. §. legatis.
Donatio fm Azo in sum. C. de dona. et fm
Hosti. in sum e. ti. §. j. est rel licite nullo iu-
re cogẽte mera liberalitate facta collatõ. vt
ff. e. ti. l. donari. Nã illicita rel donatio non
tenet. vt. d. l. §. scz Et ỏz donatio q̃si domi ḡ
tis ꝓtractatio. vt. ff. de don. cau. mor. l. sena
tus. §. donatio. Donatiõis aũt diuerse sũt
spẽs ꝑ vt no. Azo. z Hosti ibidẽ. qz alia est
inter viuos alia est causa mortis Et hec sunt
duo genera deuotionũ. vt instit. eo. ti. in. ꝑn
cipio. Itẽ deuotionũ int' viuos alia est ob
causam interpositam alia simplr. Et illarũ
simpliciũ alia est simplex pura z pfecta alia
imꝑfecta seu ꝓditional'. Et sub hac spẽ do
nationis ob cãm forte cadũt donatões iter
vir z vxorẽ, imo qñqz sunt simplices, z tũc
regularit' sunt phibite ꝓpter eãs q̃. no. C. ỏ
dona. añ nup. l. fi. añ mediũ. l. ibi simp. Licet
Interdũ em̃ donatões ille fiũt ob causa. in
honestã z licitã. z sunt ꝓmisse vt in casibꝫ q̃
sunt. ff. ỏ dona. int' vir z vx. l. si spõsus. §. cõ
cessa. vsqz ad. §. si marit⁹. z q̃ in illo. §. etiam
ꝓsueuerũt notari ꝑ doc. s. casu' plẽs int' q̃s
casus sunt aliq̃ in q̃bꝫ etiã simplex donatõ
valet. Iõ dictũ est supꝫ regularit' z spõsalia
dona. qz sp in dubiũ ob cãm futuri matri-
monij ꝑsumit facta. vt no. in. l. cũ veterẽ. C.
de dona. añ nup. Donationũ etiã cã mortis
tres sunt spẽs nõ fm ordinẽ regularẽ. sz eti
am fm ordinẽ alphabeti. vt in ti. de donat.
ꝓpter nup.

Donatio añ nuptias vl' ꝓpter nuptias scõm
Azo. in sum. C. e. ti. est illa quã facit spõsus
vel aliq̃s suo noĩe spõse vl' alteri noĩe spon
se. Et hec donatio ẽ ob cãm. Forte tñ sic ỏz
le. fi. C. e. ti. vbi ḃ exp̃sse habet q̃ nõ sit do-
natio simplex. qz sic sine matrimonio dos
ẽ nulla. ita hec donatio sine mrimonio nul
la ẽ. Hinc ẽ q̃ illa donatio vocat antiferna
q̃si ꝓria donatio. Et ỏz ab anti qđ ẽ ꝟ. z fer
na donatio. vt pal. l. C. e. ti. Marit⁹ em̃ ab
vxore accipit dotẽ. l. donatõem ob mrimo-
niũ. Sic ecõtrario ipe donat vxori ꝓpt nup
tias. Et tõ licz olim diceret donatio añ nu
ptias. tñ qz hodie cõcedit fieri ꝑ nuptias
tũc hodie vocat donatio ꝓpt nuptias. vt in
stit. de dona. §. ẽ z aliud genus. z dicta. le. ff.
Donatio cã mortis fm Azo. in sum. eo. ti. est
cũ q̃s vult magꝭ se habere q̃ eũ cui donat.
sub audi tradẽdo. vt se obligãdo ne hec dif
finitio legatũ ꝓtineat ꝑ ꝟba ibi posita. Dic-
titur em̃ tradẽdo vl' se obligãdo vt nõ refe-
rant ad testatorẽ. Differt aũt hec donatio.
s. cã mortis a legato. iuxta ea q̃ no. C. ỏ dona
§. j. in fi. Hosti. aũt eo. ti. in sum. §. j. eam sic
diffinit. Donatio cã mortis est timore mortis
imminẽtis vel future alicui⁹ rei. puide z li-
beralit facta collatio. Et hui⁹ tres sunt spe
cies fm Hosti. e. ti. in sum. quas ponit sub
§. q̃ el⁹. sub ꝟ. spẽs. nã donationũ cã mortis
ꝓma spẽs est cũ q̃s donat metu mortalita-
tis future z nõ instãt. Secũda est dũ quis
donat metu mortalitat instãt desperãs de
qualescentia. z hec donatio ꝓpt ei que est
inter viuos Tertia q̃ magꝭ vult se habere
q̃ eũ cui donat. z magꝭ donatariũ q̃ suum
heredẽ. Predicte species possunt colligi ex

l,senatus,§,mortis,iuncta,l,j.ff,co,tl,z sūt expsse,in l.ū.c,tl,

Donatio inter viz z vxorē fm Azo,in sum,C,e.tl,est que fit ꝓstāte matrimonio q̄ fm leges est,phibita,lō ne mutuo amore inuicem spoliarēt donationē nō sperātes sz p̄fusa erga se facilitate abutētes,nec esset eis studiū liberos potī educādi,Et ē illa ratio fm Azo,qz sepe futuz esset vt mīmonia separarent si nō donarēt hī q̄ possent. z mīmonia venialia essent,oia p̄dicta habentur co,tl,l,j,z,ū,Aliter tñ accipit,de h̄ vide Hostien,in sum,

Donatio inter viuos fm Azo,in sum,est qñ rē quā dono malo h̄re illū cui dono q̄z me,Hec diffinitio colligī pōt ex,l,j,in p̄n,ff,de donat,

Donatio int parentes z liberos fm Azo,in sum,C,de donat,inter viz z vxor,vbi dr q̄ oia illa q̄ dant ō donatōe int viz z vxorem dant etiā de donatōe int parētes z liberos Hec em̄ vt no,C,e,tl,l,donatōes,iuris impossibilitate phibite sūt,cū vna z eadē p̄sona iuris artificio estimet p̄ z filiꝰ,genitor,z genitꝰ,vt,C,de impu,z alīs substi,l,fi,ad finē,Si alter alteri donat sibīpsi donare videt,z lō nulla est donatio nisi i casibꝫ puta in dote z donatōe ꝓpter nuptias,vt,ff,fami,hercis,l,si pomponiꝰ phīladelphꝰ,z,ff,de colla,bo,z de colla,do,p̄ to,q̄ eq̄s passibus ambulāt,vt,l,fi,C,ō donat,añ,nupti,Itē cū donat mobilia filiofamilias eūti in castris,vt,C,famī,hercis,l,illū,Itē valet remissio vsufructꝰ in rebꝫ aduēticīs,vt,C,ō bo,lib,l,cū oportet,§,sinautē res,Et de oībus p̄dictis casibꝫ sz ī q̄bꝫ tenet hec donatio,est glo,no,C,de inoffic,dona,l,j,in verbo duabꝫ,Itē donatio facta ī alimentū,alias nō tenet donatio,sz tñ si facta ē ī filiū tā q̄z in extraneū vl collata in eū supmo iudicio ꝓfirmant eodē mō z cū eadē determinatione qua ꝓfirmāt donatio facta inter ꝓiuges,vt,l,donatiōes,p̄allega,C,de donat,inter vi,z vxo,

Donatio mera ē eadē cū simplici,s,qñ int viuos donatio fit,Qñ etiā dr pura liberalitate nō ob causam secutā,Si ꝓ fit ex cā p̄cedēte tūc dr remuneratio potiꝰ q̄z donatō vt,C,de bo,libe,l,cū oportet,§,cum aūt,

Donatio facta ob cām interpositā fm Hostien,in sum,e,tl,§,q̄t eiꝰ spēs,Est quedam donatio int viuos q̄ fit ob cām int̄positā z denotat vt aliq̄d fiat vel nō fiat vel ꝓpt q̄d fit donatio secuti ꝓpter finē,iuxta ea q̄ habētur,l,j,§,j,ff,de donat,vt etiā supī dictū est,

Donatio p̄fecta z pura est spēs donationis simplicī,z ē qñ statim pura liberalitate trāsferr dñiū rei date,de ista,C,de dona,z,ff,e,ti,generaliter,p̄ ro,z maxime,ff,eo,tl,l,j,

Donatio aūt imp̄fecta siue cōditionalis vel sub modo est etiā spēs donatiōis simplicis fm Hosti,ibidē,z est qñ statī trāsferr dñiū rei date,z nō nisi sub ꝓditōe,vel mō vel in die,vt dono tibi si rex intrauerit italiā,vel dono nō q̄ tuū sit hinc ad annū, vel aliq̄d hmōi,De ista materia reqre,C,de dona,q̄ fit sub mo,z ꝓdi,

Donatio simplex est q̄ cāz nō hz,z cū donat nullo casu velit ad se redire,qō decidit vl dat urum se p̄misit,vt,ff,de dona,l,j,

Donatio sub mō cōprehendit supī sub donatione p̄fecta vel imp̄fecta

Donatio sponsalicia fm Azo,in sum,C,de dona,añ nup,§,spōsalicia,dr illa q̄ a spōso sponse fit vl ecōtra,licet raro accidat,C,ti,p̄alleg,l,si a sponso,§,q̄ si sponsa īteruenīente,vbi dr si spōsa interuenīete vl nō intēnte,vbi dr si spōsa interuenīete vl nō inuenīete osculo donatōis titulo,qō raro accidit fuerit aliq̄d spōso largitū, Nō qz femineū gen̄ auarissimū ē in donādo,ff,ad vel,leia,l,sz si ego,in fi,vbi dr. Facilī se mulier obligat q̄z aliter donat, Et ibi no, Accur, Hec donatio fit intuitu mulier,z tō nō p̄dicī vere ꝓpter nuptias donatio,sz simplex, Cōditio aūt inest si steterit p̄ dantē,vt,C,de dona,añ nup,l,cū vetex snia,

Donec notat, Jo,an,calderi,ī commēto decreta,post cessionē,de,pbat,z significat diuersimode,put q̄duis medīū ꝓbabile significare declarat, Verbi grā lego filie decem donec nubat,significat legatū esse annum l,legatū,ff,ō annu,le, Nō qz hec dictio significat limitatōez, Et ex h̄ sequit q̄ testator voluit facere multiplicationez,cui fit limitatio ad tps nubēdi vt ex tūc nō debeat, Itē ibi,lego filie funduz cornelianū donec nubat vel donec capitolīū ascēdat,ñ significat legatū annuū,qz subtecta materia nō patit q̄ nō ē multiplicabile, Sz tñ significat extinctiōez aduenīete tpe nupꝰ vl ascensiōis capitolīj, Itē ibi donec iuētarīū fiat,bik nō licet creditoribꝫ z legatarijs hereditē

DO

cõuenire.l.fi.§.donec.C.de iur.delí.qz ſub lecta materia ℔ declarat. Nã inuentarium debet incipi z finiri infra certũ tps.vt i ea de.l.ꝺz. Jtẽ ibi creditoz facẽ debitoꝛi pactũ de ñ petẽdo.donec titi⁹ fiat ꝓſul. ſignificat limitatõez exceptõis p euẽtũ.z ſic etiã ꝓdi tiõez.vt ſi titi⁹ fiat ꝓſul finiat exceptio pac ti ſi ñ ſz moꝛiꝑ añ fiat ꝓſul.fiat ꝑpetua ex ceptio.l.ſufficit.ff.ꝺ ꝓdi.z ꝺmõſtra. Nã ex euẽtu icerto futuro ſignificaꝛ ꝓditio.l.itaq; ff.ſi cer.pe. Jtẽ ibi loc⁹ ẽ ꝓditiõi furtiue do nec dñiuz a dño recedat ꝑcat limitatõez z q ipo iure dñio recedẽte nõ ẽ loc⁹ ꝓditiõi.l ſine.§.tãdiu.ff.ꝺ.ꝓdi.fur. Jtẽ pmitto decẽ ſingul⁹ ãnis donec titi⁹ ꝓſul fiat.titio exñte ꝓſule ad huc obligaꝛ ſuz ipo iure ſz petẽtẽ repellã.l.eũ q ita.§.q ita.ff.ꝺ.ꝑ.obli Rõ qz nõ eſt in poteſtate diſponẽtiũ obligationẽ limitare tpe.vt ipo iure finiaꝛ tpe. Jtẽ lego fundũ donec titi⁹ fiat ꝓſul.ipo exiſtẽte ꝓſu le finiꝛ legatũ z dominiũ ipo iure ad here dem reuertiꝛ.l.fi.C.ꝺ leg.qz in poteſtate te ſtatoꝛis eſt facere legatũ tpale z finire tem poꝛe ipo iure vt ibidẽ. Jtẽ ibidono tibi pdium donec titi⁹ fiat ꝓſul.titio exiſtẽte ꝓſu le nõ finiꝛ donatio ipo iure. nec reuertitur dominiũ addonantẽ.ar.l.ea.lege.C.ꝺ ꝓdi. ob cauſam Ratio quia non eſt in poteſtate cõtrahentiũ facere ꝯctũ finiri tpe: vel dñiũ trãſferri z ſic de ꝓſimiliꝫ

Dos ſm Azo.in ſum.C.de iu.dotiũ.eſt qꝺ datur a muliere marito.vt.l.ſi rẽ eſtimatã. ff.de.iur.dotiũ.vel ab eꝫ pte vel extraneo. vt in.§.accedit.l.vnica de iure dotiũ. cum infinitis alijs.in q℔ dos ſp marito daꝛ vl eius pñ.vt.l.fund⁹.ff.fa.her.z ſi maritus z le.ſi filia.§.hec aũt.eo.ti. Et hoc ꝓpt onera matrimouiũ.vt.l.p onerib⁹.C.de iu.doꝛ.vt ꝑpetuo ſit penes eum.vt.l.j.ff.de.iu.dotiũ Et durat q℔diu durat matrimonium .niſi mariꝫ⁹ vergat ad inopiã.℔ ideo ꝺz.qz dos ſoluto matrimonio debet redire ad vxoꝛẽ vel eiꝫ⁹ heredes.ſicut donatio ꝓpter nuptias ad maritũ vel eius heredes.C.de.pac.quẽ. ſup do.le.pe.z aut.equalitas.vbi ꝺz q bo num eſt ar.de dote ad donaꝛ.ꝓpt nuptias Fallit hoc in caſib⁹ in glo.vnica circa me dium.in.c.quenit de emp.z ven. Dicit aũt ferna vt canit.glo.C.de.dona.añ nuptias le.ſi.j.que ꝓpter matrimoniũ ꝓcedit. et ſine eo nõ poteſt eſſe.vt pal.l.fi.C.de dona.an te nup.z.ff.de iure do.l.iij.cum ſimilibus. nec ꝓpter matrimoniũ phibẽt ſicut phiben tur ſimplices donatões Et oportet q dos q℔d matrimoniũ ſit nõ dando defectũ.ſed ꝺ iure ꝓtractũ.vt.C.de ꝓdi.obcauſam.le.j z repetiꝛ qñ mr̃imoniũ iure ſtare nõ poteſt.c. z ſi neceſſe.de dona.inꝰ virũ z vxo. Etiam reddiꝛ mulieri ſepate ꝓpter ꝓſanguinitatez ca.nup.z.c.j.eodẽ ti. Diuidiꝛ aũt ſm Azo. vbi ſupra dos in prouecticiã de q̃ habeꝛ in le.pfecticia.ff.de.iur.do.z in aduenticiam. Que diuiſio colligiꝛ ex.le.filie dotẽ.ibi nec dubiũ.C.de col.

Dos aduenticia ſm Azo.eſt q̃ non pficiſciꝛ a parẽte vel tanq̃ a parẽte.vt ſi extraneus dederit patri vt daret i dotẽ.l.pfecticia.§.ſi q̃s certã.ff.de iur.doꝛ. Vel ſi paꝛ nõ tanq̃ pater.ſed vt extraneus dediꝛ.puta qz debe bat filie z eiꝫ⁹ volũtate dediꝛ in dotem viro vt dicta le.profecticia.§.finali.ꝑ.certum.

Dos pfecticia eſt que a patre vel tanq̃ a pr̃e vel ab auo vel pauo pfecta eſt.ſ.de bonis eiꝫ⁹ vel facto eius p filio vel nepote eiuſ vel quã alias de mãdato eoꝝ ꝓſtituit vt preſes aut curatoꝛ dediꝛ de bonis alicuius eoꝝ. Si erat parẽs pdig⁹ l furioſus.nec refert an filia vel neptis ſit i poteſtate ꝓſtituta.vl emãcipata. Nõ em̃ ius poteſtaꝫ ſz nomen parẽtis faciꝛ pfecticiã a parẽte.g videꝛ data ſi ipe dicit vel iubet aliũ dare vel preſes vel curatoꝛ eiꝫ⁹ dediꝛ vt dictũ ẽ. Jdem eſt ſi negocioꝝ eiꝫ⁹ geſtoꝛ dederit z ipe ratũ habu erit q̃ oĩa habeꝛ in dicta.l.pfecticia in.pn. iuncto.§.j.z.fi.

Dotis ꝓuilegia ſunt m⁹ta. Rq̃re de ℔.Azo. in ſum.C.ꝺ ꝓui.doꝛ. Et ſpeĉ in tractatu li belloꝝ.ti.ꝺ.dona.inter vl.z.vxo.§.formaꝫ vbi notaꝛ.

Dotis pmiſſio ſm Hoſtien.vel nuda polli citatio ſm Azo.e.ti.fit p ſtipulationẽ z etiã q̃ñq; ſine p̃cedẽti interrogatõe. Nã pollici tatio nihil aliud ẽ q; offeꝛẽꝫ pmiſſio.vt no ta.C.eo. ſup rubꝛica.

De Dr

Dromones dicũt q̃ perãt manib⁹ ad fuãdũ tranſectũ maꝛ in ℔ rei publice militantes.z maris tranſitũ tenẽtes vel tuentes.C.ꝺ.of ficio prefe.pretoꝛis affri.l.ij.vñ etiã adhuc eoꝝundẽ naues nomie vulgari dromones appellantur.

De Du

Dublū sīue obscurū ꝓbum interp̄retādū ē p reo nisi in q̄ttuor casib⁹, s. qñ agit de causa liberali, de inoffi. test. de matrimonio et de dote, vt. de fi. instru. c. inter dilectos, in glo sa vlti. de re iudi. c. vl. Itē dubia sunt ī melioꝛē ptē interp̄tanda, de reg. iu. estote. In quib⁹ ad cōmunē intelligentiā ꝓbox recurrendū est. c. ex litteris, de spon. z tutior via in dubijs est eligenda, de homici. ad audiē tiam, z de spon. iuuenis

Dubius in fide est infidelis, de here. c. j.

Ducentarij dicunt duces, vel magistri ducē toꝛ militu⁹, q̄x dignitatē dicim⁹ substantiuo nomine ducenam.

Dūmodo, vide glo. in. c. nō p̄t. de p̄beñ. li. vj

Duellū ꝺr singularis pugna q̄ fit ꝓpter ꝓbationē alicui⁹ ita vt q̄ vicerit ꝓbasse credat, et vict⁹ in ꝓbatōe defecisse, z ꝺr q̄si duox bellum factū ad ꝓbatōem veritat⁹, ac si per testes q̄s intētōem suam fundasset. vt. c. ij. de pur. vul. Qñ aūt sit licitū vl nō, no. glo. ī. l. qua actōe, §. si quis, ff. ad. l. acq̄, vbi ꝺr. Si q̄s in colluctatōe vl pancratio vl dū pugiles inter se certāt, ali⁹ aliū occiderit z in publico certamīe cessat aq̄lia, q⁹ glie causa et nō iniurie gr̄a damnū datū videt. Et duellum nō ꝺz fieri p eccīa, vt in. c. j. de cle. pug. in duel. Si tū cleric⁹ faceret duellū z nō sequeretur moꝛs vl mēbꝛi detrūcatio posset ex sui ep̄i dispēsatiōe in susceptis ministrare z etiā p̄mouer̄i, vt in. c. p̄al. Etiā de iure ciuili duellū non p̄mittit. l. cū filij⁹. §. j. ff. de lega. ij. z ibi no. glo. fi. Et dic̄ ibi Bar. se audiuisse ab imp̄atoꝛe q⁹ añ̄cx duellū p̄mittat q̄ncx req̄runt. Primū q⁹ ille q̄ puocat sit suspect⁹ vel diffamat⁹. Secundū q⁹ nō possit ꝓbatio haberi de eo de quo inculpatur Tertiū q⁹ puocat⁹ sit par vel maioꝛ p̄uocanti, q⁹ minoꝛi vel inferiori nō licet ascēdere ad supioꝛē. Quartū q⁹ cā sit p̄sonal⁹ z nō pecunialis. Quintum q⁹ electa sit per duellum via armoꝛum, z non via strepitus iudicialis. Sed Jo. de imo. dicit q⁹ reperit ꝑm leges feudoꝛ in trib⁹ casib⁹ p̄missuꝫ eē duellū. Prim⁹ ī ti. de pa. teneē. §. si q̄s hoicꝫ ī. c. j. col. p. Secund⁹ in eadē institutōe. §. si q̄s aliū. Tertī⁹ etiā eadē institutiōe. in. §. si q̄s miles, vbi videt inuenire q⁹ in q̄libet cā capitali p̄t fieri duellū, licet glo. ꝺ teneat ꝺ iure lombardoꝛ, q̄ glo. remittit ad summā Sof. boniuen. q̄ facit tractatū de pugna et duello. Et ꝺr etiaz duellū monomachia a monos qꝺ est vnū. z chia pugna. q̄si vnica z singularis. z lō inter laicos ꝓhibet, quia in eo, de⁹ temptat. ij. q. v. ca. monomachia. Nec obstat exēplū dauid pugnātis cū golia, q⁹ ꝓuiligia paucoꝛ nō faciūt cōem legē xxv. q. ij. c. nō exemplo. Et in his q̄ raro fiunt miraculū est. in aut. de ꝓsulib⁹. §. j. circa mediū. coll. vij.

Duplicatio ē allegatio q̄ dat reo ad infirmādū replicatōez actoꝛ⁹. vt insti. ꝺ repli. §. rursum. z no. ī spe. ꝺ except. §. nūc ꝺ replicatiōe Vel ꝑm alios ē elisio vl anichilatō replicatōis. z hz fieri a reo ꝺ replicatōez actoꝛis.

Duplicitas ꝓhibetur in sex casib⁹. vt no. Archiꝺ. xvij. q. ij. in nullo

Duplonia. vt. ff. de ꝺ. obli. ꝙtinu⁹. §. cuz ita Est iter duplicatū vel sterilitas ꝑm glo. ibidem. nā tex. ibi exponit dicēs. Neq̄ duplāte in diebꝫ ac noctib⁹ z oñi tēpestate ꝙtempta iter ꝙtinuare cogat. q̄si dicat ꝙ duplonia facit. nā tex. ibi. ꝓhibet eū q̄ ep̄bet damnum ꝓmiserit. nec cū duplonia te cogi iurū nec tā delicate ꝓgredi vt rep̄hēsione dignus appareat. vel ḡ duplonia ꝺr iste q⁹ data vtit dieta. vel est ille q̄ fortuito ꝛpis euētu de duabꝫ dictis facit vnam

Dūtaxat. de ꝙ vide Archiꝺ. rescrip. statutū §. in nullis. li. vj. z de iureiu. c. j. eo. li.

Duplois vel diplois est dupla vestis.

De Ec

Ecclesia ꝙmis

chidya. de elec. fundamenta li. vj. in ꝑn. multiꝫ modis dicitur Qñq̄ ꝺr collectio sanctoꝝ. vt. xxij. q. j. nuptiarum. xxxij. q. iij. recurrat in fi. Secundo est catholicoꝝ vel fidelium collectio. de ꝙse. di. j. eccīa. et sic sumitur. iij. q. iij. engeltrudā. Et nota q⁹ sicut ex decretali pape. ca. ij. sumit⁹ tūc eccl'ia est nomen grecū. z ꝺr in latino ꝙuocatio ꝓpter hoc q⁹ oēs ad se vocat. Et de expositōe huius nominis eccl'ia. vide. c. querelā. ne p̄la. vl. sumas sub an. cen. ꝙce. in glo. vbi no. Nā synagoga est ꝙgregatio q̄ ꝓprie est iudeoꝝ. Sꝫ ꝙuocare ꝓprie est vtentiū rōne. Cōgregari aūt solent pecora. vt dic̄ Hugo. Et dicitur

catholica,ſ. vniuerſalis qz p vniuerſuz mũ dum eſt ꝓſtitura,ita exponit,gl. C. de ſum. trí,z fl.ca,ſup rubrica. Vel vniuerſalis ꝺz ſd eſt,generalʼ in eadẽ doctrina ad inſtructi onem vel adminiſtrationẽ,vt in ꝑal.c.iulij pape,vlʼ ꝺz eccia ſm grecos ab eccleis qꝺ ẽ miſerãs,qz ipa plena miſericordia eſt. Nam nanq̃ claudit gremiũ ſuũ redeũtib⁹. C. de ſum.trí,in epla inter claras,que eſt Joh⁹is ſanctiſſimi archiepi vrbis romane ad Juſtinianũ impatorẽ z incipit Victor Juſtinianus pl⁹ z habebit ſex calũnias. Et ꝺ hec retí,ſup eo,libꝫ.vj. Tertio eſt collectio malignantiũ,ꝑs. Odiui eccleſiam malignãtiũ Quarto eſt muroz ambit⁹. Et vide glo,in ꝑ.matricẽ,in cle.j.de ſen,excõ,ibi ꝓcordantie,z qñq̃ ſumit ꝓ materiali eccia z eccleſie parietib⁹. Quinto ẽ corpus xpi Sexto ꝑla ture eccie. Septimo obuentiões eccíaſtice quentes rõe eccie. Octauo epalis eccleſia Et hãc deſpõſat epꝰ qñ ꝓſecrat. Nono vl ri eccíaſtici,l.xtiij.diſ.ca.j. Decimo canonici matricꝭ eccie,xliij.q.j.ꝑ.vlt. Undecimo maior ꝑs capituli,l.vj.di,apoſtolica. Duodecimo ſignificat epm tm̃.vij.q.j.ſcire. Tredecimo eſt quelibet eccia puincie cathedralis nõ romana. Nã apellatõe eccie matricꝭ intelligit eccia cathedralʼ,ſz nõ romana,vt in c.cũ ſup.de vſu pallij. vide glo.ij.in.c. cum clerici,ꝺ ꝑ.ſig.z.x.q.j. Antiquo eccie cathedralis noie etiã intelligit epꝰ z capitulũ illius eccie.z nõ alij clerici. Et eccleſiarũ bona ſunt dei,licet eiñ oia ſunt ei⁹. Ꝫ tñ ſpẽalius. Et eaz res z ꝓfou'ediuio z humano iure ab exactõlib⁹ ſeculariũ ꝓſonaz ſunt imunes.c.cq̃q̃.de cen.li.vj.z eccia nõ ꝺz ditari cum aliena lactura.l.iij.diſ.generalʼ.de pecuã.ff.de ꝓdi,inde.l.nã hec natura

Ecce no. Paul⁹ in cõmẽto.c.iij.loco ꝺ ꝑbat. Etiam illa dictio implicat.C.ſi tu. vlʼ cur.l. etiam.z.l.fi.

Ecule⁹ eſt gen⁹ tormenti ad modũ crucis diſpoſitũ.C.ꝺ male.z mathe.l.z ſi excepta,ĩ fine. De ꝰ.xtiij.q.j.c.j.p archi.

De Ed

Edes ſm Azo,dicunt edificia vrbana,ſicut ville ruſticana,ita exponit.ff.de ꝑ.ſigni.le. fundum

Edere actiõem ſm Azo,in ſum.C.de eden. eſt exprimere vel deſignare ius q̃ quis petit aliquid ab aliquo in iudicio. Et aũt editio actionũ vel p libellũ iudici oblatũ,ſ. vt per eũ reo detꝛ z ipe deliberet vel in alio quẽ ipe deſcripſit vel ſine libello dictãte auctore vlʼ ſapiẽte ſuo q̃d tũc eſt dictatur⁹. aut q̃ iure ẽ vſurus.ff.e.ti.l.j.ſ.edere.

Editio inſtroz ſm Hoſti.in ſum.de fide inſtru.ſ.an inſtrm edi poſſit z q̃liter fiat. Et editio inſtroz ꝑt dici copiatio vel cõlcatio facta coꝝ iudice vel eo pũte ſiue aduerſarius ſit pñs ſiue nõ ſaltem cũ ꝓſulet vt.l.j.ſ. editões.ff.de eden.vbi de editõe inſtrumẽto in glo.ibidem. Nam edere eſt oſtẽdere z copiam deſcribendi facere,vt notat⁹ in.c.j. de ꝓbationib⁹

Edictũ q̃nq̃ eſt idẽ qꝺ mãdatũ ꝓncipis ſm illud Luc.ij. Exijt edictũ a ceſare auguſto. Q̃nq̃ idẽ eſt qꝺ generale ſtatutũ ꝓncipis. vñ. Edicũt reges,indicit feſta ſacerdos. Et differt a ꝓſtitutõe,qz ꝓſtitutio ꝑt eẽ generalis vel ſpẽalis.vt.l.ff.de ꝓſti.ꝑn.z ſic accipitur. C. de edicto diui adri.tol.z ſimilib⁹ Q̃nq̃ idẽ eſt qꝺ ſtatutũ vel mandatũ ꝓtoris ſicut oia ꝓtoria edicta.vt edictum de albo ſcribendo,z ꝺ in ius vocãdo,z de hmõi de quib⁹ vide ſpe.de acti.ſeu petí.ꝓponẽdis ſ.poſtremo.ꝑ.nũc dicamus,de edit. Et q̃dam alia differẽtia edictoꝝ ẽ z diuiſio qz q̃dam ſunt,ꝓhibitoria.vt edictum de teſti.z matrimonio.q̃dã pmiſſoria.vt de iuretur.

Edictũ ꝓhibitoꝝ eſt illud in quo regularit oĩs pmittit q̃ nõ ꝓhibeat.vt in ꝓcuratoꝝib⁹ z in teſtib⁹.ff.de teſt.l.j.z ꝺ trãſla.ꝑla.ca,inc corꝑalia.

Edictũ pmiſſoꝝ ſm Jo.calꝺ. de ſupplen. neg.ꝑla.romana.li.vj. eſt illꝺ qꝺ regulariter eſt ꝓhibitoꝝ.z tñ in certis caſib⁹ pmittit. vt in.c.romana.ꝑal.

Edictum carboniani. Reqre ſupra carbonianum

Edictuz diui adriani ſm Azo,in ſum.C. de edic.di,adri.tol.ꝓ tinebat q̃ ſi ſcript⁹ heres poſtularet ſe mitti ĩ poſſeſſionẽ nõ aliter fieret miſſio niſi viceſima ꝑs daret reipublice. Et qz multe erãt interptatões z diſtinctiones circa ꝰ edictum facte. Ideo hodie ſublato hoc edicto fit miſſio in poſſeſſionẽ rerum hereditariarũ iuxta diſpoſitõez quã ibi diſponit ſeu ponit Azo. Et ideo ponitur vna rubrica de edicto diui adri,tolꝰ. in vj.li.C.

Edictū edilicīū ꝺr idē qꝺ actio edilicia Naz actio edilicia ab edicto edilicio descēdit. vt l.cū aūt.§.he actōes.iūcto.§.edilicie in.l.fi. ff.de edi.edic.de ꝺ reqre supꝰ actio edilicia

Edictū prorūm ē qꝺ ꝓtor edixit tubēdo. mandādo vl' ꝓstituēdo. vt fec in edicto de dam. infec. vt. ff. de dam. infec. l. ꝓtor ait. z in alīs pluribꝫ forte p eodē sumit ꝺ mādare et iubere. licz alīs differāt. vt no. ff. q iussu. l. j. §. necꝫ putet qlīcꝫ ꝺ grauit z aduersus eos cōstitutū. ff. nau. cau. sta. vtꝫ. dictū est

Edictū successoriū fm Azo. in sum. C. eo. tl. est quo puidet creditoribꝫ. Et dicit ibi glo. q est qꝺ poribꝫ nō petētibꝫ sequētibꝫ petētibꝫ pmittet. z est in ea. l. de gradu in gradū de capite in caput. C. de suc. edic. le. j. Naz illud edictū ꝓpter creditores inductū est. ff. eo. l. j. vbi illa scripta q̄si de ꝺbo ad ꝺbū posita sunt. z ꝺ iō ne creditoribꝫ lōgior mora fieret dū bona hereditaria vacua sine dño diuti⁹ iacerēt. Bñ igit putauit ꝓtor ꝓstituere temp⁹ bis quib⁹ bonoꝝ possessiōes detulit z dare successorē inter eos vt citius possent creditores scire vtrū habeant cū quibꝫ congrediant an bona vacantia fisco delata sint an potius ad bonoꝝ possessionem pcedant quasi sine successore defuncti.

Edilis olim dicebat q nō solū ꝓstituebat a plebe ad hoc vt pesset edilibꝫ. vt. ff. de ori. iu. le. ij. §. item vt eā. sz etiā pfuit plebiscitꝫ qui etiā editu⁹ dicebat a noīe edes z a ꝺbo tueoris. qꝝ tuebant edes. vt instit. de tute. §. tutores aūt. ne in ciuitate essent dom⁹ ruinose vl' inordinate posite i iudiciū reipublice. deinde plebs sibi pres creauit q etiā plebē excederēt de numero patrum. vt. ff. ꝺ oriu. l. ij. §. deinde. v. z. vj.

Ediles curules sūt ꝓstituti postꝫ placuisset plebi q etiā curāt de edibꝫ patꝝ z negociationibꝫ. vl' etiā de edēdis habebāt. vt no. ff. ꝺ offi. pfec. vigi. l. j.

Edilis cerealis ꝺr a cerere. qꝝ pfuit annone. id est. frumēto distribuēdo. Itē etiā ꝺr pfectus annone. de quib⁹ edilibꝫ in pal. l. j. z. l. ij. §. deinde. ff. de orig. iur. hic tñ ꝓprie vl' improꝑe de edo dis. z nō de edilibꝫ edilis dicit nec etiā spectat ad eū cura edilū sed ediliuz. Qñꝫ est alteri⁹ administratōis nomē alīs ꝓpositum p vsurpatōem ei⁹. z quidā credūt vocari ꝓtinue annone pfectū Azo tamē in sum. C. de offi. pfec. anno. dicit q annonez publice functiones a quolibet debēt pstari. si tūc qñ aliquis ꝓuilegio vel pscriptiōe ꝓtendebat excusatōem pfect⁹ annone de ꝺ cognouit z aliqñ imponebat ei pena. xxx. librarum auri.

De EF

Effusionis ꝺbū abundantiā significat. xvi. q. j. reuertimini. xlij. dist. i. sepe. vide glo. de sen. excō. c. cū illo. in ꝓ. sanguinis effusione

Effusio z electio Reqre supꝰ actio de effusis

Effeminati dicunt qb⁹ virilia excidunt. vel sodomite

Effractores dicunt q siue diurni vl' nocturni furādi cā solēt domos effringere. vt. ff. ꝺ ni furādi cā solēt domos effringere. vt. ff. ꝺ effra. z expila. l. j. z. ij. vel q carcerē seu aliud frangūt z euadāt. Et aliꝫ puniēdi sunt diurni z aliter nocturni qr atrociores sūt z acerbius puniūtur. vt. c. si ꝓdiēs. ꝺ homic. z ff. ad. l. acq. l. j.

De El

Electio fm Jo. est alicui⁹ persone idonee ad dignitatē vl' fraternitatē siue societatē seu forma canonice facta vocatio. z hoc mō electio sumit stricte. cuius eligere ad multa se habeat. vt etiā no. goff. in sum. e. ti. §. j. in pn. Vñ ad electōem tria reqrunt. s. auctoritas. numer⁹. z zel⁹ auctoritas ꝓsideraī in dignitatibꝫ z meritꝫ vite. zel⁹ cōsistit in aio vt sine carnali aio fiat. sz fm meritū psone eligēde. vlij. q. j. si g. licet ꝓtra istā ꝺditionē sepi⁹ cōmittak electio de facto. non de iure Vñ quadruplicit eligi solēt. vl' qtuor portis intrare viri ecclastici. Vñ poeta. Quatuor ecclīe portas itrak ad oīs. Lciarset simonis sanguinisqꝫ dei. Prima patet magnis nūmo sz altera charis. Tercia sz paucis qrta patere solet. De numero pz. Debz g electio fieri fm ista tria: habito respectu meritī ad merita. zeli ad zelū. numeri ad numeꝝ. Si tñ ex vna pte sit dignitas z zelus melior tā respectu eligētiū qꝫ electi. z ex alia pte numer⁹ maior certe ꝑualebit dignitas cū zelo ipi nūero. vt. ff. ꝺ elec. c. ecclesia vra Itē differūt electio. collatio. z psentatō. nā electio fit p collegiū ad dignitates. z papa ꝓfirmat z qdlibet collegiū ꝺr eligere plāū suū nisi aliud sit de ꝓsuetudine vl' ꝓuilegio vt ꝺ elec. z elec. ptāte. c. j. Collatio fit ad beneficiū simplex. z ptinet de iure cōi ad epm.

ꝑ totã dyoceſim cũ ꝯſenſu capituli niſi ali
ud habeat ꝯſuetudo vel ꝓuilegiũ. z dat ple
nũ ius. nec indiget ꝯfirmatõe. Sz pñtatio
ptinet ad patronũ. nec dat plenũ ius pñta
to. ſz reqrit inſtitutio z iueſtitura ep̃i. vt per
to. ti. de iure patro.

Elementa ꝓma ſunt q̃ttuor ex q̃bꝫ oĩa corꝓa
ꝯſtituunt. q̃bꝫ viribꝫ totꝰ mũdꝰ gubernat. ſ.
terra frigida z ſicciſſima. aq̃ humida et fri
gidiſſima. aer calidꝰ z humidiſſimus. ignis
ſiccꝰ z calidiſſimꝰ. ꝓmũ melancolicũ. ſcõm
flegmaticũ vel fleumaticũ. tertiũ ſanguine
um. z q̃rtũ colericũ. vt no. glo. in ꝓhe. inſti.
ſup ꝑbo. ꝓma elementa.

Elogiũ idẽ eſt qđ teſtamentũ. Vel ỏr etiam
eulogiũ vt infra dicetur

De Em

Emancipacio ſm Azo. eo. ti. eſt relaxatio pa
trie poteſtatꝭ corã iudice facta. z ỏr q̃i extra
manũ. i. poteſtatẽ patris poſitio. qr qñ filiꝰ
extra manũ pr̃is ponit. tũc emãcipat. vt in
ti. C. de emã. libe.

Emãcipatꝰ ỏr filiꝰ vl̃ nepos q̃ a iugo a pote
ſtate vel manu pr̃is vl̃ aui eſt relaxatꝰ. z ſui
iuris effectꝰ. qr emãcipare ẽ a ptãte manu.
z a iure patrie ptãtis dimittere vl̃ liberare
Sz manumittere ẽ ꝓpriũ a ꝓprietate eripe vel
emittere ſeu ſinere. Et ſic emãcipatõ ptinet
ad liberos. z manumiſſio ad ꝓpios. Et no
ta qꝺ deꝰ emãcipauit hoiez. dũ dedit ei libe
rũ arbitriũ. z ſic ſumꝰ filiꝰ dei emãcipati. c.
niſi cũ ꝑdem. de renũci. §. ver. vbi de ħ. gl.

Emãſor ỏr q̃ diu vagꝰ fuit extra caſtra. tan
dem rediẽs ad caſtra. vt. ff. de re. milli. le. iij.
§. emanſor. Et ponit de pe. diſ. j. §. pene. vel
ỏr q̃ imminẽte lite fugit extra caſtra z pace
reformata redit

Embola felix appellat vl̃ romanoꝝ iuuẽtus
excreſcẽs. vñ annꝰ biſextiꝰ ỏr emboliſmus
vl̃ emboliſmal. qr creſcit i vno die. de ħ. C.
de ſa. ſan. ec. l. iubemꝰ. in glo.

Emergere eſt aliq̃d ſubito euenire vl̃ accide
re. z ſic forte accipit. C. de adminiſt. tu. l. cũ
quedã. §. ſine hmõi. Et nota differentiam
inter illa q̃ ſit q̃ſtio emergẽs z incidẽs z qũo
differãt eſt glo. optima. c. j. de or. cog. Et di
cunt ibi doc. qꝺ incidẽs reſpicit negociũ ꝓn
cipale. z tãgit merita eiꝰ ſiue ſit acq̃ſituꝫ añ
ſiue poſt lit. ꝯteſt. Emergẽs ꝓ tm̃ proceſſuꝫ
reſpicit z tẽdit ad ipm̃ impediẽdũ ſiue etiã
añ ſiue poſt lit. ꝯteſt. oꝛiat Et ỏr emergens
q̃ſi extrinſecꝰ euenies. z nihil cõe hꝫ cum ne
gocio ꝓncipali. Sz incidẽs intrinſeca re
ſpicit negociũ ꝓncipale. Quãuis eñ vtrũq;
oꝛiat ex circũſtãtijs tũ in ħ intereſt. qr ex
circũſtantijs cauſe vel negocij ꝓncipalis z
emergẽs ex circũſtantijs iudicij vl̃ proceſſus
Vñ Incidẽs ꝓmit. emergẽs iurgia differt
Et ad ſaluandũ glo. ꝑal. q̃ videt deficere in
differẽtia quã potuit. qr incidẽs etiã in iu
dicio ꝑ oꝛiri. ſ. opponẽdo pactũ de nõ petẽ
do. z emergẽs q̃q; añ lit. ꝯteſt. vt ſi excipi
atur de excõicatõe añ lit. ꝯteſt. Dicas qꝺ in
cidẽs ỏr hr̃e cãm vetuſtioꝛẽ ad negociũ ꝓn
cipale. Sz emergẽs ỏr de nouo oꝛiri. qr tẽ
dit ad ipugnandũ. z añ proceſſum de nouo
factũ eſſe nõ poterat. cũ nõ poſſz ipugnare
nõ ens. fac. c. ad diſſoluendũ. ỏ ỏſpõ. imp. z
eſt glo. bona in. l. qđ iuſſit. ff. ỏ re iuđ. q̃ dat
exemplũ incidẽs. vt ſi actoꝛ ỏr ſuꝰ emergẽs
vt teſtẽ nõ admittẽdo. Et tibi doc. plene no
tat de ħ an ꝓtor vel iudex poſſet reuocare i
terlocutoriã p quã q̃ſtio incidẽs vel emer
gens decidatur

Emiola. i. ſeptupla. ꝯpoſitũ ab emi. i. dimi
diũ. z olon totũ. q̃ ꝯtinẽs totũ z dimidiũ. z
eſt vſura q̃ ꝯtinet totũ. z alterã eiꝰ ptẽ. vt ſi
de q̃ttuor ſolidis accipiat in fine anni ſex

Emeriti dicunt milites veteres q̃ tã ſũt a mi
litia ſoluti. vt. ff. de vetera. milli. ſuc.

Emptio. Re. ſup̃. ꝑbenda emptio. z ꝯtrahit
pꝰ q̃ de pcio ꝯuenit ea mẽte vt pcium ſoluat.
Nã ſi imaginarie z p ſilitudinẽ de pcio cõ
ueniret emptio nulla eſſet z ꝯtrahit ſolo cõ
ſenſu ſiue inter pſentes ſiue int̃ abſentes p
nũciũ vel epl̃am. vt pbat inſti. e. ti. in ꝓn. et
ff. eo. l. j. §. vlt. z. l. ij. §. j. z arre datio ẽ argu
mentũ emptionis

Emptoꝛ bone fidei ỏr eſſe qui aut ignoꝛauit
rẽ alienã. aut putauit eũ q̃ vẽdidit hr̃e pote
ſtatem vendendi

Emphiteoſis ſm Azo. i ſum. C. de iure em
phi. z ſm Soff. i ſu. rubr. de loca. z ꝯdu. §.
q̃d ſit emphiteoſ. Dr̃ q; emphiteoſis grece
eſt melioratio latine. Ab initio eñ ſterilia
tm̃ p hũc ꝯctũ ꝯcedebãt. vt is q̃ accipet rẽ
in meliorẽ ſtatũ deduceret. et ſterilẽ fertilez
redderet. poſtea tũ pmiſſum eſt de reb; fer
tilib; z fructuoſiſſimis emphiteoticari poſ
ſe. vt. C. de iure emphi. l. j. in ꝓn. Et ỏr em
phiteoſis vl̃ emphiteoticꝰ ꝯtractꝰ ille q̃ in

meliorationibꝫ ꝛ ī rebꝫ solt tm̄ ꝺsistit. Eccle siasticus aūt emphiteosis ꝺsistit ī his ꝛ etiam in ipis mobilibꝫ q̄ ad ħ ꝺgrua videtur iconomo, vt. C. de sa. san. ec. in aut. ppetuo ꝛ aut. leges q̄s ꝛ alijs gubernationibꝫ. et put cōlter ꝺr. tunc emphiteosis est media inter locationē ꝛ venditiōem. Et ita diffinit Zeno impator. imo dīc dictū cōtractū esse q̄ddā tertiū genꝰ ab emptōe ꝛ locatōe sepatum. vt. l. j. C. de iu. emphi. q̄ lex ē zenonis Sz Nost. suā diffinitōez ſm hanc intellexit. vtputa quēadmodū hosti. dīc. ꝛ est ħ iō quia decretal' potuit emphiteotam ponere sub ti. de loca. ꝛ ꝺduc. q̄ magꝭ sil'is est emphiteosis locatōi q̄s vēditōi cū dñiū retineatur ꝛ aliq̄d certū annuatim recipiat. vide spe. ꝺ loca. ꝛ ꝺduc. §. nūc aliq̄. Inde emphiteoticꝰ. ca. cū. adiectiuū. vñ ꝺr emphiteoticus ꝺtractꝰ. emphiteotica ꝺcessio. ꝛ emphiteoticū instrm̄. Jñ etiā emphiteotico as. l. emphiteosim ꝺcedere. Et ē natura hui⁹ cōtractꝰ vt soluat pensio sic ꝙuētū est nisi res ex toto pereat. Jtez q̄ licet dño autoritate sua emphiteotā ꝛ eiꝰ successorē expellere si p triēniū cessauerit soluere pēsionē. sed emphiteota eccie p biennīū repelli potest si ñ soluerit pensionem

Emphiteota vel emphiteoticariꝰ ꝺr ille qui agrū ꝺduxit vel accepit ad tps colēdū sub certo p̄cio. Cuiꝰ ꝺrīū dñs vullradꝰ tenuit vicz q̄ nūq̄z ad tps sz bñ ppetuo tpe ꝺducit q̄ddu viuet hereditario iure tenēdū ꝛ colēdum sub certo p̄cio ꝛ certis ꝺditiōibꝫ put inter ipos ꝺtractū ē. p. l. j. C. de iure. emphi. ibi ppetuo stabilitate. ff. si ag. vecti. vel emphi. pe. l. j. §. q̄ ī ppetuū Et dixit ħ expſſum cē in. l. j. §. quicūq̄z. C. de fun. p̄ri. vl' ppetua scriptura interuenīēte. ꝛ ꝺsensu vtriusq̄. l. dñi ꝛ emphiteote adhibito in ħ statim. s. vt dñs aliq̄d p re accipiat ſm q̄ inter eos ꝺueniret vl' pecuniā vl' aliā rē. puta p̄dīū aliq̄ vl' sil'e vt ꝑtiū sit dñi. Jtē vt ħ emphiteota de ceteris annis singul' vl' duos venetos vl' simile soluat in specie reddit⁹. putaIt Azo. in sum. C. de iure emphi.

Emphiteomata vl' emphiteumata ſm azonē. e. ti. sūt res meliorate. ꝛ ita exponit tex. l. iij. C. e. ti. vl' meliorationes q̄bꝫ ager labore sic retinētis melior efficit

Empleumata dicūt impositiōes. vñ emplegrece est iposition latīe. vl' sūt supstitutiōes siue supabūdantie. Jtē empleuma est emi/nēs scīptura. Et dīc Accur. in. l. tigni. ff. ad exhi. q̄ empleumata sunt ornamēta vasoꝝ vel ornatꝰ aut varietates coloꝝ. vt. ff. de vitri. ꝛ ole. lega. l. iij. §. ꝑ.

Emolumentū capit ꝑ sustētamēto ī dispositione ꝺtēto. ꝛ onere sibi annexo q̄z ex emolimēto regulat' onꝰ vt onerꝭ vel q̄libet alio medio disponēte ꝺclusum videt. ꝛ materia subiecta patit. Verbi grā. Lego titio decē ꝛ volo q̄ det seio q̄ndecim nō tenet onus i q̄nq̄z. ꝛ sic ī excedēti q̄ntitate. l. impator. §. j. ff. de lega. ij. Rō q̄z licet hec sit volūtas testatoris. tm̄ materia subiecta nō patit ħ significatū. s. onꝰ eē sine emolumēto vel citra emolumētū. q̄z quē ñ honoro cūdē nec onerare debeo. Jtē ibi. lego decē tibi vt des titio libz̄ tuū q̄ valet q̄ndecim si acceptas. ꝛ teneris ad onus libz̄ valētis q̄ndecim. l. i. perator. §. enimuero. de lega. ij. Rō q̄z significatū sumit ex verbis testatoris ꝛ acceptatiōe legati nā ꝑ acceptatōem videꝭ rē tuaz tm̄ extimasse ī qua onerat⁹ es. Jtē ibi testator legat tibi decē ꝛ rogat vt sticbū seruum alienū q̄ valet q̄ndecim titio des. si accepras legatū nō teneris titio vltra emolumētuz. l. generalit. §. q̄ alienū. ff. de fideicōmiss. hēre. Rō q̄z acceptās versit' ignorat valorem rei alienē. Jtē ibi. testator legat tibi fundum valentē centū. si centū dederis heredi alieno. si onerarit restituere fundū. nō teneris vltra emolumentū. l. cluitatibꝫ. §. j. ff. ō lega. j. Sil'r si fundus legat⁹ ē titio. ꝛ onerat⁹ est in dando aliū funduz q̄ est maioris valoris nō tenet onꝰ vltra emolumētum. ꝑ al. l. impator. Item ibi. testator legat mensam que est debitoris ꝛ creditoris. legatarius acceptat ꝛ onꝰ debitoris est vltra emolumentū. tenet onꝰ vt in. l. cū pī. §. mēse negoclum. ff. de le. ij. q̄z ex vniuersitate cōcurrit volūtas testātis ꝛ acceptātis. Ad nota q̄ mīnꝰ emolumētū nō patit malus onus ħ tm̄ onꝰ nō cēset mīnꝰ q̄n vere vel ficte ē eq̄le ꝛ sic ꝺminuto emolumēto ꝺminuit onus inq̄ntū esset emolumēto matꝰ. ꝛ ħ vez nisi vbi p̄ ꝺest culpa iputari hūti emolumētū Sz tūc nec onꝰ videt matꝰ. q̄z eq̄parasse videtur et finalit' pꝰ multa dicta Bar. ꝛ doc. in. l. plauci⁹. ff. ō ꝺdi. ꝛ ꝺmon. Cōcludit q̄ emolumētū onꝰ sibi intūctū regulat vt voluntas disponētis vel acceptātis declarat

EN

Emologari, alias omologari est confirmari vt dicim⁹ ꝙ arbitrium emologat. i. confirmat silētio decē dies tacite vl̄ expresse ſm Hoff. in ſum. de arbi. §. effectus.

Emunitas ſm Hoff. in ſum. eo. ti. ē libertas ꝓcessa eccleſiis vl̄ eccleſiaſticis ꝓſonis z rebus aliis ad eas ſpectātibus. Vel ē priuilegiū ecclesiaſtice libertatis vel ꝓſonaꝝ vel rez ad eā ptinentiū. Dr̄ aūt emunitas quaſi extra munia. i. officia vl̄ onera a q̄bus eccleſie ſunt īmunes. vt. eo. ti. c. eccie. vñ locus ꝓfecto⁹ ſez eccia habet īmunitatē. i. libertatē vt nullus inde trahat ꝓpter nisi in casibus ſez ſi fugiens ad eccīam sit public⁹ latro. vl̄ noctur nus depopulator agroꝝ. id est. deuastator fructuū in agris. Etiā si in ipa eccl'ia cōmittat homicidiū. furtū. vel maleficium. qz frustra auxiliū legis implorat qui cōmittit in legem. de vsur. quia frustra. de appel. ca. an dz q̄si extra munia. i. munera. Nō em̄ eccia subit sordida munera. vt calcē coq̄nde. are ne fodiēde. z silia. De q̄bus vide host. i sū. e. t.

Emissari⁹ ꝙ dz q̄ facilit salit sup aquas vel p aquas z fossata

De En

Enucleare vet⁹ ius. i. extra nucleū obscuritatis ponere. Nā put Azo dic̄. C. ō vete. iu. enu. In iure inuenit qđ est amaz. ita z ī veteri iure erāt tot multitudines ꝙ nemo eas babere vel legere poterat. Nā sic in nucleo dura testa inuenit. Ita ibi dure z intiq̄ sniegitur z latz. ita z ī illa multitudine tāta sublata superfluitate antiq̄ z necessarijs z vtilibus collect⁹ put melī⁹ fieri potuit ius vet⁹ enucleatū est. Nā melī⁹ est pauca z idonea effundere q̄ multa inutilibus ꝓgrauari. vt. C eo. ti. l. ij. §. z si aliq̄d.

Enunciatiuū ꝙbū de se tantū significat q̄ntum sonat. s. enūciatōem et⁹ qđ est vl̄ qđ nō est sicut nūci⁹ dz. qz refert volūtatē dñi sui. s. quid velit z q̄d nō velit. vt in. l. z licet. ff. de ꝓsti. pecu. Q̄nq̄ tñ ꝙbis enūciatiuis significat dispositio q̄ñ b significari ꝓcludit ex quouis ꝓbabili significato. Verbi gratia. Creditor dicit debitori suo quē scit esse debitorē. pfiteor te nō teneri vel deberi. Hec sunt ꝙba enūciatiua tm̄ z falsum enūciant qz verū est ipm teneri. z nō hec ꝙba verā libertatē inducūt. l. tale pactū. ff. ō pac. Rō e volūtas ꝓferentis ex fauore liberatōis. secus si ignorāter ꝓferret. Itē ibi testator legauit multa vxori. Et dixit se nō dubitare queq̄ accepit vxor liberę cōlibet restituturuz Hec ꝙba nō dubitare nō sunt dispositiua ſz enūciatiua. qz enūciāt volūtatē mulieris z eius factū futurū in rebus sibi legatis. z tū accipiunt ꝓ fideicōmisso. z sic significarent dispositōem. vt in. le. vnū ex familia. §. fi. ff. de le. ij. Rō qz volūtas testatoris ex significato a maioris ad liberos ex firmitate enūciationis dicit se nō dubitare. Itē ibi in iudicio. Cōfiteor me tibi debere. ꝛ. significat dispositio. qz ꝓ b ꝙbū obligor soluere licet añ nō esset obligat⁹. l. vnica. C. de ꝓfes. Rō qz b importat p̄ceptū iudicis de soluendo exp̄ssum vl̄ tacitū. licet em̄ expresse nō ꝓclpiat. babeat tñ ꝓ p̄cepto. z ex ꝓfessiōe sufficienter ꝓbat debitū. z sic lex b disponit. etiā ꝓpter volūtatē obligati. ꝓpter necessitatē iudicij. Itē ibi extra iudiciū. Cōfiteor me tibi debere decē ex cā mutui ꝓ bec verba nō significat dispositio ſz est tm̄ enunciatio ex q̄ oritur sufficiēs ꝓbatio debiti. ff. depos. in. l. publico. §. fi. Rō. qz hoc tm̄ significat ꝙba nec p̄t aliūde ꝓcludi dispositio. Nā obligatio facilit infert sicut liberatio. Itē ibi extra iudiciū. Cōfiteor me tibi debere decem nō exp̄mendo causaz. b tm̄ est enūciatio. ſz ex ea nō infert sufficiēs ꝓbatio debiti. l. cuz de indebito. §. fi. ff. de ꝓbati. qz nō sufficiēter ꝓcludit cū nō appareat de q̄ debito

De Ep

Epidometici dicunt qui habebāt sub se mēsuratores q̄ mēsurabāt hospitia z ī eminēte loco describebāt noīa eoꝝ q̄ ibi habebāt hospitari.

Epitogiū est vestis vl̄ tapard⁹ superior clerici z dz ab epi. i. sup̄. z tego q̄si supius tegens. no. in glo. in cle. ij. de vi. z honest. cle.

Epithimiū est suspensio vni⁹ septima. vel est quedā increpatio. vl̄ gen⁹ pene ſm Jo. an. in glo. xxj. q. iij. omnis lactura

Epōs dz ab epi qđ est supza. z scopos vel scopin intendere quasi supza intendēs. qz hz curā supintendēdo sup oēs laicos z clericos sibi cōmissos. vt. viij. q. j. q̄ epatū. ꝛ. dis. cleros. vbi etiā interp̄tat speculator. eo q̄ speculet subiectoꝝ mores z vitā. cui⁹ officium

ꝓsistit ī ꝓfectione crismatis, crismatōe frontis, collatōe ordinū ꝓsecratione ecclesiarū z altariū, vt de sen, excō, c, qui piculosum. li bro, vj, in glo, j. Hz ꝗre papa noiat se epuz Nota ꝗuis i eccia del sint dignitates episcopatu maiores, tñ qz i eccia sunt nouē ordines, pal, c, cleros z, xxiij di, epus, z, ca, se. Licet fm theologos solū sunt septē ordies qui epatum z psalmistatū omittūt, et inter istos nouē epatus est maior. Jdeo papa ñ a dignitate sz ab ordine nomiari volēs, vocat se epm, fm, Jo, an, ī pn, li, vj. Et epūs eligēd⁹ dz habere bas ꝓditōes, vñ. Anni trginta, sacer ordo, pura volūtas, Et morum grauitas, sapiētia spōsa parētis, Cōcurrēs fama, decus hec dant pontificatū. vt de electione, cū in cūctis, z vide. Hoff, de tē, ordi, qui plongū declarat regulas apostolicas z epūs est pr̄ eccie, xcv, di, esto, z etiā pcuratoz de dona, c, ij, f, q, ij, casellas, xij, q, ij, sine exceptione, Et tenet reddere rōem p aiab sibi cōmissis si male custodierit oues suas de re, iudi, c, pe,

Epistola decretal', Re, supā, decretal' epla,

Epla diui adriani, fm Guil, in spe, ō renūcia, ꝑ, in pmis ḡ sub, H, finitis locū hz inter fideiussores, mādatores, z ꝓstitutores, Itē inter tutores, z est illi⁹ epke officiū q ꝗuis aliqui sunt in solidū obligati, tñ p eī⁹ bñficiū si oīes pares sint insoluendo tpe litis posset postulare, z diuidat' actio int' eos vt vnusq̄sq; p virili portione alias actōe ꝓueniat' alioq̄n nisi dicto bñficio iuuarēt' possz creditoz quē mallet ī solidū ꝓuenire, C, de, ꝓsti, pe, l, fi, z insti, ō, fideius, H, si plures te, ff, ō fidius, l, iter fideiussores, z, l, si dubitet', Si ergo hunc bñficio fuerit nūciatū poterit creditoz quē maluerit ꝓuēire, Quo aūt renunciat' instro huic bñficio vide ibidem,

Epithaphiū est scḗptura siue titul⁹ ī lapidibus sepulcroz sculptus

De Eq

Equestris dignitas erat i bis q romam custodiebāt, nā z hi habent' p absentiby reipublice causa, Et dic Accur, q aliqui erant p sidentes, qz simplex milicia nō est dignitas de H vide, Accur, e, ti, in rubrica, c, li, xij,

Equitius ōr custos equoz,

Equitiū al's equirtū est grex equoz fm, Accur, in, l, qō ḡ, ff, de vsufruc, Quēadmodum quis vtatur,

Equitas est ꝓuenientia rez q̄ cūcta coeq̄ pārat, z in paribz rōibz paria iura vel iudicia desiderat, vt, C, ad, l falci, l, fi, Verbi gratia Mutuasti mihi centū aureos mutuo, modo equū est q̄ isti numeratōi ꝓueniat solutio fm eandē q̄litatē, z ḡntitatē, vt, ff, si cer, pe, l, mutuū, Itē dedi tibi damnū centū aureoz dignū iustū et equū vt fm eandē ḡntitatē damnū tibi resarcīā, Eq̄tas etiā ōr q̄ dāmitigatio trans iurī scripti rigorē, Et quibz casibz tal' eq̄tas p̄ferat' rigori iurī, notat, Jo, an, de trāsa, c, c, fi,

Equanimiter, i, equo aīo,

Equ⁹ calcitrosus dicit' q̄ solit⁹ ē calce ferire,

De Er

Errarium est repositoriū pecunie ab erario cum,

Ergagabi dicunt' opariū laborātes ī statiōibus suis, et ōr ab erga qō est opa, z gabor, qō est labor,

Ergasteria sūt statōes oparioz, et ōr ab erga, i, opa vl' op⁹ z sterion statio q̄si opis statio, vt, no, C, de opa, l, ij,

Ergascula dicunt' carceres vel p̄siliōes, ōr, ab er qō est lis, z stolon missio,

Ergono, Jo, an, ō sum, trī, damnam⁹ in, pn,

Ermofrodit⁹ est q̄libet q̄ habz vtrūq̄z sexuz, An aūt testificādū exhiberi posset q̄litas sex⁹ iualescētis demonstrabit, si em̄ calore durāte, p viro se gesserit, recipit' in testē, als nō, liij, q, iij, c, j, post mediū, H, j, Itez tal' ponit' inter infames, z nō p̄t esse aduocat⁹, iij q, vij, infamis,

Erro, est pusillus fugitiu⁹ q̄ nō q̄dem fugit sz ex⁹ suetudine q̄dā oberrare solet, z frequēter sine causa vagat' tpibusq̄z in reb⁹ nugatoriis ꝓsumptis, tādē licet sero redit ad domū, vt, l, q̄s sit fugitiu⁹, H, j, erronē, ff, ō edi, edic, Hz vtrū erroz faciat furtū sui siē fugitiuus, z an sit in visu capitalis, Primū dubiū est disputabile, vt in, glo, le, j, C, ō seruo fugi, q̄ dic in, fi, q̄ aliq̄ sint ꝓtra, vt sūt fraus, accur, marti, sil, z c, Hz catho sec⁹ tenet ibi q̄ sic, Rō pmi, qz erroz hz aīm lucrādi vsuz sui scōa rō sua qz licet nō sit furtū odiosum vel penale, est tamē furtū fauorabile et rōnabile ne ꝓiudicet' dño Ad scōm dubium silr rñdet' q̄ sic, vt no, pleni⁹ p doc, in, d, i, sup, glo, ij,

Errare est aliud p alio putare, xxxvij, dī, q̄ꝫ uls, xxij, q. ij, in quibꝫ in, fi. Et no. Jo. an, in cle, l. de iudi, sup p. certa scia. Et nota q̄ er rās nō sp decipit, vt si ꝑ ducit liberā quā credit ancillā cū ei ꝓditio melioret, g̃ rōe, talis erroris nō posset diuortiū petere vxo re ꝓsentiēte ꝑm, Hoffr, de, ꝓiug, ꝑuo, §, si li ber, Vbi alij alit dicūt z forte iō q̄ sic ignoꝛ rātia apponit scie, sic erroꝛ ꝓsensui vt i gio, in clemē, pal.

Erroꝛ est q̄n aliq̄d alit ꝓtingit, vel aliud q̄ꝫ credit vl putat i q̄bꝫ. c, pal, i fi vbi dic̄ Au/ g⁹, ex encheri, q̄n ē arbitrādū pcm̄, aut si ē minimū esse atq̄ leuissimū. Et iā erroꝛ coīs excusat z facit ius, vt in, l, barba, ff, ō, offi, pfi, Erroꝛ aduocati in facto pōt redargui vsq̄ ad sniam

Erroꝛ calculi ꝑm, Azo, in sum, e, ti, est erroꝛ cōputatōis, veteres em̄ cōputabāt p lapil los q̄ calculi vocabāt, p eo q̄ pedibꝫ q̄nq̄ calcant, licet nō impune, vñ Persi⁹. Hunc materne die numera melioꝛe lapillo, q̄a p bone die ponebāt bonū lapillū. Q̄nq̄ etiā calcul⁹ ponit p cognitōe cause, vt, C, ō iud, le, rē nō nouā. Et iā q̄nq̄ p sentētia, C, ō ap pel, l, si actoꝛ ibi deteriorē calculū. q̄ causa calcat, id ē, terminat p sen, est glo, i, l, vnica C de erroꝛe calculi.

Erroꝛ intollerabil est erroꝛ a iure reprobat⁹ iuris siue facti, q̄ licet sit iurꝫ inq̄ntum est erroꝛ, facti tñ est cū sit in alio q̄ꝫ in veritate, Verbi grā, Titius vir honest⁹ petit a me pecuniā sibi mutuari, dixi q̄ mutuarē assi/ gnādo sibi die. illa die venit alter Titi⁹ vil' qui assimilabat illi i facie dicēs se esse illuꝫ z p̄ sibi trado z mutuo, ibi est erroꝛ i quo impedit dñij trāslatio, l, si q̄s vxoꝛi, §, cū ti/ tio, ff, de fur, q̄ significatiū sumptū est ex er roꝛe in psona. Nec tradēs ꝓsentit in istum cui tradit saltē sciēter, g̃ sibi nō tradet iure.

Itē ibi titio amico meo trado rem ex cā do natōis, quē credo sane mētis esse cū sit fu/ riosus impedit trāslatio dñij, l, q̄ meo, §, si furioso, ff, ō acq̄, pos, q̄ furiosus nō acq̄rit dominiū cū nō habeat ꝓsensum, z sic erroꝛ tradētis ꝑ nihil opat, q̄ q̄ntūcūq̄ vellet et ꝓsentiret trāsferre nō tū rransferret. Item ibi filiusfamilias asserēs se patrēfamiliaſ l' seru⁹ libertū, petit a me sibi mutuari, z mu tuo nō impedit trāslatio dñij, l, si q̄s vxoꝛi, ꝑal, z, §, seru⁹, z, l, falsus, §, si q̄s, ff, de fur, q̄ erroꝛ est in qualitate significāte nō ꝓsensuꝫ transferēdi, licet aliqui contra, sed si trado, ff, vetus, credēs, C, nō trāsfert dominiū le, si me in vacuū, in p̄n, ff, de acq̄, pos, q̄ res q̄ tradit nō intēdit, g̃ nō transfert. Et res que transferri intendit nō tradit, sec⁹ si in noīe erroꝛ sit, vt trado tibi funduꝫ cornelianum sub noīe sempꝛonij credēs sic vocari certe nō impedit trāslatio dñij, q̄ ꝓsensus ē i re z dñij eius trāslatiōe, z sic de alijs suo mō.

Erupta cesa dicuntur omnia illa que cedun tur z eruuntur.

De Es

Estiualia sunt ocree, scz calciamenta de co/ reo quibꝫ etiā aliqui vtunt interdū in esta/ te. Et fiunt optima apud sanctū Seueri/ num, vt dicit Jo. an. in cle, ne in agro, ō sta tu monachoꝛ.

Estimatio significat taxatōem put subiecta materia vel q̄duis aliud mediū significare declarat. Verbi grā, res tradit estimata ꝑ addito q̄ reddat estimatio et nō res. Et ꝑ significatur emptio z venditio, vt in, l, quo tiens, ff, de iur, dot, vbi ō res estimata da/ ta viro in dotē si est empta, vir agere potest ex empto ꝓ vxoꝛe, de ꝑ, instl, de emp, z vē, in p̄n, z, l, estimate, ff, so, matri, z, l, plerūq̄, in p̄n, ff, de iu, dot, iūcti, l, necessarias, in p̄n, ff, ō per, z cōmo, rei vē. Sz ibi res dat estī mata ꝑ pacto q̄ res reddat z nō estimatio, tūc nō est emptio sz significat q̄ re empta vel diminuta atteidat estimatio facta, l, si int. C, de iur, do, Nec piculū diminutōis vl' emptōis fit recipientis nisi sit culpa, q̄ cū rē tradita teneat reddere piculuꝫ debeat esse dñi rei. Sz in casu p̄cedēti piculuꝫ vel deteriꝛatio rei trāsit i recipientē, vt, l, estia/ te pal. Itē ibi res dat estimata in ꝓdotē hoc pacto q̄ reddat res vel estimatio, tūc signi ficat trāsire piculū emptōis, sz nō deterio rationis, l, plarūq̄, §, fi, cū, l, se, ff, ō iur, dot, Et ꝑ ex natura cōtract⁹ z alternatiue. Nā natura dotis est q̄ dñiū trāsit in maritū, z sic piculū est suū. Sz ex natura alternatiue al tex hoꝛ sufficit, aut rē reddi, aut estimatōz iuxta regulā in alternatiuis de reg, iu, li, vj Sz res empta reddi nō pt, g̃ estimatio. Res aūt deteriꝛ reddi pt, q̄ si reddit nō est reddēda estimatio.

De ET

Etas legitima sp intelligit ō naturali nō de ea q̄ p ꝓncipis būficiū implet, vt. C. ō bis q̄ ve. eta. impleta. l. vlt.

Etas pupillar est mino. xiiij. annis. in masculis. z i femina. xij. ff. de ꝑ. sig. l. pupillus

Etas pubertat diuersimode accipit. nā in nuptijs ꝓtrabēdis etas pubertat est i masculo. xiiij. annis. z in femina. xij. annis. vt inst. de nup. in ꝓn. cū ibi not. Hō aūt idē tps requirit. sz alimēta req̄runt vsq̄ ad pubertatē que debent masculo ad. xviij. annū femine aūt vsq̄ ad. xiiij. ff. de ali. z ciba. l. c. l. mela. alt in ꝓn.

Etatis venia est ꝓuilegiū qđ impetrat mior a ꝓncipe. vt habeat ꝑ maiore. impetrat aūt eā masculꝰ maior. xx. annoꝝ. femina aūt maior. xviij. vt. l. ij. C. de his q̄ ve. eta. im. Maturior em est sexꝰ femina ꝝ hac rōne. vt no. Accur. in glo. septima. l. ij. ꝓal. q̄ mala berba cito crescit. z citius est subdola mulier z auara. ff. ad vellei. l. sz si ego. in fi. Hā regula naturalis ē. Quāto longiꝰ res hz esse tāto tardiꝰ ad pfectionē deuenit. z ecōtra q̄nto breuiꝰ hz esse tāto maturiꝰ ad pfectiōem deuenit. patet ꝟ in plātis z brut. Sed vir lōgiꝰ hz esse q̄ mulier. tō tardiꝰ ad pfectōz euenit q̄ mulier. Et tō mulier citiꝰ subdola z sagacior efficit.

Etsi idē est qđ q̄uis. ō s;mo. c. z si q̄stiones. de offi. in or. c. z si ab aplice. in cle. de iureiu z si xp̄s

Etiā. Require supra Ec.

Et hec ꝓiūctiua licet ꝑpulet. ff. ō ꝓdi. inst. l. si heredi. tū aliq̄n simit ꝑ vel. ff. ō ꝑ. sig. Sepe cū siliby. Aliqi repetit q̄litates p̄cedētes. ff. ō fun. ītru. z ntru. lega. l. scio §. gayo. Aliq̄n p. i. vt. c. ij. de spōs. Etiā no. in. c. ij. de resc̄p. vbi ō ꝟ. Ui hec dictio z cō iūgit ꝓncipalr sil z successiue ꝑut inferr ex significato tūc ꝟ dictāte. z fm q̄ volūtates disponētis q̄uis medio signficare ōclarat nā q̄nq̄ est ꝓiūctiua rex ꝓncipaliter. q̄rū tū vna ē alterī successoria. vt dicēdo lego fundum z ei⁹ instr̄m legatū licet sit accessorius ad fundū. z extincto fundo legato nō extinguit legatū instr̄i. sec⁹ ē in ꝑpostōe cū. q̄ cōtingit accessorie. facit le. cui fund⁹. ff. de fū. instruc. z instru. lega. possz etiā tñ facilit trabi ad ꝓiūgēdā accessorie ꝑ volūtate disponētis q̄ exꝑmet z ꝑ cū. Significat etiā ibi successiue filiuz z nepotē heredes instituo. nā intelligit q̄ filiꝰ admittat. z eo deficiente nepos. l. gallꝰ. §. fi. ff. de libe. z posthu. Nō q̄ nepos nō sil admittit cū filio. z ꝟ exꝑ ordinata charitate seu naturali affectōe. ar. l. generalit. C. de instī. z substī. sub ꝺitiōe. fac lex Lucius. ff. de here. instī. vbi diffūcti ua resoluit i cōtūctiuā ꝓpter volūtatē q̄ cōcludit ex charitate. facit. le. cū frater. §. cum pr̄. ff. ō lega. ij. Idē in ꝺcis ꝟ si q̄s emit rediū vl fundū ꝑ se. liberꝫ z nepotiby. ibi z cō iūgit successiue. s. q̄ ꝓmo pr̄ solꝰ admittat. post liberī. deinde his deficiētiby nepotes

Etates sunt sex q̄by generatio z statꝰ hoīs finitur. xxxv. q. iij. ca. j. z Joh. an. in ꝓn. li. vi Alij ponūt septē etates hoīs Silr septem mūdi. vñ. Infans. inde puer adolescēs. pꝰ iuuenis vir. Dr inde senex postea decrepitus fit Annos ꝓma tenet septē. z altera bis tot. Tertia ꝗter septē. sz q̄draginta ꝗterna Annos exultat ad q̄nq̄ginta iuuētus. Sz si porrigit ad septuaginta senectꝰ. Et tunc decrepitꝰ in certo tpe durās. Itē nota versus de etatiby mūdi. Primꝰ adam iustusq̄s noe magnꝰ pr̄ abraā. Et pꝰ ꝟ moyses David natusq̄s redēptor. Septima fine caret. locat in requiemq̄s beatos.

Et cetera q̄nq̄s scribit extēse ꝑ duaby dictiōniby. z sic disponit fm q̄ relatiuū seq̄t si latem aliq̄ seq̄t. vt dicēdo z cetera. q̄ sūt scripta bēda. alias respicit oīa q̄ ꝑmissa sūt. Nūq̄s scribit abbreuiate. vt zc. sic oīes ꝓhēdit clausulas ꝺsuetas apponi i tali ꝺcto. De ꝟ tradit in. l. gallus. in ꝓn. ff. de libe. z posth. z no. i. c. q̄m ꝺ falsam. de ꝓba. vide s̄ de. C.

De Eu

Euestigie. i. statim vel ꝓtinuo. vt i. c. vnico. de statu. mona. li. vj.

Eulogiū idē est pō testamētū. vt in. c. nos q̄dem. de testa. z in. l. iubilem⁹. C. de testa. et l. quidā eulogio. C. de iur. delī. ita exponit Ber. de testamētis Apō nos aūt aliter accipit. vt. ff. ō re mili. l. desertorē. circa ꝑn. z ōr ab eu. qđ ē bonū. z logos fmo q̄si. zc. Vel fm Bosti. ab eu qđ ē flebile. z logos fmo. quia vt plurimū fit i extremis. z est nota doloris. Etiā eulogia dicūt encenia q̄ olim portabāt metropolitanis ad ꝺcilia ꝓuinciale vt. xviij. dist. c. de eulogijs. vbi fm glosam.

eulogia dicunt munera q̄ deferūt subditi
suis prelatis.
Euidēs est qđ sp palā est. z euidēter apparet
l.q.j. vt euidenter. ō accusa.
Euidētia. ff. de ꝓbatiōe. emp. l. ea q̄. z qđ est i
euidēti nulla p̄t tergiuersatiōe celari. de co-
ha. cle. z mul. c. vlt. de offi. ordi. si canonici.
Ceterꝫ. li. vj.
Eunuchi ſm Azo. in sum. C. e. ti. dicunt spa
dones tm̄ z nō castrati. hoies aūt barbari
extra solū romani ip̄iū p̄ūt eunuchi fieri.
aut penā capitis subeant
Euincere est aliq̄d ab aliquo extorq̄re vl' eri
pere vel p sniam iudicis acq̄rere. Res etiā
euicta ꝺr cū est amissa
Euictio ſm Azo. in sum. C. ō euic. ſm q̄sdaz
tas diffinit Euictio ē rei empte. vl' ex alia iu
sta causa accepta p sniam iudicis abductō
vel vt petat alio euincente omissio. nec em̄
sp est necessariuz rē abduci vt videt euicta.
vt. ff. e. ti. l. euicta. §. j. Et euictōis cautio so
let p̄stari a vēditore ipi emptori. ad ħ vt si
aliq̄s ab emptore rē emptā tanq̄ suā petat
dicēs eā sibi esse obligatā aut aliq̄ō ius in
ea hr̄e emptor recursum z regressuz habeat
ad vēditorē cui denūciare ħ tenet. z vendi-
tor debet assistere z defendere emptorez in
causa euictōis. Et ꝺr euictio alicui⁹ rei in
cām alteri⁹ abducte p iudicē acq̄sitio. vide
sup̄ cautio. de euic.

De Ex

Exactio. i. petitio. nā exigere ē rē ab alio pet'e
Exauctorizare ē militem cingulo. vl' clericuz
ordinibꝫ spoliare. vt i. l. q̄ cū vno. §. nō oēs.
ff. de re. mili. Vel est statū alicui⁹ vl' auctо-
ritatē ei auferre. z q̄nq̄ hz fieri exp̄sse. q̄nq̄
tacite. vt si p̄nceps vl' dux belli militi i exer
citu delinquēti calcaria abscinderit. talis ꝺr
tacite exauctorizat⁹ dato q̄ nil exp̄mat. z ex
p̄resse vt si dux exercit⁹ militē fugitiuū exau
ctorizauerit. Itē p̄ōt hr̄e locū in clerico. q̄
exauctorizare etiā idē sonat qđ degradare.
Excādescere ē subito irasci babēdo similitu-
dinē inter furorē z estuanti⁹ ferri candorem
Exceptio est rei defensio p quā se defendit z
tuet ab actore ſm Azo. in sum. C. e. ti. Q̄nz
ponit large z impꝛopꝛie. p omni defensiōe
put reo ꝺpetit etiā si nulla actori competit
actio. Et tūc q̄daz vocāt eā exceptionē facti
vt q̄ñ sine exceptione q̄s calumnioſe ponit

Hz Azo vocat eā exceptōem intētionis. et
ō exceptionibꝫ intētionis q̄ sint no. ff. e. ti. l.
j. i p̄n. z. l. ij. §. illud. C. de trās. z tal' nō p̄t
ō iure expiri. q̄ nemo p̄t expiri sine actiōe
vt cū tūc nulla sit actio. nulla p̄t dici actōis
exclusio. sz ꝺr ꝺ intentiōez actoris defensio
vt q̄ñ q̄s se in aliquo instrō obligat ad ali-
q̄d sine exceptōe iuris vl' facti. Hensus est
q̄ ꝺ ħ nullā faciet defensionē de iure vel ō
facto. Differūt tñ exceptio z defensio. Haz
defensio ꝓpriꝺr q̄ ipo iure actionē tollit. vt
solutio q̄ est el⁹ qđ debet redditio. z accepti
latione oīs obligatio tollit. instit. q̄ mo. ob
li. tollit. in p̄n. z. §. itē p acceptilatiōem. Itez
renūciatio ꝺr defensio. c. sup ħ. de renunci.
ꝺcoꝛdat glo. in. c. j. de lit. ꝓtest. li. vj. vbi no.
ex glo. penult. q̄ oīs exceptio ꝑemptoria q̄
perimit lr̄as z gr̄am opponit añ z post litis
ꝓtesta. C. de excep. l. vl. Et no. Hosti. z Jn.
in. c. cōstitut⁹. de resc̄p. Itē large ꝺr etiā ex-
ceptio esse replicatio q̄ dat actori. oīs ei re-
plicatio est exceptio. vt. ff. e. ti. l. ij. §. replica-
tionis. Et sicut se hz exceptio ad actionem
sic replicatio ad exceptōez ſm Hoff. ō pba.
in sum. Stricte ꝑo et ꝓpꝛie exceptio ponit
p illa defensione q̄ cōpetit reo ꝺtra actionē
cōpetentē in eū. z sic ꝺr actiōis exclusio. z ħ
est exceptio iuris. vt si petis a me debitum
z ego excipio q̄ remisisti mihi. vel si fecisti
mecū pactū de nō petēdo. vel q̄ nō venit di
es p̄fixus. vt sumit vtraq̄ exceptio. ff. e. ti.
le. ij. p̄mo rūsio. z. §. replicatōis. z q̄ exceptō
sit actōis exclusio. habet de elec. dudū. sup
ꝑ. irritari. in glo. Exceptio diuidit in plura
genera. q̄ Alie sūt ꝓpales z dilatorie. Alie
ꝑpetue z ꝑemptorie. vt. ff. e. ti. l. j. §. excepti
ones. Alie sūt odiose. vt macedōiane. Alie
fauorabiles. vt velleiane. hec diuisio colli-
git ex. l. q̄ exceptiōem. ff. de ꝺdi. ind. Item
alie sunt in rē. alie in ꝑsonaz. vt. ff. e. ti. l. j. §.
exceptiōes. p̄al. Itē ſm Host. z Spe. Alie
sunt anomale. Alie mixte. z multas alias
diuisiones dicti doctoris. p̄sequūt vide eas.
Exceptio dilatoria est q̄ cām differt. vt insti
tu. eo. §. appellant. Et ista⁹ est multiplex di
uisio. de qua aliquātulū no. in. l. exceptiōez
C. de pba. Est em̄ quedā dilatoria soluti-
onis. q̄ sapit istā naturā q̄ respicit actionez
nimis tēpestiue intentataz. z ꝺz opponi añ
lit. ꝓtest. sz pbatio el⁹ fit post lit. ꝓtest. c. int
mona. de re. iudi. q̄ dā est dilatoria iudicij q̄

opponik ꝓrie ad impediendū iudiciuz añ lit. ꝓtest. z ꝓbak tāq̄ p iudicialis z expedienda venit añ lit. ꝓtest. Et idē dicendū est de replicatōe eiusdē. Quedā est declinatoria fori. vt ibidē notak. Itē colligik hec diuisio ex l. iij. in fi. ff. e. ti. vide ō B spe. c. ti. Et nota q declinatorie iudicij sunt in initio ꝓponēde. Et sunt iste q̄ ꝛ iurisdictōem iudicis opponunk. Rō ne si eis sciēter obmissis ad alia ꝓcedak videak q̄s in iudicē ꝓsentire. C. de excep. l. vlt. no. Soffr. de dila. §. sūt z alie. in fi. Sūt etiā iste ꝓbāde in initio. vt ꝑus sciatur ō iurisdictōe iudicis anteq̄ ꝓcedak ad vlteriora. bñt tū etiā locuz post sniam si ex ignorātia obmittank. ō sen. z re. iuō. ad probandū. C. si a nō ꝓpetēti iudi. l. vlt. Etiam dilatorie ꝓponēde z ꝓbāde sunt añ lit. ꝓtes. c. inter mona. ꝑalle. z. c. pastoral. ō excep. C de pba. l. penl. Dilatorie solutōis sunt ꝓponēde silr in initio cause. l. ante litē cōtestatā z ꝓbāde postq̄ actor suā intentōem fundauerit. ꝛ ꝓemptoria ꝓbabit re⁹ postq̄ actor suā intentōem probauerit. de B vide Soff. de ꝓbatio. §. restat.

Exceptio ꝓemptoria fm Spe. vocak sic. q̄ actiōem vel intentōez agētis perimit scōm Jo. an. c. j. de lit. ꝓtest. li. vj. seu ius ledit. vt instī. de ꝓpe. z temp. actio. §. ꝓpetue. vt pactū de nō petēdo i ꝓpetuū. z iusiurandū de nō agendo vl accusando. videlicz petebā a te centū. z tu excepisti q̄ pepigi tecū de non petēdo i ꝓpetuū. vl iurauī nō agere vel accusare. q̄ ipo iure tollūt naturalē obligatōnem. vt. ff. ō iurelur. l. fi. circa ꝑn. qō doctores itelligūt esse vez de volūtaria z ꝙuētionali. sec⁹ aūt de necessaria. Ciuilem aūt ipo iure nō tollūt ꝛ ope exceptionis elidūt. Et fm Azo. sp obstāt be agēti etiā si cessauerit agere ꝑ mille annos.

Exceptio ꝓpetua ē q̄ ꝓpetuū bz effectum vt cū petis a me debitū excipio q̄ tu remisisti mihi. hec exceptio ꝓpetua dici ꝑt. z ꝓpetuo cōpetit q̄cūq̄s actor agit q̄ exceptio nō cōpetit nisi q̄s agat. ff. de excep. l. exceptio

Exceptio tpalis ē q̄ ad tps vtilis est. vt cum petis debitū excipio q̄ feciſti pactū mecuz de nō petēdo. hec exceptio vsq̄ ad ānū vtil est. postea ꝓ nō. de q̄ de rescrip. c. pie. q̄. z de offi. or. c. pastoral. in fi. z. ff. e. ti. l. exceptōne. §. tpales. Et hec etiā dilatoria ōr. q̄ differt z plōgat cām. nō aūt aufert. Aliud exē plum. ꝙuenio te cor̄ iudice nō tuo. z tu excipis te nō esse ō foro ei⁹. vide glo. in verbo excusari. c. si aūt de rescrip.

Exceptio anormala est q̄ nō sequit normas alias. q̄ ꝑt opponi añ lit. ꝓtest. z post. z lit. ꝓtest. vt exceptio excōicationis z alie. s. ō q̄ bus dubitak an sint ꝓpetue an tpales. vt exceptio matrimonij. z exceptio nō numerate pecunie. z nō numerate dot. vt no. instī. de excep. §. appellank. z plures alie fm ꝙo stiē. z Spe. eo. ti. vt exceptio q̄ cōperit fidetussoribz ex epla diui adriani ꝛ creditores. vt no. instī. de fideius. §. si plures

Exceptio rei iudicate non pōt opponi q̄n fit iup eadē re. z q̄n est ex eadez causa z eadem persona.

Exceptio doli ē q̄drupler vt no. Accur. i gl. q̄ se debere. ff. de ꝓdi. ob cau. da. cau. nō sc.

Exemptio ꝓrie est vbi aliq̄ ꝙuentual ecclia canonicoz seculariū vel regulariū monachoz vl montaliū immediate subest pape. Vaz exemptionū alia vniuersalis. alia particularis. Vniuersal est q̄ cū vniuersitate iuris spectat ad papaz. ita q̄ metropolitano aut dyocesano nihil iuris manet in eadem. Particularis est q̄ ꝑ ꝓte in certis casibz ab eoz iurisdictōe eximik. z alias ꝓtinet ad eos dem. Verbi gratia. si forte aliq̄ eccia q̄ncuz ad B est exempta vt null⁹ archiepūs vel epūs possit in ea diuia suspēdere sic ē in sua dyocesi. si. z alias ei exhibeat reuerētiā z honorem. Itē exemptōis monasteriorz due sūt spēs. q̄dam nō recognoscūt supiorē nisi papam. alia sunt ordinū exēptorz. vt monasteria cisterciēsiū. zc. q̄ nō corrigit ordinar⁹ loci. ꝛ abbas vel ꝓ eoz. glo. est i cle. attendētes de sta. mona. Itē exemptionū alia ꝓsonal. alia local. ꝓsonal est vbi archiepūs vel epūs eximik vt a nullo nec etiā a legato sedis apostolice. nec etiā a iudice delegato excōicari vl interdici valeat aut suspēdi ꝛ local est q̄ loco. B est ecclie datur

Exemplaris ōr illa substitutio q̄ fit filio furioso seu mēte capto i euētu mortis i furore seu nō sana mēte. Et ōr exēplaris q̄ admittik fieri p̄dictis sic pupillaris pupilli fit q̄ ꝓter etatē sibi p testamentū ꝓuidere nequiuerint. sic em̄ p̄dicti ꝓter furorē. demē tiam. seu defectū mētis. vt instī. de pupillari substi. §. j. in ꝑn. In multis tū differt a pupillari. vt infra dicet de substi. Significat

aũt hec substitutio diuersimode vt significatum ex eius ꝓbis vel alias vndecũq; sumptus significare ꝓbat. significat eñ ꝓmo vl eius ꝓba significãt seipam, s. q̃ filio cui facta est substitutio mortuo i furore vel demẽtia substituẽs admittat. vt. §. j. instl. ō pupil. substi. §. Significat vlterius tacitã vulgarẽ. ar. le. iam ff. iure, ff. de vulga. z pupil. lũcto. §. j. in fi. e. tl. pal. Rõ sicut in ꝓmo significato ꝓsiderat ꝓprietas ꝓborũ eius, sic in secũdo significato ꝓsideratur idẽtitas ꝓsonaꝝ. vt quod p substitutõz testatoris filio ꝓuideat, sic nisi aliõ appareat. §. Significat etiam hec substitutio pupillarẽ. Verbi grã. facta est furioso ipuberi si in furore decesserit, sensus est q̃ si decedat in etate pupillari tũc significet exemplarẽ, q̃ facta impuberi licet furioso. et valet vt pupillari, tñ. q̃ verba ff significant. Et q̃ defectus naturalis potius extẽdit seu attendit ff accidentalẽ. l. iij. §. j. ff. de tute. et ff q̃ illa ꝓcurrũt que requirunt in pupillari quia filius est in potestate pris z sic de alijs. Si aũt nõ ꝓcurrũt tũc infra tps pubertatis valet vt exẽplaris postea nõ ꝓpter limitationẽ illam si in etate pupillari decesserit. Si aũt factũ est sine tpis limitatõe, tũc valet simplr seu p omi tpe vt exẽplaris. §. Significãt vlterius hec ꝓba filio furioso substituto subaudi. i. si filius furiosus in furore decesserit. Et requirit q̃ sit furor tpe mortis. vt in. §. j. instl. de pupil. substi. ꝑal. z. l. ex facto. §. j. ff. e. tl. licet alias p ista ꝓba. titio furioso lego talẽ qualitatẽ sufficit adesse tẽpe dispositõis. vt in. l. mela. in ꝓn. ff. ō alimẽ. z ciba. legatis q̃ apponit causa demõstratio nis, ratio vtriusq; q̃ siquificatũ sumptũ ex affectiõe q̃ significat el ꝓuideri cui ꝓuidet cũ eo mõ q̃ ꝑt. modo in ꝓmo casu melius ꝓuidet el recipiẽdo ea ꝓba in illo sensu. §. Iz secũdo casu melius ꝓuidet furioso recipiẽdo verba demõstratiua tñ. qõ est ꝓprium eoꝝ si gnificatũ, significat vlterius, q̃ existẽte ꝓditione substitutiõis substituẽs admittat volẽs vel inuitus ꝑm q̃litatẽ ꝓsone substituti. §. Si eñ est substituẽs filius furiosus q̃ erat i eius potestate tpe mortis ẽ necessarius. vel voluntarius, vt i. §. j. instl. ō hereditã. q̃li. z diffe.

Excõmunicatio est extra cõmunionez eccl'ie segatio, vel censura ecclastica excludens a cõmunione fidelitũ. xj. q. iij. c. nihil. z. §. cui dentr, vel est eterne mortis dãnatio. xj. q. iij nemo eꝑoꝝ. z. c. nullã. g festinare debemus vt mortuus a xpo sepatus p excõicatiõem reintegret z recõcilet xpo p absolutõez. Da loribus eñ malis dz sincera caritas subuenire. l. dil. vt ꝓstituere. z glo. in. c. pñti. e. tl. li. vj. Vel sic generalit. Est a q̃libet licita cõmunione vl legitimo actu sepatio vel a sacramẽtis exclusio. §Species excõicatõis infinite pñt eẽ. q̃ tot quot sunt spẽs cõmunionis. due tñ spẽs eius ꝑcipue ꝑm canones cõmunit vsitant. s. maioz z minoz. ō vtraq; illaꝝ habet. iij. q. iij. engeldrudã. Nã vna excõmunicatio q̃ maioz ẽ dz anathema. z excludit ab ingressu eccie z a cõtione fidelitũ z a sacramentis. hec vocat maioz. z ferit cũ solẽnitate. de q̃ etiã dat ꝑcedẽs descriptio cũ dicebat. Est a q̃libet licita cõtione hoim vel legitimo actu z sacroꝝ sepatio. Vñ z Adã excõicatus fuit ab esu ligni. in. §. cuidẽt. ꝑall. xj. q. iij. z de sen. excõ. si quẽ. i glo. iij. Alia dz minoz. Et illa tñ sepat a sacramẽtis. Et hec est duplex. vna p ꝓcipiũ a iure. vel p sniaz ab hoie alia sepat a cõtione fidelitũ nõ sacramentoꝝ. v. q. iij. pñti. ꝑm Hoff. de cle. excõ. ministrãte. §. ltẽ sciendũ. Est eñ quedã excõicatio iuris a qua absoluit eps nisi absolutio sit summo pontifici ob reuerentiã seruata. de sen. excõ. nup. Alia hois vt epi vel sui vicarij vel delegati. de offi. ordi. cũ ab ecclesiaꝝ de malo. z obe. ca. vnico. li. vj. in gl. Et nota q̃ excõicatio est medicinalis non mortalis disciplina. nõ eradicãs. duz is in quẽ lata fuerit nõ ꝓtemnit eã. c. j. e. tl. li. vj. Etiã excõicatio dz mucro epi. xj. q. ij. c. visis in fi. vbi dz felici mucrone epi sacerdotũ placula resecent. z. xxiij. q. iij. corripiant. Item dz anathema imprope ab ana. i. sursum. z theca figura olim in frontibus damnatoꝝ impressa. z sic q̃si anathema dz. Et hec maioz q̃ duplex est. Quedã sine solẽnitate. Alia solẽnis. qñ duodecim epi vel ꝑsbyteri candelas in terrã ꝓiciũt z pedibus calcãt. Et nõ differt ab alia. nisi in suba q̃ maioz ẽ terroz z ꝓfusio. de his duobus. in. c. cũ nõ ab homie. de iudi. Et excõmunicatus amplius z sepl excõicari ꝑt. de treuga z pac. c. j. Itẽ excõicato possunt ꝓticipare z cõmunicare familia z vxor z liberi. q̃ sunt a canone exempti. de sen. excõ. q̃ in dubijs. Et particiꝑans in loq̃la quo ad correctiõem nõ est excõmunicat, c. ti. pozro. nec ꝑdicatores vel

alīꝫ recipiēdo elemosynas eo.ti. Cū ꝓ volū
tate vl' pdicādo seu mouēdo,e.ti,respōdeo
Et nota casum in quo ꝗs est excōicatus vl'
excōicatur sine peccato mortali.in.ca. lras
de resti.spo.vbi mulier nolēs reddere debi
tum ꝓpter ꝓsciam ꝓsanguinitatis in ꝙ bñ
facit,tñ excōicat. Et sic excludit ab eccia mi
litāte nō tñ triūphante,c.inquisitōi.de sen.
excō.q̄uis alias nisi ꝓ peccato mortali sit
ꝗs excōicandus,c.nemo epō,xj.q.iij. Et
nota ꝙ,xvij. ꝓstitutōes cle. comp̄hēsi sunt
i.casus. Quoꝝ.xvj. refuati sunt pape qui
bus,ꝗs ipo iure excōmunicatiōez incurrit
exp̄sse.z ꝙ duas duo tacite vide glo.in ꝟ.ex
cōmunicationis. in cle.j.de sent.excō. vbi
enumerant loca istoꝝ casuū. Jtē excōicatō
maior ꝓtrahit in.xvij.casibus fm Hof. in
sum.de sen.excō.§.ꝓtrahit. Jtē excōicatus
nihil dare dz ꝓ sua absolutiōe.c.ad aures.
de symo. Si tñ ꝓ manifesta offensa est ex
cōicatus.ꝑmo dz satisfacere z postea absol
ui.de ꝟ.sig.ex pte. Dz ponē statutū,cpī est
ꝙ q̄libet excōicatus añꝫ absoluat debet
soluere decē ꝓ quolibet mēse.vtꝫ valeat sta
tutū. Respondet ꝙ nō in.c.ad nostraz. z.c.
nemo.de symo.licet in contrarium deter
minet. Hosti.z Joh.an.in.c.ad aures.pal.
Excōsul est qui desinit esse cōsul.simile nota
tur de questore z exquestore.insti.in prohe
mi.§.cum hoc.

Excusatio est alicui⁹ iuste cause allegatio in
defensionē vel supportatōem alicui⁹ ne co
gatur cōpere in iudicio,de q̄ in.l.ij.ff. si ꝗs
cautionib⁹.z in ti.de va.z excu. numerum.

Excusatio tutoꝝ fit ex varijs causis. Et que
dam innitit eq̄tati. Quedā cū excusant ad
temp⁹,s.qui cā reipublice abesse ceperit et
reuersi ad nouā tutelā infra annū nō vocā
tur.sed veterem non cogent statū recipe.vt
insti.de excu.tuto.vl' cura.§.qui se.z.C.eo.
ti.l.j.z.ff.e.ti.l.j.§.item q̄ reipublice. Est et
alia excusatio a tutela.que dr excusatio ve
teranoꝝ q̄ excusant a tutela si sint a militia
dimissi.honesta causa interuenīte z iusta.
puta ꝓpter infirmitatē vl' aliā causaz. Dz il
la que alio mō fit nō vocat honesta.ꝫ cau
saria.vt.ff.de bis q̄ no. infa.l.ij.§.cogno
mine. Et ꝓpetuo q̄ soluunt a malicia p⁹,xx
annos. Dz ad tps q̄ infra.xx.anos.z h diu
ersimode tenet.qr si infra ꝗnqꝫ nullā sibi
vendicat immunitatē.si ꝓo post ꝗnqꝫ anos
solut⁹ fuerit habet imunitatē vnt⁹ anni.p⁹
octo annos habet imunitatē biennij. post
duodecim triennij. post decē z septē q̄drie
nij. post viginti annos hz excusatōez perpe
tuam. Et est alia tutele excusatio eoꝝ q̄ nu
mero liberoꝝ se excusant vt rome liberoꝝ
triū. C.e.ti.l.j. cū ꝓcor. in italia q̄ttuor. in p
uincia ꝗnqꝫ excusatio eoꝝ q̄ morbo excusā
tur.vt ceci z surdi muti furiosi z ꝑpetua va
litudine detēti. C.e.ti.l.vnica.

Excusatio eoꝝ q̄ etate excusantur.vt maior
xvij. annis.l.vnica p̄al.z instit.de excu.tu.
vel cu.§.item maior

Excusatio eoꝝ q̄ numero tutelaꝝ excusant.
scz q̄ habēt tria onera tutele.i.tres honorē
tutele.fm Azo.que omnia habent. C. sub
his ti.in rubro z i nigro.vide de h Azo.ibi
dem in sum.

Excusator fm Azo.z spe.eo.ti.est q̄ venit ad
ꝓponendū causas absentie alicui⁹ q̄ nō po
terat sil' rōe sui vl' cause ꝓcuratorē ꝓstitue
re.vt i causis criminalib⁹ in q̄b⁹ licet pcu
rator nō interueniat. vt in.l.j.ff.ō publi.iu
di.§.rei excusat tñ allegatis causis absentie
bñ admittit.vt in.l.absens.ff.de pcu.vl' vo
catus erat vt ꝓsonaliter cōpareret

Executor fm spe.e.ti.est officialis p quē lis
executio vel ipi⁹ cause ꝓparatio iubēte iu
dice suo expedit. Vel fm Azo. ꝓprie est ille
q̄ discussa m cām snie z executōi mādit. vo
catur etiā in iure apparitor. Reḡre sup ap
paritores.alias etiā vocat in iure diuersi
mode.de istis modis ē glo.nor. C. de excu.
rei iudi.l.sivt ꝓponas.quam ꝓsequit spe.in
ti.de citatōe.§.sequit ꝓpe pncī. Jtē appella
tiōe executoꝝ intelligit delegat⁹.c.sollicita
tus de resc̄p.z.c.si ꝗs ꝓtra.ō fo. ꝓpe. vñ ex
ecutores sūt illi p q̄s iudex sniaz suā exeq̄t
et rem iudicatā mādat effectui.z mandat
executōi. Et duplex est executor.s. merus z
mixtus.executor mer⁹ dr qñ p nūciū nō est
demādata alīq̄ cognitio.scz tm̄ cause execu
tio.z tal' nō dz audire exceptōes. vt. C.ō ex
cu.re.iudi.l.si vt ꝓponis.p̄al.z.c.de cetero.
de re iudi.z.ff.de iudi.l.si ꝓtor.z de tali loq
tur.c.pastoral'.§.qz ꝓo.de offic.dele.vbi bo
na glo.de executōe duplici fm Hostien.tñ
tenet admittere exceptiōem excōmunicati
onis.alias appellari p̄t.de h vide Archi.ō
excep.pla.ll.vj. Vel sic. Executor mer⁹ ē q̄
nō potest de fraude interposita cognoscere

ab illo nõ appellaꝛ nisi modũ executõis ex/
cedat.ff.q℞.app.nõ reci.l.ab executore.z de
re iudi.q ad ɔsultatiõez.in fi.z.ũ.q.vj.sub
illo.Ꝟ.sunt quoꝝ.z.Ꝟ.ab executore.z.c.si ve
rum.z.Ꝟ.se. Ꝟz a mixto executore bñ appel
latur si nõ admittit legittimã exceptõem vl
alias ptes grauauerit.de app.delicto.z ca.
vt debit. Ꝟz executoꝛ mixtꝰ est q̃ habz co
gnitiõem cause annexam.vt in.c.nouit.de
ga.pastoraꝛ.i glo.vt cũ papa mãdat alicui
restitui rẽ suã.vel alicui dare beneficiũ ℞.z
talis dz recipe legitimas exceptões q̃ntũcũ
B scribaꝛ sibi absolute a papa.vt de offi.ō
le.ex pte de rescrip.c.si q̃.z.c.cuz adeo.ꝓv
q.ũ.z si nõ
Exemptꝰ ꝺz q̃ a suo iudice siue iurisdictione
ordinarij subductus est.z℞.
Execrare est abominari vel detestari.z pro/
prie attribuit delictis dicẽdo b delictuz est
execrabile
Exempla nõ sunt sp imitãda.sz exemplũ pa
pe est nobis sequendũ.ꝓvj.q.ũ.liczdi.ix.c.
sane.vbi gl.z glo.j.c.ō quib di.xx.q p exẽ
pla sit iudicandũ cũ ius deficit.vl intelligi
tur de exẽplis publice vl autẽtice psone.vt
ꝓncipis.vl apl'oꝝ.z de exẽplis plurũz nõ
paucoꝝ.vide ibidem.
Exercitoꝛ ꝺz is ad quez quotidian⁹ questus
z vtilitas nauis ptinet. Magister vero na
uis dicit cui tota nauis z anchora cõmissa
ẽ.Req.sup actio exercitoria.vbi ō b habet
Exheredatio est alicui⁹ a sua substantia vel
hereditate exclusio.z alterius seu alieni in
stitutio.veluti cũ parẽtes exheredãt filios.
z scribũt alienos heredes i testamento.ita
accipit instl.de exhere.li.p totũ. Et sic exhe
redare est filiũ ɔstituere alienũ a suba.l'he
reditate paterna.z ꝺz fieri cã inserta z ꝓba
ta Et ꝓpter q̃s.z q̃t causas pr filiũ.z ecõtra
filꝰ patrẽ possit exheredare.no.glo.in.c.q̃n
tauallis.de iureiurã.
Exero.i.peto.sic ponit exeraꝛ.id est petatur.
l.vt verboꝝ.que est fi.C.qui admit.ad bo.
pos.sibi glo.penul.vel est idez q aperiatur
vla petenti.
Exestuare est feruere.bulire.vel calefacere.
vt est glo.in cle.dudũ.de sepul.
Exhibere est rẽ in publicũ deducere seu ostẽ
dere vt coptã habeat aduersariꝰ rẽ suã tan
gendi.z eã sic visam si sibi sua videt eã ven
dicandi.de b.ff.ad exhibendũ.l.iij.z ō libe
ro hoie exhi.le.iij.Ꝟ.z ait ptoꝛ. Req℞e supra
actio ad exhibẽ.
Exilium triplex no. Archi.xl v.dis.cum bea
tus.in fine.
Expense sunt sumptꝰ volũtarij z nõ necessa
rij.z ꝺz expẽsa q̃si extra pẽsas z debitum fa
cta. Ꝟz impẽse sunt vtiles z necessarie a ꝑ/
bo impẽdere dicte.vnũ tñ multotiẽs p alio
ponit.vt.l.iulia.in fi.ff.de minoribꝫ. vbi ex
pense p necessarijs z vtilibꝫ dũtaxat ponũ
tur.put ibi no. Etiam impẽse p volũtarijs
ponit nõ solũ vtilibꝫ z necessarijs.ff.ō ꝑ.si.
l.impense. Quãuis differẽtia p dicta ɔriuz
dicat. Expẽse differũt a dãnis.vñ iuramẽ
tum factũ sup vnũ nõ extẽdit ad alterꝫ.nam
expẽse fiunt causa litꝫ.dãna ꝙo ex discordia
puenirũt.vt destructio domꝰ.z sil'la.ō iniu.
ca.in nostra.in tex.z glo.
Expilatoꝛes fm Azo.i sum.C.z.ff.ō cri.ex/
pi.here.hi sunt q̃ ex rebꝫ vacãtis hereditã/
tis aliq̃d surripiũt z expilãt.de pe.di.j. aut
fctã. Req℞e sup.actio expi.here.
Experiri q̃ꝫ ponit p rñdere seu defendere
vt de iudi.c.j.de pcu.c.q generaliter.li.vj.
Oñꝫ p agere.vt de causa pos.z ꝓpleta.ca.
pastoralis
Explicatio est allegatio q̃ supplicatõez infir/
mat.vñ replicatio est allegatio ɔ exceptõez
z adiuuat actorẽ. Et supplicatio est allega/
tio q̃ replicatõez infirmat.z reũ adiuuat.sz
explicatio est allegatio infirmãs supplicati
onem.z fit p actore ɔ reum
Exponere.l.ɔ se ponere Exponi aũt dicunt
infantes serui liberi z languidi si sine cura
dimittunt.vel eis alimẽta negant a paren
tibꝫ a dñis vl patronis.vt in.c.vnico.de i/
fan.z lang. Exponere eñ aliq̃ solent rele/
gato pietatis officio infantes vel lãguidos
ante eccl'ias ponere vt eos alij miseratione
moti colligãt.lxxx vñ.di.si expositus.
Expressum qũo dupliciter sumatur.no.ff.ō
vul.vt pupil.l.j.in pte.z de pbẽ.si epus.in
glo.certas.li.vj.
Expressa pupillaris substitutio. Require i/
fra substitutio
Exorciste grece latine dicunt adiurãtes.xxj.
distin.cleros
Extimare est alicui⁹ rei certũ pciũ dare.z est
idem qõ taxare.vel certũ pciũ diffinire z ō
terminare.

Extraordinariū remediū est qđ ob aliquam cā extra vl' vltra cursū solitū alicui dař, vt restitutio minori leso vl' absenti cā iusta ne cessaria vel pbabili ad q̄ remedia nūc̄ꝫ recurrendū est q̄ꝺiu remedio ordinario loc⁹ est ad qđ potest haberi recursus

Extraordinariū iudiciū est cōā delegato, vl' qñ nō ꝓcedit in figura iudicij, ſz ex officio iudicis in modū inq̄sitōis vel denūciatiōis vide tex, iūcta glo, in, c, qm̄ ꝺ de pba,

Extra no, archi, de p̄scrip, statutū, li, vj, §, iij,

Exterminare est q̄si extra termios vite vl' iurisdictōis sue ponere, cle, vnica, de iurei, de here, excōicam⁹, §, moneāt, ꝛ, §, se, ponit etiā ꝓ deponere, desolari, in exiliū mittere,

Extūc tps extremū significat, ff, de ꝓdi, ꝛ de mō, l, si is, §, si ita

Ex no, archi, iūj, q, v, q̄sq̄s, ꝛ plen⁹ Jo, cal, i ca, vestra, de coha, cle, ꝛ m u, ꝛ Jo, mo, ꝺ here, excusat⁹, li, vj, Etiā archi, de p̄ben, cū in illis, e, li, ꝛ pau, in ca, in lr̄is, de resti, spo, etiam no, C, de legi, l, nō dubiū, Et quādoq̄ꝫ i cōpositōe stat augmētatiue ꝓ valde, vt exe q̄re, l, valde eq̄re, vt, l, j, ff, ꝺ le, j, vbi ꝺr, ꝓ oia executa sunt legata fideicōmis,

Explosa, l, excluſa, c, inq̄sitōi, de sen, excō,

Extorres, i, ām̄unes vl' īnsontes, ꝺ sen, excō, ꝓtingit, ꝛ di, xix, nulli pbas est, vbi ꝺr, ſz ex torr⁹ a sancto fiat misterio, ꝛ, e, di, c, ita dñs, §, in oēm terram, vbi ꝺr vt extorrē, l, alienū se ministerij intelligeret esse diuini, ꝛ habetur, C, de custo, reo, in, l, de his q̄ est, l, fl, ꝛ ꝺ pe, di, ij, Jtē ꝓ inde vbi ꝺr nudari facultatibus ꝓp̄ꝺs ꝛ patrie sue extorres fieri etiam rj, q, j, ꝓspiratiouem,

Exquestor est q̄ publice pecunie ꝓgregāde, seruāde, ꝛ q̄rende officiū habebat hanc administratōez deposuit. vl' ꝺr ille q̄ q̄stor⁹ deponit administratōz, vt no, instī, i pbemio, §, cūc̄ꝫ ß in glo, vide sup̄ excōsul, ꝛ j, q̄stores

De Fa

Faber lignarius

ꝺr nō solū q̄ ligna dolat sed generaliter omnis q̄ edificat, ff, de ꝛ, sig, l, fere, §, fabros

Fabricēses dicebant fm, le, C, e, ti, li, xj, Qui erāt deputati armis faciēdis, reparādis, et vendēdis, Sz Jo, an, de sen, excō, si iudex li, vj, dic̄ q̄ fabricēsis ꝺr q̄ publica arma faciant in publicis fabricis ꝛ nō alibi, ꝛ ꝺat ꝑmi cerior vt reponat i publicis armamētis q̄rum brachia stigmate figurabant, Rep̄re infra stigmate,

Facere ꝺr ille cui⁹ auctoritate fit, ꝺ sen, excō, c, mulieres, ꝛ facere ꝺr q̄s statim, ꝓfestim i cōtinēti, mox illico, qđ facit sine intervallo nullo actu ꝓtrario aut imp̄tinēte inter medio, de elec, q⁹ ꝑter, vbi ꝺr q̄ post collatēz mox ꝺz electio celebrari silr cū vis īferatur p̄sone incōtinēti repelli ꝺz, i, sine intervallo q̄si bello ꝓtinuato, Jtē idē q̄ facit i triduo C, de erro, aduo, l, vl, vbi ꝺr q̄ aduocatus p̄t rūocare errorē suū statim, i, infra triduū Et ß intelligit, Placē, sic̄ sonat, Sed Accur, ß intelligit q̄n cā durat post errorē tm̄ p tres dies, Jtez qđ fac in decē dieb⁹, ff, de ꝓsti, pe, l, p̄missor, vbi ꝺr q̄ si q̄s sine diecō stituerit se solutur⁹ pecuniā alicui ꝺ cū agi p̄t si statim nō soluerit infra, x, dies, Item qđ facit in vno anno, xx, q, l, puella, vbi ꝺr q̄ si inscij⁹ parētib⁹ infra, xij, annū vel ū acceperit parētes vel tutores p̄ñt ß statim ir ritare infra annū, Jtē qđ facit cum q̄dā rē peramēto tp̄is, ita q̄ nec minimū vl' marimū tps assumit qđ magis p̄t intellectu cōcipi q̄ꝫ dici, ff, de solu, l, ratū, ꝛ, l, de codicib⁹ vbi ꝺr q̄ heres fideiussor testator⁹ ß qđ adita hereditate soluit ꝓ defūcto statim solu uere ꝺz, i, cū q̄dā tpamēto tp̄is nec eū statim cū sacco parat⁹ venire ꝺz, Jtē qđ facit cū ꝓmo p̄or, de resti, spo, olim causa, vbi ꝺr q̄ vim illatā rebus p̄t q̄s repellere incōtinenti, l, q̄ꝫcito poterit collect⁹ amici, ita tū q̄ illō incōtinēti nō extēdat vltra annū, hec Bar, de elec, q⁹ ꝑter, Jtē qđ facit in vno mēse, j, q, j, cōstat, vbi ꝺr q̄ si alicui ordinati sunt ab hereticis ꝓ vim si statim renūciauerint ꝓdiabulo hereticor⁹, i, infra mēsem tūc excusant, Item q̄ꝫcito scit, vt, xxxij, q, ij, mulierē Jtē qđ fac q̄ñc̄ꝫ, vt, ff, si cer, pe, l, j, vbi dicit Cuicūc̄ꝫ rei assentim⁹ alienaꝫ fidem secuti mox recepturi ex eo ꝓtractu credere dicim⁹

Factitare est freq̄nter facere, l, fulcimus, §, latitare aūt, ff, ꝺ, ex cau, in pos, ea,

Factio est cōspiratio, l, q̄sq̄s, C, ad, l, iuli, ma iestā, vbi glo,

Falcidia ꝺr lex a falcidio tribuno plebis qui ipam adinuenit ad ß q̄ ꝺs extraneo i testamēto suo legare nō posset q̄n ad min⁹ q̄rta remaneret heredi, q̄ si ꝓtra faceret locū nō

baberet, z sic ō: falcidia a falce ad defalcan
dū singul' mādat' p quā pmittit heres ba/
bere q̄rtā ptē legatōis vel hereditat' qñ etl
am tota hereditas vl' maior ps ē legat' ex/
hausta. Et est triplex falcidia ſm Jo. an. in
glo. di. q̄. rōsa prudētiū Re. infra. l. falcidia
Factū fieri ꝓ tētū i dispositōe significat ipm
ad heredē vel aliū trāsire seu transire posse
vel nō, put eīm ipm factū vel quoduis aliō
mediū, pbat significat vel declarat Verbi
gra. in ꝓuētōe deducit ℔ factū licere ire age
re p fundū pmittētis ad fundū el' cui pmit
titur ℔ ꝓuentio nō transit ad heredes siue
sit appositū ꝑbū psonale tibi vel mihi siue
nō imo simpl'r dictū est ꝓuenim' licere suo
agere, ℔ factū ñ trāsit ad dūm. §. sz cū factū
insti. de stipu. suo. Sed ibi debitor ꝓuenit
cū creditore q̄ ei nō liceat debitū petere. et
ita fit pactū de nō petendo simpl'r ℔ factuz
seu pactū trāsit ad heredes

Facere qō ꝑt q̄lit' q̄s ꝓuenīat' z qūo itelliga
tur habeāt' in. l. sunt q̄. cū nouē legib' seq̄. ff.
de re iud. nā patron' patrono liberi z parē
tes eor' miles armate militie. vl' doctor ꝑſ/
byter z̄c. Si ꝓdēnant' ad id qō facere pñt
nō totū qō hñt extorq̄ndū est. sz rō habēda
est ne egeant. vt. l. in ꝓdēnatōe. ff. de re iud.
Nā intelligit' q̄s facere debere qō ꝓmode z
honeste ꝑt. nec eīm videt' fieri posse qō non
ꝑt fieri honeste. ff. ō ꝑ. sig. l. nepos. pculo. et
qñ factū. p nō facto hr̄i ñ ꝑt. ff. ō capt. zpost
li. reuersis. l. in vllo. §. facti. Item p factū. pba
tur volūtas. ff. ō legi. q̄b'. c. dilecti. ō appel.
c. fi. ō ꝓiug. suo. Et factū vel de facto ꝓbat
ḡtuor modis. c. q̄sitū. de coha. cle. z mu.

Fallonia est culpa iniurie ꝓpter quā vasall'
amittit feudū. Et est q̄dam culpa q̄ respicit
dūm. s. qñ trib' vicib' citat' legitime fideli/
tatē ꝑstare noluerit. vt in vsib' feudor' q̄ sit
ꝓma cā bñ. amit. c. j. Et est alia cā qñ infeu/
dauit alia lege quā ipe hz. vl' talē vasallum
q̄ feudū deseruire nō ꝑt. Quedā ꝓo est cul/
pa vel fallonia q̄ nō respicit dūm scz qñ va
sallus interficit fratrē vl' filiū suū vl' filium
fratris vel aliud crimē ꝓmisit qō patricide
appellatōe cōtinet. z plures alias fallonias
tam respicientes dños q̄z alios ꝓpter quas
feudū amittit'. no. Hosti. in sum. de feu. §. q̄
mo. feu. amit.

Falsarij sunt qui crimine falsi tenentur. vel
q̄ crimen falsarior' admittunt. vt de cri. fal.

ad falsarior'.

Falsitas est mutatio ꝑstatis. de cri. fal. c. j. c.
licet. z p to. ti. no. de rescrip. sup lr̄is p doc.
eo q̄ falsatores sp studēt mutare ea q̄ vera
sunt. vt falsa videāt' verisimilia. vt ī aut'. in/
stru. cau. in ꝑn. col. vj. z ſm ea q̄ no. Azo. in
sum. C. ad. l. corne. de fal.

Falsum est qō caret veritate. vt rescriptum
falsum qō nō hz aliqō ꝑmordiū seu sub stā
tiā veritatis. s. qō nō emanauit a papa z tñ
apparet emanasse. c. sua nobis. de offi. vica.
vbi de ℔. Et nota. in. c. sup lr̄is. de rescrip.
p Franc. de zabrel. Unde falsa. id est. iniu/
sta. z vera. i. iusta. in iti. qui z ex q̄. causis ma
numit. nō poss. §. eadē. l. ellascentia. vbi ōr
q̄ causa semel approbata siue vera siue fal/
sa non retractatur.

Fallacia ſm Hosti. in sum. de do. z ꝓtu. §. j.
cōmittitur in decipiēdo in his q̄ asserit ali
quis falsē in certa scia.

Fama ſm spe. ti. de no. cri. §. fama. est ille di/
gnitatis stat' vita z moribꝫ comprobatus.
zin nullo diminut' ſm glo. C. ex qui. cau. ī
fa. ero. l. j. z glo. liij. in. c. vestra. de coha. cle.
z mu. Et loquit' de fama hois. Sed fama
de aliquo negocio que est mediū veritatis
elicīēde describit' sic. Est cōis z clamosa in/
sinuatio insurgēs apō totā vel maiorem p
tem populi ex incerto auctore ꝓueniens et
ōr a for far'. z differt ab opinione q̄ vltra
cōmunem opinionez req̄rit cōmunē locu/
tionē z sic duo exigit. Et ī descriptōe fame
p spēm. nomē dignitat' nō ponit' p honore
publico ſm Azo. sz p potētia a natura cū/
ctis attributa Et hec descriptio locū hz in
bona fama. Ñqz etiā fama sumit' pro infa
mia siue mala fama. vt ī. c. tua. de coha. cle.
z mu. z ideo ſm spe. fama ꝑt aliter describi vt
compr̄hēdat vtrāq̄z. s. bonā z malā sic. Fa
ma est vehemēs vulgi z maioris ptis opi/
nio rei de q̄ queritur ꝓsentiēs vl' ꝓsonās. Fa
ma ab hoie sic ꝓsueuit describi. Est digni/
tas status vita z moribꝫ comprobata. vt. ff
de va. z extra. cog. l. cognitōis. z q̄ talem fa
mā negligit crudelis est. xij. q. j. nolo. etiam
fama opinio: extimatio idem sunt

Fama inter homines est publica z cōmunis
insinuatio ex sola suspitione. z ex certo au/
ctore prouenies

Familia ſm Azo. in sum. C. ō edi. ac. Appel
latione familie ꝓtinētur omnes qui sunt in

seruitio alicui⁹ etiã liberi hoies q̃ seruũt ei bona fide vl̃ etiã alieni serui ꝛ etiã q̃ sunt i ptãte ei⁹, sil̃r oẽs ꝓpinqui liberti ꝛ patroni. sic generaliter sumit. C. de ꝓ. sig. l. fi. Unicus ꝓ⁹ seru⁹ familie noie nõ ꝓtinet. nec duo faciũt familiã ibidez. Et ꝺr a femore q̃ est ps hois genitiua. vt. d. l. fi. C. de ꝓ. sig.

Familie herciscũde. i. hereditatis diuidẽde no. i rubro. ff. fa. her. Re. s. actio famil. her. Et differẽtiã inter familiã mãcipatũ, ꝛ seruum. no. archi. xxxij. q. iij. c. patrem

Famosum carmẽ ſm Azo. in sum. C. de iniu. est dictamen vel historia cõposita ad alic⁹ infamiã, put ibi notare videt Azo.

Famosus libell⁹ p̃t ꝓprie dici liber cõscript⁹ ob alicui⁹ infamiã. vt. ff. de iniur. le. lex rozmẽtoz. §. si q̃s libez. Et imponit ei pena capitis q̃ famosũ libellũ inuẽtũ non corrũpit ꝛ alij manifestauit, ꝛ q̃ eũ dictrauerit si non ꝓbauerit de calũnia capitaliter punietur ſm Azo. in sũ. C. eo. ti. hec ꝛ plura ibi vide p eũ Et ℔ est verꝫ si reo ꝺuicto capitaľ pena ẽt imposita, aliter nõ. Et no. in. l. vnica. C. e. ti.

Fatũ est genus diuinatõis cui q̃ intẽdit dã natõez aĩe sue incurrit. xxvij. q. vl. ñ obstet

Fataľ dies ſm Azo. in sum. C. de tẽ. ꝛ repa. ap. ꝺr spaciũ tpis infra qđ appellãs ꝺz appellatiõez ꝓsequi. Et q̃dem olim q̃tuoz dies fatales ꝺcedebant. q̃z ꝑm⁹ erat spaciuz sex mẽsiũ. Et ℔ si appellatũ fuit a snia clarissimi viri vl̃ spectabil̃ viri vl̃ delegati a ꝑncipe. Scõl aũt dies fatales sũt spaciũ. xxx. et vni⁹ diez. Tertij q̃rti sunt sil̃r totidẽ si saltem facta fuerit appellatio a delegato. l̃ spectabili vl̃ clarissimo viro. put ℔ habet in. l. ij. C. de tẽ. app. hodie aũt ex ordine vn⁹ tm̃ fataľ dies ẽ. i. vnic⁹. Ꝺz si iusta cã intercesserit ali⁹ ann⁹ indulgef, ꝛ ita erit secũd⁹ dies fataľ q̃ trãsacto lite nõ cõpleta rata manet snia. vt in aut. ei q̃ appellat. in dicto ti. de tẽ. ap. Dicebãt ãt fatales dies, q̃z eis fatũ. i. termin⁹ cause ponit, vel q̃b⁹ moꝛs accidit cẽ.

De FE

Femia ſm alic⁹ ꝺr a feditate. eo ꝙ fedas et enormes supfluitates menstruales emittit Sola eñ femia est aĩal mẽstruale. cui⁹ cruoꝛis ꝺtractu fruges ñ germinãt, arescũt herbe, arboꝛes amittũt fruct⁹, ferrũ rubigine coꝛrumpit, ꝛ siquidẽ canes comedũt rabiẽ incurrunt. Ueriſicant ℔ in adamante

Ferie ſm Azo. in sum. C. e. ti. dicunt a foro. q̃si foerie, q̃z p̃stãt vocatõez ab his q̃ ꝺsuerunt agi in foro. Post. tũ in sũ. eo. ti. dic ꝙ ferie dicunt ꝑ ꝺrtũ. Cũ eñ ferie colẽde non sint, he tñ colunt vl̃ dicunt ferie dies quasi dies festiuãdi ſm papiã. q̃z licitis feriari. i. a malis opib⁹ abstinere debem⁹, ꝛ nichilominus p̃stãt imunitatẽ a mercãtijs. Cũ difficile sit int emẽtes ꝛ vẽdẽtes pcm̃ nõ interuenire. lxxxiij. ꝺ. ecclẽs. de pc. ꝺ. v. c. q̃lit⁹ ꝛ negociũ. Ea tũ q̃ ptinẽt ad disciplinã mi litarẽ vl̃ scolasticã. vt artes liberales l̃ ius ciuile i ꝺieb⁹ feriat⁹ pagi pñt ſm Azo. ff. e. ti. l. j. vide no. ꝑ doc. i. c. ꝙq̃st⁹. de ferijs. vbi cũ q̃rit an liceat studere leges vl̃ ꝑ pcto scribere i ꝺieb⁹ feriat⁹ vl̃ festiuis l̃ ꝺnic⁹. Dicit Jo. an. q̃ñ studiũ fit sine solẽnitate non ꝓt lucrũ. ꝙ tũc licz cũ nõ sit op⁹ fuile ſz cũ solẽnitate. ſ. in public⁹ scol⁹ ñ licz. Ꝺñs Antho. de butri. dic ꝙ cã ꝙsilij dãt vbi necessitas suadet. ſ. q̃z cã tpe ꝓtura est vl̃ de loco longinquo ꝛc. tũc licet studere etiã ad lucrum alias nõ. nec in scietijs positiuis que ad lucrum vel honoꝛes tendũt sed i theologia ꝛ in speculatiuis licet. Et addit pan. etiaz in ture canonico. quia talis laboꝛat in vinea dñi. ꝛ efficit homo speculatiu⁹. ꝛ abstrahit a vicijs. Non aũt cultus diuin⁹ vel officiũ ꝓtermittat. quia sanus est maioꝛib⁹ studere ꝛ mentes occupare q̃ ociũ insequi. vl̃ in laruis vagari. imo meli⁹ est domi manere q̃ festa ecclesiaꝝ. ꝓpter dñas visitare. xxiij. q. j. odi. ꝛ ꝓiec. vbi glo. ꝛ. l. penul. ff. de ferijs. De scribentib⁹ ꝛ de legentibus vide in ti. de fe. ꝑ doctoꝛ. Et sic ferie sunt quedam solẽnitates tempoꝝ. in quib⁹ cause tractari nõ debent Et ſm Goff. dicunt ferie. q̃z fozensibus negocijs immunitatẽ ꝓstãt. l. diuus ff. eo. ti. Unde feria vno mõ capitur ꝓ⁹ o libet die in hebdomoda. ꝛ ita seruat eccle⁹ sia nicẽdo feria prima, feria secunda. ꝛ dicit a foꝛ faris. ſ. a fando. i. loquendo. quia singulis ferijs solo ꝙbo loquẽdo deus creauit hoiem ꝛ oĩa. Alio modo capit ꝑ die solẽni festiuãda. ꝛ sic ꝺr a ferendis victimis q̃ offerebant in ferijs. vel a ferẽdo ſm Papiaz qz ꝛ si oĩb⁹ ꝺieb⁹ abstinendũ sit a malis. istis tñ ꝑcipue. vt. c. j. de ferijs. Sunt ꝙ sic ferie causaꝝ ferie festiuãde. ꝛ sic ferie nuptiaꝝ. ꝺ quib⁹ in. c. cepellan⁹. de ferijs. xxij. q. iij. ñ. oꝑtet. xv. q. iij. placita. lxxv. ꝺ. q̃ ꝺie dñico

Feriaꝝ alie sūt repētine q̄s impator vel p̄n-
ceps indicit repentine ꝓpt victoriā vl vxorē
ductā vl filiū natū, vel ꝓpter publicā ꝯgra
tulatōem ob dīē natal impatoris, vt C. eo.
ti. l. j. Et dicunt repētine qr insūt certe imo
qr repēte z subito inducunt z a nullo iudi-
ce indici p̄nt nisi a p̄ncipe. vt in ti. C. ō fer.
A nullo em iudice p̄sumi dz vt auctoritate
sua aliq̄s ꝯdat ferias, nā feriales ferias no
uari oportet q̄s ad mīstrator ediderit. Alie
sunt solēnes. z quaꝝ quedā inducunt ob re
uerentiā dei. vt dies dñic⁹. vt. l. ij. C. e. ti. et
l. om̄s dies, z p̄cipue oēs dies z oēs festiui
tates gloriosissime ꝑginis marie, sanctorū
apl oꝝ, z aliorꝝ q̄ numerant. c. vlt. eo. ti. z de
ꝯse. di. iij. c. j. Alie ob honorē p̄ncipis vt di
es natal vel coronatiōis ei⁹. C. e. l. fi. z ī. d.
l. om̄s dies. Alie aūt ob honorē ciuitatū. vt
dies natalicie maximaꝝ vrbium. vt rome z
cōstātinopol. l. om̄s. p̄all. Alie ob necessita
tes hoīm vel publicā vtilitatē. vt sunt duo
mēses. vn⁹ gra messiū. ali⁹ cā vindemie. ō q̄
bus etiā in p̄al. l. oēs dies. vbi ōr. Oēs di-
es iubem⁹ esse iuridicos. illos tm manere fe
riaꝝ dies phas est gemis mēsibꝫ ad requiē
laboris indulgētior ann⁹ excepit. estiuis q̄
q̄ feruoribꝫ mitigādis. z autūni fructibus
decerpēdis. Vas ꝓo ferias spe. c. ti. ñ vocat
solēnes sz iudicat rusticas vl publicas. qr
ꝓpter rempublicā vl vtilitatē rusticā indu-
cunt. Et forte spe. mouet ex. l. j. in. p̄n. ff. eo.
ti. Et statuūt de ferie ꝑm ꝯsuetudinē cuius
libet loci. z ꝑm varios terraꝝ ritus. vt. ff. ō
fer. l. p̄sides

Ferri ꝓprie dicim⁹ ea q̄ q̄s in corpe baiulat.
Portari ꝓo ea q̄ quis in mente secum du-
cit. Agi vero vel duci dicunt aialia. vt. ff. ō
ꝑbo. sig. l. ferri.

Ferriminatio est eiusdē generis materiarū so
lidatio z coniūctio. vt si cipho argēteo fun-
dus ferreꝰ apponat. de no. in. l. in rem. ff. de
rei vēdi. Et dz applumbatio Reqre sup ō A.

Feudū ꝑm Hostien. z Azo. eo. ti. in sum. §. j.
Est bñficiū alicui⁹ rei iuestitura interueniē
te sic ꝯcesse seu date alī. vt dñi uz penes cō
cedentē remaneat. cui⁹ occasionē recipiēs z
successor ei⁹ ꝯcedente dño ad id de q̄ z vsq̄
ꝯuenit aut feudi natura reqrit. s. directum
dñium. Utile aūt trāsit ad feudatariuz. ar.
eoꝝ q̄ no. de emphiteota. ff. si ag. vec. per.
l. vnica. §. q̄ ma. z fuit hoc dictū supra vtile
ꝑm diuersaꝝ regionū ꝯsuetudines. q̄bꝫ ob
ligat. z ipis ꝯsuetudinibꝫ obligat q̄bꝫ defi-
cientibꝫ iuri scpto obligat. Pro diffinitione
feudi z donatōe ei⁹. vide in glo. in vsi. feu.
qui. mo. feu. acq̄. ī p̄n. z summā ad quā ibi
remittit. Dicit aūt feudū a fidelitate vel a fi
de quā vasall⁹ dño p̄stare tenet. Nec em dz
aliq̄ inuestitura fieri ei q̄ fidelitatē facere re
cusat nisi feudū eo pacto sit acq̄situz. vt de
eo fidelitas nō p̄stet. vt in ꝯstitutiōibꝫ feu.
p q̄s fiat inuesti. z p q̄s recipit ibidē in q̄bꝫ
cau. feu. amit. in. c. ij. §. j. in vsi. feu. no. Itez
feudū est res ꝯcessa alicui ad vtendū ꝑ seru-
itio ꝑm Soff. Est cōcessio rei ꝑ homagio
facta z addit ꝯcessio benīuola. qr fit ex ḡra
benīuolētie. z ergo beneficiū ōr etiā lō con
cessio ōr. qr apō dūm remanet ꝓprietas z do
minīū directū. Sz vasallus acq̄rit vsufru
ctū z vtile dñium. Potest etiaz sic describi.
Feudū ē benīuola actio tribuēs gaudiū ca
piēti cū seruitio retribuēdo. ꝑ quā trāfert
vtile dominiū de domino in vasallū. Et sic
ōr a fidelitate quā vasall⁹ tenet dño. de q̄ ī
c. ex diligenti. de sym. z in ti. de feu. ꝑ totū

Feudū legiū ꝑm Spe. ti. de feu. in tractatu
libelloꝝ. §. q̄m sup homagium. ꝝ. porro si.
Est q̄ causa z occasio homagij cepit a do
mino. vt q̄ baro dixit alicui pauperi milit
q̄ aliquā rem immobilē sibi daret si ei face
ret homagiū. z illā dedit. talis res vocatur
feudū legiū. z tal vasallus hō legi⁹. Et hec
ꝑbant in li. feu. Si ō feudo ꝯtrouersie fue
rint. vide infra homagiū

Feudatarius est qui feudū recipit. q̄ etiā va
sallus dicitur

De Fi

Fictio iur̄ differt a p̄sumptōe. qr fictio iurīs
semp est ꝯ veritatē. vt ī iure postliminij. rē.
Presumptio aūt freq̄nter itelligit stare cū
veritate sic̄ z sepe stat. ius ei fingit aliud q̄
est vt fingit mulierē stipulatā. q̄ nō ē. l. vni-
ca in p̄n. C. de rei vxo. actō. fingit natū. qō
nō est. ff. ō ita. homi. l. q̄ in vtero. fingit non
esse natū qō est natū. ff. de libe. z p⁹. l. titi⁹
testō. §. luci⁹. fingit viuere qō nō viuit. isti.
ō execu. tuto. §. fingi āt. fingit nō ꝯceptū eū
q̄ mortu⁹ nascit. ff. ō ꝝ. sig. l. q̄ mortui. notat
Azo. in p̄n. sum. circa. x. p̄dicamēta. z Soff.
in sum. de p̄sum.

Fides est fundamentuz rex sperandaꝝ non

apparentiũ argumentũ. Et ſm Ariſto. Et rõ rei duble facies fidẽ. Et fides ſm aplm i epla ad Heb. vt ſumit de ſum. tri. c. firmit Et ſuba rez ſperandaz argumentuz. Primũ dr qz ſperare debem⁹ qđ dictũ eſt pphetis futuz. Secundũ dr. qz pphetias iã completas debem⁹ hre argumentũ. l. pbatõem nõ apparẽtiũ de futurſ cõplẽdis. Dz illa ẽ quedã notificatio. z nõ ya diffinitio. quare magiſtralit ſic diffinit. Fides eſt volũtaria certitudo abſentiũ infra ſcientiã z ſup opinionẽ ꝓſtituta. Aug⁹ dic. Fides ẽ credere qđ nõ vides. Et ſũt due ſpes ei⁹. ſ. formata z informis. Et capit multz modis. ꝺ q vide glo. bonã in. c. firmiter. de ſũ. tri. z. fi. catho.

Fideicõmiſſum eſt illud legatum vel relictũ qđ cõmittit fidei heredis alicui dandũ ab eo cũ teſtator dic heres fidei tue committo vt des legata z cõmiſſa. vt ſm Azo. i ſũ. C. eo. ti. §. ſequit. Hodie tñ nõ eſt differẽtia inter fideicõmiſſa z legata. licet olim mlte eſſent differẽtie. Dñe ei legatũ fideicõmiſſũ dici pt. z ecõtra. p q eſt tex. inſtt. ꝺ le. §. ſz nõ vſq. Hã ipoz eadẽ eſt natura. ff. ꝺ. le. j. l. j. vbi ꝺr p oĩa eãta ſũt legata fideicõmiſſis.

Fideicõmiſſarius⁹ eſt ille cui⁹ fidei legatuz vel relictũ cõmit tit.

Fideicõmiſſaria libertas. Re. infra. libertas

Fideicõmiſſaria hereditaz petitio eſt q cõpetit ei cui fideiuſſoria hereditas reſtituit. ex ſenat⁹ ꝓſultu trebelliano. vt q hñt agros ꝓfines q p ipam diuidat agri vel fundi

Fideiuſſor eſt qui alienã obligatiõez in ſuaz recipit vel ſuſcipit fidẽ. pncipali nihilominus manẽte obligato. videlicet q ſe p alio obligat. vt. eo. ſ. pncipali debitore ñ ſatiſfaciente ipe ſatiſfaciet. Et ꝺr quaſi iuſſu alterius ponẽs fidẽ ſuã. vt inſti. eo. ti. in prin. z ff. eo. l. j. z. ij. Eſt aũt fideiuſſor magnũ nomen generale. qz cõprehendit ſub ſe mãdatorẽ z cõſtitutorẽ. z eſt qui ex toto in ſe alienam obligatõem tranſfert. q z pmiſſor vocatur. Dz hi differũt inter ſe. qz cõſtitutor nõ obligat. niſi pcedat obligatio que in iuribus data ſit. vt in. l. j. z. l. iij. §. j. cũ alijs. ff. de ꝓſti. pecu. z. l. ij. C. eo. ti. Fideiuſſor vero ipam obligatõem pcedit z ſequit. inſti. eo. ti. §. fideiuſſor. Mãdator aũt nunq̃ ſeq̃tur ſed ſp pcedit obligatiõem. vt. ff. mãdati. le. ſi ꝓo nõ remunerãdi cã. §. ſi poſt creditam. niſi in caſu q habet in. e. §. ꝓ. plane. Et differentiã hic poſitã no. glo. in. l. pal. §. ſi poſt in pn. Cui eſt ſilis glo. C. e. ti. ſup Rubrica Et q pcedat obligatiõem vide Hoſti. i ſũ. C. eo. ti. §. j.

Fideiuſſor in rem ſuã ꝺr qui fideiubet pall qua re in ea cauſa q res futura eſt ei⁹. Vt bi gra Dedi procuratorez ad defendendum i cauſa mea. z fideiuſſi p eo iudicatuz ſolui. Hꝺ caſu fideiuſſor in rẽ meã dicor. vt. l. ſi defunctus. ff. de pcu.

Fideiuſſio ita fit Si interrogetur fideiuſſor ſic fide tua iubes qđ iſte debeat. Et ille rñ deat fideiubeo. vt inſti. e. ti. §. in ſtipulatiõ bus. Hodie tñ ſm Hoſti. in ſum. e. ti. §. ſil ter. vulgares vtunt Hꝺ modo. es fideiuſſor p tali. z pmittis mihi pro eo. z iſte rñdet ſic vel pmitto

Fidelitas ſm Hoſt. in ſum. de feu. §. qđ ſit fi delitas: nihil aliud eſt niſi iuſturanduz qđ a vaſallis pſtatur dño. Et ibidẽ habet plena forma fidelitatſ. z. xxij. q. v. de forma. de iureiu. c. ego. H. Et in q ꝺiffert ab homagio no. in cle. poſtoral. §. rurſus. de re iudi.

Figuline dicunt loca in qbꝫ figuli exercent officia ſua vel artem

Filiꝰ arrogatus. Re. ſupra arrogatio

Filius adoptiuus. Re. ſup adoptio

Filiꝰ eſt is quẽ nuptie demõſtrãt. vt. ff. de in ius vo. l. qz mr vel p ꝓfeſſionẽ prĩs z mris c. trãſmiſſe. q fi. ſint legi. vl p affectũ. Cõp ſump. afferte. ij. q. vij. ad romanã. z ſtat his ꝓlecturſ donec pbet ꝓtrarium. ſm Hoſt. in ſum. ti. de na. ex li. ven

Filiusfamilias ꝺr q eſt i ptãte prĩs vl parentis. vt accipit. in. l. fi. ff. de his q ſui vl alieni iuris ſunt. ſic filiꝰ emãcipat⁹. ꝺr q extra poteſtatẽ prĩs eſt

Filij naturales ſm Azo. in ſum. C. e. ti. ſunt multiplices. Alij ſunt naturales z legitimi vt q naſcunt p legitimũ thoꝝ. Alij ſũt legitimi tm̃. vt adoptiui Alij naturales tm̃. vt nati ex ꝓcubina vnica. z i domo indubitato affectu ꝓlũcta. Alij neq̃ naturales neq̃ legitimi. vt q ex illicito z dãnato coitu nati ſũt. de his oĩbꝫ ẽ glo. inſtit. ꝺ adop. in pn. z glo. in. c. p venerabilẽ. q fi. ſint legiti. Et qr modis naturales de ſoluta cũ ſoluta efficiant legitimi. pz in. c. tãta. q fi. ſint legiti. vbi etiã ꝺr q filij vulgo nati vl ꝓcepti ſũt q nõ hñt patrẽ determinatũ. Dz vt azo dic. hec diſtinctiõ ſm iura ciuilia ipatoꝝ dat. z ñ ſm

iura naturalia, q; forte ſm theologos ñ eſt vſq; quaq; vez. ſm q̃s matrimonia ſeu iđ uidua maris z femine ꝓiũctio eſt ō lege natu re q; ſm Ariſt. z pho. ſ. politicȝ. Natura lis videt ꝓiũctio vni ad vnã. z vag eſt cõ cubit ꝓtra naturam.

Filij ſpurij dicunt q̃ de adulterio ex ſoluta cũ nõ ſoluto, vl ecõuerſo ꝓcepti ſunt. c. trãſ miſſa. pal. z. l. vulgo. ff. de ſta. ho.

Filiaſter filiaſtra eſt fili vl filia ex alio ꝓiu ge genit vel genita nõ ex eo quẽ mõ hz mu lier. xxx. q. j. ſi q̃s filiaſtrum

Finiũ regũdoz. Req. ſ. actio finiũ regũdoz

Finitim. l. vicin. c. p tuas. ō ſen. excõ.

Fit z fiũt hec ꝑba nõ tm̃ reſpiciũt pñs ſz eti am futuz. xxv. q. j. generali. i tex. z in glo.

Fieri i ꝓtinẽti ōr B q̃ ō pt cõmitti iudicis ar bitrio. vt dic alan. ō app. c. an ſit i glo. vl. ſ. in actu ſe tenẽte. B eſt añ ꝓbẽtes ſe ad ali quẽ actũ z negocia diuertãt. ff. ō ꝑ. ob. l. cõ tinu. vide ſup facere. vbi de hoc

Fiſc eſt ſacc regius i quẽ reducunt. vel cui applicant bona bãnitoz vl ꝓſcriptoz talit accipit. ff. locati. l. ſz ades. §. fiſc. vel ẽ regũ vel imꝑialis theſauri ꝓgregatio. vl ipialiũ bonoz collectio vl ꝓuilegiũ. q; fiſc multa hz ꝓuilegia vt no. Azo. i ſũ. C. ō ꝓui. fiſ. ad q̃ vſ no. C. ō iu. fiſ. i rubr. Et nota q; dif ferẽtia eſt int fiſcũ z rẽpublicã. ſic int ſpẽz et gen. Fiſc ei eſt burſa ſolũ ō cõmodo pecu niario. ſz reſpublica pecunias. honores. ꝓ/ mia. z alia ꝓſiderat. no. in. l. mãcipia. C. de ſer. fugi.

De FL

Flamines dicebãt ſacerdotes gẽtiliũ a filo q̃ in capite vtebãt. a q̃ dicebãt flamines q̃ſi filamies. nã nudis eos capitibz penit incẽ dere nephas erat. di. xxj. cleros p medium

Jñ archiflamines dicebant z protoflami nes. vt ea. di. §. j.

Floci noĩe itelligit habit bñs manicas lon gas z amplas. Cuculle ꝙ noĩe habit lon gus z amplus ſine manicis. vt in clc. ne in agro. §. verum. de ſta. mona.

De FO

Fodine dicunt loca vl fouee vbi aliq̃d fodit di. xxj. cleros. Jñ dicunt ferrifodine fouee vbi fodit ferz. z aurifodine vbi fodit aurũ.

Formula. Require ſupra actio

Forus eſt exercẽdaz litiũ loc a fando dict vl a foroneo rege q̃ ꝓmo grecȝ lr̃is legẽ de dit. vt de ꝙ. ſig. c. foz. z. vij. di. moyſes. z cõ ſtat ex trib. ſ. cauſa lege. z iudicio. Jtẽ foz idẽ eſt qđ tribunal Et vt Azo. dic foz ponit tur ꝓ burſa. z alio mõ ōr formarium. vt ait placen. de quib ſedilia iudicantiũ ꝓficiũt idẽq; appellat ꝓtoriũ. Tribunal aũt ōr ma ioz iudiciũ. ſ. q̃ bñt mer imꝑiũ Pape autez ꝓrie ōr ꝓſtoriũ. Jtẽ eſt planicies in naui. Jtẽ eſt loc vbi merces reponunt. Item fo ramen remi nauis. Jtẽ ſcriptoriũ foraminoſum ꝓ iponẽdis pẽnis z coznib vl cala mis ad ſcribendũ deputatis. Et hec ſignificata hz foz vt plurimũ i maſculino gene re. ſm Hoſti. in ſum. de fo. cõ. §. j.

Foz aũt in neutro ge. ſm Hoſti. ibidẽ ponit tur ꝓ loco deputato ad emẽdũ vl vẽdendũ res. Alit aũt ſm Azo. ōr diſtrict ciuitat vl territoriũ iudicȝ i q̃ animaduertere z pũire hz delinq̃ntes. l. fi. pupilli. §. triboniũ. ff. de ꝙ. ſig. Et veniũt ibi q̃ ſũt iuriſdictõis. nõ q̃ ſũt ordinis. z ōr q̃ſi fodiũ. eo q; q̃ ſũt i diſtrictu ad fodia vl munera ſeu angarias ꝓpel lunt. vl ōr a ferẽdo eo q; munera ſubeũt et inferũt. Alit Goff. z Hoſt. ibidẽ ꝙuenientes foz ẽ idẽ q; tribunal forte hz aliquaz ſilitudinẽ cũ foro. q; ſic i foro venali qđ nos nominam foz ꝙueniũt multi vẽdentes z emẽtes ſiue res venales inferẽtes. Sic etiã in foro iudiciali. ſ. i tribunali ꝙueniũt multi litigãtes ſeu ꝓtentões z lites inferentes. z ex inde diffinitiões deportãtes

Fornicatio eſt cuiuſlibet illiciti coit genus q̃ ſit extra vxorẽ legitimã ſpẽalit in vſu vi duaz. meretricũ. vl ꝙcubinaz. Hz ſtupriũ rapt inceſt. Reqre locis ſuis. Et q̃libz fornicatio ſimplex eſt pctm̃ mortale. vt cle. ad noſtrã. de here. q̃ de iure canonico hodie ꝓhibit eſt ꝙcubinat. q; tũ ꝓmittebat tãq; licitus ō iure ciuili. l. i ꝙcubinatu. ff. de ꝙcubi. inſti. ō pa. po. in glo.

Foreſta eſt loc vbi fere inhabitãt vel includuntur. z vbi q̃s hz vſum venãdi. ſm Ber. ō dona. cũ dilect. in glo. j.

Forane ōr q̃ foz tenet vl de foro venit. liij. q vj. pegrina

Forte qñ ſit dubitatiuũ fact z qñ iuris not. archi. xj. q. iij. nolite. etiã qñq; capit certitudinaliter exp̃ſſiuo ꝑtic. z nõ ꝓ nota dubitationis. vt in multis iuribus.

Forsitan etiã qñq; capit non dubitatlue. de vo. z vo. redem. c. magne. z sic est exp̃ssiuz veritatis. de pcur. tue. xxxiij. q. ij. admonere circa mediũ. Et de pe. di. j. q̃ obrẽ. de supp. neg. p̃la. c. j. li. vj. qñq; ẽ nota dubitatõis. ỗ testa. c. ij. cle. pastorales ỹ. nũq; etiã. ỗ reludi. vide glo. in p̃al. c. ij. ỗ testa.

De Fr

Frater ỗr q̃si frẽs alium vel alterum.

Fratres ꝯ sanguinei sunt frẽs ex eodẽ pr̃e et eodẽ sanguie geniti. ita exponit tex. in. §. sũt aũt cognati insti. de legi. ag. suc. z. l. itaq;. C eodem ti.

Fratres patrueles sunt duoꝝ fratrũ filij. vt dicto. §. sunt aũt. ỹ. eodẽ numero. Et insti. de gra. §. quarto gradu

Frẽs veteres sunt filij eiusdẽ mr̃is. vt exponit glo. insti. ỗ leg. ag. suc. §. hoc habenduz.

Frẽs cõiter dicunt oñs xp̃iani tam laici q; clerici p lauacr̃ regeneratiõis i baptismo. c. ad mẽsam. xj. q. iij. z. c. lohes. de regu. per Jo. an. ij. q. j. si peccauerit. Vz an denũciatio euãgelica habeat solũ locũ in fratribus istis vl̃ etiã in fidelibꝫ. videlicz si xp̃ianꝰ denũciaret paganũ videt q̃ nõ. q̃ ỗr ibi fratꝰ. Nõt dici fm Panor. q̃ si saltẽ aliq̃ mõ scz qñ peccat ꝯ p̃cepta naturalia. c. qỗ sup bis. devo. z. vo. redẽ. Sũt ei p̃imi nr̃i q̃ru animas lucrificare debemꝰ fm glo. in. c. p̃ximus. de pe. di. ij. Et sic ꝯcludit denũciationem euãgelicã aliq̃ mõ locũ hr̃e ꝯ infideles. Itẽ añ ꝯcilia apl̃oꝝ in p̃mittua eccl̃ia oñs appellabant frẽs discipli xp̃i. xxij. dis. sacrosan. p̃rie tũ religiosi mendicãtes non habẽtes bona in cõi frẽs dicunt. Et alij habẽtes bona in cõi. vt ordinis sancti bñdicti bernardi tẽ. q̃ monachi dicunt. cle. duduz de sepul. z cle. exiui ỗ padiso. ỗ ỹ. sig. Et fm panor. monachi ñ appellãt frẽs p̃rie. ꝫ large loq̃ndo sic. Sic etiã de montalibꝫ q̃ sũt de ordinibꝫ mẽdicãtiũ dicunt sorores. z alie monache moniales vel sanctimoniales

Fraternitas q̃t modis sumit in iure. no. io. an. in cõmento decre. lohes. de regu. z trãsiunti. ad religi.

Fraus idẽ est q̃ dol. Nota tũ quandã differentiã in. l. iurisgẽ. §. ait p̃tor. C. ỗ pa. vbi vide. ỗ tũ fraus capit. put fit legi q̃ns facꝰ ꝯ significatũ legi q̃sita palea q̃ videat non agere in fraudẽ legi. ff. de legi. l. fraus Aer bi gratia. filiusfam. indiget pecunia petita me sibi mutuari. video q̃ p ỗ incidere in natus cõsultũ macedoniani. pecuniam nõ mutuo sz frumentũ vt vẽdat. z pecunia habeat ne videar incidere i macedonianũ. certe ego nihilominꝰ incido. vt. l. sz iulian. §. mutui. ff. ad mace. q̃ frumentum nõ tradonec recipit nisi ad palliatõez. patz ỗ q̃ frumentũ nullatenꝰ indigebat z pecunia habebaz ad mutuandũ. sz nolui ne incidere. z tñ incido mutuãdo frumtũ. Nam attẽro aio meo z recipiẽtis nõ mutuo frumentũ. sz pecuniã. Et idẽ si trado libr̃ vt vẽdat. Idẽ si vir donat titlo vt titlꝰ donet vxori. l. si ipõ sus. in p̃n. ff. de dona. inr̃ vir. z vx. q̃ in aio donãtis est simpl̃r donari vxori nõ Titio. Jõ facit fraudẽ legi. Fit aũt fraus legi qñ fit ꝯ significatũ legi palleatõe q̃sita. sed fit ꝯ significatũ legi palleatõe q̃sita. ff. ỗ legi. l. ꝯ legẽ. Et his pz q̃ si bona fide mutuo filiofamilias frumẽtum. credẽs ipm indigere nõ incido in macedonianũ. q̃ nec facto nec aiõ facio ꝯ eiꝰ signficatũ. Et ỗ etiã si sit error intollerabilis q̃ fraus req̃rit aim. secꝰ si pecunia mutuo errãs i iure. q̃ talis errꝰ nõ excusaret eo q̃ factũ ẽ ꝯ significatũ legi. ar. l. ij. C. ad mace. patz i statuto pedagij i ponte aurelianensi q̃ caueat. vt q̃libz nauis trãsiẽs onerata subtus pontẽ soluat certũ. q̃d si bñs duas naues oneratas. exonorat vnã z ponit i aliã vt soluat tm̃. p vna. certe talis ñ incidit i legẽ nec facẽ ꝯ legẽ. nec fraudẽ legi. q̃ lex ñ phibet ỗ facere. Et iste p̃t sibi. puidere de mellꝛ suo fuãdo significatũ legi. Et idẽ si statutum caueat q̃ ducẽs q̃drigã onerata p pontem soluat tm̃. q̃ p̃t exonerare eã vt nil soluat. z facere trãsire p fluiñ l̃ portari p boies q̃ licite p̃t fuato tmio legi. sic p̃t ñ ducere merces ne p trax pedagia soluat. Vz si ducerẽ nauim vl̃ q̃drigã onerata. z nõ soluerẽ vl̃ soluerẽ pecunias tñ sciẽter inutiles tñc facerẽ ꝯ legẽ vel i fraudẽ legi. no. Jo. faci tõ ỗ in. §. penl̃. insti. de adop.

Fructꝰ dicunt q̃ supsunt deductis expensis q̃ fiũt gr̃a fructuũ q̃rendoꝝ. colligendoꝝ. z ꝯseruãdoꝝ. q̃ỗ locũ hz tã in bone q̃i i male fidei possessoribꝫ. z in p̃donibꝫ. vt. ff. ỗ petit. hereditatis. l. si a te. §. fructꝰ. z. le. placet. in fi. C. de fruc. z lit. expen. l. j.

Fructuũ aũt alij sũt idustriales. vt frumẽti

vinum oleum ꝛ sillia.ſ.lac ꝛ lana q̃ sine indu
stria bois nō ꝓueniūt. Alij sunt fructus na
turales q̃ ex ipa natura ꝓueniūt sine.ſ.ma
gna idustria bois. vt poma pira fic⁹ ꝛ hmōi
Utrag diffinitio pōt colligi ex.l.j.§.fruct⁹
ff.ō vsur.ꝛ de reiūl.ſpo.c.grauius.in glo.fi.
Sūt g naturales fruct⁹ in q̃b factū natu
re p̃cedit factū bois.ꝛ ex solo rudi vsu pos
sumus ill' vtl. ſz idustrialib nō sic solo vsu
rudi.ſz curis adhibitis ſz etiã natura coo
peret.cura tñ maioꝛ repit nō modica et per
functoꝛia sic̃ in naturalib. vide glo.in.l.se
quitur.§.fructus.C.de vsuca.

Fructus ꝓceptl dicunt q̃ aliq̃ mō sunt a so
lo segati ꝛ in hoꝛreis recōditi.

Fructus ꝓcipiēdi dicunt q̃ imaturi sunt q̃s
verus dñs possidet.ō his in spe.eo.ti.ō fru
ctꝰ li.expē.ꝛ Azo.in sum.C.de rei ven.vñ
fructus diuersimo de significat accessiones
vsufructuū seu ius vtēdi fruēdi.ꝛ ius fruen
di dempto vsu ꝑmo significat accessionem
Et hāc duplr.ſ.ſtricti⁹ ex eo q̃ ex p̃dñs pci
pit ꝛ nō cōp̃hēdat fet⁹ aiallū vel vsuras pe
cuniaꝝ.sic̃ sumit in rubꝛi.ō vsu.ꝛ vsufru.le.
nā ibi fruct⁹ sumit ꝑut distingult ab vsura
ꝛ a pecudib.qz ī his etiã fruct⁹ est.l.ī pecu.
ff.de vsufru.nō aūt cōp̃hēdit partū ancille.
magis late aūt significat vt etiaz cōp̃hēdat
vsuras.vt.l.vsure.ff.ō vsu. Itē ꝛ pēsiones
p̃dioꝝ.l.p̃dioꝝ.e.ti. Scdo significat vsufr.
nā legato fructu fundi videt legat⁹ vsufru
ctus.qz dic̃ tex.vsufructui intest.nō ecōtra.
l.seruū.§.si vsufructus.ff.ō vsu.ꝛ ba. Ex h̄
sequit q̃ si legato fructu fundi vsus adima
tur inutile fit legatū vsufructus.ſz vtile ma
net in eo q̃ supest vsui. Et idē intelligo vsu
fructu legato.vt.§.pal.nō obstāte illo tex.q̃
in fine dic̃ inutilis est ademptio. qz vex est
in fructu q̃ supest vsui.vl' q̃ testatoꝛ volu
it adimere vsum legatū q̃si psone legatum.
qz cū nō legauerit.put ꝓtinet in vsufructu.
nulla est ademptio.

Frui dicit qui fructus ꝓcipit.

Fructuari⁹ ē q̃ rei dñs nō est.vt in.l.vtl frui.
ff.si vsufru.pe. Tñ in q̃busdā casib⁹ ꝑ dño
habet.ſ.in ꝓcipiendis fructib⁹.ff.de vsu
fruc.l.si titu.§.j. Ad h̄ facit q̃ vsufructuari⁹
nō sit dñs nā ad id q̃ dictū ē ad eū oēs fru
ctus generalit spectāt.ꝑm Placē.ff.ō vsufr.
l.vsufruct⁹.ꝑal.in ꝑn.ī sum.C.ō vsufr. Et
quō differat ab vsuario.reqre ifra vsuari⁹.

Frustra.no.Archiō.de accl.c.j.ll.vj.

De Fu

Fugitiuus ē q̃ ea mente recedit ne redeat ad
dñm ſz postea redeat. vt.ff.de edi.edic.l.q̃d
sit fugitiuus. De hoc vide Azo. in sum.C.
de fugi.ſer.

Fulminare dicit iudex iuste vl' indeliberate
sniaz.pferēs sine maturitate.de sen.excō.c.j.
li.vj. Nō g leuit dicat fulminare ſz cōit fer
re sniaz etiã ꝫ abñtē ꝓmere sniaz nō cesset.
C.de iudi.l.ꝓrandū.circa mediū legis

Fullones dicunt mūdatoꝛes ꝛ dealbatoꝛes
vestium ꝛ earundem decoꝛatoꝛes seu colo
ratoꝛes.

Fūctio ē vsus ꝓsuetus functus ab eo q̃ fun
gebat honoꝛe aliq̃ aut offō. Hinc ōꝛ. Qui
tā expleuit offm̃ vite.vñ dicit q̃ mutue pe
cunie magis functōez in genere suo recipi
unt ꝓ solutōz q̃ ꝓ spēz.l. soluēdo mutuā pe
cuniā magis vtimur genere.l. rei manerie
q̃ spē.l.eodē coꝛpe aliter nō eēt mutuū. vel
mutuatū.ſ.de meo tuū.ſ.cōmodatū.ſ.ad cō
modum vtentis datū.ff.de re.credi.ſi certū
pe.l.mutuum.

Functio publico. Re.ff.de pub.ꝛ vec.l.j.§.h
titulū.ſup verbo impendat.

Funeraria actio. Re.ſ.actio funera.

Fundat intētio ꝓ testes vl' instra vl' ꝓfessio
nē vl' euidētiā facti. vl' p̃sumptiue. vt ē glo.
in ꝑ.fundauerit.c.finē.de do.ꝛ ꝓtu.

Fūdus ē māsio alicuius cū accessionib⁹. Alli
ter diffinit.vt in.l.qm̃.ff.de ꝑ.sig. Et no.q̃
fundus ē nomen homogeniū. qz q̃libet ps
fūdi ōꝛ fūdus. Sūt em̃ homogenia in q̃b
est idē p̃dicatū in ꝓte q̃ in toto.vt aq̃ terra
lignū pānus ꝛc. Alia dicunt eutrogenia in
quib⁹ ps nō capit eandē denomiationē cū
toto.vt dom⁹ cathedra tunica nauis pons
vñ nō valet legatū fundi.ꝛ est deriſoꝛiū.l.le
gato.ff.de leg.j.nā legādo ſpaciū palme de
fundo diceret funduz legasse. ſz ibi bona
glo.q̃ non valet legatū generale legādo rē
substantiam vel animal.qz muscam dando
liberaretur.

Fūdus dotalis est q̃ mr̃imonio ꝓtracto da
tus est sponso.

Fūdus q̃si dotalis ōꝛ q̃ traditus ē spōso nō
dū secuto mr̃imonio.ꝓ q̃ ꝛ supioꝛi dicto fa
cit.l.j.ff.de fun.dota.

Fūdus instructus ē edificatus vl' cultus.

Fūdus iuge⁹ ē terra q̄ mō nō arat lz olī fuerit fertil' alias q̄ mō arat, lz olīz fuerit steril'.
Fūdus limitatrophus alīs militatroph⁹ ōz a troph⁹, l. descptio z milite q̄si descpt⁹ ad vsū militū q̄ milites ipīs custodiūt. vt. C. ō fun. limi. l. j. z. l. si acc. plk. li. xj. Alit dicit fūdus limitosus. vt ibidē de fun. limi. z pau.
Fūdus agometic⁹. Rc. Azo. in sum. C. e. ti.
Fūdus saltuēsis ē fūdus in q̄ est salt⁹. C. de fun. saltu. li. xj. Reqre infra saltus.
Fūdus releuatus dicit q̄ olīz erat palustris nūc ātr factus ē serenus alīs terrenus. C. de fun. pau. l. fi. li. xj.
Fundū diuidi in certas regiōes ē ipm diuidi in determinatas ptes
Furtū est ꝯtio vl' contractatio fraudulenta seu fraudulosa rei alienę mobilis corpalis q̄ fit inuito dño cuī⁹ res fuit aio lucrādi. s. gr̄a rei vl' possessionis vl' vsus. vt. ff. e. ti. l. j. dī aūt furtū fm Azo. a furno. i. nigro co q̄ clā z obscure et plerūq̄ de nocte fiat. Et dī a fraude vl' ab auferēdo. vt. l. j. in pn. ff. e. ti. z isti. de obli. q̄ ex delic. nas. in pn. §. furtum aūt. z. §. placuit. Et phibet i decalogo. xliij. q. v. pēale. z no. xxxij. q. vij. q̄d in oib⁹. Et nota q̄ p furto nō dz q̄s mori nec mēbr̄ pdere. lz fustigari. scoparī vl' alit castigari. C. de ser. fugi. auc. lz nouo iure. Hz ꝯ q̄s suspēdi dz p. xv. solidis. §. si q̄nq̄ solidos vt in auc. de pa. te. col. r. dic Ja. colūbi bononiēsis ī kuari. §. pal. g fm Saly. nō ē curandū. Et dicit Fulgo. q̄ ille. §. pcedit ex ꝯsuetudine quē Rich. de saly. intelligit in casu singulari. s. q̄n. ppr furtū tale. v. solidoz pax violat. Dñs catho dic q̄. v. solidi sunt. v. aurei. qz etiā ita capit solidus p aureo. C. de ser. fu. l. q̄cūq̄. ibi. vl'. xx. solidos reddat vbi glo. dic Talē solidū accipe q̄ valeat vnū aureū q̄z lxxij. faciūt. j. libr̄ā auri. sic isti. ō pe. te. liti. §. fi. Jure ffoz fur puniebat extraordinarie nec moriebat nisi famosus latro. Jure aūt auc. habet ne moriat nec mēbr̄ pdat vt supā auc. nouo iure. postea ī ti. de pa. te. p. v. solidis. Deinde ti. de pa. iur. fir. dz legitime puniri. quod multipl'r intelligit. Tandē iura municipalia puniunt aliter. Nā pncipes pūt statuere q̄ nemo moriat. nisi ipī disposuerint. vt gl. in. §. furtū. de pa. iur. fir. col. x. q̄ est magr̄a furtoz. Nā q̄dā sunt furta domestica nō publice cobercēda. l. respiciēdū §. furta. ff. de pe. dicūt eā doc. q̄ null⁹ famulus p furto in domo cōmisso mori dz. Alia sunt furta nō domestica. z tūc fures balneariū vl' sectariū fustigant. glo. ē in. l. si se alias cū te. ff. ō his q̄ no. infa. Alij diurni z hi remittunt ad iudicē. Et nota q̄ furti emptor dz ipm restituere sine pcio. nec pōt ipm p pcio retinere. l. in ciuilē. C. ō fur. imo ē modi cū qō restituat ne saltē in suspīt ōz furti cadat. z sic ad furcas vadat. vt ibi.
Furtū ꝯceptū ē cū q̄s pūtib⁹ testib⁹ apud alq̄ rē furtiuā q̄rit z iuenit. vt ist i. de oblig. que ex delic. nas. §. ꝯceptū furtū.
Furtū oblatū ē cū q̄s rē furtiuā alicui obtulit. vt potius penes eū q̄ penes se iueniret. lz illa noīa nūc nō sunt vsitata
Furtū phibitū dī cū q̄s volēte rē furtiuā q̄rere phibuit. vt. d. ti. ō obli. ex delic. §. ē etiā vbi dī q̄ he actōes furti ꝯcepti oblati phibiti z nō exhibiti in dissuetudinē abierunt.
Fur est q̄ clā obscure z plerūq̄ de nocte rem alienā amouet iuito dño gr̄a lucrādi z subaudi sine armis. vt ī auc. lz nouo iure. C. de fur. z ser. coz. Et dī fur a furno q̄si idē est q̄ nigr̄. qz vt plurimuz in obscuro furat. Vñ Qui male agit odit lucē. ō offi. dele. ꝯsuluit
Fur manifest⁹ dī q̄ in ipo maleficio ē dēp̄hēsus vl' in loco in q̄ cōmissum ē furtum vl' post furtū factū dū tandē de furto dēphēdi tur añq̄ deportauerit ad locū ad quē destinauerit. insti. e. ti. §. manifestus.
Fur nō manifest⁹ dī q̄ rē detulit q̄ destinauit. sic ti. pal. §. lz si ptulit. Vl' sic dī q̄ cū re furtiua in ipo actu furādi nō dēphēdit. lz iam deportauerat rē furtiuā in locū in quē destinauerat. nihilomin⁹ ꝯsuescit postea ō furto
Furti actio. Reqre. s. actio furti.
Furti ꝯdictio. Reqre. s. ꝯdictio.

De GA

Astaldus est maior dñs q̄ hz curam exteriorum rerum ep̄i.

De GE

Gener meus ē maritus filie mee. vt ī. l. facile ff. de gra. affi.
General' abolitio. Reqre. s. abolitio. Et vide de hoc Azo. in sum. C. e. ti.
Generali sermōe ꝓsona loquens intelligit exceptā. de iureiur. petitio. vbi ꝯcoz. in gl. Et

intelligit ꝑ regulariꝫ. qz fallit intẽdũ vbi obligatio vl̃ pactũ p̃cedit. qđ iducit eq̃tatẽ q̃n dã includentẽ etiã pſonã loquẽtis. vt ſi recepiſſem. ꝛ. a te. ꝛ pmiſiſſem tibi dare turriz ꝯ oẽs boies tũc teneoꝛ etiã dare ꝯ me ex pacto. de ꝑ in. c. ō forma. xxũ. q. v. q̃q; etiã in generali ꝓmõe nec familia loquẽtꝫ itelligit. Generaľ locutio generaľ ẽ itelligẽda. ff. ō of. pſi. l. pſes. xix. di. c. j. ff. q̃ me. cã. l. metũ ãt. ꝯ. aiaduertẽdũ. lz gñale ꝓbũ ñ ſit ſp gñaľ itelligẽdũ. de iurei. c. ad nr̃az. in glo. vl. Generaľ dr̃ qđ imo etiã idefinite itelligẽdũ ꝛ. xix. di. ſi romano ꝛ. ff. de pub. l. de p̃cio. Generalia ꝓba ſunt ad ciuilẽ modũ referẽda ff. de ſer. vr̃. p̃. l. ſi cui. Generaľ allegatio qñ ſufficiat. ꝛ qñ nõ. no. ĩ c. vĩa. de coba. cle. nã qñq; ſufficiẽ. vt. xlũ. di. ſi q̃s deſpicit. ꝯ. hic etiã. vbi allegaꝫ Joh. euãgeliſta in epľa ſua ſine q̃ta. Sicľ habeꝫ in. c. nr̃a palꝫ. Aliter dr̃ alibi legiꝫ. lz q̃ non ſufficit generaľ allegatio. Fac̃ cle. ꝯſtitutio nẽ. de elec. ꝛ. ũ. q. j. in p̃mis. iſti. de pe. te. liti. in fi. Finaliꝫ dr̃ q̃ ſufficiẽ generaliꝫ allegare cor̃a p̃ncipe. qz p̃nceps cẽſeꝫ oĩa iura bre in ſcrinio pectoꝛis ſui. l. oĩuz teſtõ ꝛ. ꝓ. ſiẽ igiꝫ. ĩ fi. C. de teſta. ſecꝫ ꝓo cor̃a aliꝯ. vl̃ ſi p̃nceps allegat deciſiua. pmulgãdo. tũc ſufficiẽ ei generaliꝫ allegare. de cã poſ. c. j. de no. ope. nũ ci. c. j. Si aũt allegat ſup ꝓbo in iudiciũ deducto. tũc ſpãliꝫ dz allegare ꝛ ſpecificare legem ſi eſt pegrina. qz lz p̃nceps ꝓtualiꝫ oĩa iura in mẽte bẽat. nõ tñ formaliꝫ. vt no. ĩ. c. j de ꝯſt. li. vj. Qñ em̃ ꝯſtat de lege ſufficiẽ generaľ allegatio. aľs ẽ neceſſaria ſpãlis. Dz em̃ ſic allegari q̃ iudex reddaꝫ clarꝫ. ꝛ nihil obſcuꝛ remaneat. xxvlũ. q. j. ſiẽ em̃. in fi. Generaľ clauſula ſignificat qđ elꝫ ſignificatũ ꝓbare vl̃ ſignificare ꝓbat. ꝛ tũc nõ ꝓtiet ad expſſa noiata. ff. ō ꝓ. ſig. l. doli. Verbi gr̃a. Teſtatoꝛ filios inſtituit ꝛ iuicẽ ſubſtituit. et poſt filiũ exheredauit. q̃ exheredatio vl̃ clauſula nõ reuertiꝫ ad inſti. imo ad ſubſtitutõez. vt ĩ. l. j. in fi. C. de lib. p̃te. ꝛ exher. Itẽ ibi pr̃ vnã filiã inſtituit ꝛ filiã exheredauit. Dein de alĩ filiũ ſubſtituit. exheredatio referꝛ ad ſolũ gradũ inſtitutõis. vt. l. iũ. ꝯ. filiꝫ. ff. eo. tl. Venus ẽ qđ p̃dicaꝫ de plibꝫ differentibꝫ ſpẽ inſti. ō ſu. na. gẽ. ꝛ ciui. ꝯ. ꝯſtat. ꝓ. plebiſcitũ. Et q̃ñ iuriſco ſulꝫ dat doctrinã tũc capit genus vt logici. ꝛ ibi ponunꝫ exẽpla. no. l. ũ. ꝯ. j. ff. ſi cer. pe. vbi capiꝫ ſpẽs p genere. vñ vocabulũ genꝰ nõ ſumiꝫ p ipa dictõe ſz p ſignificato q ipaz ꝛ ſignificat diuerſimode. put ſignificatũ ex ea ſumptũ. ꝛ gõlibet aliud mediũ ſignificare declarat. Verbi gr̃a teſtatoꝛ legat vl̃ q̃s pmittat ens ſubaz vl̃ rẽ ſiue aial nullũ ẽ legatũ vl̃ nulla pmiſſio. l. cũ poſt. ꝯ. generali. ff. ō iur. do. ꝛ no. ĩ. l. legato generaliꝫ. ff. ō leg. j. Rõ. qz ens ꝛ ſuba ſignificãt generaliſſime. Et hec dictio aial lz nõ ſignificet ita generaliꝫ. tñ adhuc ſignificat multũ generaliꝫ. ꝛ intãtũ q̃ dicere torũ genꝰ cõphẽdi ĩ legato vl̃ pmiſſiõe ẽ dicere legatũ vl̃ pmiſſionẽ ꝓtiere ipoſſibile. etiã dãdo muſcã vl̃ vermẽ liberareꝫ heres vl̃ pmiſſor. qđ tñ nulliꝰ ẽ validitaſ. vñ dr̃ Gener̃ſ obligatio pire nõ põt. l. in rõc. ꝯ. ũ. ff. ad. l. fal. Dz tñ ſi diues ruraľ diceret in teſtõ vl̃ donatiõe inꝛ viuos. ego dono bubulco meo vnũ aial. intelligereꝫ de vno boue ad arãdũ vl̃ de vno aſino. ſi hec erat q̃litas p̃ſone cui donaꝫ. nã q̃litas p̃ſonaꝫ ꝛ p̃cipue illaꝫ q̃bꝫ relinquiꝫ dat itellectũ ꝓbis. ꝛ ſic ſumiꝫ cõis modus itelligẽdi ꝓba p̃dicta. ſecꝰ i genere generaliſſimo. qz ibi nõ ẽ modꝰ itelligẽdi q̃ ſignificet aliqđ vtile ꝛ idẽ i alio genere ſubalterno. in q̃ nõ eẽt modꝰ cõis aliqđ vtile ſignificãdo. vt dicẽdo lego rẽ corpalẽ vl̃ incorpalẽ. qz nihil cõphẽdiꝫ. ſic nec i generaliſſimo. Itẽ ibi teſtatoꝛ legat vl̃ q̃s pmittit domũ i genere. ꝛ nullã bz domũ. nõ tenet legatũ vl̃ pmiſſum ſecꝰ ſi bz in p̃timonio. l. ſi domꝰ. ff. de lega. ũ Rõ ꝑmi. qz genꝰ ita generaliꝫ ſignificat q̃ nõ apparet de q̃ re voluit itelligere. Rõ ſcõl qz de rebꝫ ꝑuꝫ q̃s ſolet diſponere. ꝛ ſic ſignificatũ generis reſtringiꝫ p ſignificatũ ꝯ qđ bz in p̃timonio. Sicľ ſi q̃s legat vel. pmittit fundũ in genere nulla ẽ pmiſſio vl̃ legatum. l. pałꝫ. ſiue in p̃timonio ſiue nõ. ꝓm Bar. Itẽ ibi teſtatoꝛ legat rez in genere. ſignificat q̃ heres ſoluẽdo faciat rẽ accipientes. i. ſi domꝰ. ꝯ. ō eulctſ. ff. ō leg. j. Rõ. qz natura legati ẽ q̃ res trãſferaꝫ in legatariuz ꝛ efficiaꝫ ſua ꝑꝛia. niſi alias reſtringaꝫ. Itez ibi. teſtatoꝛ legat vnũ ō ſeruis q̃ cũ eo cõmoraꝫ. ſunt alieni heres vnũ tradit liberaꝫ nec teneꝫ de eulctõe. Rõ. qz ſignificatũ ſumptũ ex ꝯ genere ſubalterno bz iſtar ſpeciei. l. in rõe. ꝯ. diligẽter. ff. ad. l. fal. l. cum decẽ. ꝯ. ſtichum. in fi. ff. de ſolu. Itẽ ibi q̃s pmittit vl̃ legat boiem ſignificat q̃ nullus certꝰ eſt in

obligatõe,ſz hõ in genere,put quẽlibz reſpi cit,l.meui⁹,§.duob⁹ teſtis,ibi ozdis cõpen dio,ó leg.ũ,vñ iſte ſtãt ſiꝫ pmitto tibi boiez znullũ boiez tibi,pmitto,ſiẽ z iſte ſiꝫ ſtãt ſp fuit hõ,ſ,a tpe adã,z null⁹ hõ fuit ſp,qz nul lus detmiat⁹ ſp vixit.nã dicẽdo,pmitto tibi boiez,dictio boiez ſupponit ꝓpriſe tm̃,z dicẽ do nullũ boiez tibi,pmitto ſupponit detmia te.l.illũ z illũ,z ſic ó alijs ñ,pmitto. Finaliꝫ g̃ gen⁹ deductũ i legato vl̃ i obligatõe ſigni ficat nil ibi eẽ vl̃ eẽ,put ipo genere medio vl̃ alia q̃uis ſignificatõe ꝓcludiť,z genere de ducto i obligatõe vl̃ legato electio eſt eius cui dať.

Gerũdiũ ſumiť p eo qó p hãc dictõez ſignifi caťz ſignificat ꝓditõz,declaratõz,modũ vl̃ qó ſuũ ſignificatũ l̃ aliũ aliũde ſũptũ ſigni ficare,pbat.ꝟbi gr̃a,duo ſũt iſtituti z vn⁹ al teri ſubſtitut⁹, Si vn⁹ repudiat ptẽ ſuã ad eũdo ptẽ alteri⁹ deficiẽťz ex ſubſtitutiõe ps p ipm repudiata ſibi q̃riť ꝟ gerũdiũ adeũ do exponiť ꝓditõaliť.ſ.ſi adierit,l.ſi tu ex p te,z ibi no.ff.ó acq̃,vl̃ amit,here. Itẽ ibi vi faẽ q̃ poſſidẽtẽ nõ pmittit vti arbitrio ſuo ſi ue edificãdo ſiue arãdo vl̃ ferendo vl̃ q̃cq̃d aliud faciẽdo.l.vi faẽ.ff.ó vi z vi ar.ſignifi cat declaratõez illoꝝ ꝟboꝝ,z nõ põt ſigni ficare ꝓditõz,qz refert ad ꝟbũ pñťz tpis qó eſt faẽ. Nec ẽ ibi aliq̃ diſpoſitio q̃ põt ſuſpẽ di p hec gerũdia edificando arando zc. Sz ibi lego ad monumẽtũ faciẽdũ ſiġt moduz l.q̃b⁹ dicb⁹,§.fl,ff.ó ꝓdi,z demõ. Et dz̃iam inť ꝓditõez z modũ,vide gl.ũ,c.vex.ó ꝓdi. appo. Uñ ſcito q⁹ vt mod⁹ ẽ ſi ꝓditio,qz cã. Itẽ ibi lego,pducendo talẽ diſcipulum ſiġt ꝓditõez,qz moris ẽ ꝓpus docere cꝫ ſalarium ſoluí,l.nec ſeꝫ,ff,qñ dí,le,ce.

De Gi Gl

Gineciarij ſunt q̃ pãnos imp̃iales texũt iſe rendo ſericum z aurum.

Gineciũ ẽ loc⁹ vbi hec fiũt,z dz̃ a gynos qó ẽ nudũ,qz nudo pãno veſtiť auꝝ,vt,C.ó mu rí,z gynecis,ll.xj.

Gladis nomie oẽs fruct⁹ ꝓtinenť,ff.ó glã,le gen.l.vna.

Gleba eſt quedam ſpẽs terre,generaliꝫ tñ ſu miť pro ſolo vl̃ pro terra culta. Require,§. aſcripticius gle.

Glos dz̃ vxor fratris.l.nõ facile,§.affinitaťz. ff.de gra.

De Gn Go

Gnarus.l.ſapiẽs vl̃ puid⁹ cui opponiť igna rus,qó inde venit.l.inſipiẽs.

Goliardi.l.bufones ioculatores idem ſunt.

De Gr

Grad⁹ ſm gof,z hoſt,i ſũ,ó conſan.z affi. Eſt q̃ dã hitudo ſiue diſtãtia p̃ſonaꝝ adiuicẽ ꝓcã guinitate z affinitate ſibi ꝓiũctaꝝ facta col latõe ad cõez pentẽ,vl̃ ẽ vni⁹ p̃ſone diſtãtia ad aliã i linea ꝓcãguitaťz,vt,l.j,cũ ſe,§.vlẽ ad,§.affinitaťz.z.l.nõ facile.c.ti.ff.qz diuer ſimode ꝓtigit diuerſos eẽ g̃dus,vt pz i to ti.pal.z i.§.affinitaťz.in.l.nõ facile.pal. Gra duplex ẽ.opans z coopans,vt ẽ glo.in ꝟbo coopante gr̃a.cle.j.de magi. Et gr̃a eſt hitus q̃ fundať in voluntate i eſſentia aíe. gl.in cle.j.de ſum.trí.

Granaria ſunt loca in q̃b⁹ g̃na ſeu fruct⁹ cõ ponunť,ſic accipiť.ff.ó ac.ep.in.l.g̃naria

Grãgia,habeť in.c.fi.de cẽſi.

Grauis,habeť de teſti.c.iz ex q̃dã.in glo.liũ.

Graſſatores idẽ ſunt qó dictarij,de hui⁹ di ctionis expoſitõe,vide qó no.ff.ó pe.l.capi talíũ.§.graſſatores. Reqre.§.dictarij.

Graſſari dz̃ latrocinari vl̃ crudeliť agere.

Grex ẽ collectio plurũ aialiũ.ſ.x.ouiũ.vl̃.v. porcoꝝ.vt no.inſti.de rex di.§.ſz ſi gregis. Reqre.§.ꝓgregatio.

De Gu

Guldagia dicunť q̃ dãť p ducatu vl̃ ꝓductu p terrã alicuius vt ſecuri⁹ vadat. Sz gabel le daniť de ꝟctib⁹. vt de emptõe p emptorẽ. Et tãgit Bal.in rubr.C.de re.cre.z eſt ca ſus i.l.dz.in fi.ff.de edi.edic. Et pñt abrogati vl̃ deleri a ciuitate. Tex.ẽ nõ alibi in.l.eoꝝ ff.de pe. Statuiť cõiť p Italiã q⁹ de q̃libet ꝟctu dz ſolui gabella. Sz pone. Duo forẽ ſes ꝟhunt ſenis an debeãt ſoluere gabellã ſm ſtatũ vbi ꝟhũt. Regula eſt q⁹ nõ,qz ſta tutum nõ ligat forenſes,qz extra territoriũ ius dicẽti zc.c.vt aiaꝝ.ó ꝓſti.ll.vj.c.cũ a no bis.de ſen.excõ.l.fi.ff.ó iuriſ.om.iu. Sz ꝟ riũ eſt vex ſm Bal.l.j.de ꝟbẽ.emp. Rõnes allegat,qz gabella venit in ꝓtinẽtia ꝟctus. g̃ ſiẽ rõe ꝟctus pñt ꝓueniri in loco vbi ꝟc runt. Ita ad id qó in ꝟctu deuenit.l. beres abſens.ff.de iudi. Et ita ꝓſequenter ad ga bellã z bypotecã.glo.ſingu.in auc.vt diffi.

iudi.§.ℏ ꝯsiderãtes.in ꝟ.hypoteca.colℓ.ix. ⁊ in.l.ij.ad fi.§.mãdati. Et dic̃ Io.de ro.in singularibꝰ suis q̃ dicit ea a Bal.

Guardia feuda sunt q̃ ꝯstituunt aliq̃bꝰ ꝓpter custodiã rei dñi ꝯstituẽtis.

Guardio dr̃ ille cui talℓ custodia ẽ cõmissa vℓ dr̃ guardianus q̃ etiã ẽ supꝛor iuℓ frẽs mioꝛes custodiens ꝯuentũ.

De Ha

Habere signat diuersimode,put suũ ꝓpꝛiuꝫ sigtũ vℓ sigtũ aliꝰ q̃duis mediũ sigre declarat.ꝟbi gr̃a.

Res tua ẽ penes me ⁊ pmittꝫ mihi stipℓare eãdẽ bie licere sigtq̃ dñũ istiꝰ rel trãsferℓ in me.l.stipulatio ista.§.hĩe.ff.ꝺ ꝟ.ob.⁊ sic rel possessio sine traditõe post dñiũ q̃rit possideri.§.intẽdũ.istiꝰ.ꝺ re.ꝺi. Itẽ ibi res tua nõ est penes me,pmittꝫ hĩe licere significat q̃ dñiũ trãffers ꝑ traditõꝫ.l.traditõibꝰ.C.de pac. Itẽ ibi,pmittꝫ rẽ alienã hĩe licere re ꝑseuerãte aliena nulla ẽ stipulatio.l.stipulatio.§.q̃sitũ.ff.e.tl.q̃ ĩ re aliena,pmissoꝛ non põt ꝯstituere ius dñŋ.si ãt efficiaℓ,pmissoris valet stipℓatio vt ibidẽ.q̃ tũc põt facere vℓ ꝯstituere ius dñŋ. Itẽ ibi vẽdo tibi rẽ alienã ⁊ pmitto tibi hĩe licere sigt hĩe iure possessiõis.l.hĩe.ff.ꝺ ꝟ.sig. ⁊ ℏ ex natura ꝯct̃ emptõis.ꝺ cuiꝰ natura ẽ q̃ suffic̃ rẽ tradere q̃ res aliẽa ẽ vẽdita.l.exẽpto.ff.ꝺ ac.emp. Hĩe actõꝫ ẽ minus q̃ hĩe rẽ. Et ℏ est qꝺ dr̃ Melius ẽ pignoꝛi incũbere q̃ in ꝑsonam agere.ff.de re iudi.l.minus.

Hĩe tenere possidere q̃ ℏ tria ꝟba ponunt i aliq̃ instro sic dñt exponi,s.q̃ recipiẽs beat ꝺ iure,teneat naturaℓr,⁊ ꝺ facto possideat ciuiliℓ ⁊ ꝺ iure,q̃ ciuiℓ possessio ẽ cã q̃ rendi dñiũ.lꝫ aliq̃ñ possessio sit tm̃ naturaℓ nõ ciuiℓ,vt illa quã hꝫ vasallus.

Hitatio ẽ seruitꝰ ꝑsonaℓ in hitãdo ꝯsistẽs,⁊ ꝯstituiℓ i domo aliena.vt no.ff.ꝺ vsu ⁊ habi.ã rubꝛ.l.j.§.p.ff.ꝺ hꝫ q̃ dare aut feu.cũ pactõibꝰ ⁊ stipulatõibꝰ.vt.ff.ꝺ vsufr.lũcta l.j.ff.ꝺ vsu ⁊ habi.vℓ in vltia volũtate. Diff fert tm̃ ab vsu ⁊ vsufructu,q̃ illa amittunt nõ vẽdo vℓ capitis diminutõe.vt.ff.si vsufructꝰ.l.pe.§.sic.hitatio ãt nõ niſi morte finiaℓ,vt.l.si hitare.ff.ꝺ vsu ⁊ ha. Itẽ põt habitatoꝛ aliꝫs vẽdere vℓ locare ius qꝺ hꝫ. vt.l.qꝺ antiq̃tus.C.ꝺ vsufr.sic̃ ⁊ fructuariꝰ ⁊ nõ vsuariꝰ.vt.ff.ꝺ vsu ⁊ ha.l.ꝫ neq̃.vide sup ℏ Azo.ĩ sum.C.ꝺ vsu ⁊ habi.

Hac q̃nq̃ denotat nõ exclusionẽ ꝫ inclusionẽ.vt i.c.ego eñ eꝑs.de iureiur.⁊ sic sumit in iuramẽtis dicẽdo. Ab hac hoꝛa,significat eñ pñs tꝑs cũ futuro.de ℏ ꝑ Joh.an. in.c.j.de oꝛ.ab epi.q̃ resig.epi.

Hastarij dicũt q̃ rẽ ꝓponũt venalẽ hasta supposita,⁊ dicunt a noie hasta qꝺ idẽ ẽ qꝺ vẽditio.vt no.C.de fi.istru.⁊ de iure haste fiscalis ĩ rubꝛo.li.vj.

Hastari ẽ rẽ ꝓponi venalẽ hasta suꝑposita ita oli fuit ꝯsuetudo.

Haustus ẽ ius hauriẽdi aquã de puteo vicini cui eo iuito iure seruitutis ascribit

De He

Hereditas ẽ successio in vniuersum ius qꝺ defunctꝰ habuit.vt.ff.ꝺ ꝟ.sig.l.nihil aliud est hereditas.⁊.l.bonoꝝ.c.ti

Hereditas adita ẽ illa de q̃ heres se ĩtromisit auctoꝛitate p̃toris.imo auctoꝛitas p̃toris nõ ẽ necessaria.ꝫ sola volũtas sufficiẽ.vt istiꝰ ꝺ here.q̃.⁊ dif.§.itẽ extraneꝰ,secꝰ in petitione bonoꝝ possessiõis.vt ibi no. Et ꝺ aditione ⁊ repudiatõne hereditatꝫ.no.in.l.q̃ sepꝛis.C.vñ liberi. Ubi dñs Lotho saccꝰ sic ꝯcludit. Aut debẽs succedere,ptulit ꝟba p̃sentꝫ tꝑs idicatiui mõi aut futuri tꝑs. Si pñtꝫ tꝑs,aut sine ifinitiuo.aut cũ ifinitiuo Si sine,aut affirmatiue,vt adeo.⁊ inducit aditionẽ hereditatꝫ.⁊ repudio induc̃ repudiatiõez. Aut negatiue,s.nõ adeo,non sum heres. Et ꝑm gl.⁊ Salyc̃.nõ inducit repudiatio niſi iterrogatio p̃cesserit vℓ termiꝰ p̃fixus sit,tũc eñ inducit. Si cũ infinitiuo aut affirmatiue,s.volo adire,volo eẽ heres ⁊ inducit aditio. Aut negatiue,⁊ tũc aut volũtas ꝓponit negatõꝫ,vt volo nõ eẽ heres,⁊ ĩducit repudiatio. Siℓr si dic̃,Nolo amplius,nolo vnq̃ adire,p̃ponẽdo negatiõez volũtati.adiũctꝫ talibꝰ aduerbiis tꝑs iducit repudiatio. Sec̃ si dicat nolo nũc adire hereditatẽ.nã sic non inducit,q̃ itelligit ꝑm naturã aduerbiũ. De hꝫ in glo.in.l.ij.§ obꝑuari.C.de iura.caliũ.l.plurimũ.ff.de ac q̃ren.here.l.ꝑ hereditate.§.j.c.tl. ⁊.l.j.glo.ĩ l.si cã.C.q̃ accu.nõ poſ. Aut nullũ aduersariũ est,s.nolo adire,tũc si terminꝰ est p̃fixus inducit repudiatio.l.oẽs.ff.ad trebell. Si

nō ē pfixus. tūc tm̄ cadit ꝓlectura deliberationis vl̄ pſumptio ꝓpt̄ mētis ābiguitatē: z viſq; ad annuz poſſit deliberare. Si futuri tpis, aut negatiua, vt nō adibo. z ē repudiatio, q; ſuba aditōis negat exnūc, put alias z ſp in ſcā ſcl'oz. Aut affirmatiua, vt adibo, z nō iducit aditio de pñti ſm Catho, nō ob. q; videt q; ſtati adeat, eo q; ꝛioz eadem eſt diſciplina. ff. de pcu. l. pōponius. §. ſi ſtipuler, nā adibo z nō adibo nō ſūt oppoſita vl̄ ꝛia. q; nō adibo negat totū tpus. ſz adibo ſolū tpis futuz dic̄. z excludit pñs. Et ſic eſt plus in negatōe q; in affirmatiōe. Et ē dare medīū int' iſta, hec Catho. Idē ad pbandum hereditatē aditōez poſt longā diſtinctionē ꝓcluſit q; dā no. doctrinā i iſta ſingulari q̄ſtione. Pone ago ꝛ heredē debitoris mei ipe negat ſe heredē coꝛā iudice. Cōuinco eū hīe anulū ſignatoriū defuncti, ille videns ſe deph̄ēſum dic̄. Furat⁹ ſuz anulū de manib⁹ dñi dū eēt in agone. Querit an ſit ꝓuict⁹ vt heres, vl̄ an debeat puniri vt fur. Catho rñdet. Si ille erit su⁹ heres. ſ. fili⁹ tc̄ tūc ꝓuict⁹ ē heres. Si erat extrane⁹ tunc vt fur. l. ſi fuū. §. ꝓtoꝛ. z. l. ſi extraneuz. ff. ō acq. here. Rō. q; ipo iure filius ē heres. ſz extraneus nō añq; adeat hereditatē.

Hereditaria actio. Req̄re. ē. Actio hereditaria.

Hereditas decurionū nauicularioꝛ coartatiū militū z fabricēſiū ſm Azo. in ſum. C. e. tī. in rubꝛica. z. l. vlt. dī in q̄ q̄dā ſpāle ius obſuat. de q̄ no. ibidē

Heres ē ille q; ſuccedit i vniuerſuz ius defuncti. l. cū heres. ff. de diuer. z tpa pſcrip. vel ē dñs hereditatis q; fit aditōe i voluntariis. §. fi. iſti. de here. q̄. z diffe. Sz i neceſſariis de ferī ipo iure hereditas.

Heredē inſtituere ē aliquē poſt mortē ſuā loco ſui in oīb⁹ bonis dñm ꝓſtituere. Aaz dī heres ab her⁹. i. dñs. ſibi em̄ ſuccedunt vniuerſa bona defuncti. z a d eū cōmoda z incōmoda hereditaria redeūt. Et pñt inſtitui heredes generalit oēs z accipe q; cq; d a teſtatoꝛe eis relinq̄tur ſiue ſint filij ſiue extranei ſiue liberi ſiue ſerui teſtatoris vl̄ alieni ſiue pꝛefamilias ſiue ipuberes ſiue pſona puata ſiue eccl'a ſiue vniuerſitas. bis exceptis q; nō pñt inſtitui heredes. ſ. deportatus, pt̄ delictū in inſulam ſiue bānitus ꝑpetuo dānatus in metallū fodiendū. vt. C. ō here. in ſti. l. j. collegiū illiciti nō approbatū vt. l. collegiū. ti. all'. Incestuoſus nat⁹ ex dānato coitu. l. ſpuri⁹ teſtatoris. Ku⁹ accuſat⁹ ō adulterio cū dña ſua cōmiſſo. ab illa dña inſtitutus nō pōt heretic⁹ apoſtata mulier ꝓuolās ad ſcōas nuptias ifra tp̄s luct⁹. l. ifra ānū poſt mortē ꝑmi viri. vt. C. de ſecū. nup. l. j. z h de iure ciuili. Qui ſcīēter ꝛit cū alīq; muliere ig̃rāte ſcōas nuptias eē illicitas nō pōt ab iſta inſtitui tē. z ſunt diuerſi heredes. Nam heredes alij ſui z neceſſarij alij neceſſarij tū. alij volūtarij. alij legitimi. alij legatarij. alij teſtamētarij. alij fideicōmiſſarij.

Heredes ab iteſtato ē ille q; ſuccedit i ius defuncti ſine oi teſtamēto. vt iſti. de here. q; ab inteſta. deferunt.

Heres fideicōmiſſari⁹ eſt cui ex fideicōmiſſo relicta ē hereditas dāda illi cui teſtator diſpoſuit dicēdo ſic. Fidei tue cōmitto vt hec des illi. Et nota q; illa ſunt deſpata. ſz forte ꝑ tāto dī heres fideicōmiſſarius q; fideicō miſſarius loco heredis habet. vt iſti. de fideicō. here. §. reſtituta. vt q; directe z imediate ex teſtamento nihil capere pōt. q̄lis ē ſpurius ſaltē capiat ex fideicōmiſſo. ſz ipe vere nō ē heres cū ſit rogatus a teſtatoꝛe hereditatem adire. z poſtea reſtituendo. ſz reſtōne facta poſt ſp heres maneat. vt. d. §. reſtituta. Duo q̄ heredes iſolidū eſſe nō pñt vt. ff. cōmo. l. fi. z. l. ſi vt certo. §. ſi duobus. ſz alij dicant ꝛiū videlz q; ille cui teſtator dari vel reſtitui hereditatem diſpoſuit. vt manifeſte colligit ex. §. ſz etiam id. iſti. de fideicō. here. ſz verba ibi poſita videant innuere oppoſitum ſi iſpiciant.

Heres legatari⁹ ē q; legatū accepit vl̄ cui legatū factū ē. vt. l. q̄tiēs. C. de here. iſti.

Heres legitimus ē q; ex lege. xij. tabularum aut ex iuris ꝓſtōe etiā ſine teſtō ſuccedit defuncto. vt ſunt agnati. primi. inſti. de legit. ag. ſuc. in pn.

Heres neceſſari⁹ ē ku⁹ heres iſtitut⁹ in teſtō dñi ſui ab eo q; facultates ſuas bz ſuſpectas ne poſſit ex ipis ſatiſfieri creditoribꝫ q̄bꝫ erat obligat⁹ adeo q; ñ credit alienū hereditatez ſuā adire. ſi heredē eū inſtituerit q; ſeruus heres fact⁹. tō neceſſari⁹ dī heres. q̄ ſiue velit ſiue nolit cogit ſuā hereditatē adire. vt ſatiſfaciat creditoribꝫ. vt iſti. de here. q̄. z dif. §. Et hoc ē vez niſi illo ſeruo debeat fideicōmiſſaria libertas. l. is q; ſoluendo. ff. de be-

re,ĩsti,aut,ℬ eo nõ facĩẽte,ſ,nõ adeũte hereditatẽ ei⁹ noĩe pot⁹ q̃ dñi defũcti res hereditarie vẽdant ne defunct⁹ ꝓtũella q̃dã vl̃ iuria facta efficiat dicẽdo q̃ res ei⁹ vẽderẽt.

Heres suus dr̃ filius q̃ est in ptãte pr̃is tpe mort̃ ip̃ius pr̃is.

Heres domestic⁹ dr̃ q̃ est in ptãte morientis tpe mort̃ dũ eũ alius non p̃cedit. Filio em̃ supstite z in ptãte p̃is exñte nepos ex eo q̃ in ptãte aut ẽ suus heres nõ est,ĩsti. de her. q̃.z diffe,ℌ,sul.

Heres substitut⁹ dr̃ q̃ alĩ̃ heredi ĩstituto substituit. Verbi gr̃a. Si testator ita dicat Ille heres esto q̃ si nõ velit vl̃ nõ possit eẽ heres,iste esto ei substitut⁹. Et ℬ siue scõo siue tertio vl̃ q̃rto loco alio i locũ ĩstituto deficiente substituat. Nã scõs dr̃ ois post p̃mum sequitur etiã si decim⁹ sit.ff.ō vul.sub.ĩ pn.p ut no.Host.ĩ sum.de testa.ℌ.q̃d si sit p̃fect⁹. vbi dr̃ ĩstituto.

Heredes sui z legittimi ſm Azo.ō suis z legittis heredibus appellant q̃ in ptãte morientis fuerũt.vt fili⁹ filia.nepos nept̃.ex nepote nat⁹ z ex filio p̃nat⁹ p̃nata seu p̃nepos p̃ nept̃ legittimi z naturales vl̃ etiã legitimi tm̃.vt adoptiui.

Heredes testamẽtarĩ̃ dicunt q̃ eptestõ heredes scripti sunt.

Heredes tutor⁹ lz nõ sint tutores.tenẽt tũ in q̃busdã q̃si tutores ĩchoatõis.ſ.p defectum obmissum.vt.ff.de here.ĩsti.l.j.

Hercisco,ſ.diuido,ĩde dr̃ familie herciscũde.i iudiciũ hereditat̃ diuidẽde. Reqre.ℌ.actio familie herciscũde.

Heresiarcha ẽ q̃ falsam de fide opinionẽ gignit vl̃ p̃mo inuenit sic̃ arri⁹ vulcheleff.z alĩ̃ ꝑsimiles.

Heresis grece ab electõe dr̃ eo q̃ q̃cũq̃ vnã opinionẽ hereticã vl̃ disciplinã sibi elegerit putat eã eẽ meliorẽ.vt.xxiĩj.q.ĩij.heresis alias dr̃ q̃si diuisio.

Heretic⁹ dr̃ errãs ĩ fide.vñ q̃cũq̃ ĩ fide dubitauerit frmola adhesione heretic⁹ cẽsẽt.vt.j ca.de here.Et iã p̃ heretico habẽt q̃ scienter hereticũ nõ reuocat.vt.e.ti.c.ij. Et ſm Augu,dr̃ q̃ certã opionẽ nouã z puersã gignit vl̃ sequitur gr̃a alicui⁹ tpal̃ cõmodi vl̃ alicui⁹ gl̃e vl̃ pncipat⁹. Dr̃ gignit vt aliq̃s heresiarcha,vt arri⁹ sabelli⁹ rc̃. Dr̃ sequitur q̃ errorẽ illũ imitat̃ put ℬ legunt.xxiĩj.q.ĩij.heretic⁹ dr̃ heretic⁹ q̃ puertit sacr̃a eccl̃e sic̃ symoniacus.j.q.j.eos. Itẽ sacre scripture puersus i tellector.xxiĩj.q.ĩij.herek. vbi dr̃ q̃cũq̃ scripturã alit̃ itelligit q̃ sensus spũsci flagitat a q̃ scpta ẽ.lz ab eccl̃a nõ receserit tũ hereticus appellari põtrc̃. Itẽ ois excõicat⁹.xiĩj.q j.qõ ãt. Itẽ romane eccl̃e public⁹ iuriator. xxij.di.ois. Itẽ q̃ alit̃ sentit de articul⁹ fidel q̃ romana eccl̃a.xxiĩj.q.j.hec ẽ fides.

Her⁹ vl̃ heros grece idẽ ẽ qõ dñs latie.

De Hi

Hymn⁹ ãgelic⁹ ẽ gl̃a ĩ excelsis.de cele.mis.c. ꝓsiliũ.z de elec.qõ sic̃.

Hyrcosus dr̃ cui os olet.vt.l.q̃ clauum.ℌ.is cui.ff.de edi.edic.

De Ho

Homagiũ ẽ idẽ qõ fidelitas. tũ Spe.e.ti.in libro de feu.ponit illã dr̃iaz q̃ homagiuz ẽ de his q̃ ad tpalia ptinẽt.z iõ p spũalib⁹ indignũ est vt q̃s homagiũ facere cõpellat̃.fidelitas tm̃ p spũalib⁹ p̃stat̃.q⁹ plati bñ p̃stat fidelitatẽ.vt i.c.antiq̃.de pui. Vl̃ sic põt describi. Homagiũ est q̃dã astrictio seruitut̃ liberi hois facta dño suo p pactõez vl̃ petitionẽ siue stipulatiõez pmittẽte libero hoie dño suo fidelitatẽ z ꝓstituẽte se hoiez vl̃ vasallũ suũ.z sic i aliq̃b⁹ ptib⁹ ℬ mõ ille q̃ facit homagiũ corã dño suo flectit genua sua tenẽs man⁹ suas ꝓiũctas simpl̃r int̃ manus dñi iusiurãdũ de fidelitate p̃stãs .z mutuo se i signũ fidelitat̃ osculant̃. Cui⁹ forma ponit̃ i lib⁹.feu.de no.fi.for.c.ẽ z alia.ſ.post rubr.illã de for.fi. Ad idẽ fac̃ de iureiu.c.ego em̃.z.lxiij.di.cũ dño.z Host.ponit eã i sũ.ō feu.ℌ.q̃d si fidelitas.z q̃lit̃ sit faciẽda. Ex dictis homagiũ describi põt ſm formã est qñ aliq̃s flexis genib⁹ iũct⁹ manib⁹ int̃ manus dñi posit⁹ aliq̃d pmittit qõ p spũalib⁹ fieri nõ dz.de q̃ de ac.venies.ō symo.ex diligẽti de excel.p.gue.ō re iudi.c.fi. Est ãt homagium multiplex ſm Spe. vbi.ō.q̃ddã ẽ legiũ. qõdã nõ ẽ legiũ.qõdã edictale. qõdã decretale rc̃.de q̃bus ifra.

Homagiũ decretale est. Nã heres hoĩs mei q̃ cũ de ꝓsuetudie possit ifeudari.z p consequẽs ĩ homagiũ succedere dz ifra certũ tps me in dñm agnoscere z fidelitatẽ mihi p̃stare.z ego teneor eũ rõe tal̃ feudi i hoiez recipere.z i recipiẽdo videor sibi ius feudi decernere.p qõ dici p̃t homagiũ decretale.sic̃

etiã bonoꝝ possessio decretal. ꝛ qđ ius mihi tribuit. sic ꝛ tal bonoꝝ possessio. ſ. ſi nullus sit primor. Et lō i curia frãcie ſp recipi unt fidelitates ꝛ homagia alteri⁹ saluo iure Qđ ãt i italia ꝛ alibi vocat vasallagiũ i frãcia vocat homagiũ ꝛc. etiã dī hominiũ. c. ꝓl tat. ſ. đ iureiu. Differt tñ qꝛ hominiũ ẽ qñ iurat alicui fidelitas nemie excepto. ſz vasalli ciũ suptore excepto. ſ. ipatore. de ꝟ optia gl. in ꝓbo. hōꝫ ligius. clc. pastoral. de re iudi. vbi etiã dī q ꝺs nō pōt eē ligi⁹ duoꝝ. ſz bñ ligi⁹ vni⁹. ꝛ vasallus alteri⁹ vl̃ vasallus pluriũ. ꝛ sic homagiũ pōt dici hois ligiũ.

Homagiũ edictale ẽ sic̃ bonoꝝ possessio edictal. vñ ſm Spe. ibidẽ. Homagiũ edictale siue hereditariũ ẽ q aliq̃s hz eoꝝpo q ẽ heres. Nã eoꝝpo q adit hereditatẽ hois mei psonã ei⁹ repũtat. ꝛ videt hois homagium subijsse. ꝛ tale homagiũ pōt finiri tpe si dño placebit. qꝛ si dño nō placeret nō finiret. etiam si vasall⁹ vellet bonis feudalibꝫ cedere. imo ageret ꝺ ipm vt cũ i dñm aggsceret. ꝛ ꝟ ex ꝓtuelia sua. vñ puniri ꝺz ne iuit⁹ ꝓsequatur imunitatẽ qđ eẽ nō ꝺz. p q. ff. de neg. ge. §. hereditaria. ꝛ ió possum eũ cogere vt subeat homagiũ decretale. ꝛ etiã q pl⁹ tribuat ei in effectu q̃ edictale.

Homagiũ legiũ ẽ ſm Spe. ibidẽ qđ fit ipatori vl̃ regi nulli⁹ alteri⁹ fidelitate salua. Illud ãt qđ fit alīs nō dī legiũ. qꝛ fit vl̃ iurat salua ipatoria vl̃ regia fidelitate. Dicti enī putãt homagiũ legiũ eẽ qñ vasallus mittit man⁹ suas int̃ man⁹ dñi ꝛ sibi homagiũ facẽ ꝛ fidelitatẽ ꝓmittit. ꝛ ab eo ad osculũ recipitur. qđ nō ẽ vex. vt etiã ibidẽ dicẽ Spe. ſz vt ipe dicẽ tũc alĩ ponũt q duplex ẽ homagiũ homagiũ legiũ in q̃ null⁹ recipit q̃tũ ad ꝓba. ſz q̃tũ ad mētẽ. Et aliq̃ q ſupmã ꝛ generalẽ hñt auctoritatẽ ꝛ iurisdictōez. puta ipator vl̃ rex itelligunt excepti ꝛc. Itẽ vbi ponit legiũ. §. ꝛ ifra hñt aliq̃ lagiũ.

Homagiũ nō legiũ ẽ qñ aliq̃d excipit. puta facto tibi homagiũ excepta fidelitate quaz dño meo tali legio teneor vl̃ saluo q possiz cũ voluero dñm legiũ mihi ꝓstituere. vl̃ saluo. qꝛ nolo tibi ꝺ talẽ iurare. ſz dictũ primũ ẽ verũ ſm Spe. iz ꝟ vltimũ designatũ cōis vsus approbet. Et ſm vltimũ modum sequit p totũ. ꝛ illo vtit Spe. de homagio legio. vide. §. feudũ legiũ.

Hō legi⁹ vl̃ ligi⁹ ſm Spec. ibidẽ dī q̃ſi dño ſuo ligat⁹ vl̃ legalitatẽ ꝓtinẽs. Qñ rex sicut ẽ hō ligi⁹ romãi iudicis. vt i cle. pastoral. ō re iudi. pal. post mediũ. §. rursus. vbi gl. no. Et ois hō ligi⁹ ẽ vasallus. ꝛ nō ecōtra

Homicidiũ dī hois occisio ab hoie facta. et dī q̃ſi hois cediũ. ab hō ꝛ cedo ſm gof. i sũ. e. ti. ꝛ host. ꝛ Jo. an. ꝛ Spe. Et ẽ duplex volũtariũ ꝛ casuale. vñ casuale nō ẽ iputãduz q̃ ad ordinũ suscepturoz. ꝛ si oēs casus nos p uidit ꝛ opaz rei licite dedit. c. q̃ dã. c. lohes. c. sic̃. e. ti. Et etiã cōmittit homicidiuz facto ꝓsio pcepto ꝛ defensiõe. c. sic̃ dignũ. e. tit. vbi gl. nota. ꝛ homicidij cãz dãs ꝛ homicida pari pēa sũt feriẽdi. e. ti. suscepim⁹. ꝛ. c. tua nos Ille em̃ ẽ homicida q̃ ꝓsiliũ pbet ꝛ q̃ fratrẽ odit vl̃ ei detrahit. ō pe. dī. j. piculose. ꝛ ca. homicidioꝝ. Fit etiã homicidiuz spũale ex q̃dã iurisdictiõe spũalis octo mõis. Prio per detractores ꝛ odiẽtes eos inīq̃tatẽ ꝛ oppssionẽ ꝛ iniustitiã faciẽtibꝫ. fribꝫ male pſuadẽtes ꝛc. c. homicidioꝝ pal. c. cōis inīq̃tas. ꝛ. c. noli. ca. dī. Et generalit⁹ ois iniqu⁹ mor⁹ ad nocẽdũ fri in homicidij genere deputatur. Itẽ homicida cēsẽt q̃ tpe necessitat⁹ primis alimẽta negat. lxxxvj. di. pasce. Corpale homicidiũ ẽ hois pemptio corpalit. Et fit duplicit. ſ. ligua ꝛ facto. Lingua triplit. ꝓcepto ꝓsilio. defensiõe. l. dī. ſi q̃s vidua. ꝛ. c. piculose. pal. Facto q̃druplit. insticia. necessitate casu ꝛ volũtate.

Honestas iustitie pblice. i. ꝓstões eccle facte ꝑ publicã honestatẽ. Judicault em̃ eccla esse bonestũ vt vnꝫ ꝓsanguineus duceret spõsam ꝓsanguinei sui viui vl̃ mortui. ſm Archi. ō spō. c. j. ll. vj. ō hac hōestate vlō. i. c audiẽtia. ꝛ. c. spōsa. ō spō. ꝛ malo. vbi p doc.

Honoraria dicunt pmia legatoꝝ seu aduocatoꝝ. l. j. §. i honorarijs. ff. de va. ꝛ extraor. cog. Reqre ifra legatus.

Hortamur aliq̃n iportat mãdatũ necessitat. Et sic p ipm ꝓferẽ iurisdictio. c. qꝛ iudicãte. de relp. c. j. de testa. ꝛ. c. hortamur. liũ. q. iij.

Idẽ de ꝟ. rogamus. xj. q. iij. rogo.

Hostiarius olī in veteri testō idẽ erat qđ ianitor. vt. xxij. di. cleros.

Hospitaliũ rectores q̃ ꝑficient quō se tenere debeãt. no. bñ i cle. qꝛ ꝓtigit. de reli. do.

De Hu

Hũan⁹. l. secular⁹. j. di. c. j. xij. q. ij. q̃ diuinis ꝛ humanis. de testa. cũ esses. Itẽ idem est qđ

humil'.l.dl.eos.xxliij.q.j.si q̄s dederit.z habet in regula sel' de eo etiā. de re.iur.li.vj

Hūilitas seu hūiliatio.no.archi.xxij.q.ij.cū hūilitat' vñ hūilitas ē ꝓtus q̄ bō verissima cognitiōe sibi vilescit.de q̄ gl.optīa in ꝓbo hūilitat'.z ē gl.fi.in cle.j. de reli.do. q̄ mlta ꝑpulchra ponit de hūilitate. vñ melior ē in mal' factis humil' ꝓfessio.cꝫ in bonis super ba gl'iatio.xj.q.iij.c.iniustū.in fi. Itē hūilitas hūilibꝫ nō ꝓdesset si ꝑtūacibꝫ nō noceret.de postu.pla.c.j.in fi.

Hūiliati sunt q̄dā religiosi q̄ fuerūt ꝓdēnati ab eccl'ia p Luciū papā.qz noluerūt iurare.z postea tpe Clemē.recepti sūt ab eccl'ia qz se correxerūt z iurāt qñ expedit. no.in.c. olim cāz.de resti.spo.

De Ja

Actus. Require infra Rodia de Iactu

Jactura ē dānū vl' ꝑiculū qō q̄s patit' qñ imminēte tēpestate ꝑiclunt bona in mare ad exonerādū naues.z ita capit' ꝑprie. Sz largitio ꝑ q̄cūq; dāno alicui p violētiaz illato vñcūq; puenīat. Vl' dī lesio facta cuz lapide vl' ligno. Req̄re etiā.j.ler rodia.

De Jb

Jbrida ē de scorto nat⁹. alia noia illegittiōꝝ Req̄re infra.māser.spuri⁹.anser. nothus.

De Jc

Jconom⁹ dī ille cui eccl'astica res gubernanda mādat'. vt.C.ō sa.san.ec.l. iubem⁹. circa ꝑn.xxxix.di.qm̄ in q̄busdā. z gl.iij.c.ipato rū.de iura.calū. vbi no.dīa ꝑ doctores int' Jconomū syndicū z ꝓcuratorē z actores.q̄ ibi ꝑm glo.in lata significatōe idem significāt. De q̄ due glo.notabiles.vna in.c.si q̄s erga.ij.q.vij. Alia in.c. qm̄.xvj.q.vij. z habet.x.q.ij.si iconomus.

De Jd

Jdest.ē dictio expositiua.ff. ad.l.acq̄.l.item mela.§.legis.z ō spon.c.j.

Jdeota ē grecū.z est idē qō impetus. ꝑm Jsi. dor.li.x.

Jdonei ꝓprie dicunt' q̄ ꝑnt z volūt in eccl'ijs deseruire.de ꝑbē.sup inordinata. Et dicunt idonei q̄ sunt moribꝫ honestate z lr̄a ꝓ scia decorati.de instī.c.in eccl'a.in glo.liij.etiam sunt.pulchi z circūspecti.

De Je

Jerocinīū ē loc⁹ vbi alunt' pauꝑes ꝑm qō accipit'.C.de sa.san.ec.l.illud.

De Jg

Ignarus ē q̄ ignorat vl' q̄ ignorā.ꝑm Jsi.ll.x. vñ ignans ignorabil'.xxxviij.di.q̄ ea.vbi dī. Qui ea q̄ dei sunt nesciūt a deo nesciunt'.

Ignauus ē idē qō ignarus vic.i. rōis z vite ꝑm Jsi.ibidē.

Ignātia ē cū ō facto vl' de iure nihil scio nec mihi aliq̄d suspicor.z ꝑm Azo.in sum.C.ō iur.z fac.igno.

Ignorare ꝓprie est nescire qō aliq̄s dz scire. Nescire āt est cōmunius cꝫ ignorare. vñ ꝓprie ois q̄ ignorat nescit.z nō ecōtra. vt no.ff.de iur.z fac.igno.sup rubr. Et ignorātia diuidit' ex pte materie circa quā ē.qz alia ē ignorantia iuris.alia facti.z hanꝫ vna ꝓbabilis. alia nō. Ignorātia facti ē vt si nesciā illū decessisse q̄ mihi cognatus ē. vl' aliqō sil'e. Et ignorātia facti alia est facti differētis ad salutez vl' ad offm̄.z hec excusat.vt.j.Coꝫ.x. Dē qō in macello vēdit' māducate nihil int' rogantes ipaz ꝓscīaz. Alia est facti necessarij ad offm̄.vt i ꝑsbytero q̄ sit facta manuū impositio.z hec nō excusat. Alia est necessarij facti ad salutē. vt qō ꝑs passus est. hec etiā nō excusat in habentibꝫ vsuz rōis. Itē ignorātia facti alia est ꝓprij facti.alia alieni. Sī ꝓprij. aut ergo quis dat operam rei illicite.z tūc nō excusat.aut rei licite. z tūc aut habuit indebitā diligentiā.z sic nō excusat a toto ꝙz a tāto. Sī ꝓ debitam habuit.excusat a toto. Sī ꝓ sit facti alieni.aut ē ignorātia ꝓbabil'.s.ad quā nō req̄rit' q̄ sit nimis diligēs aut curiosus inq̄rendo.vl' etiā q̄ sit nimis negligēs.z hec excusat. Aut ē crassa z supina.vt cū q̄s ignorat ea q̄ sūt publice facta coram ꝓl'o.z tūc nō excusat. vt no. Ber.i.c.req̄siuit.de ordi.ab epi.q̄ resig.epi. z.c.j.de postula.de cle.excō.misi.aplice.z de ꝓsti.vt aiaꝝ.li.vj. Itē ignorātia alia ē simplex.vt cū q̄s tenet' scire qō nescit z facē ad ꝟ q̄ sciat.ꝙz non q̄cq̄d potest. Vel scōm aliquos potest dici simplex ignorātia que ꝓcedit ex scientiaz.nec ponit debitum sciēdi.nec

ꝓtēptū sclēdi. ꝛ hec ē in his q̄ nō būt vsum rōis. alia ē crassa. vt cū q̄s negligit scire qđ tenet scire. nec tū vult se scire. Alia ē affecta ta. vt cum q̄s negligit illud qđ tenet scire. ꝛ placet ei nescire. ibi ꝑma excusat a tāto. sed nō a toto. scđa adhuc excusat sz mīn⁹ q̄ ꝑma. tertia ꝓ nō excusat. sz accusat. Jtē ignorātia alia ē vincibilis. alia invincibilis. invincibilis aut ē introducta ꝑter oēz culpam. aut p culpā ꝓambulā. Si ꝑmo mō. aut simplr ꝑuat cognitōez. vt in his q̄ carēt oī vsu rōis. ꝛ hec excusat a toto. aut nō tollit oīno rōis vsum. ꝛ tūc nō excusat a toto vt in his q̄ nō sunt plene luxuriosi. sz būt aliq̄ lucida intualla. ꝛ i pueris q̄ sunt capaces aliq̄ mō ꝑceptī. sz nō plene. Si p ꝓmā culpam. vt in ebrio ꝛ furioso. q̄z vterq; ꝑcipitault se in h p suā culpā nō excusat. qz ꝫm Aristo. i eth. Ebrio debet duplex pena. sz furiosus excuset saltē a tāto. Si aūt sit vincibilis. tūc distinguit vt supꝝ in crassam ꝛ supinā ꝛ affectatā. Sz q̄ duplex sit ignorātia tex. ē optimus. j. q. iij. §. his ita rñdet. Jtez vt ait Ambro. Turbat nauicula petri ibi in ꝓbo ignorantia. glo. optima oīno vidēda. Alia ergo est ignorātia iuris. vt si nescio me illi posse succedere q̄ mihi cognatus est ꝛ decessit. vt. ff. de iur. ꝛ fac. igno. l. j. ꝛ hec nō excusat. regula ignorātia in reg. iur. li. vj. Est etiā q̄dam ignorātia ꝓbabilis. vt si q̄s errat in facto alieno. ꝛ ignorātia nō ꝓbabilis. vt si q̄s errat in facto ꝓꝓrio vl reb⁹ suis. vt. ff. p solu. l. vl. vel si ignorat aliq̄d qđ oēs de ciuitate sciūt. vel maior ps ciuū scit. l. regula. §. sz facti. ff. de iur. ꝛ fac. igno. Turpe ēm est patricio ꝛ nobili viro ꝛ causas ꝓrari ius in q̄ versatur ignorare. l. ij. §. ab his. ff. de orig. iur. Et differentiā int ignorantiā. errorē. titubatiōez. ꝛ nescientiā. no. Archi. xxxiij. q. iij. Jtē ignorātia dī ee triplex. ꝓma negatiōis. q̄. s. scia negat nec debitū sciēdi ponit. ꝛ simplr hec excusat. Scđa ē ignorātia ꝓuatiōis q̄ etiaz scia negat. sz aptitudo siue debitū sciēdi ponit. Et hec in eis q̄ ꝓtinēt ad salutē excusat a tāto sz nō a toto. Tertia ē ignorātia dispositiōis q̄ ponit errorē siue ꝓceptiōez ꝛ rā recte scīe. Et hec in his q̄ ꝓtinent ad salutē accusat nō excusat. Et sic pz q̄ ignorātia q̄ dā excusat. q̄ dā nō. q̄ dā magis. ꝛ q̄ dā mīn⁹. ꝛ q̄ dā oīno nil excusat. sz incusat vl accusat. Nā ignorantia iuris si aliq̄d excusat. mīn⁹ tñ q̄z ignorātia facti. Et ignorātia iur' alia est iuris natural'. alia iuris diuini. alia iuris cāonici. alia iuris ciuil'. Jgrātia iuris naturalis nullū būtē vsum rōis excusat. qz h ius est in corde hois scp tū. j. q. iij. §. his ita dē notandū. Jgrātia ꝓ iuris diuini q̄z tū ad aliq̄ simplr excusat laycos. ꝛ q̄z tū ad aliq̄ excusat eos a tāto nō a toto. Legere ēm ꝓphetias ꝛ euāgeliū ꝛ doctrinā aplice scie tenet epi ꝛ plati maiores. q̄ dñt dño oīporēti rōnez de ea q̄ in eis ē fide ꝛ spe. ꝛ reddere vñ ab eis reqrit scia veteꝛ ⁊ noui testamēti. Sz layci ad h nō tenent nisi ad noticiā de calogi ꝛ articulo⁹ fidei. put in apl'o⁹ symbolo ꝓtinent. Jgrantia aūt iuris canonici aliq̄s excusat ꝛ aliq̄s nō. Cōtiet ēm ius canonicū ꝓstitutiōes p q̄s discernunt pctā. ꝛ has tenent scire ꝑsbyteri curaz aīaꝝ būtes sez ꝓfessores. Nō āt ita tenent alij. ꝛ multo mīn⁹ layci. Sz ipi ꝑsbyteri ꝛ alij clerici ꝫm q̄ sūt i maiori gdu ꝓstituti. ꝫm h etiā plura scire tenent. Jgrātia ꝓ eoꝝ q̄ publice ꝓmigant ad laycos ptinētiū nō excusat eoꝝ peccatū qđ p ignrātiā ppetrāt. xxj. di. qđ dicitis Jgrātia ꝓ iuris ciuilis aliq̄b ꝓdesse pōt vt militib⁹. rusticis. mulieribꝫ ꝛ minoribus annis ꝛ maxie in dāno euitādo. nō aūt in maleficijs. vñ. Leges ciuiles si nescit femina miles. Clericus ꝛ cultor ꝓcer sibi iudex ꝛ vltor. Nā rusticitati succurrit in ignrātia iuris vt in. l. q̄ cūq; C. q̄ admit. ad bo. pos. pos. gl. j. q̄ allegat ad h iura. Sz ibi Catho dela⁹ rusticis ꝛcludit ꝛ saly. quē dic rusticē loq̄ rustico ius ignrāti nō dz succurri. qz dz ꝛsulere pitiores. Si ēm nō ꝛcit mlieribꝫ ⁊ nobilibꝫ ad idulgētias eūtibꝫ cū optent ꝛsulere pitos. nec rustici eūti ad siluas ꝛci dz. sz nō rusticitati ꝛcenduz ē. vt. C. ō testa. ⁊ quēad. testa. oz. l. fi. Jtē ignrātia dī crassa ⁊ supina q̄ metaphorā hois crassi ⁊ supini. q̄ non videt etiā ea q̄ ad pedes eius sunt.

Ignominia ē ꝓbal'lesio ꝛ bonoꝝ ⁊ vl etiā turpitudo. Et sic dī q̄ ignominiosuz ē ep̄o si q̄ rat ab aliꝫ doceri cū ipe alios docere debeat. vt in auc. de sanc. epi. §. damus. coll. iij. ⁊ xxxvj. di. §. ecce. j. q. j. vilissim⁹. vij. q. j. sz. ⁊ ar. in. l. argētarius. §. phibet. ff. ō edē. Jtem dī ignominia ⁊ ꝓfusio ē xp̄m crucifixū pati ⁊ perē ⁊ eſurientē farsis p̄dicare coꝛpib⁹ ⁊ ieiunioꝝ doctrinā rubētes buccas tumētiaq; oꝛa ꝓferre. xxxv. di. eccle ꝓnceps

De IL

Illustris ẽ nomẽ noticie co ꝙ multis clarefit splẽdore generis vl̃ sapie vl̃ ꝓtutis ꝯtis aut obscure nat⁹ ꝑm Isi. Et no, ꝙ ꝯtuor sũt noia dignitatũ, ſ. maxim̃i. vt sũt illustres magni vt illustres. medij vt spectabiles. minimi vt clarissimi. ī auc. ō app. §. j. ⁊ trib⁹ sc. insti. in pbe. §. cũctis. vbi gl. Illustres etiã dicunt q̃ sunt de ꝓsilio ⁊ ꝓsistorio imperatoris l. §fin. C. ad. l. iul. male.

Illico dr fieri qđ fit añ ꝑs diuertat se ad alia faciẽda. l. litigatoribꝫ. C. ō ap. vbi ꝓcedit illi eo appellare viua voce i crimialibꝫ ⁊ ciuilibꝫ cãis etiã sine scpt̃. ff. e. ti. l. j. §. f. l. a sñia. §. fl.

Illata. l. opposita. de ꝓsump. nõne

Illusio ẽ deceptio vl̃ derisio. cle. vnica. cũ illusio. de renũ. vbi ꝓcor. multe in glo.

Illiric⁹ i. sclau⁹. l. aliqs de sclauonia. vide. ꝯ coloni illiriciani. C. de collo. illi. li. xj.

De Im

Imbecillus ẽ fragilis ⁊ inconstãs. ⁊ dr quasi sine baculo.

Impetere est accusare. vt de iureiurã. quẽad modum

Impitia. l. ignorãtia. de ꝓscrip. sic graue.

Imo stat q̃ꝫ correctiue. c. accedẽs. vt li. nõ ꝓfest. de ẽ tex. lũcta gl. xvj. q. j. ꝓdicator. ⁊. l. sticibus. imo. ff. de manumiss. resta.

Impetuũ Impense. Implementum.

Impossibile Impubes. Reqre. j. in In

De In

Incapacitas capit̃ ꝑ ipa reali icapacitate. ꝑ ut natura rei dictat. vl̃ dispositio legis admittit aut qlibet medlũ optari vl̃ significare declarat. Verbi gra. pmittit̃ vl̃ legat̃ res sacra icapacitas rei huⁱ⁹ opat̃ q̃ ñ valet nec i l. inf̃ stipulantẽ. §. sacra. ff. ō ꝙ. oblig. Nõ. qr res deo dicata ẽ extra cõmertiũ boiuꝫ. sꝫ ibi structoꝫ dom⁹ de alia domo nõ valet legatũ in re. sꝫ valeat in estiatiõe. l. cetera. §. si duoby. de le. j. qr res de se ẽ in comertio boiuꝫ. sꝫ ne destruat̃ vl̃ deterioret nõ tollit̃ de domo. sꝫ debet̃ extimatio rei. Itẽ si legat̃ ꝑdiũ qđ est incorpatũ pr̃imonio cesaris significat ꝙ nulla ẽ dispositio in re vl̃ extimatiõe. l. apud iulia nũ. §. fl. de leg. j. qr res ẽ simplr exempta a cõmertio boiuꝫ nisi de licẽtia ꝑncipis. Itẽ legat̃ vl̃ pmittit̃ res aliena ñ põt solui. qr nõ dñs vl̃ nimis magno ꝑcio vult vendere. l. nõ dubiũ. §. fi. de leg. iij. qr ꝫ res in cõmertio sit. est tñ difficultas in habẽdo ⁊ soluẽdo. Itẽ si legat̃ iudeo mancipiũ xp̃ianum nõ valet dispositio nec debet̃ res vel estimatio rõe icapacitat̃. vt. l. multũ interest. ff. ō ꝑ. obli. Et sumit̃ significatũ ex re ⁊ pso na. nã mãcipiũ xp̃ianũ iudeo q̃ri nõ põt. C ne xp̃i. mãci. l. vnica. ⁊. c. j. de iudeis. Igit̃ ꝯ ctus sup illq re null⁹ ẽ ipo iure legatũ nulluꝫ. Hꝫ si itq de⁹ legat xp̃iano mãcipiũ xp̃iani valet dispositio in re. l. multũ interest pal. qr nil ipedit. Et si diceres obstare qr legãs dꝫ trãsferre dñiũ. l. vbi aũt. §. fi. ff. de ꝑ. obliga. Hꝫ iude⁹ nõ hꝫ cõmertiũ mãcipij xp̃iani. ꝙ nõ trãsfert dñiũ. Rñdet̃ ꝫ nõ hẽat cõmertiũ vt apud se remaneat. hꝫ tñ vt ad alium trãsferat̃. ⁊ sic de alijs exẽplis.

In capita succedere ꝑm Host. ī sũ. de suc. ab inte. §. vlso. ꝑ. qđ si factũ. Et qñ filij ꝑ mortuoꝝ fratꝝ succedũt in tot portiõibꝫ q̃t sunt capita. Verbi gra. Tres sunt filij ex ꝑmortuo fratre. ⁊ vn⁹ ex alio fratre. si tm̃ capiat filiⁱ⁹ ex vno fratre genit⁹ ꝯtũ tres ex alio geniti succedũt ī stirpes suas. qr qlibꝫ capit certã portiõez stirpis suc. Si ꝑo frẽs tot portiones capiãt q̃t capita sunt. tũc succedũt ī capita. vide infra in stirpes succedere. ⁊ Azo. in sum. C. ō here. insti. ⁊ Host. ⁊ spe. e. ti. in tractatu libelloꝝ. ꝑ. nũc. de collateralibꝫ.

Incõcussa. l. inviolata. sꝫ incõcusse. l. q̃ete sine intrupt̃oe. c. illõ. ⁊. c. auditis. de ꝑscrip.

Incẽdiarius ẽ q̃ ob inimicitiã aut ꝑter grãz edes arbores siue segetes incendit. vt. ff. de pe. l. capitaliũ. §. incẽdiarius. Et incẽdiarij ꝑ sñiaz ab eccl'ia denotati tñ a papa absolunt̃. de sen. excõ. tua nos. Alias incẽdens domũ vel aream alterius punit̃. de iniu. c. si q̃s domũ.

Incidẽs ⁊ emergẽs quõ differãt. no. in. c. j. ō ordi. cog. ⁊. c. a nobis. de excep. vide de hoc supra emergens.

Incẽtoꝝ dr ideo. qr ipos alios ꝑua suggestione succedit ad vicia. ⁊ psuadẽdo inflãmat ꝑm Isidoꝝ.

Incẽtiuũ idẽ ẽ q̃ appetit⁹ vl̃ audacia seu volũtas. de vi. ⁊ bone. cle. c. vt clericoꝝ

Incestus ẽ abusus ꝙsanguineaꝝ vl̃ affinitũ. vt. §. cũ ḡ. xxxvj. q. j. xxxv. c. q̃si ḡ totũ.

J

Incestuosus dicit q̄ cognatā vl̄ affinē vl̄ eti am sc̄imonialē nepharto amore vl̄ coitu vi olat seu maculat siue in matrimonio siue si ne mr̄imonio, vt in. §. p̄alle, ꝛ. xxvij. di. ꝗgi nes. Et de monialibꝫ ē pēa capitalis. l. siq̄s dicā rape. C. de epi, ꝛ cle, ꝛ. l. vnica. ō rap. ꝗ gi. C. in ꝓn. q̄ sic incipit. Raptores ꝗginuꝫ bonestatꝫ vl̄ ingenuatꝫ siue iā despōsate fue rint siue nō, vel quarūlibet viduatꝫ ꝛc. capi tis supplicio plectēdos decernimus.

Incola dicit q̄ in aliq̄ regiōe domiciliū ꝓtu lit vel ꝫbit q̄si sedē ibi posturus vl̄ mānsio nē, ita q̄ trānsactis decem annis domiciliuꝫ retinuit, lꝫ etiā causa studij ibidē steterit, vt ff. de ꝗ. sig. l. pupillus, ꝛ. l. icola. vl̄ q̄ ꝑriam terram colit. Reḡre, s. agricola.

Incolumꝫ ōr a noīe colūna. q̄ sic colūna est erecta fortis ꝛ stabil̄. ita icolumꝫ ꝓsil̄r, ꝛ ista rōe fortē filiꝫ ōr hr̄e in bonis pr̄is q̄rtā inco lumē. i. fortē ꝛ stabilē. q̄ fideicōmissa ꝛ lega ta minui ñ p̄ūt. vt. l. ij. cū ibi no. C. ō iof. do.

Incuria ē negligētia. clemē. q̄ ꝓtingit. de re li. do. ꝛ. c. q̄situ. de pe. ꝛ remis.

Incertitudo nihil vl̄ minus significat. q̄ ni hil vl̄ minus oñdit. lō actus sub īcertitudi ne positus effectū nō hꝫ. vel hꝫ q̄ñ q̄uis ꝑ babili medio īcerti fit declaratio l̄ significa tio. Verbi gr̄a. Testator instituit beredem ꝛ ab eo legat ticio magnam ptē hereditatis ꝑ modū q̄te vel singularis rei. Deide legat seio certā summā. ꝛ nō dicit a q̄ an ab here de an a legatario. intelligit ab herede. q̄ ℔ si gnificatū sumit ex cōi mō agēdi q̄ heres sol uit onera. ꝛ sic ex cōi mō intelligendi videt heres onerari. fac̄ lex si seruus legatus. §. q̄ margaritā. ff. ō le. j. Itē ibidē testator legat seruo libertatē si dederit decē. ꝛ nō dicit cui certe itelligit ꝙ det heredi. l. q̄ pecuniā. ff. ō sta. libe. q̄ heres hꝫ onus. lō ꝛ recōpēsatiōꝫ Itē ibi testatoe heredē īstituit ꝛ rogauit cū restituere oēꝫ hereditatē ticio. Deinde testa tor relinq̄t. xv. selo. ꝛ nō dicit a q̄. intelligit a fideicōmissario vniuersali. l. fi. C. ad tre bel. ibi testator heredē instituit ꝛ vult eū da re decem. non dicit cui. nō valet. l. paulus rñder. ff. de re. du. Rō. q̄ nullū est significa tū ex q̄ ꝓcludi possit cui debeat. ideo nulli debet. Itē ibi. Testator legauit ticio ꝛ duo sunt huius nois amici testatoris legatū va let ꝛ pōt heres vni soluere cui voluerit nec tenebit alteri nisi ꝑbet testatorē de ipo ꝛ nō de alio sensisse. Si aūt heres vult nō tenet soluere vni vl̄ alteri nisi ꝑbet testatorē de se sensisse. Et ſm hoc neutro ꝑbāte non valet legatū seu nō hēbit effectū. l. si q̄s seruū. §. si inc̄ duos. ff. de le. ij. Rō. q̄ lꝫ nomē ꝑtiū ex cui relinquit sit exp̄ssum. tū ꝑter ꝓuenientia nois ꝛ circūstātiā in altero remanet incerti tudo. Nec pōt dici deberi vtriq̄, q̄ testa tor legat vni tm̄. vt ptꝫ ex nūero singulari. ideo nisi hec certitudo declarek nō debek q̄ nō apparet cui. Itē ibi testator legauit ticio albo. ꝛ. deide ticio nigro. ꝛ. deide dicit ticio decē sibi legata adimo. nō declarādo de q̄ intellexerit nō valet adēptio. nisi doceat ꝑ q̄ testator senserit. l. ij. §. si duob. ff. de adl. le. Rō est eadē. vt supꝝ in legato facto ticio. nō declarādo de q̄. sꝫ ibi testator ticio albo ꝛ ticio nigro legat domū. deinde dicit ticio adimo domū nō declarādo de q̄ valet adē ptio ī vtroq̄. l. si fuerit. ff. de re. du. Rō. q̄ si gnificatū illō sumit ex domo q̄ rota adimit ꝛ tota i legato facto vtriq̄ ꝓtinebat. lō legꝫ tū factū vtriq̄ adimit. Et ℔ ademptōe tot legati declarāte illud. Itē ibi lego paupib valet. l. idē qō paupib. C. de epi, ꝛ cle. Rō. q̄ ſ significatū sumit ex paupe declarāte q̄o relictū est. Et licꝫ aliq̄ sint pauperes alīs, declaratio tñ supplet arbitrio boni viri.

In q̄ñ ꝑuat vl̄ auget. no. Jo. an. de ꝓsue. ad nostrā. Et dat remissionē ad spe. de iur. pa. nob āt. Sꝫ pleni? no. Archi. rl. di. si papa. Et q̄ñq̄ notat intrīsitatē. q̄ñq̄ extrinsitatē iuxta alexandrū. In cāpo curro ꝛc. ꝛ habet in. l. si cui. in ꝓn. ff. de le. j. Q̄ñq̄ ponit ꝑal de in compositōe. vt inuigilare. l. valde vi gilare. cle. pastoral̄. de re iudi. c. j. de fideiui. §pe. de disp. ꝛ alleg. §. post hec. ꝛ. alibi. in ponit ibi etiā impsonale significat valde. in terdū ponit ꝑ nō in cōpositiōe. vt iniustus iniquus. i. nō iustus. nō equus.

Incorrigibil̄ ſm Bal. dicit q̄ nō paret iudi ci in extremo iurisdictōis quod ē inia. Sꝫ ꝓtūaꝫ dicit q̄ nō paret in ꝓmo iurisdictōis q̄ est citatio vl̄ in ius vocatio ſm Antho de bu. dicit incorrigibil̄ q̄ postq̄ penitus ē ꝓdemnatus ita. refert ad idē crimen. c. vt fame. de sen. excō. idem patior. Licet eñ nō faciat pniaꝫ nō dicit ꝑ terea incorrigibilis nisi reuertat ad simile vel ad peius delicti. nec faciat sui p̄sentiaꝫ iudici. c. quoniā fre quenter. §. j. vt li. non ꝓtesta. dum eñ facit

sul p̄sentiã vt iudex eũ apprehẽdere possit nõ est corrigibilis. qz eccl'ia bz adhuc ḋd vltra facier. c. cũ nõ ab hoĩe. de iudi.

Indefinita capĺ p oz̄õne cui nõ p̄ponitur signũ vniuersale vel pticulare. Et oz̄õ indefinita significat indifferẽter. Nũq̄ etiã vniuersaliter distributiue seu collectiue seu alter put eius significatũ vel materia subiecta vel q̄uis circũstãtia seu aliq̄ mediũ p babile ꝯcludit. ꝓbi gr̄a. ibi lex loquit indefinite dicẽdo. vẽditor tenet rẽ tradere. vel tenet̃ de eulctõe. vel homicida. vel fur ẽ puniendus. significat vniuersaliter. qz sensus est. q̄ oĩs hõ q̄ est venditor tenet tradere rẽ. Et oĩs hõ q̄ est homicida vel fur est puniẽdus. Et hoc ptz ex oĩbus legib̄ sic loquẽtibus cũ ea intellectu. Nã natura legis est oĩa in quib̄ est mediũ sub eadẽ regula concludere. Cũ vbi sit eadẽ rõ ibi z idẽ ius esse debeat. l. illud. ff. ad. l. aquil'. Itẽ q̄ rõne de ista lege detraberet vn⁹ eadẽ et alius. et sic remaneret delusoria. et sic dicit seu iõ dicit vniuersaliter. Differt tñ indefinita ab vniuersali ꝑm Bar. qz vniuersalis oĩa significat ex suo p̄prio significato. Indefinita vero nõ cõprehendit oĩa ex sua significatõne p̄pria. sed ex idẽtitate rõnis. interp̄retatõne iuris. vl' dispositõe legis. verbi gr̄a. Lex dicit homicidã puniendũ morte. Nõ tñ sub hac lege ꝯprehẽdit homicida iuste occidẽs ad sui defensionẽ vl' p̄ sententiã. vt in. l. j. C. ad. l. cornel. de sicca. sec⁹ si lex loq̄ret vniuersaliter. tũc ex p̄prio significato cõtineret oĩa. z nõ interp̄retatõe iuris sicut indefinita. Idẽ cũ pfertur ab hoĩe in materia naturali. dicẽdo. homo est aĩal. significat vniuersaliter. qz sensus est q̄ oĩs homo est aĩal. qz significatũ sumptũ ex natura in necessario ineſt omni hoĩ. idẽ cum pferẽ a lege. dicẽdo obligatio est iuris vinculũ. vl' actio est ius p̄sequẽdi rẽ. qz cuilibet obligatõi z actioni necessario ꝯuenit diffinitio. Itẽ ibi in iudicio interrogat⁹ de pluribꝫ criminibꝫ an fecerit rñdet ḋd eoz̄ nõ feci. eq̄pollet vniuersali. qz sensus est nihil horz̄ feci. l. si is q̄ decenta. §. vtz̄. ff. de re. du. qz significatũ sumitur ex interrogatõe z resp̃sione facta in iudicio. nã rñsio facta ibi debet certiorare ibi interrogantẽ. alĩs nõ ōr rñsio. mõ recipiendo vniuersaliter interogãs certiorar̄. quia rñdens oĩa negat. Si aũt nõ reciperet vniuersaliter nõ certiorare alĩq̄ mõ. qz nõ appareret ḋd negaret z ḋd cõfiterer̄. Et sumit̄ hic significatũ ex eq̄pollentia. qz negatio p̄posita signo facit oratiõnẽ eq̄pollere suo cõtradictorio. Nã licet ibi negatio postponatur in ordine scripture. p̄ponit̄ tñ in ordine cõstructõis. dicẽdo. ḋd eoz̄ nõ feci. i. nõ feci ḋd eoz̄. z sic eq̄pollet isti. nihil eoz̄ feci. iura tñ parũ intendũt significatũ eq̄pollentiaz̄. Itẽ ibi. pmitto p heredẽ meũ nõ fieri q̄ minus tibi ire agere liceat. hec ꝓba p heredez meũ significãt vniuersaliter. qz sensus est. p nullũ heredẽ meũ. l. ij. §. fi. ff. de verb. ob. qz nomẽ heredis licet ꝑ se rat in singularitate. significat tñ oẽs heredes. alĩs stipulatio nõ haberet hereditatẽ nec esset certitudo de q̄ intelligeret z de q̄ nõ. Itẽ ibi testator dicit. lego seruos meos textores. z oẽs sunt textores significat vniuersaliter. qz sensus est. lego oẽs seruos meos. l. seru⁹ vrbanus. §. fi. ff. de leg. iij. qz significatũ boc sumit̄ ex accidentia facti q̄ oẽs sunt textores. Si autez alĩq̄ sunt textores z alĩ non. significat vniuersaliter oẽs textores z nõ vniuersal'r oẽs seruos. l. pall'. qz verbum textores. ponit̄ ad restitutionẽ. vt alĩ nõ cõtineant̄ in legato. Item ibi testator dicit. lego lanã. argentũ. significat vniuersaliter vt oĩs lana oĩe argentũ videat̄ legatũ. l. si cui lana. ff. de leg. iij. qz qua rõne vnũ ibi cõprehendit̄ eadem rõne z aliud. z q̄ rõne vnũ excludit̄ eadẽ et aliud. et sic nihil significat̄. Itẽ ibi. obligo bona mea. nõ significat vniuersal'r. qz suppellex. filij naturales. et cõcubina nõ contineantur. l. obligatõe. ff. de pig. qz ex natura istarũ rerũ ḋs ad istas ita afficit̄ q̄ nũq̄ vl' raro obligar. ergo in obligatõe eas noluit cõprehendere. sed cõprehendunt̄ alia q̄ ḋs solet obligare p debito. qz significatũ sumitur ex verbis et cõmuni modo agendi seu obligandi. debent eĩ verba deseruire intẽtioni z nõ intẽtio verbis. Nã p verba exp̃mitur intentio. xxij. q. v. bũane aures. xxxvij. di. sedulo. j. q. j. marchion. dever. sig. intelligẽtia. et. c. ꝑterea. Idem si dicit vniuersaliter. obligo oĩa bona mea. qz adhuc p̃dicta nõ cõprehendunt̄. Idem ibi testator dicit. heres meus damnatus esto. dare significat vniuersaliter. qz sensus est q̄ omnes heredes teneantur. l. si pluribus. ff. de leg. ij. Finaliter indefinita eq̄pollet vniuersali.

IN

de p̄sul.q̄ circa.xlx.di.si romanor̄.ff.ō seruī.l.si cui.et hoc verū est de indefinita legis vel canonis ꝛ ius tradere intendētis.talis eī indefinita eq̄pollet vniuersali.si lege vl̄ canone nō diffinīt.xxxj.q.j.qō si dormierit Jo.an.no.q̄ si nō est eadē rō ꝛ ꝯditio ꝓpter aliqō accidēs oīm p̄ticularū i vniuerso cō prehēsor̄ tūc indefinita nō eq̄pollet vniuersali.ꝓbi gra.si legaī lana indefinite nō ꝓtinet tincta i legato.l.si cui.in p̄n.ff. de le.iij. sed si legaī ois lana tincta etiam cedit legatio.l.pediculis.§.labeo.ff.de au.ꝛ ar.leg.in glo.sup ꝑ.alior̄ eccl̄iasticor̄.in.c.vt circa. de elec.li.vj.vbi de ℞ plene nota.

Ineptie sunt fatuitates.c.qua traditōe.xxij. distin.

Indulgētia.no.archi.ij.q.iij.c.fi.de pe.ꝛ remiss.c.ij.li.vj.

Indoles est q̄dā imago future virtutis ꝼm Jsi.p̄ie dicendo.

Indignari ꝛ dedignari differūt.vt ptz in.c. vera iusticia.di.xlv.vñ indignari sapit virtutē.sed dedignari arrogantiā.

Indigena dr q̄si inde genitus.vel q̄si in eo loco natus.ꝼm Jsi.

Inditio est numer⁹ annor̄ cōsistens ex tribꝰ lustris. Est aūt lustrū quinquenniū. q̄liter possit inueniri inditio habeaī in glo.inditionis.c.inter dilectos.de fi.instru. Sic em̄ faciendū est.annis dñi addas tres et diuide totū p̄ q̄ndecim.ꝛ id qō remanet ꝯpleta diuisione in nūero diuidēdo ℞ ostēdit indictionē i isto seu p̄ isto anno.

Inducie ꝼm glo.sum.iij.q.ij.sunt quintupli ces.s.restitutorie.p̄paratorie.citatorie.deliberatorie.iudicatorie siue executorie. et ibi ponitur tempus omniū.quam glo. vide supra.dilatio.

Index est proditor dictus ab indicando ꝼm Jsido.

Indictū est qō indicīt.i.notificaī vt sciatur ꝛ fiat ab indicendo dictū.ꝛ sic fit indictū sup iudiciū ne p̄cedatur.

Indictū est mediū intellectuale veritat̄ elicl ende ex aliq̄ singulari circūstātia insurgēs. C.et.ff.de rei vēdi.l.indicia. Et dr ab indicando.q̄ indicīt.i.notificaī.

In die adiectio est qñ q̄s ita vēdit rem vt si q̄s circa certū diē meliorē partē obtulit cōditionis.s.plusq̄ prior emptor res vendito ri tradaī vt alij vendere possit cuicūq̄ velit vt.ff.eo.titu.

Inexpiabilis dr eo q̄ nunq̄ expleī.i.purgeī ꝼm Jsido.

Inficiator.i.negator.q̄ nō fateī.sed ꝛ veritatem mēdacio innitit.

Inficiatio.i.negatio.l.ea q̄.C.de nego.gest. Et inficiari.i.negare. Vnde ē q̄ dr aliq̄n de aliquib⁹ actōib⁹ q̄ crescūt p̄ inficiationē q̄ ab initio ꝯpetit ad simplū.hoc est ad rē vel estimationē seu damnū datū. Et si ille hoc negauerit ꝛ de hoc cōuincaī ꝯdemnabit ad duplū.vt in actōe depositi i eo q̄ depositū est timore ruine incēdij l̄ naufragij. vide supra de actio.actio in factū.

Infans ē p̄uul⁹ circa septē annos.vt.l.si infanti.C.de iur.delibe.

Infamia ē fame p̄uatio siue diminutio. Fama nāq̄ qñq̄ ꝯsumit vt ex toto p̄ extincta habeaī.s.cū maxia vl̄ media capitis diminutio interuenerit.vel sic Infamia est cōis opinio ꝑ bis p̄nūciata ex suspitiōib⁹ orta. Itē infamia est aliud q̄ scandalū ꝛ plus importat.q̄ hoc p̄ purgatiōnē tollit sed i illo purgatio nō indicīt.de homi.ex l̄is.i glo. Itē infamia est illese dignitatis stat⁹ vita ꝛ moribus reprobat⁹. Per oppositū fama describitur. Reqre.s. Fama.et de coha.cle.ꝛ mulie.c.vra.in glo.notoriū. Vñ duplex est infamia.s.iuris ꝛ facti. Infamia iuris est quādo ius dicit aliquē eē infamē. Ex infamia facti est qñ apud bonos ꝛ graues viros est opinio de crimie alicul⁹.de ℞.l.j.de causis ex q̄b⁹ infamia erogaī. Infamia iuris duplex est.s.ciuilis ꝛ canonica. Et infamia iuris ciuilis ꝯtrabit ex sn̄ia crimis public.s. diffinitiua.ñ aūt ex sn̄ia interlocutoria nec arbitrī. Et iā qñq̄ ex sn̄ia crimis p̄uati.vt furti vt iniuriarū. Et iā qñq̄ in facto absq̄ sn̄ia q̄s incidit i infamiā. Infamia canonica ꝯtrabit ex q̄libet peccato mortali. Et qñ infamia ꝛ q̄ repellat testē a testificādo i cā criminali l̄ ciuili.criminaliter seu ciuil̄r intētata. no.i.c.testimo.ō testi. Infra no.p̄ Jn.de fi. īstru.int̄ dilcōs.ꝛ Jo.mo.de excep.pia.sup ꝑ.octo.li.vj.ibi hēs qñ icludit l̄ excludit.et Jo.an.de cle.ꝑiu. Infinitas i mlt̄is iur̄ regulis ꝓbabeī.de resc̄p.cū i mlt̄is.li.vj. Et explificaī de rel.domi.c.vl.ꝛ e.ti.c.religiosi.li.vj.ō testi.cū cāz.ꝛ.c. ꝼcauer̄t.ff.ō testi. l.j.i fi. Jdē in relict̄ p̄ redēptiōe captiuor̄. vbi etiā restringit infinitas. Itē cū multitudo

IN

peccault. Itē nō onerak̄ heres in infinitū fi deicōmissum soluere. Itē in stipulatōe damni infecti nō debet q̄s in infinitū eē obligatus, z sic de alijs. z merito reprobak̄ infinitas, q̄ multitudo est canonib⁹ inimica, de p̄ben, q̄ intantū, z onerosa multitudo nil hz bonesti, in aut̄, de referē. pala, §. ppterea igitur, coll. vij. z de hoc hēs plures p̄cor, de eta te z q̄li, c. pe, vide de h̄ p Jo. an, in glo. c. cū in multis p̄alle.

Infula sumik̄ interdū p corona imperiali. C. ō quā p̄scrip. l. fi, in fi, Nūq̄ pro alba fasciola sacerdotalis capitz fm glo, in cle. vij. de vi, et bo, cle, Capik̄ etiā p mitra epi vl' abbatis, z significat altitudinē sapiētie q̄ p̄cellere debet eps, j. q. vij. cōtra venientib⁹, j. q. j. vilissimus, xxv. di, §. nūc autē, lxj. di, in sacerdotibus, z duo cornua ei⁹ significāt duo testamēta, s. vet⁹ z nouū, q̄ eps debet memoriali ter tenere, xxiij. di, q̄ eps, Et due pendule q̄ sunt i posteriori p̄te significāt memoriā duplicē, scz mandator⁹ diuinorū, xliij. di, sit rector, Et pcōr⁹ suorū ad p̄punctionē, de pe, di, vij, iudas, in fi,

Ingeniosus ōr q̄si intus hās vim gignendi quālibet artē fm Jsiō,

Ingenuus est cui ex natiuitate cōpetit libertas q̄ nō est fact⁹ liber scz natus, instit, de ingenu, in p̄n. Vid̄ de hoc Azo, in sum, C, de inge, vel est q̄ statim qñ nascit liber ē, de ser, nō ordi, c, instituendi, in glo, j. Et ingenuitas dicitur libertas, de purga, cano, c, j, in glo,

Inita, id est contracta, de pact, capi, anthigonus,

In integrū restitutio est p̄ioris status quē facit p̄ceps reintegratio, vel iuris p̄rioris p quā subuenit̄ minorib⁹ z eccl̄ijs, vt i. l. j, C, de sen, pas, etiā est audiētie reintegratio fm Spe, eo, ti, z, l, q̄ si minor, §. si restitutio ff, de mino,

In integrū restituere est reducere in eū statū in q̄ erat añ lesionē, de in inte, resti, c, auditz in glo, fi, Et p hunc modū subuenit̄ minoribus z ecclesijs, C, de repudia, l. j, z, C, de in inte, resti, l, postulata, Et qñq̄ ex legitima z iusta cā subuenit̄ etiā maioribus, vt, ff, ex q̄b⁹ cau, malo, p totū, Et sic intelligunt̄, c, ex litteris, eo, ti, et, c, cū Berthold⁹, de re iudi, et Iniuria vno mō generaliter ōr esse illud q̄ nō fit iure, et ōr quasi nō iure factū, Secūdo iniuria specialiter ōr culpa, vt in, l, aq̄, Tercio ōr iniq̄tas vel iniusticia iudicātis, vt in sti, eo, ti, in p̄n, Quarto ōr cōtumelia, vt, ff, de iniur, l. j, in p̄n, z, l, apud labeonā, eo, tit, Dicitur ergo iniuria q̄si ius iniquum, ex eo sic dicta q̄ iure z iusticia caret, Fit aūt iniuria trib⁹ modis, scz re, verbis, et lr̄is, Re, vt cū man⁹ inferunt̄, vt di, l. j, §. j, Verbis, vt cū fit cōuicliū, vt in, §. j, iā alle, q̄ō fit a cōcitatione vel cōuentu, hoc est a collatiōe vocū, Cū em̄ in vnū plures voces cōferunt̄ cōuicium dicit̄ q̄si cōuentū, Et fit cōuicium nō tm̄ p̄tl sed etiā absenti vt vociferādo, vel alios ad vociferandū cōcitando p̄tra certā p̄sonā, vt. l. j, et. l, apud labeonē, §. cōuiciū, cū, §, fecisse, ff, de iniu, Iniuria lr̄is fit cum q̄s ad infamiā alicui⁹ libellū vel famosum carmē vl' hist̄riā cōscribit, vt, ff, de iniur, l, lex cornelia, §, si q̄s verbo⁹, Reqre sup̄, Famosum carmē, Itē iniuria triplex est, Una leuis, vt si modico ictu q̄s a p̄re vl' superiori pcuti ak̄, alia atrox, vt si aliq̄s a maiore seuiter vl' etiā modice verberet̄, vel i cōspectu iudicis, vel oculo aut mēbro p̄iuet̄, Et hic ōr pluribus modis vt p̄missum est,

Iniuriarū actio, Re, sup̄, actio iniuriarū,

In ius vocare est in ius cā iuris expiendivocare apud eū q̄ ius picturus est vt experiat actor, an ius sibi p̄petat, an nō, vide de hoc Azo, in sum, C, eo, ti, et habetur, C, et, ff, eo, ti, l, j,

Inibi est aduerbiū p̄positū, etiā qñq̄ est nomen libri quē p̄posuit Ouidius p̄tra ibim aduersariū z cornualē suū, quē vituperans ibim noīabat, q̄ ibis, i, ciconia q̄ est auis vituperabilis z immūda adeo q̄ ei⁹ immūdiciā exp̄mere noluit, fm Jo, an, in cle, j, de re iudi, in glo, p̄si, inibi, vbi hec ponit,

Inhiatio est frequēs requisitio, C, ō pe, bo, subla, l. j. li, r,

In litē iurare est suo arbitrio p̄stito iuramēto p tāto nolle carere vl' rei estimatiōe z suū interesse singulare facere, z hoc infinita taxatione facta p iudicē, vt, l, videam⁹, §, iurare, ff, de in li, iuran, z, l, arbitrio, ff, de dolo, et ita hoc iuramentū fuit affirmatōis, in q̄ opi, fuit, glo, ff, de in lit, iur, sup rubri, licz cōtrariū teneat dñs Jaco, de rauen, i c, ti, li, ij p hoc de eo no, plene vel rei estimatōe, sz si suū singulare interesse facere,

IN

Innoxius est qui nō nocet. sicut noxius nocens dicitur.

Innocuus dicit cui nocuū nō fit ꝼm Isido. libro. x.

Inofficiosum testamentū ōr qō factū est cōtra officiū pietatis. vt. l. ij. de inof. test. q̄ scz extrane⁹ heres inscribit als instituit. Idez si nō extrane⁹. vt. l. licet is. §. j. ff. eo. ti. Filiꝰ vero ꝓtius aut ꝑterit aut inīq̄ exheredat. hoc est qū pater vel mater fecit testamentū Idē vbi filius in testamēto patrē sine cā exheredat. etiā si fratrē frater exheredat trib⁹ ꝑsonis institutis in duob⁹ casib⁹. et ōr testamentū inofficiosum. vt insti. eo. ti. §. j. et. ij. Officiū em̄ inter patrē z filiū ōr pietas. ff. de obse. ꝑstan. l. penl. inter patronū et libertum ōr obsequiū. C. de nego. gest. l. fi. inter deū et hominē ōr religio. inter hoiem z hominē stat in noīe generali. vt q⁹ debz homo hoī ex natura. ff. de ser. expor. l. seruus. vide Accur. ꝓ ordinem hic notantē in glo. ff. eo. ti. Inofficiosa donatio ōr q̄ ꝓtra officium pietatis facta ē. z fit ad similitudinē inofficiosi testamenti. vt. C. eo. ti. l. j. ꝓ totū ti. se. q̄ pena liberi vel parētes excludunt a bonorū subsidio vl ex ꝓposito donātis. vl re ipa qō ꝓ se sufficit ad reuocationē donatōis. licet ꝓpositū vl ꝓsiliū donātis nō interueniat. iuxta no. in. l. si liq̄at. ī glo. C. eo. ti. vide de hoc ibidem.

In p̄sentiarū habet in. l. de etate. §. ex cā. ff. ō interro. act.

In ꝑpetuuz qñq̄ significat donec viuo. ff. ꝓ socio. l. j. qñq̄ ꝓcat ꝓ infinita secula etiam post mortē ꝼm glo. in ꝓbo. ꝑpetuat. in. §. at si ita. insti. de ver. ob.

Impense ꝼm Azo. in sum. de rescin. vēdi. dicte sunt ab impendēdo. Et sunt triplices. q̄ dam necessarie. q̄dā vtiles. quedā voluntarie. Necessarie dicunt q̄bus nō factis res erat pitura. vl q̄ si facte nō essent res longe deterior effecta fuisset. vt ī. l. impēse. ff. de ꝝ. sig. ꝝbi gra. Cōduxi a te domū q̄ ita ruinosa erat ꝙ nisi releuassem eā erat casura. be impēse dicunt necessarie. z ipis repetā ꝓ cōtrariā actionē cōducti. Vtiles dicunt q̄b⁹ nō factis res ñ erat pitura. sz ipis factz melior efficit. vtpote si faciā fenestras vtiles ī domo vel silia. faciūt ergo vtiles impense rē deteriorē esse meliorē. Volūtarie dicunt q̄bus nō factis res nō erat pitura. nec ipis factis res efficit melior. sz bene amentior. vt pote si facio picturas in domo mea. he nō repetunt nec deducūtur cuius secus sit de necessariis z vtilib⁹. Sed has licitū est mihi abradere sine lesione ꝓtis stat⁹ si abrase pūt mihi aliquā vtilitatē afferre. alioqn nō esset mihi licitū qz malitijs hoim q̄ nihil aliud q̄rūt nisi vt noceāt nō est indulgēdum sed obuiandū. z sibi imputet q̄ eas fecit. qz donare videt iuris fictōe. vide supra expense.

Implementū sumit ꝓ implemēto ꝙditōis. z hoc mō significat actū nedū esse purificatū immo z hereditatē eē acquisitā vel legatus lege tā dubitari. ff. de here. insti. §. ibi. instituo vel lego si capitoliū ascēderis implet cōditio. hoc implerū significat purificatōs act⁹ z nō acquisionē. l. aūpenl. ff. de condi. insti. Si aūt cōditio esset grauis. pura sz alexandrīa ierit. si centū dederit. tūc implementū significat etiā acquisitionē. qz significatū sumit ex onere magne ꝙditōis quāz null⁹ cōiter impleret nisi post deliberatiōs acquirēdi. Itē dic ꝙ in legato licet impedimentū cōditionis tm̄ significet purificationē. tn̄ ꝓ hoc etiā importat acquisitionē cōmutabilē scz transmissionē legati si decedit qz ꝙditōne purificata legatū transmittit. l. vnica. §. sentētia. C. de cadu. tol. Secus in hereditate. qz illa nō addita nō transmittit l. qm̄. C. de iur. delibe. Itē ibi. pupillus est institut⁹ sub ꝙditōe si ierit Alexandriā que distabat ꝓ. xx. vel. xxx. dietas. licet ꝙditio sit grauis. attn̄ hoc implementū significat tm̄ purificationē. qz nō plus ꝑt significare. licz em̄ pupillus hoc fecerat aio acquirēdi hereditatē. nō tn̄ sibi acquirit. qz nō ꝑt adire sine tutoris autoritate. Sed in legato sec⁹. nā sibi acquireret. l. pupillus. ff. de cōdi. insti. iuncta. l. ꝙditionib⁹. ff. de ꝙdi. z demon. Sed ibi pupill⁹ filiusfamilias vel seruus est institutus a patre vel a dño sub cōditio ne adimplet cōditionē. hoc implementum trahit acquisitionē. qz purificata institutōe nō est in eius volūtate vel ptāte acq̄rere vl nō acq̄rere. vñ necessarius est heres. vt insti. de here. q̄li. z differē. §. j. Nec obstat q⁹ ꝑt acq̄rere sine tutoris auctoritate. Sed h verū est vbi ꝓ se sibi acq̄rit. Sed hic iure ci vili sibi q̄rit etiā eo inuito. et sic de alijs. Finaliter ergo implementū cōditionis vl modi significat q⁹ ipm factum ipa cōditio vel modus seu significatum. alias vndecunq⁹

sumptum significare dictat.
Impossibile notaꝫ.lxj.di.catulēsis ecclesie
Uñ impossibilitas ꝓprie est triplex.vicz lu
ris,facti,et nature ꝑm Jo.an.in regula,ne
mo,de reg.iuꝛ.li.vj. Et no.q; ipossibilitas
apposita actui diuersimode significat vt ex
significato ex ea sumpto vl'aliàs vndecūq;
concluditur disponentē voluisse.verbi gra
tia,Uendo vel ꝓmitto tibi si celū digito te
tigeris significat derisionē ꝛ nō cōsensum,
l.nō solū.ff.de actio.ꝛ obli. Rō. q; significa
tū hoc sumiꝫ ex impossibilitate adiecta que
existere nō ꝑt. Et ideo nec valet act⁹ sub eo
celebꝛat⁹, Etiā q; sic apponēs impossibili
tatē ꝛ sciēter q hoc intendit hoc agere. Jtē
ibi,Stichus seruus meus si mille dederit
liber esto,licz hec cōditio nō sit impossibil,
sed difficilis.q; mille dari ꝓ seruū pñt cum
maxima difficultate,immo q̄si impossibile
est.quare nō significat cōsensum,l.cum be
res.§.j.ff.ō sta.libe. Et sumiꝫ ꝫ significatū
ex q̄si impossibilitate q̄ significat q; ñ fuit
animꝰ libertatē dare. Jtē ibi si heres me⁹
digito celū tangat,ꝛ si nō tetigerit centum
Titio loco pene soluat,Titio centū nō de
bentur,insti.de lega.§.j.q; impossibile p̄ci
pitur beredi.ideo p̄ceptū nullus cui pareri
nō ꝑt, Ideo pena apposita locū non hꝫ. Jtē
ibi.filius cōstituiꝫ seu instituiꝫ sub ꝯditōne
impossibili,si digito celum tetigerit institu
tio nulla est.l.si filius.ff.de cōsti.insti. Et ꝫ
rōne impossibilitatis,vt supra. Jtē ibi,p
mitto bodie centum dare Rome,ꝛ sum Er
fordie nō valet ꝓmissio,insti.de ver.obli.§.
loca. Jtē ibi existens Erfordie dicit, Uolo
p̄stari Titio seruos meos q̄s habeo rome
infra decendiū mortis mee si testator statim
moꝛiꝫ ita q; impossibile sit p̄stare infra de
cendiū,nihilominus valet legatū.l.si mihi
et tibi,§.j.ff.de leg.j.q; licet ex euētu festine
mortis testatoris sit impossibilitas ab ini
tio tñ nō est impossibile.q; dñ dixit hoc vi
uere potuit ꝑ tātū tps q̄ erat possibile ser
uos illos p̄stari infra decendiū mortis. De
bet ergo intelligi impossibilitas vl'difficul
tas talis ꝑ quā cōcludi possit animus non
legandi ꝓbabiliter. Jō si q̄s locauit vel cō
duxit opus fieri ꝛ apposuit tps infra qō fie
ri impossibile sit, impossibilitas nō viciat.
Et intelligiꝫ tps infra qō fieri est possibile.
l.insulam,§.in operis.ff.de loca.et cōduc.

Jtem ibi.cōtrabo tecum matrimoniū si di
gito celū tetigeris valet mꝝimoniū, et cōdi
cio habeꝫ ꝓ nō adiecta ratiōe impossibilita
tis,c.fi.de condi.apposit.nisi eñ euidenter
cōstet de dissensu iudicandū est ꝓ mꝝimo
nio, Nam licz impossibilitas significat nō
cōsensum,nō tñ ita euidēter significat q; ꝑ
hoc cōtra matrimoniū iudiceꝫ,sed ibi.con
trabo tecū matrimoniū si ꝓplem cultaueris
si adulterā te p̄stiteris ꝛc.nō tenet mꝝimo
niū. vt i.c.ꝓalle. Ratio ē dissensus seu ñ cō
sensus significat⁹ ex impossibilitate iuris,
Nā matrimoniū fit ꝓpter ꝓlē ꝛ fornicatiōz
cultandā,iō lex canōica ad hoc se adaptat,
Sed ibi,cōtrabo tecū si furtū feceris vl'ho
micidiū tenet mꝝimoniū,nisi vbi ꝑ ꝫ euidē
ter apparet de dissensu. Nā vbi tenet matri
moniū oīs turpitudo de iure reiciꝫ, qꝛ resi
stit,ergo in obligatōne nullaten⁹ subsistit,
et valet matrimoniū ꝓpter cōsensum, et sic
de aliis exēplis de impossibilitate.

Impubes ē q̄ ex habitu corꝑis sui impu
bertatē ostendit,et q; generare vel cōcipere
nondū possit.sicut masculus ante decimū
quartū annū,mulier ante duodecimū,et ꝫ
in plurimū.plerūq; tñ pubertas anticipat
annos.ita eñ olim ex habitu corꝑis pu
bertas vel impubertas,vt hic capitur sicut
hodie ad solos annos hic positos requiriꝫ
vt insti.q̄.mo.tute.in ꝓn.

Inquilinus dꝛ q̄ cōduxit rem vrbanā.l.erro
rem.in glo.iuncta.l.licet.C.locati. An aūt
detrahat de fructib⁹ expēsas quas fecit in
re quā cōduxit vel colit,vide plene ꝑ Bar.
ff.solu.matri.l.fructus.vbi facit bonam di
stinctiōz nota dignā. Uñ inquilin⁹ residet
in ciuitate,colon⁹ ꝯo in villa,vt.ff. de acq̄.
possess.l.q̄ pignoꝛ.ſ. et.l.si id qō.§.etiā ꝑ colo
nos.eo.ti.vbi glo.l.q̄ apes.ff.de fur. Inquili
nus tñ ꝓprie dicitur colens prediū vrbanū,
sed colonus predium rusticum Require su
pra. Colonus.

Inquisitio est alicuius criminis per superi
orem respectu inferiorum suorum inuesti
gatio,vt in ti.de accu.ꝛ req̄si.ꝛ denūciati.

In rem verti est in alicui⁹ vtilitatē verti,vi
de supra actio.de in rē verso.

Inspector dicit⁹ qui ad predia ꝓuincialium
accedere habet forte vt referat vel reformet
si aliq̄ esset deserta vel male equata.vt hec
tollantur.C.de anno.et tribu.l.fi. Et etiam

dicit discussor. C. de censi, censito, et p eōto. l. p equatores. li. vj.

Inscriptio est quidā libellus quē accusator offert iudici sub hac forma scriptus. Ego eū corā vel apud N. ptorem vel iudicē refero talē reum legis iulie, de adulteriis. de adulterio qō cōmisit cum B. dum esset cū ea mēse tali in domo tali, cōsule tali regnāte. Et operatur inscriptio q accusator si crimen nō pbauerit quod imposuit ad talionem obligat. Habet aūt inscriptio locū solum in criminibo vbi p modū accusatōis instituunt. nō si p modū exceptionis apponantur. vel vt de eis sine accusatore cognoscantur. vt. l. qui crimē. cū ibi no. C. de his qui accu. pos. Qualiter autem talis libell? debeat formari et que cōtineri. nota in. l. penul. C. de accusa.

Inscribere est se obligare si nō pbauerit ad eam penā quam reus debet pati. vel quam accusando inferre intēdit si pbauerit accusator. vt in. c. sup his, de accusa. in glo. et. ij. q. viij. quisquis. nā calumniantes ad vindictam poscit similitudo supplicij. vt ibi dicitur.

In stirpes succedere fm Hostien. de suc. ab intesta. sub. §. cōtra. ysi. in stirpes succedere Est succedere filijs pmortuoz in eam partem quā eorum parētes erāt habituri si viuerent. vnde si quis ex vno filio vnū nepotem suscepit. et ex alio decem vel plures. tm capiet vnus ex parte vna quantū decem ex pte altera. et hoc si tractet de successione descēdentiū. Collaterales nāq sp viriliter succedunt. et bi qui sunt in eodē gradu succedunt viriliter. id est pro equis portionibo. vt in auten. de heredi. ab intesta. §. si vero. coll. ix. siue in capita. C. de legi. heredi. l. fi. et auten. cessante. Licet quidā dixerūt q in capita semp succedāt. vide Hosti. ibidem sub §. viso. y. q si factū filij. Reqre sup in capita succedere.

Inseruire frequentiā. nota de fide instru. c. j. in glosa.

In solidū. i. in totū. et ponit in instrumētis. maxime in pcuratorijs. vt in. c. si duo. de pcura. li. vj. vbi de hoc.

Insolutū. i. insolutionē.

Inscientia. i. ignorātia. xxxviij. di. si in laicis videt intolerabilis insciētia q̄tomagis in bis qui presunt.

Instituere et inuestire idem sonāt. sed instituere fm ꝓprietatez vocabuli est i possessionē ponere. quasi intus statuere. Et i hoc differunt. qz institui dicit q̄s pentialiter. Inuestiri aūt in absentia. Hosti. fm Ber. ver. de insti. c. auctoritate. Instituere est spiritualis iuris beneficij vel dignitatis corporalē tradere possessionē. Inuestire autē est ius canonie vel dignitatis tribuere. qō pōt fieri p anulū vel libzū indifferēter tamen vnū pro alio sumitur. vide. c. auctoritatem pall. in glo.

Institutio est primus gradus oīm instituto rum. vt nota. C. de libe. pte. l. j. etiam si nulle essent fm leges. Sed fm canones institutio est ecclesie vl' ecclesiastici beneficij collatio quasi ius habentē ad beneficiū p presentationē intus vel in beneficiū statuens Et fm Hoff. institutio ꝓprie est prelatorum psonarū et clericorū. collatio vero beneficiorum et pbendarū. Inuestitura aūt est traditio vel quasi traditio qō addit. qz cōmunit ter fit p anulū vel libzū. vnde inuestitura ē in corporalē possessionē vel in quasi possessionē inductio seu traditio. Instituti dicuntur beredes ab aliquo in hereditatē ducti. Et hoc in primo gradu. vt. ff. de vulg. substi. l. j. in pn. Substituti vero dicunt qui in locū institutoz deficientiū. id est mortuum ad hereditatē instituunt. vt in substitutione pupillari. instit. de pupilla. substi. in pn. Dicit autē secundo gradus ois qui sequitur post primū. Et in simili notat. C. de secun. nup. sup rubrica. et. ff. de vulga. substi. sup Rubrica.

Institutionum dicitur quasi instructionum qz in hoc primis legum preceptis instruimur. vel qz statum humani vel romani iuris nos erigit. vt Accursius dicit in glo. in pncipio institutionū vel institutoz. vide liber institutionū est collectus ex volumine iuris et ante auteticā. et. C. Justiniani. q nunc est in vsu fm Accursi. ibidem. qz post digestum et primā cōpositionem Codicis factus est iste liber qui Institutus intitulat. sed ante cōpositionē Codicis qui nūc est i vsu. vnde est q quādoq per Codicem corrigitur quod in institutis dicitur Et etiam in secunda cōpositione Codicis Justinianus facit mentionem de institutis. vt. C. de emen. insti. co. l. vni. circa mediū. ibi non so

IN

lum institutorum vel digestorum, hec Accur. vbi supra

Insolentia est morum incōuenientia, fatuitas superbia, vel prauus vsus quasi cōtra solitum ⁊ debitum nature cursum, de accusa. c. qualiter ⁊ quādo. ij. §. verum. et de offi. ord. di. c. j. in cle.

Instantia est tempus quo iudicium discuti tur et finiri debet, vt in ca. venerabilis. de iudi.

Institor est ille qui tabernis vinis venden dis, vel alicui alteri negocio est prepositus l. institor prima. ff. de instit. actio. vbi dicitur.

Institor appellatus est ex eo q negocio gerendo instat siue taberne siue alij negocia tioni sit ppositus. Item eodem ti. in. l. institor. ij. dicitur is qui taberne loco ve ad emē dum vendendum ve preponitur quicq; sine loco ad eundē actū pponit.

Institoria actio. Require supra actio institoria.

Impotētia coeundi est vicij vel defect⁹ naturalis vel accidētalis q̄ q̄s impedit alteri carnaliter ꝯmiscere.

Instructus hoc adictiuū significat adiectionem. Et hoc dupliciter, scz accessorie, et principaliter. Accessorie cum res adūcit que cō sueuerunt accedere. Verbi gratia. dicēdo fundū instructū. Nam instrumentū fundi adūcitur accessorie. Principaliter cum res adūcit que nō cōsueuerunt accedere. Verbi gratia, dicendo. Fundū instructū instrumento patrisfamilias quādo nō est instrumentum fundi adūcitur principaliter. con cordat. l. si cui fundus. ff. ō fun. instruc. vbi dicitur q̄ extincto legato fundi non extinguitur legatū instrumenti. Et ad. §. si quis ancillas. insti. de le. vbi dicit q̄ extinguitur dic q̄ intelligitur de instrumēto accessorio fundi. et. l. si cui fundus. preall. in nō accessorio. Et ratio huius duplicis significati ē voluntas pferentis declarata ex qualitate rei adiecte, scz an sit accessoria vel nō. q̄ ad iectiuum instructus vt pmittitur dupliciter accipitur.

Instrumentū ſm Hostien. in sum. ti. de fide instru. et scōm Specu. ti. de edi. instrumē. in princi. Est scriptura ad assertionem seu probationem alicuius rei facta. Est autem instrumenti appellatio generalis qua cōtinentur ea omnia in quibus causis instrui potest. Et sic testamentum. codicillus. testimonia. et persone. testes. quibus cause instrui debent. loco instrumentorum habentur. l. j. ff. de fi. instrumē. et est glo. in. c. cum dilectus de fide instru. Dicitur autem instrumentum. quia instruit. et documentū. quia docet. vt. l. j. palle. Tñ instrumentū ꝓprie dicitur scriptura ad memoriam alicuius confecta siue carta. Et ita sumitur in auten. de instrumen. caup. coll. vj. Nam instrumenta fiunt ad memoriam perpetuam. ij. q. j. c. omnes femine. Et instrumentum est actus voluntarie iurisdictionis. At cōmuniter ſm doctores potest fieri diebus feriatis etiam ob honorem dei et sanctorum. licet dominus Anto. de Butri. dicat cōtrarium. q̄ tabellio sine peccato nō potest cōficere instrumentū die sic feriato. vt dominica. vel diebus apostolorum. si tamen faciat. licz peccet. actus propterea nō redditur nullus. Ratio. quia pena nullitatis est odiosa. ergo restringenda. de pen. dist. pena. ⁊ regu. odia. de regu. iu. li. vj. vide notata per doctores in. c. cōquestus. de ferijs. Et per quot testes reprobetur instrumentū. notat in. l. exercēdis. C. de fide iusso. et in. c. cum Johannes. de fide instrumen. vide Soffre. de proba. §. sed quaritur. Et dicit Ludoui. de roma in singularibus suis. q̄ hec dubitatio cessat cum instrumēto asseritur per notarium de spontanea voluntate. nam tunc indistincte potest reprobari per duos testes ſm Bal. in disputatōne sua allegat Innocen. in. c. super boc. de renunc. ⁊ l. obseruare. ff. de offi. proconsul. Nec instrumentū probat nisi sit in eo dies et locus: cap. inter dilectos. de fi. instrumē. et capi. abbate. sane. in glo. de re iudi. li. vj. boc verum nisi probetur dies et locus esse in originali. licet sit obmissus in instrumēto ſm Specu. in titu. de instrumen. edic. §. instrumentum. versi. quid ergo. Etiam instrumentum de falso suspectum reddit diuersitas scripturarū vel manuum. casus singularis et vnicus. in auten. de trien. et semis. §. qō et sepe. ſm Bal. in. l. cōtract⁹. C. ō fi. instru. et similis in. c. inter dilectos. de fi de instru. Et dicit glo. in aur. vt pponat nomen imperatoris. si notarius omittit h̄ verbum. In noīe dñi in instrumento. q̄ illud instrumentū nō valet. Nec glo. potest esse

vera in arduis et ppetuis. sed in minoribꝫ et breui tpe duraturis nō tenet. Et cōtrarium pōt teneri fm Spe. in ti. de instrumē. edi. §. j. circa prin. Sed vtrū veleat instrumentū p tabellionē excōicatū ꝓfectū, videt q sic. de here. excōicam⁹. §. credētes. vbi dr. Si excōicatus satisfacere cōtempserit infra annū, tūc instrumēta p eū cōfecta nō tenent, ergo a cōtrario sensu prius. l. ante annum facta valent, licet sit excōicatus. Sed in cōtrariū q nō valeant, ilū. q. ilū. nullus. de sen. excō. nouerit. Dicūt Hosti. et Guil. q̄diu el⁹ excōicatio est occulta valēt instrumenta ab eo cōfecta, vel si sit manifesta nec pt pbari, ilū. q. vū. §. tria. de re iudi. ad pbandum. de excep. pla. §. si vero. li. vj. sec⁹ si notoria. c. exceptionē. de excep. z. c. vña. de coba. cle. et mulie. Et vtrū p instrumentū pbetur crimē. Istā questionē Jo. an. in. c. cū in positionibꝫ. de iureiur. li. vj. in glo. ꝙbi dat dicit se disputasse. quē vide ibidē. et etiā geminianū. Sed aliter dr instrumentū apparatus fundi quo exerceꝫ possessio. et ita accipit in. l. q̄tū. ff. de fi. instru. Vñ instrumē torū quedā sunt agroꝝ colendoꝝ. vt aratrū rastrū. traba. q equandis cespitibꝫ trahunt Alia colligendoꝝ fructuū. vt sarculus quo cardones z herbe inutiles excidunt et similia. vt falces fenarie. falces messorie. et falces putatorie. ligones torcular. corbes. Alia vindemiatorum. quibus vindemia portatur causa seruandi fructus. vt dolia granaria. caselle. in quibus fructus reponuntur. §. cellule granariꝝ. Vñ instrumentuz capit tripliciter. Uno mō latissime. z sic oē vas vel susceptibile in ꝓstructōe dom⁹ vel fundi vsitatū dr instrumentū. Secōo late. p omni eo qđ causam instruit. vt scripture. testes. facit. c. quenit. j. de testi. cogē. facit. l. notionē. §. instrumentoꝝ. ff. de ver. signi. Tercio stricte solum p scripturis. vt in ti. de fi. instru. Et sic differūt testes ab instrumentis. quia pbatio testiuz fit viua voce. sed instrumentoꝝ voce mortua. Ex quo sequitur q statutum disponens. q pducens falsum instrumentū punit in decē. nō habet locū in producēte falsum testem. qz statuta sunt stricte intelligenda. facit capi. ex litteris. de sponsa. Sunt aūt instrumentoꝝ due species. Nam aliud publicū. aliud priuatum. Instrumentū publicū est solennis z rite ordinata scriptura p autētice psone manū publice facta causa memorie. c. scriptura. de fi. instru. Et sunt ista de solennitate q̄ faciunt instrumentū publicū et autenticū regulariter. vt. §. pponatur nomē imperatoris z annus imperij nomē cōsulis z annus cōsulatus. Hodie ꝙo ponit nomē summi pontificis cū alijs septē. vt sunt ann⁹ dñi. indictio mensis. dies. locus. testes. cū noie notarij. z̄. de q̄b⁹ no. glo. in. l. generali. C. de tabulla. li. x. Et dr publicū instrumentū. qz iudicis autoritate est exemplificatū z autentica tum. vt in. c. cū dilecta. de ꝓbā. Item publicū instrumentū. qz autētico sigillo est sigillatū. vt. c. j. de fi. instru. Item dicit publicū instrumentū qđ in iudicio dicitur seu scribit apud acta publica. Et valet etiā per quemcūq; scriptū sit. vt de pba. quoniā Item dicit publicū instrumentū qđ habet subscriptionē trium testium viuentiū. vt. c. scripta pālle. Item dicit publicū qđ de archi no publico. vel de armario producit. vel liber censualis in quo scribunt census. vel liber annotationū. et ei creditur si habet publicum testimoniū. scz q̄ iudex cōfitetur illud de archino publico esse productū. c. audientiā. de ꝓscrip. vbi dicit q papa credidit cuidā libro censuali. et cuilibet alij instrumento fides adhibet vt ptz p iam dicta et per multa alia iura. Instrumentū priuatum est qđ per manū priuatā cōfectum est. vel a tabellione. nō tamē in forma publica scriptū. vt qz nec nomē imperatoris nec cōsulis. nec pape. de quibus supra. prime dictum est apposuit. vt. C. qui po. in pig. habl. scriptas. vt ibi notat. Et tale instrumentum debet habere triū testiū subscriptionē vt dicta. l. fi. Et priuatum instrumentum a quocūq; sit scriptū nisi aliquo dictorū modorum sit roboratū. nō valet. Instrumentorum priuatoꝝ tres sunt species. Nā aliquādo facit scripturā tibi tm̄. et aliquando tibi et alij. aliqū alij tm̄. Illi scripture quis facit sibi vel p se. nulla fides adhibet vt. C. de pba. l. j. Si autē facit scripturā contra te. puta creditori tuo de eo qđ accepisti ab ipo credit ei contra te. vt. j. q. vl. saluberrimū. Si aūt tibi et alij facit scripturam licet est codex rationū tuarū et interduz creditur. vt. z. q. §. Est autem aliqđ instrumentum guarantigie. vel guarantigiatum. viz

qđ habet executionē paratā. vt si cantat ali quem esse debitorē alterī, statim eo exhibito in iudicio iudex executionē facit, vt sunt cōiter papie. De his notat in. l. a diuo pio. ff. de re iudi. De instrumētoꝝ rasura vide i. c. ex lris. in glo. ñ. de fi. instru. et in. c. cū venerabilis. in glo. fi. de rel. do. et. c. licz. i glo. ſñ. de cri. fal. Nā instrumentū rasum de falsitate suspectū habet. ergo ōr ab instruo. qz eo mediāte cause instruunt.

Insula ōr q̄si in salo. i. in mari posita. Etiam insula dom⁹ dicta est. vide qđ notat circa. ſ insula. insti. de re. diui.

Insularū serui sunt q̄ in insula retinent. vt. l. in lege. ff. de ver. sig.

Intercessor ōr q̄ p alio p̄ces facit vel fundit.

Itē dicim⁹ intercessorē illū q̄ intercedit z interponit se inter debitorē et creditorem ad hoc ꝙ ei pecunia mutuet. et ē q̄si fideiussor et cōstitutor.

Intercedere ꝓprie idem est qđ pro alio p̄ces fundere. Sumit tñ cōmuniter in iure p in ueruenire.

Interemptor. i. mediator in emptionib⁹.

Intrusi dicunt q̄ nō per electionē canonicā. sed p violentiā occupant honores officia vl̄ ecclesiastica beneficia.

Intentio siue capitulum de iure dicitur illud quo intendit probare per testes is qui induxit eos.

Intelligentia dictorū est ex causis assumenda dicendi. de ver. sig. c. intelligentia. nō ex opinionibus hominum sed ex cōmuni usu sunt intelligēda nomina. ff. de suppel. lega. l. labeo.

Interrogatoria sunt q̄ facit pars testibus p ductis ꝓtra se. Et dant sup articulis de q̄bus p̄missum ē. et formant p circumstātias cause et psonarū. vt est glo. in. c. p̄tium. de testi. li. vj.

Interesse mea est mihi expedire vl̄ me damnū vel lucrū qđ facere vel capere potui nō fecisse. vel nō recepisse. vñ hoc verbū interest impsonaliter p̄t poni in ꝓstructione. Et qñ ꝙ cōstruit cū pnoīb⁹ possessiuis. et tunc exigit ablatiuos femini generis. hoc mō mea interest debitū soluere die statuto. Similiter ōr tua sua nostra vestra interest. Et illoꝝ pnoīm ablatiuos regit captū p perti ner. Cū ꝙ cōstruit cū ceteris dictionibus tunc exigit gtm̄ singularē vel pluralē. ꝙbi gra. Illius interest rem suā non p̄re. regis interest regnum suū gubernare. reipublice interest ne crimina maneant impunita. litigatorū interest iustū habere iudicē vl̄ fauorabilē. Itē interesse hoc verbū cū pnomine neutrali ponit. Et qñq̄ significat damnuz qđ euenit. qñq̄ lucrū amissum. damnū qđ accidit. Verbi gra. Persuasisti familie mee q̄ de domo vel possessione cederet. q̄ facto dānū mihi euenit tu tenerſ ad interesse mihi p̄standū. i. damnū qđ passus sum resarciendū. Itē de lucro amisso ponit exemplū Debuisti mihi soluere centū aureos rome. tu soluere desideras basilee. estimanduz est q̄tum interfuerit mea pecunia suo loco mihi solutā fuisse. i. lucrū qđ ex mea negociatione ex eo loco facere potuissem. Et hec actio p quā hoc fit dicit arbitraria loci. Sz notandū q̄uis lucrū amiseris. nō ideo dānum passus es. qz damnū ōr a demēdo scz quando ex facultatib⁹ aliquid demit. aut ex ꝓpria substātia diminuitur. ita q̄ damnum pateris qñ in rebus tuis aliq̄d decrescit nō qñ accrescit reb⁹ tuis. Vñ interesse est damnū emergens vel lucrū cessans sup eo qđ dari vel fieri omissum est. Verbi gratia in papia. dare mihi pecuniā p̄misisti tali die z nō fecisti. hic damni et lucri ratio est habenda. Damni. qz in mora fuisti z nō soluisti die tali sicut p̄misisti. nō habui vt soluerem quare penam incurri. et damnū qđ nō incurrissem si mihi loco z termino p̄stitis soluisses. nec damnū hoc passus essem. Lucri etiam cōsideratio habenda est. quia si mihi in loco z termino debitis soluisses mercimonia cōparassem et multa lucrat⁹ fuissem. Est ergo interesse extimatio damni quod taliter euenit vel lucri. quod cessat ex eo ꝙ aliquid tibi non detur vel non fiet vt debet.

Interesse cōuentū est scz cū nō facis qđ p̄misisti mihi. vl̄ cū non fecero quod p̄misi tibi. Aliud interesse est cōmune scz extimatio cōmunis dāni vel lucri qđ euenit vel cessat. Aliud singulare scz extimatio que cuēit ex speciali casu vl̄ vtilitate. vide de hoc ſ pe. ti. de fruc. interesse.

Interdū ōr fieri qđ fit inter diem. i. de die in diem.

Interpolari q̄ñq̄ idē sonat qđ interrūpi. vñ ōr ꝙ p lit. ꝓte. interpolat. i. interrūpit actio

possessio, vel ꝓscriptio. Itē interpellare. idē est qđ monere, vt dicēdo. dies interpellat ꝓ dño, id est monet, c. potuit. in fine, de loca. et conduc.

Interdictū olim erat quedā formata ꝛ solennis cōceptio verboꝝ qbꝫ ꝓtor aliqđ fieri iubebat vel ꝓhibebat, qđ tūc maxie faciebat cū de possessione vl̄ q̄si possessione inter aliqs cōtendebat, vt instit. de interdic. circa ꝑn, ꝛ, ff, eo, ti. Et dr interdictū q̄si inter duos dictū vel redditū. vt instī, eo, ti. §. exhibi torta, alꝫs, §. sunt tñ, in fi. Vel fm aliqs dicitur ab interdicendo. i, ꝓhibēdo, qđ nō placet, cū ꝓ interdicta nō semꝑ ꝓhibeat, immo aliqñ aliqđ fieri iubeat ludex, vt instī, eo, ti, §, j. Differebat aūt interdictū ab actōne, qz solēnitas actionū erat inducta de iure ciuili. Interdictū aūt a iure ꝓtorio vl̄ fm Azo, qz in actōe verboꝝ solēnitas nō formabat in singuloꝝ ꝓsonis. sed erāt generaliter in oībus ꝓsonis formata solēniter verba. In interdictis aūt qt erāt hoīes desiderātes ea ꝓponi tot eis potentib⁹ formabant verborū solēnitates l'ocēptōes qbus ꝓtra suos aduersarios in causis suis vtebant, qs interdicta vocabāt. de hoc no, instī, eo. ti, in ꝑn, et, ff, eo, sup rubr. Modie aūt inter actiōes et interdicta nulla est differētia, vt instī, eo. ti. §. fi. Est ergo interdictū actio in factū ꝓtorta, i, a ꝓtore inuēta, et aliqđ nomē sortit ab inuētore, vt salutianus. Aliqđ a ꝓncipio forme verboꝝ, vt quorū bonoꝝ, quoꝝ legatorum vti possidetis. Aliud a materia de q̄ tractat nomē accipit, vt ne qđ in loco sacro fiat. de locis ꝛ itineribꝫ publicis, vt ne qđ i loco publico vel itinere publico fiat. de loco publico fruēdo ꝛc. Ūñ interdictoꝝ aliꝰ petitorū. aliud possessorū, ꝛ aliud mixtum De petitorio. ff, e, ti, l. interdictoꝝ, §. q̄dam de mixto, ff, de aq̄ quoti, ꝛ esti, l. j, ꝛ, §. fi. De possessorio, instī, eo, ti, §, sequēs diuisio. Et huius interdicti tria sūt membra. Quia aliud interdictū possessorū datur pro adipiscenda possessione, aliud ꝓ recuperanda, et tertiū ꝓ retinēda. Primū cōpetit ei q̄ nō fuit aūt nactus possessionē. Et illud est triplex scz quoꝝ bonorū, quorū legatoꝝ, et salutianū. Primū cōpetit heredi, vl̄ filio emancipato ꝓ possessione hereditatis a ꝓtore petita nā filius emancipatus de iure ciuili nō admittebat ad hereditatē paternā. Sed quia emancipatus ita est filiꝰ sicut in patria potestate exist̄ēs, ideo ꝓtores, i, magistratus a populo romano creati, gra emendādi defectus legis duodecim tabularū fm equitatem. dū tū nō tollerēt dispositionē iuris ciuilis statuerūt iure ꝓtorio emancipatus ad admittendū ad res vniuersas ꝛ corporales et nō iura incorpalia, ꝛ dat directū de iure ꝓtorio, vtile ꝓ de iure ciuili. Et est effectus huiꝰ interdicti q̄ ex eo filius emancipatus agere ꝑt ꝓtra possessorē rerū paternarū sic cōcludēdo. Peto talē cōdemnari ad dandū mihi talē rē cuiꝰ heres factꝰ sum de iure ꝓtorio. Secundū scz quoꝝ legatorū cōperit heredi ꝓtra legatarios q̄ ꝓpria autoritate legata apprehendūt, quoꝝ ipe debz esse distributor postq̄ falcidiā deduxit. Ūñ qs habz tres filios, ꝛ domū ꝛ vineā, domū legat primo filio, secūdo vineā, ꝛ tertiū heredē vniuersalē instituit q̄ nihil reperit in hereditate, debet ergo tertius hre falcidiā, i, quartā ptē hereditatis. Et sic deducta quarta ptē a domo ꝛ a vinea, ille terciꝰ distribuit alijs filijs primo ꝛ scōo legata residua de manu sua q̄ ipi ꝓpria autoritate nō debēt apprehendere. Est ḡ effectus huiꝰ interdicti q̄ petat legatarios cōdemnari in oībus legatis restituendis, quoꝝ ipe heres est. Tertiū scz salutianū cōpetit locatori cōtra inquilinū q̄ deportat bona sua ō hospitio sibi locato, nec reducit ad pristinū statū. qz oīa obligata sūt hospiti tacite ꝓ censu. Secundū scz ꝓ recuperanda cōpetit electo de possessione. Et hoc tripliciter, i, vñ vi de possessione immobili vi bonoꝝ raptorū spoliatore mobili, et qđ vi aut clam contra eum qui in solo alicuiꝰ edificauit. Tertiū scz ꝓ retinenda possessione interdictum possessorū competit cōtra molestantē aliquez in possessione. Et est duplex, scz vti possidetis quod competit inter duos qui eandem rem immobilē contendunt possidere, ꝛ vtrobi quod gratia possessionis est inter duos super re mobili. de his vide glosam quartā et septimā in, c. pastoralis. de cau, possess, ꝛ ꝓpric. vbi plene, et nota optimā glosam ꝛ magistralē, in, l, si qs in tantā, C. vnde vi. vbi ponūtur multi casus in quibus quis nō incidit in penā huius noue cōstitutionis, si quis. Nō cīm ōs agi vñ vi. sed ex illa cōstitutōe. Interdictoꝝ etiā q̄dā sunt publica, q̄daꝫ priuata, quedā

IN

simplicia, in quibꝫ alter est actor et alter reus, vt sunt restitutoria vl' exhibitoria. Quedam duplicia in ꝙbus ꝙs vtriusqꝫ litigatoris ꝯditio est. Nec ꝙscꝫ actor vl' reꝰ ꝑcipue intelligit, sed ꝙlibet tã rei qꝫ actoris ptẽ sustinet. insti. de interdic. §. tercia. z. §. duplicia. et. ff. eo. ti. l. vñ. vbi de hoc. z in. l. iij. eo. ti. hec et alie diuisiones interdictoꝝ plures ponũtur q̃ sunt de libero hoie exhibẽdo' ne ꝙd fiat in loco sacrosancto z religioso, i flumine ripave. Et in flumie publico. de cloacis publicis z̃. vt infra de singulis dicet i loc' sus. Sunt aũt interdicta publica nouẽ i vniuerso fm Spe. in tractatu libelloꝝ. titu. de cau. pos. et ppria. §. qz ꝙo. Alia oia sũt interdicta ꝓuata. qz ppter vtilitatẽ ꝓuatã inducta. Et sunt i toto. xxvij. fm Spe. ibidẽ §. priuata. Itẽ interdictũ generale ꝺr qñ regnũ terra aut villa interdicit. ꝑticulare vero qñ vna eccl'ia interdicit. z hoc mõ sumẽdo interdictũ ꝑ cẽsura ecclesiastica.

Interdictũ de aqua q̃tidiana et estiua. Dat habenti ius aque quotidiane vl' etiã estiue ducende ad p̃dia sua. Cũ aliꝯs ducere phibet. vt. ff. eo. ti. l. j. in ꝑn. Et qꝫ interdictum aliquãdo sit phibitorium. aliqñ restitutorium. vt seq̃tur. De hoc est casus in dicta. l. j. §. et est phibitoriũ. et retinende possessionis. qñqꝫ aũt est restitutoriũ fm Spe. ibidem. §. alio mõ. z. §. pall'. vbi subdit pretor. Quotidiana autẽ aqua nõ tm illa est q̃ q̃tidie ducitur. sed illa qua ꝺs quotidie p̃t vti si vellet. Duo autẽ sunt genera aquarũ que differunt. quotidiana q̃ duci solet assidue. z si aliqñ ducta nõ est eius tñ seruitus intermissione tpis dimissa est. Sed aqua estiua ea est qua estate vti expedit sicut dicunt vestimẽta estiua. saltus estiui. castra estiua. Quibꝫ interdũ hyeme plerũqꝫ tñ estate vti mur. vt habeat i. l. j. pall'. in ꝑn.

Interdictũ de aq̃ de castello ducẽda. Datur habẽti ius ducẽdi aquã a cannali vl' castello q̃ est diminutiuũ a canna ad irriganꝺum. vide Spec. vbi supra. Qui dicit hoc interdictũ haberi z bene. ff. de aq̃ q̃ti. z estiua. l. j. z. §. ait p̃tor. u. De quo dic vt ibi. z in vñ. §. z se. vsqꝫ ad fi. l. vbi ꝺr. hoc interdictum necessario ꝓpositũ est. Nã supiora interdicta ad eos ptinent qui a capite ducunt z̃. Equissimũ el visum est q̃qꝫ q̃ ex castello ducit interdictum dari. i. ex eo receptaculo qꝺ aquã publicã suscipit idqꝫ a principe cõceditur. alij nulli cõpetit aque gustande. vl de ibi pulcrũ tex.

Interdictũ de arboribꝫ cedẽdis. dat contra hos q̃ habẽt arbores quarũ folia pendent sup edificia vicinoꝝ vl' agrũ. ita q̃ eis damnum inferant. z cõsulitur eis q̃ hmõi arbores succidãt z ligna tollãt z eos deglobent a terra vsqꝫ ad. xv. pedes. Idẽ est si ꝑ radices minatur ꝑiculũ. vt. l. j. C. ꝺ interdic. Et hoc interdictũ phibitoriũ est. Si autẽ arbores edibꝫ alienis impendeãt. vtrũ totas iubeat p̃tor adimi. an ꝙo id solũ qꝺ supra extiterit. Rutili' ait a stipite excidẽdas. idqꝫ plerisqꝫ videtur verius. At nisi adimeret dñs arboreꝫ. Labeo ait ꝑmitti ei cui arbor officit si velit succidere eam. lignaqꝫ curtare. vt ẽ tex. i. j. l. §. hoc interdictũ. ff. eo. ti. vbi subdit i. §. se. Arboris appellatõe etiã vites cõtinent. Nõ solũ aũt dño ediuꝫ. sed etiã q̃ vsufructum habet cõpetit hoc interdictuꝫ. vt ibidem.

Interdictũ de cloacis ꝓuatis reficiẽdis. Si volẽs q̃s suã cloacã priuatã vl' etiã publicã vel fistulas vl' meatus reficere vl' purgare. vl' de nouo facere ab alio phibeat tũc puisuꝫ ei est de interdicto de cloacis. qꝺ est interdictum publice deputatũ z priuatũ de priuatis cloacis. z est phibitoriũ. Etiã est aliꝺ restitutoriũ. s. qꝺ dat cõtra mittentẽ in cloacã meã vl' publicã. vl' qꝺ immissum in cloacã impedit. vl' q̃ iubet auferri qꝺ immissuꝫ est vt. ff. de cloacis. l. j. §. j. et. §. deinde. z. §. cloace. l. si. eo. ti. et Spe. ibidẽ. ꝑ. pozo. vide supra. cloaca.

Interdictũ de aq̃ pluuiali arcẽda vl' ꝺ aqua pluuia. immo nõ est interdictũ. sed actio ciuilis descendẽs ex lege. xij. tabularũ. vt. ff. de aq̃ plu. ar. l. si vsufructꝰ. z ibi no. sup ver. legitima. vbi allegat. l. labeo. ff. de testa. lib. Et dicit ibi tex. sed z si fructuariꝰ opꝰ fecerit p qꝺ aq̃ pluuia alicui noceat. erit q̃dem actio legitia cũ dño ꝓprietatis. an ꝙo etiã vtilis i fructuariũ actꝺ aq̃ pluuie arcẽde sit dãda q̃sitũ est z magis vt det' supple dicendũ. Si ꝙ facis aliqꝺ opꝰ i fundo tuo ꝓpter qꝺ aq̃ pluuialis nocere p̃t fundo vicini tui datur ꝓtra te actio pluuie arcẽde ꝑ quã tuis expẽsis opꝰ teneris destruere z damnũ cõtingens emendare. Si ꝙo possideas opus ab alio factuꝫ teneris patientiam prestare

vt destruat. arg. l. j. et. ij. §. iij. in fi. et. l. si tercius colonus. §. celsus scribit. ff. si quidē alij. ff. eo. ti. et Spe. ibidē. Et dicit Vulpian⁹ in l. j. in pn. ff. e. aquā pluuiā dicim⁹ q̄ de celo cadit. et q̄ imbre excrescit siue p se hec aq̄ celestis noceat siue cū alia mixta sit. Et sequitur ibi statim. Hec aūt actio locū habet in damno nondū facto ope tñ iam facto ex q̄ damnū timet. totiens locū habz totiēs manufacto ope agro aq̄ nocitura est cū qs manufecerit quo aliter flueret q̄ natura solet. si forte mutādo eā aut maiorē fecerit. aut citiorē. vel rapidiorē aut vehementiorē. aut si cōprimendo redundare fecerit eā. nā si natura aq̄ nocet ea actiōe nō cōtinet. vt i ea. l. dr de eo opere quod agri colendi causa aratro fit. Quintus mutiꝰ ait nō cōpetere hāc actionem.

Interdictū de fonte est qd dakei q̄ duxit aquā de fonte hoc anno. nec vi nec clam nec p̄cario ꝺ alteriꝰ fonte. vt. ff. e. ti. l. j. in pn. vl lacu. puteo. piscina. fossa. stagno Hoc interdictū ꝓponit ei q̄ fontanea aq̄ vti ꝓhibet. siue haurire. siue pecꝰ ad eā ꝓpulsare. vt. l. vnica. pall'. in pn. Et de istis oibus seruitutib⁹ dak hoc interdictū. Si tñ ꝓpetua sit cā. vt colligit ex. §. j. d. l. vnice. et. §. hoc interdictū de cisterna. in ver. deniq̄. a cōtrario sensu. Nō aūt dak scissoria actio. vt. §. hoc interdictum. vbi dr q̄ de cisterna nō cōpetit. nā cisterna nō habet ꝓpetuā cām. nec viuā habz aquā. a q̄ apparet in his exigendū vt viua aq̄ sit. Cisterne aūt imbrib⁹ cōcipiunt. Cetera vide d. l. vnica. ff. de fonte. vbi dr i fine. l. de lacu. puteo. piscina reficiendū purgandum interdictū cōpetit. z oibus ꝑsonis datur q̄bus illud de aq̄ estiua.

Interdictū fraudatoriū est quo tutoris creditor pupillo teneꝝ. vt si eum consilio fraudis ꝓticipasse cōstabat vt fraudareꝝ. de hoc interdicto habeꝝ. ff. de solu. l. pupilli. circa pn. Hoc interdicto teneꝝ q̄ fraudē ꝓticipādo emit a creditore q̄ nō sic soluēdo. melius forte diceret a debitore.

Interdictū de glande legēda. vel alios fructus datur ei cuiꝰ glans vel alius fructus in fundum alienum ceciderit. vt. l. vnica. ff eo. ti. vt singulo tercio die legere z exportare liceat. Et glādis noie oēs fructus ꝓtinēꝝ vt dr in fi. ciusdē. l. vnice.

Interdictū de itinere actuq̄ ꝑuato restituēdo ꝓhibitoriū ad tuendas tantummō rusticas seruitutes datur ꝓtra ꝓhibentes aliq̄ vti seruitute sua. vt. ff. eo. ti. l. j. §. j. z daꝝ cōfessoria ꝓtra negantē seruitutē. vt. l. si forte. §. sciendū. ff. si ser. ven. Et etiā aduersus eū q̄ aliuz iniuste ꝓhibet sua vti seruitute: immo etiā tūc daꝝ ꝓfessoria. vt d. §. sciendū l. ꝑalle. vñ daꝝ mihi. q̄ in itinere actu l' via ꝑuata vsus sum hoc anno triginta diebꝰ. ñ vi. nō clam. nō p̄cario. vt. ff. eo. ti. l. j. §. hoc interdicto. et hoc si fuerit iure seruitutis. alis secus. vt. ff. de aq̄ plu. arcen. l. j. in fi. et ideo a te nō debeo ꝓhiberi q̄ min⁹ vtar interim. vel tāto tpe q̄ aduscq̄ de seruitute cōstet. Aliter em̄ p̄tor q̄ itinere actuq̄ ꝑuato de q̄ agit b anno. et nec vi nec clam nec p̄cario ab aduersario vsus est q̄ minꝰ ita vtatur vim fieri veto. vt. ff. eo. ti. l. j. in pn.

Interdictū de libero hoie exhibendo cōpetit vnicuiq̄ de populo ad petendum in publicū hoiem liberū ꝓtra z aduersus eum q̄ liberū hominē inuitū captū dolo malo detinet in seruitute. Et p̄ponitur hoc interdictum tuende libertatis causa. vicz ne homines liberi retineātur a quoquā. p exhibitōne faciēda vt homo ꝓducatur in publicū. Et tangēdi z vidēdi oīs facultas ꝓbeatur. Et exhibere est extra secretū habere vt. ff. e. ti. l. iij. §. ait p̄tor. Hoc etiā interdictū cōpetit aduersus absentē. vt. l. ꝑall'. §. j. Et a quocunq̄ hoc interdictū ꝓponi pōt. q̄ cuilibet de populo cōpetit. et cuiuslibet interest ne hoc fiat. Nemo etiā ꝓhibendus est liberta minus lex facit accusari. vt e. ti. l. in pn. vbi lex inq̄t. Quē liberuz dolo malo retines exhibeas. et. ff. ad. l. fauī. de pla. l. nō statim. §. fi. et. C. de eden. l. si fratrē.

Interdictū de liberis exhibendis seu deducendis datur patrib⁹ vl' parētib⁹ ꝺ eos q̄ liberos vl' nepotes in potestate eoꝝ existentes sine eoꝝ volūtate detinēt. vñ. l. j. ff. e. ti. ait p̄tor. Qui que ue in potestate lutij titij ē Si is ea ve apud te est. Dolove malo tuo factū est quo minꝰ apud te esset ita euz eam ve exhibeas. Hoc interdictū z illud de exhibere deducēda nō solum sunt exhibitoria sed etiā deductoria seu deductiua. q̄ ꝑ ea ꝓcurent et liberi nō tm̄ exhibeñt. sed etiā deducunt vt. ff. eo. ti. l. ij. §. j. Et de interdicto deexhibere postea dicetur.

Interdictū de migrando dat inq̃lino, vt ipe libere cum reb⁹ suis possit de habitatōe migrare, si tū locatori satisfaciat, vt de pensione totius tp̃is, vt. ff. eo. ti. l. j. §. si pensio. Et de dāno si qō i dāmo cōducta dederit. Hz etiā gratuito inq̃lino datur, colono aūt nō dat, vt. ff. eo. ti. l. j. §. j. sed alias ei iuxta ordinē iudicis subuenit̄ si velit nō dico migrare, sed colonariā post tp̃s exactū derelinq̃re. Dicit̄ em̄ ibi in tex. Hoc interdictū p̃onit̄ inq̃lino q̃ soluta pensione vult migrare. nā colono nō cōpetit, cui etiā extra ordinē subuenirī p̃t. ergo infrequēs est hoc interdictū si tū gratuitā habet q̃s habitationē hz, hoc interdictū vtile ei cōpetit.

Interdictū de mortuo inferēdo habet locuz vt q̃s nō p̃hibeat mortuū inferre z sepelire quo licet ei inferre z sepelire. vt. ff. eo. ti. l. j. in p̃n. vt si via p̃hibeat vel sepulcrū edifica re vel lapides ad edificandū p fundū duce re. vt. ff. eo. ti. l. j. §. p̃tor ait. z. §. si iter mihi. §. vlm habere. z. §. fi. z c̄.

Interdictū momentanee possessionis est q̃ agit̄ de possessione retinēda sic̄ vti possidetis. vt. ff. vti possi. l. j. §. j. et vtrobi. de q̃bus infra dicet̄. vel q̃ agit̄ de possessiōe adipiscēda. vt. ff. quoz bonoz. l. j. §. j. vt est quoruz bonoz. quoz legatorū. vel q̃ agit̄ de possessione recuperāda. vt vñ vi. ff. eo. ti. §. j. Et dicuntur momētanee possessiones. q̃ licz obtineat aliq̃s in possessione. tñ p̃tinuo elapso momēto succumbere poterit in iudicio p̃ietatis. vt. C. si de momē. possess. fuerit ap pel. l. j. Et q̃ hec sint interdicta momētanee possessionis. dic vt no. C. q̃ legit. p̃so. habēt in iudicio standi. l. momētanee. Et naturā illoz p̃dictorū p̃sequere. vt no. in. c. pastoralis. de cau. poss. et p̃pie. et insti. de interdic. per totum. put etiam supra dictū est in p̃ncipio. de interdictis. Hoc aūt ez interdicto potest quilibet minor. et si impubes sit etiam sine tutore vti. vt. ff. vñ vi. l. j. §. si filius.

Interdictū ne q̃d in loco sacro fiat. Et sequē tia oīa hmōi dant cuilibet ex populo ad exhibendū ne fiat. p̃tra quā p̃hibitionē si q̃d factū fuerit interdicto qō vi aut clam suis sumptibus. vl destruere cogetur omne qō factū fuerit. aut in p̃istinū statū reducere vl reddere tenet̄. vt. ff. ne quid in loco pub. l. ū §. ait p̃tor q̃ in via. Hoc aūt verū est de hoc quod ipe fecit vel fieri mandauit. alis secus esset. vt. ff. qō vi aut clam. l. alios. vbi hec interdicta locū habeant significatio nominis p̃oz denotat. vt pupillaris actio est q̃ ius pupilli tuet̄. vt. ff. de pupilla. acti. l. j. Et dic vt ibi in rubrica. et. ff. de iurisdi. om. iudi. l. si quis illud. Et dant etiā ad interesse. vt. ff ne q̃d in loco pub. l. j. §. j.

Interdictū ne q̃d fiat in loco sacro patet. Et qō ait p̃tor. Ne q̃d in loco sacro fiat nō ad hoc p̃tinet quod ornamēti causa fit, sed deformitat̄ causa vl incōmodi est. vt. l. j. §. qō ait p̃tor. ff. eo. ti. vbi etiā. l. ū. dicit. in muris idēq̃ portis z alijs sacris locis aliq̃d facere ex q̃ damnū aut incōmodū irrogetur nō permittitur.

Interdictū ne q̃d fiat in loco religioso. patz sim̄iliter.

Interdictū ne q̃d fiat in loco publico vel iti nere. Hoc interdictū p̃hibitoriū ē. Et tam publicis vtilitatib⁹ q̃s priuatorū p hoc p̃spicit̄. Loca em̄ publica vtiq̃s priuatoz vsibus deseruiunt iure scripto ciuitatis. vt. l. j §. j. ff. eo. ti. vbi sequit̄ publicū locū Labeo diffinit. vt ad areas. ad insulas. ad agros. vias publicas. itineraq̃ publica.

Hoc aūt interdictū ad ea loca q̃ sunt in fisci patrimonio nō p̃tinet. In his em̄ neq̃ facere quicq̃ nec p̃hibere p̃uat⁹ p̃t. Res em̄ fiscales quasi p̃prie z p̃uate principis sunt. Si q̃s ergo in his aliq̃d faciat neq̃q̃ h interdictū locū habet. sed in hac cōtrouersia p̃fecti eorū iudices sunt. q̃ hoc interdictum ad ea loca p̃tinet. que publico vsui destinata sunt. vt. l. j. palle. §. ū. et. liij. De h vide ibidē plura ea. l. et eo. ti.

Interdictū ne q̃d fiat in mari vl flumine publico ripaue eius quo peius nauigaret̄ aut in via publica quo peius eatur. hoc interdictū dat̄ p̃petuo oibus z in omnes habet cōdemnationē in id qō actoris interest. vt l. j. in fi. ff. de via publi. et itinere pub. refi ciendo. Et si quid in ea factū esse dicat̄ vbi lex secunda ponit q̃ viam publicā populo nō vtendo amittere nō potest. z. l. fi. ōz. Qui viā publicā exarauerit ad munitionez eius solus cōpellit̄. Itē flumen a riuo in magnitudine est discernendū aut existimatōe circūcolentiū. Itē fluminū quedā sūt perenia. quedā torrētia. pennia sunt q̃ semp fluunt. torrēs est qō ex hyeme fluit. z si aliqū i estate. Etiam est flumen publicum. et flumē pri

l

IN

uatū. z ripa q̄ oīa describunt in tex. et glo. ī l. j. ff. de flumi. et ne aliquid in flumine ripa ue eī⁹ fiat quo peī⁹ nauigaret.

Interdictū ne q̄d fiat ī flumīe publico vt aliter fluat q̄z prīori estate fluxit. i. vt aqua fiat altior. depssior. rapidior. cū incōmodo euelētiū. vt. ff. ne q̄d in flumi. publi. l. j. in p̄n. ⁊ nō aūt omne.

Interdictū de noui opis nunciatōe dar ei q̄ phibet edificare postq̄z satis dederit. vt. ff. eo. ti. l. p̄tor ait. ⁊. hoc aūt interdictū. Nā ꝑ interdictū cōpetit si in solo suo edificat. aliter locū habet remissio. vt. ff. eo. ti. l. nō solū ⁊. sciendū. et tūc nō p̄t vltra edificare nisi cōstet eū habere ius edificādi. vt in. ⁊. prealle. Hoc interdictū etiā dar in eū q̄ nō satisfecit vt edificet. vt. ff. eo. ti. l. de pupil. ⁊. si plurium. ⁊. ⁊. meminisse. Et tenet denūciare etiam si ius edificādi habet. vt ea. l. ⁊. j. et. ⁊. si is cui. Et si post edificauit totū suis sumptib⁹ tenet demolirī. vt. ff. eo. ti. l. ⁊ stipulatio ⁊. siue aūt. Et interdictū ō no. ope. nūcī. imperator noīat edictū. l. j. ff. eo. ti. vbi dic. hoc edictū remediūq̄z opis noui nunciatōis aduersus futura opa inductū est ñ aduersus p̄terita. hoc est aduersus ea q̄ nondū fūt facta. Nā si q̄d opis factū fuerit q̄ fieri non debuit cessat edictū. de no. ope. nunc. et erit transeundū ad interdictū q̄ vī aut clam factum erat vt restituat. Et hec nūciatio non habz necessarīā aditionē p̄toris. p̄t eīm q̄s nunciare nouū opus ⁊ si p̄torē nō adierit. Itē p̄t fieri ꝓ alieno noīe ⁊ oībus diebus. etiā aduersus absentes inuitos ⁊ ignorantes. et hec clare ponit tex. l. j. post p̄n. ff. eo. ti. vbi subdit. Opus nouū facere videt ꝓpter q̄ locū hz nūciatio. Qui aūt edificando de nouo. aut detrahendo aliq̄d pristinā faciē opis mutat. et hoc interdictū non oīa opa cōplectit. sed ea sola q̄ solo ꝓiuncta sūt quoz edificatio vel demolitio videt op⁹ nouū cōtinere. ergo nō ptinet ad hoc edictuz. Si q̄s in fundo alteri⁹ meteret. vel arborē succinderet. vel vineā putaret. licet op⁹ faceret. q⁹ solū ad ea opa q̄ in solo fiūt ptinet. Nec locū habet si q̄s vetus edificiū fulciat q⁹ nō opus nouū facit sed veteri sustinēdo remediū adhibet. vt. l. j. ꝑ alle. ⁊. op⁹ nouū. cū sequētib⁹. Subdit. Nūc videam⁹ q̄bus ex causis fiaz hec nūciatio. ⁊ q̄ pſone nuncient ⁊ quib⁹ nunciet. ⁊ sic q̄b⁹ locis nūciatio fiat. et q̄s sit effectus nunciatōis. q̄ p ordinem vide ibidē in dicta. l. j.

Interdictū de loco publico fruendo est publice vtilitatis causa ꝓpositū. q⁹ tuet veteres galia publica q̄ phibet q̄s vim facere ei qui eoue eī⁹ q̄ ꝓduxit locū publicū fruendū abeo q̄ locādi ius habuit. q̄ min⁹ loco publico sibi frui liceat ex. l. locatiōis vel ꝓductōnis. vt hec habent in. l. j. ⁊. j. et in p̄n. ff. de lo. pu. fru.

Interdictū de p̄cario q̄d restitutoriū est. vt ff. eo. ti. l. q̄. ⁊. j. dar ei q̄ p̄cario rogauit z p̄cario habet. immo etiā si nō rogauit dū tñ possidet. vt. ff. eo. ti. l. in reb⁹. ⁊. j. z totā. l. p̄ carīū videt rogare z hr̄e si rogauit p se z hz p suo. vel si rogauit procurator su⁹. negociorz gestor z ipe ratū habet. vt. ff. eo. ti. l. certe. ⁊. j. dū tñ accipiat in pſonā suā ꝓtractū. aliter nō. vt. ff. ō acq̄. pos. l. possessio. ⁊. fi. Dar etiā cōtra eū q̄ dolo fecit. vt. ff. de acq̄. pos. l. si in infinitū. ⁊. j. et illud est regulare q̄d dolo desinēs possidere p possessore habeat. vt. ff. ō petī. hereditā. l. etiā. ⁊. itē si q̄s dolo. et. ff. ō reven. l. q̄ restituere. et sic p possessore habet. de re. iur. ī rubr. ll. vj. si nō sit prim⁹ pubertatī. q⁹ tūc sicut q̄libet maior tenet de dolo et lata culpa. vt. ff. comoda. l. iij. ī p̄n. alias secus. vt. ff. de re. ven. l. q⁹ infans. z i pupillum q̄ rogauit p̄carīū sine tutoris auctoritate. Et quid sit p̄carīū Reḡre loco suo. immo dic vt legit. ff. de p̄ca. l. j. vbi stricte accipit fm Accur. et. C. de p̄scp. ttt. an. l. q̄. vbi large capit.

Interdictū q̄d vī aut clam dar aduersus eū q̄ in loco alteri⁹ aliq̄d opus cōstruxit vī de struxit. dū tñ sit factū in solo. ff. eo. ti. l. j. ⁊. ñ interdictū. Et etiā si vī. l. ꝑ violentiā. aut clā id est occulte sine notificatōe alteri facta fecit cum timeret ne si sciret sibi phiberet. vt ff. eo. ti. l. j. Cōpellit aūt p hoc interdictū q⁹ destruxit suis sumptib⁹ reponere in pristinum statū. vel quod ꝓstruxit deponere. idē si alteri mandassem opus fieri. q⁹ ego teneoz ad opus destruendū z ad impēsas. ff. eo. ti. l. aut qui aliter. ⁊. hec verba. Si tñ alius fecit z ego possideo. tunc teneoz ad patientiam p̄standā. vt opus tollat. ff. eo. l. fi. ⁊. alius. in princi. Et est hoc interdictū restitutorium per q̄d occursum est callidit⁹ ei qui vī aut clam quedā molunt et destruunt. Jubent eīm restituere ea et parū re

fert vtrũ ius faciendi habuerit aut nõ. Si ue eñ ius habuerit siue nõ. tñ tenet interdicto ℔, q vi aut clam fecit. Tueri eñ ius suũ debuit nõ iniurtã ꝓmittere. vt. l. j. §. j. ff. qõ vi aut clam. et sequẽti. §. hoc interdictuz ad ea sola opa ꝓtinet q̃ cũq; i solo vi aut clam fiũt z infra vi factũ. Quint⁹ mutl⁹ scripsit. Si ꝯ quẽ ds phibeꝝ fecerit. Et placet hec diffinitio Vulpiano pedio. et Pomponio vtibidẽ ꝺr. Ꝺz Aristo. ait. Eum vim facere q̃ scies se phibitũ ꝓvim molit⁹ est ne phiberi possit. Et idẽ sentit Labeo ibidẽ. sed. l. sũ. §. fi. eo. tl. clam facere. Cassian⁹ scribit. Eũ qui celauit aduersario. nec ei denũciauit si mõ timuit ei⁹ ꝓtrouersiã. aut debuit timere Idẽ Aresto. putat. eũ quoq; clã facere q̃ cedendi animũ hz ei quẽ phibituz nõ se intellexit. et id existimare debet se prohibitu rum iri.

Interdictũ quoz bonorũ a ꝓtore inuentum est. et datꝰ filio emãcipato aduersus heredẽ vel possessorẽ. vel ꝓtra illũ q̃ ꝓ herede l' possessore possidet ad vniuersa bona adipiscẽda nõ ad singulas res. Et cũ sit quoddã directũ. z quoddã vtile. Directũ datꝰ ei qui est bonoz possessor. Vtile datꝰ ei q̃ succedit iure ciuili ex testamẽto vel ab intestato. Et est hoc interdictuz restitutorũ et adipiscende possessionis. ff. quoz bonorũ. l. j. §. ℔ interdictũ. Sũt ergo interdictoz q̃dã recuperã de possessionis. q̃dã retinẽde. et q̃dã adipiscende. vt supra in ꝓncipio ꝓmissum est. et hic describuntur.

Interdictũ quoz legatorũ ꝓpetit heredi ad repetendũ legata q̃ sine volũtate eius legatarius occupauit. repetit itaq; heres vt deducat falcidiã. alioq; si repeteret statim repetitur⁹ exceptõe doli poterit remoueri. Et ℔ interdictũ vulgo sic appellatꝰ. Et ẽ etiã adipiscẽde possessiõis. l. j. in ꝓn. ff. quo. lega. et q̃ nõ restituit id qõ interest ꝺz ꝺenari. vt. l. fi. §. ex ℔ interdicto. ff. eo. tl.

Interdictũ de riuis est vtilissimũ. qz riuos. specꝰ. et septa reficere z purgare ꝓtor aq̃ ducẽde eã ꝓmittit. dũ tñ nõ aliter aquã ducat q̃z ꝓre estate fluxit. vt. l. j. in ꝓn. ff. de riuis. Et sequit in. §. ij. Riuus est locꝰ p longitudinẽ depressus quo aqua decurrat. cui nomen est grecũ. Specꝰ aũt est locꝰ in q̃ despicitur. inde spelunce sunt dicte. Et dicit ibi glo. Specus est locus altus a terra edificatus ex quo ducit aqua. ff. eo. tl. l. seruꝰ aũt. Sed q̃nq; ponit ꝓ fossa qua recipit z colligit aqua. Et in auctoribꝰ ponit ꝓ loco vmbroso z tenebroso. ꝑm Azo. sed ꝑm Bugui. ꝺr specus esse fouea habẽs vndiq; locũ eminentioremvñ possit pspici aqua in fundo collecta. vt. ff. de aq̃ plu. arcẽ. l. sup ter alienũ. Et capit ꝓ subterraneo meatu. l. seruius. in ꝓn. et. §. j. eo. tl. Septa ꝓ q̃ ad incile opponunt aq̃ deriuande cõpellẽde lignea vel lapidea siue de alia q̃libet materia. vt. ff. de riuis. l. j. §. ait ꝓtor. Et subdit tex. incile est locus expssus ad latus flumis ex eo dict⁹ q; incidatur.

Interdictũ de supficiebꝰ. qõ etiã actio nũcupatur ꝓponit duplex exemplũ interdicti vti possidetis. Tueꝝ itaq; ꝓtor eũ q̃ supficiem petit z defendit veluti vti possidetis interdicto. Et oia q̃ in vti possidetis interdicto seruant. hic q̃q; seruabunt. vt. l. j. §. ꝓponit. ff. de supficie. vbi etiã in. l. ij. ꝺr. supficiarias edes appellam⁹ q̃ in cõducto solo posite sunt. q̃rũ ꝓprietas z ciuili z naturali iure ei⁹ est cuius et solũ.

Interdictũ saluianũ cõpetit dño fundi aduersus colonũ in sua domo habitãtẽ. et ei⁹ heredes de rebꝰ coloni tacite pignoratis ꝓ mercedibꝰ q̃s colon⁹ in fundũ intulit. vt. l. j. ff. eo. tl. vbi tex. inq̃t. Si colon⁹ ancillam in fundũ pignoris noie induxerit z eã vendiderit q; apud emptorẽ ex ea natũ est eius apprehendẽdi gra vtile interdictũ reddi oportet. nã vtile datꝰ ei ꝓtra extraneũ possessorẽ ꝓ adipiscẽda possessione q̃ tacite locatori sunt obligata. Differũt aũt interdictuz saluianũ et actio seruiana. qz intentãs actõnem seruianã ad rẽ sibi obligatã restituendam ꝺz ꝓbare hmõi rẽ in bonis coloni fuisse eo tpe q̃ res fuit illata. Sed hoc nõ ẽ necessariũ in interdicto saluiano. imo sufficit ꝓbare talẽ rẽ fuisse illatã. ita dicit glo. in. §. itẽ seruiana. insti. de acti. q; ĩ seruiana oportet q; creditor ꝓbet de rebꝰ fuisse dñi tpe obligatõis. sz in saluiano sufficit q; ꝓbet eum possedisse. nã oia ibi ĩposita ab ĩpo colono tacite sunt dño fundi obligata.

Interdictũ de sepulcro edificãdo locũ hz vt q̃s nõ prohibeat edificare sepulcrũ q̃ licet mortuũ inferre. et. ff. de sepul. edi. et mor. in fe. ꝓ totum.

Interdictũ de tabulis exhibẽdis datꝰ oibus

quibus aliq̃d est ascriptũ in tabulis, vl' pure, vel in diẽ, vel sub ꝓditõne. siue sint heredes, siue legatarij, siue cõmissarij. Et pertinet hoc interdictũ nõ tm̃ ad testamẽti tabulas, verũetiã ad oia q̃ ad cãm testamẽti ptinent. scz codicillos. vt. l. j. §. boc interdictũ. ff. de tabu. exhi.

Interdictũ de ripa munienda merito ꝓpositum fuit. nã ripas fluminũ publicoꝝ reficere z munire vtilissimũ est. ne ob id omissuꝫ nauigatio deterioꝝ fiat. vt in. l. vnica. §. j. de rip. munien. et sequit in. §. ij. Et ℔ interdicto expressum est vt dãni infecti in annos decẽ viri boni arbitrat vl' caueat vel satisdetur. dabit aũt satis vicinis. Et in fi. diẽ tex. Illud notandũ ẽ q̃ ripe, lacꝰ, fosse, stagni muniendi, nihil ꝓtoꝝ caueret. Sed idẽ erit obseruandũ qõ in ripa fluminis muniẽda.

Interdictũ vt in flumie publico nauigare liceat est q̃ pspicit ne q̃s in flumine publico nauigare, nauim ratẽve agere vel in ripa onerare, phibeat. Sꝫ vt ꝑ lacũ, fossaꝫ, stagnũ publicũ nauigare liceat. vt. l. vnica. §. j. i ꝓn. ff. eo. ti. vbi subdit Vulpianꝰ, Lacus est q̃ ꝑpetuã habet aquã. Stagnũ est qõ tpalem cõtinet aquã ibidẽ stagnantẽ. q̃ quidẽ aq̃ plerũq̃ hyeme colligit. Fossa est receptaculum aq̃ manufactũ. Pñt autẽ hec esse publica z nõ publica plane. q̃ lacũ vel stagnũ cõduxit si piscari phibeat vtile interdictũ cõpetere. Sabinꝰ ꝓsentit z labeo. ergo si a municipibꝫ ꝓductũ hꝫ. eq̃ssimũ erit obvectigalis fauorẽ eũ tueri. vt. l. vnica. ꝑ palle. ff. vt in flu. pub. nauí. lice.

Interdictũ vñ vi locũ hꝫ cũ q̃s possessionẽ solꝫ ꝑ vim amisit. et dat directe cõtra delectorẽ illi q̃ vi de possessione alicuius rei immobilis delectus est sine oñi causa vt restituatur possessio de q̃ delectꝰ est z oia ablata. imo dato q̃ ibidẽ essent aliq̃ q̃ penes vi olentũ fuerint mortua. vl' aliq̃ res que casu fortuito pierũt. nõ ꝓpter hoc liberabit. sꝫ in totũ ꝓdemnabit ad earũ estimationẽ. quia nec mortalis. nec fortuitꝰ casus liberat delectorẽ. Dicit eñ. l. j. C. vñ vi. Recte possidẽti ad defendendã possessionẽ quã sine vicio supple maximo tenebat inculpate tutele moderatõe illatã vim ꝓpulsare licz. z ibi nota. z. ff. de vi et vi ar. l. j. §. vim vi. Quid sit vim vi repellere. eo. ti. l. ij. §. armis delectũ Dicit q̃ arma sunt oia tela. fustes lapides. gladij. haste. framee. z rumphee. Et est hoc interdictũ annale. qz post annũ nõ tenet nisi q̃tũ puenit ad eũ. Et ꝓstitutõe aũt grauius tenet q̃ mihi fecisse deteget vbi dolus ꝑ bibet pennixer z ignorãtia excusat.

Interdictũ de vi z vi armata cum interdicto vnde vi dat z ꝓnit el q̃ delectus est. Fuit eñ equissimũ vi delecto subueniri. q̃ adre cuperandũ possessionẽ hoc interdictũ inuẽtum est. Ne q̃d eñ ꝑ vim amittat in legibꝰ pspicit publicoꝝ z priuatorũ. necnõ ꝓstitutionibꝰ ꝓncipũ. vt. l. j. ff. eo. ti. § hoc interdictũ. et §. se. vbi ꝺr Hoc interdictũ nõ ad oẽm vim ptinet. verũ ad eos tm̃ q̃ vi ꝺ possessionibꝰ deiciũt. et ad solã atrocẽ vim. et ad eos q̃ de solo deiciunt. vel de re solo coherenti vl' de edificio. etiã si a supficiaria insula q̃s delect⁹ fuerit apparet hoc interdictũ locum habere. Sed ad res mobiles nõ pertinet. vbi furti vel vi bo. rap. actio cõpetit. Lege ra vide in. l. ꝑ palle.

Interdictũ vti possidetis locũ habet in rebꝰ immobilibꝰ. scz si de fundi vl' edifi possessione cõtendit. instit. eo. ti. §. sed interdictũ. Nã ibidẽ in. §. retinẽde. ꝺr. Et qz lõge cõmodi⁹ est poti⁹ possidere q̃ petere. ideo plerũq̃ et fere semp ingens existit cõtentio de ipa possessione. Habet etiam locũ in incorporalibus vt in quasi possessione. et dat possidenti ciuiliter z naturaliter. Vel etiã q̃si possidenti gratia retinende possessionis. et ꝓnitur quotiẽs inter litigatores ꝓtio ẽ vtrũ possideat. qz alteruter magis se possidere affirmat. Est aũt hoc nomẽ vti possidetis ꝓprie ad immobilia accomodatũ. qz solis illa dicunt ꝓprie possideri. eo q̃ eis q̃s pedibus insistat. inde eñ appellata est possessio. vt. l. j. ff. de acq. pos.

Interdictuꝫ vtrobi. idẽ est cũ interdicto vti possidetis. nisi q̃ in hoc differũt. qz illud locum habꝫ cũ q̃stio est de retinẽda possessione rerum mobiliũ. vt. ff. vtrobi. l. vnica. §. hoc interdictũ. Sed vti possidetis locũ habet cũ q̃stio est de retinẽda possessione rerũ immobiliũ. vt supra dictũ est. Et cõponit ꝑm Azo. et Accur. in glo. j. l. palle. ex vtrũ z vbi. et ponit vbi ꝑ apud. et vtrũ ꝑ quẽ. q̃si dicat ꝓtoꝝ apud quẽ ẽ res mobil' nec vi nec clam nec ꝑcario ab aduersario tpe litis mote ei vim fieri veto. quo minus eum iudicate. Rite enim hoc nomẽ vtrobi est ad mo-

bilia interdictū vel attributū. Nā mobilia ꝓpie dicunt apud vel penes nos esse. Vñ Accur. in glo. vbi supꝫ. q̄rit. q̄re diuersa nomina dant his interdictis. Et rñdet. qz im mobilia ꝓpie dicunt possideri. Nā possessio ꝺz quasi peduz positio. ergo merito dat eis vel possidetis. qꝺ ad mobilia aptari nō pt. nisi bodie q̄ abusiue mobilia dicuntur possideri. Vel ſm alios ꝺz interdictū vtrobi. ꝓter verba solēnia olim in hoc a iudicio vel edicto reddita. scz vtrobi. l. vtrū ibi. vel ibi fuerit possessio vel alibi. Et plures solēnitates circa h̄ q̄ bodie nō sunt in vsu fuere Et h̄ interdicto p̄toz iubet induci eū i possessionē q̄ ex duobꝫ potioz fuerit z p maiorē ānni possederit ſm Accur. in glo. j. l. pᵓalle. ff. eo. tl.

Interdictū de vxore ducēda marito dat marito aduersus cū q̄ dolo eā obtinet sine voluntate mariti. licet ipa volente. ff. eo. tl. l. j. Alia interdicta patent et exponuntur suis verbis inclusis.

Interdictū et cessatio quō differāt. ptz. qz p interdicta. phibet administratio sacramentoꝝ. paucis exceptis. qꝺ tū nō fit p cessationē. in qua solū cessat a diuinoꝝ solennitate.

Interp̄tatio est multiplex. vt. c. j. ꝺ postulapzela. no. Et quomō interp̄tatio fieri debz in obscuris. habet de sponsa. ex litterꝭ. j. et. ff. de pac. l. veteribꝫ. Et vide glo. bonā i regula. contra eū. de reg. iur. li. vj. Que declarat si obscuritas apponit in vltimis voluntatibꝫ in quēstionibꝫ factis in iudicio. in cōfessionibꝫ i tractatibꝫ. pactis l sentēt̄js sub distinguēdo singula. Itez interp̄tatō iuris progat rōne fauoris. vt si cui idultū sit retinere būficia vacātia in sua ecclesia. et fructꝰ coꝝ pcipe. extēdit nomē būficij p interp̄tatō nē ad pbēdas z būficia maiora. c. tua nobis dever. sig. Sīliter si q̄s legat vina interpta murꝫ vasa vinaria legata. ff. de vi. tri. z ole. lega. l. si cui. §. si vinū. ff. de pe. le. l. j. §. vltio. l. qui penul. z. l. nanq; z quibꝫ legatꝭ vinaria debentur. ff. penul. leg. l. qui pactum. §. fin. Item ratione generalitatis cum quis obligat bona sua. futura bona intelligitur obligare. C. q̄ res pig. obli. pos. l. vlti. Itez alias quando aratur iuris interpretatio. vt in pcuratione exigenda ne subiecti grauentur. vt in. capitu. quanto. de censi. Item vt exactōs z uarisce nota vitet. de cēsi. ex parte. Itē odꝫ rōne. vt cū decime laico ꝓcedunt i feudū. c. cū in aplica de his q̄ fi. a prela. sine ꝓsen. capitu.

Interlocutoria sentētia Require infra sentētia. Sed vtrū sentētia interlocutoria transeat in rem iudicatā. vide ca. cū cessante. de appel. Et sufficit eā esse scriptā in actis. licz non ferat in scriptis vt est glo. in ꝓbo interlocutiōes. c. quonīā contra. de pba. Et breuiter ē omne ꝓbuz iudicis facies ad causā. zc. vt no. in. c. cum olim. de testi. z in aut. de litigio. §. ad excludēdas. coll. vij. z. l. j. ff. de re iudi.

Intestatus ꝺz q̄ oīno nō fecit testamentum. vl si fecit nō rite. z postea rupit ex certꝭ causis. vl si ex isto testamēto nemo sit heres. in sti. de here. q̄ ab intesta. de fe. in ꝑn.

Intronisatio est alicuiꝰ in suā dignitatē vel suū thronū introductō vl inuestitura.

Inuestitura est alicuius in suū ius introductio Et est ꝓpie possessio. sed abusiue dicit i uestitura quādo dñs hastā vl aliqꝺ coꝝporeuz prebet vasallo. dicēs se p hoc facere inuestituraꝫ. vt in li. feu. in titulo. q̄d sit inuestitu. olim aūt dicebat de pulsione q̄ impator per vrbē romanā inuestiuit archiepiscopos z epos per anulum z baculū. Require supꝫ instituere.

In incertas regiones fundum diuidi. est in ptes indeterminatas diuidi.

Inuolare. l. furari a vola dictū. qꝺ manū significat. Unde. In modio rendi vix ē vola plene sciēdi. id est. in modio opinionis vix est plena manꝰ sciētie.

Inualescere. l. valꝺ valere. z crescere z abūdare.

Inuentarīū dicit libellꝰ q̄dā i q̄ oīa bona hereditaria q̄ apud aliquē iueniūtur ꝓscribūtur. z oīa in illo libello ꝓtinētur vt sciat quātuz eo tpe vl ꝺe q̄ scribebat i boīs suis ꝓtinebat. Et tutū ē heredi qꝺ faciat. quia si fecerit vltra vires herditatis nō pōt onerari. si nō fecerit oībus legatariis legata restituere oportet. et cogit. etiā si excedat vires z facultates hereditatis. Et iā pōt fieri i alijs factis nedū in rebꝫ herditariis Est etiaz inuentarīū quoddā genꝰ instrumētoꝝ. Et licet per testes possit pbari ꝓtrarīū eiꝰ qꝺ in instrumento publico ꝓtinetur. scz. quando testes improbātes ipm in binario numero

excedunt numeꝝ testiū cum tabellione sub scriptoꝝ. tabellione ꝑ duob⁹ cōputato. Debent eē i tot excedere quot ꝑ se facerēt plenam ꝓbationē, scz in duob⁹. c. cū Johānes de fl. instru. tū inuentariū non improbat ꝑ testes ꝓpter nimiā eius solēnitatē. C. ar. tute. l. vlti. et Goff. de pba. §. sed q̄rit. cum seno. in. l. fi. C. vñ legiti. De herede q̄ nō facit inuentariū. Breuiter nota q̄ inuentarium est scriptura quam heres inchoare dz infra tres dies post mortē testatoris. vel postq̄ scit se institutū heredē. et ibi scribere omnes res defuncti sub testib⁹. eāq̄ ꝓficere infra q̄ draginta dies. vel infra annū si res sint remote. z tūc nō teneť creditoribꝫ vltra illud qđ inuentū fuerit i hereditate. Si aūt non fecerit inuentariū teneť insolidū.

De Jo

Jota neutri generis. ꝯv. di. c. vlt. vbi scripta beati Augusti. et aliozū sctoꝝ patrū iubenť teneri vsq̄ ad vnū iota.

De Jp

Jpsa. de hoc relatiuo vide Jo. an. in q̄stione posita sup regula ꝓtra eū tē. in scdo arti. de re. iuř. li. vj.

De Jr

Jrregularitas est nota siue impedimentū canonicū ex facto siue de facto ꝓueniēs q̄ ꝺs ad eccleſiasticos ordines ꝓmoueri z iā ꝓmotus in eis ministrare ꝓhibeť. z degradari siue deponi q̄nq̄ mereť. Vel sic. Est inabilitas q̄dā canonica ꝑ quā ꝺs efficit inabilis ad ordines suscipiendum. Et oꝛ ab in. i. nō. mutādo n in r. et regula. qz ñ pōt exigere regulas ab apostolis et alīs summis pontificibus.

Jrrogare. i. inferre. vñ oꝛ. crimē vel damnuꝫ irrogat infamiā vel mortē. i. infert. C. ex q̄. cau. infa. irro. in rubrica.

Jronia est cum ꝺs minora de se dicit q̄s sint. Et iā est cū q̄d ꝑ derisionē. i. ꝑ ꝓtrariū oꝛ. et sic est figura. de q̄ z multꝫ alīs vide glo. bonā. c. foꝛus. de ver. sig.

Jrrepe. i. latēter inualescere.

Jrenarche dicunť q̄ disciplinę publice z coꝛrigēdis moꝛib⁹ ꝑficiunť. vt milites q̄ vadūt pquirere latrones. Et dicunť q̄si arcentes. Nā vel qz ire sumēde incubitoꝛes publice et pacis. et q̄ etiā gerūt monarchiā ſm q̄ declaraſ. C. de irenarch. li. x.

De Jt

Jtaq̄. no. Jo. caldri. in cōmento. decre. post cessionē. de pba.

Jter est ius eundi vel ambulandi hoīs siue homo eat sol⁹. siue vehať sella vel scita vl' in equo vel in quouis aīali. Seoꝛsum ꝺo nō pōt iumentū secū agere vel vehiculū ducere q̄ iter tm̄ habet. Q̄nq̄ tm̄ iter dicit vulgariter ipm̄ solū ꝑ qđ iter vel tramites vel calles transeunt. ita q̄ q̄ actū habet. habet et iter. id est comoditatē itineris z nō conuerſo. vide infra de via. vt instituta. de seruit. in prin.

Jterato q̄d importat. nota Archi. xj. q. iij. c. nō vero.

Jterū. nota Berū. in. c. sua nobis. de appel. in glo.

Jtem hec dictio ex sua significatōne significat adiectionē. cōiunctōz seu cōtinuationē. de q̄ Bar. ff. de pub. z vec. l. j. in ꝓn. Est etiam repetitiua seu repetitōis significatiua. repetit aūt illa quoꝝ repetitiōz significare ꝺcludit qōlibet medium. ꝓbabile. ꝓbi grā. testatoꝛ dicit. Lego ticio fundū seianū sub cōditione. Jtē fundū seianū beres meus damnas esto. intelligiť sub eadē ꝺditōe. vt. l. i repetendis. ff. de leg. iij. et sumiť significatuꝫ ex dictōe itē. et ex oꝛōe sequēte q̄ est declaratiua ꝓcedentis. Et idē dic in die vel in aliq̄litate posita in oꝛōe ꝓcedēti. qz repetiť z in sequēti. Jtē ibi testatoꝛ dicit. lego ticio fundum seianū sub ꝺditōe. deposit ex intervallo dicit. Jtē fundū seianū ticio lego. hoc casu legatū valet. z videť primū reuocatū. nec videť repetitio ꝺditōis. vt. l. nō ad ea. Ibi cū dicit si prius sub ꝺditōe. ff. de cōdi. et demon. qz hec disputatio debet addere z opari. qđ nō fieret si cōditio repetereť. ido testatoꝛ videť a cōditione recessisse z pure legare voluisse. Jtē ibi. testatoꝛ pluribꝫ legatis factis filiū heredem instituit z adiecit. q̄ si ipe filius absq̄ liberis decesserit. relinquo ticio centū. Jtem relinquo ticio domū. Jtē relinquo sempꝛonio fundū. ꝓdicta cōditio. si decesserit intelligiť repetita in duobus sequentib⁹ legatis. et sic obtinet in tribus ꝓdictis legatis. qz sumiť significatū ex legatis pure pri⁹ factis z ex significato cōditionis

Ju

Nam ex cõditione ſignificat q̃ teſtator nõ vult plus grauare filiũ ſi nupſerit, ſed vult grauare in ſequẽtibꝫ ſub illa ꝯditõe, ſi deceſſerit, facit, l. ſi ita ſcriptum. ff. de libẽ. et poſthu.

Itinerarche dicunt itineris cuſtodes. averbo eo is. et archos grece, l. ꝓnceps latine. Ꝟ nomẽ trabẽtes, qr ad ꝓuinciaꝝ tutelã p ſingula loca pacis et q̃etis faciũt ſtare cuſtodiam, l. j. C. de cuſto. ro.

De Ju

Judei dicunt q̃ moſaicã legẽ ad litterã ĩmlitãtes tenẽt circumcidẽdo. et alia legalia faciẽdo. Et dicunt a noĩe dignioris tribꝫ, ſcz iude, q̃ inter alias tribus bellicoſior erat. Et ĩ bellis ꝓmã aclẽ z regni vl'regꝫ ꝓtulegiũ obtinebat. cũ q̃bus xp̃iani nõ debẽt mãducare nec bibere, nec balneari aut medicinã eoꝝ ꝓcipere, xxviij. q. j. null⁹, et. c. ſe. z dicit Bar, bꝛix. cũ eis loq̃mur. Ꝟ nõ. qr maior familiaritas ẽ in cibis q̃ ĩ colloq̃o. et facilius q̃s decipiẽ inter epulas. xxij. q. iij. vnuſq̃ſq̃. Dant em̃ nobis eandẽ retributõꝫ quã dat mus in pera, ſerpẽs ĩ gremio, ignis in ſinu. c. z ſi iude⁹, de iude. z ſarra. Itẽ iudeus nõ ꝑt eſſe doctor nec̃ tabellio. l. ſi. C. de iude. l. generaliter. §. eos q̃ iudaicã. ff. de decurio. liij. diſ. nulla. Ꝟ ꝫ q̃d de eo q̃ factus eſt xp̃ian⁹, videl admittend⁹, qr ceſſante cãz. Iudo. de ro. in ſingularibꝫ ſuis dicẽ ꝓtrarium. Nã rex. eſt ſm verũ intellectũ glo. in c. cõſtituit. xvij. q. iiij. licz ſint neophiti, i. noviter facti xp̃iani, pbibent ab officijs eccleſiaſticis, g̃ z a tpalibꝫ, ſz nõ ſeq̃t. qr alia ẽ rõ in vno q̃ in alio. Ꝟ ꝫ dicerem, q̃re iudei puniunt cũ xp̃s oĩno paſſur⁹ erat. Ꝟ o. in. c. relegẽtes. xxiij. q. v. qr nõ fecerũt ad finẽ boni ſed cã vindicte z inuidie.

Judex ꝺr q̃ſi ius dicẽs pꝛ'o ſiue qõ ĩ iure diſceptet. Jure aũt diſceptare eſt iuſte iudicare. Nõ eſt ergo iudex. ſ. bon⁹. ſi nõ eſt ĩ eo iuſticia. vt in. c. for⁹. §. in omni quoq̃ negocio de ver. ſig. Et iudex eſt q̃ ex iuriſdictõe ꝓpria aut ſibi delegata z cõmiſſa ius ꝫ ſup cauſas litigioꝝ vel litigatoꝝ cognoſcẽdi. et q̃ ex ꝓpria iuriſdictõe illud ꝫ ꝺr iudex ordinarius. ſed qui ex delegata ꝺr delegatus extraordinarius.

Judex ordinari⁹ eſt ille q̃ ꝫ ptãtem iudicãdi a ſe iure ſuo docẽpo q̃ eſt talis, vt eps, balinus, p̃ſes pulncie. et cõſimiles.

Judex delegat⁹ eſt ille q̃ ꝫ ptãtem de cã aliqua cognoſcẽdi ab alĩq̃ ſibi ꝓmiſſam. q̃ etiam ꝺr iudex extraordinari⁹.

Judex ꝓpetẽs ꝺr q̃ cauſe iuriſdictionẽ ꝫ cũ exercitio dato qõ p exceptionẽ poſſit elidi. ſiue exceptio ꝓtingat p̃ſonã. vt qr ſuſpect⁹ ſiue iuriſdictionẽ. vt qr reſcriptũ ſurrepticium. vt eſt glo. ĩ cle. cũ lite. vt lite pendẽ.

Judex incõpetẽs eſt in quẽ licet ꝓſenſerim⁹, vel qr ipe nullã iuriſdictõꝫ habebat. vel qr interuenit error in adducẽdo vel ad eundo ipm. vel qr vi cõpulſus ſum in eũ ꝓſentire.

Judex cõpromiſſari⁹. Req̃. ſ. arbiter.

Judices pedanei dicunt illi quoꝝ officiũ eſt de minutis cauſis z infimis cognoſcere. et inutilibꝫ vel vilibꝫ, licz ſint ordinarij. Et dicuntur a pede q̃ eſt extrema ps corpis. Doloꝛes ꝓ cãs dñt z tenent maioribꝫ referre cũ ipi p ſe ñ pñt tmiare. C. de peda. iudi. l. ij.

Judices cartularij erãt olim q̃ ab impatore pulegiati erãt. vt q̃ vellẽt corã eis litigare poſſent, ſz ipi nõ poterant cogere aliquẽ ad litigandũ corã eis. Et dicunt etiã hodie iudices ordinarij creati a comite palatino q̃ nõ hñt adminiſtratõꝫ niſi habitu. vt no. in l. j. ff. de iudi. et. l. fi. C. vbi et apud q̃s reſti. agen. fit.

Judices domeſtici. Req̃. ſup̃ domeſtici. z aſſeſſores.

Judicẽ delegare eſt vice ſua alĩ de cã ꝓgniturũ ꝓſtituere. Et nota q̃ iudex ꝺr eſſe bonus z grauis. iõ qr ſic̃ mulier impgnata ẽ grauis z tarda ĩ cũdo. ſic iudex tardo paſſu ire ꝺr morigerate z nõ currere vt ribaldus. Etiã iudex ꝺr eẽ bon⁹. iõ qr ꝺr iudicare gratis. Nõ em̃ licet vẽdere iuſtũ iudiciũ. etiaꝫ ſeculare. ꝑõt tñ ſi indiget expẽſas moderatas petere z recipe. de vi. et ho. cle. cũ ab oĩ. et. xiij. q. v. nõ ſane. Nõ iõ ꝺr iudex vẽdere iuſtũ iudiciũ. et teſtes veruꝫ teſtimoniũ. qr vẽdit aduocat⁹ iuſtũ patrociniũ. z iuriſperitus vẽꝝ ꝓciliũ. Et ſubdit rõ ibi. Illi em̃ intervtrãq̃ ptẽ ad exame adhibent. iſti exvna pte ꝓſiſtunt. Nemo tñ de ſuis cogit facere beneficiũ. xj. q. iij. nõ liceat. et. x. q. ij. pcarle. Et ſic iudex ꝑt operas locare. z in dandis cõſilijs q̃ ſine labore plegendo libꝛos allegationes q̃rendo fieri nõ pñt aliquid recipere poteſt vt modica xenia que inter lucra nõ cõputantur vt. l. ſolet. §. vltimo. ff. de

offi.ꝓcō. Nec debēt illa exenia in anno centum aureos excedere.l.ea. ī fi.ff.ad leg.iul. repetun.et hoc maxime de iudice delegato. Sed iudex ordinari⁹ nō ꝑt petere expēsas cū sint et certi reddit⁹ ꝓstituti.xxiij.q.j.milli tare. Et iudex in causis decidendis dz seq̄ cōmunē opinionē.nō singularē alicui⁹ doctoris.l.q̄ solidū.§.etiā.ff.de leg.ij.vbi si sequit cōmunē opinionē etiā si male iudicauerit excusabit in sindicatu.insti.de obli.q̄ ex q̄si delic.in ꝑn. Etiā iurisperit⁹ ex verbis senū rusticoꝝ argumentat.l. si chorus. §.j. ff.de leg.j.

Judiciū.hec dictio multiplr significat. Primo mō idez est qđ casus fortuit⁹.vt ōr.hoc de meo iudicio veit. Scōo ē discretio.vt dicendo.in pueris nō est iudiciū.facit insti.q̄ nō est ꝑmi.face.testamē.§.ꝑterea. Tercio ē actio.vt cū ōr.iudiciū familie herciscūde.ff. de iudi.l.in familie. Quarto est vltima voluntas testatoris. Quinto est iudiciū vl sententia iudicis.l.j.ff.de re iudi. Sexto ponitur ꝑ examinatōe vel deliberatōe. Septio ꝑ auctoritate.lxij.di.c.ij. Octauo q̄nq̄z ꝑ pena.l.di.c.et purgabit. Nono capit ꝑ instātia vel ordinatōe cause discutiende ī iure coram iudice.sic sumit in ti.de iudi.et in.l.ꝑperanduz.§.j.C.de iudi.et.ff.eo.ti.l.ꝓponebatur.et in hac significatōe diffinit sic. Judiciū est act⁹ legitimus triū psonarū.s. iudicis.actoris.et rei.sup eadez q̄stione aut sup eodē iudicio cōtract⁹.de ver.sig.for⁹.ī glo. Et ōr iudiciū q̄si iurisdictio ibidē. Et scōm Goff.describit sicut arbitriū.exceptis his. Primo q̄ iudiciū est de ciuili z criminali.sz arbitriū est de ciuili tm̄. Scōo q̄ iudicium necessario.arbitriū ꝓo voluntarie subit.et pri⁹ inq̄sitio vocabat. Vñ fm Lardi. Judiciū est inuestigatio quā fm iuris ordinē facit iudex ꝑ varios modos ad veritatē elicienda.et elicitā custodienda.vt.xxx.q.v.iudicantē oportet. Et q̄ ōr act⁹ triū psonaruz intelligit vere vel ficte seu repūtatiue.qz in notoriis fama repūtat actorē.z fingit accusator. Jtē fm Goff.iudiciū finit q̄tuor modis. Primo tpe.vt cause criminales biēnio. C.vt infra cer.tē.cau.crimi.termi.ꝑ totum. cetere triēnio.C.ō iudi.l.ꝑperandū. Scōo sniā.qz iudiciū finē accipit ex re iudicata.c. iudiciū.de re iudi. Tercio ꝓhibitōe. Et q̄rtō status mutatione.qz iudiciū soluitur vetante eo q̄ iudicare iussit.vl eo q̄ maius imperiū in eadē iurisdictōe hz.vel si ipe iudex eiusdē imperij esse ceperit cui⁹ est q̄ iudicare iussit.ff.eo.ti.l.iudiciū.vide Goff.de offi. ordi.§.finit.et hic ī sum.de iudi. Jtē diffinitur. Est discussio cause coram iudice. ꝑ alle.c. forus.ibi.dum discutit iudiciū. Et no.q̄ ꝑ ptie añ lit.ꝓtest.nō est iudiciū.qz nulla cau se discussio.l.j.C.eo.ti.et hoc respectu cāe.ñ autē respectu alioꝝ actuū iudicialiū.vt sūt examīatio ptium.z ꝓfessio tē.q̄ bñ fiunt añ lit ꝓtest.imo q̄nq̄z iudiciū capit ꝑ eo qđ ꝑcedit sniaz.vt ī.c.in iudicijs.de re.iur. li.vj. Et nō dz claudicare iudiciū.z q̄liter bñ cōtingat vide.c.inter.de excep.

Judiciū ꝓtradictoriū ōr si dicerē hoc eē consuetudinē.z tu aduersari⁹ meus diceres ñ esse ꝓsuetudinē.vt in.c.abbate.in glo.fi.de ver.sig. Et iudicio maioris standum est generaliter.nisi in casibꝰ in glo.sup ꝝbo plures.c.pastoralis.de rescrip.

Judicia capitalia sunt q̄bꝰ caput eximit̄ a ciuitate.morte vl exilio. de his vide insti.de publi.iudi.in.§.publicoꝝ.

Judicia publica sunt de publicis causis.et dicunt̄ q̄si populica.qz cuilibet de populo cōmissa est executio.vt ꝓtra crimē lese maiestatis in q̄ oēs de ꝑpl'o pūt accusare. Nūq̄ iudiciū publicū ōr cē iudiciū qđ intendit a crimie.de q̄ insti.de publi.iudi.in ꝑn.

Judicia ꝑuata sunt q̄ ciuiliter tractant siue intentant. Jtē de multiplici iudicio sez auctoritatis.ministerij.a ꝓbatōis tē.notis Archi.lv.di.ꝓcepta.et glo.sup regula in iudicijs.de re.iur.li.vj.z tāgit aliqualiter Arcbi.ij.q.j.sicut.et fm Anto.de butri.diuidi tur tripliciter. Primo rōne materie.secūdo rōne forme.tercio rōne q̄stitatis. Vñ rōne materie duplex est iudicium.aut temporale.aut spirituale.vel aut ciuile.aut criminale. Unde semp dicit iudiciuz criminale qñ finis tendit ad comodū reipublice.vt fiat tē.siue pena sit corporalis siue pecuniaria. Sz ōr ciuile dum finis tēdit ad cōmodum partis.glo.no.in.l.ꝑtoz.in prin.ff.ō sepul. viol.et fuit opi. Inno.in.c.qualiter et qñ. ij.de accu.et doc.in.c.j. de iudi. Secundo rōne forme iterum duplex est iudicium.sez ordinarium.et extraordinariū. Tercio ratione quantitatis duplex est.sez vniuersale et generale.q̄ etiā differunt.de hoc plene

in.c.ij.de libel.obla. Itē iudiciū triplex re/
perit.primū inter sanguinē,secundus inter
lepzā,terciū inter cām. vt in.c.p venerabilē
q̄ fil.sint legi. Et iudiciū humanū q̄tuoz p
uertere solēt.scz fauoz.odiū.premiū.timoz.
vt capi.j.de re iudi.libzo.vj.z.xj.q.ij.c. q̄t/
tuoz.

Juramentū est affirmatio vel negatio sacre
rei assertōe vel attestatōe firmata ꝼm Hoff.
vel adhibita religione ꝼm Placen.

Juramentū assertoziū est cū iurat de p̄nti vl
de p̄terito sic esse vl nō esse.fuisse vel nō fu/
isse. Sz iuramentū pmissoziū ē q̄n iurat de
futuro aliq̄d daturū vel facturū. Aliq̄n etī
am iurat p execratiōnē.vt si hoc non fecero
hoc accidat mihi vel filijs meis aut hmōi.
Ponit g triplex iuramentū,scz.pmissoziū.
assertoziū.et cōfirmatoziū ꝼm Hosti.i sum.
de iureiur.et Bar.i.l.si q̄s eo.ff.ō fideiuss.z
xxij.q.ij.p totū. Et habet li.ij.sen. di.xxxix.
De pmo i.c.debitozes.z.c.q̄ntaualis.et.c.
venies.de iureiur. De scōo in.c.fi.eo.ti. De
tercio in.c.cū cōtingat.eo.ti. Et iuramentū
vergit sex modis in peiorē exitū.vt no. Ar/
chi.xxij.q.ij.si aliquē. Et dz iuramentū ha
bere tres comites,s.veritatē.iudiciū.z iusti
ciā.et si x̄ps.de iureiur.et.c.animaduertē
dum.xxij.q.ij. Et Hiere.iij.vbi ōz. Et iura
bunt in veritate iustitia z iudicio. Et iura
mentū ñ extendit ad illicitū mandatū.c.q̄n
tauallis.et.c.venies.eo.ti.imo p̄stās z recī/
plens iuramentū ꝺ canones punit.vt no.i
glo.ꝶ.pena.c.grauis.de cēsi.alꝫs iuramētū
est seruandū nisi fiat in dispendiū aie vel p
suplorē absoluat.c.si ꝑo.eo.ti.

Juramentū calūnie est cū q̄s iurat se bona
fide z nō aio calumniādi agere vel rūdere.
nec egisse vel rñdisse.vñ. Illud iurat q̄ si/
bi iusta videt. Et si q̄rat verū nō inficiet
Nil pmittet nec falsa pbatio detur. Ut lis
tardet dilatio nulla petet.c.j.de iura.calū.
in glo.iij. Jusiurandū q̄ ꝺpetēti posset
dici factū iuramētū l factū iuratū.eo q sup
fcō iurat vl iusiurandū eo q sup iure q̄ iu
rant cōpetit iurat q̄uis iurandū placuit.
Tū vt factuz dicat ius qz sup fcō iurī iurat
adꝺicit iurandū.qz illud dz esse iuramentū
q̄ antea fuerat iurandū relatōe facta ñ ad
id q̄ fit.sz ad id q̄ fieri ꝺuenit.l.ius aūt.ff
de iusti.et iur.vel vt dic Azo.forte ius po/
nitur p religiōe q̄si diceret iusiurandū.i. re
ligio firmāda.vñ iusiurandū idē est q̄ iu/
ramentū factū. Et ōz q̄nq̄ ꝺuētionale.q̄n/
q̄ iudiciale z necessariū. Cōuētionale ē q̄n
a te peto aliq̄d z tu negas.tū defers iuramē
tū vt iurē si in ꝟ casu iure vocat iusiurādū
ꝺuētionale z volūtariū. qz extra iudiciū ex
ꝺuentōe z volūtate p̄tiū absq̄ aliq̄ coactōe
iudicis p̄stat. Jusiurandū iudiciale z neces
sariū est cū in casu p̄missō iuro q mihi de/
bet q̄ peto.scz iudice in iudicio mihi ꝺferē
te vt iurē. Et ꝟ aūt iuramēto donat actio el
q̄ dū peteret rē suā delato sibi ab aduersa/
rio iuramēto vel a iudice suā eē rē illā iura/
uit.ab ipo em tūc peteret rē suā in actōe in
factū q̄ oriꝛ ex tali iuramēto. Et dicit Hoff.
q duplex est iusiurādū.s.assertoziū.z pmis/
soziū. Et assertoziū est triplex.s.voluntariū.
vt est ꝺuētionale.ff.eo.ti.l.iusiurandū. Ne
cessariū q̄ necessitate a iudice imposita de
ferur vl suscipit. Et nō p̄t recusari nisi ex iu
sta cā. vt.ff.de iureiur.l.mandāte. Et iudici
ale q̄ i iudicio deferī vl referī a p̄te p̄ti q̄
nō est necessariū subire.imo delatū recusa/
ri p̄t hodie. licet olim nō potuit recusari sz
referri. vñ vide glo.j.c.fi.de iureiur.

Jurisdictio est ptās de publico introducta
cū necessitate iurīs dicēdi vl eq̄tatis statuē
de ꝼm Azo. Et ōz a nōiw ius z dictio.i.pote
stas. Hec aūt q̄nq̄ est ordinaria.aliq̄n dele
gata. Itē alia ē plena,scz soliꝰ p̄ncipis. alia
aūt semiplena alioꝝ vicz a p̄ncipe. Ide ꝟ vt
de Spe.eo.ti.et.C.eo.ti.l.ij. Et nota q ēt
tuoz dāt iurisdictiōz ordinariā. Prio lex in
animata vel canō.et hoc in dubio.secus si
apparet velle dare delegatā. Scōo lex aiata.
scz papa vel impator.et non inferioz nisi
eps suo vicario. Tercio ꝺsuetudo. Quar
to vniuersitas approbata.vt mercatoꝝ.cer
donū.et alioꝝ artificū q̄ p̄nt de suo corpore
creare z eligere iudicē ordinariū. Silr vni
uersitas facultatū artiū vl iuristarū.de hoc
no.circa.c.cū ab ecclesiarū.de offi.ordi.

Jurisdicꝰ est q̄ iura dicit ꝼm Jsi.li.x.etbi.

Jurisprudentia est diuinarū z humanarum
rerū noticia iusti atq̄ iniusti sciētia.iusti.scz
ad faciendū.iniusti ad cuitandū.qz nō suf/
ficit scire quid sit iustū aut iniustum. nisi et
ipaꝝ rerum cōtrariarum vel corporalium
habeat quis noticiam ꝼm quā scōm varias
cōditiones varia iura sunt statuenda.insti.
de iusti.et iur.in p̄n.

JUS

Jure ꝓpio ꝺr aliqua res vendi in instrumẽto venditõis qñ ꝓprietas transfertur in ementem.

Jurgiũ ꝺr q̃sl iuris garriũ eo ꝙ hi q̃ dicunt iure causam disceptãt.c.fozus,de verb.sig. ar.ꝙ iurgia nõ ꝓtinẽt ad ꝑsbyteros. qz nõ tenenk esse iurisperiti,xxxviij.di.quia ipsi. Nec ꝑnt aduocare nisi in certis casibꝫ.de postu.c.fina.

Justicia est ꝑstãs z ꝑpetua volũtas ius suũ vnicuiq; tribuẽs,nõ q̃tũ ad actũ sed q̃tuz ad effectũ.instl.de iustl.et iu.in rub.z nigro Justitia eñ est animi disposltio z mẽtꝭ affectus q̃ ꝺs ꝺr iustꝰ,vt a grãmatica grãmaticus,dũ sine ꝓsonarũ acceptõe vel distinctione velit cuilibet q̃tũ in se est ius suum tribuere. Et q̃t modis dicak iustitia no. Archi,xxiiij.q.j.c.vbi sana fides. Nã dicit ibi. Justitia est eq̃tas tolerãdi inopiã z tẽperãtiã hr̃e in abundãtia. Itẽ est patriã z socios defendere.qz vera iustitia cõpassionẽ hz.et nõ exodio sed bono zelo exercẽda zc.vt ibidem. Itẽ iustitia sic describit. est habitꝰ bonus tribuẽs cuiq; suã dignitatẽ.deo religionẽ.parẽtibꝫ obedientiã.maioribꝫ reuerentiã.paribꝫ cõcordiã.minoribꝫ disciplinã.sibꝫ ꝑ castimoniã.et pauplbus seu miseris cõpassionẽ oposam. Dicit g̃ Tulliꝰ.ꝙ iustitia est habitꝰ animi cõi vtilitate ꝯuata.suaz vnicuiq; tribuẽs dignitatẽ Itẽ sic. Est animi ꝓgrua dispositio ĩ singulꝛ rebꝫ recte dñudicãs causas.vide glo.instl.vbi sup̃.

Jus habet multa significata ꝓmo.l.rigor l.j.C.de legi. Et talis rigor iuris in ecclesiasticis negocijs nõ est seruandꝰ.sed sola eq̃tas.c.interposita.ꝺ appel. Scõo.i.verborũ cõceptio,vt cũ dicimꝰ ꝙ in stipulatoribꝫ ꝯsatur ius.vt.l.si vnꝰ.§.pactꝰ ne peteret.ff.de pac. Tercio.l.rectũ vl iustũ.qꝺ deriuak a iustitia. Quarto.i.aq̃ pinguis. Quinto capit ꝑ toto corpe iuris. Alia plura ꝯcata ponit Jo.an.de reg.iuꝛ.in ꝑn.li.vj. Breuiter ius significat qꝺ subiecta materia vel vsus cõmunis id recipiẽdi in tali loco in q̃ ꝑferk significare declarat. Uñ ius est nomẽ generale.z lex iuris species. Et ꝺr ius q̃si iustũ. j.di.ius aũt. Et ꝯm Jsi.li.v.etbi. Nme aũt ius legibꝫ z moribꝫ cõstat ꝯm Jsi.vbi sup̃.c ij. Et diffinit sic. Jus est ars boni et equi, cuius merito quis nos sacerdotes appellat id est sua iure cuilibet ministrantes.ff.de iusti.et iuꝛ.l.j.q̃.rñso. Hoc est dicere ꝙ iustitia est collectio legitimoꝝ ꝓceptoꝝ q̃ artãtos ad obseruandũ bonũ z equũ.i.vtilitatẽ z equitatẽ seu veritatẽ. Quãuis eñ vsucapio cõtra equitatẽ videak introducta.tñ subtili ꝯsideratõe maxie innitit eq̃tati.cuz ꝓcipue equũ sit qꝺ publice vtilitati ꝺseruit Vel ꝺr ꝙ in vsucapione vel ꝓscriptõne ex causa z ꝓ bono publico inducit qñq; rigor cõtra naturalẽ equitatẽ. vt ꝺr ĩ glo.j.disti. ius autẽ.vbi dak qñq; ius qꝺ nõ est iustum vel equũ.vt ibi exẽpla plura. Dicit aũt ius a iusticia. Et aliter sic diffinit. Jus est ꝓcẽptũ seu ordinatio principãtis seu dñi circa subditos q̃tũ ad ea q̃ pñt subesse potestati subditoꝝ. Talis autẽ vel est deꝰ.z tũc dicit ius diuinũ. vel ẽ natura.tũc autẽ ꝺr ius naturale. Vel est homo.z tũc ꝺr ius humanũ qꝺ regit duobꝫ vt in ꝑn.decre. Et sic scõm triplicẽ gradũ summoꝝ distinctũ est triplex ius.scz ius diuinũ.qꝺ est ꝓceptũ seu ordinatio diuina.z ius naturale.et ciuile.

Jus naturale est qꝺ est cõe omni nationi eo ꝙ vbiq; instinctu nature habet,nõ aliqua cõstitutõe facta ab boie sed ab ipso nature cõditore.vt maris et femie ꝯiunctio.libero rum successio.scz in bonis parentũ.vel etiã ꝑ carnis ꝓpagationẽ nõ ꝑ hereditatẽ.qz ilཀ la successio nõ est naturalis.vt est glo. sup ver.successio.di.j.c.ius autẽ.vbi ponit hec diffinitio pueroꝝ educatio,cõis oim possel sio.qz iure naturali oia sunt cõmunia.l.cõmunicãda tpe necessitatis.c.sicut.xlvij.di. et oim vna libertas acq̃sitio eoꝝ que in celo,terra,mari capiunt.glo.dicit. Nec eñ et alia q̃ in nullius bonis sunt cedunt occupanti.l.cõcedunt.vt est rel depositi vel precunie cõmodate restitutio,violentie ꝑ vim repulsio. Nã hec z si qꝺ huic sile est nunq̃ iniustum,sed naturale equũq; habet scõm Jsi.li.v.ca.liij. Et est tex.totius ca.ius aũt. di.j.et ibi vide glo.huius diffinitõis. Itez ius naturale est qꝺ in lege et euangelio cõtinetur quo quis iubet alteri facere qꝺ sibi vult fieri.z prohibetur alteri inferre qꝺ sibi nolit fieri.dist.j.in ꝑn.z.l.dist.ponderet aliquas cõsideret.in prin.z in auten.cum de appellcog.§.ceterum.c.dilecti.de malo.et obe.vñ Qꝺ tibi vis fieri mihi fac.qꝺ nõ tibi noli. Sic potes in terris viuere iure poli. Vel aliter, Jus naturale ꝺr vno mõ motus q̃

IN

instinctu nature puenies quo singula aia-
lia ad aliqd faciendū inducunt. Et em̄ de-
bitū quoddā qō natura cuilibet repn̄tat, et
hoc debitū fm Isi. cōmune est oi nationi,
eo q instinctu vbiqz nature vel naturali cō-
dītione habet, z nō ex ꝯstitutōe alicui fcā ab
hoie. Itē ius naturale dr instinctus nature
ex rōne puenies. et fm hoc ius oia dicūtur
cōia. i. cōmunicāda, vt supra dr. Itē ius cō-
mune dr industria hoim statutū. Item ius
naturale dr equissimū. Itē p̄cepta natura-
lia sunt q in lege z in euāgelio ꝯtinent. vt nō
furtū facies, nō mechaberis, sed qō tibi vis
2ē. c. palle. Jus aūt aut naturale in glo. vbi
prima descriptio data est fm motū sensua-
litatis. alie aūt fm motū rōnis. Itē nota q
ius naturale fm glo. j. instī. de iur. na. gen:
et ciui. p̄t dici q̄tuor modis. Uno mō ius
gentiū. instī. de re. diui. §. singulor. Sc̄do
ius pactor. ff. de pac. l. j. Tercio eius cōtra
rium. s. q rescindit pacta. vt restitutio mino
ris. ff. de mino. l. j. Quarto p instinctu na-
ture, vt qō in lege mosaica vel euāgelio cō-
tinet. Itē ius naturale in q̄tuor differt ab
aliis iuribus. s. in origine. in dignitate. in am
plitudine, z sne rigore. vt declarat glo. j. di.
v. Hā cepit ab exordio natural' creature. et
nullā patit immutationē, z ipo oia cōia sūt
nec ꝺtra ipm fit dispēsatio, sed de aliis iuri
bus secus. vt ibi.

Jus ciuile inuenit accipi diuersimode. vt di. j
ciuis naturale. Ciuile autē ius vno mō est
qō q̄lcz popul⁹ vl̄ q̄cz ciuitas sibi p̄prīū di-
uina būanaqz cā ꝯstituit fm Isi. li. v. Se-
cundo dr ius ciuile lex. xij. tabularū. Ter-
cio dr qō ex legibus plebiscitis, ꝯstitutionib⁹
senatusc̄onsultis, p̄ncipū decretis, vl̄ auctor
itate p̄rudentū inuenit. Quarto dr ius qō ñ
est p̄torū. Quinto dr disputatio p̄rudentū
q̄ fuit facta sub lege. xij. tabular. Sexto q̄c
quid habem⁹ scriptū de iure. Septio quic
qd iure naturali vel iure gentiū subtrahit.
vel qō nō est ius naturale nec gentiū Et sic
capiendo ius canonicū dr ius ciuile. Et sic
sumit. j. di. Jus autē aut naturale. vt i glo.
j. no. in fi. Et q̄ ita diuersimode ius ciuile
inuenit accipi in iure. de p̄ma acceptōe ha-
bes instī. de iur. na. §. j. De secūda habes. ff
de iust. z iur. l. ius ciuile. §. hec igit. De ter-
cia q̄ dicta. ff. de or. iur. l. ij. §. disputatio. De
q̄rta. l. ius ciuile. pall. in p̄n. De sexta. ff. de
va. et extraor. cog. l. j. §. pinde. De septima.
instī. de vsuca. in p̄n. vt est glo. ij. §. sed ius
quidē ciuile. instī. de iur. na. gen. et ciui. Itē
ius ciuile dr tripl'r. Primo ex eo q in vnaq̄
qz ciuitate seruat. z sic dr in genere. Sc̄do i
spē dr ius p̄prīū certe ciuitatis. et sic loquit
§. alle. institu. Tercio dr p excellentiā iuris
romanor. qñ nō exprimit p̄prīū nomē ciui-
tatis. et sic in ff̄i. sed z quotiēs. instī. ti. pal-
le. et sic cōcor. §. oēs populi. cū dicto ff̄i. in
quo. §. dr q oēs populi regunt legib⁹ emul
gatis ab impatore ī ff̄. dr q vnaq̄qz ciuitas
iure suo p̄prīo vtit. Sz p̄mū intelligit de
generali. secundū de p̄ticulari.

Jus aūt gentiū est sediū. s. hostiliū occupa-
tio. munitio. bella. captiuitates. seruitutes
postliminia. federa pacis. inducie legator. ū
nō vetandor. vel violandor. religio. cōnu-
bia inter alienigenas p̄hibita. Et iō ius gē
tium appellat. q. eo oēs fere gētes vtunt. c.
ius gentiū. j. dist.

Jus aūt aureolū anulor. fm q̄sdā dr q olim
liberti anulos aureos ferre nō poterāt. Sz
fm Azo. est p̄iuilegiū qō cōcedebat libertis
in signū semiplene ingenuitatis. Uiuebāt
em̄ vt ingenui. sed moriebant vt liberti. C.
de iur. anu. aure. in rubr.

Jus militare est belli inferēdi solennitas. fe
deris faciēdi nex⁹. signo dato. egressio ī ho-
stes. z pugne cōmissio. Itē signo dato rece-
ptio. Itē flagitū militar' disciplia si loc⁹ de
erat. Et fm canones q̄ fugit ī bello publi-
co infamis est. vj. q. j. infames. Et fm leges
capite puniunt. ff. de re milit. l. cause. §. que ī
acie. Itē stipendior. mod⁹. dignitatū grad⁹
p̄mior. honor. veluti tali corona vel torq̄s
dat. Itē p̄de diuisio p psonarū q̄litatib⁹ et
laboribus iusta distributio. z p̄ncipis portio
vt di. j. ius militare. Et fm Isi. li. v. c. x. Et
ergo nō oia q̄ i bello capiunt sunt p̄ncipis
qz dr hic p̄ncipis portio. sz ipe teneť ea diui
dere fm numerū seu naturā psonar. sic etiā
rex cui⁹ sunt oia. xxiij. q. v. dicat. Jus poscē
di ē ex hitatōe domicilij z cōtract⁹. Jus pro
nat⁹ est auctoritas siue ptās quā patronus
hz in libertū. Aliter fm Bof. est auctoritas
siue ptās puenies ex bñficijs aū ꝯsecratoz
eccl̄ie collat⁹. Et puenit ex trib⁹. s. fundatōe
dotatōe. z edificatōe. l'sola collatōe. vt. xvj.
q. vij. filijs. z. c. q̄cūqz. xvij. q. ij. abbates. vij.
Patronū faciunt dos edificatio fundus.

Competit aũt patrono aliq̃d honoris, vt si ecclesia nõ fuerit collegiata p̃sentet. Sed si fuerit collegiata tũc nõ electõi plati faciẽde sed iam facte honestius patroni postulet assensus. nec ex speciali concessione obtineat vt partes suas interponere debeat electõi tradende. c. nobis. de iur. pa. Itẽ habet aliq̃d honoris, qz prim⁹ in pcessione incedit. xvj. q. vij. pie mentis. Habet aliud oneris, qz tenet defendere ecclesiã ab oibus oppressionibus, vt. xvj. q. vij. filijs. Et habz aliq̃d vtilitatis, qz si migrat seu alis vergat ad inopiã alendus est de bonis ecclesie, vt. c. filijs. palle. et. c. quicũq;. vij. Patrono debet honor ois vtilitasq;. Presentet p̃sit defendat alat et egen⁹. Põt etiã patronus preter egestatẽ aliq̃s redditus moderatos habere ab ecclesia cui⁹ patronus existit, sine p̃sentatõe institui nõ debet i ea ecclesia q̃ patronum habet. Et si spretis patronis h̃ factũ fuerit, fm rigorẽ iuris institutio est retractãda. eo. ti. c. illud, vl̃ irrita nunciada. Et ad instituẽtis verecundiã institut⁹ amouend⁹ est et ali⁹ quẽ patron⁹ dignũ elegerit ordinandus. vt. xvj. q. vij. decernim⁹. Sz si laicus p̃tet vnũ z postea variet aliũ p̃tando, videt a pmo discedere posteriorẽ p̃sentando. ff. d. pcur. l. sicut. §. vlti. Et tũc videtur arbitrio epi relinquendũ. q̃s eoz alteri p̃ferat. ij. di. c. ecclesia. vide. c. qõ aũt. de iure patro. vbi de hoc. c. cũ aũt aduocat⁹. Item ius patronat⁹ qñq; aduocatio, qñq; vicedominatus vel custodia, vel guardia, vel ius est frequentatõis, vl̃ pcessionis, z qñq; grã vt in glo. j. c. qz clerici. de iure patro. et fm Soff. in sum. eo. ti. vbi potit supdicta. Et nota q̃ ius patronat⁹ nõ pdit q̃s p damnationẽ vel cõfiscationẽ iudicis secularis, glo. est in ẽsi. subiecte. §. rursus. in fi. c. pastoralis. in cle. de re iudi. et est nota dignũ. Vñ vbi fit cõfiscatio bonoz nõ cõfiscat ius qõ non transit ad heredes extraneos. sed tm̃ ad filios. i. j. et ibi glo. C. de bo. q̃ libe. ideo nõ cõfiscat ius patronat⁹ libertoz. vel emphiteosis ecclesiastica. vel feudũ. vt ibi fm Bal. et in. l. q̃ se patris. C. vñ liberi. Itẽ p̃tatus ab eo q̃ ius p̃tandi habz z idone⁹ nõ admissus a p̃lato si patron⁹ nõ pariet habet ius in re et pt agere ꝺ institutũ a nemine vel a falso patrono p̃sentatũ. de re iudi. cũ bertoldus. et. c. decernim⁹. xvj. q. vij. Si aũt verus patronus variat prim⁹ p̃tatus nõ habz ius ad agendũ cõtra secundũ p̃sentatũ z institutũ sed pt agere ꝺtra platũ q̃ eũ p̃sentatũ z ido neum malitiose nõ admisit, differẽdo eũ instituere z difficultates ingerẽdo, vt puideat ei in bñficio ꝺpetẽti, iuxta. c. pastoralis. eo. ti. Itẽ ius patronat⁹ trãsferr̃ in aliũ gratuito titulo cũ sit spũale annexũ, nisi cũ vniuersitate trãseat. vt. c. cũ seculũ. eo. ti. vñ versus. Jura patronat⁹ trãsire facit nou⁹ heres. Res pmutata donatio vendito q̃; Itẽ plerũq; hoc nomẽ eccl'ia p iure patronatus supponit. xvj. q. ij. nemini. z. c. j. ꝺ iu. patro. Et g̃ si q̃s vtr̃ tali simplicitate ꝺbo⁹, dono tibi eccl'iã vl̃ cõcedo intelligit donare ius patronat⁹ qõ bz i ea. c. qõ aũt. eo. ti.

Jus publicũ ꝺstat i sacris sacerdotib⁹ z magistratib⁹ fm Jsi. li. v. etbi. ff. eo. ti. l. j. §. publicum. et. j. di. c. ius publicũ. vbi glo. dicit Qui ledit sacerdotes vel res sacras, ab oibus tãq; p publico crimine accusari põt. ij. q. j. in primis Vel sic, ius publicũ est qõ generaliter alias p̃cipaliter ad publicã deseruit vel spectat vtilitatẽ, veluti ne in portis vel muris ciuitatis z alijs sacris iudicibus vel sacerdotib⁹ vel magistratib⁹ aliq̃d cõmittat vel inferat.

Jus priuatũ ꝺz qõ specialiter ad singulares vtilitatẽ p̃tinet. Secũdario tn̄ etiã ad rem publicã. vt in pactis z cõuentionib⁹ mutuis priuatoz spãliter initis ꝺspicit. insti. de iust. et iur. §. ij.

Jus reipublice scz alteri⁹ q̃; romanoz qõ ẽ ius cuiuslibet ciuitatis indubitanter scõm oẽs. qz ciuitates regulariter vtunt iure patrio. vt. ff. de ver. sig. l. cũ q̃. et. C. e. ti. in rubr. z. l. j. in glo. j. li. xj.

Jus q̃si naturale est qõ dñs vel patron⁹ habet in seruũ z libertũ.

Jus quiritũ ꝺz a q̃rino. l. a romolo. Et est p̃prie romanoz. qz nulli tenet hoc ius nisi q̃ rites. id est romani fm Jsiõ. li. v. etbimo. et j. dist. c. ius quiritum. in quo agitur de legitimis heredib⁹. de tutelis. de curationib⁹. de vsucapionibus. Cõstat aũt ius quiritũ ex legib⁹ z plebiscitis, z senatusc̃ultis, cõstitutionib⁹ p̃ncipũ. edict⁹ senatoz. z respõsis prudentũ. Vel fm Jsi. ibidẽ. et dist. ij. in p̃n. vbi de specieb⁹ romani iuris de quibus oibus vicz lex plebiscitum, senatusconsultum, p̃etorũ, edicta responsa prudentum.

IN

Et cetera q̃ sunt requisre loco suo. ꝛ instl. de iust. natu. gen. ꝛ ciui. §. cõstat. et sequẽtl. vbi hoc ius apud romanos tm̃ repit. dist. j. ius quiritũ. Et dicunt romani oẽs q̃ romano imꝑio subsunt. put dr. Proprlũ romanorũ est hr̃e filios in ptate. Et etlã gentiles sunt sub romano imꝑio. nã imperator ẽ ꝓnceps totius mũdi. vt ibi glo.

Jus sibi facere vel dicere est aliq̃d facere vel dicere qđ manifeste spectat ad iudicis offi cũ. scz q̃ a iudice faciendus sit. veluti q̃s rẽ suã. ꝑpria rapuit auctoritate. putãs sibi hoc licere. in iure cõfitet se hoc fecisse de q̃ qrit. vtroq; casu ipe facit. vñ dr sustinere cõtra rium calculũ. id est cõtrariã sententiã. vt p debito quo teneris alicui. is pign̄ tuũ ca pit te inuito. ius quod sibi iure cõpetebat amittit.

Jus hr̃e in re ꝛ ius habere in rẽ sunt diuersa. de ꝓcess. ꝑben. li. vj. c. fi. et cle. vnica. de sequestra. possess. ꝓsl. et nihilomin̄.

Jus ptorlũ est qđ ptores induxerũt adimẽdi. supplẽdi. vel corrigẽdi iuris ciuilis gr̃a. vt. ff. de iust. ꝛ iur̃. l. ius autẽ. Hoc etiã ius bonorarlũ dr. qr q̃ bonores gerũt. scz magistralis auctoritatẽ huic iuri dederũt. vt in stl. de in. na. gen. ꝛ ciui. §. ptorlsq; edicta.

Jus succedẽdi habet heres. Itẽ patron̄ in bonis liberti.

Jus versutũ dicunt pstigia vestigia siue captiones ꝓbor. q̃bꝫ obumbrant delicta ꝛ dicebãt versuta ꝑm Azo. qr q̃s repellebat ab actõe p q̃sdã versutias. i. machinatões verbor. Vel ꝑm Martinũ dr ꝓsutũ ad exemꝑlũ vestimẽti qñ est illud int̄ qđ dr esse extra zẽ. sic etiã erat ꝓsutũ ius q̃ illud qđ erat puniendũ absoluebat. Et qđ erat absolvẽdum puniebat.

Juris auspicliũ. l. exordiũ litis. vt in. c. pastoralis. de cau. pos. et. C. de except. l. penl. ꝛ de codicil. l. vltl. j. rũso.

Juris p̃cepta tria sunt. scz. honeste viuere. alterũ nõ ledere. ꝛ ius suũ vnicuiq; tribuere. instl. de iust. et iur̃. §. iuris p̃cepta. ꝛ cõcordat. c. cũ deuotissimã. xlj. q. ij. vbi dr. q̃ summum bonũ in terris est iusticiã colere ꝛ vnicuiq; zẽ. Sed querit. vtrũ seipm q̃s ledere possit. et videt q̃ sic. qr qđ de vno concedit de altero negat ꝛ ecõtra. xxv. di. q̃lis. xv. q. j. c. ex eo. ff. de iudi. l. cũ ꝓtor. ff. de cõdi. et demon. l. cũ ita legatũ. ꝛ glo. in. c. nonne. de ꝑsump. Sed hic dr alterũ nõ ledere. ergo videt ꝓmissum seipm ledere. facit ad hoc. l. et si damnũ. §. si pater. ff. de pecu. Et sic videtur q̃ clericꝰ se vulnerãs aio irato nõ sit excõicatus. Cuiꝰ cõtrariũ tenẽt doctores p l. omne delictũ. §. ꝛ si se. ff. de re mili. Et videtur ex alio q̃ nõ ꝓmittit militi armate militie. vt manꝰ violẽtas in seipm immittat. q̃ nec militi spirituali. Etiã nullꝰ est dñs suorum membror. l. liber homo. ff. ad. l. aquil. Sol. dicit Johan. fabr. q̃ q̃s ledẽs seipm nõ incidit in canonẽ. Si quis suadẽte zẽ. xvij. q. iij. qr ille loquit vbi alius est agẽs ꝛ alius patiẽs. Et sic credit talẽ nõ esse excõicatũ sed alias grauiter puniendũ. Dz opinio doctor. dicẽs ꝓtrariũ est verior scz q̃ talis sit excõicatus. Itẽ tenet Jo. an. in. c. cuz cõtingat. de sen. excõ. Etiã mutilans seipm est irregularis sicut mutilãs aliũ. c. j. de homici. Et si ꝓhibitũ est ne q̃s aliũ ledat. multo fortius ne seipm. qr charitas incipit a seipo. c. nisi specialis. de vsupal. de peni. di. iij q̃ vult. ꝛ. c. si nõ licet. xxiij. q. v.

Jus canonicũ diuidit in decretũ ꝛ decretales. quarũ volumẽ dr extrauagãs in quinq; libris. maxie respectu iuris ciuilis. Quorũ libror. materia bis habet versib̄. Pars pri or officia creat ecclesieq; ministros. Altera dat testes ꝛ cetera iudicior. Tercia de reb̄ et vita p̄sbyteror. Dans thorũ quarta mulierũ q̃ docet ea. Ultima de vicijs ꝛ penis tractat eor. Vel in vno versu. Judex iudicium clerus spõsalia crimen. Quilibet aũt liber habet plures rubricas siue titulos. in q̃bus ꝓmittit materia in generali. de q̃ tractatur in capitulis sequẽtib̄ in spãli. Sub q̃libet aũt rubrica sunt vnũ aut plura capitula q̃ dicũtur decretales vel ꝓtitutões. Et aliq̃ in capitulis sunt. §. Vñ qñ allegabis aliq̃d ex decretalib̄ nõ allegabis libr̃ũ. sed titulũ ꝛ capitulũ in codẽ. Et si sit capitulũ longũ. dices. c. tali. circa ꝑn. medius vel finẽ. Vel si sint ī capitulis paragrophi. allegabis tali. c. §. j. vel. ij. Et post compositiones quinq; libror. dictorũ p magistrum Raymundũ capellanũ Gregorij pape noni circa annũ dñi. M. cc. xxxj. elapsis multis annis. vicz anno a natiuitate vel incarnatõis dñi. M. cc. xcviij. nonas Martij põtificat̄ Bonifa. viij. anno. iiij. cõpilatus est liber sext̄. Nõ quidẽ sext̄ cũ alijs quinq;

partialib⁹ ꝑdictis in vno volumīe. Sed liber spālis continēs etiā quinq; ptes ꝛ supplētes defectus casuū emergētiuz in libris decretaliū nō ꝓuehēsoꝝ. Deinde clemētis cōstitutiones a Clemēte papa ąnto, sub anno dñi. M.ccc.xj. in cōcilio Vienneñsi, qō sex mēsib⁹ tm̄ durauit, cōcepte ꝛ edite sunt licet idē Clemēs morte ꝑuent⁹ ad publicū nō pduxerit, Hz Johannes papa. xxij. de post cōpleuit, coꝛrexit, mutauit ꝛ executōni demādauit. Et fuerūt ꝓmulgate anno dñi M.ccc.xxix. kal'. nouembꝛis. De hoc vide glo. in ꝓhemio Clemē, sup ꝗbo. nouēbꝛis. et ꝗbo. pontificat⁹. Et dicit Jo.an, q; iste liber nō debet allegari septim⁹. sz debet intitulari, Clemētine scz ꝓstitutōes Clemētis quinti. Hz decretū qō magister Gratian⁹ circa annum domini M.c.ꝛ.xl. compilauit diuidit in tres partes. Prima dꝛ distinctiones, q; est distincta p centū ꝛ vnā ptes, quarum q̄libet hz vnum vl' plures canones Que vlteri⁹ subdiuidunt in paragrophos et versiculos. Hz secūda pars decreti nominatur cause, q; continet in se trigintasex causas, a ąbus nomē accipit. Que vlterius subdiuidunt in q̄stiones. Et he i canones, qui vltra in paragraphos ꝛ ꝗsiculos subdiuidi possunt. Tractatus aūt de pnīa imponitur in causa trigesimatercia, in q̄stione tercia. Et habet septē distinctōes, quarū q̄libet canones plures cum paragraphis ꝛ ꝗsiculis suis. Tercia et vltima ps decreti nuncupat⁹ de ꝓsecratōe. Et hz sub se quinq; distinctōnes, cū canonib⁹ ꝛ capitulis, paragraphis ꝛ ꝗsiculis, vñ. Decretū dat centū distinctōes ꝛ vnā. Triginta causas ꝛ sex addit tibi mixtas. Distīguit septē, pnīa, cōsecrat ąnq;. Auctoꝛē q̄rū tibi declaro Gratianū. Et in dictis q̄ttuoꝛ libris satis patet modus allegādi q; i fundamētis alūnoꝝ iuris poni cōsueuit. q̄re hic supsedeo.

Jus vero ciuile diuidit in q̄ttuoꝛ libros ꝑncipales, scz. ff. C. Insti. Auctē. Quib⁹ additur collatio. x. seu liber feudoꝝ. Primus ergo liber iuris ciuilis est digest⁹. q; ꝓtinet leges ꝛ statuta romanoꝝ. Et diuidit i tres libꝛos ꝑncipales. s. digestū vetus, qō habz libꝛos ptiales vigintiquattuoꝛ. Infortiatum qō hz libꝛos ptiales q̄ttuordecim. Et digestū nouum. qō habet libꝛos partiales duodecim. Quib⁹ cōnumeratis erūt libri partiales ąnquaginta digesti veteris. Infortiati, ꝛ digesti noui. Et vocat digest⁹ etiam pandecta, vel liber pandectarū, vide in ꝓa de D. Secūd⁹ liber iuris ciuilis vocatur Codex, q; cōtinet statuta, sanctiōes ꝛ ꝓcepta impatoꝛis. Et fuerūt tpe Justiniani impatoꝛis tres codices, s. codex gregoꝛianus, hermogenian⁹. ꝛ theodosianus, deq; bus codicib⁹ extrauagantib⁹ diu⁹ iustinianus animū suū ad implales ꝓstitutōes diriges vnū codicē fieri fecit, quē suo felici nomine intitulauit Codex iustinianī, vt in rubꝛica, ꝓhemij codicis. Et diuidit iste liber in xij. libꝛos ptiales. quoꝝ nouē ꝓmos doctoꝛes legere solēt. Sed vltimi tres qui lōge post ꝓmos nouē cōpositi sunt. raro legi cōsueuerūt. In quoꝝ allegatōib⁹ hoc ē speciale qō ad ti. et ad. l. cū. §. addit numerus, vicz li. xij. xj. ꝛc. vt. C. de manu. ꝛ multi. l. et cetera. li. xj. ꝛ. C. de dignita. et si vt ꝓponis, li. xij. Terci⁹ liber ꝑncipal' dꝛ auctenticū. vt auctēticoꝝ. Et sūt q̄ dā excerpta q̄ dictoꝝ libꝛoꝝ sūmula. Et diuidit iste liber i nouē collatōes. Quarū q̄libet subdiuidit in titulos. ꝛ tituli nō in leges sed in paragraphos Et differūt auctenticū et autētica, q; autētica volumē est p se, sed autētica est lex vna, vel paragraph⁹ incoꝛpoꝛatus libꝛo codicis et antiq̄ iuri supaddit⁹. Et allegat sic. C. de epi. ꝛ cle. aut. generaliter. C. de sacrosan. ec cle. aut. multomagis. sz in auctētico simplr allegat titul⁹ ꝛ paragraph⁹ vt in auctētico vt iudi. sine quoq; suffi. §. tali. sufficit. vl' tali. Itē decima collatio intitulat liber feudorum. Et habet duos libꝛos ptiales. Quoꝝ q̄libet subdiuidit in titulos. Et isti in capitula ꝛ paragraphos. Quart⁹ liber ꝑncipalis legū dꝛ institutōes vel instituta. Et ille diuidit in q̄ttuoꝛ libꝛos ptiales. Et est introductoꝛi⁹ in ius ciuile ꝛ canonicū. maxie q; ad declaratiōnē terminoꝝ in vtroq; iure vsitatoꝝ. q; tāq; ostiū in domū ꝑbet introitum in sapientiā iuris. Quare cōsulit oib⁹ q̄si modo genitis iuris alumnis lac iuris cōcupiscētib⁹ p institutionē documēta sua ꝓmordialia capescere ꝛ nutrimēta vt tli doctrina ꝓmit⁹ informati securi⁹ mereant ibe rere sanctōi Justiniani impatoris xp̄iani simi. Null⁹ g̃ p̄sumptuose sine institutionū doctrīa iuris maxie ciuil' sublimitates tētet ascendere, ne coꝛruat ex alto q; saragit vola

re sine pennis. Et hec de nobus diuisioni busq; librop̄ncipaliū q; iuris vtriusq; sufficiāt. Quop̄ modū allegādi in singul' cū explis suis vide in fundamēto iur'. Et nota q̄ ius ciuile tripl'r se habet ad ius naturale, et tres operatōes circa ip̄m et ei⁹ materiā exercet. Aliter tñ et aliter. Nā ius ciuile p̄mo addit supnaturali determinatōi p cō gruos modos, vt est videre in delictis, verbi gr̄a. Jus naturale et ei⁹ rectitudo dictat delicta puniri, insti. de obli. q̄ ex delic. na. in p̄n. ff. de fur. l. j. Et ita oīa p̄cepta decalogi sunt a iure naturali sup illis p̄cipijs fundata, q̄ ponit iuriscōsultus, de iusti. et iur. ff. eo. ti. l. iusticia. §. j. Et in p̄hemio decreti. scz honeste viuere, alterū nō ledere, ius suū cuiq; tribuere. Secūdo rectitudo naturalis vult nemini subtrahi qō suū est. Et ius legale distinguit actus ab illa rectitudine deriuantes scz actū furandi, fenerandi, rapiendi ꝛc. Et vltra hoc ostendit quō vnus alterop̄ actuū plus deuiet a rectitudine naturę. Et p̄m illud maiores siue minores penas statuit. Tercio declarat. Nam iure naturali rectū est neminē cū alteri⁹ iniuria vel detrimento locupletari. Nō tñ habetur de codē iure si sit possibilis euentus in quo q̄s locupletari posset cū alteri⁹ iactura sine tñ eius iniuria, sicē in p̄scriptionibus, et in vsuca pione. De ista triplici vsucapione loquit', l. Jus ciuile. ff. de iusti. et iur.

Justū est qō ex p̄cepto vel suplozis ordinatōe aliqui p̄cessum est. Et sic iustuz est illud qō ordinat iure, l. iuste. ff. de acq̄. pos. Sed iusticia est habit⁹ seu virt⁹ suplozis ad p̄cipiendū bonū subditop̄. Quare ꝛc.

De Ka

Kalende sunt certi dies mensiū, a kalon grece qō est voco la tine. notat in. l. q̄ ante kalendas. et in. l. q̄ eum. ff. de ver. obli. qz p missio talis. Promitto añ kalendas, dupliciter accipi p̄t, scz ante finitas. Et in dubio interp̄tatio dz fieri cōtra stipulatorē. l. verebo. ff. de pac. l. quicq̄d astringēde. ff. de p̄bo. obli. Ergo p̄inde est acsi p̄misisset ante kalendas finitas. Et tūc bñ sequit. quicq̄d p̄misit añ kalendas sit illi similis q̄ promisit kalēdis. Et allegant isti tex. cū rōne p̄missa in argumentū ad testes p̄cordandos quoz̄ aliq̄ deponūt ante guerrā, alij post, vt q̄ dixerūt post intelligant post inceptā, et q̄ añ intelligant añ guerrā finitā. Et hoc fuit dictū Angeli et Jmole. l. si q̄s emptorie sup. j. glo. et doc. l. ij. §. pe. et. l. iij. §. cū q̄d. ff. sicer. pe. p Bar. in. l. j. C. de vsufruc. l. insulā. §. pe. ff. solu. ma. p Jaco. butri. in. l. sed et si possessioni. §. itē si iurauero. Jmo. ff. de iureiur. ī. l. inter stipulantē. §. j. ff. de ver. obli. Jnno. in. c. cū cōtingit. de offi. dele. c. cū tu. et glo. magistralis. in. c. in nra. de testi. Et aliq̄ dixerūt q̄ testes tales ideo p̄cordant ne puniant de falso nō vt probēt, vt p doctores in legib⁹ allegatis. Alij dicūt q̄ cōcordantes vt probēt, vt p glo. in dicto. c. cū tu. Sūt ergo kalēde p̄me dies in q̄libet mēse. dicte a colo. qz antiqui colebāt primū diem mensis. et sic dicunt quasi colendi. Vel dicuntur a p̄bo greco kalo. l. voco. qz romani habebāt p̄cones q̄s prima die mēsis mittebant p terrā dicētes. Vocat vos senator ad nundinas p̄parare vos. De hoc est glo. notabilis in. l. cū sextus. ff. de p̄. sig. q̄ etiaz declarat nonas et idus. de q̄bus vide ī fine p̄mi libri cōputi cirometralis et ī alijs. Itē in fi. li. vj. in glo. j. sup data libri.

De La

Labra sunt imagines que distillāt aquā saliētē scz aque et fistule que salientib⁹ pingit'.

Lanio onis. est macellarius vel beccarius. a laniando sic dictus. quia dilaniat et dilacerat animalia. et p frustra carnes incidit et vēdit. Vel est ille q̄ lanā separat a corp̄e bestiarū et exuit siue discoriat bestias. Et sic dr a lanificio p̄m glo. ī. l. cum delanionis. ff. de fun. instruc. et instru. lega.

Lata culpa est nō intelligere q̄ oēs bñ intelligūt. et nō facere qō oēs faciūt vl' maior ps vel id facere qō nulli vel pauci faciūt. ff. de ver. sig. l. late.

Latitare est se malitiose occultare aio fraudandi creditores suos agere volētes. ff. q̄b⁹ cau. in pos. ea. l. fulcimus. §. q̄d sit latitare. et habetur in glo. c. cōsultationibus. ij. de offi. delega.

Latini sunt vl' dicebantur olim quidam qui ita erant a dñis manumissi vt erant in vita

liberi et gauderēt plenaria libertate in bonis suis. sed in morte serui erāt. quare post obitū eoꝝ nō poterāt succedere parentibꝫ, et ꝯ bona coꝝ tāꝯ seruoꝝ ad dños deuoluebant. Et heredes coꝝ nihil post mortem coꝝ cōsequebant. ꝛ cōtrariā habēt ꝓditionē dedititij, vt supꝫ dictū est in lra D. ꝛ ī desuetudinē abierūt. qꝛ pessima cōditio erat, vñ instī. ō liberti. ꝑsus. Vita latini gaudēt dedititij morte.

Larue sunt deformatōes hoīm ꝓpter appositionē colorīs.

Laudū est snīa arbitri. Et laudare est sententiam arbitralē ferre. Itē laudare dꝛ arbiter in loco vbi cōpromissum est factū. alꝫs non valet laudū. l. si cū dies. §. si arbiter. ff. de arbitris. Sed quō locus accipiat. Dicit Ludo. de roma q ꝓ ciuitate. ꝛ allegat Spe. singulariter ī ti. de arbi. ꝑsi. item q̄ritur an stricte. ꝛ §. sequit. Itē laudū arbitroꝝ non ꝑt rescindi ꝓtextu instrumētoꝝ de nouo repertoꝝ si equiparas arbitramētū trāsactioni. Si aūt vis eq̄parare reductioni appellationis tunc posset sicut in appellatōne in q̄ nō probatū probabo. Dicit Frederi. de senis in cōcilio suo. cc. xxxvij. qō incipit. Petrus testatur.

De Le

Leuis culpa. vt in. §. ꝑterea. q̄. mo. res cōtra. ob. instī.

Leuissima culpa nō est ꝑuidere qō sapientissimus ꝑuidisset. vt posui rem in capsa. ꝛ cuꝫ claue clausi. et credebaꝫ esse clausam claue amota nō ꝓbans an esset clausa. Et similiter de leui. depositariꝰ nō obligat si res deposita pdeꝛ. nisi ꝓtes sic ꝓcuerint. Dꝛ de lata culpa semꝑ tenebit. Et etiā est lata culpa nescire iura ciuilia. l. leges. C. de legib. vbi casus ad litterā. qꝛ oēs dēt scire iura ciuilia. Nō ꝯ excusat dicēs nesciebā q lex ꝓhibebat. Etiā in maleficijs ignorātia crassissima ꝛ negligentia maxia lata culpa est q̄ dolo ꝓparat. Dꝛ casus fortuitꝰ ē inopinatus rei euētus q̄ nullo hoīm remedio ꝑuideri ꝑt. vt. C. de pig. act. l. q̄ fortuitꝰ. ꝛ instī. eo. ti. §. itē is cui. vide supꝫ. Culpa.

Legatꝰ est ille cui certa patria vel ꝓuincia cōmittit gubernāda. vt ī. c. nouit. de appel. Pōt etiā dici legatꝰ quicūq ab aliq̄ ad alios est missus. Aliter. Legatos dicimus eosdēm quos aduocatos vel patronos causarū q̄ in forensibꝫ negocijs ꝑminētibꝫ litigantibꝫ suū ꝑbēt patrociniū. Et no. q tria sunt genera legatoꝝ. Quidā de latere dñi pape mittunt. vt cardinales q̄s appellat ſra tres. Et tales ꝑn̄t absoluere boies suos ꝛ alterius ꝓuincie. in ꝓuincia ꝛ extra. ꝛ eq̄parant ꝓcōsulibꝫ. Alij sunt nō de latere sed datiui illi simplr in legationē mittunt. vt ꝑ lati q̄ tm̄ absoluūt ꝓuinciales. ꝛ in ꝓuincia nō extra ꝓstitutos. Et eq̄parant ꝑsidibus ꝓuinciaꝝ. Tercij sunt natiui. q̄ suarū ecclesiaꝝ ꝓtextu legatōe fungūt. vt archiep̄s cantuarlēs. de q̄ in. c. j. de offi. deleg. li. vj. et tales sunt q̄ttuoꝝ. s. archiep̄s Eboracēs. Cātuarlensis. Remens. et Pisanus. vt no. ī allega. c. j. eo. tīu. ll. vj. allega. Et legatus per litteras de sua legatione fidem facere debꝫ si exigatur. vt. C. de manda. princi. l. vnica Et eius vice fungitur a quo destinatur et vicē alterius gerit. q̄re bonorandus est sicut ille cuius vicē gerit. lxxxix. di. c. vlti. vbi dꝛ. q diacon9 nō dꝛ sedere añ ꝑs byterū nisi locū habuerit sui patriarche. tūc em̄ sic illius locum tenēs honorabit. vt. xciij. di. c. j. Itē legatus generalis ꝑt cognoscere ꝑ simplicez q̄relā. ꝛ ꝑ appellationē de causis subditoꝝ suffraganeoꝝ suoꝝ. vt no. in glo. causę illorum. c. j. eo. ti. Et legatus a latere cōferre ꝑt ecclesias vacātes. si est cardinalis. alꝫs nō. vt no. in. c. j. eo. ti. li. vj.

Legatꝰ ꝓconsulis est cui ꝓcōsul postq̄ ꝓuinciam est ingressus mādat iurisdictionē determinatā ꝛ assignataꝫ. aut q̄cq̄ in itinere morā passus vl necessariā trabēs. vt in. l. a liq̄n. de offi. ꝓcō. ꝛ lega.

Legatū est donatio quedā in testamēto a testatore relicta. instī. de lega. §. j. ꝛ. ff. de legā. l. legatū. Vel est deliberatio hereditatis q̄ testatoꝛ ex eo q̄ vniuersum heredis foret alicui q̄d collatū velit esse. in. l. legatū. ff. de lega. j. Et relinquit legatū nō vt heredi. sed cui placet. vt dicēdo. hoc illi delego vel relinquo. id est dandū dispono Vigebat aūt legatū olim pluribus modis. Q̄dq̄ p verba dicationē his verbis. Ille amodo vēdicat a me illā rem sibi vt suā vt dicat suam esse. et petat vt suā. Q̄dq̄ p damnationē his verbis. Heres meus damnatus esto. id ē obligatus esto hoc illi dare. Quādoq̄ fm quosdam legatur per condemnationē. quando

a testatore aliqd relinquik in penā z in dā
num heredis hoc mō. Si heres me⁹ Titi
am duxerit in vxorē in damnū suū z penaz
centū lego. Ñūqz vigebat legatū p verbuz
sinēdi, bis ꝑbis. Sino illi hāc rē. i. ꝑmitto
illū hr̄e. Si ꝓo res apud illū esset apt⁹ essz
hic mod⁹ legādi vt sineret eū hr̄e qō apud
eū tūc esset. Ñūqz p ꝓceptatōz, s. cū duos vl̄
plures heredes instituit. z alteri eoz ꝑlega
uerit aliqd z hoc idem ꝑceptaret z pre alijs
haberet.

Et nota q̄ legatū regulariter tradik ab here
de z fideicōmissum fere idē est qō legatum,
Sz est dictū fideicōmissum iō. qz olim pen
debat ex fide heredū. Sz mō q̄d iuris ē in
vno idē et in alio.

Legatari⁹ est cui aliqd legatū est, z q̄ legatū
accipit. Et talis p̄t esse testis ī testamēto, vt
insti. de testa. ordi. §. legatarijs. Sic etiā fi
deicōmissarius, vt ibi ōz.

Legare est vltima volūtate testatoris de sin
gulis reb⁹ disponere z legatū ab herede ꝑ
standū alicui relinquere. Et iā legare alia si
gnificatōe est mittere. z sic inde ōr legat⁹. i.
missus, sed cū significat relinq̄re, vcit inde
legatū. Et legare oēs p̄ñt q̄ testamentū face
re p̄ñt, z legari p̄t oīb⁹ illis q̄ p̄ñt heredes
instituī. Itē legari p̄t res testatoris z here
dis, etiā res extranee ꝑsone. Et sic q̄ñqz te
statoz sciebat rē alienā esse, z tūc dz rē illam
emere a dño z tradere legatario, z si dñs vē
dere noluerit debz heres legatario tradere
estimationē. Itē p̄ñt legari fructus futuri,
Itē iura, actōes, et seruitutes, sed nō res q̄
nō est in rerū natura, vt hypocētaurus. Et
ea de q̄bus nō est comertiū vt forū romanū
basilica vel tēpla, z q̄ publico vsui destina
ta sunt. Idē p̄t legatū relinq̄ quibuscūqz ꝑ
bis. aptis tñ z idoneis, vt si dicat testator le
go, dare iubeo, impo. mādo, ꝑcipio z sic de
alijs. Itē relinq̄ p̄t legatū pure in diē z sub
cōditione. Et p̄t testator hmōi legatis ap
ponere cōditionē quā voluerit, qz heredis
institutio est caput z fundamentū testamēti
Et qz sine heredū institutōe nō valet testa
mentū, Ideo multū interest tabellionū de
herede cōsiderare z inq̄rere. Scōo de here
ditatis diuisione. Tercio q̄ p̄ñt z debēt in
stituī. Quarto quō z qualiter fiat heredū
institutio.

Legitime ꝑtes heredū his versib⁹ cōtinenk.

Quattuor aut infra dant natis iura trien
tem, Semissem ꝓo dāt natis q̄nqz vl̄ vltra
Arbitriū sequik substātia certa p̄ris. Quar
ta tibi satis est si sis extraneus heres. Tūc
trebellaris cū reddere cūcta rogaris, Tūc
defalcaris cū ꝑ legata grauaris. De istis
ꝑtib⁹ vide glo. in. c. raynucius, de testa.

Legitimū ōr sex modis. Primo qō nō est ꝑ
hibitū. z sic p abnegationē phibiti vt incel
sio de legitima. Scōo stricti⁹ quicqd est p
missum nō p abnegatōz phibiti. sed p posi
tionē liciti. Tercio in positiuo dignioꝛi. scz
a iure ciuili ꝓcessum capiēdo ius ciuile lar
gissime, p ꝑtorio z oīb⁹ ꝑtibus iuris ciui
lis. Quarto cōcessum a iure ciuili restringē
do vt nō ꝓrehēdat ꝑtorū. sz oēs alias ꝑ
tes. scz senatusc̄ōsulta. p̄ncipū placita. z re
sponsa prudentū. Quinto adhuc plus re
stringendo ius ciuile solū p lege, xij. tabula
rū. Sexto maxie restringēdo solū p. l. xij.
tabularū. excluſis respōsis prudentū z edi
ctis ꝑtoꝛ. ita no. i. l. vnica. C. qñ nō pe. par.
petēti. ac. hec Katho saccus.

Leno est q̄ preciū p ꝓpato stupro accipit. vel
damnatā de adulterio duxit. vel q̄ eā adul
terio subijcit. vel adulterū se facit. vel que
stum de adulterio vxoris accipit. vel q̄ mā
cipia q̄stiaria habet scz qui taberne vel ali
cui negociatōni ꝓponit meretrices vt plus
lucret. Et hic est infamis. vel q̄ vxorē deꝓ
hensam in adulterio in matrimonio retinu
it. vt. C. ad. l. iul. de adul. l. crimen lenocinij
Et in glo. de multis modis lenocinij ꝓcoz
dantie allegank. C. de spect. scen. leno. l. j.
sup lenones. li. xj.

Letamē est sterquilinīū a letando dictū, qz le
tas facit segetes.

Letale idē est qō mortiferū, vñ ōr de aliquo
vulnerato ad mortē. q̄ letale vulnus habz
Et venit a letū. i. moꝛs, vñ. Boleti leti cau
sa fuere mei.

Lex est cōstitutio populi qua maiores natu
simul cum plebib⁹ aliqd sanxerūt. ſm Isi.
lib. v. et dist. j. c. lex est. Et dicit glo. q̄ olim
populus statuit leges. Sed hodie transtu
lit hanc potestatē in imperatorē. insti. de iu
na. gen. et ciui. §. sed q̄ principi. Vel aliter.
Lex est species iuris. z ponitur quandoqz
stricte. scz ꝓ eo quod populus romanus
senatorio magistratu interrogāte veluti cō
sule constituebat. insti. de iur. natu. gen. et

ciui.§.cõstat autẽ. Nã cõsul est qui senator erat ꝛ populũ ꝓsulebat an eis placeret ꝛa statui.ꝛ popul⁹ rñdebat ꝛa. Et etiã sic diffinitur. Lex est cõmune ꝓceptũ viroꝝ prudẽtũ ꝓsultatio delictoꝝ q̃ spõte vel ignorãter cõtrabunt cohertio.cõis reipublice spõsio ff.de legi.l.j. Qñq̃ ponit large.p oĩ rõnabili statuto Vñ etiã dr. Lex est sanctio sancta iubẽs honesta.pbibẽs ꝓtraria. q̃ sumit ex lege greca.ff.de legi.ꝛ senatusco. Lex etiam qñq̃ dr ꝓsuetudo.j.q.j.c.ij. Qñq̃ rõ.j. dist. cõsuetudo. Qñq̃ ius scriptũ siue ꝓstitutio quecũq̃. Qñq̃ cõstitutio ciuilis tm̃. Et q̃lis debeat esse lex habet in.c. erit.lij. dis.v. dr. Erit aũt lex honesta iusta.possibilis �means naturã ꝛ patrie cõsuetudinẽ. loco. tẽpori q̃ cõuenies.necessaria.vtilis ꝛ manifesta.ne aliquid p obscuritatẽ in captione cõtineat. Et ibidẽ in.c.sequẽ.§.leges.dr.q̃ nõ est iudicandũ de legibꝫ sed ꝛm ipas. Et leges instituunt cũ promulgant.ꝛ firmant cũ moribus vtentiũ cõprobant. Nã lege non tota pspecta inciuile est iudicare vel rñdere.ff.ꝺ legi.l.inciuile. Et leges ipe canones sacros imitant.in aucten.de eccle.ti.§.j. coll.ix. de iudi.clerl.c.j.de iura.calũ.et.c.j.de no.ope. nunc.vbi subdit.sacroꝝ statuta canonum principũ cõstitutionibus adiuuant.ꝛ sic econuerso in materia ciuili ius canonicum cedit ꝛ imitat. Lex alia priuata.alia publica. Lex publica est q̃ a sanctis patribꝫ scripturis est ꝓfirmata.vt lex canonũ. Lex priuata est q̃ ex instinctu spũssancti in cordibꝫ fideliũ est scripta.scz charitas q̃ dignior est prima.xix.q.ij. due sunt.

Legũ auctores seu inuẽtores ponunt dis.viij c. Moises.et.c.fuerunt. vsq̃ in fi.dist.eiusdem. vbi dr. Moises gentis hebree prim⁹ omniũ diuinas leges sacris litteris explicauit. Foroneus rex primus grecis leges iudiciaq̃ cõstituit. Mercuri⁹ trimegistus prim⁹ egiptijs leges tradidit. Et dicit glo. q̃ dr trimegest⁹ ꝓpter tres potẽtias. eloquẽtiam.scientiã.ꝛ virtutẽ. Solon prim⁹ legel athenienslbꝫ edidit. Licurg⁹ ꝑmus lacedemonijs ex appollinis auctoritate cõfinxit. Numa pompili⁹ q̃ romolo successit ꝑmus in regno leges romanis edidit. Deinde cũ populus seditiosus magistratus ferre non posset.decẽ viros legibus scribendis creauit.qui leges ex libris Solonis de greco in latinũ sermonẽ translatas duodecim tabulas exposuerũt. Fuerũt autẽ hi decem viri. Aplius. Claudius. Genicius. Veteri⁹. Iulius. Manili⁹. Sulpiti⁹. Sextus vel Sextigius. Curacius. Rumelius postumius. Hi decẽ sunt electi ad scribẽdas leges ꝛm Jsi.li.v.etbimo. Leges aũt in libris prim⁹ cõsul Pompeius redigere voluit. sed nõ g seuerauit ob trectatoꝝ metu. Deinde cesar scz Iulius cepit idem facere.sz añ interfect⁹. Paulatim autẽ antiq̃ leges vetustate atq̃ incuria oboleuerũt. quarũ ꝛ si iam nullus vsus sit.noticia tñ necessaria videt ꝛm Jsi. li.v.etbi.ꝛ.c.ij. dist.vij. vbi glo.dicit causaꝫ quare noticia illarũ legũ est necessaria. Et est vt sciat causa q̃re tollant. C. de cadu.tol. l.vnica.q ꝛ papa arguit etiã ex abrogato iure.c.nouit.de iudi. Vel ideo noticia talium est necessaria vt reprobẽt maledicta.xxxvij. di.legim⁹.ꝛ.c.q̃ de mensa.

Leges noue.ꝛ legũ codices.et a quibꝫ cepe runt.habet.c.fuerũt. pall.dũ dicit Jsi.vbi supra. Noue aũt leges a Cõstantino cesare ceperũt.ꝛ reliq̃s succedentibꝫ. Erãt q̃ mixte ꝛ inordinate. Postea ꝑo Theodosi⁹ minor august⁹ ad similitudinẽ gregoriani hermogeniani codicez factũ ꝓstitutionũ a cõstantini tpibꝫ sub ꝓprio cuiusq̃ imperatoris titulo dispositi.quẽ libꝝ a suo noie theodosianũ vocauit.

Leges q̃bus non vtimur quõ fuerint facte. Reqre.ff.ꝛ instl.de exhereda.libe.p totũ.et in multis passibꝫ. Nã vt dr di.ij.c. queda. Leges quedã dicunt ab his q̃ cõdiderunt. vt cõsulares Tribunicie. Julie. Aquilie. Cornelie. Et ꝑcipue lex pompeia.lex papia a Papio.al's.papiniana a papiniano. lex falcidia.et ꝙplures alie de q̃bus infra. Quedã etiã dicunt a locis.vt lex rodia ꝛ cõ similes.

Lex aquilia loquit in eo casu cũ quis culpa sua alicui damnũ dederit. veluti equũ.seruum.vel aliud aial occiderit vel vulnerauerit.seu vestẽ suã sciderit.aut in illis rebus damnũ dederit. Et in hac lege venit culpa leuissima.vt si q̃s ex alto se ꝑcipitauerit et sup aliũ ceciderit tenet lege aquilia. Casus ꝑo etiã occidentẽ excusat.insti.de le.ac.§.in iuria. Et si putator ramũ dejecerit ꝛ nõ proclamauerit.ꝛ sic aliquẽ occiderit tenet ea.l. sz ñ tenet lege cornelia de sicca.i q̃ venit tñ

dolus.ff.ad.l.aq̃l.z ad.l.cornel'.de sicca.re quire sup̃. Actio legis aq̃lie.

Lex commissoria ꝓprie nō est lex necz senatusconsultū.sz poti⁹ pactū.et hz locū cuz ita vēditor ꝙuenit cū emptore.vt si ñ fuerit solutū p̃cīū totū vel ps cū q̃dā p̃cio statim soluta est.vt in tali dievel tpe sit res inempta vel inuendita si dictū sit vt redeat possessio vel dominiū ad venditorē. Tale aūt pactū nō hz locū in pignoribz sed in emptōibz.vt ff.pe.l.ꝙmiss.l.vlti.z.l.si fund⁹. Et q̃ res ōr inempta ita accipit. Si vēditor inemptaz esse velit cui⁹ causa id cauet al's fraudaret vēditor si exusta villa i ptāte emptoris essz nō dādo pecuniā inemptū facere fundum. lex est in.l.ij.ff.eo.ti.

Lex cornelia de falsis penā irrogat his q̃ falsum testimoniū dixerūt vl' falsum testamentū vl' aliud q̃libet instrumentū scripserūt. aut sigilla uerūt.aut al's falsum ꝙmiserunt puta in moneta vl' mēsura. Et est dicta lex cornelia a cornelio inuētore. Dicit etiā testamētaria.z el⁹ pena i seruos ē vltimū supplicīū.in liberos ꝙo deportatio.instl. de pub. iudi.§.itē lex cornelia.de fal.

Lex cornelia de siccariis loquit de his q̃ dolo malo interficiūt scz telo l' iactu furtiue.et hmōi. Vel etiā ōr lex cornelia de veneficijs a veneno.puta qñ q̃s alīū interfecit veneno.aut magicis suffurrijs vel incantatōibz. vl' qz mala medicamēta publice vēdidit.et ōr de siccariis a sicca acuta vl' cultello.eo q̃ significat ferrū vel cultrū.vt instl.de pub.iudi.§.siccariū aūt. Vñ dicit glo.ibidē. q̃ sica est cultell⁹ vtriq̃ incidēs quē portāt pegrini q̃q̃ i baculo q̃dā.ita q̃ nō patet.vñ ꝓsus. Est sicca mucro latens siccarius idē vocatur.

Lex.xij.tabularū fuit origo tot⁹ iuris ciuil'. fm glo.instl.de iur.na.gē.z.ciui.§.ex ñ scripto.in ver.origo.ff. de ori.iur.l.ij.§.j. Et ōr lex scripta in.xij.tabulas. Quarū decē a ciuitatibz athenensiū z lacedemoniorz a decem viris fuerūt allate. Et due ad illaz declarationē p eosdē decē viros postea additē. vt dicē glo.in ꝙ. decē viros.§. deinde.ca. moises.di.vij. Ad eā enī leges ꝓpter discordiā plebeiorz cū nobilibz fere p.xxx.annos i desuetudinē abijssent creati fuerūt decē viri q̃ trāstulerūt leges grecorz in latinū.z eas in decē tabulis eburneis scripserūt. Et hi decem viri postea videtes illis decē tabulis mltas leges deesse.accepta ptāte corrigēdi diminuēdi.interpretādi.addēdi.z supplēdi duas alias tabulas addiderūt. Et deinde dicta est lex.xij.tabularū. Postea cū p̃dicti viri sibi magistratū vsurparūt a populo fūt creati.z sic cōsules sunt facti.q̃ senatusconsulta cōposuere.postea ptores ꝙstituti sunt qui edicta ptorz fecerūt. Et lex.xij. tabularz sic ōr.et hoc nomē olim accepit cuz romani iura penes se nō habuerūt sed essent penes grecos. Ipi leges scriptas desiderantes a grecis miserūt nūcios ad grecos q̃ supplicarēt eis vt iura traderēt romanis. qō greci rennuerūt. Ditētes greci ex eis sapientē quendā.vt exploraret an digni essent romani legib⁹.q̃ cum romā venisset. romani excogitātes q̃d fieri poterat.quendā stultū ad disputandū cū greco posuerūt.vt si pderet derisio esset. Grecus nutu disputare incepit z leuault digitū vnū.significās q̃ vn⁹ esset de⁹. Sed stultus credēs q̃ vellet eum vno oculo cecare.duos eleuault digitos.s. indicē z mediū.q̃ etiā ad iuramentū necessarium leuant.et cū eis etiā pollicē sic natura liter euenit q̃si grecū cecare vellet vtroqz oculo. Grecus aūt credidit q̃ trinitatē ostenderet. Itē grecus apertā manū extendit.vt ostēderet oīa nuda deo. Stult⁹ aūt timens alapā seu maxillatā sibi dari. pugnū clausum q̃si repcussurus leuault. Grec⁹ intellexit q̃ de⁹ oīa clauderet palma. Et sic credēs romanos dignos legib⁹ abūt et decē viris discretis a romanis electis.q̃s greci dignos iudicauerūt.leges impetrauerūt Et sic greci tradiderūt ipis decē tabulas eburneas i quib⁹ cōtinebat tā ius scriptū qō in ciuitate athenarū frequētabat. q̃s nō scriptuz qō in altera ciuitate scz lacedemoniorz erat in vsu. Postq̃s vero isti decē viri fuerunt sic cū decem tabulis reuersi ab ipo populo romano habuerūt potestatē sup illas decē tabulas examinādi.addēdi zc. vt supra de boc i glo.l.j.ff.de origi.iur.

Lex falcidia dist.ij.ca.quedā.in fi. pbibet ne q̃s in testamēto plus extraneis legare possit q̃s vt quarta ps sit heredib⁹ data. Dicit aūt falcidia a Falcidio tribuno auctore. vl' fm Azo.dicta est a fabre falce.id est a diminutione.qz iam in primo singularibus relictis resecat legata.vt falce resecanē segetes

Nam olim licuit cuilibet totã hereditatez suã alteri relinquere: Sed postea falcidiaꝰ statuit q̃ quarta ꝑs hereditatis deberet relinqui heredibꝫ legitimis ꝛc̃. vt supra de F Triplex est falcidia, vna debita iure nature. alia iure institutõnis. Tercia ꝺr quarta trebellianica q̃ cõperit heredi instituto qui rogatus est hereditatẽ alij restituere, ꝺi. ij. c rũsa. de testa. c. raynucio, et. c. raynald.

Lex fauia de plagiarijs eos ꝓsequit q̃ liberos aut seruos vel filios alienos ab vrbe vel de vna puincia ad aliã subducũt ꝛ eos vendũt fraudulenter inscijs dñis ꝛ patribꝫ suis. vt. ff. ad. l. fal. de pla. l. j. ꝛ. l. lega. ꝛ. l. eũ

Lex fusia. alꝫ susia. vl̃ suffia canina nõ ꝑmittebat in testamẽto manumissiones fieri. nisi vsq̃ ad certũ modũ vl̃ numerũ seruoꝝ. licet inter viuos sit. sz bodie ista sublata est ꝛ ml̃to magis hoc liceret i vltia volũtate. Et ꝺr canina forte a q̃dã inducta q̃ canis vocabatur. nã canis naturã seruabat q̃ stat i palea quã nec sibi bñ ꝑt. nec alij fauet vt sit cõsonãs rei nomẽ. instl. de dona. ℌ. est ꝛ aliud. Talis ℊ moriebaꝫ tãq̃ canis. qz ñ poterat tenere ꝯuos. nec libertatẽ patiebaꝫ eis dari instl. de. l. fusi. c. tol. in glo. j.

Lex belyascẽtia dediticioꝝ est de lata libertate. de q̃ instl. q̃ ꝛ qui. mo. manumit. nõ pos. ℌ. cadẽ lege belyascẽtia. q̃ dño minori. ex. annis nõ aliꝫ manumittere ꝑmittit. quã si vindicta. l. ꝟga ꝓtoris apud ꝯsiliũ. l. apud locũ cõsilij sup hoc iusta cã manumissionis approbata fuerit manumissi. vt ibidẽ tex. inqt

Lex iulia de adulterijs ꝛ stupro ꝓsequit adulteros. ꝛ eos q̃ sine vi ꝟginẽs. viduas. aut honestas aut honeste viuẽtes corrumpũt aut violãt. Et nõ solũ temeratores aliaꝝ nuptiarũ gladio punit. sz eos q̃ cũ masculo nephãdam libidinẽ exercere audẽt siue nõ verent instl. de pub. iudi. ℌ. itẽ lex iulia. de adult. et ibi ꝑ totũ de legibꝫ hic positis. quia publica iudicia sunt.

Lex iulia de ambitu punit eos q̃ ꝑ ambitus seu ambitõz muneribꝫ datz ad honores ad officia publica accedũt seu succedũt. ꝺ q̃ instl. de publ. iudi. in. ℌ. sunt ꝑterea. in glo. et in. l. j. ff. ad. l. iul̃. de ambi.

Lex iulia lese maiestatz eos punit q̃ in ꝓncipem aut in rẽ publicã aliq̃d ꝓmittũt ꝛ machinant. Et est ꝯ tales statuta pena capitalis. Itẽ q̃ vsq̃ ad q̃rtã ꝑgenie ñ succedunt nati ab eis nisi ꝑ principẽ dispẽset cũ eis. et sic pena eiꝰ aie amissionẽ sustinet. vt. C. ad l. iul̃. maie. l. quisq̃. et instl. de publ. iudi. ℌ. publica aũt.

Lex iulia repetundarũ loq̃t de his plecteꝺijs q̃ tpe administratõis aliq̃d acceperint vt indicarẽt vl̃ nõ iudicarẽt. vl̃ aliquẽ i vincula deiecerẽt vel nõ. Ad hoc eñ cõperit vt datum reseruet. ꝛ q̃ alter puniat Ultra ꝫ etiã cõperit ꝯ eosꝺẽ illis q̃ ab ipis aliquã violẽtiã passi sũt. vt si coactꝰ fuerit q̃s a talibꝫ ꝛẽdere rẽ suã minori ꝑcio q̃z valebat. et in silibꝫ casibꝫ. ff. ad. l. iul̃ repe. l. j. ij. iij. et. v.

Lex iulia de residuis. punit eos q̃ officiũ publicũ aut administratiõz habuerũt. Et tpe administratõis sue publicã pecuniã quã acceperẽt i q̃cũq̃ negociũ erogandã retinuerũt ꝛ ñ erogauerũt. Vl̃ q̃ rẽ publicã quã acceperũt tradendã in cõi erario nõ reposuerũt ibidẽ. sz penes se furtiue ꝛ dolose retinuerũt. vt. ff. ad. l. iul̃. pecu. l. ij. ꝛ. l. iij. ℌ. lege.

Lex iulia de vi publica punit eos q̃ vim cuz armis fecerũt vl̃ intulerũt. ꝛ ẽ pena deportationũ. vt instl. de pub. iudi. ℌ. itẽ lex iulia.

Lex iulia de vi ꝑuata pũit eos q̃ sine armis vim inferũt in publicatõe tercie ꝑtis bonoꝝ. Vl aũt vi raptꝰ ꝟginis. viduę. l̃ sanctimonialis. aut alꝫ fiat. facientes ꝛ opẽ flagicio dãtes pena capitis punitur. instl. de pub. iudi. ℌ. itẽ lex iulia. de vi ꝑiua.

Lex iulia norb. loquit de latina libertate. vt instl. ꝺ liber. ℌ. libertinoꝝ aũt.

Lex iulia de annona. ꝯpetit ꝯ illũ q̃ facit vel ꝓcurat annonã fieri cariorẽ. qz in ꝫ legitur respublica. vt. ff. ad. l. iul̃. de anno. l. ij.

Lex iulia peculiatꝰ. cõpetit ꝯ illos qui pecuniã vl̃ rẽ publicã. vl̃ sacrã l̃ religiosam furãt pena vt. ℌ. vt instl. de pub. iuꝺ. ℌ. lex iulia.

Lex iulia mistellia. alꝫ vistellia ꝫ locum q̃ marit⁹ relinqt vxori i testamẽto aliq̃d sub certa ꝯditõe si alteri nõ nupserit. ꝛ ꝯditõne nõ ꝟuata ij teneꝝ heres dare relictũ ꝑ istam legẽ. Et q̃lẽ facẽ cautõz vide i aur̃. cui relictũ C. ꝺ indict. viduita. ꝛ. l. iulia mistel. tol. et. l. j. ibidem.

Lex ortẽsia lata. l. facta. et a rege nomẽ sortita ẽ q̃ eã statuit ꝛ fecẽ. q̃ ꝯcordauit iter plebẽ et ꝓl̃m ꝛ ꝓncipẽ. q̃ ꝯstituit vt nõ min⁹ aut plꝰ valeãt plebiscita q̃z lex ꝓl̃i. de q̃ instl. de iur. na. gẽ. ꝛ ciui. ℌ. sed ꝛ plebiscita.

Lex papia patrũ ꝯtinet ꝑmia ꝑ suscipiẽdis

liberis. Et ōr a Papio auctore. Alias papintana a papiniano auctore. vide de ħ instī. per q̄s p̄so. no. ius acquī. in. §. sanctum etenim.

Lex pompeya de patrocidijs. alīs parricidijs punit eos q̄ patrī aut matrī. aut auo pauo. aut alteri de ꝯsanguineis aut parentib⁹ suis mortē inflīgunt. Et statuit illa lex penaz acerrimā. q̄ tales ī culleo. ī. corio bulito cū suanī. in q̄ ponaī vipa cū simea canet. gallo gallinatio z in marī vicino sic p̄ficiantur vel in flumīe p̄pinquo si mare nimis remote fuerīt. De his oībus no. instī. de pub. iudī. §. alia deinde.

Lex populī anthomastici ōr lex per excellentiam.

Lex publiciana dicta est a publiciano p̄tore auctore. Re. sup̄ actio publiciana.

Lex rodia de iactu. subuenit bis quoz mercēs cā cōis p̄iculī euitādī electe sunt. z p̄ter iactū nauis salua facta est. Quib⁹ daī actio cōtra magistrū nauis. vl̄ eos quoz merces sunt salue. Et ōr rodia ab insula rodo. alias rodiis in q̄ antiquit⁹ plurīū fuit vsus mercatoz. Et dicit glo. hec intq̄ssima est. s. q̄ patientib⁹ naufragiū oia auferunt inhabitatores. vt. l. modestin⁹. ff. eo. ti. Qui de aūt excōicati sunt hac lege vtentes. vt di. ij. c. q̄dam. et sequen.

Lex satyra est q̄ de plurib⁹ sīl̄ loq̄ī reb⁹. dicta sica copia rerū z q̄si a saturitate. Vñ z satira scribere. ē poemata varia ꝯdere. vt Oratij. Juuenalis. p̄sij z̄. dis. ij. c. satira: Et fm

Lex atilia loquīt de ꝯmissione tutele ī puīnis z p̄sidib⁹ earū rome p̄carlo vrbanī z maiozī gte tribunoz plebis. de q̄ vide instī. de atilia tu. p totū.

Lex vitelia loquīt de liberto appetēte ea q̄ ingenuis tm̄ ꝯpetūt. puta honozes z dignitates asserēdo se ingenuū ee. De q̄. ff. ō sta. ho. l. ingenuū.

Lex viarū ōr solitaria excellēcia.

Lex municipalis ōr quā alīq̄ ciuitas cōstituit sibi. Et est ius ciuile. instī. de iuī. na. gen. et ciui. §. j. in tex. z in glo.

Lex canonica appellaī diuīa. c. nimis. de iudī. reiuī. z. c. j. de iura. calū. Et lex ciuilis ōr lex būana. c. ij. de p̄scrip. li. vj. Pōt tm̄ ius canonicū etiā dici lex būana. q̄ sunt ī eo multa ab hoib⁹ statuta. ī respectu aliozum iurīū ciullīū dicaī lex diuina. Silr lex ciuilis pōt dici diuīa aliq̄ respcū. imo sacra ōr. z p ipaz q̄s religiosus efficīt. vt. C. de legī. z ꝯstī. l. leges. Quare ipatoz ōr religiosissim⁹ in phemio instītutionū. vide. c. q̄ iure. di. viij. et. l. fi. C. de p̄scrip. lō. tē. Et Archi. ī ꝑbo. būane. c. fi. de p̄scp. li. vj. vbi ōr q̄ leges diuinitus p oza p̄ncipū sūt. pmīgate. t vj. q. iij. nēo vj. q. iij. ipatoꝛes. Et aliq̄n vocāī leges publice. iij. q. v. c. de accusatōib⁹. Aliq̄n leges exteroz vl̄ leges seculi. vt ibidē. Sed canonice diuine dicunī. iij. q. v. q̄ suspecti Et in iure canonico z legib⁹ q̄libet studere deberet. q̄ nō p̄mittūt quēq̄ in eis p̄tū in paupertate viuere. vel in anxietate moī. vt in q̄t iurisc̄onsultus. in auī. de here. z fal. §. fin. col. j. Et in phemio. ff. vbi dicit tex. legum oratores ditissimi efficiunī. §. nos ꝑo. z gl. in ꝑ. ditissimi. ponit ꝑsius. Dat gallen⁹ opes et sanctio iustiniana. Et alīs paleas. vt supza de A. in dictione ars.

Legl⁹. req̄. sup̄ homagiū legiū.

De Li

Libell⁹ pluribus modis accipīt. vt no. Spe. in tracta. libelloz. Q̄nq̄ em̄ ōr pu⁹ liber vl̄ codicill⁹. vl̄ cedula in q̄ actor cām z actionē exp̄mit. Et ē duplex. q̄dā est accusatōis. z ille in criminalib⁹ locū hz. Et q̄dā ꝯuentōis z ille in ciuilib⁹. vt est glo. vnica. in pn. c. j. ō libel. obla. Et dñt plura ꝯtinerī ī libello. vt in his ꝑsib⁹ ꝯtineī. Quis q̄d corā q̄. quo iure petaī z a q̄. Recte cōposit⁹ q̄sq̄ libellus habeī. Nā libell⁹ ꝯuentōis dz ꝯtinere nomen actoris. s. q̄s sit q̄ ꝯuenīat. Et q̄d petatur. s. rē q̄ petīt. Et nomē iudicis. s. corā quo agīt. Et ius q̄ res petīt. z sic cām petēdi. Et nomē rei. s. a q̄ res petīt. Et iā tp̄s z dies in q̄ libell⁹ daī. Sed ī libello accusatōis ꝯtinerī dñt nomē accusatoris. nomē rei z iudicis. z crimē de quo agīt. Et q̄nq̄ p̄sona cuz qua crimē ōr cōmissum. et loc⁹ in q̄. z dies accusatōis. pfessio accusatōis corā iudice z mensis in q̄ crimē est cōmissum. Sed dīer borā ibi ponere nō est necesse fm Hof. Q̄nq̄ z scdo ponīt p pane azimo seu subcinericio. vt. C. ō epi. audi. l. iudices phi. tex. inq̄t q̄ incarceratis ōr victualis substātia minīstrari vl̄ tradi libellis duob⁹ aut trib⁹ diurnis. Et dic ibi glo. i. panib⁹. a libū libi. l'a libā libe. q̄ō est panis albus vel subcinericeus

Et sic libellus est diminutiuū. Uñ dr. puer noluit libellū a sacerdote accipe. in aut. ibi allega. Oñq; t tercio capit p pcibꝫ pncipi oblatis. C. qñ libel. pnci. obla. fac. litē. cōtesta. Quarto p iudice delegato. ff. de offi. cōsul. l. nec quisq;. Quinto p scriptura demandatoris. Sexto p scriptura recusatōnis. Septimo pro scriptura quā vir dat vxori quā repudiat. et illa dr libell⁹ repudij. Octauo p scriptura appellatōis. ff. de appella. l. j. Nono p scriptura quā iudex dat appellanti. scz apostol⁹. de appel. c. cordi. li. vj. Decimo pro scriptura infamatoria. q̄ dr libellus famosus quā nullus scribere debet nec dictare sub pena capitis. fm leges. Pro prie tñ libell⁹ est scriptura agētis q̄stionem cōtinens t futurā actionē depromēs. Et dicit Ly. q̄ est breuis scriptura intentōz actoris vl accusatoris ꝓtra reū clare deprome. Et sic libell⁹ nō dz esse ꝓbosus velutes superfluis. nec obscur⁹. nec alternatiu⁹. qz alternatiua ponit obscuritatē vt no. in glo. iij l. si in rē. ff. de rei vēdi. Est tñ libellus incertus admittend⁹ vbi incertitudo prouenit ex facto aduersarij. iuxta no. in. c. significantibus. de libel. obla. Et q̄ q̄nq; libell⁹ alternatiuus admittat. nota ibidē vicz de ꝓsuetudine. nūq; tñ de rigore iuris. insti. de act. §. sunt t alij. als. §. sed iste quidē t ea q̄ sunt consuetudinis obseruant. ff. de edil. edic. l. q̄d si fugitiuus. §. apud labeonē. t melius eo. ti. qō si nolit. §. q̄ mancipia. t glo. i. c. abbate sane. de re iudi. li. vj. in glo. ver. dñi vl q̄si. q̄ est elegantissima t aurea dicenda. Vl sic. Libellus est breuis mēbrana actoris petitionē t causam ꝓtinēs t actionē cōplectēs Dicit aūt libellus a libro diminutiue propter sui breuitatē. sic̄ codicill⁹ a codice fm Spe. i ti. de libel. ꝓcep. in pn. vl dr a libra. id est iustitia. Uñ iudex dz stateram eq̄ lance ministrare. xl v. di. ois. xxiij. q. j. nō offeramus. t. c. abbate sane. de re iudi. li. vj. i. §. pfatus ergo. t. c. j. eo. ti. li. vj.

Libell⁹ repudij. Reqre repudiū.

Liberalis cā est qñ pncipaliter mota q̄stione ab alīq dr alicꝫ seu alius suus seru⁹ esse ipe ꝓ ꝓtendit se esse liber. Si ꝓ cōfiteat se eē seruū nō actoris sed alterius. nō est cā liberalis. sed est cā dominij. et causa hic ponitur p iudicio.

Liberi sunt qui ex ingenuis nascunt. Fiunt aūt liberi qui manumittunt. Et dicunt alibertate. Et sunt filij t filie t ceteri oēs in recta linea descendētes vsq; ad trinepotes. t vlterius dicunt inferiores seu posteriores. Sili parētes dicunt oēs ascendētes p paternā seu maternā ꝓgnationē nobis ꝓiuncti vsq; ad tritauū. Et vlteri⁹ dicunt superiores seu maiores. Appellatōe ergo liberoꝝ intelligunt nepotes ex filijs t alijs descendentes. ff. de ꝓ. sig. l. liberoꝝ. Et hoc ex maiculis. Dz appellatōe filioꝝ regulariter cōprehendunt nepotes. insti. q̄ da. tuto. pos. fi. et est glo. sup ꝓ. liberi. i cle. vnica. ó bapti. facit glo. j. i. c. in pñtia. de ꝓba.

Libera. hec dictio significat posse fieri libere qō mādat. Nō tñ significat vltra mandatū generale. Et sic nō viderent cōcessa q̄ requirūt mandatū spāle. t ꝫ de vsu cōi. licz secus ex significato attēto de iure scripto. Tūc ei significat posse fieri qō sine mandato spāli nō fieret excepta denotatiōe. l. procuratoris cui generaliter. ff. de procu. iuncta. l. filij⁹. ff. de dona. Significat ē q̄ posset alienare qō ñ possit procurator cui est ꝓcessa generalis administratio nō exp̄sso ꝓbo libera. cui⁹ significatū addit t opat. Nō aūt significat donationē. qz donatio ex natura est gratuita. vñ no. fm Bar. in. l. q̄ rome. §. calimach⁹. ff. de ver. ob. Uerbū libera i illo tm opat ad qō refert. verbū gra. dicedo. Ex cōstituo te procuratorē ad agendū t defendendū lite ꝓtestādam dās t ꝓcedēs liberā potestatē ꝛc. non videt ꝓcessa administratio cause. iz solū instantie. qz hoc ꝓba importāt. Et de causa ñ pñt trāsigere iz solū de instātia. Item ibi. Ex cōstitui procuratorē ad recipiendā solutionē dans ei liberā potestatē q̄ pt prorogare terminū. facit de procura. q̄ ad agendū. li. vj. t l. duo. ff. de admini. tuto. Item de ꝓbo. plena. l. si procurator. §. q̄ si plenā. C. de procura. Item si domin⁹ cōcessit q̄ procurator possit qō ipe dñs. licet nō expressit verbū. libera. vel plena potestate. l. creditoꝝ. §. luculus. ff. manda. Idem si dominus promisit ratum habiturum quicquid per suum procuratorem actum fuerit. l. j. ff. de procuratoribus.

Liberatio sumit pro dispositione liberatoria. t significat diuersimode. Naz ibi testator legat debitori suo q̄ solus est liberatus significat q̄ debitor agere possit ꝫ heredes

vt eũ liberet p acceptilationẽ.l.iij.§. nũc de effectu.ff.de libe.lega. Quia qñ testator dicit.volo liberari.vel lego liberationẽ. significat q̃ vult ab herede liberari ex cõi mõ intelligẽdi. Itẽ ibi. Duo sunt rei pmittendi q̃ tenent ad idẽ debitũ q̃libet insolidũ. testator legat vni liberatiõz.significat q̃ ille possit agere ꝯra heredẽ vt liberet̃ p pactũ. Sz alter nõ liberat̃ nisi ille vn⁹ liberaret ex matori vi.vicz acceptilatõe.nã tũc etiã alter liberat̃.sic̃ acceptilatio capit̃ p tali solutõe q̃ vno soluẽte alter liberat̃.sec⁹ in pacto. Sz certe pactũ liberatõis in simplici rõne valz tm̃ sicut acceptilatio. Itẽ duo sũt rei pmittendi socij vni legata est liberatio.significat q̃ ille cui⁹ nomẽ ascriptũ nõ est habeat̃ p legatario. Et sic agere ꝓt vt liberet̃ sic̃ ille qui notatus est. Et hoc si testator ei.puideret evoluit qõ pbat̃ ex similibꝫ cõlecturis sufficienter.qz in ꝯtrahendo socij sunt. Et intellige socios fm Bar.q̃bus oẽ lucrũ z damnũ est cõmune in illo debito. Itẽ ibi duo sunt rei pmittendi nõ socij facti debitores ex pecunia q̃ puenit ad vtrũq̃.vel ꝯuersa est in cõmunẽ vtilitatẽ.testator legat liberatõz vni nõ liberabit̃ p acceptilationẽ sed p pactuz. Et istud pactũ pficiet etiaz alteri in ꝑte seu medietate debiti. Et sic intellige qõ no.glosa in.§.nũc de effectu.palle. Cõclude ergo. aut sunt socij z liberatio fit p acceptilatiõz. Et sic facta vni pdest etiã alteri. Sz iste alter nõ legatarius nõ ꝑt agere nisi vbi testator ei puidere voluit. Aut non sunt socij.et tunc liberatio fit p pactũ de nõ petendo et pdest alteri immediate vt in altera medietate tm̃ cõueniat. Itẽ nota q̃ pactũ factum vni pdest alteri.put actũ est.z nõ alias.naz si est actũ ius ex eo q̃ri tm̃ illi cui fit illi q̃rit tm̃. Si vero actũ est ius q̃ri vtriq̃.tunc q̃ritur vtriq̃. In dubio ꝓ o pactũ factum reo pdest fideiussori. Sed nõ pactũ factum fideiussori ecõtra pdest reo.nisi vbi fideiussori fit acceptilatio.et ꝓncipalis obligat⁹ est re. Quia tunc hec acceptilatio respectu ꝓncipalis cõtinet pactũ.qõ sibi pdest lege z p tm̃ dici q̃ ꝓncipalis liberat̃ ipso iure.qz hoc fit p cõsequentiã.vt ibi nota. In acceptilatione aũt si fit principali pdest fideiussori. Facta aũt fideiussori prodest ei tm̃ si hoc actũ. In dubio prodest ꝓncipali licet nõ sp prout no.in.l.si q̃s reũ.de libe.lega.z finaliter cõcluditur q̃ liberatio vni ꝑsone i vna re vel in vno debito ad aliã ꝑsonã.aliã rem vel aliud debitũ extẽdit̃. Si ꝑ disponentẽ q̃uis pbabili medio voluisse significat̃. Et liberatio generalis nõ ꝓpbendit q̃ ibi non cõtineri aliq̃ mediũ ꝓcludit. Et liberatio cõcessa spãliter generaliter inter viuos z vltima volũtate ꝓcat qõ significare qõuis medium pbabile declarat.

Libertas est res spũalis.et ideo põt venire i cõmutationẽ cuz alio spũali.de re. pmu.c. ad q̃stiones.z de ser.nõ ordi.c.null⁹ in glo. vlti. Itẽ libertas est naturalis facultas ei⁹ qõ cuiq̃ facere libet nisi qõ vi aut iure pbibetur.insti.de iur.gso.in ꝓn. Et hec facultas q̃uis late pateat.tm̃ ei qñq̃ resistit̃ de facto.vt qñ nõ possum⁹ qõ desideram⁹.vel de iure.vt qñ nõ facere furtũ aut rapinam prohibemur.

Libertas latina fuit libertas q̃ habebat q̃ si moreret̃ ille cui dabat̃ libertas. tũc tenuit. sed si supuixit tunc nõ tenuit.sed hodie est correcta per.l.j.C.de la.lib.tol. Reqre supra latini. Et dicebat̃ latina p similitudinem. Nam vt romani nomiati sunt qz romanis subũctiebant̃ et incolumes mittebant̃. licet fm rem latini vel romani nõ essent. Et illa libertas latina dicitur cum nõ esset vera libertas.

Libertas dedititia. Re.supra dedititia.

Libertas fideicõmissoria est quã testator directe nõ voluit cõpetere.sed p manumissionem alterius cui⁹ fidei hoc cõmisit.s. vt manumitteret.

Libertas testamentaria est que ex ipo testamento directo cõpetit.vt.C.de testa.ma.in ꝓn.in glo.

Libertas vindicte est q̃ fit p vindictã.C.de vin.liber.in ꝓn.glo.

Liberti siue libertini sunt q̃ ex iusta cã a seruitute manumissi sũt. Nec est inter eos differentia.licet q̃dam minus prudẽter dicũt libertinũ esse filiũ liberti.vñ libertus me⁹ vel libertin⁹ dr ille q̃ seru⁹ me⁹ fuit sz manumissi eũ. Et ego ipi dicor patron⁹. de q̃ supra. in seruitute.insti.de liberti.

Libertus abortiuus est q̃ in testamento ei⁹ qui abortus est.id est mortuus manumittitur.

Libertus assignatitij⁹ est quẽ patron⁹ ei⁹ ex

liberis suis esse velit ipm assignauit.

Librarij est q̃ in libra apponẽdo põdera causas rerũ determinat, vel est libros vendẽs et custodiens.

Libripẽs idẽ est qõ librarius. de q̃ glo. instl. de testa. ozin pn.

Liberatio sumitur pro dispositione liberatoria et significat diuersimode, vt supra habetur. ff. D.

Licerí vel licitarí est rẽ appreciare. vñ ozat. non curo centũ grecos vno obolo liceri. Sed licere actiuũ significat rẽ pcio mensurabilem estimare ẽpto pcio valeat, vñ ff. Diues i orbe licet, paperẽ sed nemo licet.

Liceor em est actiuũ in significatõe passiuũ in voce, Sed liceo cõtra. vñ. Nõ licet asse mihi. qui me nõ asse licetur. Inde licitare ẽ frequẽter estimare valorẽ rei vendibilis. Et licitator. i. suasor vel puocator, seu pseneta.

Licitatio est venditio ꝓposita, vt cum aliq̃s empto in re ab altero volente emere pciuz auget. Vñ quãdo aliq̃ res publice venalis exponit. et vn⁹ offert decẽ z alter q̃ndecim, qñ pclamatũ est q̃ plus offert eã habebit ille q̃ plus offert ozat aliũ vincere licitatione vñ cũ alterũ sic intendit supare plus offerẽdo in quacũq; negociatione licitatio est vt q̃ licitatõe vincit rem feret. C. de sacrosanc. eccle. aut. qui res. et. C. de fid. instru. et iure baste fiscalis. l. q̃cunq; li. t. Est ergo licitatio subastatio, vel oblatio ad subastatiõz vt in. l. licitatio. ff. de pub. iudi.

Licitarij dicunt q̃ emendo vendẽdo vel conducendo rẽ aliquã, vel negociãdo aliqõ pl⁹ offerẽdo, alter alterũ ꝓtẽdit supare.

Licẽtia multiplex est vt no. Archi. xxiij. q. ij. si abstineret.

Lima est instrumentũ fabrile z ferreũ q̃ metalla roduñ. poliunt. minuunt. z purgant. vñ. q. j. §. cũ ergo vbi ferrũ. et est glo. in. c. pastoralis. de re iudi. in clc.

Limites sunt fines vel termini regionũ. Jñ limitare terminare ozat. vel restringere. vñ limes est termin⁹ agris posit⁹ vel prediis seu cãpis. vl etiã ozat meta. Sz limẽ est introitus dom⁹ dictũ a limite. Nã limia sunt edium. limites ꝓ regionũ vel finiũ. de q̃ instl. quimo. ius pa. po. soluit. §. dictũ est aũt.

Limitarij dicunt q̃ cõstituti sunt inter castra et ciuitates. vl ꝓfinia opida vt limites defendãt z colãt. vt. C. de fun. limi. l. vlti. in fi. li. xj. Et dicit Accur. sup rubr. ibidẽ. q̃ q̃dam habẽt p limitosis limitrophis, a trophos. i. descriptio. et limites. i. descripti ad vsum limitũ. alis militũ qui imperium custodiunt.

Limitarche dicunt ꝓncipes locoz in q̃bus sunt diuersarũ puinciaz aut regnoz diuersoz limites z termini. Inde etiã dicunt co limitarche qui ꝓfinia opida vl ciuitates tenent trãs limitẽ locoz.

Linea est collectio psonaz ab eodẽ stipite descendentiũ diuersos grad⁹ ꝓtinẽs z numeros distinguẽs. vide no. Jo. an. sup arboꝛẽ cõsanguinitatis.

Linthea nõ dubitat velũ vocari.

Linthearij sunt q̃ linthea nauis vl naulũ. vel linthearioz negociatõz exercẽt tẽ.

Linthearia oz talis negociatio.

Lintheariosa vel linthearius est negociatio linthearioz.

Litẽ pendere est litis ꝓtestationẽ esse, vel litẽ in certo esse, cũ tñ ambiguus sit ei⁹ exitus z euent⁹. Nã litis z iudicioz euent⁹ est incertus. ff. de pecu. l. qõ debet. Pendere aũt ozlis p appellationẽ recusationẽ cõsultationẽ vel relationẽ, vel q̃diu diffinitiua sniã non est lata, de q̃ p doc. vt lit. pendẽ. p totũ.

Litẽ cõtestari ozat qñ actoz ꝓponit intentionẽ suã z actionẽ cozã iudice cõtra aliquẽ z ille statim negat. tunc est lis cõtestata. Et dicit pẽdere. Nam in suspẽso sunt oia donec lis sopiat. i. terminet. vel ad superioꝛẽ negociũ trãsmittat. Et ozlis pendere quo ad hoc vt nihil innouet q̃ttuoz cõcurrentibꝰ. Primo q̃ citatio emanauerit. Secõo q̃ a iudice cõpetente. Tercio q̃ ad ptẽ puenerit. vel ptẽ impediente q̃ minus puenerit. Quarto q̃ in ea talia sint expssa p q̃ pars instruat sup q̃bus cõueniat. vt in clc. fi. vt lit. pendẽ. Et ꝓt addi quintũ. vt ibi nota. q̃ emanet z puenient debito tpe.

Litis contestatio est negocij principalis ab actoꝛe z reo hincinde facta narratio. Quã narrationẽ pcedere debet libellus. nisi forte de cõsensu partium remittat. Fit aũt litis cõtestatio cozã iudice p narrationẽ actoris z ꝓtradictoriã rñsionẽ rei. vt q̃ negat. vl p aliquã exceptionẽ opponit aio ꝓtestando litẽ. i. ea mẽte vt in causa procedat vl desistat. Est ergo litis cõtestatio fm Boffre. hincinde apud iudicẽ negocij principalis.

facta narratio p̄ p̄incipales p̄sonas, non p̄ aduocatos, nisi forte p̄incipales adeo fuerint indiscreti vt co⁹ defectus de licētia iudicis p̄ alios suppleat, vt in. c. pastoralis. ō ludi. Lītis p̄testatio est initiū actōis ⁊ cō flictus in cā. de hoc vide glo. bonā in. c. dudum. ij. in fi. p̄positā. de elec. quō ⁊ qñ fiat lītis cōtestatio.

Litigiosa res est mobilis vl̄ imobilis res vl̄ semouēs de cui⁹ dñio cā mouet inter petitorē ⁊ possessorē p̄uentōe iudiciaria p̄cib⁹ vl̄ p̄incipi oblatis ⁊ iudicib⁹ insinuatis et q̄ futuro reo cognitis. C. de litigi. aut. litigiosa. Fit aūt res litigiosa incōtinēti ob lato libello. Alij dicūt rē litigiosam nō esse añ lit. cōtestationē. de hoc glo. in. c. j. vt lite pendēn. li. vj.

Lis a p̄tentōe limitis p̄us nomē sumpsit. ō q̄ Virgil. Limes erat posit⁹ litē vt discerneret agri. c. fo⁹. de fi. sig. ad medi. Et lis dr̄ mota cū fuerit cōtestata. c. ex pte. ij. de fi. Lītis q̄si p̄testatio est q̄n aliq̄s p̄uētus i iudicio sup reb⁹ mobilib⁹ q̄s possidet noīe alieno noīat dñm i iudicio ⁊ accipit iducias ad denunciādū dño. vt ad iudicē veniat vl̄ mittat si ipe dñs ñ p̄aret i termio sibi dato. tūc lis q̄si cōtestata est p̄tra dñm siue habetur p̄ p̄testata ad interrumpendū longi tp̄is p̄scriptionē. vt i. c. qm̄ frequēter. §. i a. lij. fi. qō si sup. vt lit. nō p̄testa.

Litteris dr̄ obligatio cōtrahi qñ q̄s cōfitet aliquā in aliquo instrumēto se recepisse pecuniā quā nondū recepit sub spe numerationis future sibi faciēde. put a creditore eidem p̄missus extitit. Illi cōpetit actio non numerate pecunie si exigit ab eo debitū añ q̄ recepit.

Litter de rato dicunt procuratorie. q⁹ p̄stituens procuratorē semp adiicit i fine q⁹ quicq̄d procurator fecerit sup causa ad quā datus est ratū gratū rē. habebit. vt. c. cū dilect⁹. de re li. domi. in glo.

Litigatoris noīe nō solū actor sz etiā re⁹ intelligit. vt. c. j. de lit. p̄test. li. vj.

De Lo

Locatio est p̄sone vel rei ad vsum facta concessio vl̄ mercede vel pecunia numerāda cōuēta. alioq̄n de alia re erit p̄tract⁹ noīat⁹. ō q̄ vide no. p̄ doc. de loca. ⁊ p̄duc. sup Rub.

Loculus est bursa vel marsupiū. i. c. j. de depos. in glo. dñs loculos habuit vt indigētibus subueniret. xij. q. j. habebat domin⁹ loculos.

Locator est ille q̄ rē aliquā p̄ certo p̄cio l̄ certa mercede alicui vtendā p̄cedit. vl̄ alij re sua mercede sibi p̄uēta vtl̄ p̄mittit. vt cū loco tibi domū meā ad habitādū in ea ego dico locator. Tu p̄o q̄ sic vteris seu aduersum recipis cōductor nuncuparis. vt in. ca. j. de loca. et cōduc.

Locati actio. Reā. sup. Actio locati.

Locuples. Reā. sup Bona liberor.

Locus religiosus. Re. j. Religio.

Loc⁹ sanctus dr̄ q̄ firmus est ⁊ p̄tutib⁹ munitus. dño q̄dē q̄ sanctū est. s. a sanguinib⁹ id ē a peccat⁹ imolari dz. de q̄ insti. de re. di ui. §. sancte quoq⁹ res.

Loc⁹ insignis fm Jo. an. in. c. statutū. de rescrip. li. vj. est ciuitas. licz ibi nō sint p̄ti. Et de h̄ dat ibi rōem. Sed fm Inno. Hostiē. Abba. ñ sufficit eē ciuitatē nisi sit ibi copia p̄tor⁹. Cōpo. dicit. sufficit si de vicino p̄nt loco haberi p̄ti. Pau. de lizarijs. i cle. vnica. de fo. cōpe. dicē insignē locū in q̄ p̄t copia haberi necessarior⁹ p̄ epō. familia. ⁊ equitibus suis. licet nō sit copia peritor⁹.

Loci adiectio significat diuersimode dispōni. verbi gr̄a. Testator dicit. titio lego centum q̄ sibi volo solui de pecunia quā hēo i tali loco. puta. tali castro. tali domo. tali arcba. Et si i illo loco nihil est tūc nihil debet si min⁹ est nihilomin⁹ tota pecunia debet. l. q̄dā testamēto. ff. de leg. j. l. luci⁹. ff. ō ali. ⁊ ciba. leg. vbi testator legauit alimēta libertis. postea scripsit q⁹ ex certis fundis percipient si nō p̄nt p̄cipi ex illis fundis aliunde debēt suppleri. facit. l. paulo calimacho. §. fi. ff. de leg. ij. Rō. q⁹ locus hic apponitur ad demonstratiōz vñ solutio fieri possit. vt nō ad taxationē seu restrictiōz legati q̄re legatū nō restringit. Etiā quia legatū fuit factum in genere. ⁊ sic remanet i genere. ⁊ adiectio loci refertur ad designatiōz fiende solutiōis. Et q̄ de legato dr̄ idē in p̄tractu intelligitur paritate rōnis. vt si dicat. promitto tibi centum soluēda de pecunia quā habeo in tali loco. Et ibi lego vel promitto de cem que habeo in arcba. si nihil est nihil debetur. Si minus est. illud tm̄ debet. l. si seruus. §. qui quinq⁹. ff. de lega. j. Quia locus

adꝺicit summe immediate. Et ꝓ hoc significat ꝙ illa summa q̄ ibi est debebat ꝛ ñ alia. Vñ testator vl̓ ꝓmissor se refert ad illō corpus pecunie qō ibi est. Et tō si nihil est nihil debet, vel q̄tenus est eatenꝰ tm̄ debetur Cetera multa exēpla ponit ꝑetrꝰ burgūdus in. §. sacramēta. l. inter stipulantē. ff. de ver. ob. Et finaliter loci adiectio opat qō ratio dictat vel lege disponit, vel put volūtas disponētis dictat, quā gouis mediū pbabile declarat. vt. l. cū certꝰ. ff. de vi. tri. et ole. le. l. si debitor. §. j. ff. de ꝓtrahē. emp. ꝛ ven. l. cū qui kalendis. ff. de ver. obli. l. legatū. §. vim ff. de annu. lega. l. ex eo. ff. de vi. tri. ꝛ ole. lega. cum similib⁹.

Logographꝰ. i. scriptor publice rōis. Et dicitur a logos sermo vel lexis rō. ꝛ graphos scriptura. Et ꝑm Accur. in rubr. C. de tabell. scri. ꝛ logo. li. x.

Longa cōsuetudo est q̄ decē vel viginti annis inducit. et multomagꝭ lōgiori tpe. vt si xxx. vel. xl. annis ꝑdurat.

De Lu

Lucrifacere. i. acq̄rere.

Luere. i. liberare. vñ ōr. pignus luit. i. liberat Allo mō accipit ꝓ puniri. vñ ōr. luo penas id ē puniōr. vñ. Ere luo pignꝰ. penas cruce. luce tenebras. Dicit ꝛ luere qō salit vt ouis. De ꝓmo significato vide insti. de lega. §. sed ꝛ si rem.

Lugubrare. i. vigilare. ꝛ nocti ꝓprie attribuit Sic ōr. luna hz radios lugubres. ꝛ sol claros. vide insti. de lega. §. nīa. i tex. ꝛ glo.

Lustrū est spaciū q̄ncq; annoꝝ. Vñ ōr. Judicio constat ex trib⁹ lustris. i. durat ad q̄ndecim annos. vt de fi. instru. inter dilectos. vi de supra. Judicio.

Luxuria no. Archi. de ꝓsue. c. fi. li. vj.

De Ma

Machinatio. vide supra Dolus. Et est q̄si astutū ingeniū. Quid em̄ ē ꝙ bō semel deditus malitie nō adinueniat. in aut. vt hi q̄ ob. se habe. pbi. res mino. post ꝓn. col̓. vj.

Magister nauis. Re. sup̄. Actio exercitoria C. eo. ti. l. vnica. li. xij.

Magistri scrineoꝝ dicebant q̄ scrinels sacri imp̄ii ꝓpositi erāt. Vel sunt ꝓagmaticarū sic dicti. qꝛ ꝓagmaticas sanctiones illas scz quas principes faciebant ꝛ statuebant consilio procerum suoꝝ scribebant. ꝛ exempla eorū in scrineis reposita ad memoriam custodiebant.

Maior ōr ille q̄. xxv. annoꝝ impleuit etatē. de quo no. insti. de cu. ꝙ totū. ꝛ ꝑ doc. de iust. in inte. c. j.

Maiuma est lud⁹ q̄ vigebat in malo. Et dicunt a malo. vel maluma grece. latine ignis suos scz estatis qñ herbe frondesq; virentes letificāt. Jnde venit malꝰ. C. de maiuma. i rubr. li. xj.

Maior ꝑs attendit q̄ ad numerū. ꝛ sanioꝝ q̄ ad zelū iudicū. Vel ꝑt dici maior ꝑs q̄ maiori innititꝝ rōni. vt. ix. di. sana. et. xvij. dis. c. multis.

Magones siue ventilarij sunt qui in seruis emēdis vl̓ vendēdis mercationē exercent.

Magi sunt q̄ vulgo malefici ob facinorum magnitudinē nuncupant. Hi sunt q̄ pmissu dei maleficio elemēta ꝓcutiūt. Turbant mētes hoīm min⁹ ꝓfidētiū zc̄. xxvj. q. v. nec mirū. Et ibi q̄ sunt nigromātici. idromātici. ydromātici. ꝛ de augurijs. ꝛ auruspicijs. q̄ oia ibi recti. ꝛ de augurijs. ꝛ auruspicijs. q̄ oia ibi reprobant. Dicit em̄ Aug⁹. ex li. de ciui. dei ibi ad finē. Quideo q̄ scz nō debet eis credere. qꝛ aliq̄ euenīūt q̄ ꝓdicūt. aut sanare vires. qꝛ aliq̄ euenīūt q̄ ꝓdicūt. aut sanare virtudenī infirmos. aut ledere sanos. qꝛ ꝑ pmissu dei fit vt ip̄i q̄ hoc audiūt vel videāt ꝓbē tur. Et appareat q̄li fide vl̓ deuotōe sint in gr̄a erga deū. Nec ibi.

Macellare est mactare vel trucidare. Inde dicunt macellarij q̄ pecora vel q̄drupedia mactāt. vt est glo. v. in clemē. j. de vi. et hone. cleri.

Magister ōr q̄ ꝑ ceteris alicuius rei siue negocij curā gerit. Et interꝓretat illaliter. q̄si in maiori statu existēs. Sed litteraliter sic. q̄si manū acrē gerēs inter scolares teneri eos rigide. Scōm glo. ꝓo. c. j. de magi. ōr a monēdo. siue a monstrādo. vt. ff. de ver. sig. l. quibus vim.

Maledict⁹ est q̄ obloquit de hoīe detrahēdo. et eū obloquijs deprimēdo. vt. c. j. ō de. male. Sūma aūt inīq̄tas est detrabere. Et oīs q̄ detrahit fratri suo homicida est. vj. q. j. c. summa. Et detractores fratrū homicidi sunt. de pe. di. j. homicidioꝝ. Nō tamen semꝑ peccāt maledicētes. vt. xxiij. dist. c. in noīe domini. in fi. vbi ponit longa maledi-

etio. Quia maledicorū duo sunt genera. c. cum sancti. xxiij. q. iij. Omnis enī blasphemus dei ⁊ sanctoꝝ maledicus est. c. statuimus. eo. ti.

Malleatores adulterine monete sunt q̄ falsam monetā malleant.

Mancipiū est seru⁹ vl̄ ancilla. ⁊ est neu. generis in voce. sed cōis generis in significatione. ⁊ dr q̄si manucapiū. Et dr mancipiū omne qđ manu capi pt. sicut homo equus et boc generaliter. sed specialiter tm̄ significat boues. quia tales erant serui capientiū eos in bello iusto.

Manc⁹ est defectuosus. Et fm Catholi. dr is est q̄ ibecillitate dextra facilius vtit sinistra. ff. de edil. edic. l. q̄ clauū. §. penul.

Mandatū fm Azo. ē officiū ab eo q̄ gratuitum gratis suscipit exhibendū Et dr mandatū q̄si manu datū. Qđ enī alias p se facturus erat alij gerēdū cōmittit. Et ꝓtrabit solo ꝓsensu. Et nota q⁹ mandatū posteri⁹ facit nō derogat ꝓuilegio nisi de b̄ faciat mētionē. c. graue. de offi. or. Itē p mādatū generale n̄ phibent nisi illicita. c. sup q̄busdā de ver. sig. Itē tm̄ vz mādatū generale q̄ ad oia. q̄tū spāle ad q̄dā. de vo. ⁊ vo. redēp. c. magne. §. rel. Itē rei turpis mandatū nullū est. ff. mā. l. ij. Itē qū mandatū vl̄ pactū nū ꝓtinet in se duo quoꝝ vnū est possibile ⁊ alterū impossibile nō obligat in ꝓtractibus. vt si ego existēs rome. pmitto tibi hodie dare. x. erfordie. sed q̄q̄ obligat in iudicijs. vt si iudex mādat alicui q⁹ ꝓpareat cōsibili fm Hosti. c. dilecti. de do. ⁊ ꝓtu. Itē q̄ excēdit mandatū nō dz excedere fines māda ti. insti. māda. §. si is q̄. Itē mandatū spāle derogat generali. Et tiā si de eo nō facit mētionē. c. pastoral. de rescp. fm Bern. i q̄stio nib⁹. ⁊ b̄ fallit in q̄ttuor casib⁹. Prio in mādatis generalib⁹ q̄ sunt effectu specialia. c. ex pte. de offi. deleg. Scōo in ꝓuilegijs. de rescp. cū ordinē. Tercio qū res n̄ est itegra. Quarto i legatis. ff. de suppel. leg. l. ij. Et differūt mandatū. iussio. ⁊ pceptū. q⁹ iussio importat necessitatē nec finit morte iubētis. q⁹ successor id facere tenet. Mandatū ꝓo importat libertatē obsequendi voluntatē ⁊ finit morte. vñ. Preceptū nō pcipitat mors pcipientis. Mādatū mādatore cadēte cadit. vt no. de rescrip. eā te. et. c. in his. de vēr. signi. Quidā tū dicūt q⁹ tā pceptū q̄z mandatū finit morte. si noib⁹ expssis scribant fm Johan. xiij. q. j. qđ pcipit.

Mandator dr ille q̄ aliq̄d mādat alicui vt sibi vel alij aliquid faciat. Require supra Fideiussor.

Mandatari⁹ est q̄ mandatū suscipit ad implendū ⁊ qū mandatari⁹ accusat⁹ de crimine ꝓuenire possit ex sua psona. vide. l. nō tō min⁹. C. de accu. ⁊ no. in. c. mulieres. ⁊. c. vt fame. de sen. excō. Et inter istas orīunt actōnes hincinde. q⁹ illi cui sic mādat alteri cōra illū q̄ mandatū suscipit adimplendū cū primo cogi nō posset q⁹ recipet mandatum cōpetit actio mādati directa inq̄tū eis interfuit factū fuisse qđ mādabat. Rursus ipi madatario q̄ mādatū suscipit ꝓpetit actio mādati ꝛria si q̄s expēsas fecit vl̄ impēsas rōne mādati suscepti inq̄tū ñ excessit fines mādati. Si ꝓo mādatū excessit impēsis factis ipas nō repetet p actōz mādati ꝛriam Sz inq̄tū vtiliter expēdit p actionē negociorū gestorū repetet.

Manifestū est publica vl̄ famosa pclamatio ex certa scia vel certis auctoritatib⁹ ꝓuenies. Et pt manifestū pbari p multos testes vl̄ auctores. nō tū p tot q⁹ fiat notoriū. vide glo. in. c. ꝓstitutionū. de ver. sig. li. vj. Et. vj. q. ij. c. placuit. Spe. ti. ō noto. crimi. §. seq̄. de manifesto. circa pn. vbi dr. Manifestuz est qđ ptz pluribus. sz nō oib⁹. Sed notoriuz oib⁹ publice ptz. Et no. in. l. ciues. C. de appel. p Bulg. ⁊ Butrigarū.

Manifeste vel palā testari dr q̄ nō in publi cum beredē noīat. sed corā testib⁹ q̄ ad solēnitatē sufficiūt testat.

Manet. i. tenet vl̄ astringit. c. cū laicis. de rec. eccle. nō alie. vbi dr q⁹ laicis q̄uis religiosis disponēdi de reb⁹ ecclesie nō ē data potestas apō q̄s obsequēdi manet necessitas nō auctoritas impetrādi. de cōsti. c. ecclesie sancte marie.

Manser est illegitim⁹ ꝓle de scorto natus fm Hosti. q̄si vulgo q̄situs. vñ fm Abba. Manserib⁹ scortū nochis mech⁹ dedit ortū. Ut seges a spica sic spuri⁹ fit ab amica. Dāt naturales q̄ nob sūt spāles. c. nisi cū pdem. de renūc. in. §. psone. in fi. vbi glo.

Mansus fm vulgare ytalicoꝝ dicit quantitas terre que duobus bobus sufficit in an

no ad laborandum.

Manumissio est datio libertatis, l. detectio ff. de acqui. re. do. l. adeo. §. cū qs in fi. Sed fm Pla. Jo. z Azo. dak seruo libertas quā pri⁹ nō habuit, als nō dicerek dari sibi. ff. ō acti. §. sic itaqz. l. j. et glo. in insti. ō lib. in ꝑ. datio. vbi vide vtrū qs det qō nō habet. et c. j. de sup. negli. pla. vbi ꝑ et ꝓtra de domino dante vsufructū formalē et de creditore transferente dominiū pignoris. Et manumissus ōr q est liberat⁹ a manu z ptāte dñi Nā qz diu in seruitute est sub manu z potestate dñi sui est. Sed postqz manumissus ē ab illo liberabik. ergo ōr qsi extra manu. l. potestatē dñi sui missus. Et talis ōr libert⁹ dñi sui. z dñs patron⁹ eius.

Manumissio testamētaria dici ꝑt oē illō qō cūqz ex cā testamēti ꝑstak. vel ꝓter testamētū ꝓtingit. Et nota de hoc q fiat manumissio inter amicos requirunk ḳnqz testes. C. de lati. liber. tol. l. vnica. §. sanxim⁹. Vel ex ē in vltīa volūtate. Sz ad manumittendum inter viuos sufficiūt duo testes. vt no. ī glo. et. §. et. l. ꝑall.

Manualis obediētia no. ō malo. z obe. bis q. z de resti. spo. olim cām. quā subditi tenētur ꝑlatis suis sine scriptura z iuramēto. vt no. in. c. legebak. de ma. z obe.

Mappa est ornamentū eccl. z sunt lintheamina alba qbz cooperiunk ecc cardinaliū cū faciunt ꝓcessionē.

Manipula est qōdā ornamētū qō impator Cōstantin⁹ cardinalibz cōcessit. Alij dicūt manipulā eē mitrā epalem. vide Spe. ī rōnali diuinoz. li. lij. sub rubri. de manipulo et videbis pulcerrima.

Massaricia est idē qō suppellex vicz oē vtensile dom⁹. cui⁹ appellatōe vestis nō cōtinek vt. l. si qs in fundi vocabulo. ff. de leg. j.

Masticoniū est domus vbi leprosi congregantur.

Masculinū ꝓcipit femininū. ff. de leg. lij. l. q duos. c. generali. de elec. li. vj. z. l. qcūqz. C. de ser. fugi. z significak ꝑ dictiōz masculini generis. vbi gra ibi. Filijs meis do tutores etiā filie ꝓsint. ff. de testa. l. si ita. Rō est volūtas ex eccli affectōe puldēdi eis vt tueank z bona sua ꝓseruenk. Sz ibi. Filios meos exheredo. masculinū non ꝓcipit femininū. qz filia nō ꝓhibendik. l. j. §. qrik. ff. de vē. in pos. mittē. qz masculinū de se platū ñ significat femininū. nec est ibi alicq ꝓiectura ꝓbabilis q boc cōcludak. sed est odiū exheredationis qō dictat significatū ꝑbi nō extendi vt ī regula odia. ō re. iur. li. vj. Item ibi. Qui cūqz it vl ꝑcit de nocte ꝑ fenestrā nocens soluit decē. significak etiā femia. l. qcūqz. ꝑ alle. Et sumik significatū ex paritate delicti Simikr ibi. Virū sanguinū z dolosuz abominabik dñs. ꝓhibendik etiā femia rōne delicti qō odit etiā de⁹ ī mulieribz. licet ceteris paribz magis peccet mascul⁹ qz fcia. qz rō naturaliter in eo plus dñak. Et g in crimine lese maiestatis criminosus punik z filij sui. vbi etiā filie ꝓhibendunk. Vltī⁹ tū punik femie. l. quisqs. C. ad. l. iul. male. Item ibi. Si mihi filius nat⁹ erit ex besse. heres esto. z ex triente vxor. Si ꝑo filia nascek ex triente. heres esto. et ex besse vxor z filia⁹ z filia nascunk. hereditas diuidik in septē ptes vt filij⁹ qttuor. vxor duas. z filia vnā habeat. z sic videk voluisse testator. Nā appellatione filij nō ꝓtinebak filia. l. si ita. ff. de lib. et posthu. Nec ibi fcak fcia. dicēdo. Vulꝑt esse aduocat⁹ in etate. xvij. annoz. ptz ex edicto de postulādo q ꝓhibenk feie postulare saltē ꝑ alios. l. j. §. sexū. ff. de postu. Et idē de ꝓcuratore q ad eē ꝓcuratorē in iudicio. l. feie. ff. de ꝓcura. Idē etiā ī teste ad testamētū iure ciuili romanoz. vt in. §. testis. insti. de testa. imo qō plus est si exꝑmak nomen cōis generis. vbi aūr numer⁹ testiū nō adhibetur duo sufficiūt. l. vbi numer⁹. ff. ō testi. z ꝓtinek etiā mulier. Idē in oi materia in q rōne vl lege. statuto vel vsu. nō sit differentia inter virū z mulierē. qz tūc ad partia iudicantur. Aut eñ est adiectiuū ipm masculinū. vt qcūqz. qsqz. qdē ꝛc. z ꝓcipit femininū qz intelligik hō vl ꝑsona. vt. l. metū. §. animaduertendū. ff. qō me. cā. l. vnica. in fi. C. de rap. vir. Aut est nomē appellatiuū. vt filius et tūc si de fauore ꝓtrahik cōcipit. si de odio nō cōcipit. vt no. ī. l. qcūqz. C. de ser. fugi. ō alle. z in. l. j. ff. de ver. sig. vbi glo. ponit exceptiones. Sz ecōuerso femininū nō significat masculinū. qz appellatōe femini nō significatur intelligi masculinū. nisi euidentissime appareat. sicut sub vno noie appellatiuo aliud significak. l. si qs in fundi vocabulo. ff. de lega. j. cū ibi no. Et hec dicta intelligūtur de masculino. l. de dictiōe masculini generis. Sed masculinū quādoqz significat

masculinū, ꝓbi gra. Testator legat ancille libertatē si ꝑmo pareret filiū. petit filiū t filiam ex eodē vtero, t incertū est q̄s ꝑmo nat ꝰ sit, dic tex. q̄ filiꝰ cēsetur ꝑi ꝰ edit ꝰ. l. si fuerit cuiꝰ. ff. de re. dub. Rō. qz de natura masculi fortior est femella eiusdē etatis.

Masculinū est dignꝰ femininō, qō cōcipit ad mētez legislatoris. nō q̄ntū ad ꝓba. vt. l. j. ff. de ꝓbo. sig. vbi bona glo.

Mathematici sunt q̄ dicūt se scire aliquā artē diuinādi, t dicunt a matef media longa qō est diuinatio. t ꝑfert penultia ꝓducta sine aspiratiōe. Sz mathesis penultima correpta cum aspiratōe significat quadruuiū vnde. Scire facit mathesis, sed diuinare mateſis.

Materfamilias est q̄ in honestate vsuit, vñ ligas, sed boni mores.

Matricula est cartula in qua scribit aliq̄d t ꝑcipue liber vniuersitatis, in quo noia suppositoꝝ ꝓscribunt t immatriculant, t est diminutiuū a matre.

Matertera est matr̄ sororꝝ, vt insti. de grad. cog. in glo. ꝝ. patruus.

Matertera magna est auie sororꝝ. sicut ꝓmatertera, auie sororꝝ.

Matricularꝰ ꝛ dr bñs officiū pulsandi campanas, vel q̄ bz matriculare studētes.

Matrix eccl'ia ponit ꝑ maiori baptismali q̄ generat baptismū sic mr. vt ē glo. in ꝝ. matricē. in cle. j. de sen. excō.

Maturare q̄ñq̄z ꝟcat festinare. q̄ñq̄z est q̄ solem digerere. vt fructus maturent.

Matrimonīū idē sonat qō nuptie. et ē legitima maris t feie ꝓiūctio indiuiduā vite cōsuetudinē retinēs. xxvij. q. ij. §. j. de ꝑiump. c. illud. de ꝓuer. i fi. ex lr̄is. t subaudi hoc. s. ad ꝓpositū in q̄ dñt esse tpe q̄ nubūt vl' matrimonīū ꝓtrabūt. insti. de pa. po. in ꝑn. Et matrimonīū est duplex. s. verū t ꝑsumptū. Verus qō ꝓtrahit inter ꝑsonas legitimas ꝑ verba apta nullo impedimēto subexistente. Presumptū ꝛ dr q̄ñ inter ꝑsonas legitimas in tenuit tractat ꝰ de ꝛbēdo l' ꝓba apta in euē tū tñ ꝓditōnis vel arbitrīj alieni t succedit copula carnalis. vt inq̄t Hoff. Et nō ꝛ patrimonīū, licet a digniori debeat fieri denominatio, t tantū votū babeat vir in liberos sic mater. l. liberoꝝ. ff. de ꝝ. sig. Ideo qz mr̄ mal' exercitiū l' officiū exercet circa liberos q̄ꝑ. c. fi. de ꝓuer. cōiu. qz añ ꝑtū onerosa. l ꝑtu doloꝛosa, t post ꝑtū laboꝛiosa Ideo ad bonoꝛē eiꝰ ꝛ matrimonīū. vt etiā de ꝓuer. infiō. c. ex lr̄is. Et no. q̄ mr̄imonīj tria sunt substātialia, q̄ dicunt bona eius. vt de ꝓdi. appo. c. vlti. t. xxvij. q. ij. Oīm e itaq̄. s. fides, ples. et sacramentū. Et apponit cōditio cōtra aliqō bonū matrimonīj vl' eiꝰ substantiā, nullū est mr̄imonīū. Exemplū de ꝑmo si dico, ꝛbo tecū si te ꝑ q̄stu adulterandā exposuer̄ nō ē mr̄imonīū, qz est ꝛ bonū fidei qō ꝓsistit in eo q̄ alter ꝓlugū suū corꝑ qō suū nō est tz cōsortis sui nō exponat vel det alteri. al's est adulter. fur, t fidei fractor. Exēplū de scōo, vt si dico, Cōtraho tecū si generationē plis cultes. Si venenū sterilitatis accipias nō est mr̄imonīū, qz ꝛ secundū bonū eiꝰ. s. bonū plis ꝓpter quā multiplicandam. fuit mr̄imonīū a deo institutū. Exemplū tercij, si dico, Cōtraho tecum donec dītiorē vl' pulcriorē bēbo. nō tz mr̄imonīū, qz est ꝛ sacr̄m indiuidualitatis. qz nullū dr esse diuorciū inter ꝓluges. Sic eodē mō dic q̄ ꝑfessio religionis nō tz. dūmō fit ꝛ bona vl' substātialia religiōis, q̄ sunt etiā tria, s. castitas. obedientia, t abdicatio ꝓprietatis. Et de bis pone exēpla suo mō. vt supꝝ. Itē si dico cōtraho tecū si furtū feceris. si digito celuz tetigerī, est matrimonīū, qz turpis t impossibilis cōditio q̄ nō est ꝛ substātiā mr̄imonīj habet ꝑ nō adiecta. c. j. t vlt. de cōdi. ap. Et no. q̄ ꝓtrahat mr̄imonīū t q̄ spōsalia de futuro, declarat ex ꝟcato ꝝbo ꝝ platoꝝ t actuū sequentiū. Vñ ꝝba formalia mr̄imonīj sūt illa q̄ vir dic, accipio te in meā mulierē. et mulier, accipio te in meū virū. c. licz. de spō. duo. t. c. si inter. de spō. Silr est matrimonīū, si q̄s iuraret q̄ aliq̄z ab ℔ tpe ꝓximo cōiuge teneret, t el sic vxori fidē ꝟuaret. t ipsa eidē iuraret se illū ꝑ marito habitura, et sibi fidem tanq̄z viro ꝓximo seruaturam, vt in. c. ex pte. de spō. Nā licz ibi nō exꝑmant ꝝba formalia. tñ idē est si de eq̄pollentibꝰ fiant. vt. l. certe. ff. si cer. pe. Dicūt q̄dā doc. q̄ verbū bituꝝ bic ꝟcat ꝑteritū ñ futuꝝ. Silr dicēdo. ꝑmitto tibi q̄ nūq̄z habebo altā in vxorē nisi te. vl' volo te t nō altā i vxorē. vel ꝓsensio i te sic in meā vxorē. vl' ꝑmitto q̄ volo te bre in vxorē. vl' placet mihi te bre i vxorē. vl' ꝑmitto q̄ tibi seruabo fidē sicut vxori mee. vel volo q̄ ab hac hora i antea sis mea

vxor, vel iuro q̄ habebo te p̄ legitima vxo-
re, de hoc vide, xxij. q. iij, §. vlti. ℣. est et iam.
Itē si dixerit, iuro vel p̄mitto tibi tāq̄ vxo
ri dūmō ℣ba mlieris sequant̄ ꝯbit mr̄imo
niū p̄ quēlibet p̄dictorū modoꝝ, vt no. ibi
Spe. eo. ti, §, j. ℣, j, itē ibi. Et dicat vir iuro
q̄ tu es vxor, z mulier ecōtra, iuro q̄ tu es
vir me⁹, dicūt q̄dā q̄ nō sit mr̄imoniū ō pñ
ti, sz spōsalia de futuro, caplēdo es p̄ eris, ff
ō ℣. sig. l. verbū erit. Nā si sint ℣ba pñtis tē
poris. ñ tñ ad mr̄imoniū apta, g̃ alij dicunt
q̄ nec spōsalia ꝯbant̄. Sz ibi p̄mitto q̄ te
ducā i vxorē, z de cetero tenebo te vt vxorē
sunt spōsalia, qz sensus ē ego te ducā z ex q̄
te duxero de cetero te tenebo, ar. c. ex lr̄is, ij. ō
spō. Nec⁹ si ñ addito ℣bo ducā dicat, p̄mit
to q̄ tenebo te de cetero i vxorē, Et tā dimis
so ꝯ verbo de cetero, qz tūc est mr̄imoniuz.
vt. c. ex pte. de spō. pall. Itē si dicat, p̄mitto
q̄ te tenebo in vxorē donec terra ponat̄ sup
oculos meos, et mulier eodē mō rñdeat, et
vir intelligit deceptorie, l. donec sibi placu
erit, qz dū nō placebit ponet terrā sup ocu-
los, si ibi appareret de dissensu nō est matri
moniū, alīs sic. qz ista ℣ba donec terra &c. si
gnificāt tps mort̄, Silr donec oculi et os
mihi claudunt̄. c. ex lr̄is. j. de spō. Itē si vir
ꝯtrahit cū vna sub ꝯditōe. z cū alia pure, z
cōditio sub q̄ cū p̄ma ꝯtraxit exist̄it iudicā
dum est, p̄ mr̄imonio scōo ꝯtracto. c. sup eo
c. de illis. et. c. p tuas. de ꝯdi. ap. ℣m Hosti.
qz mr̄imoniū puꝝ p̄ferr̄ suspēso z ꝯditiona
li. Alij dicūt iudicandū p̄ p̄mo. qz p primū
ptes ligarūt se sub ꝯditōe. nec hñt in ptāte
se soluere donec eueniat ꝯditō. z p ꝯns nō
cū alio ꝯtrahere. l. potior. C. q̄ po. ī pig. ba.
Et dicūt q̄ dictū p̄cedēs est port⁹ ex rōe ci-
uili inductū p̄pter meli⁹ bonū matrimoniū
pñtis z certi, q̄ futuri z incerti. Alia exēpla
vide sup̄ de ꝯdi. Itē nota de mr̄imonio btē
virgis q̄ ipa ꝯsensit in copulā carnalē cuz
Ioseph. nec illā ꝯmittēdo, nec appetēdo, sed
diuine inspiratōi ī vtroq̄ obediēdo, xxvij.
q. ij. §. cū ergo. nā p̄posuit se seruaturā virgi
nitatē ī corde, sz votū virginitat̄ nō exp̄ssit
ore. subiecit se eīm disponi dīne, p̄onēs se p
seueraturā i ℣ginitate nisi de⁹ ei aliter reue
laret. ℣m Hoff. de spon.

Matrona dr q̄ iam nupsit q̄si q̄ in matrimo
nio cōuenit.

Maxie qūcq̄ dr ꝯpatiue, aliq̄n p tm̄. de si. p̄
byte. c. ad abolendā. Aliq̄ legūt maxie pro
magis, et sic tenet̄ p̄prie ℣m Bern. ibidē. Itē
maxie supponit idē in alio casu, sed malores
esse rōz i exp̄sso. C. vñ libe. l. fi. Aliqñ subau
dit̄. vt. l. vex. in pn. ff. p so. Ad p̄mū fac. ff. ō
pba. cū deinde, ī pn. ibi, z maxie de pe. z re.
c. offō. in fi. de spō. c. spōsam. vide hic no. c.
pall. ad abolendā. ī addi. glo. ij, z p Jo. an.
sup ea. etiā no. de ℣ in. c. cū ꝯtingat. ō so. cō
pe. ī glo. j. de elec. qm̄ iter. z. c. cū freq̄nter. §.
porro, vt lit. ñ ꝯtest. z p̄prie implicat idez in
cōtrario sensu.

De Re

Medographia. l. lr̄a. Jn medographus. l.
medicie scptor, sic accipit̄. C. de tab. scri. li. z
Medlū dr hec vita. xxij. q. iij. hec aūt vita,
et no. Jo. an. in phemio cle.

Mendaciū. Re. sup̄ dol⁹. vñ Aug. dicit.

Mendaciū est falsa vocis significatio cū in
tentōe fallēdi, qō sic dz intelligi, cū intentōe
fallēdi, q̄ tūc ibi est vl̄ postea aduenit. q̄q̄s
em̄ aliq̄s aliq̄d. p̄mittit, nō tñ volūtate fallē
di actu hz, sed postea acq̄rit.

Medicātes dicunt̄ q̄s in publicū q̄stū intu
ta mēdicitas vocauit, z illi reficiebant̄ pu-
blicis annonis. Validi aūt z robusti ñ de-
bēt mēdicare, ne miser⁹ z debilib⁹ panē au-
ferāt. C. de vali. mēdi. l. vnica. li, ij. z in aut.
de q̄sto. col'. vj. Cōcedit̄ tñ aliq̄bus a papa oc
cupatis circa doctrinā fidei, vt de elemosy-
nis fidelū viuāt, sic z apl'i viuerūt q̄ semina
tes spūalia tpalia metere poterāt q̄si de iu-
re naturali, vt dicit apl's.

Menū vel menarū idē est qō vestibulū, a
menib⁹ sumptū. Et dr ꝯ sic. qz menib⁹ ad-
heret ℣m Aug. Alij ponūt manerū.

Mesor est q̄ metit agros colūnas vel signa
vel boies l'frumentū. vl' menia iuxta castrū
vel hospitia, vel etiā qz oia officia assignāt
℣m Accur. C. de men. in Rub. li. xij.

Menia dicunt̄ p̄prie edificia muroꝝ ciuitat̄
sic dcā, qz muniūt ciuitatē. Et interdū dicū
tur menia abusiue oia edificia, vel dicunt̄ a
mene grece. l. defect⁹ latine, qz deficit mur⁹
vbi sūt menia.

Mera donatio. Re. supra. donatio.

Meretrix dr q̄ mlr̄oꝝ libidini paret. l. obe-
dit. xxxiij. di. viduę. l' cui⁹ turpitudo publi
ce venal' est. xxxij. q. iij. meretrices. z i gl. ij.
c. iter opa. de spō. Dic ei Aug. ī qōlib⁹ deuī.
meretrices ēē, z meretrices accedere phibet
dñs q̄z publice venalis ē turpitudo. Jn de

calogo aūt mechie noīe ñ videt ℔ phibuīſe apte. qm̄ mechia ñ nīſi adulterīū eē ſolet ſeu intelligi ſolet, z etiā in. c. pal. meretrices Met⁹ ē inſtāſ l' futuri ꝓiculi cā mētis trepidatio, vt. ff. e. ti. l. j. Et no. q' licz nō ſit neceſſarīū ꝓiculū eē pūs. tñ exigit metū eē pūtez ſaltē ꝓ futuro ꝓiculo. ff. e. ti. l. metū. ij. Nā ꝓ metū nō quēlibet timorē accipim⁹, ſz malo ris mali, vt in. l. metū. pall'. Et ōr metus. qz mentē tz vl' terret ſeu ipedit, q̄ em̄ timet ñ ſp gerit in corde qō hz in ore, de hoc vide glo. ij. c. ad audientiā. ō his q̄ vi me, vecā fi. Jñ meticuloſus, i. metu plen⁹, ſ. q̄ metuit timēda z nō timēda, z ſic ōr iuramētū meticuloſum, z vtrū ℔ obliget ipō iure. q' ſic videt ō iureiuſ. c. ſi ꝓo. z. c. vex. q' nō ptz, qz votū facti ꝓ metū eſt nullū ipō iure, cū volūtas invouēdo dēat eē libera. c. integritas. xxxij. q. ij. ergo z iuramentū. parī rōe. Jnno. cōclu dit. ſi iuramētū eſt ipoſitū turpiter ſup re turpi, ſ. occidere innocentē, vl' nō miſtrare alimēta parētib⁹ zc. tūc nullū eſt ipō iure. nec obligat iurantē z lz ꝓtrauenire ꝓpria auctoritate, ſ. inter cetera. z in male ꝓmiſſis. xxij. q. iij. Sz ſi iuramentū ſit turpiter emiſſum nō tñ ſup re turpi, ſ. dolo vel metu, ſic obligat ipō iure. Sz abſolutio ꝑt ipetrari ex ſuperioris vl' iudicis offō. c. ſi ꝓo. z. c. verū. pal. Addit idē ſi iurās metu ꝑt ſibi ꝓuidere ꝑ alia viā cz ꝑ viā abſolutōis a iuramēto, melius eſt q' ſoluat qō iurauit, z deinde repetet. Nam q̄ fiunt ꝑ metū tenēt ipō iure ſm Boff. ſz reſcindunt ꝑ actōz qō met⁹ cā ſi fūt ꝓfecta. Si ꝓo ipfecta. tūc ꝑ exceptōz. ff. e. ti. l. metū. Ş. ſz ꝓtoz. Exceptis ſex q̄ ꝑ metū nō tenēt ipō iure, vt ꝓtract⁹ mr̄imoniū. pmiſſio doris, aditio iudicis, p̄ſtatio auctoritatis, alienatio rei eccleſiaſtice, z pnunciatio ſnie. Et dic Jo. an. q̄ venit ꝺ iuramētū meticuloſum nō peccat mortl'r. lz peccet venialit'r. vt in. c. verū. ad fi. de iureiu. de ℔ vide glo. plenioꝛē in. l. extat. ff. eo. ti. Et diſtingue met⁹, qz aliq̄ eſt ꝓbabilis, q̄ cadit in ꝓſtantē vir. z aioſum tus corꝑis. met⁹ ſtupꝛis z fuitutis. Alij⁹ eſt nō ꝓbabilis, ſ. q̄ nō cadit niſi in hoiez puſillanimē z formidoloſum. z hic nō excuſat, vt i. c. cū dilecti. eo. ti. Et regul'r vt ꝑdictū ē ea q̄ fiunt ꝑ metū valēt z obligāt. vt dcm̄ eſt, ſeu vt no. xv. q. vj. auctoritatē. z. c. abbas. e. ti. Fallit tū in caſib⁹ ibi notatis. ad q̄s adde caſum c. vnic. e. ti. l. xj. Etiā ſm coactōz abſolutā l' ꝓditionalē diſtinguit excuſatio met⁹. De ℔ vide ſupꝛ Coactio. Sz vtrū met⁹ excōicatōnis ſit iuſt⁹ met⁹, Q' ſic videt. qz ꝓtinet corꝑis et aīe detrimentū. vij. q. j. de manifeſta. xj. q. iij. audi. vbi ōr q' ꝑ excōicatōz mutat ſtat⁹ de corꝑe eccl'e in ptātē diaboli. Ti mēda eſt q̄ q̄ſi mors eterna. xj. q. iij. nēo. z. c. j. Q' nō. pz. qz ē medicinal' ñ mortalis. vt. c. j de ſen. ex. li. vj. z. ij. q. j. multi. Et ſi ē iniuſta vacua ē. nec curāda. qz ñ ligat q̄ ad deū Si eſt iuſta iputer ſibi q̄ merē excōicari. Jgit nō ē iuſt⁹ met⁹, nec excuſat excōicatio el⁹. l. ſi ml'ier. ff. eo. ti. Et no. Boff. in ſum. de his q̄ vi me. ve cau. fiunt.

Metoꝛia dicunt diuerſoꝛia vel diuerticula id ē ſecreta edificia. al's mōtoꝛia.

Mercis nomen ad mobilia tm̄ ꝓtinet. ff. de ver. ſig. l. merces.

Metallū z es ſunt noīa generalia mineraꝝ ſcantia. Et differūt metallū z op⁹ metalli Uñ ille damnat in metallū q̄ ligat cū ferro et onere z laboꝛe grauat. vt ñ liceat ei facile abire. Sz ille dānat i op⁹ metallicū q̄ ibidē libeꝛas hz habenas. z alīs metallū fodiēti bus miſtrat z illi⁹ leuioꝛ ē pena. alteri⁹ aūt grauioꝛ. de q̄ glo. no. iſti. q̄. mo. ſus pa. po. ſol. in. Ş. pene ſeruus.

Metallarij ſūt q̄ affluentiā exerciti metallorū hūt. vt. C. de metal. z metal. z ꝓcur. meta. ſm Accur. ſup Rubꝛi. li. xj.

Metaſſi. al's dicūt methariū purpurū. C. q̄ res vē. nō poſ. l. j. vel eſt coloꝛ quidā.

Metrocomia ē vl' mēſura q̄ dat trāſlatiū ſuſſu ꝓncipis. vt. C. de iur. fiſci. l. Ş. vñ metroſ grece mēſura latine dicit. et comos villa. inde metrocomia. q̄ſi mēſura ville Jñ etiā comedia. i. villana l' ruſtica laus. ſz Accur. C. ne licc. habi. metro. coloca. ſua ad extra trāſfer. ſup Rubꝛi. li. xj. Etiā metrocomie ſūt ꝑ rochie vel dioceſes.

Metropolitani a mēſura ciuitatū dicūt qz decē vel vndecim dñt ſub ſe bīe ciuitates. vij. q. iij. vel ōr a metros. i. mr̄. qz metropolis ē mr̄ aliaꝝ eccl'iaꝝ ſm glo. ibidē. Etiaz metropolitani ſingul' puncti⁹ ꝓeminet. q̄rū auctoritati z doctrine ceteri ſacerdotes ſubiecti ſunt. ſine q̄b⁹ relict⁹ epis nihil agere licet de his q̄ ſpectāt ad totā puinciā ſm glo. xxj. di. cleros. Ş. metropolitani.

Merū impium eſt habere gladij poteſtatez

ad puniendū facinorosos. Ūñ mex implū dr̄q̄dā ptās summa p quā ea q̄ sunt iurisdictionis maxīe explicant. Et mex dr̄ qz sepatū a cognitōe pecuniaria, eo q̄ ide nullū sequit cōmodū pecuniax, vt ist. de pub. iuō. in pn. Nec āt sunt meri impij, facinorosos punire, delinquētes ī carcerare, mēbra mutilare, penā capitalē ponere, z hec pena est triplex, vt dīc Hosti. de iureiur. c. venies. s. mors: exilīū: z relegatio. ff. de pub. iu. l. ij.

De RJ

Mixtū implū est ptās media p quaz ea quē sunt in iurisdictōne media explicant. Et dr̄ mixtū q̄ si ex iurisdictōe z mero implo, eo q̄ hz cōmodū pecuniax, z ptinet ad ipm bonox possessionē dare in possessionē mittere iubere: cauere: pupilł: tutores dare. Et oēs alie pene graues p̄ter penam capitalē z mutilationem, vt est relegatio: fustigatio: vel q̄ uis correctio. ff. de iurisdict. om. iu. l. j. in gl. z in tex. Aliter distinguit prout recitari solet circa. c. qō sedē. in glo. j. de off. or. Merū implū ē q̄dam summa ptās z alta ex publico inducta. vt gladij ptās aīaduertēdi in facinorosos. z ē apud p̄ncipes p̄ncipal'r. s. papā z impatorē. Et ī spūalibx mex ipiū est vt depositio: trāslatio sedīū epaliuz. z diuisio duax eccl'ax cathedralīū. vl' diuisio vnius in duas. vt in. c. qō trāslatōez. de offi. le. vbi vide plura in glo. Hz in secularibus merū implū est pena capitis vt. s. q̄ p̄ncipalit est apō p̄ncipes seculares. s. reges duces marchiones comites zc̄. Et etiam apud archiepos pīarchas z epos tanq̄ apud missos vt in. c. solite. §. subditi. de malo. z obe. cum suis ꝓcor. Mixtū ꝓo implū ē q̄dā bassa vl' media ptās ex publico inducta, ptē capiēs ex mero implo, z ptē a iurisdictōne, vt est in spūalibx dedicare eccl'as vl' altaria ꝓsecrare z ꝑgines velare. Et talia p̄ñt cōmitti nō habēti iurisdictōez. vt ī gl. p̄all'. Et ea q̄ sūt mere impij expediunt iuris offō nobili. z p̄ncipaliter tendūt ad bonū publicū.

Mixti impij etiā expediunt iudices ex offō nobili. §z p̄ncipalit tendūt ad bonū p̄uatū. Hz ea q̄ sunt simplicis iurisdictōis expediunt iudicis offō mercenario, z tēdūt etiam ad bonū cōe Venit ḡ ab implo implaliū. l. paruū implū qō bñt iudices inferiores. de boc no. in. c. ſl dīligēti. de fo. cōpe.

Miles est q̄ iurat se non cultaturx mortē p̄ reipublice salutē. Vl' q̄ iurauit a signis nō recedere. C. q̄. cau. malo. l. pe. Et scptus in mīcula vbi alij milites scpti sunt. ff. e. ti. l. j. p to. Et iā dr̄ a malo. qō sustiet p alijs. Vel fm Azo. miles dr̄ a militia. i. duricia. Vl' a mille. qz de mille forte soluz vn⁹ eligebat in militē. z sic dr̄ q̄si milesimus. Et nota ad ꝑ q̄s dicat verus miles sex sunt necessaria. Prio vt nō sit negociator. C. ne milī. nego. l. j. li. xij. Secdo vt examiet. C. q̄ mī. nō pos. l. j. Tertio q̄ ei ensis cingat. ff. ō testa. mi. l. ij. Quarto stigma. i. nota pblica dz suo brachio iscribi vl' iponi. C. ō fabri. cē. l. ij. li. vj. Quīto in nūero altox dz poni z scribi. ff. ō testa. mi. l. ex eo. Sexto q̄ tal' hēat p̄ullegium legis ꝓcesse militib. Ūñ. Stigma mucro: scriptū: genus: examē: sacrm. Hec sex q̄ dixi pñt in milite q̄rī. Ut no. inſti. de testa. mi. in pn. circa glo.

Mimi sunt ioculatores vl' dñox seruitores seipos inuitātes Juxta illō. Muscā canis mimi sunt ad ꝓuinia p̄mi. Nō iuitati veniunt prādere pati. De q̄b dīc Lodo. ō Rosi tales ducūt aīalia fera put cōtīgit videlz leones: vrsos: symeas zc̄. z ab his aliq̄s occidit p̄ūri debēt pēa ducētox solidox. tex. est singular. ī. l. q̄ vulgo. ff. ō edi. edicto. innouis legib p̄cedētib. z nō debēt eis pēa mortis q̄uis q̄ occasionē mortis dat occidisse videatur. Ūñ h ē ꝓpt tacitū ꝓsensuz ciuīū q̄ illos cū aīalib ciuitatē ītrare z ī ea manere p̄mittūt. Nec ille in singularib suis.

Minox est q̄ nōdum ipleuit. xxv. annū. z talis restituit in integz vsq̄ ad q̄driennīū nō in delictz atrocib. §z q̄tenus miseratio etatis ad miorē penā iudicē induxerit. Als minox sumit generalit p q̄libet īferiori dū dr̄ Dī nox assurgat maiori. nec sedeat ītāte maiore xcij. di. oportet fm Hoff. in sum. de malo. z obe. malox p̄cedat. miox sequat in sedēdo z subscribēdo. xvij. di. §. vl. In icedēdo tñ romana ꝓsuetudo fuat ꝑīū. qz minox p̄cedit vt ibidē in summa

Minima cā est cā duox aureox. q: p ea non dat actio de dolo. vl' decē aureox. als decē solidox. vl' q̄ ad sumptus iudiciales nō sufficit. ij. q. vj. anteriox. §. illud. De hoc est gl. vnica in. c. de appel. ti. de appel.

Misteriarij dicebant forte a mīstrādo. q: p̄ erāt castris p̄ncipū. C. ō castrē. z milit. li. xij.

Disterliū ꝺr illud qꝺ secretā ꝛ reconditā habet dispensationē, hoc est occultā ꝛ inuisibilem virtutē ꝛ gratiā a ꝺo dispensatā ꝛ collatā. j. q. j. multi. vbi dat differētia inter misterium, sacrū, ꝛ sacramentū.

Diserabiles dicunt oēs illi ꝙꝺ nos ex natura mouemur ad miserandū ꝓpter fortuitā iniuriā. puta senes. decrepiti. debiles. in diurno mozbo fatigati. etiā sic sunt diuites vidue. etiā religiosi inter miserabiles ꝓsonas cōputantur.

Dissilia. alꝭ missalia dicunt donaria vl q̄dam p̄statōes q̄s nouꝰ p̄tor creatus mittebat in vulgꝰ. vt qꝺ ꝙscz apprehēderet eꝰ fieret. vt in coronatōe pape vl imperatoris fieri solet vt ꝑ p̄ssura minuat. de q̄ in glo. §. ꝑ amplꝰ. insti. de re. diui.

Dittere in possessionē est possessoꝛē facere aut in possessionē ducere vt rē custodiat. ꝓbi gra. Lōtendisti mecū fundū castellanuꝫ esse tuū. ꝛ pbasti. iudex ꝓ executoꝛē mittit te in possessionē. i. facit te possessoꝛē. Jtē volui agere cū titio q̄ citatꝰ noluit venire ad iudicū. iudex me mittere ꝺz i possessionē fundi quē petebā. nō vt possideā sꝫ vt custodiā rē ꝛ maneā in fundo. vt ipe titꝰ tandē tedio affectus veiat ꝛ litē suscipiat donec ꝓbauero illā rē esse meā. vide glo. fi. i. c. ꝙtigat. de do. et ꝙtu. qꝺ opet missio i possessionē in actōe reali ꝛ ꝓsonali. ex. j. ꝛ. ij. decre. Et nota q ꝓtoꝛ missionē in possessionē ex. ij. decreto sibi ꝑaliter reseruauit. ꝛ sic legatis aut subdelegatis nō ē ꝙcessum dare vl ꝓfirmare missionē in possessionē. vt no. in glo. fi. c. qꝺ trāslationē. ꝺ of. dele. De hac matia vi ꝺ i. c. qm̄ frequenter. vt li. nō ꝓtest. circa medi ꝰ l ꝓst. ꝛ glo. in. c. cōtingat. ꝑalle.

Dittere in possessionē noie vētrꝭ ē mittere i possessionē noie eiꝰ q̄ ē in vētre. ꝛ cū mulier ꝑgnās mittit in possessionē noie filij vl filie heredis quē vl quā hꝫ in vtero ex marito ꝑ mortuo Et no. ad ꝑ q̄ iudex actoꝛē mittat i possessionē. vl bona vēdat vl cū soluat req̄runt q̄ttuoꝛ necessario. ꝓ ꝺo q̄ citat reū ab sentē trina citatōe vl vna pemptoria ad domū. Si nō repiāt citent amici vl affines generali interdicto. ꝛ si ñ ꝙpet aliq̄s ꝓcuratoꝛ vl defensoꝛ ex ꝑmo decreto. i. mādato mittitur actoꝛ in possessionē cāe rei fuāde. q̄ missio nō tribuit ius sꝫ solū detentoꝛ. vt reꝰ tedio affectꝰ veiat rñsuꝝ. q̄re ꝺr possessio tedialis ex. j. decre. Scꝺo req̄rit ꝙgruū tps inter ꝑmā ꝛ añ scꝺam missionē qꝺ est arbitrariū postq̄z in iure ñ inuenit determinatū vl annale. Tercio q ꝙ absens malitiose noluit ꝙpere ꝛ aio fraudādi creditoꝛes. secꝰ si maliciose tm̄. vicz. ꝓpt maleficiū aliq̄ꝺ nō tm̄ aio fraudādi. Quarto q ꝙ stet ꝺ debito legitime ꝓ veras ꝛ plures ꝓbatōes. nec sufficit iuramentū calūnie cū agit de magno ꝑiudicio rei absentꝭ. ꝙꝺ oiꝺ habitis mittit actoꝛ i possessionē ꝑe ex. ij. decre. Et sic missus in possessiōz hēbit oē ius dñij vl q̄si qꝺ habuit reꝰ. imo reꝰ postea nō est audiendus nisi nō fuisset ꝓpt ꝙtumaciā absens. vt in. c. cōsultationiꝺ. ꝺ offi. dele. Cuiꝰ est hec materia. ꝛ ibi glo. bona.

De Ro

Doꝺ est moderamē dispositōis ꝓ appositionē oneris tā q̄z cāe finalꝭ vt ꝓz ex legiꝺ ꝺ ipo loq̄ntiꝺ. Et ꝺr moderatio ad dīaz cōditōis q̄ nō est moderatio sꝫ suspēsio. ꝺr tā q̄z cāe finalis. ꝑbi gra. Promitto vl lege vt illud facias. Hā si dico. pmitto ꝛ illud facias. tūc ñ essꝫ illud ꝓ modū cāe sꝫ alteriꝰ dispositōis. et ꝑ caplēdo modū spāliꝛ. Sꝫ generaliter ē oīs dispositio vl q̄litas adiecta dispositōi. l. obligatiōz. §. mod⁹. ff. de ac. et ob. Fit aūt modꝰ ꝓ illas dictōes vt dūmō ne. i. vt nō ad tē. Sꝫ qꝛ facē cām. ꝛ si ꝙditōz. vt supꝝ de ꝙdi. nā modꝰ facit ꝓ oēm dictionē vl ozōz ex suo ꝓꝑio significato vl alias moderatōz ipoꝛtantē. ꝑbi gra. Dono vel lego equū vt des illi equū. C. de his q̄ sub mo. lega. relin. l. ij. ꝛ. cū ab eo. ff. de ꝙhē. cmp. ibi veluti. seu ꝑ mō vbi ꝺr q si emēdo fundū pignoꝛi obligatū a te hoc mō dicā vt liberes tūc liberare teneris. Et sic modꝰ fit ꝓ dictō nē. ꝛ etiā in dictōe. dūmō eadē est ffatio. vt di. l. cū ab eo. Jdē in aduerbio ne. vt dicēdo Titiū heredē instituo ne fideicōmissa ex testamēto sempꝛonij retineat. qꝛ dcō ne exponit ꝓput nō. ꝛ sensus ē. vt ñ retineat. l. cū pr̄. §. titio. ꝑ. plane. ff. de le. ij. Jdē in ꝑ pōne ad vt dicēdo. Lego illi mille ad monumentuz meū edificādū. qꝛ sensus ē. vt edificet monumētū. l. q̄ꝺ dieb. §. fi. ff. de ꝙdi. ꝛ de. Jdē in dictōe ꝓ. vt lego. ꝛ. ꝓ cura coꝛpis mei sustinēda. l. lutiꝰ. §. fi. ff. de le. ij. Jdē in ꝑ pōne in vt dicēdo. i cura coꝛpis mei. i monumēto faciēdo ꝛc. ꝛ si diceret. lego vxoꝛi mee i tps li-

berozp,tūc faceret ꝺditionē. Idē in dictōne noie,vt dicēdo,noie dotis puellarū pauperum. vel redemptōe captiuoz legoz̄. Vbi nō significat cōditio,sed modus,l.mille. C de epi,z cle. Rō,qz captiui semp sunt capti, et puelle sp sunt paupes. Sec⁹ si relinqueretur noie dotis certe psone,vl redemptōnis certe psone,qz tūc faceret ꝺditionē. Et idē dic in omni alia pte ozōnis q̄ ad hoc significatū pt adaptari ex se vel subiecta materia.

Moduli dicunt quedā forme z mensure cementarioz,p q̄s modi z quātitates lapidū cōprehenduntur.

Monach⁹ est vni⁹ aie custos,a monos qō est vnū,z icos custos. Et ōz fieri de regula, c.j.ll.vj. Dicit etiā creari,c.vlti,eo.ti. Et ōz recipi,c.idēnitatib⁹,§.si ꝑo,ō elec.eo.li. Itē dicitur ordinari,xvj.q.vlti.c.fi. Et est mundo mortuus,deo viuēs,extra claustrū sicut pisces extra aquā in vita spūali subsistere nō pt,xvj.q.j.placuit.j. Et nō pt bñc,p̄riū. de sta.mo.c.ij,z.c.cū ad monasteriū. vbi habēs p̄riū in morte sepeliri ꝺz in sterquilinio. Itē nō pt esse aduocat⁹ in cā.c.j.z.ij. de postul, nec procurator nisi ꝺsentiente abbate z i vtilitatē monasteriū.q̄ duo debēt ꝺcurrere,xvj q.j.monachi,z.c.religiosus,de pcu.in cle,z no,Iudo,de ro.qz etiā nec p amico sui monasteriū,nec laico fm Inno.in.c.cū.l.et a.ō re iudi,nisi habita licētia,vt sup. Itē nō pt deserere p̄latū vel administrationē sine licentia abbatis,c.porrecta.de ꝺfir.vti,vel inuti.z.c.ij.de sta.mo. Sed pt se transferre ad strictiozē regulā,petita licētia,licet ū obtenta,c.licet.z.c.nō est.de regu.z.l.q̄ pter̄tu C.de sacrosanc.ec.vbi glo. Sed ad laxiozem regulā nō pōt ire sine lnia pape,immo fm Iudo,de ro.ad parē est multū dubium cui⁹ lnia tūc req̄rat. Inno.in.c.fi.de renūc. Archi.xix.q.ij.statuim⁹. Jo.an.in.c. si religiosus,de elec.li.vj.z.c.ij. de testamē.eo.li, in nouella. Pau.de liaza.in cle.fi.de elect. Iapus abbas allegatōe,lxij.z.c.xxx. variant Iudoul.de ro,dicit suo videri q̄ requiratur lnia abbatis,nō em̄ sufficit bñe a pori cōuētuali,qz pater toti⁹ ordinis ē abbas Dubiū tū facit.c.fi.de pac.li.vj.a fili rōnez glo.in.c.cū singula.de p̄ben.li.vj. Nec Iudo,de ro.i singularib⁹ suis. Itē i refectorio carnes edere nō ꝺñt.c.cū ad monasteriū. p alle. Quidā tū monachi fm quosdā ar,a cōtrario sensu. Extra refectoriū p̄ñt,qō nō est verū nisi ex cā,vt p̄pter infirmitatē vel debilitatē.vt no.Fran.zabar.in dicto.c.cum ad monasteriū.pal. Adhuc q̄dā instāt ꝺ,p canregule.xxix.ꝺi,vbi ōz q̄ a carnib⁹ q̄drupedum debeāt se abstinere,et sic p mitri videt de bipedib⁹ z perdicib⁹,gallinacīs z̄c. Ho stien.dicē q̄ huic intellectui ꝺtradicit rō naturalis,vt p̄hibitio de q̄drupedib⁹ fortius intelligit de bipedib⁹ i q̄bus maioz rō fm B dixit de q̄drupedib⁹ p̄pter cōiozē frequentiā aliū. Alij dicūt q̄ p̄pter minutionē cōcedi p̄t q̄busdā monachis vsus carniū. Et dicit Vincē.reuelatū p angelū q̄ minuit.xiij. Februarij nō morietur illo anno ex febrili distemperantia.

Monogam⁹ est vir vnius vxoris.sīc bigamus duaz vxoz. Re.s. Bigam⁹.

Monomachia. Re.sup̄ Duellū.

Monopoliū est alicui⁹ negociatōis aut officij suptoris vnica exercitatio cū p̄rogatiua z singlari inito pacto,p̄bi grā. Aula negociatōis aliq̄ inter se pacisc̄unt ne posiessio aliq̄ p̄cio miozi vēdat q̄ ipi inter se ꝺstitucrūt.vl vēditores panis,vl cuiusq̄ negociatōis inē se pacti sūt vt rē aliquā venalem vtilē z necessariā reipublice nō ꝺñt p miozi p̄cio q̄ q̄uenerūt vēdere.vl ne aliq̄s illiciant in arte sua nisi filios vl neptes. vt ipi sollū ꝺmodū artis l negociatōis faciāt z habeant. Isti cū dicunt monopoliū exercere,et grauissime puniēdi sūt.qz directe bmōi cōuentōes sūt ꝺ p̄ncipē. Et ōz fm Azo,a monos qō est vnū.z polis,l.ciuitas,q̄si vna negociatio in ciuitate. Et inde ōz monopolia pluraliter,z monopol⁹,z est q̄ vult esse sol⁹ in ciuitate vēditor,l. is q̄ ipetrat q̄ sibi soli liceat i ciuitate aliq̄ spālia vēdere emere vel facere. Vel monopoli sunt q̄ ipetrāt q̄ ipi solis liceat bmōi facere etiā in vendēdis rebus certū p̄ciū statuere,ꝺ qō nemini licz vēdere,z ōz a monos,l. vnū.z polis ciuitas. q̄si vn⁹ tm̄ in ciuitate,vl societas vna ex pacto. Vl ōz monopoliū a monos z palatium ē vēditio q̄si vno mō faciēda vēditio,z talla ꝺmertia sūt p̄hibita. C. de mono,z illa ꝺuē.nego.l.vnica. Eodē mō binopoliū ōz a binopolis,et binopola quasi bino mō faciēda emptio.

Monumētū est illud repositoriū i q̄ mortui

reponunt.s.sepulcrū sine corpe.et ōr̄a moneo.qr̄ exrat ad memorīā defuncti.l.monumentū.ff.de relī.r sump.fu.

Morbus est habit⁹ cuiuscūqꝫ corpis cōtra naturā q̄ vsum el⁹ ad illud faciat deteriorē Cuius cā nobis natura sanitatē dedit siue in toto corpe vt febris.siue in pte.vt cecitas.ff.de edī.l.j.§.sed sciendum.ff.de re iudī.l.j.§.sed quesitum.

Mores dicunt frequētes act⁹ hoīm fm Jotheo.in pn.decre.i glo.r.j.di.mos.

Morbus sumptic⁹ alīs sontic⁹ est q̄ cuiqꝫ rei nocet.ff.de v̄.sīg.l.morbo. Et dicit glo. ibi: cuiqꝫ rei agende.vt.ff.de edīl.edic.l.fi.ff.de re iudī.l.quesitū.

Mortuus est reb⁹ humanis exempt⁹.ff.de offi.dele.cūis.r c.si delegat⁹.eo.tī.ll.vj.vl' est vīa vniuerse carnis ingressus.c.si subdelegato.eo.tī.r li. Vel de medio sublat⁹.c.licet.eo.tī. nā medīū ōr̄ hec vita. Et q̄re sic dicatur no.xxiij.q.iij.c.hec aūt vita.vt supra Dicīt aūt q̄s mortu⁹ sex modis. Primo spiritualiter. Et sic dupl'r.scz bene r male. Bñ dupl'r.p baptismū.de cons.di.iij. ostēditur. xv.q.j.nec is rē. Male tripl'r. Primo baptisatus.ab ecclesie tīs vnitate diuisus.de cōse.di.ij.xp̄s. Scōo baptisatus in ecclie vnitate cōsistens tīs criminosus.liij.q.iij. bi q̄. vbi ōr̄. Nolo mortē peccatoris rē.r.c.canonica.ea.cau.q.v. Tercio baptisat⁹ r eterna liter damnat⁹.de cons.di.iij.fili⁹. Scōo civiliter.vt ab hostib⁹ captus.seru⁹ effectus. liber⁹ in seruitutē ob ingratitudinē reuocatus. Et ōr̄ ecōtrario viuere.qr̄ inaniter occisus ē p̄ter fidē xp̄i. Quare mors sctōr̄ frequenter ōr̄ ab ecclesia natalis eor̄.q̄si adhuc tam nati sint. Tercio secularīter vt monachus.vt sup̄.r.xv̄j.q.j.placuit.j. Quarto effectualiter.vt paulus mortuus fuit vt act. xxvij.q.j.q̄ xp̄o. Quinto carnaliter. et sexto corpaliter. Qui duo modi poni possunt p eodē.et sic Lazarus mortuus erat.xxiij.q.j si quē forte.

Mortis cā donatio. Re.sup̄.donatio.

Mortuarīū ōr̄ q̄ō q̄s relinq̄t i morte.vt no. in.c.cōquerētē.de offi.in ordi.

Moliri est conarī.c.qr̄ ex eo.de pac.li.vj.

Minus no.pau.in cōmen.decretal'.r simūniter.de postu.p̄la.

Mos est lōgeua ꝯsuetudo.de morib⁹ tractatur.c.mos aūt.dist.j.

Motu p̄prio gr̄a fieri censet q̄n ℞ exp̄sse cautū est in eadē.nec sufficit si p̄bet q̄ papa motu p̄prio fecerit.nisi ꝯtineat in lr̄is.c.si motu p̄prio.de p̄bē.li.vj.r ibi ꝯcor.ī glo.fi.

Moreten⁹.l.ad mortē.xxiij.q.v. notificastī te moreten⁹ infirmatū.

Mox qualiter capiat est glo.in.ca.qr̄ p̄ter. de elec.sup̄ verbo mox.et in.l.j.ff.si cer.pe.

De Mu

Mucor est vicīū panis.vñ ōr̄. Panis mucescit vel mucidus fit.

Mucro est ensis.de hoc vide Archi.in.c.fi. de excep.lib.vj.et sumit q̄ñqꝫ p excōicatione.vt.xv̄j.q.j.c.visis.vbi in fi.ōr̄. Felicī mucrone ep̄i sacerdotū placula resecent.l.salubri excōicatione ep̄i sacerdotū crimia puniantur.xxiij.q.iij.corripiant.

Mulcta est animaduersio vl' pena pecuniaria arbitrio iudicis inflicta ad correctionē maloꝝ morū. Pena est aūt certa imposita a lege quā q̄scꝫ cuitare p̄t.vt no.in.l. q̄ñcūqꝫ. in glo.sup̄ ver.vel tercio. C.de ser.fugi.r in l.mulcta.ff.de cōdi.r demō.vbi glo.dic. q̄ sit pena extraordinaria p arbitrio.r ibi a te statore imponit. Dicit aūt mulcta illa pena q̄ nō est a lege statuta vl' exp̄ssa. Nā iudices in pluribꝫ casibꝫ legibꝫ nō scriptis sic mulctare p̄nt litigātes. Ex hoc patz differentia inter mulctā r penā. Nā pena generaliter sumit tā p pena pecuniaria q̄m p̄ro pena corporali seu capitali. Sed mulcta p pena pecuniaria.r p sententiā a iudice irrogata. vñ bñ apellat a mulcta nō aūt a pena.l.si qua pena.ff.de ver.sig. Item mulcta nō inducitur nisi a maioribus magistratibus. sed pena a quolibet iudice.

Mulctare ē punire p pecunia.r aliqñ ponit p abbreuiare. C.de mō mulcta.l.j.

Mulio est custos muloꝝ.vñ. Mulio mulorum.agazo ducit asellos.l.idem iuris.ff.ad l.aquil'.

Mulcere est lenire placare vel blandiri.

Municipiū est oppidū in Italia vel in p̄uincia aliq̄ cōstitutū in q̄ pacē obseruāde cā milites ꝯstituti erāt. si aūt in municipio nati sunt nō min⁹ dicunt municipales.vt.l.municeps.ff.de ver.sig.

Municipes dicunt qui cuiuscūqꝫ municipij manerīet locive tenent custodiam. Et

dicitur a munere ꝛ capio,nō obstāte q̄ munus nō capiat. Et tm̄ municipes dicunt q̄ in eodē municipio nati sūt,vt.l.municipes ff.vel dicunt q̄ in municipio faciūt munera,sed abusiue.

Municipiū est ciuitas,et municipes cuiuscūq; ciuitatis ciues appellantur,ff.ad.l.iul. de anno.l.j.

Municipalis bonor est administratio reipublice cū gradu dignitatis siue cum sumptu,siue cū erogatōe cōtinens.ff. de mune. et bono,l.honor.

Municipalis magister dr ille qui preest municipibus.

Municeps origenarij dr ab origine patrie nō sua cā vt in.l. filij,C. de muni. ori.li.x.

Multotiēs ꝛ totiēs no.Archi.ix.q.iij.nō est

Multiplicatio est qñ dispositio iteratur seu multiplicat.verbi grā.Testator pluribus heredib⁹ institutis legat ab vno,x.titio ab alio.x.ꝛ sic de alijs a q̄libet herede,x. insolidum debent,l.si pluribus,§.j.ff.de le.ij. q̄ significatū sumit ex multiplicatōe dispositionis iūcto q̄ qualitas est multiplicabilis.iō ex q̄libet dispositiōe debet q̄libet qualitas adiecta. Item ibi testator ab herede instituto legat,x.titio.ꝛ si heres nō erit substituit seiū.ꝛ ab eodē legat.x.eidē titio,institut⁹ nō est heres.ꝛ substitut⁹ tenebit tm̄ ad.x.ab ea relicta,vl'ab instituto q̄ idē est,ar.l.licet,ff de legi.ꝛ.l.seruo,si q̄s apud,eo.ti. Rō.quia substitutio significat substitutū ee appositū loco instituti. Item ibi,testator legat,x.titio i testamēto,et eidē titio legat,x.in codicillis, singula debent,q̄ multiplicatio significat. l.quinq̄ginta,ff,de pba. Sz ibi testator legat,x.titio in testamēto.post i eodē testamēto legat titio,x.semel tm̄ debent,vt.l.plane §.sed si nō,ff,de leg.j. Quia ex eodē testamēto ꝛ eadē quātitate ꝓcludit testatorē q̄ntitatē nō voluisse multiplicare nisi cuidēter p̄bare ꝓtrariū. Sz ibi,testator legat,x.titio, postea in codē testamēto legat titio.xv.vtra q̄ quātitas debet.l.plane,pall'. Et a cōtrario sensu cū dicit eadē,et est rō ex diuersitate q̄ntitatis. Sec⁹ si diceret,Titio cui lego ui decē volo p̄stari quindecim,tūc em̄ quindecim tm̄ debent. Idē dic in ꝓtractib⁹ put q̄libet p̄babile medium ꝓcludit. Ita multiplicatio deberi significat,p̄bi grā. Numerauit tibi decē,ꝛ i cōtinēti stipulor,xx.illa debentur.l.si ita.ff.de noua,ꝛ dele.q̄ significatū sumit ex stipulatōe facti incōtinēti p̄ numeratione. Item ibi,pmitto tibi decē, pmitto decē,bis tenent,q̄ si intelligent de eisdē decē,pmissio secūda esz frustratoria,q̄ nō est dicendū,ar.l.si q̄s,ff,de legi.j.

Munus est duplex.aliud publicū.aliud priuatū. Publicū est q̄ in administrāda republica cū sumptu sine dignitate,titulo subministrat,vt.ff.de mune.ꝛ bo.in p̄n. Et differūt mun⁹ ꝛ donū.q̄ munus est cū aliq̄d datur cā p̄cedēte,donū ꝓ sine cā.vt.ff.de ver. sig.l.inter donū.ꝛ.c.peccatū.de re.iur.li.vj Et inq̄t Pau.in.l.mun⁹.ff.de p̄.sig. Munus tribz modis dr. Uno mō donū,altero mō onus,inde immunitas appellat. Termō officiū.vñ munera militaria. Inde munices q̄ munera ciuilia capit. Uñ dr.Dat meritū mun⁹ sz ꝓfert grā donū. Mun⁹ cuj cā dat,donū sine cā.de hoc etiā p̄ Jo.an.in glo.in.c.accusat⁹,de here.li.vj.

Munera patrimonialia ꝛ mixta. Re, Spe, de cēsi.ꝛ exact.i tractatu libello.x.§.nūc aūt dicendū,p̄si,q̄ aūt sunt munera. Item munerum alia sunt sordida,vt arene fodiēde,cloacis coquēde,q̄ in dignitatib⁹ cōstitui nō cōsueuerūt. Alia sunt sordida ꝓtrario modo se habentia.

Murex est qdā gen⁹ piscis,inde murileg⁹ q̄si legēs muricēs,sunt aūt muricēs pisces ex quor⁹ sanguīe fit atramentū imptale,i q̄ purpura tingebat. Et fm Accur.in.l.j.C. q̄ res vē,nō pos,etiā coquillū est aial simile Et vtrūq; debet simul cōburi ꝛ simul teri, vt ex eis fiant signa.

Murileg⁹ dr seruus auctoritate iudicis manumissus quē dñs liberos grauādo manumitti disposuit,liberi tm̄ mortuo p̄re seruitūte nō manumittūt,ꝛ sic tāq; manumissa p̄ fora mina liberat.l.libertatē cōsequit,q̄ iure postate manumittit.C.dē murile.in rubr.li. fj.fm Accur.vbi dicunt murileguli seruj q̄ capiūt pisces q̄ dicunt muricēs,vt supꝛ. Et in illis seruis partus nō sequit matrem,sed succedit patri in officio,et in hoc est specialis.vt.l.q̄ aūt p̄em.ꝛ.l.bi q̄ lib.ꝛ ti. pall.ꝛ b de iure romano.secus aūt de iure lōgobardorū,q̄ semp in deteriorē trahit statum vt sit matrimonijū. Si aūt ꝓcubinatus seruatur ius romano ꝛ q̄ sequit ventrē,insti.de inge.in glo.ij.

Dustio.l,fatuus.
Dunimenta dicunt pbatões z instrumẽta q̃ cãm minuũt. vide de elec.c, q̃uis, in glo. fi.ll,vj. Als monimẽta dicunt,eo q̃ monẽt et informãt iudices q̃d facere debẽt.
Dutatoria dicunt vulgo diuersoria. vl̃ fullonica q̃si secreta edificia. Et ponit etiam p vestimẽtis plũb mutatõ habẽtib.
Dutatio capit p variatõe in facto. ybi gña. Testator legat ciphũ vl̃ poculũ, z fit massa vel ecõtra, legatũ nõ pimit, imo debẽt massa poculo legato, vel ecõtra. l,seruũ filij,§,si pocula,ff.de leg.j, q̃ nõ significat volũtas testatoris mutata. Et q̃ poculi ad massam et masse ad poculũ facilis est reductio. z sic nõ magna imutatio. etiã nec in estimatõe ẽ magna distinctio. Itẽ ibi, Testator lanam legat, z inde facit vestimentũ, legatũ pimit. l,lana,ff.de leg.iij. q̃ ex mutatõe rei significat volũtatis mutatio. Et sumit significatũ ex ꝟ. q̃ lane ad vestimentũ nõ est facilis reductio. Etiã q̃ ad estimationẽ magna est distinctio, silr q̃ ad adaptionẽ. q̃ vestimẽ tũ vnt aptũ alteri vi; adaptat. z si adaptat hoc fit cũ magna diminutõe sui. sed ibi testator lanã legauit heres ꝺ illa vestimentũ fecit legatũ nõ pimit. l,seruũ,§,itẽ si lana.ff. de leg.j, fm intellectũ glo, ibidẽ, Rõ. q̃ mutatio fiã p heredẽ nullaten⁹ fiat volũtatis testatoris mutatõ. Et idẽ dic ĩ aliena lana legata ponẽdo q̃ dñs ex ea vestimẽtũ fecit, nã ex hoc nõ significat mutatio voluntatis testatoris, nisi aliꝰ appareat. Nõ est tũ dicẽdum q̃ debeat vestimentũ, sed estimatio lane. Itẽ ibi, Testator legauit aream, deinde domũ desup edificauit. dom⁹ debet. l,seru⁹ filij,§.aree.ff.de leg.j. q̃ area est fundamentum z ps potissima. Etiã q̃ testator mutãdo videt in eadẽ manere volũtate. Nec imposito edificiũ sufficit ad mutationẽ voluntatis. immo q̃ volũtas remanet in legato et edificiũ sequit suũ significatũ q̃ testator legat domũ. Itẽ ibi, Testator legat domũ. dom⁹ ad aliã areã reducit, area debet, q̃ legatũ tenet in tota re z q̃libet sui pte, g̃ z si in pte rei pimit, tenet tũ in pte. remanẽte, boc addito q̃ ex mutatõe rei nulla significat voluntatis mutatio. Sed si testator legat domũ q̃ ad areã reducit, deinde aree edificiuz imponit nihil debet. l,si ita,§.si domus, in fi,ff,de leg.j. Rõ. q̃ alia dom⁹ est z non illa quã testator legauit. Item ibi. testator legauit nauẽ. destruit nauis, z ex eisdem tabulis reficit, debet. l,si res,§,areã.ff. de solut. Rõ. q̃ est eadẽ nauis ex eisdẽ tabul refecta
Dutilare est aliq̃d mẽbrũ amputare. vl̃ aliq̃d integrũ detrũcare, vt boi manũ vl̃ pedẽ vel aliq̃d mẽbr̃ auferre.
Dutuũ ẽ q̃d alicui pmittit vt tpe suo reddat. Et dr̃ q̃si de meo tuũ. vñ est nomẽ cõpositũ ex corrupto z integro. q̃ q̃d meũ fuerat mutuando tuũ facto. Vñ res q̃ põderat vt argentũ z silia q̃ numerant vt pecũia, z q̃ mẽsurant vt frumentũ mutuari pñt. vt,l,ij,ff, si cer.pet.§ mutui datio, vbi dicit, q̃ mutui datio ꝓsistit in his reb⁹ q̃ põdere mensura nũeroue ꝓsistũt. insti.q̃.mo. recõtra. obli, in pn, veluti oleo frumẽto pecunia numerata zc. Et lz vsura sit quicq̃d accidit sorti ĩ mutuo ex pacto vel intentõe pncipaliꝝ tũ ĩ aliꝭ rebus puta vestib⁹ vel aliꝭ nõ ĩ mutuo cõsistentib⁹ etiã vsura cõmittit. vt,xlij,q,ij.c, plerisq̃,et.c.se. Vsura ẽ vbi amplio⁹ requirit q̃ dat. Pro q̃ distingue duplicẽ vsurã, vt infra de iurã Vl. Sz nũq̃d erit mutuũ si q̃s oues ad numerũ dederit, Rñdet q̃ nõ. q̃ in mutuo ispicit̃da est natura z ꝓsuetudo rei mutuate. Nã pecunie ꝓsuetudo natura z aptitudo est vt ad numer̃ det, l,j,ff.de ꝓbẽ,em, et vẽ, z sic de frumẽto. Sz libri, eq̃, oues, et silia nõ dant ad numer̃, nec sic ad pond⁹ vl̃ mensurã. eo q̃ res mutuata ñ est cadẽ, sz cõsilis reddi dẽat. Et i hmõi reb⁹ nõ ꝑt oĩmoda silitudo inueniri. ita q̃ res semp oĩno similis vendat.
Dutuũ em̃ dãtes z nihil inde sperãtes zc. de vsu, c. cõsuluit, z.c, naulgãti, e. ti, in glo.

De Na

Anciſci eſt ali

Aquid acq̃rere ꝓseq̃ vl̃ adipiſci Vñ ꝺr. nact⁹ sum illã, i, adept⁹ sum vel acq̃siui cã.
Natura ꝺr multip modis. Quãq̃ vis ĩsita reb⁹ silia de silib⁹ pcreãs. Sc̃do stimul⁹ vel instinct⁹ nature ex sensualitate pueniẽs ad appetendũ, pcreãdũ, vl̃ educandũ. Tercio instinctus nature ex rõne pueniens, vt ẽ glo, l,di,j,ius aũt naturale.
Naturalis ꝺr filius ex concubina q̃ in domo ꝑria tenet vnica q̃si loco vxoris. Et talis

In bonis patris ab intestato succedit in duas vncias pñe substãtie si alĩ filĩ legitimi nec vxoris extẽt, i bonis aũt maternis cũ filĩs legitimis succedit.

Natale dr scriptura cũ annis dñi z pconisata q̃ dicebat Luciũ eẽ natũ ingenuũ. Et sic in legẽdis scõr intitulat natale sci Johannis qñ morit, q̃si tũc nascat nũq̃ moriturr: vel dr pma natiuitas q̃ est de iure naturali Et oẽm hoiem dicit liberũ. vñ cõstitutũ est nõ efficere manumissionẽ natalibꝫ, i, ingenuitati, insti, de inge. i fi. Jtẽ dicimr. seruus iste restituit natalibꝫ. i. libertati quã bz ex iure naturali, ff, de nata, l, ij.

Naulũ est vectura siue pciũ qđ pstat p eadẽ facta collatõe iter vectores vehẽtes p mercede naulgatõis illis q̃ naulgiũ exercẽt vel ducũt. Vñ Jo, de ro, in singularibꝫ suis dicit ad q̃stionẽ talẽ, nautã pduxi, vel mulionẽ aut galeã ad portandũ familiaz meã. q̃d si moriant aliq̃ in naui vtr p illis nauta debeat naulũ vel pensionẽ hr. Sub distinctõe si fit puentõ de illis ducẽdis vl ad talem locũ deportãdis, tũc p mortuis nõ debet solui naulũ. Si ꝑo fit de illis pactũ in naui ponẽdis, tũc sec. Tercio si dubitat dꝫ ꝑbis, tũc etiã debet naulũ, tex. est sing. i, l. si vehenda, in pn, ff, ad, l. rodi, de iac. Sile di cet dꝫ infante nato in naul. ff, loca, l, si adest, §. si q̃s mulierem.

Nauta est q̃ mistrat naul vel ducit nauẽ eaz gubernãs. et ea q̃ ad vsum eiꝰ ptinẽt faciẽs ff, nau, cau, sta. l, j. §. ij, ff, fur, aduer, na.

Nauticꝰ tiberinꝰ est q̃ naulgat in flumie rome vehẽdo i romã l extra vehẽdo ad castra vt, C, de nau, tibe, l. ad castra. li, fi.

Nauticũ fenꝰ ẽ qđ ꝓpter nauticã pecuniã vel q̃si nauticã exigit, ff, de nau, fen, p totũ. z, C eo, ti. l, cũ ꝓponas.

Nautica pecuia ẽ q̃ piculo creditoris in naulgio suscepto dat trahẽda Sz q̃si nautica est cũ piculũ mutuate pecunie i me recipio si aliq̃ pditio ñ extistat, puta si piscatoz ñ capiat pisces z hmõi. vide glo. C, de nau, fen. in Rubrica.

Naufragiũ est naue fracta submersio rerũ si ue corporũ. z dr q̃si nauis fragiũ. i. fractura C, de naufra. li, fi.

Nauicularij seu nauclerí sunt q̃ transportãt publicas spẽs ẽm Accur. C, de nau, publi. spe, trãs. li, fi, sup rub. Et dicunt etiã illi qui ante nouarias spẽs a susceptoribꝫ in pulvcia accipe z romã vel in castra vbi erãt milites deferre debebãt.

Nausochoniũ ẽ domꝰ in q̃ iuuenes educãt.

De Ne

Necessitudo ẽ parẽtela vl ꝓgnatio. l, ñ ẽ singulis, ff, de re, iur, vbi glo, sic exponit.

Nec p vt nõ capit. ff. de acq̃. pos. l, q̃ absenti, §. j. De hac dictõe vide, C, de idic, vi, tol, in aut, cui relictũ.

Nec implicat sensum ꝓtrariũ exp̃sse, vt no, i, l, iurr ignorãtia, C, q̃ admit. ad bo. pos, pñt.

Negociũ est triplex, s, cõe, publicũ, z ꝓpuatũ Cõe qđ ptinet ad dispositionẽ alicuiꝰ regionis, Publicũ qđ ptinet ad regimẽ alicuiꝰ ciuitatis, Sz ꝓpuatũ qđ ptinet ad ꝓpuatã ꝑsonam, Et istis tribꝫ negocijs cozrespõdet triplex dispẽsatio, s, politica, q̃ ꝓsistit in pusilione plurĩ seu totiꝰ cõitatis, Et h docet i octo libris politicoꝝ Aresꝫ Jconomica q̃ ꝓsistit in dispositõe familie, z habet i duobꝫ libris iconomicoꝝ Aresto, Et monastica vl ecclesiastica, q̃ ꝓsistit in regimine sulipiꝰ tñ, z illa tractat in, x, libris ecclesiasticoꝝ eiusdẽ.

Negociatio ẽ in ꝓmertijs sic negociũ idispẽsatõe, vñ tã negociatio q̃ negociũ aliq̃ significãt actõr alicuiꝰ rei, cuiꝰ ꝓrũ est ociũ. Aliq̃ actõr eẽ idẽ qđ iurgiũ litis, Et dr q̃si negãs ociũ, c, forus, §. negociũ. de ꝓ, sig.

Negligẽtia est eius qđ fieri debet vel potest obmissio.

Negatiua apud iuristas ẽ improbabiliꝰ, vt, vi q, v, actor, C, de ꝓba. l, actor, de elec, bo, memo, j, vbi dr, Negãtis factũ nulla est ꝓbatio subaudi directa. q̃ qđ nihil est ñ cadit i sensum. Vñ sciendũ q̃ multiplex ẽ negatiua. i, facti, dicti, iurr, z q̃litatis, z q̃dã pure. Vñ negatiua facti duplex ẽ, s, pura q̃ bz determinationẽ tpis, loci, vl alteriꝰ rei, puta q̃ est coartata ad certas ꝑsonas, de q̃ est casus i, c, tercio loco, de ꝓba, vbi coartat ad ꝑsonas capituli, Et illa ꝓbari pt indirecte, vbi gra. Si instrumẽtũ exhibeat ptinẽs stipulatõr factã tali die l loco, ar, c, ex tenore, de testa, Aut nõ bz aliquã taliũ determinatõr, z tũc ꝓbari nõ pt directe vel idirecte, vñ onꝰ ꝓbãdi trãsferr in aduersariũ. z h tõ, q̃ negatio nũ nõ sunt cause, nec circumstãtie, q̃ sũt necessarie in ꝓbatõe, vt si q̃s dicẽ se nũq̃ ꝓtraxisse cũ berta, vel nõ cognouisse Bertã que

dicitur negatiua explicata. de fri. & male. c. j
Vel dr negatiua positio Est em̃ positio ne
gatiua implicita. vt pono q in electiõe tm̃
qtuor canonici pñtes fuerint. vt in. c. cũ ec
clesia. de cau. pos. & ppt. Quas positiões ne
gatiuas iurs rigor repellit. s cãtas eas ad
mittit si iudici videbit. vt i. c. j. de pfes. li. vj.
Etiã ibi. si aliqs dicat se esse nõ citatũ & ne
gatiua facti mixta dr. q cũ affirmatiua ipli
cita misceat. vt illa q bz affirmatiuã implici
te dicẽdo. Ego nõ renunciaui sponte. q̃si
dicat. renunciaui coactus vel inuit⁹. Et ꝟ
dz pbari ab eo q negat. c. sup ꝟ. de renunc.
Sz negatiua iurs pbari pt. vt si dicat quis
alicui. nõ potes eẽ testis. dz ꝟ pbare. Silr
si neget emãcipatio rite facta. & negãs aliqs
iuste factũ. dz hoc pbare q ñ sit factũ ꝺ iure
sed ꝛ ius. vt in. l. ab ea pte. §. j. ff. ꝺ pba. vbi
dr. ab ea pte q dicit aduersarius suus ab aliq
iure phibitũ esse spaliter lege vel ꝓstitutõe
probari oportere Jdẽ ñdet si qs negat e⁹
mancipationẽ recte factã pbationẽ ipam p
stare deberet.

Negatiua ꝓ q̃litas duplex est. scz aut qua
litatis intrinsece. aut q̃litatis extrinsece. De
q̃litate intrinseca. vt cũ homo nascit. & tũc p
sumit negatiua nisi pbet affirmatiua. vt si
neget scia probandũ est ꝟ examinatõe iudi
cis. de pbẽ. cũ fm aplm. Si etas p aspectũ
corpis. sit legitimitas. aut g is cui legitimi
tas opponit est de ꝟ infamat⁹. & tũc cogit se
purgare. c. bone. pall. dicẽdo ergo. Ille nõ
est idone⁹. nõ est legitim⁹. nõ est soluẽdo ꝛc.
pbari dz ab eo q dicit. qr qlibet psumit ido
neus. bon⁹ ꝛc. nisi ꝓtrariũ probet. de psum.
dudũ. de scrut. in or. fa. c. vnico. & nisi ius p
sumat in ꝓtrariũ. ff. de dona. iter vi. & vxo.
quint⁹. ff. ꝺ pba. si pactũ. & l. si cyrographũ
Etiã iudex q bz ex ꝟ offõ suo cuncta rimari
c. iudicante. xxx. q. v. & xxiij. q. viij. occidit. ꝺ
offi. dele. sup q̃stionum. §. intentiõis. pt et
dz si viderit expedire. & interrogare sup ne
gatiua. ar. ff. de inter. act. l. vbicũq. & c. cum
Johes. de fi. instru. vbi iudex facit interro
gationẽ quã etiã ps facere nõ poterit cũ es
set in cã cõclusum. factũ no. p Hosti. & Jn
no. in. c. sup his. de accu. & maxime sup ne
gatiua. vbi agit de salute vel piculo aie. ar.
de re iudi. c. lator. ad finẽ. Ex pdict⁹ elicit q
qs in iudicio excusat a ñdendo positõi ne
gatiue. ideo qr q negat nõ ponit sed remo
uet. siue sit negatiua implicita siue explici
ta quã facit he dictões. tm̃ solũ ꝛc. & Spe
cu. ti. de depo. §. octauo. Sic pbat neutraz
pdictarũ poni posse. Nã positões succedũt
in locũ probationũ. vt i aut. de his q ingre
di. ad ap. §. fi. Ubi id solũ veniet in positõe
qõ in pbatõe. Sed negatiue vt pdicit nul
la ẽ directa pbatio. g nec positio. & dat bal.
rõem. qr rñsio ad positionẽ fit ad releuãdũ
ab onere probãdi. Sz positões negatiuas
nõ bz necesse probare. g nõ ẽ el rñdendũ. et
ita dicẽ sentire glo. in. l. ij. in. §. qõ obseruari.
C. de iur. calũ. Si ꝓ bzet necesse probare.
tũc deberet rñderi. vt. c. j. de ꝓfes. li. vj. Jdez
dicẽ negatiuã positõz eẽ in q̃ potit dictio abs
q. vt no. Ly. in. l. actor. C. ꝺ pba. i. ij. qõne.
ꝟ vex qñ ista dictio absq. veit ad exclusio
nẽ alicui⁹ affirmatiue. & ita ex se nõ iplicat
affirmatõz. Sec⁹ si implicaret illã. ꝟbi gra
Pono q res fuit absq eo q titlũ tali die p
cureret. qr tota die fui absens alibi. Nã tal
positio ñ dr mera negatiua. qr orit ex affir
matiua. s. fui alibi. Et ꝟ tenet Spe. in ti. de
posi. §. videndũ. f. vij. fa. no. in ti. de inuti.
sti. §. itẽ ꝓbor. Jtẽ qr ponẽs illud qõ ponit
si negat necesse bz pbare. l. actor. pal. q ẽ ca
nonizata. vj. q. vl. actor. in q̃ dr actor qõ as
sueuerat probare se ñ posse. pfitẽdo reũ ne
cessitati monstrãdi ꝛriũ nõ astringit. Cũ p
rerũ naturã factũ negãs. pbatio nulla sit. et
sic ꝓpositio negatiua vt pdictũ est. sic etiam
positio negatiua est triplex. s. facti. iuris. & q̃
litatis. Et facti duplex. s. simplex et pura. q
nõ bz determinatõz loci tpis vel rei ꝓsitis.
vt illa. Pono me ñ cognouisse bertã. c. j. de
fri. et male. ꝛc. De tali etiã in. c. cũ eccl'ia su
trina. de cau. pos. & ppt. Et alia impura vel
mixta. vicz q est certo loco coartata. vt in. c.
ꝓposuisti. de proba. vbi p loci inspectionẽ p
batur ñ ꝓgnita. Et bz in se sensum affirma
tiuũ implicitũ vt nõ cognita. l. virgo. Et di
cit Bar. de sax. in. l. q̃cũq. pall. se semp de
fendisse. q q ꝓponit negatiuã dz eã probare
etiã si nõ sit coartata loco vel tpe. qr intelli
gitur coartata psona ꝓponẽtis. p. c. plericq.
ij. q. vij. vbi boni viri sufferũt pctã aliena &
tacẽt. qr q sciũt iudicib⁹ pbare nõ pñt. Et ꝟ
ipe idẽ cõcludit. C. de ser. fugi. l. palle. Po
nit actor quicq̃d velit affirmatiue vel nega
tiue ꝓ intentõe sua fundanda. ꝟ probare
debet. Et nota q antiq doc. negatiuã pba

ri nō posse intelligere p testes. Sed hodie iudex pt admittere positiōes negatiuas q̄ nō pnt probari nisi p confessionē aduersarij. si saltē ꝙ videat ei equū z expediēs, de hoc de tēpo. or. dilect⁹. de cra. et q̄li. c. vl. z ē glo. añ penul. in. c. j. de ꝓfes. li. vj.

Nepos est filiꝰ filij vel filie. sz neptꝫ filia eorū dem. Et tiā nepos capit p filio fris. c. ij. ō arbi. c. fundamēta. de elec. li. vj.

Nepos posthumꝰ est q̄ post mortē aui natꝰ est suppstite suo patre.

Neophitꝰ ōr nouꝰ i fide. vt. xl vlij. dist. q̄m. a neos qō est nouū. et phitos qō est fides. Itē ōr nouꝰ in religione. ea. dist. sicut olim. Et phibet talis ordinari duabꝰ de causis. vt poīt Host. in sum. de tem. or. §. sequit.

De Ni

Nisi q̄t modis capiat. vide p Dy. in regula. peccati. li. vj. z. l. actōe. C. de trās. Nā q̄n dictio nisi sequit negationē tūc stat inclusiue. z sic ponit respectū exceptēdi. vt. c. postulasti. z in. c. sedes. de resc̄p. c. romana. §. ij. ō ap. li. vj. Si ꝓ p̄cedit affirmatiue. et ℔ respectu exceptēdi tūc pnat. c. j. de app. c. si ꝓ. de sen. excō. cū silibꝰ. Itē si adij̄cit ordō affirmatiue pnat. de testi. c. de testibꝰ. in fi. Dñs nec ponit nec pnat. ij. q. j. hec est rō. Alaz ordō p̄cedēs nō ꝓplectebat illū casuz. Interdum ponit p sed. xxvlij. di. si deinde. Dñs pro si nō. vt. c. p̄terea. ij. de ap. z. c. quicūq. de sen. excō. li. vj. Dñ q̄n ponit nisi i sententijs z i vltimis voluntatibꝰ videt inducere cōditionē. secꝰ in cōtractibꝰ. De hoc vide p dñm Dy. vbi sup. Et dictio nisi ꝓponit exni. l. nō. et si. q̄si nō si. Et sumit tripl'r. Primo ꝓditionaliter. Scōo exceptiue. Tercō bis modis sil'. Itē ꝓditionaliter dupliciter vel q̄ ad resolutionē. vel q̄ ad dispositionē. Quo ad resolutōz ibi. Vēdo tibi fundū p decē nisi ali⁹ infra mensem attulerit meliorē ꝓditionē. Nā venditio est pura. solutio cōditionalis. qz resoluit vel rescindit si ali⁹ infra mēsem attulerit mai⁹ p̄cū. sed nō stabit vēditio. l. ij. §. si in diē. ff. p emp. Itez ibi Lego decē nisi nauis ex Asia venerit infra mēsem. dispositio est ꝓditionalis. qz sensus est. si nō venerit legatū valeat z pficiat. Si militer ibi. Lego nisi noluerit dispositio cōditionalis z legatū ꝓditōe. Et est sensus. lego si heres ñ ꝓdixerit seu pbauerit sic apposita ꝓditōe. si capitoliū nō ascēderit. l. fi. ff. de ꝓdi. instit. Itē ibi. Lego decē adimo nisi nauis ex asia venerit. ademptio est ꝓditionalis. z est sensus. adimo legatū z nolo tenere ip̄m si nauis venerit. Et qz ademptio est sub ꝓditōe. videt datū sub cōria ꝓditōe. l. q̄by die. §. q̄ titio. ff. de cōdi. z demō. Significat etiaz exceptiue qñ eximit seu tollit aliq̄d qō est i ordine p̄cedēti. vt ñ sit idē ius l' idē effect⁹. Et ℔ dupl'r. vt p̄missum est. l. affirmatiue post ordinem negatiuā. et negatiue post ordinē affirmatiuā. vt nullꝰ bō currit ni si socrates. ois bō mouet nisi plato. facit. l. j. C. de trās. z. l. si eū. ī fi. ff. si q̄s cautio. cū ibi no. Itē i p̄dictis vbi refert ad resolutiōz et ademptionē facit cōditionē. Et p̄cat etiā aliqualiter exceptiue. z sic ꝓditionaliter significat. z exceptiue simul.

Nihilominꝰ z nihilomagꝫ differūt. qz p̄mū includit affirmatiōz. secundū negatiōz. vt in sti. q̄. nō est p̄mis. fa. te. §. j. in glo.

De No

Notator. i. electoꝛ officialiū. vt. C. de pl. noīato. l. j. z. ij. li. xj.

Nomē q̄nq̄ idē est qō ius debitoris. l. vt in. l. a diuo pio. §. in p'libꝰ. vbi ōr q̄ p̄mo dūt venire. l. vēdi mobilia. scōo immobilia. tercio noīa. l. iura debitoꝝ ꝓdēnatoꝝ z spāliꝰ. in. §. sic q̄q̄. et se. Itē q̄nq̄ nomē idē est qō fama vt dicēdo. Deiꝰ est nomē bonū q̄ vngenta p̄ciosa. Eccl's. vij. Et iā q̄nq̄ capit p noīe rei. p̄rio vel appellatiuo. z sic ōr. Nomē ꝓprio rei. xxj. di. cleros. de p̄ben. cū sm nās dz esse rei. xxj. di. cleros. de p̄ben. cū sm ap'm. ī sti. de dona. §. est z aliud genꝰ. xvij. q. j. si cupis. De noīe p̄rio ōr q̄ silitudo noīs inducit affectiōz. ff. de leg. ij. l. cū filiꝰ. §. p̄. iuncta glo. z. ff. de leg. j. si q̄s in fundi vocabulo. vbi ōr q̄ de noīe p̄rio ñ est cura. vl' ō cognoīe. dū in suba nō errēt. qz noīa boīm mutabilia sūt. rerū aūt īmobilia.

Nobilitas fm Bar. de saxofer. in tracta. de nobilitate quē ꝓposuit circa. l. si vt. p̄onis. C. de dig. li. xij. post q̄ttuoꝛ opiniones ó nobilitate q̄s reprobat. Nobilitas ē q̄litas ilata p p̄ncipatū tenentē qua q̄s vltra bonestos plebeos accept⁹ ostēdit. Primo ōr q̄ litras. qz p̄t adesse vel abesse p̄eter subiecti corruptionē. nā mulier plebeia nubēs nobili nobilis efficit. l. mulieres. C. de digni. z. l. feie. ff. de sena. z bi q̄bus imperator de no

uo concedit dignitatē, vt in to. tl. palle. Ita mulier nobilis nubēs plebeio efficit ignobilis, sic ille q̄ ꝓpter delictū pdit dignitatē, l. q̄tiēs. ⁊ l. iudices. C. eo. tl. Et sic i alīq̄ tpe q̄s est nobilis, in alio ignobilis, imo i vno loco ⁊ nō in alio, vt sarracen⁹ nobil' captus a xp̄iano ē ignobilis ⁊ seru⁹, ⁊ ecōuerso. Dicitur illata. q̄ null⁹ a seipso p̄t hāre dignitatē vel nobilitatē, sed oportet q̄ p alterū cōferat. imo q̄ sua auctoritate assumerz in crimen falsi inciderē. vt in. l. iuliane maiestatis. ff. de fal. ⁊ in re. iuſ. c. j. li. vj. vide no. per Bar. in. l. vēdat. C. de pfes. et mo. ⁊ in. l. j. C vt dig. oz. seruet. ⁊ Bal. in. l. data opa. in xvij. coll'. C. q̄ accu. nō pos. vbi ponit de nominante se comitē q̄ nō ē, et de cantāte not. cū nō būt not. Et iā q̄ dignitas inferr' i alium ex mera gr̄a ꝓcedētis, i. p̄ncipis q̄ nō recognoscit superiorē, alīs em̄ superior cogeret inferiorē vt daret dignitatē, sic esset ex debito. P̄ñt tñ p̄cedere alīq̄ cāe ex ꝓgruo impellētes ꝓcedentē. vt sūt ꝓtutes, act⁹ ꝓtuoli. ff. ō oz. iuſ. l. ū. i pen'. ⁊ vl. colū. ⁊c. ōz p p̄ncipatū tenētē. Oz p̄ncipatū oim tz de⁹. q̄ q̄ñq̄ nobilitates et dignitates tpales īmediate instituit. Q̄ñq̄ ali⁹ p̄nceps nō recognoscēs superiorē tpalē. Hā baro q̄ nō est miles p̄t certo casu facere militē, licz ꝓtrariū no. Ly. in. l. iij. C. de bere. tu. ⁊ Bar. in. l. fi. C. vñ liberi, vbi dicūt q̄ q̄ nō est doctor nō p̄t facere doctorē, nec militē q̄ nō est miles. P̄ñt tñ reges et duces extra regnū suū i alienis ptibus facere milites, q̄ ea q̄ sunt volūtarie iurisdictōnis. vt est facere militē. p̄ñt exercere extra territoriū. l. j. et. ū. ff. de of. pcōsul'. ⁊ lega. Dicit qua q̄s vltra honestos plebeios, q̄ plebeioꝝ q̄dā sunt honesti, q̄daz viles. l. mulier. C. e. ti. licz ḡ honesti plebei sint magis accepti, nō tñ sunt nobiles. q̄ nobilis est acceptꝰ vltra honestos plebeios. Et ōz acceptꝰ. q̄ nobilitas p̄sistit in hoc q̄ p̄nceps facit quē gratū ⁊ acceptū, licet in ciuitatibꝫ q̄ regunt p populū, nobiles sint interdum minus accepti. ⁊ plus puniant⁹ in penarum impositōe. Dicit vltimo ostēdit. q̄ si q̄s per mille annos vlueret cū hoibꝫ ꝓtutibꝫ ⁊ p̄nceps cū sūme diligeret ⁊ acceptū hāret. tñ plebeius remaneret donec i cū inferr' dignitas nobilitatis p p̄ncipē. q̄ oīdit acceptus vltra plebeios. Et p̄t ostēdi fieri ꝓbis expressis p p̄tinētibꝫ. l. ille aūt. §. cū ꝓbo. ff. de leg. iij. Q̄ñq̄ etiā nō exp̄mit ꝓbis. ⁊ tūc debz fieri aliq̄ actu p̄ q̄si de necessitate importātē. l. p̄ herede. §. pōponi⁹. ff. de acq̄. here. vt si cōcedit alicui officiū q̄ hz dignitatē vl' nobilitatē annexā. vt comitatū. ducatū ⁊c. Cetera de nobilitate. vicz. q̄ttuor opiniones. ⁊ tres nobilitates. Et q̄liter aliq̄s debeat ꝓbare nobilitatē, vide i tractatu palle. Et vtr̄ nobilis ꝓpter ingressum religionis pdat nobilitatē, vide Io. de ro. i singl'aribꝫ suis. Bal. in. l. deo nobis. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ q̄ nō facit ff. de re. iuſ. l. iura. q̄ dicit iura sanguis nullo iure ciuili dirimi p̄nt. Et nobilitas ē q̄dā ius sanguis q̄ est incōmutabile. vt i. l. ius agnatōis. ff. de pac. vide glo. ordi. xxvij q. ij. scripsit. xx. q. iij. p̄ns cleric⁹. q̄ volunt q̄ sic. q̄s approbat Spe. in ti. de sta. mo. §. j. ꝑ. xj. Etiā dñi de Ro. int' q̄s tal' q̄ de fco fuit mota allegabāt duas glo. apte volētes monachum nobilitatē pdere. Prima in. c. j. de pur. ca. sup ꝑ. ingenuus nō est. Scdaz in. c. ea q̄. de sta. regu. sup ver. psonarū. de lectu. Quibꝫ tñ nō obstātibꝫ dñi de rota ꝓtrariū determinarūt p rōem. vt sup̄.

Hō obtpare. i. nō obedire, vt q̄ scīēs nō paret vocat⁹ a dño vel iudice. ff. si q̄s ius di. ñ obtēpe. i rubro ⁊ in nigro. Hō fcat negatiue cōiter. q̄ aduerbiū negādi. Q̄ñq̄ tñ etiā significat affirmatiue. vt ibi. Promittis mihi. x. et rūdes. q̄re nō. l. j. §. j. ff. de ꝑ. obli. nā sensus est q̄ promittis ⁊ cōsentis significato sumpto ex dictōe q̄re iūcta dictōi nō. q̄si dicere. Hō est rō negādi. i. assentio. Et idez ibi si interrogat⁹ an velim adire hereditatē mihi delatā. rñdeam. cur nō. videor adire hereditatē. Sec⁹ si dicerē. hec hereditas nō displicet. nā tūc nō videor adire. q̄ ñ sequit nō displicet. ergo placet. q̄ est mediuz inter nō displicere ⁊ placere. s. nō placere. sicut mediū est inter velle et nolle. scz nō velle. Nec obstat. l. cū antea. C. de arbit. vbi tex. dicit. nō displicet. Et p̄tes sententiā ab arbitro latā vident approbare. q̄ ibi nō displicere capit p placere. et hoc ex approbatōe arbitri. Etiā q̄ñq̄ duplicat dictio nō. tūc fcat affirmatiue. l. duobꝫ. ff. de ꝑ. sig. Hā due negatōes faciūt vnā affirmationē. q̄ negatio destruit negationē nisi pbabili medio ꝓferentis iferat volūtas. vt. l. j. C. de ser. fu. ⁊ ff de of. pfe. vr. l. pmulgarī. ⁊. ff. ō sena. l. feie. ⁊ de iureiuſ. ⁊ si xp̄s. in p̄n.

Notabilis id ē notatus vel infamis,c,ex p̄te adc,de testi.

Nō admitti ad p̄tē capit p ſpō qđ est nō admitti facta distributōne ad p̄tes,qñ ps cui facta est nō admittit. Vel iō,qz in rerū natura nō est,vl'qz al's admitti nō p̄t.ꝟbi gra Legatū relictū ē mibi z posthumo,Posthumus exist̄s ī vtero lz nō admittat ad p̄tem significat tū me tm̄ admittendū ad p̄tē,l.si duobꝫ,in p̄n,ff,de leg,j. Nō,qz mihi ps tm̄ relicta ē. Et si dicat deficit ꝓiūctus,qz ñ admittit,ḡ ps eiꝰ mihi accrescit ex dispositiōe legātis,vt pz ī materia ꝓiunctionū,z sic admittar ego ad totū. Rñdet qꝺ ñ deficit ꝓiūctus ī casu p̄missō,qz est spes eū nasci z admitti. Itē ibi. Testatoꝛ mihi et ei q̄ cape nō p̄t legat,ꝛ,ego ad,v,tm̄ admittar,l.si titio, ff.de leg.ij,z intelligit Bar,qꝺ cape nō p̄t. qz auferꝛ ei res a testamēto tāq̄ indigno,et si nō admittit:loco eius admittit fiscꝰ,z sic ps eiꝰ nō deficit,nec mihi accrescit. Itē ibi, testatoꝛ legat mihi z seruo suo,p̄rio,ego admittoꝛ tm̄ ad p̄tē,l.pl'es.§.si ꝓiunctū.ff.de leg.j,qz ex p̄te tm̄ mihi relictū est,et ps ꝓiūcta nō oīno deficit,qz naturalr seu de eq̄tate sibi debet. Sed ibi legat mihi z illi q̄ nō est in rerū natura nec esse sperat,admittoꝛ ego ad totū,l.si duobꝫ,p̄alle.§.fi.ff.de leg.j. Nō,qz ps ꝓiuncta oīno deficit. Idē ḡ in oī casu in q̄ ps totaliter deficit. vel qz ꝓiūctus mortit aū testatorē,vl' relictū est posthumo q̄ nascit abortiuꝰ,vel si cōiunctꝰ repudiat, qz tūc ps ꝓiūcti oīno deficit,et iō p̄ter ꝓiūctionē alteri p̄ti accrescit,lz de ꝓsuetudie q̄rundā p̄tiū,vt frācle,cōiunctio nō p̄cat ius accrescēdi. Idē q̄tūcūq̄ deficit ps vniꝰ,alter tm̄ ad p̄tē admittit,s,si sibi relictā. Signi ficat ḡ nō admitti ad p̄tem ipm ꝓiunctū ad p̄tē tm̄ vel ad totū admittendū,put hoc qđ libet mediū ꝓbabile declarat.

Nolle z nō velle differūt,qz nolo iportat p̄cise resistentiā,ꝓtemptū,z oīmodā ꝓtradictionē vel repudiatoꝛ,z nō solū absentiā voluntatis. Sz nō volo tm̄ aliqualē z nō oīmodā iportat ꝓtradictionē,vt no.Jo.an,ō offt.dele.c,prudentiā,§,sexta.sup ꝟ,nō vult. Et q̄ñq̄ capit nolo vt etiā nō importat p̄cise resistentiā p nō volo,vt in,c,finē litib de do.z ꝓtu,ibi nolit aut neḡat fm Jo.an, et sequit Oln. Sil'r dormies nō vult legere tūc,et tū exp̄sse se legere nō negat,vt no. de spō,c,ij. Et dicto nolle ꝓponit de ñ velle,Alij tū talē ponūt differentiā dicentes, qꝺ nō velle f̄cat ꝓuatiue.i,nō esse voluntatē seu motū volūtatis. Sz nolle significat positiue,i.eē motū nō fieri,vel nō obtinere illō de q̄ q̄rit. Et p boc dicūt doc,qꝺ si beres de liberādo de adeundo dē se nō velle adire. hec ꝟba nō significāt repudiatoꝛ,qz nō velle adire est nō bre motū animi ad adeundū nō aūt p̄ ꝟ sequit qꝺ repudiet,secus si dicat nolo adire.qz sensus ē qꝺ bz motū animi ad nō habendā hereditatē,et iō f̄cat repudiationē.fac̄,l.filij.§.j,ff,ad tercul,,p̄ter ꝟ dicit l,qꝺ inter velle z nolle ē mediū,i. nō velle et nō nolle,l,j,§,scientiā,ff,de tribu,ac,z ꝟ de p̄rio f̄cato ꝟbi. Sz ex circūstantijs p̄t recipi alia significata.

Nota idē est qđ infamia,l,j,ff,de bis qui notan,infa.

Notare q̄ñq̄ ē rep̄bendere,c.fi,de sortil'q̄ñq̄ infamare,c,accedens,de pur,cano,q̄ñq̄ cōsiderare.c,cū olim,ij.de of,dele.

Notariꝰ est publica ꝑsona,qz eiꝰ officiū ad publicā vtilitatē inuentū est,et ōr a notādo qđ est negocia boīs publicez auctēticē i publicā et auctenticā fo:mā redigere,Et idem ōr scriba a scribēdo,z tabellio seu tabellarius a tabula,Re,sup̄ locis suis.

Nochꝰ ōr illegitimꝰ z p̄rie de adulterio natus.sic̄ ōr nocha febris q̄ affligit vt q̄rtana nō t̄n est vera q̄rtana.vt no.glo,in,§,ꝑsone ꝟo,in fi,ca.nisi cū p̄cdē,de renūc,Etiā ōr a nota,i,infamia,qz talis infamiā incurrit.

Notoriū est triplex. Quōdā est notoriū p̄ptionis,scz qđ est de euidētia iuris vehemētis p̄sumptū.vt paternitas.filiatio,vbi nō requirit alia ꝓbatio,c,qm̄.de fi.p̄s by. Aaz de hoc qꝺ q̄s sit alicuiꝰ filius nō p̄t vere p̄bari,l,luciꝰ.ff,de cōdi,z demō.vñ filius est quē nuptie demonstrāt,ff,de in ius vo,l,qz ꝑ,in fi. Aā z vir z vxoꝛ aliquē infantē nutriūt z dicūt eū filiū eoꝝ esse.tūc p̄sumit eorū filius,Est ergo notoriū p̄sumptōis cui dentia rei euidēter a iure p̄sumpta. Aliud ē notoriū iuris,et est clara iudicialis ꝓfessio, incōuincibilis ꝓbatio,z irretractabilis diffinitio,de q̄ scz notorio q̄s dānatꝰ est,vl' in iure cōfessus,Et sic illud est duplex,vicz p cōfessionē factā in iure,z p sniaz iudicis,vt in,c,vestra,de coha,cle,et mulie,Tertium est notoriū facti,i,qđ cōmissum vel factū ñ

dubitat a populo vel maiori ppli pte, et p euidentiã rei nulla pt tergiuersatõne celari. nec oportz q oẽs circũstãtie facti sint no, vt c, vl, de cob a, cle, z mu, c, cũ dilect⁹, de pur, cano, i fi, ij, q, j, manifesta, z, c, se, Et illud notoriũ est triplex, s, fm triplicẽ distinctiõz facti, Quoddã est facti pmanẽtis et cõtinui, vt q de⁹ solis stat i palatio papinensi pti, nue, c, dilecto, de appel, z illud nõ indiget p batõe, Aliud est facti trãseuntis, vt q q̃daz in publico palatio occidit coram pl'o, Tertium est notoriũ facti interpolati, vt q⁹ usurarius vna die tenet mensam paratã, alia nõ Et illud sic describit, Est q̃dã intellectualis, vt q pl̃ bꝑter cognoscat ꝓcubinã cum q̃ bz aialia gradiẽtia circa focũ panẽ poscẽtia De ꝟ plen⁹no, p doc, in, c, vra, pall, vbi tractat materia notorij q̃ est adeo ĩtricata q di cit Jo, de ligna, z dñs Anto, ó but, q multi loquunt de notorio, q̃d sit notoriũ ignorãtes, Et in ꝓcilio Basilieñ, in sessione, xx, addit⁹ est q̃rtus modus vltra tres cõmunes notorietatis, s, qñ sacerdos mulierẽ de incõtinentia suspectã z infamatã tenet, et p suũ suplorẽ admonit⁹ ipam cũ effectu ñ dimittit, vt in decre, q̃ incipit, Quicũqz clericus, in q̃ etiã notorij ꝓcubinarij a ꝓceptiõe fructuũ oim bñficiorz suorũ triũ mensiũ spacio ipo facto suspendunt, q̃s fruct⁹ supior cõuertat in fabricã vel in aliã euidentẽ vtilitatẽ ecclesiarũ, ex quib⁹ isti fruct⁹ ꝓcipiuntur, z nisi monit⁹ ꝓcubinã dimittat, aut aliam nõ resumat oib⁹ bñficijs priuet, Et nota q moderni ponũt nouẽ genera ꝓbationũ, q̃ i iure formal'r differũt, et sunt argumẽtũ, ꝓsumptio, indiciũ, fama, rumor, occultũ pene, occultũ oino, manifestũ, z notorium. Ex̃ argumentũ est rõ rei dubie faciẽs fidẽ de bere, cũ ex inũcto, de ÿ, sig, c, fozus, Presumptio est quoddã mediũ intellectuale veritatis elicẽde ex circumstãtijs insurgẽs, de ꝓsump, ex studijs, De illa q̃ sint iuris tm et q̃ iuris, et de iure, no, in, ca, is qui fidẽ, de spon, vbi glo, no, de quintuplici ꝓsumptione, Indiciũ est mediũ intellectuale ex aliq̃ singulari circumstãtia insurgẽs, C, et, ff, de rei vendi, l, indicia, Fama est illese dignitatis stat⁹ vita z moribꝫ cõprobat⁹, hoc verũ de fama boĩs, sic infamia est lese dignitatis stat⁹ vita z moribꝫ reprobat⁹, Sz fama de aliquo negocio est mediũ veritatis elicẽde et cõis z clamorosa insinuatio insurgẽs apud totã l'maiorẽ ptẽ populi ex incerto auctore, pueniẽs Rumor est ꝑticular; insinuatio clamorosa ab incerto auctore ꝓsurgens Pene occultũ q̃ pbari pt, sed differenter, Occultũ oino est q̃ nullat⁹ pbari pt, et subijcit iuri diuino, de simo, sicut, vj, q, j, si oĩa, Manifestũ dr q̃ de facili pbari põt, z notoriũ sup descriptũ est, De q̃ etiã dat exemplum de statua z ꝓcussione, vt not, in, c, super eo, de testi, cogen, et in, l, ciues, C, de appella.

Nouatio est ꝓris debiti a priozis debiti et ꝓris obligatõis ptib⁹ ℔ volentib⁹ exp̃ssẽ alĩã obligationẽ trãsfusio vel trãsactio, ꝑbi gra, Debui tibi centũ aureos sub ꝓditõe si nauis venerit ex assia, placuit inter nos nouare obligatiõz, vt illud q̃ debui tibi sub cõditione, pure z sine ꝓditione debeã, Hec est nouatio ita q prior obligatio ꝓditional' trãsit i posteriorẽ purã p nouatiõz, Eodem modo pone exẽpla i sil'ib⁹, vt, ff, de noua, et, C, eo, ti, p totũ.

Nouale est terra pcisa al's ptermissa q̃ p annum cessat, Alij dicũt q ex silua q̃ arboribꝫ extirpatis ad cultũ redigit fieri nouale dicatur, Et vtraqz illaz interptationũ colligitur ex legib⁹ ciuilib⁹, Sed apud notarios romani pontificis nou⁹ usus obtinuit, q nouale etiã dr ager ó nouo ad agriculturã redact⁹, de q̃ nõ extat memoria q aliq̃ cultus erat, vt in, c, per nouale, de ver, sig, vbi de hoc,

Nouũ opus facit q̃ aut edificãdo aut destruendo, aut foueã faciẽdo pristinã faciẽ opis immutat, Nec⁹ si vet⁹ reficiat vel incremẽtũ imponat, q̃z tũc nõ videt nouũ op⁹ facere, ff, e, ti, l, j, §, nouũ, et, §, si q̃s edificiũ.

Noui opis nũciatio fm Hosti, est ille qui de nouo edificat in p̃iudiciũ alterius facta legaliter, l, j, ff, de no, ope, nũ, Et ptinet ad ea tm q̃ sunt solo cõiuncta, vt in, l, j, palle, Fit aũt tripliciter, Primo solo verbo dicendo, Nuncio nouum opus, et hoc in loco edificij ipi domino noui operis, Secundo p iactum lapidis vel lapilli, Tercio per iudicis phibitionem, Primo modo nunciãs pdit possessionem et facit aduersarium possessorem, verbi gratia, voluisti domum edificare in fundum meum, et nunciaui tibi q nõ

facere dicẽdo. nouũ op⁹ nũcio. l. phibeo. nunciãs ꝓ scõo ꝛ tercio mõ retinet possessionẽ �fm Ber. in. c. ex pte. de ꝓ. sig.

Nouũ op⁹ nũciare est phibere ne edificiũ fiat. vt qñ nũcio tibi ne edifices i fundo meo vel p factũ lapilli pñtib⁹ testib⁹. Hec nũciatio ꝺz talẽ effectũ q⁹ si edifices ibi sꝑeta nũciatione mea absq; ꝺ caueas de ope demoliendo seu destruẽdo Si te apparuerit iniuste edificare, quicq̃d postea edificaueris siue iuste siue iniuste, totũ debebit destrui, vt l. j. ꝑalle. §. op⁹ nouũ. ꝛ §. nũciam⁹. Et si aliq̃d in publico fiat. oẽs ciues op⁹ nouũ nũciare pñt. Nam reipublice interest ꝯplures mos ad defendendũ suã cãm admittere. l. iij. in fi. ff. de no. ope. nũci. Et ꝺz in. §. opus nouũ. ꝑalle. q⁹ hoc edictũ nõ ꝛplectit oĩa opa. vt sup̃ de interdictis.

Noxa ꝺz qõ nocet vel nocuit. vt seru⁹ et ceruus. aut aliud aĩal nocẽs. vt. ff. de noxa. ac. in Rubrica.

Noxia ꝺz ipm delictũ maleficiũ vel damnũ datũ. vñ. Noxia delictũ delinquẽs noxa vocatur. vt inst. de noxa. ac. in glo.

De Nu

Nullaten⁹. vide in cle. vnl. de seq̃stra. in glo. p ordinariũ.

Nullitatis sñie sunt multi modi. vt no. Jo. an. de re iudi. c. j. vbi remittit ad Spec. de sen. pla. §. iusta. ꝛ sñia nulla ñ meret hic nomẽ inic. de re iudi. c. fi. li. vj. ff. e. ti. l. iij. §. cõdemnatũ. ꝛ ẽ glo. fi. i cle. vnl. de seq̃st. ꝑalle.

Numerata pecunia duob⁹ modis ꝺz. Uno mõ respectu creditoris q̃ ꝓprie ꝺz numerare pecunias debitori vt sibi reddatur. Alio mõ respectu debitoris qui ꝓprie ꝺz soluere creditori ꝛ improprie ꝺz numerare cũ solvit qõ debet Dat aũt exceptio nõ numerate pecunie a creditore ꝓncipali debitori vel fidei iussori. Sz numeratio pecunie large ponit hic pro omni re quam quis numerauit vel soluit.

Numisma fm q̃sdã est idẽ qõ moneta currẽs ꝛ spãlis. vl̃ est idẽ qõ num⁹. Sz olĩ numisma ꝛ aure⁹ ꝛ solid⁹ auri idẽ erãt. vt. C. õvete. l. j. li. xj. et. C. de spoz. l. ij. Et i euãgelio Matthei. et ꝺcẽ phs li. v. etbi. q⁹ numisma factũ est nõ ex natura rei sed ex lege.

Numulari⁹ est numoꝝ numerator vl̃ mallea toꝛ. Qm̃ et ipe accipit pecuniã et erogat sicẽ campsoꝛ. ꝛ inde facit scripturã ad quam ire queãt recurrit in dubio. vt p eã data ꝛ accepta ꝓbentur. hic etiã argentari⁹ ꝺz. vt sup̃ de ira A.

Num⁹. l. denari⁹. de q̃ ꝺcẽ phs. v. etbi. q⁹ est mẽsura oĩm rerũ. qz est fideiussoꝝ nob in oi necessitate p q̃libet re q̃ indigem⁹.

Nũci⁹ est q̃ vicẽ gerit epi ꝛ q̃ sine mandato lris mittit q̃ est velut pica ꝛ organuz ꝛ vocẽ dñi mittẽtis ipm. ꝛ large q̃libet nunci⁹ põt dici procurator. sed nõ ecõuerso.

Nũcupatio est quã in cereis tabulis recitat testator dicẽs q⁹ hoc vult i his cereis tabulis q̃ scꝑte sunt. ita dico. ita lego. ita q⁹ vos ciues mihi testimoniũ ꝑhibeatis.

Nũcupare est palã noiare vl̃ vocare vl̃ ꝓfitmare fm Isi. li. v. Re. infra testamentũ nũcupatiuum.

Nũcq̃ qñq̃ idẽ est qõ raro. j. q. j. nũq̃.

Nũdine sunt generale fozũ ad qõ vndiq̃ homines ꝛfluũt ꝛ cõcurrũt. C. de nũdi. l. vna. l. cliã. §. q̃ ad nũdinas. ff. de acq. pos. Aliq̃ etiã nundine dicunt epule. l. cũ locietas. ff. pro socio.

Nuptie sunt mrimoniũ. vl̃ viri ꝛ mulieris cõiunctio indiuiduã vite ꝛsuetudinẽ retinẽs diuini ꝛ bũani iuris cõicatio. xxx. q. v. nullũ. Et dicunt nuptie ex eo. qz nubentiũ capita in solẽni benedictõne velabant. et q̃si nubes cooperiebat. ea. q. nostrates. ꝛ. c. feie. Et illud indiuiduã vite ꝛsuetudinẽ. tm̃ valet hẽ cõsortiũ ois vite. et hoc ꝯtũ ad ꝓpositũ. qz hãc intentõz hẽ dñi vt ꝑpetuo sit manere debeant. ꝯtus p⁹ ꝺctũ mrimoniũ añ carnale copulã possit alter altero iuuto religionẽ irrare. Et qñ nuptie sũt ꝓhibite celebrari. habetur i. c. capellan⁹. de feriis. ꝛ in his versib⁹. Aspicies veterẽ circũ q̃si qs bũdicta. Nõ licet hic. licet hic. hic ũ licet. licz hic. hic nõ.

Nuptie secũde dicunt oẽs q̃ sequunt pmas licet sint tercie q̃rte vel quinte ꝛc. vt qñ aliqs nubit alicui post pmas nuptias. C. e. ti. l. si qs. §. tale.

Nur⁹ est vxor filij. et ei⁹ appellatõe pnur⁹. et deinceps ꝓponit. ff. de ꝓ. sig. l. nur⁹. l. ij. §. ij nurũ. ff. q̃ satisda. cog. et etiã spõsa. ff. ꝺ gdi. cog. l. labeo. l. seruus. ꝓtrarij videt inst. de nup. §. et si qua.

Nunc. no. Archi. lxij. dl. ego. ꝛ glo. xxxij. q. v. si audieris. Et silr Cincẽ. de offi. dele. c. prudentiã. §. sexta.

De Ob

Obligatio est iuris vinculū, q̄ necessitate astringimur alicuius soluēde rei ſm nostre ciuitatis iura, insti. de obli. in ꝓn. Et est duplex. s. ciuilis z ꝓtoria. Ciuilis q̄ aut legib⁹ ꝓstituta, aut certo iure ciuili ꝓbata est. Sz ꝓtoria est quā ꝓtor ex sua iurisdictōe ꝓstituit q̄ etiā oneraria vocat.

Obtpare est obsequi vel obedire, vl' iussu iudicis ꝓparere, ff. si q̄s ius dic, nō obtēpe, i rubro z in nigro.

Obaudire est q̄si de mēte deducere ſm Jo. an. de elec. li. vj, c. fundamēta.

Obscuritas est illa q̄ fit in dictōe. Sz ambiguitas q̄ fit in orōe. vt no. glo. iū. in. l. vetēribus, ff. de pac. ꝓbi grā. Vendidisti mihi fundū, z dictū est accedere stichū. ñ apparet de q̄ sticho. q̄ nō fit ꝓdēnatio in actōe ꝓtractus, nisi oīdat de q̄ sticho vēditor intellexerit, l. si in emptore, i ꝓn. ff. de ꝓhē. emp. et vē. qz rō dictat actorē ꝓbare. z qz emptor agit z ꝓbat de sticho sz nō de q̄ stat reo declaranti obscuritatē. Ceterū em̄ pari⁹ reo fauendū est poti⁹ q̄ actori, vt in regul' cū sint. de reg. iur. li. vj. Item ibi. Vēdidi tibi domū locatā p me cuidā, z dixi q̄ pensionē ꝑmi ānī habere. et seq̄ntiū annoꝝ tu haberes, z dixi ius pignoꝝ vtrūq; secutuꝝ. Dicit tex. q̄ ius pignoris ꝑmo ptinet ad me ꝓ pensione ꝑmi anni, z si q̄d supest tunc ptinet ad te, z sic fit interptatio ꝓ proferēte. l. insulam. ff. de pig. qz in ꝓncipali ego mihi puidi ꝑ⁹ retinendo pensionē prioris, ex q̄ colligit et declarat obscuritas, q̄ est in accessiōe, z ſcat q̄ ꝓ illa pensione voluit etiā ꝓtra⁹ ius pignoris retinere. Item ibi. Si q̄s stipulat. ꝓ. kalēdas. intelligit de ꝓximo. l. cū q̄ ka. ff. de ſ. ob. Rō. qz q̄ rōne intelligerent de secūdis, eadē rōe de tercijs cē, z sic stipulatio redderet inutilis. Item ibi. Actor petit stichū in iudicio. si reo dicit se intellexisse de nigro, z actor ō aliud ꝓ. obli. qz ibi actor oīdit ō q̄ intellexerit et q̄ sibi debeat. lō ꝓ eo dz ferri sn̄ia, nec dz reus audiri q̄ de alio intellexit, qz nō est onus impediēdi ꝓcessuz iudicij z iusticie, nec interest rei q̄ stat dicto actoris, cū ꝓbat sibi deberi, z sic de alijs.

Obrepe est q̄si latēter subintrare, l. xj. di. nullus inuit⁹, de cele mis, cū creatura, z. c. ne in agro, in ꝓn, de sta. mo.

Obreptitiū rescriptū, z obreptio. Reḡ. infra rescriptum.

De Oc

Occasio differt a causa, vt in. c. solite. de maio, et obe.

Ociū philosophicū est studiū, qz phūs ociat q̄n studet. Sed ociū vulgare q̄n vocat ab ope seruili. Et no. q̄ ociū est triplex. s. desidiosoꝝ. q̄ est ribaldoꝝ q̄ apud Athenas suspendebant. Et de hoc dr q̄ ociositas z voluptas arma sunt bestis antiq̄ ad miseras aīas capiēdas, de renūc, nisi cū ꝓsidē. §, verū si ꝓpter. Ergo dicit Hiero, ad rusticū mona. i. c. nūq̄, de ꝓse. di. v. Semp aliq̄d opis facito vt te diabol⁹ inueniat occupatū. Secundū est restitutoriū q̄n q̄s cessault a labore, et iterū accedit ad op⁹. Tercīū retributoriū, q̄ dat emeritis z senib⁹.

Ocul⁹ est q̄druplex. vt no. Archi. xxxij. q. v. nec solo.

Occupare capit q̄nq; in mala z q̄nq; i bona significatione. Et ꝓprie mobilia occupant. et immobilia inuadunt. vt in glo. sup hoc verbo, in. c. generali. de elec. li. vj. vbi ꝓcor.

Occultū oīno vt ꝑmissum est dr q̄ nulla rōe ꝓbari ꝑt. et tale vocat secretū vel latens. vi de infra, ꝓbatio.

Occultū pene est q̄d ꝑ paucos ꝓbari ꝑt z q̄d pauci sciunt. vide supra, notoriū in generibus probationū cē.

De Of

Officiū dr multis modis. ꝓmo ministerium. Secūdo obsequiū. Tercio actus pone cōrigentis. xxj. q. j. monachus. Quarto plebania, de sta. mo. q̄d del. Item aliq̄n sumitur ꝓ dignitate vel ꝓsonatu, de ꝓben. ad hec, de cle. nō resi. qz de cōcel. ꝓben. c. ū. §. j. Aliquādo pro litigio. xxj. q. j. de ꝑsentium, in fi. vbi litigātes dicunt officium exercere Item is cui cōmissum est dispensatio habet officium. Item qui habet potestatez secularem et tabellionatū. Item dicit ꝓpositura. Sed ꝓprie est aliud a dignitate z a ꝓsonatu. Et dr simplex officiū q̄n q̄s habz administrationē aliquarū rerū sine aliqua ꝓrogatiua in choro vel capl'o vltra alios sui

ordinis rone hmõi officij. Et sic hz onꝰ annexũ sine honore vel p̃rogatiua honoris vt sindici, pcuratores, gastaldi, j, q, lij, saluator ꝑ, in noie. Jtẽ vice dñs q̃ hz epatum dispone re hz hẽ officiũ, xcix, dis. ꝯ, officiũ, j. q. j. si quis epus, j, rñso. Hec z plura vide p Archi, de cõsue, c, j, in glo. Et hoc erat ꝯ iura, vbi tractat de dignitate psonali z officio vt hic dictũ est. Jtẽ officiũ ſm Cardi, est ptãs existẽs in iudice exercẽdi oĩa ea q̃ ptinẽt ad eius iurisdictõz. Et capit hic iurisdictio generaliter vt includat oĩa ptinẽtia ad merũ z mixtũ imperiũ. Et loquit de offõ iudicis, cuius iurisdictio officio iudicis mater ẽ sic obligatio actõis. Hec est vera opi. Pe, de bel lapti, q offõ iudicis sit exercitiũ vel executio iudicis. qz magis stat in hitu q̃ in actu. Hec ſm opi. Barti. appellari dz actio cũ differũt surrogatũ z cui surrogat, inſti, de actio. in ꝑn, in glo. liij. Jtẽ officium ꝓprie dr qđ hõ dz hoi ex natura, vt ĩ, c. cũ in officijs. ô test.

Officiũ iudicis ſm Goff. est ptãs iudicis a iure sumpta. Et hz locũ tã in his q̃ añ iudiciũ fiunt q̃ in his q̃ in iudicio occurrũt facilẽda. Et implorat loco ꝑncipal actõis cũ alia ordinaria actio deficit. vt in. c, fi, de of. iudi.

Officiũ iudicis ẽ duplex, s. nobile z mercenarium. Nobile ideo appellat, qz a seipo interponit, nec iure actõis seu obligatõis. vt puta, si minor petit se restitui in integrũ, hoc ñ petit iure obligatõis, qz iudex nõ fuit obligatus, nec iure actõis, sed iudicis officiũ mi sericorditer imploret zẽ. Mercenariũ iudicis officiũ ẽ seu sic appellat. qz deseruit actõni intẽtate, puta, peto a te viginti actõe mutui iudicis officiũ deseruit mihi hac actõe, qz ꝑdẽnat te vt restituas mihi, xx.

Officiosa dicunt q̃ ptinẽt pietatẽ q̃ nulli obsunt z alicui psunt. Sicut a ꝯrio testamentũ dr inofficiosum qđ ẽ ꝯ officiũ pietatis. di, lx. si ad scripturas, in glo. j.

Officiales iudices, Re, supꝰ, assessor.

Officina est q̃sl tugurlũ vel tegmen, qñ vicz palee, i, stramĩa ponunt sup arbores, vt pastores subtus existentes ab hymbribus p̃tegantur.

De Ol

Oloberꝰ est vestis totalit deaurata, et dr ab olon, i. totũ. Et differt a vestib deaurat, qz illa fiũt ĩ auro optio qđ ĩ vulgari dr fuluũ, in legib obrissiatũ. Illa de q̃libet auro, licet hec de auro toto sit in totũ est. z alia vestis q̃ hz aurũ tm̃ in pagẽdis, vt. C. de vestl. olobe, z aurea, li, xj, in Rub. ſm Accur.

Olfacere ẽ nasum ad culũ ponere, ita expoit glo. in ꝑ, olfacit. ĩ, l. agazo, ff. si q̃dru. pau. fe. di. Ubi agazo duxit equũ ad tabnã q̃ mule olfecit, q̃ calcitrauit ad agazoni crus frege. olfacere ẽ odorẽ odorare, z olfactꝰ generaliter odorare, z olfactꝰ odoratꝰ. Et ab oratoribꝰ ponit ꝑ scire, vt dicẽdo. Tãta sũt ĩ me tua bñficia, vt q̃ bis pacto corrũdeam neutiq̃ olfacere possum.

De Om

Oĩno tãgit Archi, de pbẽ, c, si bñficia, li, vi, z pleniꝰ in, c, lz canõ. de elec, z gl. ĩ cle, i. de vi. et ho, cle, et etiã glo, ĩ. c, z si xps, de iureiur, Oia ꝓrehẽdit singla, nã si eps dicat. Do tibi talẽ villã z oĩa iura q̃ hẽo, ibi singula iura ꝓrehẽdunt. Sz nõ intelligit dare decima z aliq̃ iura q̃ sunt mere spũalia. qz dicio oĩa, lz se extẽdat ad singula. nõ tñ ad ea q̃ sunt penitꝰ nature alteriꝰ z iurꝭ q̃ ius ad qđ hz tpalia z spũalia iura cũ oĩb ptinentijs suis. vt pbenda bñs possessiones z decimas, tũc oĩa transferunt sil ſm Hosti. in c, lras, de iure pa.

Omologare ẽ idẽ qđ ꝓfirmare vl ratificare. Et sic dr arbitriũ sit omologatũ. Alij dicũt omologiare, idẽ qđ ꝓsecrare.

De Op

Opera est diurnũ officiũ. i, qđ q̃s exhibet alicui p diẽ artificialẽ z nõ naturalẽ, sicut dẽ Beñ, j. c. Uespe z mane dies vnus. Aliaꝫ ponit ꝑ breuis tpis obsequio, vl est idẽ qđ obsequiũ. Dicit g. ope officiũ tpe limitatũ vt. l. j. ff. de ope. liber. Limitatio aũt stat in disponentiũ volũtate. qz p ꝓtrabentes ꝑ limitari maiori vl miori tpe. puta q̃ dies capiatur ad integrũ. vel ad mediã noctẽ. vl ad vesperã tm̃. qz disponãt ꝓtrabentes z erit lex. Idẽ in testatorez q̃ aliud nõ apparet ô dictio. Sz impropꝛie opa accipit ꝑ reuerẽtia, vel obsequio, vt no. in. ꝯ. libertus. i, nõ iozes, ff. eo, ti, z sic de alijs.

Opinio ſm Spe, est dubia ptic̃laris arbitratio, q̃ a doctoribꝰ alicuiꝰ scie auctoritatẽ

habet. Hec tñ nō est ꝓponēda veritati. Sz ſm Hensi. est pbabilis arbitratio doctorū nō nisi ob instructionē studentiū i scripſ re digēda. Et dic ꝙ hñs ꝓ se opi. doc. in alīq casu, licz succūbat tñ auctoritate illi⁹ opinionis releuat ⁊ excusat a ꝯdemnatōe expensarū. Rō, qz a iure doctor bz auctoritatē interpretādi ꝓ suo videre.

Opinio cōis est aliō q̄ fama. Hā opinio cōmunis facit ius. C. de re iudi. l. j. Fama ꝙ nō facit ius. Itē opi. cōis pbat, fama ꝙ ñ. Itē opinio cōis differt a notorio, quia opinio cōis est de lōge ꝓteritis q̄ ꝓbari ñ pōt de facili, ſ. ꝓ testimoniū vſus ⁊c. Sz notoriū est de pñtib⁹, vl' ꝓxie ꝓteritſ, q̄ de facili ꝓbari pōt ꝓ testes diuiſim. Et ꝙ opi. veritati ꝓferat ē glo. cū ꝯcor. ꝓ ⁊ ℥ abundās i iuribus in. c. nup. de biga. ſup ꝙbo. tāq̄. Cōclud it tñ ibi ꝙ casuali vt opinioni pot⁹ stet q̄ veritati i fauorē ꝯtrahentiū testamētoꝝ, sententiaꝝ vl' pliū. Alias regulariť ꝓcedit opinioni ſm Bern. in glo. liij. i. c. ad audientiā. de spō. Etiā veritas ꝓferť auctoritati. l. neo iudex. C. de sen. ⁊ interlo. om. iudi. Itē cōſuetudini. c. ſi ꝯſuetudinē. cū ſeq. c. ſequē. di. viij. vbi ōr. Veritas valet ⁊ inualeſcit in eternū ⁊ viuit ⁊ obtinet i ſecula ſeculoꝝ.

Optimates ſūt q̄ſi meliores ⁊ ditiores ō populo, ab opib⁹ dicti.

Oportet aliq̄ dicit neceſſitatē. liij. q. ix. nō oportet, aliq̄ honeſtatē. Itē oportebit ſignificat tā pñs q̄ futurū. de ꝙ. ſig. verbū. ⁊ no. glo. xxv. q. j. ⁊ glo. liij. c. j. de ꝓſcrip. li. vj. ſup verbo, oportet.

Opus nouū. Reḡre ſup Nouū opus ⁊ op⁹ laudat magiſtrū. C. de ve. iur. enucl. l. ij. §. cōtra aucten. ſic in auten. de mona. §. ſanctimus. coll. j.

De Dr

Orbus ōr q̄ ſine liberis est, vel ſine mr̄imonio vt ſup. Celebs.

Oraculū, i, reſpōſum. qz pcādo imprecať, c. ꝓ tuas. de maio. ⁊ obe.

Ora ſine aſpiratōe ꝉcat ſinē vel extremitatē rerū. ꝓcipue regionū vel veſtiū. j. Re. xxiij. Dauid orā pſcidit clamidis ſaulis. ij. q. vij. §. de his. Beñ. xlij. ad Hebre. xi. ſm Jo. an. in cle. ij. de vl. ⁊ bone. clerī.

Orphanotrophus est orphanoruꝫ ⁊ pupillorū tutor, ⁊ adoleſcentiū curator. q̄ eos facultatib⁹ ⁊ parentibus quaſi deſtitutos ſuſcipit alendos.

Orphanotrophiū est locus in quo talib⁹ alimenta adminiſtrant. xxiij. q. viij. tributū. §. q̄uis. et Spe. ī ti. de his q̄ alie. no. in iudi. interue. vbi ponit q̄d ſit ꝓcurator cōiuncta ꝑſona, defenſor, excuſator, ſindic⁹. iconom⁹ actor, vicedomin⁹, vicecomes, gaſtaldus, tutor, curator ⁊c. Et de orphanotropho remittit ad. l. orphanotrophos. C. de epiſco. et cleri.

Ortus olerari⁹ ē ortus in q̄ olus creſcit.

Ordinari⁹ est q̄ iure ſuo vel ꝓncipis beneficio vniuerſaliter iuriſdictionē exercere pōt vbilibet. Itē est ſ⁹ cui vniuerſitas cauſarū cōmiſſa est. Vñ ſm Spec. officiales eporꝝ ordinariꝰ vocanť. Itē ſm Boff. ordinarius iudex est q̄ a collegio eligit ⁊ a ſuperiore cōfirmatur, vt electꝰ in rectorē. q̄ ꝓ ꝓfirmationē ſortitur iuriſdictionē. ſic et epī in oīb⁹ p̄ter ea q̄ maiorē diſcuſſionē exigunt. Itē ſm Spe. ordinari⁹ est legatus in ꝓuincia ſup decretū. Et ſunt duplices. Quidā habēt adminiſtratoꝝ, vt epī habētes epatuſ q̄s actu regūt, ⁊ iſti habēt reſtituere in integrū. Alīj ſunt ordinariꝰ nō habētes adminiſtratioꝝ ſed tm̄ facultatē iudicādi vt ſm iura ciuilia q̄ honorē tm̄ ⁊ dignitatē habēt, rōne cuius iudicare pñt ſi q̄ ī eos ꝯſenſerint. l. j. ff. ō iudi. ſm iura canonica ſunt epiſcopi renunciantes loco epiſcopali nō dignitati retinentes honorē ſine adminiſtratōe de renunci. niſi cū prīdē. de ordi. ab epi. q̄ re. epi. c. j. Itē epiſcopus cuius epiſcopatus oīno deſtructus eſſet q̄ eſſet epūs. nulli⁹ tñ epatus ſcōm Boff. in ſum. de in inte. reſti.

Origenari⁹. Reḡre ſup. Colon⁹. Hā origenarius colon⁹ ⁊ aſcripticius idē ſunt in re ſz eiuſdē ꝯditōis homo, ſed rōe differunt Hā aſcriptiti⁹ ōr. qz ſic aſcriptus est terris colēdis q̄ nō pōt a cultura recedere ſine voluntate dñi ſui. Sed colon⁹ qz tenet colere terrā. et origenarius. qz ex origine ſua adheret glebe. vt ſupra.

Ordinarij locoꝝ ſunt nō tm̄ epī ſed etiā quicunq̄ inferior ⁊ q̄ habēs inſtitutionē ⁊ deſtitutionē. c. cū eccleſiarū. de offi. or. ⁊. c. liij. § in cōferendis. eo. ti. li. vj.

Ordinaria onera ſunt illa q̄ ex ꝓſtitutōe vel cōſuetudine pſtanť. vt q̄ libet talis fund⁹ vel dom⁹ q̄libet anno tantū debeat pſtare

dño suo vel principi. Sed extraordinaria onera sunt q̄ extra cursum z morē ex inopinato euētu vel casu seu necessitate emergēt inducunt. vt si dñs velit maritare filiā suaz vel guerre emineāt. et ido a suis subditis exigatur aliquid.

Oriund⁹ de ciuitate vel loco zc. qz is q̄ vl' ibi vel i vici ciuitatis illi⁹ ortus ē. ff. ad munici. l. q̄ ex vico. Vel si p̄ ei⁹ inde duxit originē. C. eo. ti. l. assumptio. §. fili⁹. z. C. de munici. et orig. l. j. et filios. li. r. Et no. in. c. vsurarū. de vsu. in ꝑ. alienigenas. li. vj.

De Pactū vel pactio

Pactū a ꝑbo paciscor. z sic describit. est ꝓsensus duoz vel plurīū i idē placitū. s. ad dandū vel faciendū aliq̄d alteri ab altero eoz. ff. de pac. l. j. §. j. Et dr q̄si pace factū vel pacis actū. z ponit ibi in idez placitū. Nā nō fit in eodē vero vel falso. qz si duo vel plures ꝓsentiāt in hoc vero Titi⁹ est homo. vel in ꝟ falso. titi⁹ est asin⁹. nō erit pactū. qz nō esset obligatoriū. talis em. cōsensus neutrū obligat alteri. Ité fm q̄sdam. pactū est cōtract⁹. qz paciscēdo diuersas in idē ꝓtrahim⁹ volūtates. Et capit q̄n̄ q̄z late p eo q̄ nō trāsit in ꝓtractū notatuz vt vēditio zc. Et sic oē pactū ꝑt dici cōtractus innotat⁹. vt trāsactio do vt des zc. q̄n̄ q̄z stricte p simplici pacto gratis fcō. vt promitto tibi decē zc. Et sic a trāsactōe z pollicitatōe differt. qz pollicitatio est soli⁹ offerētis. Et assignat dria iter pactū z trāsactionē qz pactū est de re certa z nō litigiosa z gratuita. Trāsactio ꝓ de re incerta z litigiosa et nō gratuita. Et q̄d sit pactuz bēs etiā de ꝟ. sig. c. pactū. vbi dr. pactū est inter ptes ex pace ꝓuenies scptura. legibz ac moribz cōprobata. Nā sepe ad ꝓbationē pacti interponit fm glo. ibidem.

Pactoz diuersa sunt genera. Nā pactū cōuentū dr q̄ sub certis ꝑbis z forma factū ex ꝑsum vl' redactū est. ꝑbi gra. Nā clarū est pactū in ꝑbis. qz si ꝑba sūt obligatoria pactū est obligatoriū. si sunt libertoria ē libertoriū. si exceptōis inductiua tūc est exceptōnis iductiuū. vt si creditor tradit instrm debitori ex hoc significat pactū libertoriuz facti a creditore debitori. vt. l. labeo. ff. d pac. Nō. qz vt redditio instrumēti aliq̄d operet. s. voluntatē creditoris liberare volēti. requisito rē. Sz ibi creditor pign⁹ reddit debitori. nō significat liberatio. vt. l. se. ff. e. ti. qz hec redditio p̄t aliq̄d oparī. s. cōferre vtilitatē debitori in vsu pignoris. Hec⁹ in casu p̄cedēti i q̄ nō opat aliud nisi vt dictū est. ex quo ptz q̄ redditio pignoris nō significat remissio nē eoz. Ité si instrumentū debiti reperit penes debitorē ex ꝟ significat redditio creditoris nisi ꝓtrarium probet. l. si cyrographū. ff. de pig. qz instrumentuz ꝑsumit̄ q̄ueniss ad debitorē p redditionē z voluntatē creditoris. et ꝟ si debitor ē extran⁹. Si vero familiaris i domo creditoris ꝓuersans. tunc sec⁹. qz ꝑsumit̄ q̄ facilit̄ potuit hūi inscio creditore. l. vnica. §. ille. C. de lati. liber. tol. Ité si aliq̄ bona ꝓductoris sunt p eū inuecta illata vel reducta zc. Ex hoc ꝓcludit pactum q̄ pign⁹ ꝓstituit locatori. vt. l. certiu⁹ris. C. de lo. z ꝓduc. et ꝟ ex cōi mō agēdi q̄ inuecta atq̄ illata sūt locatori tacite obligata. qz ꝓtrahentes vident se referre ad cōem modū seu morē. Aliā hoc vez simplr nō ſo lū in p̄dio vrbano sz i rustico. sed tūc demū sunt obligata. cū dñs scit inuecta z illata ee bona ꝓductoris.

Pactū tacitū dr q̄ in veritate ñ est exꝑsse factum sz ex aliq̄ lege spāli. acsi fieret statutuz ex casu hīe iubet. ꝑbi gra. Cōduxi domū a Seio z res meas intuli. i ꝟ casu res mee illate p mercede dom⁹ debent seio iure ꝟ istatuente vl' iubēte lege pignori ita ee obligatum te acsi spāliter z exꝑsse iter nos ꝓcordatum esset z ꝓuentū. dato tū q̄ nō ꝓuenierit z fuerit ꝟ dixerim⁹. vel sic. Pactū tacitū dr q̄ ñ est factū exꝑsse. vt cū ꝓduxi domū nō pangendo de p̄cio dando tā fm leges adhuc venit p̄ciū dandū acsi pacisc̄edo ita fuiss exꝑsuz

Pactū adiectōis in diē talē est. vt vendo tibi domū. z si potero hīe mai⁹ p̄ciū advīs mē sem ego repetā ipam domū.

Pactū legis ꝓmissorie ē. vt vēdo tibi domū z si nō solueris infra mēsem volo q̄ sit iempta. vt. C. de pac. inter emp. z ven. Ité ibi. Creditor paciscit cū debitore q̄ a debitore nō petat. tali casu intelligit q̄ etiā nō petat ab rede. qz pactū q̄ q̄s sibi puideat solet extendi ad heredē. qz p hoc videt etiā heredi suo puidere. et per hoc cōtractus ꝓditionalis transit ad heredē. iusti. de verbo. ob.

§.ex cõditiona. Si vero creditor dicat debitori paciscẽdo, nõ petã a te, significat ꝓsonam tm̃ fieri, vicz q̃ a te tm̃ nõ petã. sed nõ min⁹ ab herede petere possum. z hoc facit verba a te, q̃ sic restringũt. vt. l. q̃ in furtis. ff. de pac. Dz si ꝑ pactũ vn⁹ obligat se alteri facere domũ trãsit ad heredes. l. oẽs. C. ō ꝓtrahẽ. z ꝓmit. stipul.

Pactũ ꝓsonale est qō nō generalr fit. sed tm̃ ꝑ vna ꝓsona vel duab⁹. Et dr ꝑ tãto ꝓsona le, q̃ fit ꝓsone soli. sic q̃ tali z ñ alteri pdesse possit. vt si paciscor pecuniã a te mihi debi tã nõ petiturũ a te sz a tuo herede. tũc illud pactũ tm̃ ꝓsonã tuã tuet. z ñ heredẽ tuũ.

Pactũ reale l'in rẽ ẽ generale. et ñ ꝓtinet specialiter vnã duas vel plres ꝓsonas. sed generaliter ꝓplectit oẽs ad q̃s illa res ptinet vel ptinere ꝑt. vt cũ debitũ meũ oino remitto tã tibi q̃ heredib⁹ tuis. ita vt oẽs liberemini. tu z heredes z fideiussores. z null⁹ mi bi reseruet regressus ad pecuniã. vl ad rem petendã. Itẽ pactor aliud nudũ aliud vestitũ. Et q̃ plene vellet ꝫ examinare trabeat magnã caudã z ꝓtouersiã inter doctos. hic tm̃ cũ paucis sufficiat.

Pactũ ergo nudũ dici ꝑt qō ab oĩb⁹ iuris solennitatib⁹ destitutũ est. i. tã in solẽnitatib⁹ dr̃ q̃ solet ꝓcedi z attẽdi in stipulatõnib⁹ q̃ etiã ꝑ ꝓemptõs lras. s. qñ cyrographus nõ interuenit. nec aliud instrm̃ sup hoc cõfectũ. q̃ nudũ pactũ ꝓfirmaret. Et dr nudũ a cã. q̃ sufficere ꝑt ad pfectã obligationẽ. vt do vt facias. facio vt des rẽ. cuiusmodi cõuentiões dicunt ꝓtract⁹ innoiati. Item dr nudũ a foro negocij. vt qñ negociũ nõ incidit in certũ nomẽ cõtract⁹. vt i noie emptionis. venditõis. locatiõis. z similiũ. Itẽ nudum dr a rei interuẽtu. vt tali ñ intercedat res q̃ posset suo interuẽtu pfectam reddere cãm obligatõis. sic in mutui datõe. Itẽ dr nudũ a ꝓtinẽtia. qm̃ si in cõtinẽti post ꝓtractũ adĩciat pactũ ex pcẽdẽti obligatõe vires ꝓtrahit vt videat ineſſe ꝓtractui z cãm vestire. vt pactũ qñ sel factũ ẽ. z p⁹ traditiõz intercedit res. sic vestit interuẽtu rei. Itẽ plibus aliis modis dr fm diuersas opi. doc.

Pactũ vestitũ dr ex modis. fm q̃ ex modis hereticã. z rei interuẽtu. vt fm Goff. instit. de verbo. ob. Et dicit Goff. q̃ pactũ in rem est qñ generalr paciscor ne petã. z in ꝑsonã nec a ꝑsona petã. ff. eo. ti. l. idẽ. §. pacto. z nõ minus ex ꝓbis q̃s ex mẽte ꝓtrahentiũ est estimandũ an pactũ in rẽ vl in ꝑsonã fit. Plerũq̃s em̃ in ꝑsona pactũ infert nõ vt ꝑsonale sit pactũ. sed vt demõstret cũ q̃ sit pactũ. ff. eo. ti. l. j. §. pactor.

Pactor. aliud vtile. aliud inutile. s. rõne ꝑsonarũ. vt furiosi q̃ nec tacite nec exp̃sse cõsentire pñt. q̃re mr̃ monũ ꝓhere ñ pñt. nec ad religionẽ se obligare. et ꝫ de ꝓtinuo. sec⁹ si ꝫz lucida intervalla. vt. vij. q. j. q̃uis. Quõ cm̃ re⁹ cõstituit q̃ nescit q̃d facit. xv. q. j. aliquãtos. Itẽ pupill⁹ q̃ nondũ est dolicapax vbi vult obligari. sec⁹ si vellet alĩ obligare. qõ ꝓt. Itẽ in ꝓlogo. Itẽ monachi z regulares. pfessi z ꝓuersi nisi ꝓtemplatõe monasterij paciscant cui ꝑ tales acq̃rit. Itẽ viri z vxores q̃ sibi donare nõ pñt ꝫz vẽdere. Itẽ rõne prãtis. Itẽ in legatj dũ legatõe fungũtur. Itẽ inter patrẽ z filiũ. nisi i castrẽsi peculio vel q̃si. Itẽ si res in pactũ deducta nõ sit in rerũ natura nisi mora ꝑcesserit. Itez si bõ. res sacra vel religiosa deducat in pactũ Itẽ cessat pactũ i collatõe rex. spũaliũ. j. q. j. q̃plo. et i reb⁹ phibitis. etiã si iuramẽtũ fuerit appositũ vt in aĩe detrimẽtũ vergentib⁹. Itẽ pactũ turpe. aut rei turpis. aut ipossibilis de iure vel de facto nullã obligatõz inducit. c. vlti. e. ti. fm Goff. in sum. Dicit aũt pactũ a pactõe. ff. eo. ti. l. j. pactio ꝙo a pace et actu. nã q̃ paciscunt ex diuersis z ꝓtrarijs moribus aiox post multa variaq̃s certamina in vnã ꝓsonã teq̃s sniam cõuenire dicunt. C de rescin. vẽ. l. si voluntatẽ. ff. e. ti. l. j. §. Quẽtionis. Et ꝫ pactũ generale est ad oia q̃ cõtrahunt vl agunt int ꝑtes cã ꝓhẽde vl tollende obligatõis. ſz nomẽ ꝓuentõis generalissimũ est. Mã z scolares i scolis. clerici i capl'o. pl's i foro ꝓuenire dicunt. vt in. §. palle. ꝓuentõis. Vel dr pactũ a pcussiõe palmarũ. Veteres em̃ cũ se obligabãt palmas pcutiebãt. i signũ inuiolãde fidei. vñ dr pactũ q̃si palme ictus. Itẽ pactũ ꝑuatox iure publico minime derogat. z qñ q̃s posset renũciare iuri publico. vide in. c. si diligẽti. ō fo. cõpe. z est glo. no. i aut. vt sine ꝓbi. mr̃es. col'. vij. q̃ expoit hũc articulũ satis clare.

Pactũ ꝑ donatõz. Re. j. Trãsactio.

Pagani dicunt in iure qñq̃s increduli seu hereici. Itẽ qñq̃s dicunt ꝑuati hoies vt villani. z oẽs q̃ neq̃s militer neq̃s magistri sunt. a

pagos grēce qđ est villa latine, vt isti, ō mili, testa, §, illis aūt tpibꝫ, in fi. vbi glo.

Paganicū aduenticiū est peculiū qđ ex pspera fortuna aduenit veluti ex testō cognatorum vel etiā agnatoꝝ.

Pallīū est insigne ornamentuꝫ archiepi vel epi si ex pulleglo sibi ꝓcedat sumptū de corpore bti Petri in signū plenitudis pontificalis officij, vt de elec, significasti, ꝛ de auctoritate ꝛ vsu pallij palle. c. ij. vñ añ pallij receptionē eccl'ia ōr viduata, vt. c. di. qm̄, in papa ꝓ designat plenitudinē ptātis.

Palatini aliter dicūt vicarij, qꝛ q̄dammō gerūt vicē pncipis ſm Accur, in Rub, C. de pala. sacra. lar. li. xij.

Palatin⁹ comes ōr q̄ curā gerebat pcipuaꝫ vt missis notarijs suis negligentiā iudicū argueret, C. ō of. recto. l. nullā, req. §, comes

Palla ōr vestis q̄ altare cooprit vicꝫ line⁹ pānus ꝓsecrat⁹ q̄ sup altare ponit sup quē extendit corpale. Sumit etiā qñq̄ ꝑ cortina vl' pāno serico, vñ, Leticie cā cibus est nō serica palla.

Papa idē est qđ admirabil', et ōr a pape iterlectōe admirāt', qꝛ vices dei gerit ī terris. Et vicari⁹ illius est cui⁹ est tra ꝛ plenitudo ei⁹. c. tua. ij. de decl. ꝛ. ix. q. iij. cūcta ꝑ mūdū, hō est vicari⁹ xpi. cle. romani. de iureiur. c. ꝑ hūani. de homi. li. vj. c. ij. ꝛ. iij. de transla. Et qñq̄ ōr vicarius Petri, vt. ix. iij, dis. ego Lodo, tūc est ipropria locutio. vl' exponit, l. gerit vicariā quā gessit petr⁹. Nā vicari⁹ ñ dat vicariū, de of. vica. clericos. Vñ poeta anglic⁹ Goffred⁹ ī poetria noua incipit. Papa stupor mūdi si dixero papa nocēti, Acephalū nomē tribuā tibi si caput addā bosti, erit, Et ī fi. subdit, Nec de⁹ ē nec bō, sz neuter es inter vtrūq̄, Vel ōr papa q̄si pr patrūm ſm Jo. an. sup v. papa. ī pbemio cle, Et illud qđ fit autoritate pape ōr fieri autoritate dei, ꝛ b est verū si fiet iusta de cā, ō trās la. inter corpalia Nā papa nō subiacet legibus, C. de legi. l. digna vox. ꝛ. ff. eo. ti. l. pnceps, ꝛ dat autoritatē canonibꝫ q̄ ab eo vigorē sumūt, ꝛ ñ ecōuerso, c. significasti, de elec. ī glo. j. c. si aliqñ, de sen. excō, ꝛ el⁹ pītia supplet oēm solennitatē. C. ō testi. l. oī. Etiā papa sol⁹ est idone⁹ testis. c. cū a nob, de testi. Sz an locū hēat in his q̄ papa viderit añq̄ veit ad papat⁹ apicis pmotionē dicit Lodo, de ro. ꝓ Eugeniū. iij. q̄. situm fuisse a quattuor auditoribꝫ quoꝝ ipe vnus erat, et subdit q̄ certe multi multū mustrauerūt finaliter repit ipe duas glo. Jo. an, singulares tenētes q̄ sic, de q̄ multū gaudet accessit dñm ap'licum sibi dicēs, vna est in. c. j. ō renūc. li. vj, alia in. c. ad ap'lice, de re iudi. e, l. et ita fuit iudicatū, Itē ponit pape i numero pli. c. si a romanoꝝ. §. decretales, ī fi. fi. di. vbi ōr. qs beatissimi pape diuersis tribus ab vrbe romana dederūt, Itē papa ꝓie nō bz dominiū rerū ecclesiarū, lz b dic glo. ī. c. cū venissent, de iudi. ꝛ Host, dicit q̄ papa mutat dū vult q̄drata rotundis, ꝛ in oībus ptātē bz ptercq̄ in fide violāda, Dicūt g̃ doc. dictā glo, damnando, q̄ papa solū est administrator ꝛ dispēsator rer⁹ ecclesie Immo ſm Archi. xij. q. ij. nō licz papa pecat mortal'r si alienat res eccl'ie, qđ est valō notandū ſm dñm Pañ, Quid g̃ de inferioribꝫ plat, alienātibꝫ ꝛc. Itē papa ſm cōem opinionē bz vtrāq̄ iurisdictōz, s. tpalē ꝛ spl ritualē q̄tū ad habitū. nō tū bz q̄tū ad actum vl' exercitiū mittere falcē ī messem imperatoris in gladio tpali. c. duo sunt, ꝛ. c. si impator, xcv. dist, c. licet ex suscepto. ꝛ. q. ep. trāsmissa, de ho, cōpe, Nā exercitiū iurisdictōis secular' de volūtate ꝓmisit impator. l. c. solite, de ma. ꝛ obe, Patet ꝑmū. qꝛ vtrūq̄ gladiū habuit xp̄s iuxta illō, Ecce duo gla dij. sed xp̄s suā ptātez dedit pape petro suo vicario, xxij. di. c. j. quā suis successoribꝫ trāsmisit, xl. di. c. j, Secundū pz, qꝛ dixit, Conuerte gladiū in vaginā. nō dixit p̄cc, q̄si diceret, tene gladiū tpalem ī habitu, nō tū eo vtere in exercitio, q̄re papa vti nō bz gladio tpali nisi in defectū vl' pncipis negligentiā secular', ꝛ tūc habitū deducit ad actū. vide bo. glo. in v. discernit. in. c. qñ. di. x. et glo. ij. c. nouit, de iudi, Et rō q̄re papa non bz hic gladiū tpalē in exercitio vel i actu, qꝛ sacrīm altaris repītat vnionē xp̄i ad eccl'iam z ad corp⁹, sed minister xp̄i et eccl'ie q̄lis ē papa q̄ se scribit seruū seruoꝝ dei. c. relatū. de sen. excō, ꝛ in pn, decre, talis nō bz hic glādiū q̄ aia diuidit a corpe, Sunt g̃ duo pncipia in eccl'ia. ꝛ. c. solite. pall. ꝓ solē ꝛ luna designata, Nā impator ptātem bz a deo approbatiue, sed nō imediate, qꝛ p medium ordinatū a deo vicz ꝑ papā a q̄ habet ptātem collatiue, Vnde est q̄ impio vacāte iurisdi-

ctio terrarū ſmperij ꝓpetit pape,c.licz et ſu
ſcepto.de fo.ꝓpe.ſz nō eꝫ,vicz q vacāte pa
patu impator ſuccedat ī ſpūalibꝫ,c,q̄liter,ō
iudi,fm Lodo,de ro.q̄ etiā q̄rit q̄d in lega
to ſedis aplice an eidē etiā ꝓpetat talis iu
riſdictio vacante impio. z videt q̄ ſic. q2 de
gremio pape,c,ſub militibꝫ.ij.q.vj.z ei⁹ vi
ce fungunt. Dicit idē q̄ ꝓtrariū eſt verū fm
Spe.in ti,de lega,§.nūc oſtendenduz.ver,
pit,Rō,q2 nēo dz ponere manū auctoritate
generalis cōmiſſionis in bis q̄ ſpāli p̄roga
tiua pape ꝓpetūt,c.qō trāſlationē.de of,de
le,ſed hꝫ pape eſt ſpāl⁹ ꝓceſſum in ſignū p̄e
minētie ſingularis,ergo zē. Nec Lodo,ī ſin
gularibꝫ ſuis. Et vbi papa nō bz tpalem iu
riſdictionē.ibi nō p̄t tollere legē q̄ ad forum
ciuilē,niſi ī bis in q̄bꝫ vertit⁹ p̄iculū aīe.vbi
tollere p̄t legē q̄ ad vtrūq̄ forū,c. nouit. de
iudi,c.vl.de p̄ſcrip.et.c.fi.de fo. cōpe.li.vj.
Sūt em̄ ptātes diſtincte.dij.x.qm̄.vbi de
boc.et dj.xcvj.cū ad verā.z.c.cauſaz.ij.q̄ fi.
ſint leg. Et tz Jo.an.in regula.poſſeſſor.de
re.iur.li.vj. Licet alij dicāt q̄ indiſtincte q̄
ad vtrūq̄ forū papa poſſit legē tollere.x.di.
ꝓſtitutōnes.z.c.cū eſſes.de teſta. Et q̄uis
papa ſit dñs mūdi,z etiā impator dñs mū
di dicat.ff.ad.l.rodi.de iac.in.l. depcatio.z
vij.q.j.in aplis,z in cle.paſtoralis.de re iu
di.fm Jo.an. Differēter tñ ſunt dñi mūdi.
q2 impator ſic̄ luna ſub ſole ita ſub aplico
dñs eſt,q2 eſt fili⁹ eccl'ie z inclinat caput ſu
um epis a q̄bꝫ excōicari p̄t.xcvj.di.c.ſi im
perator catholic⁹ eſt,z.c.certū.di.x.ī glo.ij.
Pandecta. Req̄.ſup̄.digeſtū.

Parabolani ſunt medici q̄ ad curandū egra
mēbra vel corpa debiliū deputant.dicti pa
rabolani a parabola.q2 plura ꝓmittūt hoibꝫ
p̄faciāt,z q2 ſepius parabolis vtunt.vt.C
de epi.et cle.l.parabolani.vbi tex. Parabo
lani q̄ ad debiliū zē,z ibi ſexcentos p̄cipi
mus cōſtitui.

Parafernalia bona vel res parafernales di
cunt res q̄s mulieres iuxta dotē inferūt in
domū viri,a para.l.iuxta.et ferna q̄ē dos
vl' donatio.inde parafernale dz quicq̄d mu
lier bz vltra dotē vndecūq̄. Et ſi eſt ꝓſue
tudo p̄t talia retinere p ſe.nec marit⁹ debet
ſed bis intromittere mulere iuſta.fm Jo
ſti,de do.et do.ꝓter nupti.et mulier ꝓter
fornicationē nō ſolū perdit dotem, ſed etia
doralitiū.l.parafernalia,vt eſt glo.ſingula
ris.in verbo.dotalitiū.in.c.plerūq̄,de do
na.inter vi.et vxo.

Parentes ſunt illi q̄ nobis cognatōne ſunt
iuncti p cuiuſcūq̄ etiā lineā ſex⁹ h̄ fiat. Se
cunduz etiā interp̄retatōz iuris dicunt oēs
aſcendētes ſiue deſcendētes in ſup̄remū ſi
ue infimū p paternā ſiue maternā ꝓgnatōz
Sed fm Azo.,ꝓxie dicunt parētes vſq̄ ad
tritauū. Et vltra dicunt maiores,et idē eſt
de liberis in deſcendēdo.

Pares curie dicūt vaſalli q̄ habēt ꝓſil'ia feu
da a dño illi⁹ feudi.de q̄ agit,put no,in,c,ce
terum,de iudi.

Pācratiū eſt colluctatio cū fuſtibꝫ vl' loc⁹ li
gnis circūdat⁹ in q̄ certo ordie ſtant pugnā
tes.vt in pugilibꝫ videm⁹,glo,eſt ī.l,q̄ actō
ne,§.ſi q̄s in colluctatōe,ff,ad,l,aq̄l'. Re,ſu
p̄a.colluctatio.

Paranimpb⁹ vel pba,dr parās vl' p̄curans
ſpōſalia. Req̄.infra. Proſeneta.

Paraferede indeclinabile dr a para,l. iuxta,
et ferede eq̄ ducēte redā,a vebo is,ere,z re
da.fm Aug,z bubulci z aurige domi para
ferede dicunt fm Accur,C.de curſu,publ,
l.j.li,xij.

Parafidicus ꝓponit⁹ a paravl' parū,z fidus
id eſt fidelis,z icos custos q̄ſi parū fidelis
ad custodiendū z obſeruandū q̄ obſeruare
dz,vt colligit,C.eo,ti.et lib.

Parīpus dr a parū z pus puris qō ē custo
dia. q̄ſi parū custodiēs mādata,vt in,l.pari
pum.C.eo,ti,z li,palle.

Participiū ſcat,put tps ei⁹ vel aliud medium
ſignificare declarat,verbi grā,ibi,Lego iti
cbū ſeruū meū fugitiuū.boc pticipiū fugiti
uū ſcat cōditionē.q2 ſenſus eſt.ſeruū q̄ me
us eſt ſi erit fugitiu⁹.l,itaq̄,ff,ſi cer. peta,et
l.ſticbū.ff.de lega.j. Sed ibi, Lego iticbuz
ſeruū meū p̄ſentem vēl receptū ex teſtamē
to Titij,vel factū artificē.et ſic de alijs,nō
facit cōditionē,q2 bec pticipia ſunt p̄ntis z
p̄teriti tpis,ideo nō p̄t cōprehendi ſignifi
catū cōditionis. Jtē ibi, Lego heredi vt ac
ceptis centū a titio reſtituat hereditatem ſi
gnificat ꝓditionē.l,att teſtatos.ff.de cōdi,et
demō,q2 pticipiū acceptis ablatiui caſus
etiā ſignificat futurū,licet ſit p̄teriti tpis,q2
ſenſus ē.ſi acceperit centū in futurū zē. Jtē
ibi,vendo tibi certa vina zē,boc pacto q̄ e
runt degustanda infra certum diē,boc pti
cipiū degustanda nō ſignificat cōditionem

qz venditio est pura z si staret p emptorē q nō degustaret. tūc dic tali ptenta pticulū esset suū. l. si qs vina. in pn. ff. de pt. et cōmo. rei. vēdi. Rō fm Bar. licet hoc pticipiū sit futuri tpis. nō tū fuit adiectū dispositōl sed exactioni. Etiā habuit limitatōz certi tpis. Alij nituntr dicere q ibi significet ꝺditio resolutoria. scz sic degustādo reprobent vl ap probent vina.

Participatio cū excōicato duplex est. quedā inducit maiorē excōicationē. s. q fit in crimine. de sen. excō. si ꝺcubine. z. c. nup. alia iducit minorē. s. q fit in locutōe. osculo. salutatione. mensa. thoro. z sil'ib. xj. q. iij. ipo iure cū excōicato. z q cōicauerit. z a qbz repellentur he excōicatōnes habes. iij. q. iij. engeldrudā. z de excep. c. a nobis. de cle. excō. mini. c. si celebrat. Sūt aūt q dā psone excepte q sine hac pena excōicato pticipāt. s. vxor. filius. seru⁹. colonus zc. xj. q. iij. qm multos. de sen. excō. qō in dubijs. z. c. inter alia. fm Spe. z Barsiā. mittēdo nunciū vel lras excōicato incurrit minorē. qz qsi loq videt. ff. de cōsti. pecu. l. licet. z est glo. in. c. statuim⁹. et. c. ꝺstitutōes. de sen. excō. li. vj.

Pater est ille quē nuptie designāt. i. psumūt esse vt dic Azo. in sum. C. de in ius vo.

Pīfamilias ōr is q est sui iurīs z ptātis ppie cuiuscūq sit etatis. sz filiusfamilias econuerso. Re. loco suo.

Patres etiā dicti sunt qs plebs sibi creauit vt ipi plebē excederēt.

Patres cōscripti dicebanr quoz noīa i tabulis aureis scribebanr.

Patria ptās fm Azo. i sum. C. e. ti. ē ius qōdā qō bñt bi q sunt de imperio romano in liberos naturales z legitios. qō ius alij nō bñt. vt instī. de pa. po. p totū.

Patricij dicunr iō. qz ptorie ptāti psunt fm Jsi. li. ix. c. iij. Etiā patricī⁹ est is quē imperator sibi elegit i pīez. vt isti. q. mo. ius pa. po. soluit. §. filiusfamilias. z. C. de ꝺsor. eiusdē li. l. fi. Jtē in alia ℓcatōe dicti sūt patricij q dam nobiles de ciuitate. z olim dicebāt patres ꝓncipū. s. ad ꝺsilia pstanda.

Patricida est q patrē occidit. al's in iure ciuili ponit parricida. C. de his q pa. vel libe. occi. l. vnica.

Patricidiū al's parricidiū est homicidiū nephandū qō ꝺmittit in parētes. i liberos. in primos. collaterales z affines. Re. supā ad l. pompeiam.

Parrochia ē loc⁹ in q degit ppl's alicuī⁹ ecclesie deputat⁹ fm Hoff. in sum. eo. ti. Et parrochiarū diuisio incepit a Dionisio. xiij. q. j. c. j. cōsistit aūt ius parochiale in ℌ fm Hos. in sum. eo. ti. q oēs parochiani in dieb⁹ dnicis z festiuis missam audiāt in ecclesijs iparū parochijs habitāt. vt. c. j. eo. ti. de ꝺse. di. si qs. etiā cōsistit in decimis psonalibq ecclesie parochiali debenr. xvj. q. j. si qs laic⁹. z in oblatōibq q dande sunt sacerdoti parochi ali. q p pl'o orare dz. x. q. j. qz sacerdotes.

Patrin⁹ vel patrina ōr filī⁹ vel filia spūalis cōpatrū vel cōmatrū mris vl patris quēvl quā qs de fonte baptismaz leuauit. vel ad sacramentū ꝺfirmatōis tenuit.

Patruus ōr frater pīs. qsi pater ali⁹.

Patruus magn⁹ est frater aui.

Patrueles dicti sunt quoz pīes iter se germani vel frēs fuerūt.

Patrueles sorores sunt duoz fratrū filie. sz vtrū appellatōe patrui ꝺtinear patru⁹ magnus. videt q nō. vt in. §. patruus magn⁹. in. l. iuriscōsultus. ff. de gradi. sed in oppositum q sic aliq defendere nituntr. qz differētia addita generi ꝺtrahit ipm ad ipēm sub illo genere. vt aial rōnale spēs est aialis. sic et patruus magn⁹ spēs patrui esse ꝓbat. si mile. ff. ō adop. l. j. vbi adoptio filij q sui iuris est spēs est adoptōis.

Patruus est frater pauī. et abpatruus ē frater abauī.

Patruus fm canoñ. ōr ille q habet ius pñtandi aliquē ad bñficiū ecclesiasticū. sed fm leges est q manumisit seruū suū. spōte a domino. q seru⁹ ōr libert⁹ eius a q sic manumissus est. Etiā patron⁹ qñq ōr aduocat⁹ vel ecōuerso aduocat⁹ patruus causarū. qz patrocinīū pstat vel patrocinar. z in pmo significato tria faciūt patronū. vñ. Patronū faciūt dos. edificatio fundus. Require supā patronatus.

Passim. i. indifferēter. de ap. cū sit roma. z. c. pastoralis. de offi. dele. in glo. iij. in. c. in p⁹ tractandū. de iura. calū.

Pauperies est damnū sine iniuria facientis ipm datū vt ab aiali qō sensu caret factum vt si equus tuus segetē meā pauit. vl aliter damnū mihi dedit. Nō em pt dici iniuriā feciss cū sensu caret. instī. si qua. pau. fe. di. §. pauperies. vbi dicit glo. q est mirabilis

expositio et legalis. Differunt autē damnū maleficiū z pauperes. Hā damnuz fit cū aio iniurlādi vel ab babēte aiuz iniurlādi. lz nō vtaī. Alia patēt locis suis. De pauperi actione, Re, supra Actio.

Paulina actio, Re, ibidē.

Pax fm Goffre, est discordie finis. vt. c. j. de treu. z pa. in glo. j. Itē pax est vinculū charitatis, vt in. c. nouit. §. lz forsan. de iudi. Et sunt sex cause ꝓpter quas nō est pax inē homines. Prima, qz nō puniuntur maleficia Scōa abundātia tēpalium. Tertia qz non pugnamus ꝯ demones. Quarta, qz nō ꝑsideramus dāna litis. vbi diuitias, corpus z aiaz pdimus. Quīta dubius euentus belli qui nō ꝑsideraī. Sexta, qz nō seruamus ꝑceptā dei. nec solum⁹ decimas. z sic qō nō capit ꝓpus tollit fiscus. xvij. q. vij. maiores Hec ē gl. no. de re iudi. li. vj. ad aplice.

De PE

Peculiū ē pusilla substātia. vl pecunia separata a reb⁹ z rōcinijs prīs vl dñi data vl ꝓmissa filio vel suo. ff. de pe. l. depositi. §. peculiū. z ē multiplex. s. castrēse vl q̄si castrēse. puericiū aduēticiū. paganicū nō paganicū C. de bo. q̄ libe. l. cū oportet. l. cū multa. l. cū nō. Itē peculiū dr res parafernal. ff. de iudo. l. si ego. §. dot. Itē peculiū ponit ꝓ hereditate vel primonio. C. de epi. z cler. l. si q̄s ꝑbyter. ff. ad trebel. l. cogi.

Peculiū castrēse est qō miles acq̄rit dū militat in castris z illud ē filij pleno iure tā quo ad ꝓpietatē q̄ q̄ ad vsufruc.

Peculiū palatinoꝝ dr etiā castrēse. s. militum palatij q̄ pncipē sequunt. fm Accur. C. e. ti. li. xij. in rubr.

Peculiū q̄si castrēse dr illud qō aduocat⁹ acq̄rit ꝑstādo clientulis suis procinij in cauk vel qō magister grāmaticus. loycus vl rbetoricus in scol suis lucrat exercitio in. l. fi. C. de inoffi. testa.

Peculiuz aduenticiū est qō filio aduenit ab auo patno vl mrno. vel ab altero. vt ex ꝑspera fortuna z ex testamento agnatoꝝ vel cognatoꝝ. z qō sic filio aduenit ipius est q̄ ad ꝓpietatē. prīs ꝙ q̄ ad vsufructuz. Et dr alio noīe paganicū aduenticiū. Itē aduenticium si ab imperatore vel augusto datū fuerit compat castrēsi peculio. in. l. cū multa. C de bo. q̄ liber.

Peculiū pfecticiū dr illud qō de reb⁹ prīs vl dñicis pficiscit z filio vl suo dat. vt i eo negociet. z illud ē prīs q̄ ad ꝓpietatē. s. filij vel serui q̄ ad vsufructū. Et etiaz als dr paganicū pfecticium.

Peculiū clericoꝝ ē primoniū clericoꝝ. nā peculiū primoniū appellat. ff. ad trebel. l. cogi in ꝓn. vñ illud qō a clerico velut ꝓpriū possidet eins peculiū dr scdo mō tū z vsualiter peculiū dici solet filioꝝ z suoꝝ primonium qō eis a dño vl pre dat. vt. ff. e. ti. p totum.

Peculiuz clericoꝝ. puecticiū est qō de bonis eccle. pcedit. vel quod eccle ꝓtemplatōe acquirit.

Peculiū aduenticiū eorundē est qō acquirit ex opa coꝝ. vel als puenit ex intultu psone. z hoc no. Goffre. in sum. eo. ti. Et dr peculium a pecunia.

Pecunia appellat totuz qō boies bīt. z dr a pecoribus. qz ꝙcqd antiq̄ habebant totum in pecoribꝰ ꝑsistebat. vt. j. q. ij. totū. z sic sumit cōiter. Aliq̄s tū capit ꝓprie z stricte solū p numerata pecunia. vt. xxij. q. ij. c. putant q̄dam. z ibi glo. Als appellatione pecunie omnes res ꝓtinent. C. de ꝑsti. pecu. l. ij. etiam pculus ait. nois pecunie appellatōne rē significari. ff. de ꝓ. sig. l. etiā Verbi gra. Here⁹ res factus hereditate adita vēdit eā z ēptori p stipulationez promittit q̄ta pecunia ex hereditate ad ipm puenit rē. appellatōe pecunie ois res significat. qz sentus est. Ois res q̄ ex hereditate ad me puenit. z capit significatū ex dispōne pcedēti. s. vēditiōe hereditatis q̄ oēs res significat. Item ibi late significat dicēdo. Heres mi volo te restituere Ticio pecuniā meā. l. hereditatē meam vñ pinde ē ac si dicat hereditatez. bona. vel res meas. vt. l. nāq̄. §. fi. ff. ad trebel. sz ibi significat strictiss ime dū filiofamilias ꝓhibetur mutuari pecunia. qz significat pecuniā nūeratā. l. j. ff. ad senatusco. mace. iūcta. l. sz si. §. pecunie. e. ti. Rō vtriusq̄. qz in ꝓxi casus subiectus fuit ex fauore. g̃ āpliādus. sz h casus subiect⁹ ē ex odio. g̃ restrigēdus. vt in regula odia. de regu. iu. li. vj.

Pedanei iudices. Re. supra Judex pedanei

Pedagia dicunt q̄ dant a trāseūtib⁹ in locuz ꝑstitutū a ꝓncipe. z capiens pedagiū dr dare saluum ꝓductū. z territoriuz eius tenere secuꝝ adeo q̄ si aliq̄s derobet. l. spoliet. z est vulgare gallicoꝝ. teneī ei dño terre rapinā

resartire ſm Bal. in vſi. feu. de pa. iura. fir. in. §. cõuenticulas, facit. l. ne q̃d. ff. de incẽ. rui. naufra. et no Archi. xxxiij. q. v. ſi q̃s pegrinoꝝ. ſed guidagia. Re. ſup̃.

¶ Pecoris noie ꝓtinent boues.

¶ Pecorũ ad aquã appulſus ẽ ius adducendi vl̃ appellendi pecus ad aquã fontq̃alient iure ſeruitutis.

¶ Pediculi dicunt quedã argẽtea ſuſtentacula q̃b vaſa vel res q̃libet velut pedib⁹ ſuſtẽtãt. ita ponitur in. l. pediculis argenteis. ff de au. et argẽ. le.

¶ Pedetentim vide in glo. j. in cle.

¶ Pedagog⁹ eſt ille q̃ ab initio inſtruit pueros et ꝺr a pedos. i. puer. et gogos ducere. q̃ſi ductor ſiue gubernator puerorꝝ. iſti. q̃. ex cau. manu. nõ poſ. §. eodẽ. l. ely aſcentia. vbi glo. p̃t eñ minor. xx. annis. maior tñ. xvij. manu mittere pedagogũ ſuũ vt ibi ꝺr.

¶ Pedamenta dicunt ſuſtẽtamẽta pedũ. vinearum. et dicunt gallice paxilli.

¶ Pena et ſupplicii differunt. vt no. Archi. xj. q. iij. nemo. p totũ.

¶ Pene. i. q̃ſi. et no. iij. q. vj. c. q̃ ſine.

¶ Penes notat plene Jo. cal. in ꝓmen. decret. poſtulaſtis. de ꝓceſ. p̃bẽ. Et differentiã inter penes et apud. vide per Jo. linco. in. l. ſi q̃s in tantã. C. vñ vl. vbi dicẽ q̃ illud eſt penes aliquẽ cui⁹ poſſeſſionẽ hz. ſz illõ ẽ apud aliquẽ cui⁹ ſolã detentiõz hz. vt depoſitari⁹ et comodatari⁹. et dicẽ q̃ in d. l. apud. ſumit impropꝛie. vt in. l. penes. ff. de ver. ſig.

¶ Pelus notat Pau. in cõmento. c. in litteris. de reſti. ſpo.

¶ Penit⁹. no. Jo. an. c. j. de ſup. negli. pla.

¶ Pena ẽ delictoꝝ debita cobertio vel ſatiſfactio. q̃ lege vel a miniſtris legꝭ iponit.

¶ Penã ꝓmitti eſt penã debere.

¶ Penitẽtia ſm Amb. eſt p̃terita pctã plãgere et plangẽda iterum nõ ꝓmittere. vel ſic ſm Aug⁹. eſt q̃dã dolẽtis vindicta puniẽs i ſe qõ ꝓmiſiſſe dolet. de q̃ plura vide i tracta. de peni. di. j. ij. et. iij.

¶ Penula eſt q̃dã veſtis q̃ nõ vtebant niſi cives romani. q̃ fuit data patri pauli. qz ſocietatẽ cõtraxerat cũ romanis. et etiã beatus paul⁹ aduerſus inſultos romanũ ciuẽ ſe appellauit. c. ſi in aditurõ. di. x.

¶ Penſio eſt idẽ qõ cenſus vel tributũ.

¶ Penſitatões publice ſm Azo. in ſũ. C. ſi ꝓpter pub. pen. ven. dicunt annue exactões tributoꝝ vel veſtiũ auri et argẽti. q̃ a ceriſ perſonis p̃ſtabant fiſco. ſed penſiones publice dicunt q̃ ad viarũ vel pontiũ refectõz p̃ſtãda ſunt a poſſidẽtib⁹ vt ſic fiat oĩm datoꝝ q̃dam collatio. et ſic pẽſitatio ẽ quaſi pẽſionis ſolutio.

¶ Pentatheucũ ẽ volumẽ ꝓtinẽs q̃nq̃ libros moſi. i. penta. i. q̃nq̃. et theucũ mãdatũ q̃ſi tẽ. vt in. c. j. de deci.

¶ Perangaria eſt ſeruit⁹ perſonarũ et rer. et ꝺr q̃ perfecta et magna angaria. Eſt aũt angaria ſeruit⁹ perſonarũ et nõ rerũ. Jtẽ pangarie dicunt exactões et p̃ſtatões primontoꝝ. ſ. onera q̃dã q̃ pdio incumbũt vel iponunt et erãt forte exactões equoꝝ vel vecturarũ ad portandũ annonã militib⁹ vt colligit. C. ꝺ cur. pub. an. in Rubri. ll. xij.

¶ Perangada eſt veſtis de auro vulgari q̃ gaydis veſtimẽtoꝝ vel clamidũ poni ſolet vel veſtis q̃ hz aurũ tm̃ i ſuperficie. Req̃. ſup olober⁹. et. C. de veſti. olo. et deaura. li. xj.

¶ Peregrinãtes large dicunt oẽs q̃ a loco ſuo domicilij. pficiſcũt. C. ꝺ incol. l. ciues. Proprie aũt dicunt romipete apl̃oꝝ et aliorũ ſcõrum limina et oratoria viſitãtes. xxij. q. iij. ſi q̃s romipetas. et. c. paternaꝝ. et. c. illi q̃. Etiam dicunt illi q̃ accedũt ad p̃tiam dñi pape. vt eo. ti. c. vnico. et. ij. q. vj. arguta.

¶ Peregrini dicunt oẽs q̃ nõ ſũt de eparu ordinatis ſiue ſint clerici ſiue laici ſm Oſt. in ſum. de cle. pegri. qz tales recipi nõ dñt ab epõ alieno vl̃ ordies vel dignitates. aut ecleſiaſtica ſacra. vt. i. xxj. di. p totã et in ti. ꝺ cle. pegri. Vñ cleric⁹ pegrinus eſt q̃ in aliena prouincia ordinat.

¶ Peremptoriũ ꝺr a pimẽdo eo q̃ oĩno pimat vt termin⁹ pemptori⁹ vltra quẽ nõ denl̃ vl terioꝛes dilatiões. Silr exceptio pẽptoria ꝺr q̃ pimit actõz. Etiã ꝺr citatio pemptoria qz oẽs alias citatões dñt fieri aũ q̃b alicꝭ tãꝭ ꝓtumax puniat. iudex tñ pẽptoriã citatõnẽ l̃ pẽptoriũ dictũ extẽdere cã ſtati mittere pt. et idẽ opabit qõ alie tres citatões pñt opari

¶ Peremptoriũ ſoluit. i. poſſibilitas ferẽdi ſententiam.

¶ Per no. Archi. xlij. q. ij. c. ebron. et Paul⁹ de liaza. plene in cle. j. de ſum. tri. et fi. ca. et Jo. an. de elec. dudũ. in fi. ff. de ꝑ. ſig. l. vrbana. §. pnoctare. vbi dictõ p. notat pfectionẽ. vt habet in. l. fi. tu. ff. de le. j.

¶ Pergula eſt tuguriũ vl̃ obumbratio frondo

sa.et ponit in glo.§.ꝓtrabẽtes,c.j. de fo.cõ pe.li.vj.

Perequator est q̃ boies ꝛ territoria pequat. id est valde eq̃t.vel q̃ pdiũ ꝓpter defectũ eq̃ pẽtione vt pr̃ assignat nouo possessori.vt C.de sum.patrimo.l.fundi.ll.ij.

Perduelliones.Req.supꝛ.crimẽ lese males.

Peripsima est purgamentũ vl̃ cortex pomi l̃ pri.vñ.Tolle peripsimã ede pulpam spernes arullam.

Permitti dr aliq̃d trib⁹ modis.Prio qđ nullo iure pbibet.Scdo qđ ꝫ hũanas ꝓstitutões indulget.Tercio illicitũ vt magꝭ illicitũ vitet.vt est glo.cũ explis.ĩ.c.oẽs.di.lij

Permutatio fm Hoff.est vnꝰ rei p alia vicaria p̃statio.vel vicaria p̃statione mutatio.ꝛ cõtrahit sic̃ plerisq̃ placet qñ int̃ aliq̃s ꝓuenitur vt certa spẽs p certa det.C.eo.ti. qñ asseris.Si em̃ ꝓueniret vt certa spẽs dare ꝭ ꝫ incerta.vl̃ ecõuerso nõ essꝫ pmutatio ꝫ cr̃ꝰ innoiatꝰ.s.do vt des ꝛc̃. Et pmutatõis ꝓtractꝰ tõ fuit inuẽtꝰ.qꝛ sepe potat aliq̃s bẽ aliq̃d iutile sibi vl̃ pul ꝓmodi qđ alteri multũ valere potat ꝛ ecõuerso Et ꝓius ignorabat q̃lit̃ res vniꝰ alt̃ fieri poterat. ad qđ inuẽtꝰ ẽ ille ꝓtractꝰ pmutatõis.

Perpetuũ qñq̃ idẽ est qđ generale.de elec.c massana.ꝛ.c.circa.eo.ti.ll.vj.vt dicẽdo.edicto ꝑpetuo.l.generali.pbibemꝰ.

Perplexitas ẽ ꝓstringẽs ꝛ ineuitabilis necessitas peccãdi q̃ puenit ex erronea volũtate vt.c.j.ĩ sum.di.xlix.vbi gl̃.bona. Et iã ꝺ differẽtia iter mortalia ꝛ venialia.ponit ibidẽ exemplũ de iudeis crucifigẽtib⁹ xp̃m.ꝛ si q̃s rñdet q̃rẽti inimicũ si sit ĩ loco. Itẽ si vir de negat vl̃ reddat vxori debitũ petenti.ꝛ declarat ibi q̃ nullꝰ p̃t esse pplexus inter duo mala.ꝛ sic pplexio est solũ ad stultã opinionem alicuiꝰ.de ħ vide in.c.nerui testiculoꝝ xlix.di.vsq̃ ad finẽ distinctõis.

Perpẽsus.l.pfecte pẽsatꝰ ꝛ deliberatꝰ.ꝺ pac. c.vi.circa me.li.vj. Et sic ꝺr in pbemio cle. iurꝭ sanctio ppẽsa.digesta ꝓsilio.

Persone q̃dã dicunt̃ puate ipropꝛie.vt ille q̃ sunt exẽpte a iure cõi.vt di.iij.pullegio.vbi ꝺr q̃ pullegia sũt leges puatoꝝ. Quedã ꝓpte.iij.q.v.q̃ ꝫ.vñ clerici nõ dicunt̃ pꝛiuate psone.cũ habeãt dignitatẽ.l.ordinẽ ecclesiasticũ.vt i.c.pullegio. pall̃.ꝛ di.iij. q̃sq̃. fm Jo. Itẽ fm alanũ q̃dã sunt psone publice q̃ sunt in officio publico. vt tabellio iudex balin⁹. Alie puate.q̃ nõ sũt ĩ offõ publico.

Periurũ ppꝛie ꝺr qñ aliq̃s iurat ꝫ canonica statuta vl̃ temerarie. Et dicunt̃ mltipliciter Primo.l.falsa iuratio.q̃ si ignorãter adhibita oĩ diligẽtia fcã fuerit sic nullũ pctm̃ est xxij.q.ij. boies Scdo ꝺr trãsgressio licitꝰ iuramẽti.ꝛ sic ẽ mortale.vj.q.j.q̃cũq̃. Illicitũ aũt sciẽter iurãs peccat.sꝫ non ꝓtrauenies Tercio ꝺr indiscretũ iuramentũ.ꝛ est venale.xxxvj.di.§.crimis.ĩ fi. Quarto ꝺr mẽdacium iuramẽto firmatũ.ꝛ ẽ sp mortale.xxij.q.ij.qđ alt.ꝛ est crimẽ adeo magnũ q̃ clericus ꝑturꝰ ab offõ ꝛ bñficio suspẽdi ꝺz.c.queit. de fideius.c.inter dilectos.de excessi.pla. et c.querelã.de iureiur.

Personalitas fcat̃ p has dictões.tu mihi. ego tibi.cũ alio fcato.qđ ꝓbabiliter ꝯcluditur.ꝛ si nullo mõ ꝯcludit̃ tũc ẽ impsonalitas.qꝛ actus viciat̃ put rõ dictat.ꝫbi grã: Ago q̃ ꝓstituas te mihi soluturũ debitũ a titio.rñdis ipsonalr dicẽdo.satisfiet tibi ab illo.vl̃ simplr satisfaciet.hec ipsonalitas significat te nõ ꝓstituere mihi.ꝛ q̃ nulla sit obligatio.aut.si qñ.C.ꝺ ꝓsti.pe. Rõ.qꝛ hec ꝫba nõ fcant alĩ obligari.nã aliꝰ aliũ obligari nõ ꝑt.nec verisiliꝫ est quẽ lactare suũ. l.cũ de indebito.ff. de pbat.facit.l. arrianꝰ. ff.de ac.ꝛ ob.vbi ñ fit pbabil̃ interp̃tatio p obligatõe.ꝛ.l.stipulatio ista.§.si q̃s ita.ff.ꝺ ꝫ.obli. Nã cõiter q̃s sibi acq̃rere cupit.tõ verisiliꝫ stipulãs vult acq̃rere sibi.q̃re ꝭ q̃s dicẽdo.pmittis decẽ.nõ exp̃met ꝫbũ mihi vel tibi.ꝛ alter rñdet nõ dicẽdo tibi. tñ illa ꝫba mihi ꝛ tibi supplent̃ ꝛ sufficiẽter intelligunt̃ ꝓpter causam dictã. vt ĩ.l.stipl̃o. pall̃. Itẽ si q̃s stipulat̃ decẽ dare.sibi alter rñdet dari.sed nõ dicẽ a me.valet stipulatio.l. fi.§. fi.ff.si cer.peta.ꝛ.l.illa stipulatio.ff.de ꝫbo. ob.et est sensus q̃ dabit̃ p ipm̃ pmittentẽ vel p aliũ.qꝛ ħ significat illud ꝫbũ ipsonale passiuũ dari. Et q̃ sequit̃ q̃ nõ est obligatus ad dare.sed tenet̃ ad factũ p qđ det̃.secꝰ in illo q̃ pmittit dare.qꝛ tenetur rẽ accipiẽtis facere.qꝛ verbũ hoc imꝑtat q̃ ipe dabit. Et si diceres.heres q̃ iussit facere q̃ tlius centũ habeat tenet̃ p se dare.l.si heres ff. de le.j. ita ĩ ꝓposito q̃ pmittẽs dari debeat p se dare. Rñdetur q̃ hoc verbũ habeat. soluit ħ ꝛtrariũ qđ significat iure dñij. sed ex pmissione nõ trãsfertur dñium. ergo ꝛc̃.

Jtē testator legault Ticio seruos q̄s ipe testator mãumittere nõ poterat vt mãumittere renẽt manumitti nõ põt. Hec ipsonalitas significat q̄ legatarius seruos non habebit, sz remanebũt penes heredẽ. vt. l. si q̄s. ff. de lega. lij. Secus si diceret vt manumitteret, q̄ tũc remanerẽt penes legatarium. in. l. si quis eũ quẽ. ff. de ꝺdi. z demõ. Rõ. q̄ ex significato ꝑbi ꝓsonal' iponit on' legatario. z si nõ tenet on' emolimẽtũ penes eũ tñ remanebit. z sic de alijs.

Pertinere ad nos dicunt q̄ spectãt aliq̄ titulo nõ cã pgris z q̄ nr̃a nõ sunt. sz esse põt. l. ꝑbũ ptinere. ff. de ꝑ. sig.

Pertinacia in malo: pseuerantia in ꝑtute ꝺr Nã ptinax ꝺr valde tenẽs vl' ip'rudẽter durus z irreuocabil', idocibil'. z obstiatus. fm Jo. an. in cle. j. de sum. trĩ.

Petitio hereditatis oĩb ill' cõpetit q̄ iure veteri vl' nouo heredes sunt vl' fiũt ꝺ possessores vl' pheredes q̄ possidẽt. nec põt dicere q̄ re possidẽt veteri iure veluti. xij. tabu. vl' ex testõ nouo iure velut ex senatusc̃õsulto qui vero cũ titulo possidẽt hereditatẽ nõ tenentur petitiõe hereditatis nisi in trib' casib', vt si vẽditor nõ apparet vl' modico distraxit vl' de p̃cio nõ ẽ factus locupletior q̄b' casibus vtilis petitio hereditatis liberis cõpetit ꝺ testamentũ parẽtũ z parẽtib' ꝺ testm̃ liberor̃ z fratri ꝺ testm̃ fris. q̄ turpẽ psonã instituit heredẽ. Hec aũt de inofficioso vtilis est. q̄ cõpetit a tẽpe adite hereditatis vsq̄ ad q̄n quẽniũ exheredato nõ dño ꝺ scriptus heredem aditõe iã factũ dñm.

Petitio hereditatis fideicõmissaria cõpetit ei cui fideicõmissaria hereditas restituit ex senatusc̃õ. trebelliano.

Petitio hereditatis possessoria q̃ ꝺr bonor̃ possessio infra annũ vtilis dat emãcipatis vel suis heredib' infra centũ dies ceterꝫ vsq̄ ad. xxx. annos ꝓdurat. Insti. de bo. pos. j §. liberis.

De PH

Philantrophũ idẽ ẽ q̄ salariũ

Philateria dicunt carte in q̄b' ꝓtinent incãtões. xxvj. q. v.

Philtones sũt icãtatores vl' diuiatores. dicti a philtone q̄ fuit auctor diuinãdi.

Physis idẽ intelligit in ꝑbo oĩmodam. vt in cle. j. de fo. cõpe. sz an possidens eccl'ia pleno iure possit eius bona ꝺuertere in vsum ꝓpriũ. Et ꝺr q̄ nõ in gl. ꝑbi ad mẽsaz. in cle. j de excess. pla.

De PJ

Pign' ẽ res mobil' vl' se mouẽs apud creditorẽ a debitore tradita z collata ad põstandũ securitatẽ de soluẽdo debito vl' adiplẽdo ꝓmisso. Vl' sic. Pign' ẽ res obligata ꝑ debito ad securitatẽ creditoris. z ꝺr a nomie pugnus. q̄ pugno vel manu tradit. z ꝺsistit in re mobili ꝓprie. Cuius hypotheca sit ꝓprie obligatio rei imobil'. Et ꝺr hypotheca ab hypos q̄ ẽ sub z tbek positio. q̄si suppõ. Item pign' fm Pa. ẽ q̄ dat ꝓpt' rẽ creditã q̄ dum reddit statĩ pign' auferr̃ cui' possessionẽ ad tps solũ ꝺsequit creditor. ceteꝝ dñiũ penes debitorẽ ẽ. z ponit idẽ ꝺriaz dicẽdo. Pignora natoꝝ dicunt pgra reꝝ. subdẽs. sz vtraq̄ ꝺfundit auctoritatẽ lectoris.

Pignus ptoriũ ꝺr illꝺ q̄ alicui a iudice datur ꝑ maiori securitate rei petitez adiudicate. vide. l. si decreto. C. q̄ po. in pig. ba. z. l. j. C. de p. pig.

Pignus cõmitti est in eũ statũ puenire vt debitor dñiũ pgris amittat. Verbi gra. Tradidi vel mutuaui tibi pecuniaz sub pgris ꝺditõe. z nisi statuto die pignus luas vl' redimas debitũ soluendo q̄ ipm cõmittat. l. amittat.

Pignus ẽ duplex ptoriũ z iudiciale. Pretoriũ ẽ q̃ mittit actor in possessionẽ ꝓpt' cõtumaciã rei in nõ cõpendo aũ li. ꝺc. vel post. Sz pign' iudiciale ꝺstituit q̃ post iniam mittit actor ĩ possessionẽ ob victi ꝺtumaciã in nõ soluẽdo. tũc cm̃ victor statĩ acq̄rit naturalẽ z ciuilẽ possessionẽ. De ℞ no. ꝑ docto res in. c. ꝺtigit. de do. z ꝺtu.

Pigrare est rẽ aliquã ꝑ debito obligare creditori vt securior sit de solutiõe debiti. vel ẽ facere ꝺctũ sic dictũ.

Pigraticia actio. Re. sup. Actio pgris.

Pistores olĩ dicebant' factẽtes panẽ pallacij q̄ suberãt comiti borreoꝝ. vt. C. de pisto. lib. xj. fm Accur.

Piscina locus ꝺr ꝑ nutriẽdis z ꝺseruãdis piscib' deputatus. vt q̃n placuerit dño de ipsis capiat.

Pileus ꝺr a pilis. q̄r pilos capit' tegit z strigit fm Jo. an. in cle. ij. de vi. z bo. cler. Pôt etiã dici a pilis. q̄r de pilis factus est.

De Pl

Placere,i,arbitrari fm voluntatē rōne regulatā,et est actū ponere in placēt ia vt in arbitrio,vt in.l.thays ancilla.§.sozore,ff. de fideicōmiss,lib,vbi relicta libertate si heredi placeret inspicit q bono viro placeret,z p hoc decidit q̄stio.pone.Dō duxi famulū vsq ad annū pacto apposito q si mihi displiceret infra annū possim ipm expellere q̄ non possim expellere nisi ex causa ex qua vir bonus expelleret,sed ex vsu cōi intelligendi significat merā voluntatē,z forte idē de iure scripto.p.l.explicito.C. de re.pmu. Rō, q̄ certū est q placitū significat ibi volūtatē faciēdi,§.penl',instl.de ptrabē.empt,vbi recipit p mera volūtate,sed nō obstat,§.sozore,palle,q̄ ibi significat arbitriū rōe subiecte materie.s. libertat,vt facilius valeat. Itē paria sunt actū ponere in alteri? libito vel volūtate,l,fidei ptensus,ꝑpe pn,ff. de fideicōmiss,lib,in p,sed ita scriptū,vbi est idē dicere,lego libertatē si heres voluerit.vel si ei libuerit.

Plagiarij sunt illi q liberos hoies seducūt. vel seruos alienos surripiūt z vendūt a plaga maris,C.ad.l.fal.de pla.l,fi.

Plagiū est plaga vl' doloz q̄ pentibus vl' dñis infert de surreptōe filioz vl' seruoz ab ipis plagiarijs,aufert em dñis vl' pribus p tales facultas filioz vel seruoz,z ōz a plaga,q̄ ē magna plaga pūl vel dño,fm glo.in Rub. C.ad.l.fauī,de plagiarijs.

Plagiarius al's plegiarius etiā est idē q̄ fidei iussoz.vt in,c.venientes,de iureiur.

Placet licz videat ipozare oiodā voluntatē pferētis,tm includit arbitrium boni viri.z thays,§,sozore.palle,nā licet dicā facia q̄ mihi placēt,intelligit tm iuxta arbitriū boni viri,l,si sic,ff.de leg,j,vbi p Bar,z no,in c,de q̄ultdeo,de iudi.

Pleno iure exponit,i.q̄ ad tpalem z spualem iurisdictōz,c.ptquestus.de fo.ppe,z B scē in,c,q̄m.de pul,z.xvj.q.ij.

Plebiscitū est q̄ plebe o magistratu,i,tribuno interrogāte an oibz placeat,plebs instituit dicti q̄ statutū,ozta em inter plebē et maiores ciuitatis romane discordia plebs sibi leges ptituit q̄ dicte sunt plebiscita,vt ff.de ozt.iur,l,ij.§.bisdē,reliqu? ꝑo pls cū senatoribz z patricijs ius sibi ptituit q̄ ōz lex pli anthonomice,i,p excellētiā fm Isi. li,vj,et ōz plebiscitū.eo q̄ plebs sciat z scischet vl' cogat vt fiat.di,ij.plebiscita.

Plus petitio ē soli? offerētis ꝓmissio,ff. eo. ti,l,iij,vl' est plus z aliter q̄ pactū sit exactō z fit q̄ttuoz modis.vñ.Plus petit cā tpe re q̄q loco,vt no,in,c.j,de plus peti.

Plerūq,i,regl'ariter,instl.de le.patro.tute,ī fi.cū glo.impzopziat.ff.ꝓmoō,l,si is q̄.§.fi.

Plebs differt a pplo vt spēs a genere.q̄ popul? cōtinet minores z maiores nobiles z ignobiles.plebs ꝓo tm miores,z inde plebiscitū,i,p plebē statutū,instl,de na,iur,gē, et ciui,§.plebs aūt.

Plus sub se min? cōtinet,ꝑbi gra.Licet pari vl' marito occidere adulterū cū filia l' vxore deprehensuz,p hoc fcat q̄ etiā licet vulnerare,vel iniurijs afficere.l,ne mea,§,ius occidēdi,ff.ad.l.iul',de adul.q̄ plus ē occidere q̄ vulnerare,vl' iniurijs afficere,q̄ illi ptinēt z fcant sub ꝑbo occidere. Itē iudex defert iuramentū in litē z taxat vsq ad certā q̄titatē,tm licet ei cui defert iurare in minori q̄titate,l,videam?,§,penul.ff,ō in lit. iur. Itē vēdidi vinū q̄ est ī dolio apposita est dies in q̄ vinū tollere debes,nō tollis, vel die ñ apposita te interpellatoz expectato sufficiēter nō tollis indigeo dolio,q̄ sūt vindemie.Dicit tex,q̄ lz mihi totū vinū effundere,z tū nō licet tm ptē vini effundere, l,j,§,licet.ff.de ptcul',z cōmo,reivē.q̄ effundendo tm partē de dolio ita parū me iuuare posset ac si nihil effunderē,z iō rō nō dictat tm ptē effundēdā. q̄ si ptē tm effudero obligoz ēptoz.l.z si totū effūdā ñ tēbo lz rogat? possim bñ dimittere ptē,et sic ō alijs.

Pluralis locutio plura fcat,duoz tñ numero ptēta est,c,pl'is,ll,vj,de re,iur,Q̄nq aūt pl'a fcat gemiatiue in suas singl'ares sic q̄ libet singularis ī vno solo verificat. Q̄nq aūt nō gemiatiue si q̄ vna singl'aris p se nō attēdit.lz ipa pluralitas sil'put singl'are cōcludit.vel qōlibet aliud pbabile mediū,ꝑ bi gra.Testatoz dicit.Lego stichū z titiū si mei erūt cū moriar.tūc altero alienato z altero nō.iste nō alienat? pt peti a legatario. licz em sermo pl'is sit,oportet tm accipi acsi sepatim dixisset,si stichus meus erit cū moriar,z si titius meus erit zc.vt,l,fal,§,fi,ff. de condit.et demon. Ratio Bar,quia hec

sepatio resplcit diuersos effect⁹ et sepatos. id est dominiũ legatariꝝ in q̃libet, z qz sunt duo serui distincti, ita duo dñia distincta z sepata, et sic sepati effect⁹. Etiã iõ qz legauit quẽlibet noiatim, z sic refert ad quẽlibet distincte, et ℔ ex fauore legati z testamẽti. Sz ibi, Testator duob⁹ impuberib⁹ institutis filiꝭ suis dẽ, si vterq; ibubes decesserit titium substituo. tũc si vn⁹ moriẽs impubes substitutus nõ admittit, imo vt admittat requirit vtrũq; decedere in ipuberi etate. l. penul. C. de impu. z ali. substi. Rõ Bar, est ex dictõe vterq; q̃ est collectiua. Aliꝭ tñ dicũt q fauore institutõis dictio collectiua sumitur distributiue, l. ℔ argu. ff. ō here. ĩsti. mõ ois substitutio ẽ ꝺditional' istitutio g̃ zc, et sic Bar. in. l. heres. ℣. cũ ita. ff. ad trebel. dic q in dcã. l. pe. vno filio moriẽte ipubere remanet alter fili⁹ testatoris q̃ ex p̃sumpta voluntate excludit extraneũ substitutũ. ar. l. cum acutissimi. de fideius. iõ vno moriẽte impubere nõ existit ꝺditio substitutõis, z sic de aliꝭ exemplis.

De PD

Pond⁹ differt ab onere, qz põdus ōr qõdã leue z qõdã graue, vñ ōr pond⁹ meũ. l. corpus ego fero q̃cũq; vencro, sed on⁹ ōr, quia semp onerat z deprimit.

Ponctõnes dicunt q̃dã naues. Vñ ōr. Si ponctõib⁹ trabꝭ ciaꝰ, i. mare trã sfretaꝰ vl' nauibus trãseaꝰ.

Põtifices olim dicebant impatores, xxj. dis. cleros. di. xj. de capitulis.

Põtificale est ornamẽtũ epale, z fm Hosti. ẽ auctenticũ iste liber. vt de ser, nõ or. c. cõsuluit, vt no. Jo. an. i cle. vnica, ō iureiur.

Prorocari⁹. i. suarius. Re. infra. Suari⁹, z dicebant olĩ bi q̃ custodiebãt porcos ciuiũ vrbis romane in pascuis. et excusabant a muneribus sordidis, vt. C. de sua: suisce. l. j. li. xj. fm Accur.

Portoriũ ōr q̃dã p̃statio q̃ dat p nauiũ applicatõe seu statõe z mercatõne q̃cũq; facta in portu. Vñ differũt pedagia et guidagia et salutaria. Req. q̃libet loco suo. Et ista oia dicunt portaria. C. de vectiga. z ꝺmis. l. iij. et. c. sup. de ℣. sig. in glo. vj.

Positio fm Hoss. est dictũ q̃ loco interrogationis ponebat olim. hodie ō plano ponit et positiue fit sic olim interrogatiue fiebat. verbi gra. Si volebã te ꝺuenire hereditario iure tũc sic dicebã. Dñe iudex rogetur hũc an ipe sit heres tal', z ex q̃ pte sit heres. hodie ꝺo sic dicit. Dono te esse heredẽ tiis. Itẽ pono ipm ex asse heredẽ. s. extitisse, sed qz hodie simpl'r fiebãt seu fiãt interrogatões sup positionib⁹. igit al'r describit a speneo. ti. sic. Positio ẽ breuis verbor⁹ formula mentẽ ponẽtis ꝺtinẽs aduertatẽ eliciendã cõcepta, z habuit ℔ ꝓbũ ortũ nõ solũ ex viu boim diu ĩ causis molito, sz ex antiq̃ lege. ff de le. iij. l. offendim⁹. ℣. ex diuerso. ubi pone ergo. Positio igit nihil aliud est q̃ dictũ ō credulitate asserta ĩ vim p̃stiti iuramẽti faciẽs ad pbationẽ aut ipam amminiculans bñs annexã interrogatõi, aut iudici supplẽtionẽ. ar. ĩ aut. ō bis q̃ ingre. ad ap. ℣. fi. coll. v. sic dicte ex cõi ꝺsensu. nõ tñ sine rõe. ff. de suppel. lega. l. labeo. Inuẽte vt pres exonerẽtur pbatõib⁹, z ne fatigent laboribꝰ z expẽsis. vt. ℣. fi. palle. Vel positio ōr dictũ facti nõdũ pbati p articulos distinctũ rite loco probatõis, q̃ positũ spectãs directe l'indirecte, simpl'r vl' ãminiculatiue ad intentõi ponẽtis qõ intendit pbare ponẽs p ꝺfessionẽs aduersarij sui l'ei⁹ pcuratoi, ar. ō elec. ꝺuciũ. ij. de testi. pñtiũ. de ꝺfes. statuim⁹. li. vj. ꝺec ōr poni nisi ℔ qõ ẽ facti. ff. de do. plega. l. j. C. de le. l. leges. Vñ q̃ vocant positiones in curia ecclesiastica dicũt articuli i curia secularĩ, z differũt a rõib⁹, qr rõnes sũt iuris, sed positões vel articuli sũt facti. Itẽ positiones differũt ab interrogatõib⁹, iz tã põtifices q̃s interrogatões fiãt vt p cõfessionẽ aduersarij releuet ponẽs ab onere pbandi qz positões fiũt assertiue z apte. sed interrogatões fiunt interrogatiue z a iudice, et ad positões ōr rñderi ps, nõ aduocat⁹, z q̃cũq; sint factẽde pbatões fieri pũt positões ii ut añ lit. ꝺtest, siue post. de ℔ vide gl. in. ci. ōr. ꝺses. li. vj. q̃ ples ponit ꝺcor. z alle. cũ explis de positõe añ li. ꝺtest, z etiã post, sz dic exceptõe q̃ actor sit excõicatus poit re bor mõ. Dono q̃ pcussisti talem in tali pte coris, tali loco, tali die. talib⁹ pñtib⁹. Ite turbatus ex tali causa animo iniuriandi illun qui tunc erat clericus et erat in possessiõe clericat⁹ et sciebas eum clericum esse. Item vidisti eum ferentẽ cozonã habitũ et tonsuram clericalem deferentẽ quibus peractoꝛẽ confessatis pbata est excõicatio ante

litis cõtest, sed post lit. ꝓtesta. Pone q̃ petã aliquẽ ab eccl'ia quã ꝺ iura retinet remoue ri dicã pono iuramẽto qꝺ hz z possidet ecclesiã sci. Ꝺ. Jtẽ q̃ hz z possidet ecclesiam sci. P. Jtẽ q̃ libet earũ hz curã aiaꝝ. et eas post ꝓcillũ acq̃siuit. Ꝺ ꝓfessato succũbit reꝰ nisi dispensatione vl' iustã cãm ostẽdat. Jtẽ ꝺñt fieri positiones sup ꝓtẽtis i libello. Et no. q̃ multiplices sunt positiones. Una ꝺr positio ptinẽs. z talꝫ coget iudex rñdere. vt i. c pñtium. de testi. li. vj. z si dubiũ est an pertinẽs sit vl' ne iclinabit se iudex ad id qꝺ verisimil' est z in dubio tuti' ẽ q̃ facit rñdere. vt de ꝓfes. l. statuim'. li. vj. ff. de inter. ac. l. ꝺ etate. §. ex cã. z. l. vbicũq;. c. ti. Alia ẽ positio impertinẽs cui nõ cogit' q̃s rñdere. Jtẽ q̃daꝫ est negatiua positio. z talis ñ ꝺz admitti. qz ꝺbis affirmatiuis ponẽda ẽ. nã negatiua ñ pbat'. z id qꝺ ponit' si negat ponẽs ipm pbare ꝺz. ff. de pba. l. ij. C. eo. ti. l. actor. et de. pba. q̃m ꝺ falsam. Fallit q̃n alis q̃ p talẽ positionẽ pbari nõ pt. c. statuim'. palle. vl' sup facto pgnãti. vbi indirecte pbat'. c. ex teno re. de test. z. C. de ꝓtrahẽ. et ꝓmit. l. optimã. Jtẽ positio q̃ ñ renelat ponentẽ. l' ei ñ pdest nõ ꝺz admitti. qz nõ ꝺz q̃s ad pbandum id admitti qꝺ pbatũ ei nõ pdesset. l. ad pbationẽ. C. de pba. c. dilecti. de excep. Jtẽ positꝰ q̃ nõ facit ad cãm. vel q̃ nõ est sup re de qua agit' in libello. vel sup eo q̃ repellat agentẽ si ponit' ex pte rei ꝺr ipertinẽs. z nõ est admittẽda. Jtẽ positio q̃ depẽdet ex alia q̃ fuit negata vl' ꝓcessa. nõ est admittẽda. qz sup eo nõ est amplius q̃rendũ. ar. ff. nau. cau. sta. t. licet. ne rñsioni sit cõtrarl' sic nauta vẽtis cõtrarijs nauigãs. vt in aut. de his q̃ igre. ad ap. §. j. coll'. v. z. c. p tuas. de pba. l. generaliter. C. de nõ nu. pecu. Jtẽ positio iplici ta nõ ꝺz admitti. ꝓpter piculũ plurij. Et iõ ꝺz diuidi vt certũ z verũ rñdeat. ar. ff. de interro. ac. l. de etate. §. qꝺ aũt. z. §. nihil. quia etiã iudex caucre ꝺz ne sit anceps plurij. C si aduer. vẽdi. l. j. c. si vero. de iureiur. C. de iudi. vl' dui. tol. l. j. Jtẽ no. q̃ effect' positionũ est q̃ eas ꝓfitet habeat p cõuicto. C. de cõfes. l. vnica. §. j. z positiõibꝫ nõ respondẽs habeat p ꝓfesso. c. fi. de iura. cal'. de ꝓfes. si post pñtiũ. li. vj. Jtẽ positiõibꝫ vbi iuramentũ ẽ de veritate nõ pt rñderi p ꝓcuratorẽ nisi sit cã vniuersitatis vel cõuent'. c. pñtiũ. de testi. pall'. c. pastoralis. cũ sua glo. de iudi. Jtẽ positionuꝫ vtilitas est. qz aliqñ qꝺ directe negat' indirecte ꝓcedit' in toto vl' i pte. vt de iureiur'. c. cũ impositõibꝫ. li. vj.

Pollicitatio est sol' offerẽtis ꝓmissio. ff. de polli. l. iij. Et differt a stipulatõe z a pacto. qꝺ est duoꝝ cõsensus atq; cõuentio.

Possessio ẽm Azo. C. de acq̃. z retl. pos. ẽ corporalis rei detẽtio corpis z animi z iurs. am miniculo ꝓcurrẽte. Vel sic. est ius qꝺã q̃ aliq̃s rẽ corpalẽ vere in ptate hz. z ꝺr corpalis rei tõ. qz sola corpalia possident'. Incorporalia aũt dicunt' q̃si possideri et q̃si tradi p patientiã z vsum. Nã incorpalia nõ pñt corpaliter apprehẽdi sic̃ iura z seruitutes. et tõ nõ possident'. c. cõquestus. de fo. cõpe. in glo. ff. de vsuca. l. sequit'. §. si vina. ff. de acq̃. pos. l. ij. in prin. et tñ pscribunt'. c. cũ eccl'ia. de cau. pos. Ideo regl'a in sex. dicit. sine possessione pscriptio non ꝓcedit. et ꝺz intelligi etiã de q̃si pos. z ibi hoc no. Jtẽ impossibile est plures eandẽ eccl'iã vel bñficiũ insolidũ possidere. c. licz. ꝺ proba. de elec. vt q̃s duas. li. vj. cle. si duob'. vt lit. pen. vbi glo. vide etiã in. c. cũ venissent. de ꝓcura. z ideo bñ ꝺr detentio. qz res naturaliter tenet' abeo q̃ corpaliter insistit ei. Jtẽ ꝺr corpis z animi z iurs. qz hec tria vt q̃s vere dicat' possidere ꝓcurrere debent. s. actus corpis affectus animi. z amminiculũ iuris. Nã opus est vt q̃s corpe adipiscat'. vl' saltẽ oculi'. Sufficit cm̃ plerũq; visus oculoꝝ z animi affectus cũ volũtate tradẽtis qz ipe animi affectus necessarl' est. nõ aũt p se corpe aut p se aio possidet'. qz certũ est possessionẽ solo aio amitti puta si q̃s se posse repelli suspicetur Jtẽ oportet q̃ ius approbet. Nã lz q̃s sacre rei vl' religiose corpe z aio insistat. nõ tñ de iure possidet. qz res sacra l' religiosa nec ab ignorãte. nec a scientẽ possidet'. z ꝺr possessio q̃si pedũ positio.

Possessionũ alia ẽ iuris tm̃. alia facti tm̃. alia facti z iurs simul. et hec interdũ hz plus iuris. minꝰ facti. interdũ ecõuerso. vt no. de cõcess. pben. cũ nostris. et. C. de acq̃. pos. l. j. Item Ꝺu. de porta rauennata differentiã posuit inter possessionẽ vacuã z vacantem vt i glo. ij. C. vñ vi. l. fi. Et Jo. ibi reprobat et fi. glo. ꝓcludit q̃ nõ differũt. Sed vacua siue vacans est q̃ a nemine possidet' animo vel corpe. ꝓpter longũ tempus vel ꝓpter obliuionem ex longo tempore. z nota q̃ si q̃s

ꝓria auctoritate posset ingredi possessionē alicuius rei.et accedēdo iudicē ab eo ipetrat lniam ingrediēdi,cūis ꝑ statutū si opositū caueat nō puniť.qz potuit sine auctoritate iudicis.g multomagis cū ei⁹ auctoritate ingreditur.ℍ colligiť ex glo.ꝯ.in trāsitu.§.multis modis.insti.de lib.Itē possessio ciuilis qñ qz reçescit sup naturali,vt si tu possides nomine meo,vel ꝓcario a me.Qñqz nō reçescit,vt in vsufructuario meo ꝙ naturalē hz possessionē ex iure,iz ego dñe hēo ciuilē rōne dñij nō requiescentē in naturali vsufructuarij.

Posse ssor bonoꝝ.Re.sup.bonoꝝ possessor. vt filius emācipat⁹,vel agnat⁹ ꝙ dicunť bonorū possessores ex bonoꝝ edictali z decretali.Nā statim vt hūt edictā z decretā possessionē ex ℍ habēt interdictū decretū ad ℍ vt ꝙsequant hereditat⁹ possessionē.Differt heres z bonoꝝ possessor.vt sup bonoꝝ possessio,vñ aditis hereditatibꝫ heres ñ desiderat auctoritatē iudicis,sed bonoꝝ possessor reçrit auctoritatē z patientiā iudicis.insti.ō bo.pos.§.qs aūt.

Possessoriū iudiciū ē triplex.s.possessiōe adipiscēda,retinēda,recuperāda,vt ī.c,pastoralis,de cau.pos.ī glo.iij.z vide sup iterdictū

Possidere naturaliť ōr qs cū est i re vel eius pte,vl saltē cū res ē in ꝙspectu ei⁹ vt ipaz videat vl ꝑtē ei⁹ fm Azo.in sum.C.de acqui. et certi pos.

Possidere ciuiliť ōr qs cū nec ē in re nec res ī cōspectu ei⁹.sed possessionē solo aīo hz z rē de iure retinet,s.qꝝ talis sit ꝑsona in quā cadere possit bmōi possessio.vt no.Jo.an.in regula.sine possessione.li.vj.z allegat ibi iura.Nā laici qñqz de fcō possidēt decimas z spūalia,vt no.Bar.bziz.xiij.q.j.ī ꝓn.et gl. magī.in fi.Nā aliud est possidere,z aliō legitīe possidere,de resti.spo.ad decias.li.vj. Et no,qꝝ possessio ciuiliť z naturaliť sit,vel ciuilis tm reçriť ad ꝑscriptōz.iz naturaliť tm nō sufficit nisi alis ciuiliť possideret,vt tracrat,plixe Dy.in regla.sine possessiōe,li.vj. et est rō,qz hūs naturalē tm acçrit eā clā ꝑ introitū qñ dñs ē absens quē credit sibi qstionē mortuoꝝ,z sic male fide hz naturalē, ergo nō ꝑscribit.§.ꝙ ad nūdinas.l.clā possidere.ff.de acq.pos.

Possidere clā ē absente dño z fructuario excluso clanculo possessionē ingredi,vt dñm possessione ꝑtiuet.

Possidere vt est violēter possidere.

Possidere ꝑcario est rē ad petitōes vel ꝑces meas mihi cōcessam ad vsum possidere qñ diu patiť is ꝙ cōcessit.

Possidere ꝑ indiuiso est aliquā rē ita possidere.vt nullā partē in ea hēat ab alīs diuisam,vl vt nulla sit ps quā possideat separatā sine diuisam.

Possidere ꝑ herede est ita possidere qꝝ putat se heredē verū cū nō sit.

Possidere ꝑ possessoꝛ ōr ille ꝙ ita possidet qꝝ scit se nullā cām iustā possidēdi hīe,vt si interrogat⁹ fuerit āre possideat vl quō nullā rōz ptēdit āre possideat.iz dīc possideo.

Possidere ꝑpe dicūť imobilia eo qꝝ eis pedibus ꝙs iīstit,vñ a plāta veit ista possessio.

Possideť aūt ℍ iure qō iuste.ℍ iuste qō hñ. qō aūt male possideť alienū est.Male aūt possidet ꝙ male suis vtiť vl alienā ꝓsumit. de ꝝ.sig.ius dictū est.

Possessorē facere cā rei seruāde,aut in possessionē mittere ē,vbi gra.Cōtendisti talē fundū esse tuū z pbasti.iudex ꝑ executorē suum mittit te in possessionē z facit verū possessorē.Itē volui agere cū H.z eū vocari feci ad iudiciū z ꝓtēnit venire.z iudex mittit me in possessionē illi⁹ rei quā petebā,non vt recipiāde z custodiēde,z rē illā tenebo donec ꝑbauero meā eē,et si aduersari⁹ meus tandē tedio affect⁹ moueať,z de iua ꝓtumacia resipiscat,z mecū litē si velit aliꝙd dicere habebit,de ℍ sup.mittere in possessionē.

Posse.i.debere.ff.ō lib.z posthu.l.placet.regulariť tū cū ti.ff.ō offi.pſ.l.sepe,cū se,dere iudi.nō quicqd.z.C.quō z qñ iu.l.j.Et multis modis dicimur posse,vñ.Posse qdēre bus dant ius natura ptās.Officiū meritū quintū diuina volūtas.De hoc vide glo.ī c.sciscitatus.de rescrip,z ibi cōcor.Nā possumus,ff.de ꝝ.sig.l.nepos ꝑ culo.in fi.Simile de cōdi.insti.l.filij ꝙ.in fi.ff.vbi tex.vt generaliter dixerim qꝝ cōtra bonos mores iūr.nec facere nos posse credendū est.vt.xxij.q.ij.faciat homo.vbi etiā de multiplici possessione,et Jnno.de concess.ꝑben.accedēs.z.ff.de re.iur.l.in ꝓdēnatione.vbi glo.z.iij.q.vj.ℍ quippe.C.de legibus.l.nō dubium.

Post gñcz etiã notat statũ post inchoationez vt.l.ij.§.itẽ mutuũ.ff.si cer.pe.

Poteſt neceſſitatẽ importat interdum.ff. de offi.pñſi.l.ſepe.z.l.ſequenti.de hoc.ff.de iu/di.l.non poteſt. Vbi plene.z eſt glo.in ꝓbo nõ poteſt.in regula.beneficium.de regu.iu ris.li.vj.

Poſtliminiũ eſt ius amiſſe rei recupande ab extraneo z in ſtatũ ꝑſtinũ reducẽde. quam ds ꝑ captiuitatẽ vl̃ꝑ fuituꝛ amiſit. mori bus z legibꝫ inſtitutũ. vt colligit.ff.de cap. z poſtli.reuer.l.poſtliminiũ.j.rñſo Vñ ꝑ ꝟ ius recupat ds cũ a captiuitate reuertit iu ra q̃ amiſerat.z ipo reuerſo fingit ꝟ ius ſp ſum ſp in ciuitate fuiſſe. Vñ breuit poſtli/ miniũ ẽ ius q̃ reſtituit res vſucapta vel ꝑ/ ſcripta ab aliq̃ alicui quã p captiuitatẽ aml ſerat.ex vj.q.iij.ꝓterea. Dr̃ ãt a limẽ z poſt.l. iuxta. ſi iuxta limẽ domus ſue ſp fuiſſet.z poſſediſſet.vl̃ qz captus ab hoſtib. z vltra limina meri impij deductus poſtea intra li mina reuertit. Nam ſicut limina ſunt in do mo q̃ finẽ quendã facit.ita z impij limina veteres voluerunt eſſe.ſm Azo.C. de cap. z poſtli.reuer.z inſti.q.mo.ius pa.po.ſol.§. Dictũ ãt eſt poſtliminiũ. Et dic lex q̃ oib⁹ eque poſtliminium eſt. Nõ ſoluz his q̃ pu gnare pñt.ſz oib⁹ q̃ ciues nature ſunt. Vt ꝟ illo vl̃ alijs modis vtiles eſſe poſſint.vt ff.de cap.z poſtli.reuer.z de voto.ex multa in glo.vj.

Poſterior lex vl̃ poſterius ſtatutũ.reſcꝑtum vl̃ pactuz derogat ꝓri qñ ꝟcurrit. Verbi gra. Lex ꝑcedit.z lex ſequit.tũc ꝓr tol lit.etiã de ea nõ facta mẽtõne.l.nõ ẽ nouũ.z l.ſz z paſtores.ff.de legi.dũ dic lex. Iz ſcie ſint. De B.c.j.de ꝟſti.li.vj. Rõ ẽ volũtas cõ dentis legẽ. Et ſumit ſignificatũ ex ſcia ꝓ/ rie legis.z ſcietate poſteriozis.nã ꝑdẽs po ſteriozẽ ſcit etiã ꝓrẽ.qz ꝑnceps hz oĩa iura in ſcrinio pectoris ſui.c.j.ꝑall.z.l.oĩuz teſta mentoz.C. de teſta. Ideo condendo poſte/ riozem ſciam. videt tollere ꝓrẽ. qz ſi vult valere illam.vult valere nõ iſtam illi ſciaz aliz eſſz incõpoſſibilitas. Ex hoc colligitur rõ cur tam varie reſcꝑtum poſterius nõ re/ uocat ꝑius.niſi exꝑſſe fiat de ꝓre mentio.z tiõ ꝟſtitutio poſterioz etiam nõ facies men tionem de ꝓri.tñ derogat ei vt ꝟ dr̃.qz ꝑn ceps ex certa ſcia ꝓris ꝟſtitutõis habens iura in pectore ſuo recluſa ꝑſumit ſcire ꝓ/ rem.z facere poſteriozem. Iz quia reſcꝑ/ ta continent facta que non ſunt in pectore ꝑncipis recluſa.quia factoꝝ omniuꝫ habe re memoziam.z in nullo deficere diuinita/ tis ẽ potius q̃ humanitatis.C.de vete.iu. enu.l.j.§.j. Si q̃dem ergo ꝑnceps nõ ꝑſu/ mit ꝟſcius ꝓmi reſcripti condendo ſcõm. vt dic Hoffr.in ſum.§.derogat.de ꝟſti. Iz vbi ꝟſuetudo in aliquo loco vl̃ ſtatutũ mu nicipale ꝑcedit.z lex ꝑncipalis generalꝫ ſeq tur. Iria certe ꝓus non tollitur.c.j.in ſecun do dicto. De ꝟſti.li.vj. quia nõ apparet ꝑn cipem ſcire illam ꝟſuetudinẽ vl̃ ſtatutũ illõ Immo veriſimile eſt eũ ignorare cũ ex alieno facto inducat. Ideo nõ põt concludi ipſuz tollere voluiſſe.qõ veriſimile ignorabat ob tinebat ergo lex illa locum tm̃ in non cõtra rias ꝓri ꝟſuetudini vl̃ ſtatuto. vt.c.j.ꝑall. Iz ſi in lege tali poſteriori cauetur q̃ vale at generalit.z ſpãliter.nõ obſtante quocũq ſtatuto ciuio vl̃ ꝟſuetudine. Tunc tollit ꝓ/ ꝓr ꝟſuetudo vl̃ ſtatutuz.ar.l.ſi ds in dubio ff.de lega.ij.iuncta.l.quotiens.z.l.reſcꝑta C.de ꝑci.impa.offe. Et eſt rõ ex tenore po ſteriozis legis. Quia clare ꝓz in poſteriore tollere velle ꝓrẽ ꝟſuetudinẽ vl̃ ſtatutum. Iz ignoret.

Poſthumus vl̃ poſthuma dicunt q̃ vel que poſthumationem.i. poſtq̃ ꝑ̃ datus eſt hu ma naſcit. Imꝓꝛie autem q̃libet dr̃ po/ ſthumus q̃ naſcitur poſt teſtm̃.ſm Azo.C. eo.ti. Poſthumus etiã dr̃ nepos q̃ poſthu mationem animatus eſt.ꝓuio ꝑe ſupſtite. Et ille ꝓꝛie dr̃ nepoſthumus quaſi nepos poſthumus.

Poſtulatio eſt alicuius ꝑſone ad dignitatez vl̃ ſocietatẽ fraternam canonica facta voca tio.vl̃ ꝑſone ad eligendum petitio.que eli/ gi nõ põt. Vl̃ ſic ſm Hoffr. Eſt gr̃e petitio vt cum ex gr̃a petit aliquem ineligibilez li/ center eligi. Et eſt duplex poſtulatio.ſ. So lennis q̃ eſt alicuius inabilis aliter q̃z ꝓter crimen a ſupiore ad bñficium vocatio.z ad miſſionis petitio.vt in.c.vnico.de poſtu.ꝑ la.li.vj. Et hec ꝟfirmata hz vim electionis. Alia non ſolẽnis eſt petitio facta a ſupiore vt tollat obſtaculum aliq̃ eligi z ad bñfi/ cium acceptandi illã ꝑſupponit electoez añ vl̃ poſt fieri.vt monachus electus non põt ꝟſentire ſine inia ſui abbatis.z ſic poſtula/ tio licentie ab abbate non dr̃ ſolẽnis. Ergo

postulatio solū ē inuēta ꝓp̄t incapaces. vt il legitimos z nō sufficiētis etatis. vl' ꝓpus bñficiatos. Nā q capax ē dignitatis nō dz postulari sz eligi. ḡre postulatio nō multū differt ab electōe. Et nota q postulari debent z nō eligi septuplices ꝓsone Prio archiep̄s ad aliū ep̄atum. de postul'. pla. bone. Secō ep̄s ad ep̄atū vl' aliū archiep̄atū. c. z si vna nimit. e. ti. Tertio laicus ad dignitates. lxj di. b̄ ius. Quarto clericus in minoribꝫ ordinibꝫ ꝓstitutus. c. ꝓterea. de etą. z q̄. Quinto illegitīe natus. de elec. inotuit. Sexto q nō ē in etate legitia ꝓstitutus. de elec. cū in cūctis. z. c. cū nobis.

Postulare vl' aduocare ē aliquē desiderium suū. vl' amici sui coꝝ iudice. vl' apud eū qui iurisdictōi p̄est in iure exponere vl' alterius desiderio ꝛdicere. ff. e. ti. l. postulare. z. iñ. q. vij. §. tria. ꝓ. ē aūt. z. C. de pcul. l. j. z. C. ō postu. l. ij. z. c. cū sacerdotes. de postul'. in glo. iñ. Ubi p̄tor inqt q nō bz aduocatū ei dabo. ff de postul'. l. j. §. ait p̄tor. z itelligit si hīe non p̄ot. Dabit cū femis pupill' debilibꝫ z his q sane mētis nō sunt. vl' ꝓp̄t potentiā aduersarioꝝ aduocatos iuenire nō p̄ūt. ff. ō offi. pcō. l. nec q̄cq̄. §. vl. z b̄. p salario ꝓuēto a p te vl' statuto a iudice iuxta facundiā aduocati modū litis z fori ꝓsuetudinē cū̄titatem nō excedēte. vñ aduocare z salariū recipe p aduocādo bñ lz. xj. q. iij. nō lz. xvij. q. v. non sane. vbi Aug⁹. ad Macedoniū inqt. Nō dz ideo iudex vēdere iustū iudiciū. aut testi vex testioniū. qz vēdit aduocatus iustū patrocinīū. z turispitus vex ꝓsiliū. lz Guil. dixerit ꝛ. q nihil possit recipi pro iusto p̄ocinio. vt no. in. c. nō lz. p̄all'. Itē aliq̄ phibent postulare p edictū p̄toris. Uñ ꝓsus. Non cuiscūq̄ dat vt postulet. i. aduocet. imo vetat. Addictus pene: seruus puer actoꝝ arene. Iuminib cassus: mulier mulierbria passus. Caueant aduocati postulātes ne causas dispatas assumāt. z si forte a p̄ncipio assumpserit ignorāter cū de vicio cāe patuerit cessent z salaria tā recepta restituāt. C. ō iudi. l. rē nō nouā. Et nota q q̄truoꝝ sūt obseruāda aduocatis. Prio. vt cāe q̄litatē examinēt. z iustā si voluerint assumāt. Iniustā ꝓo repudiēt. Secō vt modestiā veritatez z legalitatē seruēt in aduocādo. Tertio. vt salariū ꝓuenies petant. Quarto vt nec p̄ncipio ꝓuenīant de certa pte litis vl' cū gui dā no litigatoris. nec post ceptā litē vllū pactū ineāt cū eo quē in p̄pria fide receperunt. fm Hoff. in sum.

Ptās q̄ncq̄ modis accipit. ff. de ꝓbo. sig. l. potestas. Item potestas qñq̄ capit in femino genere. vt. c. fi. de iudi. z sic capit substantiue in abstracto. z addit ei adiectiuū vt ibi Florentina ptās. Qñq̄ in masculino genere. vt. c. tua. de homi. z sic sumit ꝓcretiue significās officialē ciuitatis bñtē iurisdictōz vl' ptātem p̄mo mō dictam. z sic ite ꝓ addit sibi pnomē possessiuū. dicēdo noster vl' vester ptās.

De PR

Pragma grece dī latine cā. Uñ pgmata negocia dicunt. Inde pgmaticus. i. causidicus vl' actor negocioꝝ z cāꝝ. fm Isy. ll. v. z. f. q. ij. hoc ius porrectū. in fi.

Pragmatica sanctio dī cā in ꝓsistorio p̄ncipis vētilata coram p̄cerib sacri palatij. z ē ꝓstitutio quam impator ꝓsilio p̄cep statuit seu sanxit. Qñq̄ etiam dī ꝓfirmatio in scriptura facta ab impatore cum cause cognitione sup ꝛctu pmutationis. vt. c. j. de rerū pmu. in glo. Et pragmaticum sacrum ē p̄ncipis rescriptum. vt in. ca. Fundamenta. De elec. ll. vj.

Pragmaticarij sunt q scribūt pgmaticas sanctiones. z alio mō dicunt scriniarij vl' migri scriniorꝫ. vl' scriniorꝫ mēoriales. eo q adeptā scīptūrā sanctiōez in scrinio positā custodiebāt ad mēoriā.

Prebenda est ius p̄cipiendi. puentus in ecclesia collegiata ex actione p̄ueniens cōpetens alicui tanq̄ vni de collegio qō ius ex canonia descēdit. Nō dz eñ canonicus sine p̄bēda esse. vt in. c. relatū. co. ti. z p̄cedit ex institutōe z offō. qz ex hoc q facit qs officium dz p̄cipe p̄bendā z bñficiū. Dz canonia q̄re. s. de. E. vt in. c. cū. Ho. ferrariensis de ꝓsti. in gl. vj. Itē p̄bēda q̄ncq̄ capit large p iure qō alicui nō tāq̄ de collegio. sz rōne misterij officij pauptatis vl' vtilitatis. p̄cedit vtēdo z fruēdo in vita sua certis rebꝫ ecclesie. vt redditibꝫ qs canonici recipiūt. vel alij. de tali habet in. c. qz nōnullis. de magistris. xvj. q. j. possessiones. z. §. illud. Et laici maxie nobiles bñt tales p̄bēdas. fm Lō po. in. c. cū Ho. ferrariensis. p̄all'.

Precarium fm Azo. co. ti. in sum. est id quod

ꝑelby vtendū ꝯcedit petēti tm̄dlu ꝯdlu patit q̄ ꝯcessit. ſz ſm Hoff. in ſum. eo. ti. ē illud pignus obligatū creditori. z a creditore ipſi debitori ꝯcessum z vtēdū ꝯdlu patit z permittit q̄ ꝯcessit. vt ē tex. in. l. j. de ꝑcar. ff. vbi dic̄ Vulpianus q̄ ħ genus libertat̄ ex iure gētiū deſcēdit. Et ſubdit ibidē. Differt ät ꝑcariū a donatōe. qz q̄ donat ſic dat vt non recipiat illud qđ dat. ſz q̄ ꝑcariū ꝯcedit primo ſic ꝯcedit vt recipiat qñcunq; placebit. Vl' ꝑcariū ē ꝯctus inter dñm z colonū. z ē ꝯctus gratuitus z ſil'is cōmodato intm̄ vt q̄dā dicerent hos ꝯctus nō differre niſi ꝓbis. q̄ tm̄ etiā differūt re. Nā iz in multis ꝓuenīat ꝑcariū z cōmodatū. Differt tm̄ ꝑcariū a cōmodato. Nā cōmodatū fit ad certuz vſum nec pōt reuocari vſu expleto. ꝑcariū ꝓo qñ cūq; placuerit pōt reuocari. Itē ꝑcariū qñz dic̄ ctus de q̄nquēnio in q̄nquēniū reuocādus. Et ſi q̄nquēnio elapſo ſub taciturnita tē ptereat. tūc reuocari intelligit tal' ctus. Dic̄ aūt ꝑcariū ideo. qz eſt cōtractus ad preces factus.

Precaria ꝓba ſunt hec: rogo: volo: mando: fido: committo: iubeo aūt ꝑceptiuū eſt. C. cōmunia de leg. l. ij. in ꝑn. Mādo qñq; ē ꝓbū ꝑcarium. ar. ij. q. iij. mādaſtis. vbi eps mādat pape. Qñq; tm̄ mādo ponit ꝑceptiē. ſic etiā rogo. vt. ff. q. iij. rogo. Qñq; mādatiue. vt. ff. de nego. ge. l. ſi mei rogatu. i. mādato ſuſcepiſtis. Itē qñq; depcatiue. z ſic vt frequētius ponit.

Precaria dic̄ donatio ad preces facta vſq; ad mortē recipiētis. xij. q. ij. ſepe. xvj. q. iij. cleri. z eſt ctus ille affinis emphyteoſi. Itez ꝑcarie dicunt q̄dam ꝑſtatōes ſeu ꝯceſſiōes vſufructus ad p̄ces facte in recōpēſationez eius ꝓprietatis q̄ dat eccl'e. cuius forma habet. j. q. ij. ꝑcarie.

Preceptū. Re. ſ. Mandatū

Preco ē q̄ apud acta aut in ciuitate publice pclamat vl' pnūciat aliq̄d faciēdū vl' dimittendum p quē plerunq; fiebat edictoꝝ narratio. i. recitatio z publica in ius vocatio. z citatio alicuius mr̄imonij vl' rei vēdēde nūciatio z ſubſiſtatio.

Precise ſm cardinalē in reſcptis tm̄ valet ſicut abſolute z ſine cāe cognitōe. vt de here. c. ꝰ ꝓlanos. li. vj. Et dic̄ Cardinalis ſi ponit in ſtatuto operat̄. vt ipm non tollat p ſe quēs ſtatutū in cā in quo ſublatuz fuiſſet ſi nō apponeret̄. Et dat ſil'e de iuramēto appoſito. l. ſi q̄s. in ꝑn. ff. de lega. iij. Bal. ät dicit q̄ nō valeat p̄cise. i. ſine cāe cognitōe. qz ſic tex. eſſet ſupfluus. in. c. ij. de reſcp. vbi ponit exp̄ſſe p̄cise z etiā ſine cāe cognitōe. Saluā do tm̄ pmū dictum dī q̄ ille tex. ponit declaratiue vl' expoſitiue. z pro id eſt. qđ dictum magis placet doc.

Precipitiū fit ſine modo z cum piculo. de ſepul. ex pte. z ſm Joh. an. in cle. paſtoral'. de reiudi.

Prediū dī fūdus vl' ager. Re. ſ. Ager

Prediū vrbanū z pdiū ruſticū. Req. ibidē. z etiā actio finiū regūdoꝝ.

Prediū dotale ē qñ iſta duo ꝯcurrūt. ſ. q̄ matrimoniū ꝯctū ē. z traditio pdij interuenit. ſm Azo. de fun. do. C. in ſum.

Prediū canatū ſm Jo. z Accur. C. e. ti. in rubri. fuit pdiū in q̄ fuer̄t cellule. vñ canat'. i. cella. Nā cana grece. cella dī latine. Vl' aliter erant tunc pdia ſcpta vt redderent inter cellulas. ſm Azo. ibidē. lib. xj. z eoꝝ coloni dicunt canati vl' dñici coloni. qz dicta pdia erāt in pratis.

Prefect' auguſt' vl' augustal' dī p̄fect' egypti vt. ff. de offi. pfec. augusta. l. vna. C. e. ti. l. qz impator. Naz impator maxim' auguſt' in egypto pmo p̄fecti ptātē itroduxit.

Prefectus ptorio ab initio magr̄ eq̄tū creatus ē cū dictatorez ſibi ātiq̄tus mgr̄os militū eligerēt q̄ pncipali ſolicitudini aſſociati ſummā poſt dictatorez gerebāt ptātez ħ exemplo pncipes ad q̄s gubernaculum rei publice puenit. poſtea elegerūt p̄fectos ptorio. q̄bꝰ publice diſcipline emēdatio ꝯceſſa eſt. q̄ꝝ auctoritas ita ē ampliata z adeo approbata. vt nec ab eoꝝ ſententijs appellari nec in integꝝ reſtō facile poſſet poſtulari. z erāt q̄ttuor. ſ. p̄fectus ptorio oriētis. p̄fect' ptorio affrice. cui' ſedes ē in carthagine. p̄fectus ptorio illuſtri. z p̄fectus vrb. ff. de of. p̄fec. ptō. l. j. z ibi no.

Prefectus vigilū idē ē q̄ p̄fectus nocturn'. Noꝝ ät offiñ ē de nocte facere excubias. p̄fueruntq; incēdijs arcendis. q̄ etiam cauebant. inq̄rebāt: z puniebāt incēdiarios: fures: graſſatorez: effractorez: niſi delinquēs eſſet tā famoſa pſona vt ad p̄fectuz vrb de beret mitti puniēda. Poterāt etiā iudicare de capſarijs. q̄ in balneis veſtimenta cuſtodiēda ſuſcipiunt ſi aliq̄d dolo fecerūt. vt. ff.

de of. pfec. vigl. l. ñ. H. cog̃scit.

Prefect⁹ ānonc dicebaꝫ q̄ de ānona. l. de bladó curā hēbat. Re. s. Edīl' ceral'.

Prefect⁹ vrb dicebaꝫ cui ab īperatore ꝓcessa ē vrb admīstratio. q̄ ceteris mgr̄atib⁹ ex q̄cūq̄ cā ab vrbe proficiscētib⁹ z recedētib⁹ i vrbe relict⁹ ius dicebat z oib⁹ dignitatib⁹ i ciuitate āncedebat sua dignitate. q̄ cū ab vrbe progrediebaꝫ nō habuit iurisdictionem quā pbere tñ potuit in ciuitate. Sed scōm Azo. C. e. ti. Etiam extra vrbē intra centesimum miliare hz iurisdictōez. vide de of. pfec. vr. p totum.

Preiudiciū ē q̄si q̄dā platio vl' ppositio siue plocutio vni⁹ rei respectu alteri⁹. Nā aliq̄d pīudicari alteri ē illud illi pferri. tñ ℔ ꝑbuz pīudicare alteri⁹ mōi ꝓstructōez z āpliorē significatōez hz q̄ ℔ ꝑbū pferre. Dī eñ psonaliter ex ppria ꝓfessiōe. in iudicio mihi pīudicauí. i. ꝓfitēdo mihūpī in iudicio pīudiciū feci. Hoc eñ pīudiciū nō significat cōmodū meū esse tactū. sz incōmodū vt si iudex ñ sequaꝫ ꝑtē. sz meā ꝓfessionē. ita dī res iudicata ꝑti facere pīudiciū nō vt ꝑtes rei iudicate pīudicet. i. pponaꝫ. sz res iudicata ꝑti. pīudicare tgit ē alicui aliq̄d pponi. z sic dicim⁹ rē iudicatā ꝑtati facere pīudiciū id ē ei qō pīudicādū ē dato qō nō sit rex. nā dato q̄ ita nō sit sīē iudicatum ē. tñ pponit ꝑtati.

Preiudiciales actōes pro tāto dici pñt q̄ in ipīs tractaꝫ de mag̃ pīudicio. vl' qr q̄stioni mote pīudicāt. Verbi gr̄a. Ag̃ ℨ me. z aliq̄d pet'. oppono tibi q̄stionē stat⁹. dicēdo q̄ tu es fili⁹ me⁹ vl' fuus me⁹ in prāte mea ꝓstitutus: aut libert⁹. z sic de ꝓsilib⁹

Prepositꝰ pōt dici q̄libet q̄ alīs pest vsus tñ obtinuit vt ppositꝰ dicaꝫ q̄ q̄ndā ponaꝫ curā sup alios gessit. de ꝑ. sig. q̄uis.

Prepositi labaꝝ al's laboꝝ vl' fm aliq̄s labi oꝝ a labīs dicunt. q⁹ forte corrigebāt eos q̄ male de pncipe loq̄bant. dicūt ät labaꝝ a signo bellico qō fec fieri ꝓstātinus ex auro z lapidib⁹ pciosis int' alia signa bellica. z deriuaꝫ a laber. q̄ g̃ talib⁹ faciēdis pponebant dicebant ppositi. vt. s.

Prepositi sacroꝝ scrinioꝝ erāt illi q̄ perāt scrinīs īpalib⁹ q̄ al's dicebāt primi eo q⁹ magi pncipi approriabāt q̄s alīq̄. Tria ät erāt scrinia siue camere. ó q̄b tractaꝫ. C. e. ti. li. xī. p mū scrinīū erat camera epl'aꝝ q̄ pncipi mittebant vl' ab eo mittebāt. Scōm fuit libelloꝝ ꝓuētualiū z ꝓuētionaliū z cognitionū vl' ꝓuētionū. Tertiū erat dispositionū. z ell regist⁹ fm Accur. i rubr. e. ti. l. j. pal.

Prerogatiua idē est qō pīuilegiuz. de q̄ infra dicetur.

Precētores dicunt cātores q̄ in choro īcipiunt i eccl'a collegiata. i. c. cū oli. de ꝓsue. z dicunt duo genera cātoꝝ i arte musica. s. pcētor q̄ vocē i cātādo pmittit. z succētor q̄ subsequent canēdo rūdet. z addit ꝓcētor q̄ ꝓsonat pdict⁹. vt. xxj. di. cleros. ℨ. finē.

Preses ē nomē generale ad oēs pconsules z legatos cesar⁹ z oiuz prouinciaꝝ rectores siue moderatores. vt. ff. ó of. pīsi. l. j.

Preses puincie dī q̄ in prouīcijs post pncipē summā gerebat ptātē. Nā regna redacta erāt i prouincias q̄ꝝ rectores dicebāt pīsides z sunt clarissimi vt baliui. z sic ꝓprie capit⁹ sue stricte. sz generaliter sumit vt. s.

Pūtes dicunt q̄ in cadē sunt prouincia. l. fi. C de pscp. xxx. an.

Preserti ponit aliq̄n in iure pro maxīe. vt. C. ex lr̄is. ñ. ó homi. Aliq̄n pro tm̄. vt ibidē in gl. ó pe. di. xij. c. illud. vbi bo. gl.

Prelati noie itelligit eccl'ia z misterīū pl'i. z eccl'a ē in epo. z nō ecōuerso. nō tñ noie pla ti sp itelligit eccl'a. vt i. c. edoceri. de rescripti in glo.

Prope. ꝓprie. i. nimis cito.

Presbyter grece interpt̄aꝫ senior latine. z ell nomē dignitat⁹ nō etat⁹ tm̄. sz alibi dicatur nomen etatis. xcij. di. legimus. Nā ꝓbo nozē z dignitatē quā accepit pbyt' notaꝫ. z dī q̄si pbens iter. z nō vt q̄dam interpt̄ant q̄si p socīs bibens ter. De ℔. xxj. di. cleros. post medium.

Prescptio fm Goffr. C. e. ti. Est q̄ddam ius ex tpe substantiā capiens. i. firmitatē. Et hz locū in reb⁹ īmobilib⁹. z hec diffinitio ipugnaꝫ ab aliis. nā ex pscptiōe nō cōperit ius sz exceptio. Vñ sic diffinit. Prescptio est ceptio rei ex tpe substātiā capiens. q̄ diffinitio etiā ab alīs īpugnaꝫ. qz pscptio nō capit substātiā ex tpe. sz ex auctoritate legū. ló pscptio ab aliis sic diffinit. Est exceptio rei ex tpe cōgruens ab auctoritate legū vi capiens. negligētib⁹ penā īfligēs. z finē litiū. Inbus īponēs q̄ oino magi videt cōpleta. Inducit ät pscptōnez. bona fides. iustus titulus. ꝓtinua possessio. z sine rei vicio sz q̄

res sit pscptibilis fm Hof. Et nota bonam gl. vl. in. c. illud. de pscp. vbi bē q̄t modis fiat interruptio pscptiōis naturalit̄ z ciuilit̄. vñ hēmus dozmitōez: ppetuatōez: z interruptionē pscptōis. Et reqrunt̄ ex ad pscptionē sivalere dz. s. titulus: possessio: bōa fides res pscribenda: psona pscribēs: z psona ꝫ quā pscribit̄: int̄ q̄ possessio z bōa fides sūt maxie substātialia. vt no. in. c. illud. pal. Et sunt. xxxj. casus in q̄b nō currit pscptio q̄s habes in gl. fl. c. nō liceat. de pscp. vide etiā glo. summe. xvj. q. iij. de vsu. z pscp. Item p scptio ē lōgi tpis ꝯtinuata possessio int̄ pñtes. z. annoz. int̄ abētes. xx. annoz. C. de p scrip. z. vl̄. xx. an. l. vl. Alia ē pscptio lōgissimi tpis. s. xxx. vl̄. xl. annoz. z illa dī longissimi tpis. Uñ cū aliq̄s rē aliquā tāto tempe possederit ipaz possessiōis diuturnitatez z tpis ꝯtinuatiōez pscribit z actoꝛē remouet siue p vi: siue alit̄: siue titulo nactus est possessionē. vl̄ alio q̄cūq̄ iusto ꝓncipio. Hz dicere ex h videt̄ q̄ decime a laycis pscribantur diuturnitate possessiōis z ꝯtinuatione tpis. Rñ. notādo q̄ fultutes z alia iura incorpalia bñ pscribunt̄ spacio. xl. annoz. dū tālia sint q̄ ius cōe non vetat possidere. als q̄ possideri nō pñt de iure nō pscribuntur. vt sic decime p laycos. vt. c. pbibemus de decī. Ex q̄ colligit̄ ar. ꝫ laycos volētes se tueri pscptōe tpis. vt pñt decimas possidere. vide. c. quenit. de cēsi. vbi glo. eccl'a ꝫ ecclesiā gaudet pscptōe. xxx. ānoz. si sine interruptōe possideāt mōasterīū gaudet pscpti one. xl. ānoz. nec mior exceptio religioꝝ domibꝫ opponi pōt cū effectu: z romana eccl'a cētū ānoz gaudet pscptōe. Itē pscptio. xxx. annoz fm antiq̄ iura. sz mō. xl. annoz tollit oēz actōez z oē ius. c. auditis. de pscp. Hz nō currit tempe scismat̄. eo. ti. cū nob. nec sede vacāte. c. de ōrta. z. c. decime. z auditis. eo. ti. nec etiā tēpe hostilitat̄. c. ex trāsmissa. eo. ti. Etiā nec currit ꝫ visitatōez epoz z pcurationē debitā. c. cū ex officiī. z. c. cū accedēs. e. ti. z ē introductū. ppt̄ desidiā ius suuz negligentium. z q̄ pñt prescribere z q̄ nō z etiam queres nō pñt prescribi. no. in. c. cum nō liceat. eo. ti.

Prescptis ꝓbis dī Sctus Innomiatus. z fallit q̄ est factum inestimabile. vt manumissio. q̄ libertas iestimabil̄ est. z tūc dat̄ actio de dolo. vt in. l. dedi tibi. ff. de ꝓdit. ob causa. z. l. naturalis. Ꝯ. q̄ō si facto. ff. de pscrip. nec ide nascit̄ cuil'ac actio q̄ pscptis ꝓbis dī. de q̄. s. Actio prescrip.

Prestigiū est qō pstigit. als pstrigit aciē oculoꝝ. s. obumbratio q̄dam. videlz cum videt̄ alicui se aliud videre q̄ videt. vt in incantationibus. z sic pz vt legit̄ in Vitaspatrum. de q̄dam ꝓiugato nolēte accedere. ppt̄ā vxoꝛē. q̄ videbat̄ sibi eq̄. q̄uscūq̄ p quendā btm̄ tale pstigiū fuit sublatū. Dicebant etiā pstigia captōnes ꝓboꝝ. q̄b obumbrant̄. z ideo dicebant pstigia ꝓsuti iurs. vt. s. Jus ꝓsutū. Hec Azo. C. de le. l. adult̄. z de h. xxvj. q. v. nec mirꝝ. Post vnā colūnā. vbi dī de magoꝝ pstigiis. q̄ nō sunt ꝓba. sz fantastica cēpbant̄. z pstigiū dī iuenisse Mercurius. Ut ibidē tex.

Presumptio fm Spe. eo. ti. ē argumentum ad credendū vnū factū surgēs ex pbatione alterius. vt ex coexistētia vl̄ ꝓiacentia psonarum suspectaꝝ psumit̄ coitus. c. lr̄is. e. ti. vbi solus cū sola. nudus cū nuda. in codez lecto ex p̄sumptōe violēta ꝓbant̄ copulari carnalit̄. Hz fm Hof. diffinit̄ sic. Est alicuius facti dubij. alit̄ tlens plēa. aliq̄notiens semiplena iuestigatio seu pbatio. Item p̄sumptio est q̄ddā medīū intellectuale ꝓtatis elicitē ex circūstātijs insurgēs. Exemplum pone in. c. studijs. c. ti. Illa tū pbatio nō infert de necessario. q̄ alit̄ pōt se res habere. nisi sit p̄sumptio iurs. z de iure. Unde tres sunt spēs p̄sumptōis. Una ē temeraria. q̄ ꝓsurgit a mal'oibꝫ. z ex cauſ pluribꝫ al's puerilibꝫ z suspitōnibꝫ leuibꝫ. z hec repellit̄ z reprobabilis ē. vt. ij. q. j. ꝑmo. vj. q. j oues. de sen. excō. inq̄sitioni. Alia ē probabilis siveverisimilis q̄ surgit ex multis causis z suspitōibus. z hec admittit̄ ad pbationez semiplenā. vt de p̄sump. in multis capl'is. z in. c. solicite. de resti. spo. Uñ coadiuuat ad probatōez si sint alia coadminicula. c. a nobis. q̄ ma. accu. pos. vbi gl. admittit̄ etiā ad purgatōez indicendā. c. si q̄s. de purga. canō. ij. q. iij. p̄sbyt̄. Tertia est violēta que ad pronunciandū vl̄ ꝓdemnādum sufficiens reputat̄. xxxij. q. j. Dixit dñs. ff. de his q̄ sui vl̄ alie. iu. sunt. l. filium. z. c. lr̄is. de p̄sumpt̄. Diffinitōnes p̄sumptionū vide plene in. c. is q̄. de sponsa. in glo. ij. Ubi de quituplici p̄sumptōe. Et vide no. p Jo. Theuto. l. di. c. ferruz. vbi de diuersis presumptionibus

Nã ꝑsumptio violẽta subdistinguit, qz alia iurꝫ, alia iurꝫ z de iure. Jurꝫ ẽ cũ ius ꝑsumit aliq̃d. ꝫ nõ statuit sup ꝑsumpto. z illa recipit ꝫrã, pbatõez. xxxv. q. iij. extraordinaria. xxvij. q. j. nec aliq̃. Jurꝫ z de iure ẽ cum ius fingit z statuit de ficto. ꝫ quã fictõez nõ admittit ꝫria pbatio. c. ad id. z. c. is q̃. de spõ. z de ꝯdi. appo. c. ꝑ tuas. vbi vide ꝯcoꝛ. multas. Et q̃lit ius fingit. vide Hof. in sum. co. ti. Nã differũt ꝑsumptio z fictio iurꝫ. De q̃ sup fictio. Et vna ꝑsumptio tollit alia. c. cũ iter. R. de elec. vide gl. op. in. l. nõ ẽ verisile. ff. qꝫ me. cã. Et notãt doct. regulã qꝫ ꝑsumptio cõis trãsfert i aliũ onus pbãdi. l. generalit. §. si petitũ. ꝯ. ꝫ cũ ex ꝑsumptõe. ff. de fideico. li. Jtẽ ꝑsumptio ex necessitudie sanguinis vicit oẽs alias ꝑsumptiões. vt ẽ gl. in. c. fi. de testa. vt si lego lodouico. z sũt duo eiusdẽ noĩs ꝓpij. z cognois ꝑsumit ꝑ illo q̃ mihi necessitudie ꝯiũgit. z qz ꝑsumptio surgit ex q̃litatib. Sciendũ qꝫ q̃dã sunt q̃litates intrinsece z naturalit boi inherentes. Et haꝫ q̃dã adherẽt aie. z q̃dã coꝛpi. Exẽplum de ꝓmis. vt bonitas: malicia. z i dubio ꝑsumit ad bonã ptẽ qz naturalit nascimur sine malicia. ar. c. ad mẽsam. xj. q. iij. z taꝫ ꝑsumptio trãsfert onus pbãdi in aduersariuꝫ. z sic itelligit. c. vnicũ. de seruti. nisi seꝫ esset cõuictus de malicia. taꝫ emꝫ sp malus ꝑsumit ij. q. v. ꝑ to. z. c. seꝫ. de reg. iu. li. vj. Vꝫ si esset infamatus. sic emꝫ ad eũ trãsferꝫ onus pbãdi de scõis. vt sanitas: ifirmitas. z itez in dubio ꝑsumit in melius z negãs pbabit. vt. l. nec codicillus. C. de ꝯdi. nisi ꝫs fuisset ifirmus ifirmitate aliq̃ de sui natura ꝓpetua. vt epilentia vꝫ appoplexia. c. cũ iter. de elec. vꝫ vbi dubitaret de ꝓpetuitate ifirmitatis. vt i furioso. Ideo qz allegat ꝫriũ dꝫ pbari. ij. q. ix. iudicas Hꝫr si negeꝫ ꝫs legitimus probet negans. c. transmissa. q̃ filij sint leg. Scõo aliq̃ sunt q̃litates extrinsece z accidẽtales. vt esse diuitẽ iurisco̅sultũ: musicũ: medicũ: coꝛaulã: zc. q̃ nõ naturalit aduenisunt. Nã natura nõ facꝫ artẽ. ꝫ bñ ꝓpat ꝓm Bal. z in his onus pbãdi incũbit cuicũq; legãti ad fundãdã intẽtiõez suã siue affirmatie siue negatie. allegat matie cũ ꝑs aduersa fundauit itentiõez suã. nõ tñ sp succũbit nõ potẽs probare sic qꝫ alꝫ ꝓpꝫistius nõ probatione admittat ad itentũ suũ. nã adhuc iudex ex offo põt illũ refutare si sibi ꝓstiterit cum idignũ. z hoc in cã in q̃ vltra allegatões ꝑ tũ iudex põt imptiri offm suũ. Secus i cã vbi de ẽ nõ posset nisi petitus.

Preter qñq; capit excluſiue: qñq; ĩclusiue. vi de. c. ĩras. ĩ fi. de ꝑsump. Etiã vide Jnno. in c. dudũ. ij. de elec. z in cle. j. de sum. trĩ. z fid. catho. ꝑ glo. z Archidya. ĩ. c. ebꝛon. xlij. q. j. Item Bar. i. l. j. ĩ fi. ff. de pig. act. z ꝑ alios i l. actõe. C. de transac. z in regula peccatum de regu. iu. li. vj. Stat emꝫ iclusiue z augmẽtatiue qñ cadit iter res penitus sepatas. vt dicendo. Lego tibi oẽs vineas meas preter domũ. Sz stat excluſiue qñ cadit iter dictiones significantes res sibi inuicem ꝛotentas vt lego tibi oẽs libꝛos meos ꝑter salycetos ambos Rich. z Bar. vide de ẽ Albꝛicum in alphabeto suo. z no. i. l. medico. §. ꝛpoꝛl. ff. de lega. j. Jtẽ ibi capitur excluſiue. Lego oẽs suos meos ꝑter Sempꝛonium. Rõ. qꝫ Sempꝛonius eximit de oꝛõne ꝑcedenti vt ibi nõ ĩcludat. l. nãq;. §. fi. de penu. leg. ff. Et sumitur rõ ex ẽ. qꝫ ẽ volũtas ꝓferentis declarata. eo qꝫ alꝫ hec ꝛba ꝑter Sempꝛonium nihil oparentur. Sz ibi sumitur iclusiue. Lego oẽs libꝛos meos tali ꝑter cyphus argenteũ quẽ apud eũ deposui. Rõ. qz hec volũtas ꝓferentis z ꝛba ꝑter cyphũ zc. Alit nihil oparent. nisi iclusiue exponerent. Jtẽ ponitur qñq; ꝯiũctiue nõ ĩclusiue. vt ibi de his seruis q̃ sunt in ꝑimonio ꝑter decem ꝗs legaui Tycio. lego. ꝛ. Seyo. qz sensus ẽ z decem legaui Tycio. z sic ꝑ legatũ factus Seyo nõ reuoco factũ Tycio. z sic itellige ẽ ꝯiũctiue. i. ꝯtinuatiue. sic fit ꝯtinuatio ꝑ dictõez z qñ ꝯtinuat oꝛões. Nam in ꝑdictis legatis z Tytius z Seyus nõ sunt cõiũcti ꝯiunctiõe q̃ facꝫ vnũ coꝛpus. de q̃ in. l. re ꝯiuncti. ff. de leg. ij. z ideo si in ꝑimonio essent tm. xv. serui. z Tytius haberet decez Seyus tm. v. l. si ita legatum. ff. de lega. j. Et est rõ ꝗre significat sic ipa volũtas ꝓferentis declarata ex ꝯiectura qõ testator nõ vult reuocare. nisi exꝑssius apparet. Si emꝫ hoc casu poneret iclusiue. tunc Seyus haberet decẽ legata Tycio. z cũ hoc alia si ẽ bi legata. l. suos in ꝑimonio exĩtes. z ꝑ ẽ bi esset reuocatum legatum Tycũ. qõ nõ ẽ dicẽdum. Jtẽ ibi cũ papa dicẽ dispẽso tecuꝫ vt alia bñficia ꝑter obtenta possis obtinere. Nam nitur etiam ꝯtinuatie siue cõiũctiue. Nam sensus ẽ. Talia obtineas cũ obtentis z sup

ſtis tēt̄is diſpēſo ita q̄ obtēta nō includun
tur in diſpēſatōe, vt in. c. dudū. de elec. q̄ ℔
nō videt̄ de voluītate pferent̄ niſi expſſius
declareť, eo q̄ diſpēſatio in caſibꝫ odioſa ſp
reſtrigit̄. Itē excluſiue nō exceptie ponit̄ p
ſine, vt ibi p̄ter ſpē. i. ſine ſpe. z ſic dī. dilatio
dāda ē illi q̄ p̄ter ſpē trahit̄ ad alienū iudicē
l. ſi q̄n. C. de dila. Ibi em̄ nō ponit̄ excepti
ue nec icluſiue, q̄ oīō illa ℔ nō patitur. z ſic
tm̄ ponit̄ excluſiue. z ſic de alīs.

Preterire ē teſtatorē obmittere aliquez q̄ ſu⁹
beres eſt eo nō inſtituto ſiue eo exheredato
vt habuiſt̄. §. de hereditb.

Preteritio dī talis omiſſio vel exheredatio.
ſm Azo. in ſum. C. de libe. p̄te. vl̄ exhereda.
Inſti. de here. que ab inteſta. defe. §. eadem
vt ſupra.

Pretor ē q̄ in vrbe romana iudicio ſenat⁹ ad
diſſipādū vl̄ diſceptādū dubios act⁹ z cau
ſas ordinabat. Et erat eius offm̄ annuū vl̄
annale, q̄ ſolo āno durabat. Et añq̄ a p̄lo
romano ad p̄ncipē trāſlata fuiſſet ptās. vel
añq̄ romana ptās ſub īpatore veniret ha
buit ptātē plenā faciēdi ius z ſtatuta z edi
cta, cuius edicta iurſ onerarij noīe cenſetur
q̄ hmōi honore z auctoritate pollebāt. vt
C. de of. p̄to. l. j. z inſti. de iur. na. gē. z ci. §. p̄
tor q̄z edicta. z no. in. l. certū. C. vñ legit. q̄
p̄tor viuus potius dz ſeq̄ p̄torē mortuuz q̄z
ius ciuile.

Pretor fideicōmiſſarius dicebat ille q̄ de fi
deicōmiſſis relict̄ cogſcebat z ius dicebat
z reddebat dicēs. Jus dabo. ff. de orig. iur.
l. neceſſarium.

Pretor pegrinus dicebat ille q̄ int̄ pegrinos
q̄ in ciuitate affluebant vl̄ confluebant ius
reddebat.

Pretor vrbanus dicebat q̄ cū ꝓſules ad bel
la finitima aſs vicina vocarent̄ ius neceſſa
rium in ciuitate reddebat. ff. de orig. iur. l. vj.
p̄nt.

Pretorū ē locus in q̄ ius ex more reddit̄. etī
am dī loc⁹ in q̄ q̄s p̄fecturā exercet cuz ſuis
officialibꝫ. z cāz tractare ſolet. Itē ē dom⁹ p̄
ſidi pucie aſſignata. vt locus deputat⁹ iu
dicibꝫ ad cogſcendū z deputādū. vl̄ ad ſen
tiandū de cauſis.

Pretorū. vt i ti. de offi. p̄to. ff.

Pretorū pignus dī illud q̄ alicui datur a
iudice

Preuign⁹ dī q̄ ex marito mulier ſ natus ē añ
q̄ fuiſſet maritus eius. z ecōtra.

Preuigna dī p̄prie q̄ ex vxore viri nata fuit
añq̄ eēt vxor ſua. ē ḡ filia vxoris ab alio vi
ro p̄ri genita. z puign⁹ fili⁹ talit̄ genit⁹ q̄z
p̄ vitricus eius appellat.

Preuaricatores ſunt q̄ ꝑa crimīa fraudulēt
occultār. dī ät p̄uaricator q̄ſi varicator ava
rica ceruice. q̄z aduerſam ptē adiuuat pdita
ſua p̄pria cā dū huic iſtat corpe ex vna pte z
illi mēte z corde ex altera pte. vt. ff. de p̄ua
rica. p to.

Primates p̄prie loquēdo ſūt p̄ncipes. dī. xcix
c. j. z. ij. Et iā ponit̄ p̄mas p archiepo. c. ſane
de fo. cōpe. Nā nō ē dīta īter p̄matēz archi
epm q̄z ad effectū. vt ī. c. duo. de of. or. naz
ius cānicū nō curat de noīb. c. petiti. ō p
cu. dī. xxj. cleros. z. c. pce. vbi eſt nīl diuiſio
noīuz cū dī archip̄mates. ſiue p̄mates ſiue
p̄ncipes. Primates officioz ſunt q̄ officijs
p̄ſunt.

Primiceri⁹ dī ille q̄ p̄mo loco ſcpt⁹ eſt in mīr
cula notarioz. z p̄mū locū obtinet ſm. l. vt
C. ō p̄mice. li. xij. ī rubri. Dz ſm cano. ē no
mē dignitat̄ q̄ ſubeſt archidyacono. vt. c. v
nico. de of. p̄mice. Dī em̄ p̄mus in cātu. vl̄
in choro. q̄ in aliq̄bus eccl̄ijs dī cantor ſi
ue ſuccētor.

Primipulari dicunt̄ p̄mi adminiſtrātes q̄. ſ. p̄
mo actōez ſui officij adminiſtrāt. Vl̄ ſm Hu
go. q̄ p̄mipulū portant. z vtroq̄ mō accipit̄
ſm Accur. C. e. ti. ī rubri. li. xij.

Primogenitū vocat ſcptura ū quē frēs ſequūt̄
ſz q̄ p̄mo nat⁹ fuit. vt de ℣. ſig. c. ioſeph.

Primitie ſunt p̄me ptes fructuū deo offerē
de. Hinc ē q̄ ſacerdos p̄mā miſſā cātans dī
celebrare p̄mitias.

Princeps q̄s dicat̄. habet̄ Iſa. ix. ibi. Deus
fort̄: p̄ futuri ſeculi: p̄nceps pac̄. Interdū
dī angelus. Joſue. v. Ego ſum p̄nceps ex
ercitus tē. Interdū papa. de ꝓſe. di. j. corpa
Interdū epūs. de maio. z obe. ſi q̄s. vl̄ alius
iudex eccl̄aſticus. xvij. q. iij. diffinit. in fine
Item dī imperator. de re iudi. ad ap̄lice. in
p̄n. li. vj. Et a p̄pellatōne p̄ncipis intelligit̄
rex. cle. vnica. de baptiſmo. vbi bona glo. z
in vſu feu. ſm Bal. Itē p̄nceps dī dyabo
lus. vt Luc. xj. c. In p̄ncipe demonioz eij
cit demonia. Hille. xxiij. q. viij. §. ecce. ℣. ſed
notandū. ibi. Venit p̄nceps. Jo. xiij. Itez
dī q̄libet ſecular⁹ dñs. vt. xxxiij. q. v. p̄ncip
pes. Itē dī p̄ncipalis ps in q̄libet iudicio

PR

vt.ff.de ser.cor.l.j.§.in ꝟ iudicio. Etiam ꝑn ceps dī q̄libet ꝑlatus eccl'e.vt di.xxxv.c. ec ce ꝑncī.z.c.corꝓa.ꝑal.

Priuata ꝑsona ē ꝑsona carēs functōe publi ca. Vide.s.ꝑsona.

Priuatū ius ē illud qđ ꝑncipalit' ad singulo rū vtilitatē ꝑtinet.vt ī pactʒ z quētōibꝫ sin gulariū ꝑsonaꝝ. Re.s. Jus pub.

Priuata delicta dicunt q̄ ciuilit' tractant.vt si mihi furatus sis.z.z ego rebabeā ago nō vt corꝑalit' puniarʒ. Ꝟz ꝓblica delicta sunt quoꝝ ꝑsecutio ē ꝑmissa cuilibet de ꝑp'lo.q̄ le est crimen lese maiestatʒ. Vl' accusatio de suspecto tutore vl' curatore. In q̄bꝫ oēs ac cusare ꝑnt

Priuati dicunt ꝓprie q̄ nō sunt ꝓstituti ī aliq̄ dignitate.xxūj.q.j.q̄ ꝟ. Jtē dicunt oēs exē pti a iure cōi siue sit collegiū: siue aliq̄ spāl' ꝑsona.vū.q.j.petisti.z di.lij.ꝑuilegia.

Priuilegiū ē ꝑncipis būficiū ꝟ ius cōe idul tū. Nō em̄ ē ꝑuilegiū nisi aliq̄d indulgeat spāle.c.abbatē.de ꝑ.sig.z.c.ī bis.de ꝑuile.z dī q̄si ꝑuās legē. vl' ē lex ꝑuata.l. vnius aū alios honor vl' dignitas aut īmunitas q̄ sī bi ꝓuenit eoꝝ q̄ alijs incūbūt. Vl' q̄ de iure cōi allegank. Nā ꝑuilegiū ſm Jſy.li.vj. Jn de dictū ē q̄ ín ꝑuato ꝓcedit.de ꝟ di.lij.ꝑui legia. Jus em̄ cōe ad vnā ꝑsonā directū ad oēs extēdit.lxj.di.miramur.de re iudi.ī cau sis. Dicunt ꝙ ꝑuilegia ꝑuatoꝝ leges.l.a iu re cōi exceptoꝝ.vt ī.c.ꝑuilegia.ꝑall'. Et no ta q̄ ꝑuilegiū nō tollit ꝑ ius cōe nisi de ipo mētio fiat.de rescꝑ.cū ordinē. Nec tollit v num ꝑ aliud.nisi ī scō fiat mentio de ꝑmo c.venies de ꝑscꝑ.vide gl.vl.ī.c.j.de rescrip. Et ꝑuilegiū ē duplex.ꝑsonale z reale.c.mā data.de ꝑsump. Personale extinguit cū ꝑso na.imo q̄ñq̄ añ ꝑsonā extinguit.vt cū eo ma le abutit.z sequit ꝑsonā.z ꝟ vex.de ꝓcesso ī determiate.qz cū determiatōne loci vl' tpis ꝓcessum nō sequit ꝑsonā extra locū.vt ē ꝑ uilegiū vsus pallij.c.ex tuaꝝ.de auc.z vsu pal. Etiā extincta re extinguit ꝑuilegiū reale xvj.q.vū.z ꝟ diximus.ī.c.abbatē.in fi.de ꝑ bo.sig.z gl.ī regula ꝑuilegiū.de regu.iu.li. vj. Jtē ꝑuilegiū pdit ꝓpt' lex.vt ī glo.vnica. in fi.ī.c.renouātes.di.xxij. Et ē duplex ꝑui legiū.s.generale z spāle. Generale est qđ cōi corꝑi vl' collegio ꝓcedit.vt ī.c.cū z plantare eo.ti.vl' vniuersitati.xvū.q.ūj.si q̄s suadē te. Et qđ ꝓcessum ē miozibꝫ z eccl'ijs circa ꝟ ctus vl' q̄sl z circa iudicia. Jtē qđ ꝓcessum ē mulieribꝫ circa fideiussoꝛes. Spāle ē qđ ꝑ sone ꝓcedit.z illud extinguit cū ꝑsona.vū.q. j.petisti.z regula ꝑuilegia zē. Et pone exem plū de ꝑuilegio. Verbi grā. Princeps ꝓce dit de portato vl' alij non valenti testari ſm ius cōe romanoꝝ ciuile liberā testamēti fa ctionē ꝟ ꝑuilegiū significat q̄ possit testari seruādo solēnitatē.q̄ de iure ciuili req̄rit in testō.vt.l.si q̄ñ.C. de inoffi.testa. Et sumit significatum ex solennitate que multʒ vigi lijs est excogitata. quare nō est verisile ꝑn cipē tā facilit' illā tollere velle.z ex ꝑuilegio siue natura eius ē.qz ꝑuat ius cōe.z sic ꝑba debēt recipi ín suo significato strictiozi. Jtē ibi ꝑnceps volenti testari ꝓcedit liberā te stamēti factionem.intelligit q̄ possit testari nō ꝑuata solēnitate iurʒ cōis ciuil'. Dum tū cōstet sic̄ de milite dī q̄ significatum sumit vt ꝑuilegiū valeat z aliq̄d ꝓcedat. Nisi em̄ sic itelligeret nullū esset ꝑuilegiū. Jtem ꝑn ceps ꝓcessit alicui edificare licere ī loco pu blico itelligit sine alterius iniuria vl' incom modo.vt.l.ij.§.si q̄s a ꝑncipe.ff. ne q̄d ilo. publ'.l.fi. Nō.qz oēs tuet ab iniurijs.verisile nō vult alium ledere, nec ꝑnceps vult va lere suum ꝑuilegium q̄ ē in alterius dem mētū.vl' q̄ tollit ius cōe.vt.l.q̄ries.z.l.re scripta.C.de p̄.impa.of.z ꝟ vex.nisi in ꝑui legio fieret reuocatio legʒ derogatie.s.dicē do nō obstāte.l.tali vl' tali. vt.l.si q̄s.in ꝑn. ff.de le.lij. Idē in q̄uis casu q̄ euidēter appa ret ꝑncipē velle tollere legē derogātē ꝑuile gio.qz volūtas sua ē lex: nisi ꝟicet legi cuā gelij.qz bāc tollere nō pōt.

Probatio ſm Azo.ē rei dubie ꝑ argumenta oñsio. Ꝟz hec diffinitio ſm Hoff.locuz so lum bz in his q̄ pbant ꝑ instātiā disputati onis. Nō aūt in iudicio vbi pbatio fit ꝑ te stes z instrā.z plerūq̄ ꝑ indicia z ꝑsumpti ones.z dī pbatio ab aduerbio pbe.nā pbe facē q̄ pbat qđ intēdit.qz ꝑ ꝟ pēas nō pbāt um euadit. Vl' pbatio ē rei dubie ī iudicio legitime facta declaratio. Quāuis hec diffi nitio moderet ꝟrijs.z dī etiam probatio q̄ si probata actio rōne qua sup. Et nota q̄ ꝑ batio fit multipl'r. Primo per aspectum. vt in notorio. Quod probat ꝑ facti euidētiam c.euidentiā.de accu.c. ꝓposuisti.de proba.ff de ven.inspic.l.j.in ꝑn.xxj.q.lij. Inter me moratos. Nec obstat q̄ oculus plerumq̄

fallit.c.cāz.e.ti.xxvij.q.j.nec aliq̄.qz frequē/
tius nō fallit.de ℔ vide Hof.de pba.i sum.
Hisinuata nob. Etiā fit pbatio p aspectū in
atroci iuria.ff.de iur.l.ij. Itē in etate.vt.l.
mior.ff.de mio. Scdo fit p testes plures vl
etiā p vnū cū aliis p̄sumptōibꝫ vehemētibꝫ
Tertio p instra. Quarto p ꝓfessionē. Et hi
ḡtuor mōi ponunt in.c.cū ad sedē.de resti.
spo. Quito fit p scpturā ātiq̄ꝫ libroꝝ.c.cum
cāz.e.ti. Sexto p violētā p̄sumptiōez.xxxij.
q.j. dicit dns. Septio p famā cū aliis p̄sūp
tionibꝫ.c.tertio loco.e.ti.nā vicini fama fac̄
pbatōez.c.vl.de frigi.z male.etiā p famā cū
vno teste.c.sic̄.de pba.z si iudex dubitat de
fama q̄rat a vicinis.ff.de magi.que.l.j.pōt
ātfama pbari p duos testes.c.in lr̄is.de te/
sti.z magr. pbat fama q̄z vn⁹ testis.vt dī in.c
sup eo.de ꝓsang.z affi.ūij.q.iij.§.sepe. Sz
nūq̄d p famā z vnū testē dz q̄s ꝓdēnari de
crimie. Berū.in gl.c.venies.de testi. dic̄ q
nō. Rō.qz in crimine debent esse pbatiōes
aptiss ime z meridiana luce clariores. Se/
cus in cā ciuili.C.ō pba.l.vl. Octauo p iu/
ramentum. Et nota soli sacro creditur: qñ
de ꝓpria alicuius q̄rit siue dubitat. De sen.
ex.c.si ꝓ aliq̄s. Itē pbatio testibꝫ z fide tabu
larꝫ ꝓstat.c.forus.de ꝓ.sig. Vide Hof.e.ti.§
spēs probationū.

Probatoria vl pbatorie officioꝝ sunt docu/
menta ad probandū aliquē esse ꝑtilegiatū
ad offm aliquod auctoritate impiali. vt po
test colligi.C. de apparito.z diuer.offi.l.p/
batoris.ll.xij.

Procōsul dī iudex ordinarius. z est iudex a
ppio ꝓstitutus nō a ꝓncipe delegatus. nec
ab alio. sz añ impatoriā dignitatē creat⁹ cu/
ius offm erat in puicijs dirigi.l.in reg̃ tri/
butarijs. vt p eū puiciales sua negocia ex/
pediret. ḥ ꝓ pluries non pōt vti fastibꝫ q̄z
septies. Nemo em̄ septio ē creatus pconsul
z nisi semel. pcōsulatus fungebat insignijs
z in puincia ad cū ptinebat. vt ad q̄scumq̄
magr̄atus respiceret.ff.de offi.procō.l. pro
consules.

Procōsul legatus ē cui pcōsul puiciā igres/
sus mādat iurisdictōez.

Procurator ē q̄ aliena negocia mandato sibi
a dño facto gerēda ḡtuite suscipit plura vel
vnū.ff.de neg.ge.l.ij.§.negociū.z.ff.vi bo.
rap.l.ij.§.qđ ait.z dī ḡtuite. quia si intuenit
merces nō ē procurator. sz locator operꝫ. Dī
mādato dūt ad excludēdū tutoꝛē curatoꝛez
collegia: z plātos eccl'aꝝ. q̄ procuratores ꝓsti
tuere nō pūt sz syndicū vl' actorē. z q̄ sit dīa
int' procuratorē z syndicū actorē z vice dūm.
no. de syn.c.j. de of.or.cū vos. z ꝓstitut' mā
dato generali vl' spāli. ff.e.ti.li.j. z. ff. mā. l. sl
remūerandi. §.j. Vl' sic. Procurator dī is q̄
in iudicio vl' mādato dūt negocia admīni/
strat agēdo vl' defendēdo. l.j. §.j. ff. eo. ti. int'
quē z aduocatū hec ē dīa. qz procurator cām
abūtis tractat. aduocatus ꝓ cāz pūtz. vter
q̄z tū postulare dī. Vl' fm cano. Dis admī/
strator rite dī seu vocat' procurator. vt. j. q.
iij. saluator. Hā procurator ē nomē genera
le ad quēlibet admīstratorē. z p sequentia q̄
traduntur in ꝓstitutione restringit' ad id de
quo agit'. Oportet etiā offm procuratoris
esse gratuitum. qz si q̄d recipit fac̄ ꝯ bonos
mores. z ℔ intelligit' qū paciscit' vt hēat cer
tam ptē eius de q̄ est q̄stio qđ nō lz. pōt tū
licite suscipe salariuz pro labore suo. Et no
ta q̄ duplex ē procurator. s. ad iudicia z ad
negocia. q̄ differūt in trib. qz ꝓmo procura
tor ad iudicia nō ꝓstituit procuratorē aliuz
nisi post litz ꝓtesta. cū iā ē dns litis. z añ li/
tis ꝓtesta. alīū procuratorē dare nō pōt nec
tutorē nisi sit procurator ī rē suā q̄ añ z post
litz ꝓtesta. ꝓstituere pōt. Sz procurator ad
negocia ꝓstituere pōt libere alīū procurato
rem quēcunq̄ vult. c. j. de pcu. ll. vj. Scōa
dīa habet' in.c.q̄ generalit'. in fi. de procur.
li. vj. qz ꝓmus nō dat' nisi maior. xxv. annoꝝ
rum. Scōus ꝓ post. xvij. annos. Tertia
dīa habetur de rescript.c. ex parte decani.
Et nota optimā rōnem ꝓme dīe istoꝝ pro
curatoꝝ. qz negociuz extra iudicium sumit
originem a ministro. z postea trāsit in dūm
l. quēcūq̄ gerimus. ff. de ac. z ob. Sz in iu/
dicio negociuz originalit' ē in dño. z postea
trāsfundit' in procuratorē. l. si procurator meus
ff. de neg. ge. Et dic̄ Lodo. de Roma in sin
gularibꝫ suis q̄ procurator ꝓstitutus ad agē
dum censet' etiā ꝓstitutus ad defendendum.
vt. l. vnicus. §. penā. ff. de pcu. Et hoc vex ē
in procuratore actoris. Secus in procura
tore rei. qz lz sit ꝓstitutus ad defendendum.
nō tū ad agendum. Et dic̄ idem q̄ de hoc ē
casus vnicus in.c. ꝓstitutus. de procu. Le/
gistis penitus incognitus. etiam nōnullis
canonistis. Et dic̄ esse mirabilem textū bū
mentī tenēdum.

Procuratorū ⁊ mādatū differūt. sic etiam ē dīa inſtrās pcuratorias ⁊ lras de rato. de ꝫ vide ō reli. do. c. cū dilectus. in gl. j. de of. dele. c. corā. Et nota pcuratorū mādatū dz fieri legalit. Ad qō ꝙttuor exigunt. Primū vt dirigat aduersario cui etiā mādati reuocatio ē insinuāda vl saltē iudici cui fides est facienda. Scōm vt ꝓtineat noīa instituēt ⁊ instituti. Tertiū nomē iudicis corā q̄ pcurator dz expiri. Quartū cāz in q̄ dū corā iudice eodē plures causas bz instituēs qō nota rijs bñ ē notādum.

Prodigus ē q̄ neq̄ tps neq̄ finē expēsaꝝ aduertit neq̄ modū. ff. de cur. fu. l. j. sz bōa sua dilapidādo ⁊ dissipādo profundit. cui interdicit bonoꝝ admīstratio a iudice p legē. xij. tabu. vl alis a lege. vt qz in. l. iul. male. cōmisit. vt. C. ad. l. iul. male. l. fi.

Prodigiū neu. gener. ē cib⁹ infra prios dies ipis prodigis cū interdicit eis bonoꝝ admīstratio plerūq̄ a fisco p̄stat. vt. ff. de of. ꝓtor. l. plebiscit. ⁊ Accur. ī gl. iij. l. q̄cūq̄ pro relijs prodigioꝝ. C. de fi. iustru. li. x.

Probate castitatis dī q̄ nō manifeste apparet incōtinēs. c. a multis. de eta. ⁊ q̄.

Prooēma ſm q̄sdā dī pcedēs scptura q̄ p plures prouicias siue loca destinat. Sed scōm Azo. in sum. eo. ti. ē scptura publice ꝓposita vt ibi dī in. §. mutatōes.

Proberes ē q̄ putat se beredē esse cū nō sit. l. proheredē. ff. de pe. here.

Prohemiū ē ſmo generalis pambulās in pncipijs libroꝝ. oñdēs in generali q̄ postea cōtineant in spāli. Interdūq̄ alia pluraq̄ cōplectēs. vt no. Joh. an. in exordio cle. sup ꝙ bo. qm.

Prohibita itelligunt oīa q̄ nō sunt ꝓcessa vt in. c. int corpalia. de trāsla. lz videat ar. §. q̄ oīa itelligant ꝓcessa q̄ nō sunt expsse prohibita. Ideo nota q̄ vbi aliq̄ ꝓstitutio pmulgat affirmatiē. sp itelligit ꝓcessum qō nō iuenit phibitū. Expīlū. xxxj. q. j. c. vl. vbi dī qō si dormierit vir et cui vult nubat ī dño. Nō dī duob⁹ vl trib⁹. vñ pōt ꝫhere cū bis oīb⁹. vbi ꝙ pmulgat negatiē sp itelligit. p hibitū nisi iueniat ꝓcessum. maxie vbi fuit eadē rō. vt cū dī. Nō occides. ꝫ nulli lz. nisi inueniat expssum. vt in iudice cui lex ꝫ ꝓcedit. ſm Beren. in glo. int corpalia. pall. pōt etiā dici ſm q̄ no. ibi. q̄ hec regula. s. q̄ non est ꝓcessum intelligit prohibitū. habeat locum in iudicijs ⁊ ꝫctis⁹ stricti iuris ⁊ in arbitrijs ⁊ priuilegijs ⁊ in receptis licitis. Hec aūt regula q̄ nō ē expsse prohibitū intelligitur ꝓcessum. locum hz in iudicijs ⁊ ꝫctis⁹ bone fidei. in bñficijs absolutōnib⁹ ⁊ in edictis prohibitoriꝝ. In ill'em q̄libet admittit q̄ nō prohibeat. vt in edicto de procur. ⁊c. sti. ⁊ mīi.

Proditor ē q̄ secreta sibi cōmissa reuelat. De pe. di. vj. sacerdos. ⁊ de pe. ⁊ remiſ. ois vtriusq̄. Et de multiplici spē proditoꝝ no. in. c. clericus. xl vj. di.

Protectū dī q̄dā gen⁹ edificij qō nulla colūna supposita ita edib⁹ appēdet vl menib⁹ vt terrā nō tāgat. ⁊ alio mō dī appēdīe.

Promulgare legē ē eā ꝓdere. ⁊ ꝓdītā recitare proferre: pronūciare: patefacere: prodere: vl manifestare.

Promissionē cōmittī dicimus qñ puenit in eū casum vt ea aliq̄d peti possit. Verbi grā Promisi tibi equū. ⁊ si nō darē eū eo die promisi me tibi datuꝝ cētū aureos. si mō eodie nō darē tibi equū cōmittit promissio vl stipulatio cētū aureoꝝ.

Promissio ⁊ repromissio sic differūt. q̄ promittēdo negocij inchoamus. sz repromittendo adimpletū ꝓsolidamus. Et ē repromissio q̄si iterata promissio. vt res magis sit in securo sicut fit in facto vbi fideiussio intercenit. Nam debitor promittit. ⁊ fideiussor repromittit. Vl potius ⁊ melius debitor promittit. sz debitor viceuersa q̄pluries repromittit.

Pronepos ē filius nepotis. sic proneptis ē filia neptis.

Propetarius idez est qō dñs. s. q̄ cuiusq̄ rei p̄rietatē hz.

Prorogare ē prolōgare: producere: vl pmuz tps extendere. ff. de iudi. l. j. de offi. delega. p. ⁊. §.

Prorogatio fit de tpe ad tps. c. de causis. de offi. delega. ⁊ fit etiā de re ad rē. ff. de iudi. l. de qua re. §. j. ⁊. c. cum olim. de offi. deleg. ꝙ sus finem. Itē de psona ad psonam. etiā altera pte inuita. c. j. de alie. mu. iu. ca. fac. Itē fit de iudice ad iudicē. ff. de iudi. l. j. vbi no. q̄ fundamētū prorogatōnis ē iurisdictionez nō in iudicem nō habentem iurisdictionez nō pōt fieri prorogatio. quia nō entis nō sunt q̄litates. l. eius q̄ in prouincia. ff. si cer. pet. ⁊c. ad audientiam. ij. in fi. de ecc. edi. Aliud

fundamentū est ꝓsensus ptiū. Nā si esset error vl' titubatio nō fieret progatio. l. fi. C. de ꝓdi. inde. metus em̄ t error excludūt proga tionē. l. j. ff. de iudi. qz error ꝓcludit ꝓsensuz qui ē cā progatōis.

Proseneta ē ganymphus. i. media ꝑsona ꝑ quā aliq̄s ℨctus celebrādus aut ineūdus ꝑcurat. t tal' ꝑcurator in spōsalibꝫ dī para nymphus q̄ explorat volūtatē hoīuz. qui t cū q̄bꝫ velint ℨbere. t q̄ sit facultas ℨbētiū vl' ℨbere volētiū. cuius remūeratio vl' mer ces dī ꝓseneticū. Et ꝓsistit offm̄ eius circa amicitias cōplēdas. t circa assessores ꝓrē dos ordiariꝰ iudicibꝫ. vide. c. j. de ℞ in gl. q̄ de testi. libꝫ. vj. Sz vtꝝ ꝓseneta vl' mediator tal' possit adduci in testioniū t cōpelli in ℨctu in q̄ fuit mediator. Rñdet q̄ sic. vtraꝝ ꝑte ꝓsentiēte. t regulare ē q̄ in ciuilibꝫ ō cō sensu ꝑtiū admittit. al's nō. In auē. de testi. ℞. qm̄ ꝓo. col. vij. Sz vtraꝝ ꝑte ℨdicēte nō ad mittit. Quid ār altera ꝑte volēte. altera nō dī q̄ ℞ casu cōpelli nō pōt. Sz volēs testifica tur. vide gl. in ꝓ. ciuilit. c. j. ō testi. li. vj. t ad seneta ex ℨctu vsurario teneat ad restitutio nē vsuraꝝ. Dī q̄ sic fm gl. singularē. l. si sci ente. ff. ad. l. pōpe. de prī. t Bar. facē mētiōez in. l. j. ℋ. cidit. ff. ad turpil. Bal. ī. c. j. ℋ. si mu lier. in pe. colū. de ꝓtrouersia iuesti. Feu. ℨ de Ro. q̄ ipī ābo nesciūt q̄d dicūt sic muscl pula supꝫ pranas. t allegat Jn. t Jo. an. ī. c. michael. ō vsur. t Archi. latins in. xliij. dis. Siēnō suo. t Lapus de Castilliano in alle gatōibꝫ suis. xciij. plenius oibꝫ discutit.

Proscptio ē aduersus absentē iudicial' pnū ciatio vt in postez ꝑcul agat. i. maneat ab ī perio. Et talis ℨ quē fit pronunciatio talis t cuius bona palā t apte scribunt. dī ꝑscri ptus. t debēt oia bona scribi t de ipīs inuē tariū fieri ꝓtinēs tā mobiliū t se mouētiū diuersas spēs t q̄litates q̄z imobilia. vt mā ses: oliuetis: arbustis: aratoriꝰ: t pascuis. hāc ꝑscriptōez greco vocabulo dicimus ꝑ gmaticā q̄stionem. Sz aliq̄ significatōe q̄stio tormentum dicat. qz tormētis cōiter ꝓitas fr'a de q̄stionibus.

Prosocer dī mariti auus. Prosocrus est vꝰ oris auia.

Protector ē q̄ stat armatus cū ꝓncipe. Vnō Ollius t Bellisanus erāt domestici ꝑte ctores Justiniani. fm Accur. ī rubr. C. de domesti. t ptec. p to. li. xij.

Proteruia est crudelitas vl' terribilitas. fm Jo. an. in cle. vnica. de fo. cōpe. vbi allegat Brecisīū dicentē. Improbꝫ ē aliq̄s ꝓbis: factisq̄ pteruus.

Pro tutore se gerere dī q̄ munimine tutoris fungit de iure siue putet se tutorē siue sciat se nō esse. fingit tm̄ se esse.

Prouisio: electio: postulatio: differūt. ō elec. c. j. ll. vj. t puisio ē latū ꝓbū qō cōphendere pōt noiatōez: postulatōez: pūtatōez: t colla tionem. vt ē glo. in cle. fi. de elec. que allegat iura ꝓcor.

Prouincia diuersimode ꝓsiderat distingui. Nā in materia pscriptionū diuerse ciuitates in q̄bus habent t exercent diuerse iurꝫ dictōes sepate dicunt. puincie. Qñq̄ diuer sitas archiepoꝝ facit aliā prouinciā. t sic. ꝑ uincie qñq̄ modicū distāt. vt Pysana t flo rentia. Qñq̄ distinguunt prouincie medio freto. vt Hyspania: gallia: sicilia: t sic sumit distinctio prouinciaꝝ. iij. q. iij. ℋ. spaciū. vbi dī q̄ ad producendū testes de eadē puicia: dant tres mēses. de ꝓtigua. vi. t de trāsma rinis nouē mēses. de ℞ in. c. vltra tertiā. De testa. fm Jnno.

Prudentia est carnalis cōcupiscentia. xxxij. q. j. Nō em̄ alibi appellat malicia. de spon. impub. c. de illis. ij. Sic etiā in delictis. de delic. pue. c. pueris. de spō. impub. c. tue. in glo. liij.

De PV

Pubertas. Re. ꝰ. impubes.

Publicani dicunt q̄ publico vectigali admi nistrāt vñ eoꝝ nomē descēdit siue ad ℞ stl tuti vt publica vectigalia exigāt siue tribu ta ꝓducūt. ff. de publi. t vect. l. j. Nā etiā di cunt vectigaliū ꝓductores fisci vl' reꝝ pbli caꝝ. t q̄ lucra vel publica negocia seculi se ctant. vt ibidē. l. iij. Aliter publicani dicunt q̄ publice peccāt. vt in euāgelio Lucc. xviij c. de pbarisco t publicano.

Publicarij dicunt q̄ ab aliq̄ delictū sic enor me in publicū erariū deuoluūt.

Publicaria dicunt ea q̄ ob aliq̄d delictuz sic enorme in publicū erariū deuoluunt. t ide dī publicatio bonoꝝ.

Publice honestatis iustitia est ꝓpinq̃tas ex spōsalibꝫ puenies robur trahēs ab eccl'e institutōe ꝓpt honestatē. Nō em̄ ē honestū vt q̃s eā ducat quā suus ꝓsanguineus despō sauit. c. ad audiētiā. ꝛ. c. spōsam. de spō. Ubi hmōi ꝓhibitio nō ꝓsurgit ex ꝓsanguinitate nec affinitate ꝫcta ex nuptijs ꝓsummatꝫ ꝫ ex q̃dā publica eq̃tate inductū ē ꝫ ius ꝓhibēs mr̄imoniū ꝫbl. ꝛ ꝫctū dirimens. Et nota q̄ ideo dr̄ publice honestatis iustitia, qz in mr̄imonijs nō solū qđ liceat, ꝫ qđ honestū ē ꝓsiderat. ff. de ritu nupt. l. sp. Et oīt etiā ex spōsalibꝫ q̄ de iure non sortiunt effectū. vt in. c. ad audiētiā. pall. Secus in matrimonio. qz affinitas nō ꝫbit ex nuptijs interdictis. Unde Goff. in sum. de spō. vbi dicit q̄ fm q̃sdā in nullo casu locum hz hodie publice honestatꝫ iustitia, nisi in spōsa frīs. de q̃ in veteri ꝛ nouo testō ꝓhibitū eē videt qz spōsam frīs frater hr̄e nō pōt. d. c. ad audientiā. cū ꝓcordātijs. in glo. Et rōnem dicūt. qz sublata ē in eo casu in q̃ de matori eq̃tate locū habuit. s. in sobole suscepta ex secūdis nuptijs cognationi viri nō copulanda ꝓris. de ꝓsan. ꝛ affi. nō dz. Ideo ꝛ in alijs reuocata videt. qz de silibꝫ idem est iudiciū. vt ibi.

Publica iudicia sunt dicta q̃si populica. q̃a cuilibet de ꝓpło ꝓmissa ē eoꝝ ꝓsecutio. vt. s. ꝓuata delicta.

Publicum ius est quod ꝓncipaliter spectat ad publicam vtilitatem. Req̃re. s. Jus publicum.

Publiciana actio. Require. s. Actio publiciana.

Puberes a pube. l. a pudicitia corpis sūt dicti. ꝛ dr̄ esse pubes q̃ tā cōpleuit. xii. an. si ē masculus. ꝛ generare pōt. ꝛ xii. si ē femia. c. puberes. e. ti.

Puerpera est que parit in annis puerilibꝰ. Ut inquit textus. in. c. puberes. de despō. impu.

Pueri dicunt filij nō filie. Sed ꝺo dicunt etiam oēs seruī pueri etiam sexagenarij. Tertio dicuntur omnes qui sunt in etate puerili. s. mares a septēnio vsq̄ ad. xiij. annū. ꝛ puelle vsq̄ ad. xij. annum. ff. de ꝛ. sig. pueri. ꝛ de eta. ꝛ q̃li. ex rōne. in glo. j. De regul. ad nostram. xxj. q. j. c. j. Q̃n tñ legantur pueris alimenta pueri ꝛ puelle dicunt vsq̄ ad. xxx. annū. ff. de ciba. ꝛ ali. le.

Pulsare differt a ꝛberare. qz pulsamus sine dolore. ꝫ ꝛberamus cū dolore.

Pupillus dr̄ q̃ cū impubes est desijt esse in ptāte p̄ris. Aut morte p̄ris. Aut emācipatione p̄ris. Sic ꝛ pupillus dr̄ etiam si hz patrem. l. si seruus. §. pupillus. ff. de ꝛ. sig. vbi dr̄. Si ē defectus etatis patris auctoritas nō sufficit ad obligandum. Nec obligare pōt si ē in p̄is potestate etiam p̄r auctore. quod ē singulariter notandū. §. pall. qz non est alibi nisi in. §. pupillus. in fi. Insti. de inutl. stipu.

Pupilla silr̄ dr̄ infra annū pubertatis emācipata. vl' morte p̄ris desinens esse in ptāte eius. s. xij. annoꝝ. Sicut pupillus infra. xij annum.

Pupillaris substitutio dr̄ q̃ fit impuberi in euētu mortis eius in etate pupillari. siue ꝛba sint expꝛssa siue tacite itellecta. iisti. e. ti. §. Proprīū em̄ significatū ꝛboꝝ significat vlterius tacitā vulgarē vt. l. iani ꝫ in re. ff. e. t. ꝛ ecōtra vulgarꝫ nō significat pupillarem. Alia vide. j. Substitutio.

Purgatio est de obiecto crimine innocentie ostensio. Et est duplex. s. Canonica que fit p iuramētū. ꝛ hec approbat. Et vulgaris. q̃ quā sibi vulgus iuenit. ꝛ hec fit p ferrū candens: p duellū: p aquā frigidā: siue bullientem. ꝛ hec reprobat. vt c. ti. c. ex tuaꝝ. ꝛ p totum ti. co. ij. q. iij. mennā. Forma āt purgationis ē hec. q̄ infamatus iurabit se immunem esse a crimine quo infamat. ꝛ cōpurgatores iurabūt illū vez se credere iurasse. c. q̃ tiens. ꝛ. c. vl. eo. ti. Aliter aūt deponere non debēt ne subeāt anceps ꝓiriū. ff. de in lit. iurā. l. videamus. ꝛ nūerus compurgatoꝝ habet. ij. q. iij. oībꝫ si legitimi. ꝛ. c. ꝓbyter si a plebe. Uñ. Pontifice parīū manus excusat duodena. Sexta sacerdotem: leuitā tertia purgat. Quem plebs infamat: purgabitur in manifesto. Quem chorus ante choꝝ sua sit purgatio pōsto. Naz vbi ꝓtingit malū ibi moriat. ij. q. j. si peccauerit. Modicum merus cōpurgatoꝝ arbitrarius ē inspectus psone q̃litate ꝛ infamie q̃stitate. c. cum in iuuentute. eo. ti. Ideo alij dant ꝛsus. Noc honore restat: arbitrio iudicis extat. Valor maioris: minor imponenda minori. Nam in penis imponēdis sicut ꝛ in purgatōe indicēda quattuor sunt ꝓsiderāda p iudicem. s. persona: causa: locus: ꝛ tps. vt in. c. fi. de trāsac.

vbi tex. ꝛ glo. ꝓcor. Et hec de forma purgationis canonice. Sz de purgatõe vulgari ptz i. e. tl. ꝙ totũ. ꝛ. ij. q. iij. monomachiam mẽã. ꝛ ꝓsuluisti. Et ẽ triplex rõ q̃re hmõi purgatio ꝓhibet. Prio. qz hec facta sunt in uidia fabricãte vt i mẽã pal. Scõo. qz de' in ea tẽptari vldet. vt i eo. ti. c. vl. Tertio. qz vt plurimũ inocẽs ꝓdẽnat. vt in. c. significã tibꝫ. eo. ti. Deus aũt temptari nõ dz. xxij. q. ij. q̃ritur.

Puteal est illud quo puteus opitur. Et tantum de P.

De Qu

Wadrans est

q̃rta ps assis quã pficiũt tres vncie. Alia noia reqre. s. as pssis. i cle. j. de re iudi.

Quãuis hec dictio hz ãpliare ad maiora expssis. i cle. j. de re iudi.

Quasi q̃ꝫ ẽ expssiuum veritatis. vt Joh. j.

Quasi vnigeniti a pñe. c. parrochianos. de deci. vbi glo. ꝛ. ff. ex q̃. cau. ma. l. alt ptor. §. tẽ el.

Quasi snia est si q̃s in iudicio confiteatur se furẽ. secus si extra. Vl' est cum q̃s pmissis actõibus q̃ nascunt ex delicto nõ ẽ damnatus. sz ipe dedit vl' dare dz pecuniam ne cõuenlat ill' actõibus. ꝛ psumit ꝙ illud fac ex ꝓscia delicti. Excusat tñ vbi cũ iussu ptoris cum eo transigit.

Quãti miꝛis actio. Req. s. actio.

Quãcitius ẽ tpe ẽ arbitriũ boni viri cũ lege vl' canone nõ termiet.

Quartarũ tres sunt spẽs. Una ẽ debita iure nature q̃ dz bonorum subsidium. q̃ bodie ẽ aucta ad trientẽ ꝛ semissem fm numeruz filiorum. Una. Quattuor aut ifra dant natis iura trientẽ. Semissem ꝓ dant natꝫ q̃ꝫ vl' vltra. Alia ẽ trebellianica. Tertia falcidia. De q̃bus i. c. Raynuncius. de testa. in glo. sup ꝓbo quartã partẽ. ꝛ i. c. si pñe. tl. li. vj. Et differũt trebellianica ꝛ falcidia in ẽ qz testator põt auferre falcidiã ꝛ gũare beredẽ q̃ ipm non detrabat. trebellianicã ꝓ nõ põt iterdicere sibi.

Querela ẽ ius q̃ ddam rescindẽdi testamẽtũ vl' donatõez vl' dotẽ in totum ceptam. ꝛ cõpetebat reo ex his q̃ acta sunt vl' i partẽ. nõ stetur nec ẽ ppria actio. qz non agit vt q̃d det vl' pñe accusatio. qz non accusat q̃s vt puniat in corpore. sz obtinet medias viã ꝛ agit viã succedẽdi fm Azo. i sum. C. õ ioffi. testa.

Querela iofficiosi e donatõnis inducit ad instar iofficiosi testamẽti ꝛ competit liberis vl' parẽtibus a dño debito bonorum possessori subsidio iniquo excluso. ꝛ datur contra illos q̃bus datum est in vsum fm Azonẽ. C eo. ti.

Querela iofficiose dotis inducitur ad instar donatõnis iofficiose. ꝛ competit filiꝫ cum matre cum oia vl' pene oia in filiorꝫ fraudez dedit pro se vl' pro filia vl' muliere. Alia fm Azo. eo. ti.

Querela iofficiosi testamẽti dat oibus q̃ tpe mortis iminẽtis ab itestato possunt succedere exheredatis vl' pteritis ꝺ scptos heredes vl' fideicõmissarios.

Questio ẽ inq̃sitio ꝛitatis p tormenta. scõm Azo. in sum. C. eo. ti. Vl' ẽ ozõ interrogatiua. Alia significatõne idẽ ẽ ꝙ tormẽtum qz tormẽtis veritas inq̃ritur. vt cũ seruus torquetur p crimie fraudati cẽlus aut lese maiestatis. vt de dño dicat que nouit. ita capitur p tortura. in. l. si seruus. §. si q̃s añ q̃stionẽ. ff. de vsufruc. Inde q̃stionarij. ꝛ dicuntur tortores.

Questio icidens dr illa q̃ añ litẽ ceptã cõpetebat reo ex his q̃ acta sunt inter reũ ꝛ actorẽ. vt pactũ de nõ petẽdo rẽ iudi.

Questio emergens dr ea que preponitur ex his que emergunt in lite. vt si queritur an iste possit testari vl' an danda sit dilatio. vl' ꝓsimilia.

Questio proprietatis ẽ in qua ꝺ solo proprietate hoc ẽ de dñio vl' quasi dominio ẽ questio. De cau. pos. ꝛ ppria. cũ dilectus. Et dico quasi dñio ꝓpter res incorpales q̃ nõ possident vt in spualibꝫ. ilti. ꝺ re. cor. ꝛ incor. §. in corporalia.

Questio possessionis ẽ in qua de sola possessione ꝓtrouersia vẽtilatur. de ordi. cog. super spol.

Questio status mouet cũ q̃s vẽdicat in fuũ. C. ꝺ asser. tol. l. vnica. in ꝑn. ꝛ. iiij. dist. frequens. Item questio dz esse de dubio. c. cũ in iure. De elec. c. de muliere. de sponsa. ꝛ. l. ancille. C. ꝺ fur. Itẽ dz esse de difficili. ff. ad carbo. l. idem.

Questores illustres sic dicte sunt eo ꝙ pecunie publice q̃rẽde p mundũ ꝛ conseruande

sīue ꝯgregande curā ꝛ solicitudinē bīent, ꝛ ad ℔ creati erāt, ꝛ dicebant q̄stores errariꝰ, ab ere, i, pecunia dicti, ff, ō orig, iu, l, ū, §, exactis deide regib⁹, post ꝑn, l,

Questores sacri palatiꝰ dicūt q̄ ī palatio ꝑncipis libris ꝑncipalibus legēdis vacabāt, Nō dico sentētiꝫ, q̄ illustres tm̄ illas legebāt, Vl̄ dicebant q̄ ide offm̄ gerebant ī domo ipatoris, tal' etiā cādidatus ꝑncipis dicebat, Et sic capit in phe, īsti, ꝛ, ff, ō of, q̄sto, l, j, in fi, ꝛ, ff, ō orig, iur, l, ū, §, deide, vide Accur, ī gl, iij, in, §, cūq̄, īsti, vbi, s,

Questores patricidij dicunt q̄ causis capitalibus p̄fecti vl̄ p̄positi erant, ff, ō orig, iur, l, ū, §, pal, Inde exquestor, i, extra q̄sturaꝫ positus,

Quincunx ē ps assis ꝯstās ex q̄ncq̄ vncijs, ꝛ nō dī respectu totius assis, q̄ nec multiplicat⁹ nec duplicat⁹ reddit suū totū, īsti, ō bere, īnsti, §, hereditas, ī glo,

Quirites sunt romani sic dicti, A quirino, l, Romulo eorum rege sic dicto, A quiris, i, hasta,

Quisq̄lie dicunt sordes dom⁹ mūdate, q̄ scobis cȳclunt, s, lapides, folia, stramēta, pulueres, ossa,

Quis vl̄ q̄ restrīgit p̄cedētia, Etiam q̄ncq̄ declarat, vt no, in, l, j, C, ō sum, trī, ꝛ fi, catho, ꝛ refert q̄ncq̄ añcedēs in genere, C, ō iuiur, l, dūm, sīc ꝛ alius, Juxta illō, Et alij duo nequam, ꝛ q̄ est relatiuū subē, vt, C, ō sum, trī, ꝛ fi, catho, l, j, ī glo,

Quilibet ē distributiuū, vt no, ff, ō duo, reis l, duos reos, Et aliq̄n ponit p aliq̄s, vt ī, c, deboīe, ō cele, mīs,

Quō iussu actio, Req̄re, s, Actio,

Quō metus cā, Req̄re, s, Actio,

Quō vi aut clam,

Quoꝝ bonoꝝ, Req̄, s, de Interdictis,

Quoꝝ legatoꝝ,

Quo ē idē q̄ put, C, ō pe, l, si q̄s in metallo,

Quondā pōt significare tria tpa, pūs, p̄teritum ꝛ futurum, vt no, g glo, l, nec emptio, § fi, ff, ō ℨbē, emp, ꝛ, ca, cum olī, in ꝑn, de offi, deleg, c, ex parte, ō fo, compe, vbi dī, Quondam regia, ꝛ fm verioꝛē viaz significat pūs tpus, i, c, ex parte, pall', q̄ regia dicet donec nubit īferiori, vt ibidē in glo, fi, ī fi, Itē dic Bar, in, l, j, ff, de no, ope, nun, si tabellio ponat in īstrumēto, A, quondam filius, ꝑ iz ꝑuat, tamē īstrumētū g ꝓbū quondam non vicīat, de quo g Spe, in tī, ō īstru, edī, §, restat, ad finē, Vñ, Olī iā dudū quondaz tria tpa seruat, Tps p̄terium pūs signatꝰ futurum,

De Ra Atio scdm A zo.

De edē, Est scriptura causa negociatōnis mutua edita de dat⁹ ꝛ acceptī, Secus si ibi ꝯtinet de pignore tantū vl̄ de mandato tantum, vl̄ ō ꝯstituta pecunia tantum, Aliꝫ accipit rō dū dī rōnē esse reddēdam de omibus, arg, ō resc̄p, si qñ, in ꝯ, rōnabilē causaz, q̄ testi nō valet nisi causam sui dicti reddat si queratur ab eo, ū, q, l, in p̄mis, Tūc em̄ rō sumit⁹ p causa, Silr ibi, Quod rōne caret extirpare necesse ē, vt lxvij, dī, cozep̄i, Etiā p̄batus dz eē paratus rōnē reddere omī poscēti, §, ecce, in fi, extra, dī, ꝛ in, l, si q̄s, §, iz interdum, ff, ō rell, ꝛ sum pti, fu, Et intelligit illud dictum si pōt, q̄ p ipotentiā q̄ncq̄ nō est oīuz reddēda rō, ff, de leg, l, nō oīum, ꝛ p̄cipue ī arbitrarijs, vtq̄ō Spe, ī titulat de teste ī singulari, ℔ Bre, ir, de testi, fm Jo, an, g dī, Sic volo sic iubeo sit p rōne voluntas,

Rōcinia sunt rōnum redditōes ad quas all q̄s obligat⁹ ex administratōne reipublice vl̄ ꝓuate quam gessit, vñ publica sic illa q̄ bus obligant officiales curie ex administratione aliqua ad rē publicā ptinēte, vt i, l, officiaī, C, de epi, ꝛ cle, Priuata autē sunt illa q̄bus obligant aliq̄ ex admīstratōne rep̄ tinentiuz ad ꝓuatos, vt tutozes curatozes vl̄ pcuratozes, gastaldiones ꝛ baiuli aliq̄s vñ obligatus ad rōcinia est ad rōnē reddēdam alicui astrictus,

Rancoꝛ est viciū carnis sicut mucoꝛ panis, ꝛ acoꝛ vini, Vñ dī caro rancescit vel rancida est,

Raptoꝛ rerum dī ille q̄ bona aliena vi rapit ꝛ apte, ff, ne q̄s eum q̄ in ius, l, iz extimēdi, ꝛ sic etiā ē raptoꝛ hoīuz, maxīe mulier,

Raptoꝛ ꝛ fur ex aio dicunt, Insti, vl̄ bo, rap, in glo, iij,

Raptus, tus, tui, dicunt rex, vt, ff, de incen, rui, naufrau, g totū, ꝛ hoīuz, C, de rap, vgl, vl̄ vidua, l, vnica, iz q̄dam teneant ꝯ p̄mū, ꝛ loquit solū de mulierib⁹ raptis a viris, nō de mulierib⁹ rapiētib⁹ viros, ff, de leg, l, ita

scriptū.in ꝑn. qr nō est eadē rō viri ꝛ mulieris.nī maior castitas req̄rit in femina q̄ in viro.C.de nup.l.a caligato ꝛ probatur.ff.ō ritu nup.l.palam.§.que in adul.ꝛ quod ibi notatur.

Rapina ē violenta receptio rer. vt in.l.j.C. vi bo.rap.§ raptus ꝓprie ē violēta receptio mulier. ꝑm Sof.ar.l.j.§.sciendū.ꝛ.§.se.ff.ō sepa.ꝛ.l.filiusfamilias.ff. ad macc. ꝛ.C.de iu.domi.ipa.l.iij.ꝛ.ff. de eo qō cer.lo.l.j.

Ratihabitio retrotrahit ꝛc.c.ratihabitionē. de reg.iu.li.vj. ꝛ hoc ē ver. si sit tale factum qō ab initio mādati potuit ꝛ is ꝓcedere ꝙ ratū habuit. aliter nō. vt in.c.significauit.de regula.ꝛ transe.ad religio.ꝛ.c.cū viꝛ. Et est duplex ratihabitio. Quedā tacita.ꝛ q̄dā ex ꝑssa.in.l.vero.in fi.ff.de solu.C. ad macc.l. fi.ꝛ.ff.de iudi.l.j.

Rōnalis cesaris idē ē qō ꝓcurator cesaris a rōnibꝰ gerēdis sic dictus. vide ꝓstitu. Gre. C.de rati.op.pub.

De Re

Receptatores dicunt qui aliq̄s receptant et vt frequētius sonat in malū.sūt em̄ illi q̄ fures raptores ꝛ ceteros malefactores recipiunt.vt.C.de his ꝙ latro.l.j.ꝛ.ff.de recep.l.j sine q̄bꝰ latere nō pñt. vt in.c.sic ait.ō here. vbi hereticoꝝ receptores anathematizant. ꝛ receptores ꝑm Inno.dicunt aduocati.in c.ex pte.de postu.

Recusatio ꝑm Spe.co.tl.ē iurisdictiōis vel audiētie cā suspitiōis ꝓposita declinatio. vt C.de iudi.l.aptissimi. ꝛ dic vt no.ibi.ꝛ.ff.ō libe.cau.in.l.fi.ꝛ.C.de iu.doti.l.que etiā.de fo.cōpe.si q̄s.ꝛ melius.de appel.c.ij. in gl.ij ꝛ fit vsq̄ ad.xx.dies ꝑm leges. vt.C.ō li.cō. auc̄.offerat.

Recta linea ascēdēs sunt pr̄ auus ꝓauus abauus atauus tritauus sic in femis lineā di cimus matrē aulā ꝓaulā abaulā

Recta linea descēdēs sunt filius filia nepos neptis ꝓnepos ꝓneptis abnepos.

Recisi⁹.l.breui⁹.c.cū sit romana.de appel.

Recisoria actio. Req̄re.§. Actio rescisio.

Recte notat iusticiā sicut rite solennitatez.ff. de inoffi.testa.l.ij.in glo.ꝛ sic stat aliq̄d actū esse rite videlz ꝑm ordinem vel solennitatez iuris q̄d tm̄ nō est actum recte.s. ꝑm iusticie equitatem.vt no.Jo.an.in cle.fi.de appel.ꝛ no.in.c.qm̄ ꝑ.de ꝓba.ꝛ est gl.in.l.iuste possidet.ff.de acq̄.pos.

Rector ecclie ꝓchialis hz tm̄ ius in ecclia sua q̄tū hz ꝑlatus in ecclia collegiata.vt in c.vl.de loca.ꝛ ꝙduc.in glo. ꝑ.expelli potuisset q̄ est singularis.ꝛ dñs Antho.de butri. dic̄ eā alibi nō repire in toto corpe iuris.

Rector vniuersitatis in Italia ē competens in declarando capitaneū ciuitatis periuꝝ. ꝑm Lodo.de Roma in singularibꝰ. iz q̄daz ignorantes de hoc dubitēt ꝑm eundē.sz dubitare nō debent.qr lex punit ꝓiuꝝ.ergo iudex secularis pōt declarare ꝓiuriuz.l.j.ff.ad turpill.

Re ꝑhibit obligatio ꝙ traditionem rei ab altera pte certo pacto.insti.qui.mo.re ꝑhi.obliga.ꝙ totum.

Reconuētio vt fiat in criminalibus distinguit.aut reus accusat⁹ subiecit crimē ꝑ suū accusatorē in modū exceptōis aut in modū accusatōis. Si in modū exceptōis tūc excipiēs audiet.c.cū dilectus.de or.coꝛ. Si in modū accusatōis obiicit vel recōuentōnis tūc aut nomē rei delati est scriptū in matricula reoꝝ aut nō. Primo casu pōt reaccusare suū accusatorē nisi suā vl suoꝝ ꝓseq̄ret in iurid. Scōo ꝓo casu. Aut reus vult suum accusatorē recōuenire de maiori crimine.ꝛ pōt. Aut de pari crimie vel minori.ꝛ nō pōt vt ꝓbat.iij.q.rj.negāda. ꝛ.c.se. ꝛ no.in.c.at si clerici.de iudi.

Reda est q̄dā vehiculū ad eundū ꝛ redeundū abile.ꝛ est q̄ttuor rotaꝝ.

Redibitio est emptōis resolutio.vt.ff.de acquir.pos.l.pōponius.§.pterea.in fi.

Redibere est aliquē facere rehabere iterū qō ꝓpus habuit.vt.ff.de edi.edic.ꝛ redibi.act.l. redibere.in ꝑn.

Redibitoria actio. Re.s. Actio redibitoria.

Refragari est nocere vel impedire siue ꝑdicere.

Referre q̄q̄ē idē qō accusare aliquē

Referendarij sunt aduocati q̄ referunt hominum negocia.

Regula ꝑm Azo.est plurīū rer. narratōe facta compendiosa traditio.vel est cōpendiosa diffinitio rer. vniuersitatem complectēs Itē regula q̄q̄ dī spālis norma vel modꝰ viuendi monachoꝝ vel canonicoꝝ.quia talis normam recte viuendi ꝑbet. de sta.mo. ꝙ totū.ꝛ inde dī regularis. Itē q̄q̄ regula dī ꝓstitutio canonica.rj.di. b vie indicim⁹

charitatl. Itē regula ſm Hoſ. z legiſtas eſt que rē que ē bzeuit enarrat. nō vt ex ea ius ſumaf. ſz ex iure qō ē regulare fiat. vt. ff. ō regu. iu. l. regula. Hā ex regula nō fit ius. ſed ex iure qō ē regulare fit regula. alſ eīm dici deberet ius regulaz. z nō regula iuris. Et dī regula idco. qz recte duē nec aliozſuz trahit qſi a rego eo q recte regat z dz regula fieri ſigno vniuerſali vl indiffinitiuo. Aliter in grāmatica. Regula ē multoz ſiliū collectio vel ꝓiūctio. Quid ſit regula vl ptās ei? quis effectus qō offīm eius z qlit pdit officiū ſuū. dic vt. ff. de reg. iu. l. j. co. tl. in rubr. li. vj. Dz vtz regula cōphēdat in ſe exceptiones fuerūt opiniones q̄ notanf. ff. c. tl. l. j. z fac qō no. in. c. regula. liij. dl. Sol. q ad poteſtatē ꝓboz q̄ in ea ꝓferunf vniuerſalit vl indefinite affirmatiue vel negatiue. tūc cōphēdit exceptōes. alſ nō diceret exceptio vt oīs hō currit pter equū. nō ē exceptio: qz equus nō cōphēdit ibi. ſz q ad materiā de q fit mētio q ad iuris determinatiōz exceptio nō cōphendit ſub regula: qz ꝓria rō z ius ē in exceptōe q̄ in regula. De hoc vide gl. in rubr. de regu. iur. li. vj. Et quod ſit officiuz z poteſtas regule an ius nouum conſtituat an antiquum recitet dat diſtinctio ibidem Hā doctozes dicūt tres caſus vel ſpēs caſuum eſſe. Quidā determiati ſunt. Aliī ſūt excepti a legis determinatōe z in illis regula nō ꝓſtituit ius. qz in ꝑmiſ inuenit iā cōſtitutū. z ſcōi nō claudunt ſub regule determinatōe. Tertiī ſunt in qbꝫ eſt eadē eqtas: que etiā eſt in caſibꝫ a iure determiatis. nec tñ repiunt a iure poſiti. z in illis facit regula ius ꝓpter idētitatē rōis nō patiētis ius ſimiliū caſuuz eſſe diuerſum. Cuius ibi dat aptioz diſtinctio. Aut ꝓſtitutio iuris p̄cedit traditōnez regule vt locū habeat diſtinctio p̄dictoz caſuū. Dz vbi nō eſt ꝓſtitutio añ regule diſpoſitionez. ſz inuenit ſola ſimplex traditio regule. tunc ipa regula eſt ius Dz z finaliter Jo. an. dīc q p regulā nō ſtatuit ius. ſz ex iure ſumit regula. z ideo dī regula iuris q̄ſi ex iure ſumpta. qz neceſſe eſt ius qō eſt materia p̄cedere regule diſpoſitionem. Jus eīm idem eſt q rō. j. dl. ꝓſuetudo. ix. dī. ſane quippe. z ab exordio rōnalis creature ꝓceſſit. v. dī. in ꝑn. Et hec ē vera rō q̄re regule ponunf in fine decretalis z ſexti vt oīderet ius nō ſumi ex regula. ſz regulā ex iure. vt. ff. e. tl. l. j. vbi dī Nō vt ex regula ius ſumaf. ſz ex iure qō ē regula fiat. Jz alīi reddant coloratam rōnem illaz. ſ. q vltimo dicunf melius memorie cōmendanf. de cō ſe. dī. ij. liquido. Vide etiam glo. in. c. regula. dī. xlij.

Regula cathomana dīc q legatuz qō fuerat inutile ſi teſtator moziſ. lz ex interuallo moriaf non ꝓualeſcit. vt. ff. e. tl. l. j. in ꝑn. z ff. ō leg. l. cetera. §. j. Et nō ꝓprie dī regula. nec inter eas ponif.

Regulares ſm Hoſ. ſunt q ad vſuēdū ſe regulariť aſtringūt. ſiue ſint mōachi q debēt vacare diuīs. vt. C. ō epi. z cle. l. generaliť. § j. ſiue ſint canonici regulares. Hā idē eſt iu dicīū de ābob. vt in. c. ex pte. de poſtul. z. c. nō magno. ne cle. vl mo. z hoc ē vez q ad rē nō q ad regulā latiozē. vt in titu. de ſta. mo. Añ monachus dī a monos. i. vnū. z ycos cuſtos vel achos. i. triſtis. qz ſolus dz ſtare triſtis. vt no. C. de epi. z cle. in rubr. i. cyj. q. j c. placuit. ij. vbi dī qz mūdo moztuus ē. deo aūt vluit. Et interp tat vnus triſtis. vt. c. q. ſi cupis. vbi dī. Monachū que ſenſerſ crebzo de nūmis tibi loquentē. Jnſtitozē pozbus ē indifferēs. Dz canonicus dī a canō id eſt regula. z ycos cuſtos. qz ſp dz eſſe ſub regula. q̄re dī regularis. Hā regularis ē q p ꝓfeſſionē impio ꝑlati ſe ſubiicit.

Rei vēdicatio ſm Azo. C. e. tl. ē actio q̄daz q dat ſola rōe dñij z poſſeſſionis vel q̄ſi. vt. l. ſi in rē. ff. de rei vē. l. j. z. ij. C. vbi in rē acti. z dī vel q̄ſi ꝓpter iuriſdictiōez q rōne q̄ſi dñij dat. vt no. inſti. de act.

Relatio ſm Spe. C. e. tl. ē iudicis dubitantis de iure ad ꝑncipē miſſa ꝓſultatio. z quō debeat fieri relatio. no. C. de rela. l. j. z vtrū reſpiciat ius vel factū. eſt caſus in. l. q̄cunq; §. j. ff. de iudi.

Relegare ē aliquē in inſulā vel in aliū locuz miſſit moram ad tps faciat. ſ. p q̄nquennīū. z eſt q̄ſi bānire. z dz ſe in loco tali a delictis abſtinere. alioq̄n pena augmētaf vl ꝓpetuatur. vt. ff. de pe. l. relega. in ꝑn. z tacite non adimunf bona niſi exꝑmanf in ſnia. vt. ff. ō interdic. z relega. l. relegatoz. §. ad tps. z ſi adimaf pars bonoz in ſum. C. de re. all. ca. moz. l. ſi quis. §. ſi accipiť. quod non dz fieri Si tñ lata fuerit ſnia. vt. d. l. relegatozum.

etiã ad tps deportatus nudus exulat. vt. ff de capi. diminu. l. tute. §. j. z de re iudi. l. ea sola z. C. de pe. deportator.

Relegatio ẽ deportatio. cuius ꝓrie capiẽdo differãt. qz relegatio fit ad tps. deportatio in ꝑpetuũ. Vide de ẽ. ff. de inter. z releg. l. relegator.

Religiosi sunt q̃ vitã regularẽ pfessi sunt. Et large dicunt religiosi q̃ in ꝓrijs domibꝫ religiose viuũt. cuius nõ sũt pfessi. vñ tria substãtialia vite regularis pfiteri dz religiosus scz obedientiã castitatẽ custodiã z ꝓprietat. abdicatõez. vt. xij. q. j. nõ dicatis. xix. q. iij. q̃ ingredientibꝫ. nec in his dispensandũ ẽ. in. c. ad monasteriũ. de sta. mo. in fi. Nã pfessio ẽ solẽnis ꝑmissio religionis in q̃ ꝑdicta tria ꝯcurrũt. z religiosi siẽ z alij ꝑlati phỹsicã z leges nõ legãt necꝫ audiãt. z si ꝯ fecerint ipso iure sunt excõicati. c. non magno. z. c. sup specu. ne cle. vel mo.

Religio ꝓncipaliter ordinata est ad opa vite ꝯtẽplatiue que in oꝛõe z studio ꝯsistũt. z scõario est annexum opus manuum. ẽm Jo. an. in. c. sane. de regula. in nouella. Et q̃ religio sit maioꝛ. Subdit idẽ Jo. an. dicẽs Oportet ꝓncipaliter maioꝛitatem ordinuꝫ attendi ex ꝑte finis. Scõario aũt ꝓpter exercitium. nam finẽ q̃rimus ꝓpter se. z exercitiũ nõ ꝓpter se: sz ꝓpter finẽ. Ex quo sequitur illã religionẽ maioꝛẽ q̃ est ordinata ad finẽ absolute potioꝛem. Vel qz illud est maius bonũ ad qõ ordinat. vl qz ordinat ad plura bona. Si ꝯo vtriuscꝫ religionis sit idez finis attẽdit ꝑmĩẽtia scõario: nõ ẽm q̃titatem exercitij: sz ẽm portionem eius ad finem intentũ. Vñ btus Anthonius in collationibꝫ patꝝ ꝓtulit discretionem ꝑ quam quis oĩa moderat in ieiunijs vigilijs nuditatibꝫ elemosynis ꝛc. Nã illa q̃ sine discretione fierẽt facile annexũ haberẽt deficiẽdi ꝑiculũ. De quo in. c. nõ mediocriter. de con se. di. v. quia non sunt religiones potioꝛes. ideo qz hñt obseruãtias artioꝛes. sz ex eo qz obseruãtie sunt ordinate cũ maioꝛi discretione ad suũ finẽ. Hoc declarat abbas moyses in collatõe patꝝ dicẽs. Jeiunia vigilie meditatões scripturaꝝ: nuditas ac ꝓpatio omniũ facultatũ nõ sunt ꝑfectio. sz ꝑfectionis instrumenta deseruiẽtia ad essentialia religionis q̃ tria sunt: vt dictũ est. Nã multi ꝑhi vt Socrates ꝛc. diuitias ꝓtẽpserũt. nõ tñ ꝑfecti fuerũt: nisi secuti fuissent dñm: sz est ꝓprie apl̃oꝝ ẽm btñ Hiero. in omelia sup euãgelio. Ecce nos reliq̃mus oĩa.

Religiose dom⁹ sunt dom⁹ z monasteria xpi ane fidel. z alia sil'ia pia loca ad pios vsus religiõis deputata quocũcꝫ noĩe censeant. Et ẽm Sof. religiose dom⁹ dicunt mõasteria tẽpla hospitalia z alia loca. vt. s. in. c. de zenodocheis. e. ti. z. C. de epi. z cler. in. l. oꝛphanotrophos. z. l. oĩa oratoria. etiã illa q̃ alliq̃ ex deuotione in ꝓprijs domibꝫ epi auctoꝛitate ꝯstituũt loca religiosa sunt. vt. xlij di. oratoriũ.

Religiosus locus ẽ in q̃ moꝛtuus sepult⁹ est vel etiã caput eius. vt. ff. de reli. z sum. fu. ꝑ totum. Vñ moꝛtuo illato in ꝑdictum ipsum religiosum ꝯficit z pignoꝛi obligari nõ potest. C. q̃ res pig. ob. pos. l. j. Põt tñ ius vel vsufructus talis ꝑdictꝫ pignoꝛi obligari vel vẽ. z no. ibi. fa. l. quid ergo. §. sz si moꝛtuũ. ff. de leg. j.

Remissio est cause cõmisse ad cõmittentẽ facta missio. Item qñcꝫ significat idem qđ indulgentia ẽm Spe. Et sic sumitur in ti. de pe. z re.

Remuneratio nõ fit ẽm opa. sz q̃ ad intentiones. Nã deus nõ remũerat bonũ qđ fit. sz bonũ qđ bñ fit. Jõ dĩ q̃ deus nõ est remũeratoꝛ nominũ: sz aduerbioꝝ. vt de collu. c. j. vbi glo. necꝫ ad actus deus respicit: sed ad coꝛ: z ad spontaneas volũtates. ꝓv. q. vj. c. j in fine.

Renũciare est remittere vl negare. Req̃re. s. Exacq̃lia. Vñ dĩ. Libeꝫ est vnicuiq̃ iuri suo renũciare. i. remittere ius suũ z negare eo se velle vti. vt in. c. ad apostolica. ỏ regu. z. vij. q. j. cꝫ ꝑiculosum. de fo. compe. si diligenti. Nõ põt tamẽ q̃s renunciare iuri suo cũ ex sua renũciatõe etiam iuri alterius ꝑiudiciũ generet. ne bis ꝑ q̃ deo z homini obligatur. vt votis pollicitationibꝫ iuramẽtis. ꝙuestionibus compꝛomissis z matrimonio cuius iuri exigẽdi debitũ bñ renũciare possit. c. q̃dam. ỏ ꝙuer. ꝙiuga. Itẽ renuncians bñficio nõ potest illud repetere. c. sup hoc. de renun. Nisi vi vel metu renunciauerit. tũcip̃m non amittit. vt. c. ꝓpi. ꝑall'. z. c. accepta. de resti. spo. Et potest quis renunciare bñficio ꝑsonali nõ illi quod est collegio indultum de pacto nõ facto. vt de hoc in. c. si diligenti. ꝑall'.

Renũciatio ꝓprie est rei vel iuris spõtanea refutatio, z põt fieri p illũ ad quẽ ptinet illud cui renũciat. alis generalit renũciatio põt fieri p quẽlibet de re sua vel iure suo ꝓprio. vt vñ. q. j. cõs piculosus. C. õ pac. l. si q̃s in ꝓscribẽdo. c. ad aplicã. z. c. si diligẽti. pal.

Repetitio capit in iure p reacceptõe in testõ vel substitutõe heredũ. vt dum q̃rit de receptione emolimẽti oneris ꝓditõis modi vl alterius q̃litatis. z significat eodẽ mõ q̃ probabilit significari ꝓducit. Verbi gra. Testator heredẽ instituit q̃ legata ab eo relicta z vulgariter ei substituit. Ibi repetitio facta cẽset a substituto. vt in. l. lz. ff. de lega. j. z rõ sumit ex volũtate in substitutõe. Itẽ ibi Testator heredẽ instituit ticio z ab eo noie ꝓprie legata relicta vulgariterq; ei substituit Ibi non censet repetitio facta a substituto. vt. l. j. §. ad q̃d. Ibi. nominati. ff. ad. l. fal. de hoc vide no. in. l. lz. pall. p Bar. vbi mltos ponit casus.

Replicatio fm Spec. e. ti. de except. §. multum. est exceptõis facte exclusio. z sic ẽ quedam exceptio competens actori ꝛ exceptionem rei. z istam sp opponit actor. z ꝛ replicatõez actoris dat duplicatio rei. z iterum ꝛ duplicatõez rei datur actori triplicatio. z sic in infinituz extendere lz. insti. e. ti. in ꝓn. de replicatõe. vide Jo. an. p modũ summe. in. c. nob. de except.

Repromissio ẽ pmissionis lã facte ꝓfirmatio vide. s. pmissio.

Repressalia est potestas pignorandi ꝛ quemlibet de terra debitoris data creditori p iniurijs z damnis. De his repressaliis dr de iniur. z dam. da. z. c. si pignorationes. li. vj. vbi phibentur extendi ꝛ psonas ecclesiasticas sub pena excommunicatiõis vel interdicti. Vñ breuiter represalia dicunt quando aliqs orlundus de vna terra spoliat. vl damnificat ab alio orlũdo ab alia terra vel etiam si debitum nõ soluerit ei. tunc em̃ datur potestas isti spoliato q ei satisfaciat ꝛ quemlibet in terra illa. vñ est spoliator vel debitor.

Repudium est renũciatio ab vxore missa marito vel econtra. quia mittens ꝓditioni alterius petit renũciari. Item dici põt repudium qõ sub testimonio triũ testium. vel a pũti remittit. Etiam repudiũ est residentium discordantia. Inde dr libellus repudij scriptura in qua alter alterius ꝓditioni renunciat. In libello autez repudij scribebantur hec verba. s. Res tuas tibi habeto. Alʼres tuas tibi agito. Nec tñ põt mulier mittere repudiũ nisi causa approbata. vt si forte materius ꝓpter naturalẽ imbecillitatẽ minime coire possit. In libello ꝓo discutiẽdo ꝓ spõsalium hec ꝓba erãt in vsu ꝓditõe nõ vtor. ff. de diuor. z repu. l. j. Que aũt sit differẽtia inter diuortium z repudium. no. ff. eo. ti. in rubrica.

Repudiare est spernere respuere vel dedignari.

Reputatio fm Placẽ. est cõpensatio. vt. l. j. ff de solut.

Res est verbũ generale. vt. ff. si cer. pe. l. j. z in re sua q̃libet ẽ moderator z arbiter. C. manda. l. in re mãda. z. C. de bis q̃. vt indi. l. pol la. in ꝓn. Itẽ res deterior reddita nõ videt. ff. cõmoda. l. iij. §. j. z. ff. deposit. l. j. §. res. etiã res sua nemini seruit. l. in re cõl. ff. de seruit. vrba. pdio.

Res iudicata fm Azo. e. ti. dr snia que finem ꝓtroversiaꝝ pnunciatõe iudicis accipit. vt ff. e. ti. l. j. Vel est qõ ꝓdemnatõne vel absolutione ꝓtingit. Et addunt q̃dam si nullo iuris remedio sententia possit attemptari. §s aut lapsis decẽ diebꝫ possit reformari. §s hoc nõ placet Azo. Item res iudicata est a iudice z in iudicio eius quod deductum est rõne p eum adiudicatio. vt. d. l. j. cuz ibi no. Nam ibi notatur q̃ res iudicata nõ ẽ snia. lz id quod est decisum pnunciatione iudicis. §nia ꝓo est dispositio vel pnunciatio iudicis legaliter declarata. lz ergo ibi glosa videatur hoc ignorasse. Ex hoc sequitur q̃ interlocutoria nõ potest appellari res indicata. qz nõ capit finem ꝓtroversiarum. lz q̃cq; ex interlocutoria causa diffiniat: nec sentẽtie arbitroꝝ dicunt res iudicate qz nõ imponũt finẽ. Nam p solutõez pene potest resiliri

Res cõmunes naturali iure dicunt quarum vsus oĩbus animalibꝫ est cõmunis. vt aer aq̃ pfluens z mare z eius littora fm Azo. z insti. de reꝝ di. §. flumina autez. z. ff. de aq̃re. do. l. j.

Res publice dicunt que sunt omniuz populorum z hominũ tantum. vt sunt flumina z portus. z q̃ sunt dedicata vsibus ppl. vt forum stadium.

Res sancte dicunt que ab omni lesione munite sunt, vt muri z porte ciuitatis q̄ lō sancte dicunt, q2 pēa sanguis ꝑstituta ē ꝑ eos seu aduersus eos q̄ aliq̄d in'bis delinquūt violādo vel aliud cōmittēdo, vel tales res transcēdēdo scalis admotis, vl' etiam aliq̄d in eo2 lesionē auferēdo, vel q̄libet alia rōne occupādo, vt instl. ō re, d iui, §. si q̄s ꝑo. Nā ciues romanos alias cē p portas egredi nō decet, cum istud hostile z abhominandū sit Nam z Remus frater Romuli occisus tradit ob id q̄ murū transcendere voluit. Vñ Lucanus. Fraterno ꝑmi maduerunt sanguine muri.

Res sacre dicunt q̄ rite deo p pōtifices ꝑsecrate sūt, vt edes sacre, z alia dona pia q̄ ad diuina misteria ꝑseruāda dedicata sunt. vt cruces z thuribula, q̄ etiā alienari phibent excepta causa redemptōis captiuo2, vt. C. de postli, reuer, l. ab hostib, z. l. fi. De b vide, c. j, de pigno, z ibi glo.

Res religiose sepulchra sunt in q̄b hoīes sepeliunt, vt instl. de re. di. §. religiosum.

Res soli ē res imobilis, vt. ff. de diuer, z tēp. ꝓscrip, l. q̄busdam.

Res emphyteotica ē res emphyteotice ꝑdītione subiecta, s. illa quā eccl'a vl' aliq̄s dñs dñio z ꝓpietate retenta ꝑcessit emphyteote cē tum ad solā possessionē, vñ si h emphyteota rē illā in aliā p̄sonā transponere vult nō pōt tradere eam, i. dñiū transferre, eo q ipe nec hz nec habuit illud. z ideo alteri dare nō pōt, q2 nemo in alium plus iuris trās ferre pōt cē ipe hz. vt in regula, nemo plus. de reg. iur. li. vj.

Resartire est restaurare. Vñ dī. Tu compelli debes mihi damnum resartire, id est, restituere.

Restitutio in integ2. Reqre, s. In integ2 restitutio, z dat tam eccl'ie cē minoribus rōne etatis, quare est ꝑtis status vel iuris reintegratio, q2 succurrit p restitutōis auxiliuz minoribus, ꝓpter an, z etiā eccl'ys que minorū iure fungi censent. Semp em̄ eccl'ia dz iure minoris illesa seruari, vt in. c. j. eo. ti. z restituit minor vl' eccl'a siue ledat siue decipia tur ipe minor siue tutor siue procurator eius, vel si p̄latus syndicus vel yconomus eccl'e decipiat. Nam delictum p̄sone nō dz in detrimentum eccl'ie redundare, in regula, delictum, de regu. iur. li. vj. z si restitutio fit iure minoris, differt ab ea restōne q̄ fit iure maioris, q2 ꝑma dat offō iudicis, deficiēte actione. Scōa ꝑo hz actōez suo iure, s. vtlē officio iudicis accidēte, vt in. c. cū venissent, ō in integ. resti. in gl. ꝑ. restituimus. Et ideo restitutio q̄ncq̄ petit vbi nll'a possessio pōt cē, vt cū petit restō ꝑsanguinei. c. cū venissent, eo. ti. in gl. in. c. l'ras, de resti. spo.

Restituere in integ2. Reqre, s, de, j.

Res dī in ꝯctu venditionis adhuc esse integra q̄n res nō est in toto vel pte tradita z p̄cium in toto vel in pte nō solutuz. tz ꝯctus sit factus. Aliter etiā dī res itegra respectu iudicij q̄n lis nōdum sup tali re accepta est videlz ante li. ꝓtesta, vt in. c. ex insinuatiōe. de pcu.

Rescriptū ſm Soffr, cē mandatū p̄ncipis qō ad instantiā alicuius vel aliq2 siue p̄opo motu vel ex relatōib absentiū. vel ex suggestionib p̄tiū. vel ad alicuius ꝑsultationē facit. vel cum alicui vel aliquib corpi collegio vniuersitati vel ciuitati aliquid mādat vel indulget. Talia em̄ ius faciūt nō generale tz speciale in negocijs z iter p̄sonas in quibus z inter quas pmulgata sunt. vt. C. de legi. z ꝑsti. l. ij. Et nota q̄ rescriptum capitur tripliciter. Primo generaliter. z sic q̄libet scriptura ꝓtinens aliquā dispositōez supioris dī rescriptū, z sic idē ē qō scriptuz. z ſm hoc si papa rndeat etiam de iure dī rescriptum. Scōo minus generaliter, vt concernit ti. de rescrip. z sic est scriptum sup negocio vel negocijs p̄ticularibus alicuius vel aliquo2 siue singl'o2 siue vniuersitatis siue motu ꝓpio siue ad instantiam siue causa cognita siue non cognita a supiore emanās siue aliq̄d iuris tribuat siue tribuat solū exercitiū iuris alicui cōpetētis. z ita comphendit rescriptū ad lites, de q̄ de rescript. c. j. z. ij. Si aūt sup lr̄is plerūq̄ similibus, z dī rescriptum ad bñficia, de quo. e. ti. c. sup lr̄is. pall'. Et comphendit etiam annotationem z pragmaticam sanctionez. Tertio capitur specialiter z stricte p scriptura ꝓtinēte dispositōez p quā dat iudex ne aliq̄d aliud ꝑceditur, nisi coram illo iudice ius tibi competens consequaris, z hoc dī rescriptū ad lites quod dat alicui ad ꝑfirmationem sui iuris. de quo in. c. sup litteris. eo. ti. z sic est spēs distincta a priuilegio quod concedit aliq̄ō ius p̄ticulare contra ius cōmune, z a

reſcripto ad bñficia qđ magis ꝑtile compatur ꝓuilegio. Verbi gr̃a. Jure ſcꝑto alicui ꝓceſſo cauek ꝙ iudicẽ adire pōt. Ex his verbis nō imponit neceſſitas iudici ſuſcipiendę cognitiōis, vt.l.ſepe.ff.ď offi.ꝓ.ſ. Rō: qz verba iſta ſignificāt in ptāte eiꝰ eſſe cui cōcedit iudicẽ adire, nō aūt in neceſſitate iudicis cogſcere. Sil̃r in reſcꝑto cauek ꝙ adire debes iudicẽ, vt no. in.l.ſepe. ꝓall. qz de iure cōi nō imponit alicui neceſſitas agendi: nec illa ꝓba ſignificāt neceſſitatē imponi iudici ſuſcipiēde cognitiōis. Jtē ꝓnceps alicui ꝓcedit iudicẽ extraordinariū, qz iſte cui ꝓcedit aſſerebat ordinariū ſuſpectū vel impeditum multis negocijs ſiue inuitū. z ſic intelligit obtinere ꝓceſſionē ſi ꝑces veritati innitant. vt.l.fi.C. de diuer. reſcript. Rō: qz ꝓcedit tanq̃ ex vera cauſa. Jgit ſi nō eſt vera nō ꝓcedit. Et quo ptz ꝙ ſi ꝓcedit illo exꝑſſo mendaciter vel ꝑ ignorantiam: quo nō exꝑſſo vel tacito illo quo exꝑſſo nō ꝓcederet. tunc nō cenſet ꝓceſſum. De hoc vide c. ſup lr̃is. e. ti. Jtem vbi ꝓnceps ꝓcedit alicui ꝙ poſſit vti frui rebus ſuis nō valet. l. vnica. de theſau. li. x. Rō: qz nihil pōt opari eo ꝙ illud qđ ꝓcedit iure cōmuni habetur. Nam fruſtra ꝑcibus impetrat qđ iure cōmuni ꝓcedit. l. vnica. ꝓall. z. ff. de mino. l. in cauſe. ij. l. cū ſup. C. de rei ven. Et ꝑdicta vera ſunt de vnico reſcripto. Si ꝓ o plura ſūt ꝓria vel diuerſa: ſiue vnum alteri derogās vel vtrumq̃ valet. vel alterum tantū. Verbi gr̃a. Quidam impetrauit gr̃am ad bñficia vnius collatōis: impetrat ſcōo aliaz ad bñficia alterius collatōis. Si ſcōm: facit mentionem de ꝓmo: valet vtrumq̃. vt. c. in n̄ra. de reſcrip. Et reſcriptum in eccleſiaſticis pōt ꝓcedere papa: z in ſecularibus imperator. Uñ etiā reſcriptuz dī qđ imperator vel alter ꝑcibus z ſupplicationibꝫ alicuius rñdens reſcribit el fieri vel nō fieri debere quod poſtulat. Et nota ꝙ in reſcripto ſemper intelligi debet ſi ꝑces veritati innitant. vt ſi ita eſt. c. ij. e. ti. in textu z in glo. z qñ ponitur ibi hec clauſula ſi ita eſt debet referri ad omnia ꝑcedentia ſm Bern̄. in. c. olī. e. ti. Ponunt tamē ibi opi. in glo. Jtē hec clauſula. z q̃dam alij talis dyoceſis nō extendit ſe ad illos de ciuitate, niſi dicāt. z q̃daz alij de ciuitate vel dyoceſi. Decus ſi diceretur talis epatus, vt in. c. Rudolphus. eo. ti. in glo. Jtem hec clauſula ſi ꝑ alio nō ſcripſerimus. ſꝑ dz intelligi in reſcꝑto qñ papa ſcribit ꝙ puideat alicui de bñficio in eccl'a aliqua etiam ſi nō apponat. Si ꝓ o papa velit alicui facere gr̃az plenā tūc ſcribat. non obſtāte ꝙ alīs direxerimus ſcꝑta n̄ra. c. mādatum. e. ti. in gl. Jtē ꝑ hāc clauſulam generalem q̃dam alij non pñt plures q̃ quattuor citari. quoꝝ etiā nomia debēt in ꝓmo citatorio nominari vel exꝓmi. in. c. cū in mulier. eo. ti. li. vj. in tex. z in glo. olim trahebant. ſi ar. de teſti. cū cauſam. z. c. ſignificauerūt. de cle. excō. mi. l. latores. Et rō quare reſtricta ſit citatio ad quattuor eſt arbitraria. l. non omniū. ff. de leg. ꝓ potuit em̄ plus vel min⁹ reſtringi: vel reddere rōnem ſimilitudinariam quā habes de ꝓſang. z affi. c. non dz. Tamē ſm Bern̄. ſup re indiuiſibili. l. iudicio cōmuni diui. famil'. poſſunt ꝑ generalez clauſulam vltra quattuor euocari ad iudicium. Jtē omnes vltra illos quattuor qui ius bñt in re pñt agere vel defendere ꝑ iure ſuo coram illo iudice. arg. de re iudi. cum ſup. de offi. dele. ſup eo. de elec. c. i. Jtē Hoſtiē. z Archi. Sz pone quattuor exꝑſſi: poſtea aliuz ꝓuenit: nihil excipit: an valeat iudicium. Vide ibidē in gl. Jtē in reſcꝑtis debet ſeruari ordo ſcripture. c. cum dilecta. eo. ti. in gl. ꝙ. tranſponētes. Et Joh. an. ſup hoc plures alias ſnias infert. De h̄ vide de elec. c. generali. li. vj. Et tandem dicit ꝙ maſculinum ſub iectum a canone comꝑhēdat feminas. Quod ꝓbat. xvij. q. iij. ſi quis ſuadente. iuncto. c. mulieres. de ſen. excō. Nō eſt verum niſi eadem ꝓſtitutione femina ꝓcipiatur. Vide. c. indēnitatibus. §. iz eas. ď elec. li. vj.

Reſidere in eccl'a ſm Hoſſr. eſt in eccl'a deſeruire bñficium: z eccl'e curam hīe. c. ꝙquerēte. de cle. non reſi. parum em̄ eſt reſidere niſi reſidēs curaz habeat eccl'e in q̃ bñficiū hz vel ꝓſonatum. vt in. c. qz nōnulli. de cle. reſi. dz aūt reſidere ꝑ ſeipm̄ non ꝑ vicariū. c. quia non. ꝓall'. Nam ꝑ vicarium deſeruire non licet niſi in caſibus. vt cum ex indulgentia ſpeciali cōpetit alicui nō reſidere. vl' cū ꝓſuetudo excuſat nō reſidentem. vl' cum eccl'ia dependet ex ꝓbenda. vel cum ꝓſona ſine culpa ſua incidit debilitatē deformitatē vl' morbū vt ꝑ ſe deſeruire nō poſſit. vl' cuius neceſſaria ꝓfectio imminet. vl' etiā volūtaria

vtilis tñ ⁊ honesta, vt studioꝝ, vl' pegrinationis cā cū licētia tñ plati, vl' cū ꝓsensu capituli, vt no. Hof. in sum. de offi. vica. §. nūc videndū. Sūt g̃ clerici nō residētes q̄ in ecclesijs in q̄bꝫ intitulati sunt nō faciūt residētiā ⁊ si psonalit̄ residēt, nō tñ deseruiūt bñficiū, nec eccl'e curā hūt, ⁊ q̄uis vicarius nō det vicariū, c. clericos, de offi. vica. cū illud sit satis absonū ⁊ absurdum. Tū Jo. an. in cle. vnica, de of. vica. in gl. sup ꝟbo sacerdotiū putat Zrtū, p. c. cū ex eo, de elec. li. vj. vbi epi generalit̄ cū bis q̄ obtinēt eccl'as dispēsant, ⁊ ibi rō cōis. ibi idē ius. c. translato, de ꝓbi. ⁊ sic cū p septennū dispēsat cū vicario vicarius nō dat vicariū. sz eps dispensans dat eū. fm Jo. an. ibidē.

Responsa prudentū sunt q̄ turisconsulti rñdere dicunt ꝓsulentibꝫ. §. ꝓstat. ⁊. c. rñsa. di. ij. vñ etiam rñsa Pauli dicta sunt. Fuerūt em̄ q̄dam prudentes ⁊ arbitri equitatis qui instituerunt iuris ciuilis edidērūt, q̄bꝫ dissidentium lites ⁊ ꝓtentiones sopirent. fm Jsi. li. v. Eth.

Reus est q̄ defendit ⁊ ꝓpulsat actōez vl' accusatōez nō a reatu dictus, sz a re q̄ petit ab eo pstanda, vl' sup q̄ ipe impetit. qz q̄uis conscius sceleris nō sit. reus tñ dī q̄diu in iudiciū. p re aliq̄ petit. vt. c. forus. de ꝟ. sig. ad fi. ꝟ. q. iij. c. vl. iij. q. vj. c. nō est. Etiam q̄ñqꝫ reus a reatu dī ille videlz q̄ ꝓuincit crimious. c. j. de re iudi. li. vj. Vl' sic. Reus ē ille q̄ necessario se hz defendere. c. dilecti filij. ō ex cep. Et sic dī a re quā ipe defendit. c. forus. ꝓalleg.

Reus ꝓmittēdi dī ille q̄ stipulat. ⁊ dī a re vl' firmitate, qz firmiter ⁊ oīno vex est. cū stipulatū vl' obligatū. nā reus significat firmitatē, vt dic̄ Virgilius ⁊ Azo. C. de duo. reo. sti. stu. in sum.

Reuocare domū est allegare ⁊ dicere se non posse cōpelli eo loco quo ꝓuenit ad lit̄ē suscipiendam, sz remitti ad locum quo domicilium hz. Inde dicūt legatos que romam mittunt nō debere ꝓuenirī ipis inuitis, sz habēt ius reuocādi domū. De ꝟ vide. c. fi. ō fo. compe.

De RJ

Rigor iuris obseruādus ē in duobꝫ casibꝫ. s. cū pl's inde scādalizatus est. c. cū teneamur de ꝓben. c. cum nobis. de ꝓscrip. Sc̄do q̄ñ multis grassantibꝫ opus ē. c. clericoꝝ. ō vi. ⁊ ho. cle. Et nota q̄ rigor iuris q̄ñqꝫ ponit̄ p solēnitate ⁊ ordie iuris cōis hito respectu ad rescriptū pape. c. sup lr̄is. de rescrip. Sc̄do cūdo ponit̄ p austeritate Zrie dispositionis, al's dispēsatōi ⁊ mirificordie ⁊ ad alioꝝ terrorē inducta. Tertio p stricto ordie iurꝫ cōis, ⁊ sic sumit̄ in. c. si clericus. de fo. cōpe. ⁊ no. gl. in. c. vt ꝓstituerēt. l. di.

De RD

Rodes insula ē in q̄ antiq̄tus vsus mercatorum fuit. Et inde dicunt̄ leges rodie, vt no. ff. ad. l. ro. de iac.

Rodius ē genus piscis cuius sanguis valet ad tingendū vestes, vt. C. de vesti. ole. ⁊ au. li. xj.

Rogo capit̄ q̄ñqꝫ p pcipio. xj. q. iij. rogo. q̄uis q̄ exhortat̄ mādatoris opa ñ fungat̄. ff. de his q̄ no. infa. l. ob hec ꝟba.

Rogus, vide. xxiij. q. vj. ꝙuenior. sup ꝟbo busto. vbi gl. q̄ bustū dī cū res ē exusta rogus cū cōburit̄, pira ē ꝓgeries lignoꝝ ad cōburendū. Ibi vide Archi.

Romana ē cōis patria. l. roma. ff. ad municipa. ⁊ in. c. exposuit. de dila. fm Jnno. ⁊. c. vlti. de fo. cōpe. vbi dī Roma mr̄ ⁊ magistra oīuz eccl'iaꝝ. c. basilicas. de ꝓse. di. j. Et q̄ dī. Vbi papa, ibi roma. fm Jnno. in. c. ego em̄. de iureiur. Dic̄ Lodo. de ro. p ꝟ nō esse in mūdo aliquē tex. sz multi ml'tos allegēt, ⁊ de ꝑeminentijs pape. vide p Bal. in. l. rescripta. C. de ꝑci. impa. offe. bñ dic̄ glo. Roma caput auaricie cunctos pueros doli capaces generat, vt in. l. sequit̄ dicere. ff. ō vsu ca. glo. sup ꝟ. aiuz possidēdi.

Rostra dī forus causaꝝ. vbi cause tenent̄ vel tractant̄.

De Ru

Rudera sunt ea q̄ ejiciunt̄ de menibꝫ discussis, vl' a domo mūdata cū scopis vt fragmēta lapidū, vl' demolimēta cementoꝝ. vel folia faville pulueres.

Rumor fm Spe. de notorio crimīe ē pticularis assertio, vl' insinuatio ex sola suspitiōe ⁊ incerto auctore pueniēs. c. sup eo. de eo q̄ cog. ꝓsan. vt. sue. ⁊ ꝟ min' ꝙbat q̄ fama, qz fama ē cōis assertio, rumor ꝟo cū pauci aliq̄d. nō tñ publice dicūt, ⁊ ſ nō ꝙbat, sz solā suspitiōez ⁊ ꝓsumptōez inducit.

Rusticani sunt idē qō rusticī. C. de rusti. li. xj & rusticitati pcēdū est. C. de testa. l. fi. in pn. & l. ex q̄cūq;. ff. si q̄s in ius vo. nō ie. Et dixit dñs Latho circa. l. pall'. q; ꝓsuetudo rusticoꝝ ē vt nō eq̄tent. g̃ expēse in factis alicuꝰ p eq̄tatu nō debēt eis refici. vt ē gl. in. l. idē q;. §. idē labeo. ff. mādati. Itē in. l. seruus. ij ff. de lega. iij. vbi glo. q; rustici nō vtunt panibus albis. sz grosso & alijs caseo & cepis & fabis & nō pullis vl' alijs cibarijs delicatis fm Accur. ibidē. C. ō epl. audi. l. iudices

Rustica p̄dia. Re. s. p̄dia rustica.

Rura cesa sunt q̄ cedunt vel eruunt. ff. ō act. emp. l. si fundus. §. si rupta

Rursus. i. iterum vel quotienscunq;. & significat put significatum p̄cedit. vel aliud medium significare declarat. Verbi gratia. Testator reliquit alicui decez. & si pdiderit rursus ei reliquit. Dicit tex. q; non amplius q̄ semel postq̄ pdiderit est inuādus. Et sic dicto rursus aliqñ verificatur in vna vice. l. fideicōmissa. §. si quis. ff. de lega. iij. Ratio: quia nisi sic significaret heres grauaret sepius nouam quantitatem p̄stando qō non est verisimile testatorem voluisse zc. Et tantum de R.

De BA

Accularii dicuntur

q̄ veritas artes exercentes ex sacculo ptim subducūt & partim subtrahūt vel distrahunt. vt. ff. de extraor. cri. in rubri.

Sacra q̄ sint. Re. s. Res sacre.

Sacrariū ē locus in q̄ sacra ponunt.

Sacer locus dī qui manet sacer etiam diruto edificio.

Sacrum oraculum dī rescriptum imperatoris qō orādo quis impetrauit. vel est idem qō rescriptū. vt. s. de littera. R. in verbo rescriptum.

Sacramentū est sacre rei signum. & qualiter differant sacramentū signū sacrificiū & mysterium. pbat. j. q. j. multi. de ꝓse. di. ij. sacrificium. & c. signū. Et nota q; sacramentoꝝ veritatem q̄dam dicūt nō esse apud hereticos. xxiij. q. j. scisma. j. q. j. extra eccl'az. Hugo tū dicit q; heretici habent veritatē sacramentoꝝ sz non executionem eoꝝ. de ꝓse. di. iij. sicut in sacramētis. & no. j. q. j. q̄ pfectionem. & c. dñs. & xlx. di. c. ij. Idē ad sacramētum dignitatis. s. ordinis tantū digni. sine crimīe sine infamia & irregularitate admittunt. Rō: qz illud sacramentum non solum ꝓpter se sz etiam ꝓpter alios suscipit. j. q. j. §. apparet. Alia aūt liberius ꝓferunt. qz ꝓpter tm̄ recipiunt. & effectus eoꝝ est vt talia sint accipientib; q̄lia corde & ꝓscia sumunt. vt in §. pall'. & q̄lia sint sacra reiterabilia. & q̄ non no. de sacra. rel te. sup rubr.

Sacra annotatio dī rescriptuz qō imperator ꝓprio mentis motu alicui indulget ꝓstituens fm p̄ces illius aliq̄d fieri. Vide. s. Rescriptum.

Sacrificiū dī q̄si sacꝝ factuz. qz p̄ce mystica ꝓsecrat ꝓ nobis in memoria dñice passionis. j. q. j. multi.

Sacerdos hoc noīe intelligunt qñq; inferiores. & noīe clericoꝝ superiores. & cōponit ex dictionib;. greca dyos. i. datio. & latina sacer. vt. xxj. di. cleros. Sicut em̄ rex a regendo. sic sacerdos a sacrificando dictus ē. Et sacerdotes gentilium dicebant flamines q; si filamines a filo qō gerebāt in capite in signum sacerdotij. & aliqui fuerūt ꝓthoflamines. vt in. c. cleros. pal. Et nota q; sacerdos debet esse prudens triplici peritia sz sacra scriptura ad subditorum animas informandas. xxxvj. di. ij. c. ecce. c. si quis. & p totum. ergo in ecclesia metropolitana tenent doctores theologie. Scdo in seculari scientia vt sciat discernere verum a falso. & viam habeat ad scientias pietatis. maxime ad triuium. nō ad delectationem vel ad voluptatē sz ad quadruuium. vt. xxxvij. di. §. cur ergo. & §. sz econtra. & c. turbat. Et ergo in cathedralibus ecclesijs haberi debent magistri artiū liberaliū magis ad triuiū q̄ quadruuium docendū. Cuius rō p̄z. s. xxxvij. di. si quis grāmaticam. vbi dī in fine. Grāmaticorum autem doctrina potest etiam proficere ad vitam dum fuerint meliores in vsu assumpte. Et sic etiam auctores gentiles legi possunt dum bonum ibi repertuz ad bonos vsus ꝓuertatur. quia bonum est. non quia illi dixerunt. c. turbat. pal. Et sic Paulus septus in suis epistolis inserit aliquid ex poetis. vt in epla ad Tytum. Illud epimenidis. Certenses male bestie p̄gri cordis. Et ad Corinth. Sepe bonos mores corrumpūt colloq̄a praua. Et hiero. inserit

versus virgliū.c.nunqꝫ.de ꝺse.dī.v.ꝛ auctoritates Hal'.ꝛ Hypocra.ca.dī.ne tales. Etiā Augu. vtiḳ versibus Lucani.c.nec mirum.circa ꝑn.xxvj.q.v.ſz de lega.ꝛ phyſica vide ca.ſup Spe.ne cle.vl'mo. Tertio i ſecularibus negociꝭ. qꝛ etiam tpalia dz ſubditis miniſtrare:ꝛ neceſſitatē patientibꝫ.vt xxxix.dī.p totum.ꝛ.lxxvij.dī.c.fratrē.ꝛ.c.ni ſi.de renun.

Sacerdotes in diuis eloquꝭ aliqñ dꝭ alii qñ angeli vocanť.ꝛ a regibꝫ ſunt honorādi nō iudicādi.dicēte Cōſtantino ipatore.Dignū non eſt vt nos iudicemus deos.xcj.q.j. ſacerdotibꝫ. Etiā ſumiť ſacerdos qñqꝫ ī malo.C.de male.ꝛ mathe.l. nullus aurūſpex. vbi ponit̄ p incātatore

Sacrilegium dī qñ ſacꝛ ledens vl' ſacrum legens.l.furans. De quo.xvij.q.liij.p totū. ꝛ maxime in.c.quiſquis.ad finem. Et ē crimen mixtum. vt ſupꝛa dictum eſt de crimine. Vide bonā glo.in.c.ſunt q̄ opes.xvij.q liij. vbi dant deſcriptiones ſacrilegij.ꝛ pena cōmittētis ipm.ꝛ melius in.c.ſacrilegiū ea.q.in glo.j.

Sanguinis minutio neceſſaria eſt ad morbum euitandum in multū repletis.ſm Hypocra.de ꝺse.dī.v.ne tales. vbi Hiero.recōmendat cibi parcitatē.ꝛ repbēdit guloſitatē oñdens cōmoda pcitatis.ꝛ incōmoda guloſitatiſ. Et de sanguis minutōe dī in.c. cū ad monaſterij.de ſta.mo. vbi pōt ꝺcedi carnis eſus monacho minuēti. Et ibi Frāciſcus de ſa.alle. Vel in.dicentē reuelatum p angelū qꝛ q̄ minuit.xiij. Februarij nō morietur illo anno ex febrili diſtempantia.ꝛ dicē qꝛpter h aliq̄ faciūt ſe minui etiā nō indigētes q̄ nihil ſtultius eſſe pōt. qꝛ minutōe vita decurtat̄.ꝛ ſenſus viſus maxie offendit̄ur. Hec Sabarellus ibi.

Sagia ſunt q̄dā berbe q̄s legati ꝓpli romani portabāt interlocutores pacis.qꝛ nemo illas berbas portātes ledebat. ſic̄ delegati grecoꝝ q̄ ſolebāt ea q̄ vocanť celicia ferre.ff de reꝛ di.in rubr.

Salarij eſt vectigal domicilioꝝ.dictuꝫ q̄ſi ſalarij.a noie ſolū. eo qꝛ reddit̄ ꝛ impendit̄ p ſolo noie pēſionis. Alias ponit̄ p pmio. vl' p mercede laboris.p remūeratiōe. vt ſalarium aduocatoꝝ.

Salubris dī q̄ſi ſalutis vber.ſm glo.in cle. dudum.de ſepul.

Salutaria dicunť ea q̄ dant̄ p ſalē. Etiā dicunť portoria. Re.s.portorij.

Saltus.tus.tui.eſt denſitas altaꝝ arboꝝ.ꝛ dī nemus raras hns arbores. vbi fere canes ꝛ venatores ſaliūt. Vñ. Eſt nemus ſaltus ſaliētis dī actus. Et dī a ſalio.lis.eo qꝛ exiliat in altū.ꝛ in ſublime ꝺsurgat.ſm Iſi doꝝ.li.xiij.c.vj.ꝛ ide venit fundus ſaltuenſis. C.ō fun.paſ.ꝛ ſaltuen.li.xj. Etiā dicunť talia loca vinariaꝛ foreſte.vt in clemē.ne in agro.ō ſta.mo. Et ē duplex ſaltus.ſz hyberNus ꝛ eſtiuus.

Salgamum ſm Hug.eſt idē quod cultura. dictum a ſaluo vel ſalice.ꝛ gamus nuptie. vel gama mulier.qꝛ ꝓpter talia fiunt culture.ſ.maxie ꝓpter mulieres. vt in rubrica.C. eo.ti.li.xij.

Sanctio dī ꝓprie illa ꝺstitutio vel lex cōtra quā ſi factū fuerit pena irrogaťꝛ imponiť. vt no.liij.dī.in ſum.ꝛ capiť qñqꝫ late.vt in.p he.cle.no. Jo.an.in v.ſanctio.

Sanctio imperatoris eſt cui pena ſanguis additur.

Sanctio pgmatica. Re.s. P.

Sanctio qñqꝫ dī q̄libet impialis ꝺstō vl' inſtitutio. Qñqꝫ dī totius iuris collectio. Et ſumiť etiam ſtricte p ꝺstōe penali.vt no.liij. dī.in ſum.

Sancte res. Re.s. Res ſancte.

Sanctū dī qꝺ defenſum ꝛ munitū eſt ab iniuria hoiuꝫ.vt.ff.ō reꝛ diui.l.ſacꝛ. Vñ Juſtinianus dictus eſt vir scūs.i. firmus ꝛ virtutibꝫ munitus. Marcianus aūt vnus ex auctoribꝫ legis ait qꝛ ſancti dicunť a ſāguie q̄ſi imolādo ſe ad effuſionem ſanguis deo. alias a ſanguinibꝫ ſctūs dī qꝺ nomen herbas ſignificat q̄s ſolebāt portare legati populi romani.ne q̄s eos violaret.ff.de reruꝫ diui.l.ſcīm. ſic ſcā dicunť q̄ neq̄ ſacra neq̄ pphana ſunt. ſic leges dicunť ſancte.

Samaritanus ꝛ ſarracenus differūt.vñ ſarraceni ſm Hoff.dicunť illi q̄ nec vetus nec nouū recipiūt teſtīm.q̄ ſe nō ab Agar ancilla Abrahe de q̄ fuit eoꝝ origo vocari volūt agarenos.ſz potius a Sara vxore eius vt libera ſe ſarracenos vocāt. Sunt tñ q̄dam inter ſarracenos ſamaritani vocati a ſamaria ciuitate qui receperūt q̄nqꝫ libros moyſi.ſz ꝓphetas reſpuerunt. Et qꝛ illos reſpuerunt. Ideo dicit̄ qꝛ non couruntur iudei ſamaritanis.

Sapia est de diuinis, ꝫ scia de mundanis, ꝛ ponunt q̄nq̄ hitus intellectuales apud ph̄m. vj. Ethicoꝝ. Primus sapia. ꝛ ē assensus alicuius ꝓpositōis cuius termi suppo nūt ꝓncipiꝫ eēndi. vt sunt deꝰ ꝛ itelligē tie. ꝛ sic theologia ꝛ methaphisica dicūtur sapia. Scōus hitus ē intellectus. ꝛ ē assen sus alicuius ꝓpositōis p se note ad explētā vt illius. Dis ignis ē calidus. vl illius. qō libet ē vl nō est. Et generalit cuiuslibet ꝑn cipij. Tertius dī scia. ꝛ ē assensus alicuius ꝓpositōis cuius termini supponunt pro ef fectibus scōis naturalibus. Et sic ph̄ia na turalis ē scia. Quartus ars. ꝛ ē hitus assen siuus inclinans intellectū ad recte opandū Et dī hitus recta rōe factiuꝰ. qz ibi dz appa rere bonitas facti vl opati nō curādo ō bo nitate opantis. vt ē ars ḡmatical ꝛ fabril ꝛc. Quitus hitus ē prudētia q̄ iclinat itellectū ad debite eligēdū ꝛ obtinēdū. vt ph̄ia mo ral sub q̄ comph̄ēdit ius ciuile ꝛ canonicū Et hec notant ex. vj. li. Eth̄. Aristo.

Sapiēs p̄sumptio ē sapientē nō errare. ff. ō offi. p̄fec. p̄to. l. j. C. ō legi. l. humanū. Re. s. Diligēs p̄sumptio.

Sarcinator vl sartor ē ille qui nouit artem sartiēdi ꝛ suendi vestimēta. Et dī a sartio. ꝛ differūt sarcinator ꝛ fullo. vt no. insti. mā. in fi. ℣. in glo.

Sartophagus ē locus vl tūba in q̄ sepelit defunctus. Et dī a sartos qō ē caro ꝛ pha gin grece. i. comedere latīe. qz ibi caro bois comedit a vermibus.

Sarculus ē instrm cū q̄ ramus abscindit vl aliqō aliud. vt cardones ꝛ herbe iutiles ex cidunt ꝛ euelluntur q̄ nascunt inter bonas Isa. c. vlij. Qēs montes in sarculo sartient ꝛ. j. Regū. xiij. in fi. ℣m Jo. an. in ꝓbe. cle. in ꝓbo sarculum.

Sartatecta dicūtur edificia que reparatiōe indigēt.

Satisdatio ē cautio fideiussoria vl etiā iura toria si fideiussorē q̄s dare nō possit. Req̄ re. s. Cautio.

Satisdare ē securitatē p fideiussores dare. ff q̄ satisda. cog. l. j. Al ℣m Azo. ē alicuius im plerevoluntatē.

Satisfacere q̄d sit ptz in. l. j. p̄all. ꝛ. ff. ō pig. act. l. si in rē alienam. ℣. omis. ꝛ satisfactum intelligit qualitcunq̄ satisfiat. ff. q̄. mo. pig. vl hypo. sol. l. Jtē liberat. in ꝑn. ꝛ. ff. ō pig. act. l. si in rē. p̄all. ℣. si satisfactum. Et notat ℣y. in regula pactū. ō reg. iur. li. vj. ꝛ sic cui remittit restō regularit intelligitur restituis se vl satisfeciſſe. vt ibidē. nisi in casibus vbi remissio nō liberat. vt. c. statutū. ℣. si q̄dē. de rescrip. li. vj.

Sauricus morbꝰ ē ille q̄ ꝑpetuo nocet. nisi sit curatus

De BC

Scena ℣m vnā significatiōez ē obumbratio vl velatio i theatro. vl alio loco in q̄ histri ones. mimi. vl ioculatores. siue comedi su os ludos exercēt. ꝛ sic videt accipi. C. ō spe cu. seni. ꝛ leno. li. xj. Jdē ꝓbū hēs. ff. ō his q̄ no. ifa. l. ij. ℣. p̄toꝝ. ꝛ. xxxiij. dī. maritū. Ibi ex ponit Archi. Al ℣m alia significatōz dī sce na q̄ ꝓmptiorē hz leuā. al's scena ꝛ expedit orē. ff. ō edi. edic. l. q̄ clara. ℣. Jtē sciēdum

Scisma ℣m Goffr. ē illicita dissensio. diui sio. vl discessio eorum inter quos vnitas eē deberet. Al sic. Est illicitus ab vnitate ec clesie vl ab vnitate dissessus. Et dī a scissura. quia p scisma fit ab vnitate scissura xxiij. q. j. scissura. Et differt ab heresi. quia heresis in ꝓncipio sui habet puersum dog ma. Sz scisma in fine fingit aliquam here sim. vt recte ab eccl'ia videatur recessisse. vt dicit Jheronymus. xxiij. q. iij. heresis. Et sic illa differunt sicut genus ꝛ spēs. qz ois he reticus ē scismaticus. ꝛ non econuerso. nisi purauerit.

Scita sunt ea q̄ plebs tm̄ ꝓstituit. Et vocat scita. eo q̄ plebs ea scit. ꝛ scisciat seu rogat vt fiāt. ℣m Jsi. li. v.

Scribe tabularij. ℣m quosdā oli creabāt ad tpus triennij ad scribēdum publica rō cinia ꝓuinciaꝝ seu ciuitatum. ℣m Accur. C eo. tit. i rubr. lib. x. Et ꝓprie sunt illi q̄ scribūt nomiatos ad munera ꝛ honores ꝛ tributa soluta. Et sunt tabularij. qz publicē instris ꝑsunt in signum ciuitatibus. Et hi appellā tur librarij. vt. ff. ō reg. iur. l. si librarij. ꝛ ta belliones. vt i auc. ō tabell'. col. ij. Et sic pōt accipi. C. ō bo. liber. l. si q̄s post. ℣. j. ꝛ alit ibi exponatur. Alias scribe dicuntur q̄ cir ca ꝓncipes vl alios magnos iudices sunt deputati p actꝫ ꝛ gestꝫ cōficiēdis. Hi quoq̄ vocant scriptores notarij. libellēses. pragma ticales. epl'ares. exq̄stores. vt. C. ō ap. l. p̄d pimus. ꝛ. l. in offerēdis.

BE

Scribe logographi ſm Accur. dicunt q̃ publicis rōibꝫ scribēdis deputati sunt. Nā logos grece rōnes publicas dicimus latine: z graphos scriptura. Vñ etiā nūerarij appellant. vt. C. de suscepto ppo. z archa. l. duos li. r.

Scribe cēsuales sunt q̃ scribunt cēsum. C. ō tabu. rubr. li. rij.

Schola dr̄ societas scholariū. vl̄ locus in q̃ discūt aliq̃. vt scholares sciaz z prudētiam. Alij militiā vt tyrones. vt. C. de pui. scho. li. rij. Nā schola grece ē vacatio latine.

Scholaris ē psona vacās ab humanis negocijs scholasticis dedita disciplinis. z dr̄ a scholon grece. i. vacatio latine. z ares virtus. q̃si ꝑ utibꝫ vacās. Et scholaris ꝓficere cupiens dz habere q̃ndā ꝓditiōes. Primo. Singula ꝓsideret diligēter. qz si certa sunt a significatōne verboꝝ nō est recedēdū. ff. ō exer. act. l. j. §. si is q̃ nauem. z. l. nō alte. ff. ō lega. iij. si dubia sunt nō maligne. Sz benigne interꝑtāda. de regu. iur. c. ij. z. c. ad audientiam. de decī. Scōo q̃ de probabili dubio nō reddat se certum. sz dubiū. z interroget certiores vl̄ pitiores. C. de inge. ma. l. si durant. Ipe solus excusat q̃ qō diceret nō inuenit. Tertio q̃ habeat sensum capacem vt in. c. vnico. de offi. ꝑ. nō innitens prudētie sue. z veram intentionem snie nō puertens. c. ne innitaris. de ꝓstitu. Quarto studiuz ꝓfinuet. qz doctrine pī est vsus. doctrine mater ē scholaris. Vñ. Intercisa perit: ꝓfinuata viget: etiam. Deficit ambobus q̃ vult seruire duobus. Quinto q̃ non dedigneť a quocūq̃ instrui cui magisterij officium sit iniunctū. vt in. c. vnico ꝑall̄. de offi. ꝑ mi. xtiij. q. iij. Si habes ꝫ quosdam ex superbia z verecundia interrogare nolentes qō nesciūt. z minoꝝ dicta ex q̃dā indignatione supbie despicientes. vt dic̄ Host. in. c. vnico. ꝑalle.

Scissarij trūcarij z aratorij idē sunt.

Scriniarij z scriniozum memoriales idē sunt z magistri scriniozum etiam scriniarij appellant tabelliones. vt in. c. ad audientiam. de ꝓscrip. in glo.

De BE

Secūdꝫ terius olī dicebať q̃ secundum locū obtinens scriptus erat secundo loco in matricula notarioꝝ. vt. C. de primice. z secūdi te. l. j. z. ij. li. xij.

Secōe nuptie dicunt cum aliq̃s cum aliqua secōo nubit. Et sunt omnes nuptie q̃ sequūtur sepulturam. vl̄ ꝑmas nuptias siue sint tertie siue q̃rte. z sic de alijs. ō ℞. C. de secū. nup. in rubr.

Semestre est tps sex mēsiuz. z duo semestra faciūt annū. Vide insti. de excu. tuto. §. itez diuus. in glo.

Semis ex sex colligiť vncijs. z ē dimidia ps assis Et dr̄ quasi semi as. C. ō merca. l. hac lege. li. rij.

Seminecis ē semimortui. vt ī. l. q̃ indignuz C. de testa. vbi dic̄. Nō sunt necessaria observari momēta ꝓboꝝ q̃ seminecis z balbutientis lingua ꝓfundit.

Sescūs ꝓstat ex vncia z dimidia. z ē octaua ps assis. Et dz eius lr̄a tertia scribi s z nō x. vt ī. isti. de here. isti. §. hereditas. ſm Accur.

Sextās ē sexta ps assis ex duabꝫ vncijs constans. Sz capiť q̃ndq̃ aduersatiue z aduersaťiue. Q̃n aūt est adiuncta copula aduersaťiue etiā in facto. ff. de pet. here. l. §z z si. in ꝑn. cū glo. Impropriať tñ. vt ī. l. ij. in fi. ff. si q̃s cau. vbi q̃n cum copula ponit. vt dicendo. Sz z si aduersať ad factū nō ad ius. imo significat idētitatē iuris. Et sumiť illō significatū ex copula q̃ copulat noīa. z nō factuz sequēs cū ꝓcedēti. qz nō pōt cū sit factū diuersum. copulat g̃ q̃ ad ius. q̃n aūt sine copula ponit cū ꝓditōe si vl̄ sine ea. tūc simpliciter significat aduersatiue q̃ ad factum z q̃ ad ius. vt in. l. §z z si. ꝑall̄. Sili in. l. ij. in gl. sup ꝓbo fortius. ff. ne q̃s eū q̃ in ius vo. vl̄. exi. significat g̃ dictio. §z aduersatiue simpl̄r vl̄ tm̄ ad factū put significatū suū vl̄ aliō declarat z ꝓcludit.

Senatores dicunt magīratus ꝑpl̄i q̃si seniores. Nam ſm Azo. leges ꝑus fiebāt a ꝑplo eiusq̃ iteruētu. sz qz aucto ꝑplo cepit difficile ꝓuenire in lege ꝓdēdo. ideo elegit ꝑpl̄s cētum senatores. vt. C. de pe. here. l. vl. vt ipi vice ꝑpl̄i ꝓsulerent. z q̃cq̃d statuerent lex esset. Senatores aūt sunt q̃ a patricijs z ꝓsulibus vsq̃ ad viros illustres descenderunt Et hi soli solebant dicere snias in senatu. q̃ re etiam ꝓsulem romanum vocamus senatorem mgīratus. vt. ff. de sena. l. vl. z insti. de iur. na. gen. z ciui. §. lex est. Senatores etiā dici debent senatoꝝ filij z nepotes ex filijs nati. nō aūt nati ex filiabus. vt. l. libros. ff.

de senato.

Senatus ē cetus iste honestissimus senatorum q̄ centū erāt nūero, vt dic̄ Azo. C. ō sena. ꝓsul. z nomen ꝓsulis pficiat senatui ꝑncipis, vtputa cum habeat vice populi z añ imperatorem p ꝓpl'm. z post imperatorem p ꝑncipē ꝓstitutus fuit senatus. vt. ff. de orī. iur. l. ij.

Senatusc̄sultū est q̄ tm̄mō senatores habito ꝓsilio ꝓpl'is ꝓsulēdo decreuerī, fm Isido. li. v. Et nota q̄ multiplex ē senatusconsultus. vt. j. patet.

Senatusc̄sultū romanū al's sepnianū oīb⁹ ciuitatib⁹ fideicōmissariā hereditatē iubet restitui. z i eā z ad eā oēs actōes trāsferri

Senatusc̄sultū artificianum, al's artificilianū q̄ cauet vt p̄sides ꝑuinciar⁹ cognoscāt in ꝑuinc̄ijs de libertate, iz heres nō sit illi⁹ ꝑuincie.

Senatusc̄sultū claudianū tollendū statuerat q̄ mr̄ier libera fuilli amore capta si ei denunciatū eēt a dño ne cōmisceret suo suo. z iudex sup ea cā ammonuisset, nec ipe acq̄escceret subam suā z libertatē amittebat. z fiebat sua vl' ancilla dñi denūciatis. q̄ q̄ vi sum ē mirabile z indignū subla tū est.

Senatusc̄sultū leboneanū eū cohercet qui ob struendā actōez vl' testm̄ publicā pecuniam accepit pactusue fuerit. Itē q̄ pfecto instrumēto legatū sibi ascribit. Itē heredez q̄ ex heredatōe aut in alicuius ꝓdemnatōem legatū ascribit.

Senatusc̄sultū macedonianū hz locuz q̄n aliq̄s filiofamilias in ptāte patris existēti mutuo pecuniam tradidit q̄ hoc senatusc̄sultum pbibuit mutuam pecuniam dari filiifamilias ne onere debitor⁹ p̄gnati eēnt occasio machinādi mortē patri. Si autem ꝫ senatusc̄sultum istud q̄s filiifamilias nūmos tradiderit, traditos amittat, nisi ipse filiusfamilias habeat castrēse peculiū vl' quasi castrense, eo eñ vtiq̄ vt paterfamilias est aūt dictū macedonianū fm Azo. C. e. ti. a macedone pessimo feneratore q̄ tradendo pecuniam. z si nō exp̄sse: tamē tacite z velatis ꝓbis suadebat de occisiōe patr̄. Et nota q̄ auxilio senatusconsulti velleyo renunciat. vt i. l. vl. ff. ad velley. z. C. q̄n mulier tute. of. fun. pos. in auc. mr̄i. iz macedoniāo renūciare nō p̄t. vñ post sniam dat exceptio ex eo. ff. ad mace. l. j. Et rō ē. q̄ ꝑmū senatusc̄sultū ē fauorabile tm̄ in fauorē mulier⁹ inductū. iz scōm in fauorē filiorūfamilias z in odiū creditor⁹. ff. de ꝓdi. ide. l. q̄ exceptōem. Nec Bof. de renū. §. renūciat.

Senatusconsultū orphitianū ad successionem matris intestate filias vl' filios legitimos siue vulgo quesitos vocat, nisi mat̄ sit illustris, cuius filiū noiare spurīū satis est acerbū. vocatq̄ ex testō nepotes z neptes q̄ oīno p̄ferunt ꝓsanguineis z cognatis siue agnatis.

Senatusc̄sultū pagazyanum statuit vt q̄n scriptus heres rogatus ē totā hereditatē vel plus q̄ dodrātē restituere alicui liceat scripto heredi totus hereditatis q̄rtā ptē retinere quo casu onera hereditaria sustineat inter se z illū cui hereditas restituit iter quē ipm cui hereditatē restituit stipulatōes solebant iterponi vt cōicent p rata ptē lucrū z damnum.

Senatusc̄sultū pysanianū vt si pene obnoxi⁹ siue fu⁹ veniss̄et q̄n aīaduersum sit in eū p̄cū vēditor p̄stet emptori.

Senatusc̄sultū plācianū de liberis agscendis loquit q̄ post diuortiū educank̄ p hoc p̄mittit̄ muliert si putet se p̄gnantē denūciare marito suo infra. xxv. dies. vl'. xxx. post diuortiū. ita q̄ nisi maritus custodes miserit aut ꝓrium nunciauerit ex se eam esse p̄gnatā cogat partū agnoscere tanq̄ suū. Si ꝓ vt ipa oppressa fuerit nullū hoc partui generat p̄iudiciū.

Senatusc̄. iulianū dī q̄ directā sibi seruā accipiūt libertatē cū illi a q̄b⁹ libertates erāt relicte a p̄tore vocati nolūt adesse.

Senatusc̄. syllelanū z claudianū puniter uos capite. q̄ dñis suis cū vocarēt oīnodā opē vl' auxiliū inq̄rtū potuer̄t nō tulerūt vl' ipenderūt cū ipi h̄ viderēt z audirēt.

Senatusc̄. terculianum q̄ cauet matri nonaue de testi successione deferēda. vt mr̄ ingenua trium liberor⁹ ius habens si libertina q̄rto filio succedit defuncto nō existētib⁹ vltimis liberis vel emācipatis, nec a patre nec a mr̄e defuncti. iz nouo iure. z si solum vnū pepisset siue sit ingenua siue libertina idē ius versat. Vl' senatusconsultū terculianū dī cū mr̄es vocant ad hereditates filior⁹ p senatusc̄. tercu. vt inst. de testa. p totū. z no. ff. de excep. rei iudica. l. ſſ iure. in ꝓnc. z maxie in. l. j. ff. e. ti.

BE

Senatusco. trayanu als carulanu statult si inter plures heredes infans sit q fari non possit, z ipl rogent seruu manumittere. No to libertas intercidat. qz fari no pot ifans. nec suu pot vedere, sz estimatis ptibz seruu manumittat salua portone infantis

Senatusco. damasyanu di q cautu e si abest ille iusta ca q libertate dz. Et b pnunciatuz sit q pide libertas ei copetit vt si ab ipo di recte data esset.

Senatusco. trebel. a nouo iure incremetu z formam hac accepit vt excluso senatusco. pagasyano liceat hereditate restituti qrta p te retinere int ipm z fideicomissariu p rata portone dimissis actoibz hoc cogz stipulatogz z si tota hereditate volet restituerit ad euz. z in eu oes trasfert stipulatones.

Senatusco. turpilianu q statuit ne qs publici iudicij crimen intentans ab accusatione publici criminis ca ordinata. i. post inscriptionez z fideiussione data desistat abolitone no impetrata.

Senatusco. velleyanu inductu est in fauore mulierum. s. illaz q leuitate sua z sexus fragilitate se z sua obligat. p alijs fideiubendo vl obligatoz in se recipiedo. p b senatusco. eis subuenit z pcedit vt ipe indenes seruentur. z si quenlatur p tali obligatone pnt opponere exceptiones senatusco. velleya. cessat aut hoc senatusco. cum mulier renunciault velleya. z oi auxilio. ff. e. ti. l. vl. Et dictu est a velleyano psule q fuit auctor illius statuti. Et nota q mulier pot renuciare velleya no absq alio certioratone. vt no. in. l. iuris ignoratia. C. q admit. ad bo. poss. Et Bal. ibi distinguit tria mebra. Aut mulieris intercessio vl fideiussio est fm leges. Aut pter leges. Aut p. Primo casu no est qrenda certificatio. cu no sit opus renuciatone. ex q lege pmittete fideiussit. Et sunt quinq casus Primus si intercededo aliqua pecunia recipit. z sic se obligat. l. antiq. in pn. ff. ad vell. Secdus si secdo intercessit. l. si mulier pfecte etatis. ff. e. ti. Tertius si p dote fideiubeat. l. si. eo. ti. Quartus si p libertate alicui z in ca pia. Quintus si apud miorem intercedat. ff. de mio. l. si apud. Secdo casu. aut e certificata aut no. Si pmu. valet renuciatio sua ta solenitate. videlz cum instro pub. z testiu subscriptone. Si secm. no valet. Fallit tu in duobus casibus. Primo qu fit renuciatio in iudicio valet coloze z fauore iudicij. Secundo si interuenit iuramentum valet fm Bar. in. l. sciendum. ff. de v. ob. z fm Bal. in auc. sacra pubez. C. si aduer. vendi. Tertio casu pingit q lege fideiubere duob mois Primo p marito no in sui utilitate sz marti. Secdo omissa solenitate instri z testium. Hec addit Bal. sup addition Joh. an. in Spe. ti. de dispu. z alle.

Senatusco. iuuianu post vocatoez ad libertate pduxit priu heredem suu vl emptu siue dns ex iusta ca absit siue latiter. siue no vult manumittere sit fuil pditois scis puatis pactis sua velit mutare snias siue pditoez pea q collusoze pmissa. z detegeti pmia talit donado. vt de iure pionatus naciscat

Senatusco. volusianu statuit q q improbe in litem coeut aut qcqd ex pdemnatione in rem ipius redditu siue relatuz sit. l. iulia. de puata vi tenet.

Senatusco. faula. i dissuetudine abijt introduces adoptoez fieri p tres mares adoptantes. z tres intercedetes emancipatones.

Senatusco. largitianu merito e abrogatum latina induces libertate q qs morte sua recipiebat extra libertate.

Snia fm Azo. in sum. C. quo z qn iudex se. pfer. dz. Quidz pot dici cuiuscuq orois significatio. Quidz ponit p opione magroz. Quidz di qcqd alicui de re aliq placz. Quidz est deportatio. Quidz excoicatio vl interdictu sz improprie. qz excoicatio vl interdictu potius punit q fine cae imponit. Jo potius pot pea dici q snia vl diffinitio. Quidz snia di qocumq iudicatis pceptum no nature. no iuri. no bonis moribz oriuz. Et fm hac significatioez distinguit. Quia sniaz alia e diffinitiua. alia interlocutoria. alia quetionalis. alia que di pceptu. alia mulcta. alia dispensatois. Et pot sic describi snia diffinitiua. Est diffinitio iudicialis protuersie finem impones. ff. eo. ti. l. j. Et addit qdam ad diffinitioez indubitata. z q nullo remedio attetari possit. p. l. elegater. §. si post rem iudicata. ff. d trasac. Vl sic describit sententia diffinitiua. Est diffinitio iudicialis controuersie fine ipones ex pnciatone iudicis danatoez vl absolutoez ptines. Et hec principale diffinit qstione vt qn auditis vtriusq z ptis allegatoibz ca terminat. z finis principali negocio iponit qua semel lata iudex

reuocare nō pōt: z iudex esse desinit z offō suo fungit, lz retineat iurisdictōz ad exequē dum, de offi. dele. c. in lris. z. c. q̄rēti. Sz an corrigere possit si dicat absoluo p̄ demno vide Host. in sum. de sen. z re iudi.

Snia interlocutoria est snia semiplena que p̄fert int̄ p̄ncipium z finē cāe nō sup p̄nci/pali, sz emergētibus z incidētib⁹ q̄stionib⁹, puta sup libello offerēdo vl̄ p̄cipiendo, vel dāda dilatōe aut denegāda, z silib⁹ p̄ncipa li cā durante, vt q̄n iudex nō residens p tri bunali interloquendo int̄ ptes sine solēnitate scripture aliq̄d p̄nūciat de plano vl̄ sup aliq̄ incidēti vel emergēti extra p̄mū intentū p̄ncipale. z hanc reuocare pōt iudex siue sit ordinarius siue delegatus, siue arbit, dz tñ cum cāe cognitōe ferri z iudice p̄cedente nō p̄cedēte, iij. q. iij. §. spaciū. fm Host. Et snia3 interlocutoriā fert iudex p̄ reū p̄tumacē q̄n citato reo z nō veniēte p̄nūciat actorem fore mittēdū in possessionē rei aut bonoz p̄ mēsura debiti declarati, vl̄ rei petite ō emergēti q̄stione, vt q̄n est q̄stio int̄ ptes vl̄ aduocatos vtr̄ aliq̄s sit recipiēdus in testiōniū zc. vt sup. Et illa snia trāsit in rē iudicatā q̄ ad duo. s. vt remedio appellatōis attēptari nō possit, z vt excipiat ex ea. c. cū dilectus, ō elec. ī fi. Nō aūt vt ex ea agat actōe in factū sic ex diffinitia. Aq̄libet em̄ tali pōt appellari fm canones, nō ät fm leges, generalit fallit in casib⁹. l. ij. C. vt li. pē. vl̄ dī si interlocutoria sit tal̄ que absorbebat totū ius alicuius, z ist̄ar habeat diffinitiē, ita vt post interlocutoriā nō sit locus ad appellandum a diffinitia, sic ab ea appellat. Secus si post interlocutoriā salnū sit bñficiū appellatōis a diffinitia. Host. tenet p̄mū i sum. e. ti. ō sen. z re iudi. Itē interlocutoria fm eundē est declaratio iudicial̄ sup aliq̄ articulo sūmarie ius tribuēs iter ptes. Et final̄r oē p̄bū a iudice ī iudicio platum iudicialiter faciēs ad cāz est snia interlocutoria, vt ī auc. de litig. §. omne. col. vij. zc. Et notandum q̄ aliud est snia. z aliud statutum. Nam statutū ferf̄ p futur⁹ delict⁹, dicendo. Statuimus vt nullus hoc faciat. z faciēs sit excōicatus ipo facto. vt no. ī. c. fi. de p̄sti. li. vj. Snia p̄o plata sic. Excōmunico te si furtū feceris, p̄hibet furtuz, q̄ tractus futuri tp̄is nō spectat ad iudicē. de hoc gl. optia. de sen. ex. c. romana. li. vj. q̄ hoc ad. c. a nob. de sentē. excō. Item differt snia a canone in hoc, q̄ canō archi/epi in p̄uiciali p̄cilio ligat subditos tocius p̄uicie, p̄vlij. di. c. vl. snia aūt archiepi, dicē/do. Quicūq̄ furtū fecerit sit excōicatus nō cōp̄hēdit subditos tocius p̄uicie, sz solius dyocesis sue. vt ē gl. in. c. romana. pall̄. Itē snia excōicatiōis siue iusta sit siue iniusta tz xj. q. iij. c. j. nisi in duob⁹ casib⁹. s. post appellatōez legittimā z itollerabilē errorē in formā. c. q̄ tuas. de sen. ex. solet. z. c. venerabilibus. eo. ti. li. vj. Et quō snia trib⁹ modis dī iniusta. s. ex cā. ex aio. z ex ordie. z ē glo. iij. in c. sacro. de sen. excō. Et illud itez vez est in snia excōicatōis in q̄ est spāle q̄ teneat non seruato iuris ordie. al's aūt snia lata iur⁹ or/dine nō seruato nō tenet. C. de sen. z iterlo. est om. iu. l. platā. Itē de diffinitia z iterlo. est glo. in cle. vnica. sup v̄bo iterlocutoria diffinitiua, de sēq̄str. pos. Et nota q̄ snia lata sup v̄bo possessorio dī diffinitiua fm gl. in c. fi. de iudi. Et itelligit̄ q̄n cā possessionis ē deducta p̄ncipaliter in iudicio. vel hz annexum p̄torio. Secus si p accōn̄ veniret i iudicio etiā diffinitia, put iponit finē cāe nun/q̄ dat̄ sup possessione, nisi sit p̄terea annexa. vt ibi no.

Snia quētionalis est amicabil̄ cōpositio, vt q̄n iudex quenit aliquē z cōmonet eū ne fa/ciat ō quētōez. Al's snias. s. p̄ceptū, mulctā dispēsatōez. Reqre in locis suis.

Snia p errorē lata a q̄ nō est appellatū revo/cat̄ si error pbabilis postea detegat̄. vt in. c. fraternitatis. de frig. z male.

Sepcūs septē hz vncias. z nō dī ad respectū totius ptis assis. Reqre. s. as.

Sepulchr⁹ ē locus in q̄ mortuus p̄tinet. vl̄ sepultus ē. Sz monumētū dī idē locus si/ne corpe. Reqre. s. D.

Sepultura fm Host. qñq̄ dī offm̄ q̄ im/pendit sepeliētis. Qñq̄ ipa terra ad vsum sepulture deputata. Qñq̄ tūba marmorea vl̄ lapidea. vl̄ locus p̄cauus in ecclāstico cimiterio factus in q̄ corpus catholici q̄scit. Itē sepultura ē ius funerādi in eccl̄e cimi/terio. Et nota q̄ in triginta casibus p̄hibet eccl̄iastica sepultura. Primo. In mortali/petō publice decedēti. xlij. q. ij. nō estimem⁹. Secdo latroni z furi. c. fures. de fur. Terō in adulterio occiso. xxij. q. v. placuit. Quar/to in torneamento occiso. vt de torneo. c. j. Quinto raptori occiso. cq. sup eo. de rapto.

Sexto beretico.xxiiij.q.iij.sane proferk.z.c. sacris,de sepul. Septio selpm iterficiēti.c. placuit.pall. Octauo excōicato etiā miori. de sen.excōmu.a nob.z.c.sacr'.pall. Nono interdicto,de pe.z remiss.quod in te. Decio publico vsurario,de vsur.qz in oibus. Un decio ptēnēti pfiteri z cōicare.c.oēs,de pe. z remiss. Duodecio in taberna occiso,xxiij.q v.placuit. Tredecio pprietario monacho vl' regulari.c.monachi,de sta.mona.z.c.cū ad monasterium.cum si.eo.ti. Sz si clerici vel boni layci ab hostib occidunt vel submergunt vl' p parietes oppimunt,debēt habere eccl'asticas sepulturas.c.sicut dignū. De homici.c.ex pte parentū,de sepul.xxiij.q.v. Qd ergo. Est aūt ius funerandi ptās sepeliendi in cimiterio proueniēs eccl'ie ex processione pōtifical. Et sepultura eligēda ē apud loca magis religiosa.c.fraternitatē,de sepultu. Nā sepulture electio in loco non religioso fieri nō dz. Sz querit qs legauit pdicatorib⁹,xxx.pro sepultura efficit vsurari⁹,z sic carebit sepultura an adiuuat p legatū. Rñdet Flo.q'nō. Sil'r si legat pro celebratōe misse z iteruenit iterdictū eccl'e tenet legatū in pmo cāu. Rō:qz frēs nō sunt in culpa vl' causa. Sil'r in scōo casu. vt no.do.catho.ō sax.C.de'instl.vl' substi.l.j.

Sepe notat regulā in ꝓtū.vt ī.§.in fraudē. Instl.q z ex q.cau.manumit.nō lz.

Septa sunt clausure,z dī a sepio. vt ē in gl. in cle.ne ī agro,de sta.mo.

Seqla dī oē id qō natural'r seqtur ad aliud vt lumētū vitul⁹ vacca.z sic aliq prohibent nō qz ex se mala. sz qz ex his mala sequunt. xxij.di.denicqz.z.xxij.q.j.in nouo.

Sequester ē is apud quē res litigiosa deponit a pluribz z seqstrat. vt el q in cā vicerit reddat,dictus ab eo q occurrenti aut quasi sequēti eos q ptendūt cōmittit res,de ꝓ. sig.l.seq̄ster. vide de'iudi.examiata. Est em fm Hoff. depositarius rei in iudicio dedute. vt.ff.depo.l.pric.

Sequestrū ē illud scptū qō de sequestratōe pficit. z si sit ex causa voluntaria transfert possessionem in sequestrū. Secus si cā necessaria.l.interesse puto.ff.de acqr.pos. vt no.in.c.examiata.de iudi.in gl.z in gl.cle.j. de seq̄stra.pos.

Seq̄stratio est rei de q agit vel cōtrouersia vel segatio vl' dispositio vl' possessiōis interdictio. Interī em q' res apud seq̄strū ē nec actoz nec reus possidet. vt.ff.de sta.ho.l.libertus. Nō pōt āt illa dispositio q seq̄stratio dī fieri nisi a pluribz.q̄zuis al's ē vnus z plures deponere possint. vt.l.lz.ff.depo.nā plures rē litigiosam deponūt qñ de voluntate ptiū fit.etiā vnus deponere pōt de mādato iudicis. vt in glo.c.examiata.de iudi.z ibi p doc. Et nota q fm Hoff. seq̄stratio fit aliqñ cā obmittēde possessiōis.z tūc neuter litigātiū possidet.sz seq̄ster. Aliqñ cā custodie.z tūc possessio remanet penes possidentē.z generaliter phibita ē seq̄stratio.C.ō phi. seq̄.l.vnica.pmissa ꝙ casualit. Prio volūtate ptiū vt lite finita res victori det. Scōo ex necessitate.ne psona suspecta cū re mobili aufugiat. Tertio ne psona suspecta circa rē imobilē fructus depopuletur vl' dissipet Quarto ppt' ptūaciā nō cauētis de collatōe bonoz faciēda. Quito si kuus de possessiōe fuit⁹ pclamat in libertatē. Sexto cū appellat ab executore. Septimo cū timet de seultia viri.nec pōt sufficiēter vxori caueri seq̄strat vxor. Octauo ne pdat vēdēdi cōmoditas. Nono cū aliqs de comitib pfidis furtū patit. Nā res seq̄strat vsqz in tps successoris pfidis,merito em seq̄stratio fieri non dz.nisi tunc demū cū timet ne possessor vel appellās fructꝰ depopulet. fm Hos.in sum. Alios casus in cle.vnica.e.ti.z.l.j.ff.ō col. bo.z fm Archi.in.c.qz res.xj.q.j. Ubi late de hac materia z p Jo.mona. z Joh.an.in regula locupletari,de reg.iu.li.vj. vide etiā gl.fi.in.c.dilectus,de seq̄.pos.cū ibi no. Sz ponamus q eccl'a est apud aliquē seq̄strata vtz ille sequester lite pendente sup iure patronatus possit pūtare ad illā. Inno.tenet q sic q tal' hz fructus.c.ꝙsultatōib⁹.de iur. pa. Immo ꝙsentit ibidē rōe tali motꝰ ponēdo diuersitatē iter creditorē cui ipignoratū est ius pronatus z seq̄strū. Nā creditor nō pōt pūtare aliquē.qz supest verus dñs q p sentare hz.sz seq̄ster pēdēte lite pōt ne eccl'a diu vacet.qz neutra partiuz pūtare pōt añ litē sopitā. Fac bona glo.in ꝙbo bñficiū.in cle.vnica.de seq̄stra.pos.que dic seq̄strz possidere iura bñficij z bñficiati.z remittit ibi ad no.in.c.examinata.de iudi.p Johā.an. Host. tenet ꝓtū q seq̄ster apud quem ius pronatus seq̄stratū est lite pendēte nō possit pūtare. nā nō hz possessionē ius patro-

ꝛ arguit a fortiori cū creditor cui impignoratū est ius p̄onatus nō possit, q̄ tū hz possessionē ciusdē pignꝰis, igit ꝛc. Et ꝟ tenendo dz ad motiuū Jo. de Imo. q̄ nō diu vacabit eccl'a. Nā post q̄tuor mēses i layc' eps puidebit, c. cū ꝓpt', ꝛ, c. ea aūt, de iu. p̄o. ꝛ videt melior hec opio. q̄ seq̄ster solū custodire dz fructus. vt isti restituat eos q̄ sniam. p se reportabit q̄ ē natura seq̄stri. ſz si p̄tet aliquē quō fructū illū restituet. Secus vbi nulla deberet fieri restō, c. ex lr̄is, de iu. pa. ꝛ, c. cū venissent, de in integ. resti. ꝟ articulus satis disputabit' ē, ꝛ no. in. c. examinata, de iudi. vide cle. p̄all', de seq̄, poss. p̄cipue gl. in ꝟ. restituat. vbi dz q̄ seq̄ster limitatā hz ptātē de restituēdis fructib⁹ q̄ supportat' onerib⁹ adhuc sup sunt q̄ nō possit illos in ēptionē p̄dior̄ p bñficio vel al's in vtilitatē bñficij conuertere, g̃ minus videt posse p̄tare.

Hēsus sapiētis nō arbitrat' ꝫ iura. Vñ q̄ alter ꝫbentium paciscit' aliq̄d facere ad sensum sapientis: alter ꝫbentium tenet' ea facere que de iure fieri debent sup illo ꝫctu, q̄ sapiēs arbitrari ꝫ iura nō p̄ot. al's sapiens nō esset.

Seruitus est ꝯstitutio iuris gentiū q̄ q̄s ꝫ ius naturale alieno subiicit' dñio. ꝛ q̄ seruitus inducta sit, vide glo. sup ꝟbo fruum. de iude, ꝛ sarra. c. ita q̄rundā. optīaz gl. sup ꝟbo fruitutes, dl. j. ius gentium. Vbi dz inducta p ebrietatem vel p̄scripta septennio. Sile habetur. c. sexto die, xxv. dl. Vbi dz Nemo sciebat a cōsorte nature sue obseq̄a fruitutis exigere, q̄ manebat aīq̄ vinum inuenirēt omibus incōcussa libertas, ꝛ nō esset hodie fruitus si ebrietas nō fuisset ꝛc. Sūt aūt duplices fruitutes, s., p̄diales ꝛ p̄sonales.

Seruitus p̄dialis est q̄daz ꝯstitutio q̄ p̄diū p̄dio subiugat. ꝛ fruitutes p̄diales, lex reales appellat q̄ sequunt p̄dia. ꝛ ea ꝯstitutio eatenus tenet q̄ten⁹ expedit p̄dñs. l. ad fructus eor̄ p̄cipiēdos.

Seruitium aūt p̄dialium alie sunt vrbane: alie sunt rustice. ꝛ has q̄dē fruitutes lex dicē esse iura cōia q̄ libertat' sunt. Vñ no. q̄ fm Azo. in sum. C. de fruit. ꝛ aq̄duc. ꝟ ꝟbū ius in eadē lege ꝛ in eadē voce supponit p fruitute. Dicto em̄ sel' posita duas q̄nq̄ ip̄portat significatōes, s., p̄diā vl' ip̄op̄diā vel vtrāq̄ p̄op̄rie autez fm diuersa dicunt fruitutes.

Nā si nō possez ex edib⁹ meis exire i agros meos vl' p̄ucire ad viā p̄blicā nisi p agros tuos l'ortos emi a te lniaz eūdi, hec lnia dz fruitus itineris, q̄ p̄diū tuū in ꝟ mihi fruit, fruitus itineris, q̄ p̄diū tuū in ꝟ mihi fruit.

Seruitutes rustice sunt q̄ p̄dñs rusticis debent, veluti iter act' via aq̄ductus aq̄haustus pecoris appulsus ad aquā, ius pascendi, calc' coquēde, arene fodiēde, q̄ tria vltima p̄nt dici noiate fruitutes rustice, ſz supiora p̄dñs noib⁹ carēt, q̄ oia req̄re loc' suis. Nā iter ē ius q̄ ex ede mea p agros tuos possum in vicos p̄blicos exire vl' itrare. ſz aq̄haustus ē vt aquā haurire possim ó puteo tuo.

Seruitutes vrbane sunt q̄ p̄dñs vrbanis debent, s., ituitu alicui⁹ edificij. Nā edificiꝰ in bere vel ut alti⁹ tollēdi aut nō tollēdi, ne deficiat luminib⁹, vl' p̄spectui domus vicini. Itē stillicidiū aduertēdi vl' nō aduertēdi in tectū vl' in areā vicini, vt stillicidiū tecti mei cadat in areā vl' fundū eius. Itē vt liceat i mittere vel p̄icere tignū in p̄ietē vicini. Et nota q̄ an fruitus sit vrbana vl' rustica colligit ex q̄litate p̄diū cui debet' ipa fruitus, ꝛ nō ex q̄litate fruitus, Nō p̄z. Nam talis est fruitus q̄le est p̄diū cui debet'. Si em̄ stillicidia dom⁹ mee q̄ē vrbanū p̄diū ꝯuerto in areā tuā q̄ est rusticū p̄diū dicet' vrbana fuit⁹, ꝛ ecōtra si tignū edificij mei cā ip̄onendoz fructuū facti q̄ est p̄diū rusticū imitor in parietē domus tue dicet' rustica fruitus. Et iā si domus tua sit vrbanū p̄diū. Itē nota iuxta p̄mam acceptōez fruitutis q̄ multis modis q̄s redigit' in fruitutē, de q̄bus instit. de iur, p̄sona, in tex. ꝛ in glo. Vñ vt liber seruus fiat sunt ista necessaria. Annis, xx. iuuenē q̄ vendit' esse. Rursus cū fuū cui vendit' esse putare. Et iuuenē p̄ciū q̄ velit p̄parare. Et q̄ sit liber sciat hoc q̄ vendit' iste. Que si defuerint fruus nō cogit' esse. Patet ergo ad ꝟ q̄tuor req̄sita. Prio q̄ sit annoꝝ xx. Secō q̄ vendat igrāti ꝯditōez libertatis. Tertio q̄ eo aio vt p̄cij gr̄ē hēat. Quarto q̄ sciat se liberꝝ. De ꝟ vide gl. §. pe. instit. p̄all'.

Seruus ē q̄ de iure gētiū vl' ciuili dñio alieno subiicit'. In hac pte ꝛ ius gētiū ꝛ ius ciuile detraxerūt iure naturali. Et dicunt seruile detraxerūt iure naturali. Et dicunt seruitutē em̄ vel nō a fuitēdo ſz a fruādo. Imperator em̄ vel ꝓnceps captos ab hostib⁹ q̄ fui sunt capitē vēdere iubet, ꝛ p ꝟ saluare ꝛ nō occidere. hostib⁹ em̄ capt', ꝛ sic in fruitutē redactis ꝟ

seruandū est qđ vtile ꝛ benignius visuꝫ ē, ſ. eos dēs ſuari ꝛ nō occidi. ℔ em̄ benignitatis ē, ſꝫ occidi crudelitatis. Jō etiam dicta sunt mācipia, qꝛ ab hostibꝫ manu capiunt. vt inſti. de iur. ꝑſona, ꝛ. ff. de ſta. ho. l. libertus. Sūt etiā ſui verne q̄ sunt ex ancill' manētibꝫ i domo. l. ticie textores. ff. ō le. j. Alij sunt ſui lecticarij q̄ faciūt lecticas. e. ti.

Seruus ordiarius dī q̄ alijs ſuis est ꝓpoſitus, ſ. q̄ hꝫ alios ſuos sub se q̄bꝫ ꝑest ꝛ ꝑcipit eis q̄d vult.

Seruus vicarius ē q̄ ſuo ordinario subministrat.

Seruus mediaſtinus vl' medianus ē q̄ medijū gerit actū. ſ. q̄ nec ē ordinarius nec vicarius, ſꝫ medius inter hos ꝛ illos ꝓnumerādus.

Seruus librarius a libra dict⁹ ē. ſ. q̄ pōderibus ꝑest, ꝛ libre nūmoꝝ ꝛ ꝑmutatoꝝ custodiā hꝫ in domo dñi ſui.

Seruꝰ iſulani al's iſularij sunt q̄ retinenť in insula. l. in domo, nec mittunť in agros nec in villā. Domus aūt insula dī eo q̄ inſunt ei hītatores. Iꝫ insula qñq̄ dicať in ſalo. l. in mari ſita.

Seruꝰ villici sunt q̄ ad villā mittunť.

Seruꝰ victores sunt q̄s q̄s victos hꝫ ꝑpandi causa.

Seruꝰ cubicularij dicunť q̄ lectū ꝛ cubiculū dñi ſui ꝑcurāt. q̄ vulgo camerarij vocanť a camera.

Seruꝰ deditici dicunť q̄ in morte liberi ꝛ in vita ſua ſui sunt q̄ꝝ libertas sub lata est. vt inſti. de libe. §. libertinoꝝ.

Seruꝰ latini sunt q̄ a dñis erāt māumiſſi vt in vita eſſent liberi ꝛ in morte ſui. ꝛ eoꝝ bona tanq̄ ſuoꝝ ad dños deuoluebanť. vt in §. pal'. inſti. de liber.

Seruꝰ atriarij vl' atriēſes sunt illi q̄ atrij custodiam faciūt.

Seruꝰ corrupt⁹ dī ſuus q̄ ꝑ alicui⁹ inductionē factus ē de bono malus. vl' de malo deterior. ſ. in ꝛa ꝛ corꝛe

Seruꝰ corrupti actio. Re. s. Actio.

Seruiana ꝛ q̄ſi ſeruiana actio. Req̄. s. Actio

Seruꝰ pūblic⁹ [illegible] tabellio. nō qꝛ ſu⁹, ſꝫ qꝛ pūblicū exercet [illegible]. ff. de adop. l. nō alit.

Seruus heres. Req̄re. s. H

Seruꝰ arthariꝰ. Req̄. s. Arthariꝰ

Seruꝰ ordiat⁹ poſtea reſtitut⁹ dño gaudet. c. ſi q̄s ſuadēte. xvij. q. iij. Nec mīmonijs ꝓ-

bere pōt poſt votū. de ꝓuer. ꝓiuga. qđ q̄dā ꝛ ℔ no. gl. iij. di. c. ij. nec indicabit a dño, ſꝫ ab epo. xcvj. di. ſi impator.

Sericopulate dicunť veſtimēta q̄ inſeruntť ꝛ texuntť ſerico, vt i. l. ſi q̄s. C. de mune. li. xj. �looſ Accur.

Seu ē dictio diſiūctia. C. de ſa. ſan. ec. l. generali. Et aliq̄n ampliat. ff. de aur. ꝛ argē. le. l. ſi q̄s ita. ꝛ ꝑm Bar. i. d. l. generali. ꝛ no. l. iij di. ego Lodo. ꝛ. lxxv. di. c. vl. in fi. ꝛ ꝑ Archidia. de fo. cōpe. in. c. j. li. vj.

De BJ

Sicarij dicunť homicide ꝛ interfectores dicti a ſicca ferro vl' cultro. Inſti. ō pub. iu. §. ſicarij. Etiā dici pōt ſicarij q̄ alicui⁹ vite armis inſidiantť. de pe. di. j. ſi q̄s cuꝫ telo. ꝛ de homici. c. ſiē dignū. in glo.

Sicca ē ferꝝ vl' cultellus breuis ex vtraq̄ ꝑte ſcindēs ꝛ acutus q̄ maxie vtunť q̄ apud italicos latrocinia exercēt. ſꝫ eius interꝑtatio ē larga vt ꝓtineat telū lapidē lignū ꝛ qō libet ferꝝ. vt Inſti. de publ'. iu. §. itē lex. ꝛ §. siccarij. pall'.

Signū q̄d sit ꝛ quō ſignū differt a ſacrificio de ꝓſe. di. ij. ſacrificiū. ꝛ. c. ſignū. ꝛ quō multiplex sit ſignū. vide ō ꝓſue. c. ij. i gl. Et signū ꝓditōis religioſi ē q̄n ꝑſ. ꝑſecutatē sepelit in ſterq̄linio. vt ō ſta. mo. cū ad monaſterij

Syllabe error non nocet. vt no. de fi. inſtru. ex ꝑte. in glo.

Signare ē aliquā formā vl' ſignū alicui imꝑmere vl' notam ꝓponere. vñ teſtm̄ ſignare. l. notare dꝫ q̄s vt notum sit illud qō in teſtō ſcriptū est. ꝑm Jſi. li. v. Et ℔. Dꝫ subſignare ē ſubſcribere. vt ſi teſtes vocati ꝛ rogati a teſtatore ſubſcribanť.

Sigillati. i. ſingulariť. ita exponit Hoſt. i. c. venerabili. de teſti. ꝛ Archi. in. c. pūtlū. §. teſtes. e. ti. li. vj. Fac ad ℔ de pbē. c. ad hoc lꝫ. lxxix. diſt. c. ſingula. in ꝓn. Itē in ſymbolo Athanaſij. Quicūq̄ vult ſaluus eſſe.

Significatio ꝑm Azo. ō ꝓ. ſig. ꝑſle ē demōſtratio facta ꝑſo noie rei de q̄ q̄riť attributo. ſꝫ large ponit ſi ꝑſū nomē nō iteruenit. ſꝫ tū res ꝑ aliud ꝓbū qō aliq̄ mō accedere poſſet ad oñſionē rei notificet.

Silentiarij sunt idē qđ ꝓſiliarij vl' ſecretarij ꝓncipis q̄ ſilere debent occulta ꝛ ꝓncipis ꝓſilia. vt. ff. de mino. l. verum. gl. iij. l. illud. C. de coll.

Silua ceduo ē que ad ß vt cedat deputata ē
z dī apta cedi, qz facile succrescit
Silua pascua dī que pascuis pecudum est
assignata.
Silua palaris ex qua palī z podimenta su-
muntur.
Silitudo est rex differentium cōpatio, fm
Boe. Et q̄ silitudo ad spēz vl genus refera
tur ē gl, notabilī in ꝑbo curā aiaꝝ, in, c, non
pōt, de ꝑbē, li, vj.
Silē dici ñ pōt vbi dissilitudo subest, xxvij
q, j, sicut em, z, l, ij, ff, de iniusto rup, testa, z
qualiter interpret boc verbū silē, vide, c, oli
de ꝑbo, sig.
Symonia fm Hof, ē studiosa cupiditas vel
volūtas emēdi vel vendēdi spūale vl spūa-
li annexū qō spūale cēset. Jus em̄ pcipiēdi
puētus pbēdales, s, pbēde vl rōne plature
spūale nō est sz annexū spūali, s, canonie ꝓpt
res tpales q̄ illo iure puenīūt, s, vt fruct⁹, j,
q, ij, si q̄s obiecerit, sic z ius p̄onat⁹ dī an
nexū spūali ꝓpt q̄dā ꝓfederatōez, qz cadit in
laycū a q̄ possidet, vt, c, de iure, e, ti, Et dī a
symone mago q̄ fuit p̄mus auctor hui⁹ sce-
lerīs i nouo testō. Jpe em̄ voluit emere grāz
spūscī a btō Petro. Sic z Gyezi in veteri
testō voluit grāz sanitatis naamā syro vēde-
re, vt, ij, regū, v. Vñ symoniacus dī ꝓprie
emptor spūalīū, sz gyezitic⁹ vēditor eorundē
j, q, j, q̄ studet. Et ē symonia pcm̄ enorme
respectu ei⁹ q̄ q̄ symoniā bñficiū acq̄siuit q̄
pnias agere ñ pōt bñficio retēto, vl dī enor
me, i, indispēsabile, qz dispēsari nō pōt cum
symoniaco, nisi bñficio resignato, sīc in sy-
moniaco in ordie ꝓtigit, vt, xij, di, nerui, z
symoniacus etiā occult⁹ in ordie suscepto q̄
vicioſum bz caracterē, vt, j, q, ij, in q̄busdā.
Suspēsus est q̄ ad se z q̄ ad alios, j, q, j, re-
perit etiā symonia sola intētōe absq̄ pacto
vl facto cōmitti, vt i, c, q̄ studet, pal.
Symbolū ē q̄druplex. Qōdā apl'oꝝ, qō fm
q̄sdā theologos ꝓtinet, xij, articulos fidei, p-
pter, xij, apl'os xp̄i q̄ vna z eadē hora instin
ctu spūscī ip̄m cōposuerūt, vñ dī symbolū
a syn qō ē sil', z bolus morsell⁹, qz q̄sq̄ apl'o
rū suū bolū, i, ptē apposuit, fm alios theolo
gos verius ē q̄ p̄ncipales articuli fidei nr̄e
sunt tm̄, vij, fm q̄ tm̄, vij, sunt dona spūscī
q̄s q̄libet xp̄ianus scire tenet. Clerici expli
cite, laici iplicite, vt ptz de sum, tri, c, firmit,
in tex, z gl. Aliud est symbolum malus qō
canit in missa, factū in synodo nyceno ꝓpter
grecos q̄ nō credebāt q̄ spūscūs ꝓcederet
ab vtroq̄z, sz a p̄re tm̄, vt de ꝓse, di, v, c, vlt, z
pe. Tertiū symbolū ē athanasij, s, Quicūq̄
vult saluus esse, qō canit in p̄ma. Quartus
symbolū est iur', s, p̄mus titulus, ō sum, tri,
z fi, ca, vt alt Jsi, vij, li, Eth, c, vij, in q̄ id qō
de fide catholica z summa trinitate in pdi-
ctis symbolis ꝓtinet ꝓfirmat z repetit.
Simplex p̄ceptū ē cū pter li, ꝓte, iudex ꝓfes-
sione ptiū accidente alīq̄d p̄cipit, ꝓbi grā, si
q̄s a reo in iudicio absq̄ libello cum instīo
debiti petat, p, z reus ꝓfiteat de plano, tunc
iudex sine alia cāe cognitōe vl cōmissiōe si-
bi p̄cipiet vt certo termio soluat, z ß dī pce
ptū z nō sn̄ia, qz sn̄ia nō dī nisi q̄n ordo iu-
diciarius ē seruatus.
Silīq̄ ē spēs monete, z q̄rta ps assis, sumit
etiam p̄ superfluitatib⁹ relict⁹ vino expresso de
vuis. Vñ. Miscens se siliq̄s cibo vult fie-
ri scrophis
Syndicus ē procurator vniuersitat⁹ vel colle
gij p certo salario ad iudicia ꝓstitutus, i, q̄
cāz vniuersitat⁹ agit vel defendit. Et dī q̄si
singulor⁹ causas dicēs. Est em̄ syndic⁹ gre-
ce defensor latine. Nā offm̄ eius ē agere vl
defendere noīe vniuersitatis causas p̄ntes
vel emergētes vt, ff, q̄ q̄sq̄ iur, in rubr, z in
gl, j, z in, c, vnico, e, ti, Et q̄n dī cā vniuersi-
tatis agi p procuratorē dz exponi, i, syndicus
vel actorē, vt de pcu, c, qz in causis, z de iur,
calū, c, cum cāz.
Synodus ex greco iterpt̄ comitat⁹ vl cet⁹
z iter cetera ꝓcilia q̄ttuor venerabiles fue-
rūt synodi q̄ totā fidē cōplectunt q̄si q̄ttuor
euāgelia z q̄ttuor symbola z totidē paradi
flumia. Pria nycena tricētor⁹, xviij, epor⁹ a
ꝓstātino ip̄atore pacta q̄ dānata ē blasphe-
mia arriane pfidie de ineq̄litate sce trinita-
tis. Nā fm gl, dicebat p̄ez maiorē filio, z fi
liū maiorē spūsctō. Secūda centū, l, pat⁹, sub
Theodosio senioꝛe ꝓstātinopoli ꝓdēnans
macedonij negātē sp̄m̄scm̄ esse deū, z ꝓsub
stantialē p̄i, sz fm glo. suū p̄is z filij, i, q, s,
eos q̄. Tertia Ephesina cētū epor⁹ sub the
odosio iuniore q̄ dānauit Nestorij asseren
tem duas psonas in xp̄o, z btām virginem
nō dei sz hois tm̄ genitricem. Et hec osten-
dit in duab⁹ naturis vnam xp̄i personam,
z dī p̄ma ad differentiam synodi ephesi, si-
ue scē que fuit reprobata, di, xvj, quoniam,

sancte. Quarta calcedonēsis ąngētoꝝ cētū
z trigīta sacerdotū sub Herceano ꝓncipe
dānās. Entbicē ꝯstātinopolitanū abbatē.
ꝟbi dei z carnis vnā naturā ꝓnunciantē. s.
diuinā post resurrectōez. di. xvj. c. sexta. Et
Dyoscoꝝ eius defensoꝛē ąndā alexandrinū
epm. z Nestoꝛiū epm cū reliąs hereticis. De
bis ē tex. ad īraz. di. xv. c. canones. z. §. barū
poꝛ. z fm Grego. in. c. sequēti. Et de eisdem
Gelasyus papa i. c. se. De bis etiā vide tex.
§ suscipimus. in ep'a. iter claros. C. ō sum.
trī. z fi. catho.

Si de ꝓpio significato importat ꝓditōez nō
tñ sp eam significat. Cū qñq facit dispo si
tionem ꝓditionalem. Qñq executionē tm̄.
Qñq significat cām incertā. Qñq certam
Qñq euentū incertum nō ꝓditionalem. qz
nō suspendentē. Qñqz accelerationem. Et
qñqz nihil significat. Exempluz ꝓmi ibi. p
mitto vl' lego si nauis exasya venerit. vt i. l.
tracq. ff. si cer. pe. Scōi ibi iudex dīc. Do tu
toꝛem si satisdederit. qz sensus ē q pure dat
z immediate sit tutoꝛ. sz admīstrare non de
bet nisi ꝓus satisdederit. vt. l. mutuo. §. hāc
autem. ff. de tute. vbi dī. Hanc autem ꝓdi
tionem si satisdederit ꝓditionem nō facere
nō pōt dari sub ꝓditōe. c. actus legittimi. ō
reg. iu. l. vj. etiā qz iultus dat tutoꝛ. ḡ nō sta
bit in volūtate sua p ꝓditōz. nec iudices in
decernēdo solēt facere iudicia sua ꝓditiona
lia. Exemplū tertij. Lego Ticio si negocia
mea gesserit. Et ē aliud exꝓmere cāz p qz. z
aliud p si. Nā p qz exꝓmendo falsa cā non
viciat. sz p si viciat. l. demonstratio. ff. de cō
di. z demō. nisi aliud appareret ex voluntā
te disponētis. Etiā qñq si capit p qz. vt ibi
Si deus est. qz ꝟ subiecta materia. z fides
catholica hz q deus creatoꝛ est omniū cer
titudinaliter. Quarti qñ ille cuētus ē de pñ
ti vel de ꝓterito. vt ibi. promitto vel lego si
rex est parisius. vl' fuit tali die. vbi euentus
est dispōnētibꝫ. vl' dispōnēti incertus. nō tñ
ꝓditionalis. qz nō suspēdit. nā actus pur'
statī valet vel nō valet. vt. §. fi. insti. de ſ. ob
lig. z sic accelerationē significat. Etiaz qñq
nihil significat. vt ibi pmitto si talis morie
tur. ar. l. pupillus. §. q̄ sub ꝓditōe. ff. de no
ua. z delega. qz nō pōt significare ꝓditōem
que est de euentu futuro incerto. Sz qz ni
hil certius morte. ergo materia subiecta nō
patit. Dicit tñ Bar. q in vltimis volūtatī
bus opaī ꝓditōz dicēdo. Lego si heres mo
rieī. vl' si Sempꝛonius moꝛieī. nō ex eo q
moꝛs sit īcerta. sz an legatarius moꝛieī añq̄
heres vel sempꝛonius. allegat. l. q̄b diebꝫ.
§. culdā ticio. ff. de ꝓdi. z demō. vbi dī q le
gatū tale si mī tua moꝛieī est ꝓditōale. Pe
trus dīc ꝫ q ē puꝛ. Et si in tex. allegato dz
sumi. p cū qō significat ꝓncipaliter tps. z p
ꝓsequēs ꝓditōez. Itē nihil significat vt ibi
pmitto si volueris. lego si heres voluerit. l.
sub hoc. ff. de act. z ob. qz actus in voluntā
te obligandi est. z sic nulla dispositio vel re
strictio fit nisi disponēs videat decidere. l. si
ta exꝑ ssisset. ff. de ꝓdi. z demō.

Si nō dederis. hoc cōplexū sic applicatū du
obus ab eodē stipulātibꝫ. vel p actū sibi ac
q̄rētibꝫ dicēdo. Tu promittis mihi petro si
nō dederis Herico. z Henricus sil'r dicat.
Tu pmittis mihi henrico si nō dederis pe
tro capā tuam. Sensus huius dictōis est
q altero li. ꝓ testa. deficit ꝓditio p alterꝫ ap
posita. z existit cōditio p ipm apposita sup
re sibi data. vt in. l. si ticius. ff. de ꝟbo. obli.
Rō est voluntas pferentis sumpta ex hoc
q ille non vult rē habere in casu in quo iste
habebit. Itē ibi pmittis mihi stichum z si
eum nō dederis pmittis mihi. r. noīe pene
vl' loco eius significat q si nō det stich' cuz
pōt dari. sic q est in moꝛa dādi existat ꝓdi
tio z stipulatio siue ꝓuentio penalis que p
dationem. r. cōmittit siue purificat. vt. l. sti
pulatus. §. j. ff. de ꝟbo. ob. Rō est volūtas
proferentis sumpta ex hoc q stichus est in
obligatōe ꝓmo deductus pure. Et p ꝟ agi
tur eū dari cū poterit. z promissoꝛ interpel
labit dare. z sic de aliis. Finaliter aūt semp
ad mentem disponentis recurrendum est.
qz sepe ꝓtingit q vna dictio vel oꝛō p vnū
capit in vno significato. z per aliud in alio
Sunt ergo circumstātie attendende p q̄s
mens proferentis declarat. vt sunt qualita
tes psone zc̄.

Si capitoliū nō ascenderis. si Ticio nō nu
pseris. si nauis ex asya nō venerit. Hec ꝓdi
tio p cautionem implet put testatoꝛem vo
luisse ꝓcluditur sicut ꝓditio p illū modum
deficit vel existit p quem deficere vel exis te
re proferēs intelligit put ex ꝓditōis signifi
cato ꝓprio vl' alio psonali medio ꝓcludit ex
euētu vel defectu.

Si nō valet hoc iure valet illo. si nō valet iure testamenti valeat iure codicilloꝝ ꝛc. Hec clausule significāt si ñ pōt valere ex defectu solēnitatis vt testm̄. s. q̄ nō sunt. vñ. testes. vl̄ nō sigillauerunt eodē ꝓtextu valeat iure codicilloꝝ. si sint ānqꝫ testes. qz disponens hoc voluit ꝛ lex admittit. significat ḡ dictio si apposita bis verbis vl̄ alīs q̄ voluntas disponentis declarata ex ꝓbis significato vl̄ alis quis mō dictat.

Si pepit. hec dictio si applicata ꝓbis diuersimode significat. put diuersimode applicat Verbi gra. dicēdo si tres pepit liber esto. significat q̄ q̄rto pt̄ sit liber. vt. l. aretusa. ff. ō sta. ho. si ḡ vnū p̄mo pepit ꝛ scō tres. ex eo dē vtero. vl̄ p̄mo duos ꝛ scō duos ex eo dē vtero. tūc ā q̄rto nascit ē liber. nec pōt dici q̄ duo sit̄ nascunt. qz natura ℔ nō patit. vt i. l. aretusa. pall̄. Alīj dicūt si nascit mascul⁹ ꝛ femella. mascul⁹ p̄sumit p̄mo nat⁹. qz fortior. ꝫ ℔ est in ōrtū. qz femia citius pubescit ꝛ pficit. Alīj dicūt q̄ oēs erūt liberi. l. cū mr̄. §. fi. ff. ō fideicō. liber. ꝫ hec nō fuit mēs testatoris. ḡ p̄mū dictū melius.

Siue euenerit siue nō euenerit he ordines ō se sunt ōrioꝝ casuū. ꝛ tñ ꝓiūcte significant puritatē. s. q̄ actus ā disponit̄ his ꝓbis sit purus. Et sumit̄ significatū ex ℔ q̄ certū est alterꝝ casuū euētuꝝ ꝛ sic dispositio redditur pura. fac̄. l. q̄ si petēte. §. vl̄. vbi babet̄ q̄ vēditio facta ℔ mō siue nauis exasia venerit. siue nō est pura. vt. l. pupillus. §. ā sub ꝓditione. ff. ō noua. vbi babet̄ q̄ ā stipulat̄ sub ꝓditōe oīno extitura pure stipulat̄. vt. l. ita qz. ff. si cer. pe. vbi ꝓditio dī cū incertū ꝓfertur. Et sic pz q̄ hec ꝓditio nō reddit actum ꝓditionalē de p se. ꝫ hec ordō applicata dispositōi vltie volūtatis eā reddet ꝓditionalem. vt. l. hmōi. ff. qñ dī. le. ce. vbi dī q̄ legatū ℔ mō factū siue illud factū fuerit siue nō est ꝓditionale. ꝛ itellige siue nō fuerit infra certū diē ne in infinitū expectet̄. Et ꝫ certū sit alterꝝ casuū euētuꝝ. tñ incertū ē an viuēte legatario vl̄ nō. ꝛ hec incertitudo fac̄ ꝓditionē in vltis voluntatib⁹. fac̄. l. j. ff. de ꝓdi. ꝛ demō. Secus si in ōrtu ā cure trāsmittit̄ sine factū extitat siue nō. ḡ ōrtus factus cū ille morier nō ē ꝓditional̄. ꝫ in diē. l. nam ꝛ si moriar. ff. de ꝓdi. ꝛ demō. ꝛ sumit̄ in bis significatum ex cōi mō intelligēdi. nisi aliud certe apparet ex voluntate testatoris vel cō trabentium.

De BD

Sobrini ꝛ sobrine dicunt̄ ā vl̄ q̄ ex patruelibus fratrib⁹ vl̄ sororib⁹. ꝓsobrinis vl̄ amicis pgeniti vl̄ pgenite sunt.

Sobrinus ꝓpror ꝛ sobrina ꝓpror sunt patruī magni vl̄ amite magni filij fille ve. ꝛ sobrinus nascit̄ ex sorore.

Socer ē p̄ maritī vxoris. in. l. sic aūt. ff. de rec iudi. Etiā ē p̄ vxoris maritī. vt. c. l.

Socrus ē mr̄ maritī vxoris. ꝓsocer pau⁹ ꝛ p socrus pauia maritī.

Societas. Req̄re. s. Actio p socio. Plā vera societas fraternitatē inducit. vt in. l. vex. ff. p socio.

Solutio ꝑm Soffr. ē rei q̄ debet̄ redditio. instī. ā. mo. tolli. oblig. in ꝓn. Vl̄ large est ab obligatōe liberatio. Et alia ē naturalis siue vera q̄ fit p redditōez eius q̄ debet̄. alia ciuilis siue ymagīaria. Et fit multiplr̄ p nouatōez. delegatōez. acceptilatōez. vl̄ cōpēsationē. de q̄bus in locis suis.

Soluēdo esse ē h̄re vñ soluat vl̄ vñ soluere possit insolidū p se vl̄ p alium. ff. de ꝑ. sig. l. soluēdo. ꝛ sic dī q̄s esse soluēdo. ecōtra. nō soluēdo dī ille q̄ soluere nō pōt.

Solēnitas sumit̄ p actu reali. vt solennitas stipulatōis dū q̄s fideiubēdo se obligat interrogatōe p̄cedēte ꝛ responsione sequente Justi. de fideiuss. §. fi. Et ℔ est notandū p intellectu huius si scriptū reperiret̄ aliquē fideiussisse. sub ℔ ꝓbo significat̄ solēnitas stipulatōis nisi fieret in patria tali in q̄ efficax est simplex ꝓmissio. Silr̄ in auctentico instr̄o si repit̄ ibi scriptū aliquē ꝓmisisse sub hoc ꝓbo includit̄ solēnitas stipulatōis. l. j. C. de vsur. ꝛ. §. si ita scriptū. Justi. de inutil. stipu. Et sumit̄ significatū ex solēnitate instrumēti qđ significat actū ibi ꝓtentū solenniter factū etiā ex pte notariatus. qz notarij non redigunt instr̄a in scriptis publicis nisi de actib⁹ coram eis solenniter celebratis. al̄s ꝓmissio non facit de se solennitatem stipulatōis. Secus de fideiussione. dū saltez apparet inc̄ptū p q̄ ꝛ pences quē. al̄s etiā nulla esset fideiussio. l. cū de indebito. ff. de ꝓba. §. fi. iūcta. l. j. de fideiuss. ꝛ sic de alīs in q̄bus includit̄ solēnitas vel nō.

Solus ē cui nullus ē ꝺrius. dī. vñ. si solus xp̄s audiēdus est nō debemus attēdere q̄

aliqs añ nos faciendū putauerit, ꝛ. vlī. q. j. sciendū, in fi.

Sola ē q̄ fidei possidet meritū obedientia.

Solū sdē ē qđ terra. Añ. Sit tibi terra solū duo pñt vicere solū. Vbi pmū ē substantiū neutri generis. Scōm adiectiōm masculini generis. Añ dī. Quicqđ plātat seriť vl̄ edificat. Dē solo cedit radices si tñ egit. In Soliđū, l. firmū. Et cōponiť cū in, vt insolidū. l. q̄libet eoꝝ p se solū. vñ locū hz in pmissionib⁹ stipulatōe vallatis, q̄ stipulatio accipiť p fba futura. vt inserit insolidū se daturos vl̄ seruaturos.

Sors ē ars diuinādi. Diuisatio aūt ꝑtile in malo sumiť. Itē etiā sors idē ē qđ sortilegiū vt extra de sorti. Itē sors ē portio hereditatis, eo q̄ p sortes solēt distingui hereditatū portiōes, de pbē, cū ťm apl̄m. xxj. di. cleros. Sumiť etiā p fortuna vl̄ euentu, xxvj. q. ij. sors. Itē p capitali capiť. vt de vsur. c. j. ꝛ. ij. de B vide glo. in pbe. cle. in fbo sortis

Sortilegiū ē qñ aliqđ p creaturā diuiať. Et spēs diuinatōis numeraňť, xxvj. q. ij. c. igiť ea, q. v. epl̄, ꝛ. c. nec mirꝝ. Et iā ois diuinatio q̄cūq̄ mō fiat. ꝛ q̄litercūq̄ vocet ē pbibita ꝛ dānata. vt. xxvj. q. v. p totū.

Sortilegi vl̄ sortilegiste sunt diuiatores vel isti q̄ sub noīe ficte religiōis p q̄sdā q̄s scōꝝ vl̄ apl̄oꝝ vocāt sortes. vl̄ diuinatōes, sniaz. vel sciam, pfitenť, siue diuinatōis, aut q̄rūcunq̄ scripturaꝝ inspectōe futura pmittūt vt. xxvj. q. j. c. j.

Sotulares dicunť q̄si subtalares, a sub ꝛ talo. Et aliud sunt boti, gen⁹ calciamēti. vt in de, ne in agro, de sta, mo.

De SP

Spectacula sunt q̄ fiūt in loco vbi ludebāt tragedi ꝛ comedi vt dicunt greci ꝛ habeť in auc, de ꝓsulibꝰ. Et spectaculū pbibitū est p ut iportat effusionē sanguis. C. de gladi. l. j. li, ťi, ꝛ. l. legatū, ff. de vsu, ꝛ vsufru. Sz ludi pmitrebanť ad letificatōez pl̄i. vt comedie Spec⁹ ē altus loc⁹ supꝰ terrā p quē ducit aq̄ ff. de riuis. l. j. ij. Spec⁹. Itē ponit p fossa qua colligit aq̄, ꝛ ē ampla ꝛ rotūda. ff. de aq̄ plu. arcē. l. supꝰ ter. Ibi glo. ponit dīaz inť speꝰ ꝛ cuniculū. vide, s. C.

Spēs significat terminū significatiuū pluriū differētiū nūero. vt hō. ille terminus significat oēs hoies inť se differētes nūero q̄ terminus hō significat p B nomē spēs. put est vnū de q̄nq̄ p̄dicabilib⁹. Sz fz legistas sumiť spēs q̄ñq̄ p idiuiduo. vt seius stich⁹ fund⁹ cornelian⁹ dī spēs. put ex significato vel q̄uis alio medio ꝓcludiť. pferētē signifi care voluisse. vt si dicat testator. Ticio lego oēs ꝓuos, seyo lego stichū. ibi sey⁹ in sticho ꝓferť. l. vtrozē. §. felicissime. ff. de lega. ij. Nā spēs exp̄ssius legať q̄s gen⁹ ꝛ legatū spēi p̄ualet. ꝛ aliqđ significat ꝛ opať. Siľr ibi Lego ticiū vnū de ꝓuis meis, seyo lego stichū. seyus in stichū p̄ferť. l. cū ita. §. j. ff. de opt. ꝛ elec. leg. nō obstāte. l. si heres. §. j. e. ti. qz ibi optauit de facto. Sz ibi. Lego ticio fundū sempronianū, seyo eiusdē fundi vsufructuz seyus i vsufructu nō p̄ferť. imo iter vtrūq̄ cōicať. l. si alij, ff. de vsufruc. leg. Sz si iudex diuidēdo dē. Ticio assigno fundū sempronianū. seyo eius vsufructū, solus seyus habebit vsufructū. l. ꝛ puto. §. j. ff. famil. hercis. Nō ē volūtas iudicis sumpta ex natura diuisionis q̄ agiť recedi a cōione. Nā si vsufructus remāeret cōis nō fieret diuisio, nec recederet a cōione. Et hec diuisio ꝛ snīa iudicis esset euidenter iniqua qua in fundo eque vni adiudicareť tota ꝓprietas. ꝛ cuz B ps vsufructus. Jō sumiť itellectus talis q̄ vni⁹ sit ꝓprietas. ꝛ alius vsufructus. qz hic nulla apparet ineq̄litas. Itē ibi Testator legat oēs ꝓuos cuidā nō capaci, puta deportato, ꝛ stichū seruū ticio capaci ticius habebit stichū, nec derogať legato generis p legatū speciei. qz legatū generis nullū est ipo iure. ꝛ sic nō ei derogať. vt. l. nā ꝛ si. ff. de inꝰ. rup. ꝛ irri. testa. vbi. Qđ nullum ē rumpi nō pōt. Item ibi. Papa ꝓcedit gratiam alicui ad ꝑmum bñficiū vacaturꝝ in puincia. Alij ad ꝑmum vacaturꝝ in dyocesi, etiā ꝑ ꝓferť ad ꝑmum vacaturum in dyocesi ꝓter ius ꝑus acq̄situm ꝑ. cui papa p secundam gr̄az nō vult derogare. Nā papa specifice noīat dyocesim ad ipius gr̄e restrictionem. vt in illa dyocesi gr̄a tm̄ habeat effectum. Et iā qz hec gr̄a pōt habere effectuz absq̄ hoc q̄ deroget gratie generali. Sec⁹ in legatis vbi oēs serui vni legať. ꝛ alteri stichus legatur. qz nisi derogetur legato generis legatū speciei nō habebit effectum: ꝛ nihil operabitur.

Sperāt.l.putāt.instl.q̄ t a q̄.manumit.non li.§.in fraudē.ff.sepe.

Spoliatio ē a possessione rei īmobil' violenta t iniuriosa delectio.vl' rei mobil' ablatio dī violēta.qz si q̄s spōte possessionē suā renūciauerit vl' abiurauerit locū nō habebit spoliatio.t p ꝯsequēs restō. Nā restō spoliatoꝝ ē ablatoꝝ in iudicio reintegratio.t qz credendū canones loq̄ sano intellectu spoliatus intelligit in casu q̄ crimialit' accusat q̄ tota sua substātia vl' maiori pte īplus se p violentiā destitutū affirmat.qz nec nudi cōtendere.nec inermes inimicis nos opponere debemus.hz em̄ spoliatus ꝑuilegiuz vt nō possit exui tam nudatus.vt ē tex.in.c.frequēs.ō resti.spo.li.vj. Vñ. Catabit vacuꝰ corā latrone viatoꝝ. Vide Bof.in sum.ō resti.spo.vbi p̄dictā diffinitiōz spoliatōis subtiliter declarat.

Spōsus t spōsa sunt q̄ int'se de futuris nuptijs p̄mittūt p ꝑba de futuro.a spōdeo sic dicti.l.p̄mitto.vt.l.ij.ff.de spō.

Spōsa dī etiā quā pī spōdet alicui futuram spōsam seu vxorē.vt.l.ij.ff.e.ti.

Spōsalia sunt futuraꝝ nuptiaꝝ ꝯuentio t repromissio.ff.e.ti.l.j.t.xxx.q.v.nostrates t ita iste ꝯsensus ē de futuro mr̄imonio. Cōsensus ꝑo nuptiaꝝ est de p̄nti matrimonio Sz dic̄ Plac̄.eundem esse ꝯsensum sponsalium t nuptiarum. Sponsalia autez dicta sunt a spōdeo. Nam moris fuit veteribꝫ stipulari t spondere sibi vxores futuras.vt.l.ij.ff.e.ti. Inde spōsa q̄ a ꝑlo facta est. t certa stipulatio potest interuenire.sz non ē necessaria. Et nota q̄ sponsalia dissolui possunt pluribus modis ſm Joh.an.in tractatulo suo sup quarto decre. Et no.sup rubri. de spon.

Sponsalitia largitas dī qđ dat spōsus spōse.sine aio tñ recōpēsandi.sz oīno gratis vl' ecōuerso.t ita donatio dī cōtractus iure ciuili. Et illoꝝ sunt quattuor.s.stipulatio litterarum:obligatio:contractus emphyteoticus:t spōsalitia largitas.vt in.§.ius autē gentium. Instl.de iur.na.gen.t ci.in gl.sup ꝑbo pone.

Sportule sunt salaria apparitorum. vel ſm Azo.C.e.ti. Forte apparitores ista non sibi sz p fisco recipiebant. Et illa reponebant in sporta vl' in aliquo simili vase.vt corbe in q̄ ꝯsueuerūt aliqua portari.t ita sub ruta custodia fisco ꝯseruabant. t sic ꝯtinentia p nūc̄ p ꝯtentis. vt.C.de spor.t sup.l.iij.in rubrica.

Spurius ē filiꝰ ex incestuosis nuptijs natꝰ. t dī a greca voce sporas qđ ē vulgo ꝯceptꝰ vel sine p̄ie nomē sumpsisse.vt.ff.de ita.ho. l.vulgo ꝯcepti.vl' ē natus de ꝯcubia.vt de renun.c.nisi cum ꝑdem.§.p̄sone ꝑo.in glo. que distinguit nocum:spurium: manserē:t naturalem.

De BT

Stabularij dicunt q̄ aduocaꝝ hospitibus t stabularijs ꝓponunt a stabul' sic dicti. Qui ꝑo sic receperunt hospites t sine equis vocant caupones.

Stationarij dicunt milites q̄ vt alicui teneant stationem sunt ꝯstituti. P̄ñt etiam librorꝝ venditores. quia faciunt stationem p libris vendendis. Item dicunt clemosynaꝝ q̄stores.in.c. cum ex eo.de pe. t re.vbi phibet talibꝫ p̄dicare. Et ponit ibi formā verbo ad verbum eoꝝ que tales dicere debent populo.

Stadiū ē octaua ps milliaris Italici.qđ vt hystorice refert hercules vno anhelitu currebat t postea stabat.t ē spaciū centū t triginta passuū ſm Azo. instl.de re.di.§. vniuersitatis.in glo.ꝑ.stadia.

Status ē ꝯditio hoīs in q̄ vt plurimū pōt. vt alt Plato.

Status liber ē libertas ꝯcessa sub ꝯditōne vt dicēdo:lego seruo meo libertatē si nauis ex asia venerit.l.j.ff.de ꝑbo.ob.tē.

Statuimus bñ significat sniaz diffinitiuaz vt.c.in his.de ꝓ.sig. Et īportat cōtra nouū ius secus decernim⁹ t inouamus.vt i.c.de cernim⁹.de iudi.t.c.inouam⁹.de treu.t pa. Nā discernimus discussionē dubij.inouamus antiq̄ iuris renouatōez.t statuim⁹ nouī iuris ꝓmulgatiōez īportat.

Statutū est ius ab homīe positū.vl' dispositio ex qua ius ꝓducit.instl.de iur.na.gen.t ci. Et significat ius statuti ex ꝑbis in statuto positz q̄ significāt qđ sonāt aut strictius. aut extensius.vl' aliter.put obscuritas eoꝝ declarat. seu q̄is medio ꝓbabili ꝯcludit. Nā in q̄busdam statutis ꝑba clare sumunt in suis ꝓꝑijs significatis nō restrigēdo nec extendēdo.vt ibi statutū imparoꝝ dicit q̄ iudex q̄ dimittit ab administratōe nō soluat

pecunias vsure ab eo debite: nec ab eo exi/
gant: nec a fideiussore. l. ꝯstōnlb. ff. ad mu/
nicipa. ꝛc. Quęcq aūt restringunt ꝑba statu
ti. vt ibi. statutū ē q vir si manumiserit fuū
dotale de volūtate mulieris teneat mulieri
soluto mrīmonio restituere q̄cq̄d puenerit
ad ipm a liberto ꝛ etiā heres eius si ad ipm
puenerit in q̄ statuto solū cōphēdit vir ꝛ he
res eius. ꝛz nō socer pī vir. l. si vir. §. de vtro
ff. soluto. ma. Quęcq significat extēsius Verbi
gra. Statutū ē q ꝯductores domoꝝ habi
tēr in illꝰ. ꝛ nō ꝯducāt alīs. nec alios secū in
domo ꝯducta p̄ pēsio vl' gratis teneāt. vir cō
duxit domū talit. certe extēdit q pōt inhita
re cū vxore ꝛ familia sua tota. nec facit ꝯ sta
tutū. vt. l. si ita stipulatus fuero. ff. de ꝝ. ob.
Bar. ℔ decidit hāc q̄stionē: statuto cauet q
q̄cūq fecerit effūdi sanguinē in palatio ca
pite plectatur. barbitōsor fleubotomat ali/
quē: an incidat penā. Et dic q nō. qꝛ statutū
intelligit q̄cūq iniuriose ꝛc. Etiaz pena non
ꝺz imponi nisi p delicto. ꝛz barbitōsor in ta
li casu nō cōmittit delictum. igit ꝛc. nisi ap/
pareret de mēte statuētis q vellet phibere
de se licitū puta effundere sanguinē etiā li/
cite p fleubotomiā ꝓpt loci honestatē. Nam
tūc bñ staret ꝑbis statuti. ꝛ sic ꝯ facientē in/
curreret penā dāni vl' nō lucri apositam si
statutū velit phibere de se licituz in dubio
nō est tenendū. nisi clare hoc pateat. Et p̄/
dicta intelligunt de extensione vl' restrictio
ne vltra quā ꝑba significāt de se. Si autez
verbū �pz plures significatōes. tunc illa eli/
git quā eligendā significatū verbi declarat
vt q̄ñ lex dic naturales filios esse in ptāte
p̄is. intelligit de naturalib ꝛ legitimis. qꝛ
alīs legib declarat q filij naturales tm̄ nō
sunt in p̄is ptāte. Et nota q significatio p
pria verbi ꝺz illa in q̄ cōiter capit ipm ver/
bum. vt in. l. labeo. ff. de suppel. lega. Item sta
tutū imponēs penā pecuniariam p adulte
rio vl' homicidio p q̄b est pena mortis de
iure cōi. vtz valeat. Archidy. in. c. duo ista
noia. xxiij. q. iij. ꝛ in. c. fi. ne cler. vl' mo. li. vj.
Et Host. ꝛ Joh. an. in. c. fi. de ꝯsue. decidūt
q non valet. qꝛ ꝯstitutio ꝺz esse iusta equa.
ꝛ vniuersalis. ūij. di. c. erit autē lex. Sꝛ ista
est inīqua. qꝛ p eam dat occasio facile delin
quēdi. l. si vnus. §. illud ꝑo. ff. de pac. c. quē
admodū. ꝛ. c. si ꝛp̄z. ꝝ. q̄dam em̄. de iureiu.
Nil em̄ magis appetimus q̄ saturare vo/
luntatē nostram cū possumus. Cum ℊ q̄s
scit se p homicidio nō moriturꝝ. citius facit
nec suā culpā ptimescit cū sperat posse redi
mere eam. Bal. solus apud legistas. in. c. j.
§. inīuria. de pa. iur. fir. in vsi. feu. Dicit sine
alīq allegatōe ℔ statutū inualidū esse q̄ ñ ꝓ/
ponit penā pecuniariā puā. ꝛ sic nō ꝓcēptī/
bilē. alīs secus. ꝛ nihil allegat. Sꝛ Lodo. ō
Roma. pbat p tex. in. §. pena. Insti. de iniu.
vbi ꝺz q valida erat lex. xij. tabularꝝ olim q
ꝓpter delictū iponebat penā pecuniariaz. ꝛ
hoc ꝓpter magnā vetꝰ pauptatē. Item alle/
gat glo. dicentē. Qui rustico aufert porcuz:
aufert sibi oculum. l. illicitas. ff. de offi. pśi.
Item rustici nō audēt optare pecunias in co
mitatu florētino. vt. l. dūi pdioꝝ. C. ō agri.
ꝛ cen. li. xj. Item statuta cōiter fiunt q q̄ stete
rit in ciuitate p tot annos efficit ciuis. q si
nō steterit ꝯtinue. ꝛz p maiori pte tpis an lo
cum habeat statutū. Tex. ē singularis in. l.
cū delantonis. §. sabinus. ff. de fun. instru.
inst̄roꝝ leg. Statutū siue lex punies vnū
delictū ꝛ p̄supponēs aliud nō valet in illuz
in q̄ nō verificat delictū p̄suppositū. gl. vni/
ca. in. l. mācipia. in ꝑbo aduocanduz. C. de
ser. fug. Verbi gra. Statutū dic turbans
aliquē in possessionē puniat pēa centū. ꝛ re
stituat possessionē. punit em̄ turbantē. ꝛ p̄/
supponit possessionē intustā. Si ℊ q̄s non
abstulit possessionē nō punit pena statuti.
p ℔ dic Lodo. de Roma q lucratus fuit flo/
renos. Item rome erat statutū q q̄cūq nō
exeq̄ret dispositōez defuncti infra annū p̄/
uareť oīb bñficijs suis. excōicareť. ꝛ statim
restitueret bōa testatoris iuxta. c. si heredes
de testa. q̄dam relictus executor ex testamē
to nunq̄ habuit bona in posse suo. ꝛz erant
penes heredem nō fuit executus infra an/
nū. ꝛ cū fuisset bñficijs ꝓuatus ꝛ excōicat⁹.
dic Lodo. de Roma se determinasse q ma
le fuerat excōicatus. qꝛ p̄suppositū statuti. s.
q habuerit bona in posse suo. nō verifica/
batur in eo. vt dicit. Hoc bene notandum.
Item statuti causa cōpromitti nō pōt. casus
est in. l. nō distinguimus. §. deliberari. ff. de
arbi. ꝛ. c. causa. De in integ. restit. Potest de
ea incidenter cognosci casus singularis in
glo. cum ꝓponas. C. de re. credi. qꝛ idem ē in
arbitrio qđ in iudice. De quo in. l. quotiēs
C. de iudi. Item statutū ꝓhibet habentem
vnum offm̄ acceptare aliud. si acceptat pe/

nã bz vt careat acceptato. z puatur officijs seu bñficijs. z salario pmi. Tex. singularz ẽ in. l. q̃s q̃s. C. de coar. pn. li. xij. z ibi p Bar. Itẽ statutũ ẽ q̃ credat testibz deponẽtibz de credulitate an valeat. Dic̃ Host. z dñs Antho. de Butr. in. ca. j. de appel. q̃ nõ valeat. De hoc fm Lodo. de Ro. i. l. j. ff. de vẽ. inspi. z i. l. q̃d tñ. ff. ꝺ aq̃ plu. ar. p dñm Antho. i. c. quotiẽs. de testa. vbi nõ valet dictũ testiũ p verbũ credo. Itẽ statuta ciuitatz iudex ꝑua re iurat. q̃rit an iudicãs ꝺ statutũ ꝓtinens id qꝺ ius cõe sit plurus. z recedit in hoc an statutũ ꝓtinẽs id qꝺ ius cõe sit ius cõe municipale. Bal. l. ij. ff. de ꝓsti. pe. dic̃ esse cãm singularẽ. l. mgr̃atus. ff. ad municip. Et dic̃ Lodo. de Ro. h nescio extendere. Itẽ statutũ phibet aliq̃n nẽ doc. salariati vadant ad allegandũ seu aduocandũ. z si faciũt debẽt deponi a mr̃icula aduocatoz. z puank salario illius anni fm Bal. singulariter i. l. placet. in fi. C. de epi. z cle. imo dãtes lniaz doctoribz stipẽdiarijs reipub. aut armigerz cũ nõ possint. q2 eoz offm ad hoc nõ extendit vt vadãt ad balnea naturalia. vel alia loca sil'ia. Salariũ illius tpis quo lniaz dederũt ipi officiales de ꝑprio soluere tenenꝫ. casus est singularz i. l. p banc. C. de erog. mili. an. li. xij. fm Lodo. de Ro. Itẽ no. q̃ in statutz cõiter locum habet argu. a ꝺio sensu. Hoc tamẽ est limitandum nisi ar. illud sumatur q̃ statuẽtes in penã inciderent. Tũc em̃ nõ valet. vt est glo. i cle. j. sup hbo facere. z exq̃situs. de vsurz.

Stellio ꝺr q̃ aio incõstans z varius est hbo vel facto. vl' q̃ rem aliquaz obligauit alicui z deide ipignorat alij non facta mentõe de pmo. z generaliter q̃ in his criminalibus causis ꝺr dolus. In ciuilibus ꝺr stellionatus. Stellio em̃ proprie est aial varijs maculis plenum z venenatum sil'e lacerte. Et est corpe pictũ lucẽtibz gutt'. Vide de hoc sup̃. Crimẽ stellionatus.

Strychus est ꝑprium nomen.

Strygma est signum vel instrm quo brachia fabricensiũ figurabantur. cui erat impssum nomen imperatoris. Facies hoc coz non figurabantur. vt. l. si q̃s. C. de pe. fm Jo. an. c. si iudex laycus. de sen. excõmu. li. vj. i glo. verbi agnoscitur.

Stipes ẽ pson̄a a q̃ aliq̃ originẽ ducũt.

Stipulatio est firma verboz ꝓceptio q̃ qs aliq̃d se facturum daturum ve promittit alteri sup hoc ispm iterroganti. z ꝺr a stipulo. grece qꝺ est firmũ latine. Denoiatur etiam a stipite. Cõstat aũt stipulatio ex iterrogatione premissa z responsione subsequenti. quẽ admodum ꝺr dictio ex affirmatõe z negatõe. Hoc modo. Promittz vel dab mihi decem. pmitto vel dabo tibi. Quãq̃ ꝺr stipulatus ille q̃ promittit per stipulationem passiue. Vl' sic. Stipulatio est solennis promissio facta iterrogatõne precedente z responsõe sequente.

Stipulationum alia est pura. alia ꝺitõnalis. z alia i diem.

Stipulatio pura ẽ q̃ nec fit sub ꝺitõe. nec in dic̃. hz pure. vt dicẽdo. Dab hoc dabo.

Stipulatio ꝺitional' hz fieri sub ꝺitõe h modo. Promittz mihi dare centuz si nauis ex asya venerit. z rñdes. promitto.

Stipulatio in dic̃ fit h mõ. Dab mihi. x. i kalendis Julij. z rñdes. dabo

Stipulatio acq̃liana est q̃ nouat oẽz ẽctum. Vt sic. q̃cq̃d mihi debes ex quacunq̃ causa. idem mihi promittz. Si em̃ ex mutui datione mihi debitor sis velimq̃ acceptũ ferre. i. per acceptilationem remittere non poterit res expediri nisi p obligationem que in rem cõtrahitur. Reqre supra. Aquiliana actio.

Stipat9. i. vallat9. fulcit9. fm Jo. an. i cle. pastoral'. ꝑ. notorium. de re iudi.

Stinarij dicunt amatores. Idem dicuntur carnearij.

Stratũ ꝺr general'r oẽ gen9 vestz. vl' oẽ indumentũ. vt. ff. de ꝑ. sig. Hz magz ꝑprie vestes cubiculares dicimus stratũ a sternẽdo. vũ etiã via publica strata ꝺr.

Stratores etiã a sternẽdo dicunt. q2 custodientes i carcere reos ꝺdẽnatos puniebant. vl' stratores dicunt esse isti q̃ stabul' vel eqs stãtibus in eis psunt. Et ꝺr a stratario fm Azo. C. de strato. li. xij. in rubri.

Studium vt dic̃ Azo. est vehemens z assidua ad aliquam rẽ agendam cũ summa voluntate occupatio. ex qua voluntate labor in opus defert. z pdit laboris tedium ꝑius in oblectamentum.

Studium liberale z latinum oli tm̃ erat rome z Cõstantinopol'. In alijs ãt locis non nisi ex priuilegijs. vt. C. de stu. li. z in rubro z nigro. li. xj. z in ꝓhemio. ff. hec ãt tria bodie

BW

implo scisso studiū in multis locis fit z mast me Bononie q legal' studiū obtinet monar chiā. Hz vtq in festis z diebus dñicis liceat stu dere. Joan. dic q sic dū studiū fiat sine so lēnitate nō ppt lucrū cū nō sit opus fuile, sz cū solēnitate puta in publicis schol' non lz. Antho. de But. dic q cā ꝓsiliū dādi vbi ne cessitas suadet, s. qz cā est tpe plrura vl' de lo co lōginq, tūc lz studere etiā ad lucrū. alis nō nec in scietijs positiuis q ad lucrū vl' bono res tēdūt, sz in theologia z speculatiuis sic, z addit Panor. etiā in iure canonico cū sit theologia practica, qz tal' laborat in vinea dñi z efficit p B speculatiuus, z abstrahit a vicijs, nō aūt cultus diuinus vl' offm p B ptermittit. Sanius em ē maoribus studere z mēres occupare q̄z ociū inseq vl' in laruis vagari, imo melius eēt domi mānere q̄z festa eccl'ar ppt dñas visitare, vt no. c. j. ō fer. z. c. odi z pieci festiuita. vias. xxvij. q. j. vbi etiā vidua q in corbonā duo minuta posuerat a saluatore oīb' pfert, qz dñs nō ea q̄ offerun tur, sz volūtatē offerētiū respic. Studeat q̄ diligēs scholar' dieb' feriat' z alijs, qz non suffic̄ diu fuisse in studijs, sz bñ z laudabili ter vixisse cōmendādū est. xxij. q. ij. gla ep̄i. in fi. Hec alīqs repēte fit summus. de pe. di. ij. §. hec q de charitate, z gl. i. c. tū ex lris. de in tre. resti. Et nō pōt q̄s modico tpe multa addiscere. lxvij. di. §. j. q̄uis igenium in bū studētibus iterdum supleat tps. lxxvij. di. monachus. vbi dī. Quantū de tpe decerpi tur mor boc docet habere pbitas qō plixi or. Quetudo nō cōtulit. Aduertat etiam di ctum iurisco sul. ff. de fideico. liber. in. l. apō tulianum. Ubi dic. Si vnū pedē tenerē in sepulchro adhuc discerē

Stuprū ē illicita virgis defloratio. q̄uis in vidua cōmitti dicat. nisi sit meretrix. vl' illi cita ꝓcubia. fm Leg. ff. de ꝓcu. l. in ꝓcubia tu. in fi. Itē cōmittitur in puer'. ff. ad. l. iul'. de adul. l. stuprum.

De BW

Suarij. Req. ō. Porcarū

Snasio accipitur in bona pte vl' in mala. ff. de ser. corup. l. j. §. psuadere. z. C. ō fur. z ser. cor. l. si q̄s.

Subgrūda est vna ps tecti vniuscuiusq̄ do mus q̄ incumbit extremis capitibus vicinorū te statium, vt. ff. de bis q̄ deiec. vl' effud. l. si ꝓ. §. si prior alt. Et al's dī subgrauida vl' subgrādia.

Subrogare est aliquē in locū alterius sub stituere vl' ꝓstituere. vt officiales vel iudi ces alios subrogāt. Et pōt scribi. r. p. b. cō mutādo. vt surrogare

Suboznatio est iformatio facta p aliquē de veritate tacenda. z falsitate dicenda. scōm Guilhel. de mon. Lau. in clemen. testibus. de testibus.

Subsignare est subscribere. vt testes in cy rographo solent signare. z quasdam notu las subscribere. Et qñ subscribens se ꝓsen tire dicat. z qñ non est bona glo. ī. c. presby terorum. In verbo subscp̄serit. de re. eccle. non alie.

Substitutio est secunda conditionalis in stitutio. qz īstitutio dī ꝑmus gradus. z sub stitutio secundus. Et lz substitutones in ī finitum de vno ī alium possunt procedere. tñ ois īstitutio que fit post ꝑmā dī substitu tio. z secundus gradus sic̄ secūde nuptie di cunt oēs q̄ sequuntur ꝑmas. Et diuiditur. qz substitutionū alia est directa. alia obliq̄. Et nota dīam inter verbum directum. ob liquum. z cōmune. Uñ directum est quod significat vt ille cui relinq̄tur vl' in quē dis ponitur sua manu recipiat. vt est verbū īsti tuo. vt pz. ff. de bere. īsti. Item illud. Heres esto. vt ibidem. Item accrescat. si lr verbum capiat vel accipiat. Hz verbum obliquum est quod significat vt ille in quem dispo nitur vel cui relinq̄tur de manu alterius ac cipiat. vt est verbum restituo. Fac̄. l. institu ta. ff. ad trebel. z p totū ti. Item sz volo vt qñ p fideicōmissum ps hereditat' est restituen da. l. pī filium. §. fi. ff. de lega. ij. Item ver bum Rogo zc. Hz verbum cōmune est qō vtrāq̄ significationem siue de manu sua si ue de alterius recipiat. vt est ꝑbū substituo Sic̄ ī. l. cēturio. ff. de vulga. substi. Hz em̄ qñq̄ directam significatōz. Qñq̄ obliquā. Substitutio directa dī cum nullo median te q̄s capit hereditatem deficientis. Et di recte efficit her ipi testatori q̄ īstituit eum Insti. de vul. substi. §. q̄ casu. Et hec subdi uidit. qz alia ē vulgar'. Alia pupillar'. alia exēplar'. Alia breuiloq̄ siue reciproca. Alia compēdiosa.

Substitutio vulgar' dī q̄ de vulgo z a q̄li bet fieri pōt. dum tamē h testiū facere. z ille

ex testō capę possit. Et hec subdiuidit̃, qz q̄dam ē vulgarꝭ exp̄ssa, z q̄dā tacita. Substitutio vulgarꝭ exp̄ssa est q̄ fit ꝑbis negatiuis exp̄ssis h̄ mō, Ticius heres esto, z si heres ille nō fit vl̃ erit. Seyus heres esto. i. sit Sic em̄ istituo te mihi ticiuꝫ heredē z si te noluerit vl̃ nō potuerit esse heres. sit heres Seyus. Substitutio vulgarꝭ tacita fit p ꝑba affirmatiua, veluti cū ꝑbo miles puberē, z impuberē heredes istituit, z cōi ꝑbo eos substituit, h̄ mō seyꝫ ipubes, z meuꝫ pubes heredes estote, vl̃ sunto. q̄s vnanimit̃ inuicē substituo. Vl̃ sic, z in idē redibit, puberē sexū. z ipuberē heredes facio, z eos sibi iuicē substituo. q̄ substitutōe colligo q̄ si vn⁹ nō fuerit heres. Vl̃ si vn⁹ nō moriat, ali⁹ insolidū sit. Et dī vulgarꝭ, qz fit a q̄libet ō vulgo, siue sit in ptāte siue non. Et dī tacita, qz puberē tacite vulgariter ipuberi substituit q̄ substitutio magꝭ eēt pupillarꝭ, nisi ꝓpter adiūctā p̄sonā. Sz i militē talis substitutio pupillarꝭ est, ꝓpter priuilegiū militū q̄ substitutio q̄tū ad puberē vulgarꝭ est, q̄tū ad ipuberē pupillarꝭ est, qm̄ si pubes hereditatez adeat, p ptē sua nō euanescit institutio ꝑus facta. sz si ipubes hereditatē adeat ꝑuscꝫ expleuerit pubertatē. Vñ sub exp̄ssa pupillari continetur tacita vulgarꝭ, ff. e. ti. l. nam hoc iure.

Substitutio pupillarꝭ est q̄ soli pupillo z ipuberi fit. Et ē etiā duplex, alia exp̄ssa, alia tacita. Substitutio pupillarꝭ exp̄ssa fit hoc mō. Iste filius me⁹ ipubes heres esto, z si heres nō erit, aut si heres erit, z infra pupillarē etatē decesserit ille heres esto. Vl̃ sic istituo mihi in heredē, T. filiū meū pupillū, z si nō erit z si erit heres, z ifra ānos pubertatis, vl̃ in pupillari etate decesserit substituo z seyū. Hec dī exp̄ssa substitutio, qz i ea oia ꝑba exp̄munt q̄ exp̄mi oportet.

Substitutio pupillaris tacita ē hec. Filius meus ipubes heres esto, z si ille nō erit iste heres esto. Vl̃ sic, q̄s q̄s mihi heres erit, sit heres filio meo. Hec dī tacita, qz ꝑba q̄dam nō exp̄ssa h̄ tacite subintelligunt q̄ exp̄mūtur in exp̄ssa substitutōe pupillari. Nam p hāc tacite itelligit q̄ si filius decesserit i pupillari etate ille q̄ erit heres p̄i erit heres filio. Et debent ille pupillares substitutōes solis pupill'in ptāte parentuꝫ exñtibꝫ z ab ipis parētibꝫ fiūt, p q̄ cuidēter pz, q̄ non a mr̄e sz a solo p̄re fiūt. cū mr̄ filios nō hēat in ptāte. Sz nūq̄ substitutus ex pupillari ex p̄ssa repellit a mr̄e pupilli, z substitutus ex tacita repellit a matre pupilli z succedit ipi pupillo mr̄. Itē q̄ ē substitutus ex pupillari substitutōe fit heres ipi pupillo. Ille ꝑo q̄ est substitut⁹ ex vulgari fit heres ipi testatori. Itē pupillarꝭ tacita itelligit eē vulgarꝭ exp̄ssa q̄ mr̄ substituit pupillo. Et h̄ ꝓpter priuilegiuꝫ mr̄is. Itē eodē mō q̄s pupillo vl̃ alij substituit, ꝓpter adiunctā p̄sonā.

Substitutio pupillarꝭ compēdiosa ē que fit ꝑboꝝ compēdio que ꝑba i pupillari exp̄ssa sunt, plixiora. Et ex h̄ dī cōpēdiosa, z hz fieri h̄ mō. Instituo Ticiū filiū meuꝫ mihi in heredē, z q̄ncūq̄ decesserit sine filiis substituo ei seyuꝫ. Vl̃ sic. Iste filiꝰ ipubes heres esto, z q̄cūq̄ tpe decesserit, ille heres esto, q̄ substitutio tm̄ locū hz i militē. De h̄ in. l. p̄cibꝰ. C. de ipu. z ali. substi.

Substitutio b̄reuiloq̄ siue reciproca est q̄ cōtinet duas vulgares z duas pupillares substitutōes, vt cū duo ipuberes istituat a patrē q̄ hz eos in ptāte iuicē substituunt hoc mō. S. z. T. filios meos ipuberes mihi instituo heredes z eos iuicem substituo. Vñ qz cōtinet exp̄ssam pupillarem si aliq̄s p̄lector decesserit i ipuberi etate, mr̄ ipuberis decedēꝭ oīno repellit z succedit substituꝰ. Et hāc substitutōez lex appellat reciprocā, z oēs q̄ttuor exp̄sse sunt.

Substitutio exemplarꝭ vl̃ exemplaris ē que fit a parētibꝫ vtriusq̄ sexus filio furioso vl̃ mēte capto. Et dī exemplarꝭ, qz fit ad exemplum pupillarꝭ substitutōis. qz sic p̄ꝫ ꝓuidet filio pupillo q̄ testari nō pōt de hereditate. Ita ꝓuidet filio mēte capto vl̃ furioso, z fit hoc mō. T. filiū meū furiosum vl̃ mente captū mihi heredē istituo. Et si decesserit furiosus vl̃ mēte captus añq̄ ad sanā mentē puenerit substituo ei talē filiū suū vl̃ frēz, vl̃ aliquē alienū si deficiat filius vl̃ frat.

Substitutio obliq̄ siue nō directa est fideicōmissaria, z est illa q̄ fit p fideicōmissum vt hic. q̄cūq̄ vestrū sine liberꝭ decesserit rogo vt eius portio ad supstitem pueniat. Et q̄s istituit heredē z eius fidei committit, vt q̄cito possit eius hereditatē adeat, z eam alteri certe p̄sone cui z q̄n testatoꝝ voluerit restituat. Videlz tali vl̃ tali die, vl̃ sub tali cōditione si decesserit sine filiꝭ, vt si forte i ea ꝓditōne fuerit q̄ testatoꝝ magꝭ diligat eum

ꝛ ex testō eius directo nihil capere possit, puta, qꝛ directe ꝛ imediate capax nō ē qui est spurius. Saltē hoc mō aliqd capiat ꝛ ꝓsequat ex hereditate vl̄ totam ipam hereditatem, C. ad trebel. p totū q̄si. ꝛ. ff. e. ti. in mlīs lo. ꝛ i. c. Raynūcius. ꝛ. c. Raynaldus. de testa. Et no. qꝫ in substitutōibꝫ fideicōmissarijs locū hz quartaꝫ deductio. In directis aūt nō. c. Si pī. de testa. li. vj. Ubi ē casus, ꝛ ibi vide glo. De his substitutōibꝫ est glo. in. c. Raynūcius. pall. ꝛ isti. de vulga. ꝛ pu. substi. p totū.

Substitutus heres. Reḡre. s. Heres substitutus. Et no. qꝫ in omibꝫ substitutōibus ꝑmo precedere dz institutio. siē ꝑmus gradus. Et postea poni dz substitutio vt secūdus. Hinc est qꝫ dī institutus ꝑmus heres ꝛ substitutus secūdus. l. cuz proponas. C. de here. instī.

Subbastari ē rē venalē ꝓponi hasta supposita qō frequēs ē circa p̄dia q̄ nūciant vl̄ cēsent fisco vacare, ꝛ sic p subbastatōz plus offerētī debet.

Subsidiaria actio. Reḡre. s. Actio subsidiaria.

Subpūctare lr̄am est eam damnare pūctis suppositis. vt quando lr̄a superflua inferī punctat. Ut habet. s. de lr̄a. C. in ꝓbo Cācellare.

Successio qñqꝫ fit de capite in caput, ꝛ qñqꝫ de gradu in gradū, ꝑm Azo. in sum. de succedic. C. ꝛ. ff. e. ti. l. j.

Successio de capite in caput est cū deficiēte ꝑmo capite liberoꝫ orit scōm caput agnatoꝫ, ꝛ isto deficiēte succedit tertiū caput cognatoꝫ, ꝛ cognatꝰ deficiētibꝫ succedit q̄rto ordinē vñ vir ꝛ mlier vl̄ uxor. vt. C. in ti. vñ vir ꝛ vx. auē. ꝑterea.

Successio de gradu in gradū est qñ plures ꝑsone sunt ī eodē capite ī diuersis gradibꝫ. Una ꝓxima. Altera posterior. Nā ꝓxe repulsa spe vl̄ repudiatōne sequēs succedit. vt. ff. de succes. edi. l. j. ꝛ. C. e. ti. ꝑ Azo. in sum. Et ad plenioꝛē. s. doctrinā successionū ab intestato sic ē distinguēdū. Aut dubitat q̄lit de secēdētes succedāt ascēdētibꝫ. Aut q̄lit ascendēs descēdētibꝫ. Aut q̄lit collaterales collateralibꝫ. Prīo casu. Aut supsunt legitimi ꝛ naturales. Aut legitimi tm̄. Aut adoptiui. aut naturales tm̄. aut nati ex illicito coitu vt spurij ꝛc. Si legitimi ꝛ naturales aut supsunt tm̄ filij ꝓmi gradꝰ. aut vlteriores. Prīo cāu. aut oēs emācipati. aūt oēs ī ptāte sūt. ꝛ tūc iure veteri ꝛ nouo succedūt eq̄liter sublata dīa sexꝰ. vt. l. xij. tab. ꝛ isti. de here. q̄ ab intesta. defe. §. emācipati. C. de su. ꝛ legi. here. l. vl. ꝛ auē. in successiōe. Ibidē. Aut supsunt q̄dā emācipati ꝛ q̄dā in ptāte. ꝛ tūc iure veteri ffroꝝ vocabant emācipati. de iure p̄torio exītes in ptāte. ꝛ ō iure ciuili oēs eq̄liter, iz diuersis iuribꝫ vocarent. C. de legi. here. l. meminim⁹ ibi. cū igit p̄torē filiū emācipatū ꝛc. ff. de bo. poss. l. iz cū ꝓpono. §. bonoꝝ. Jn iure ꝥo auctēticoꝝ vocabant etiaz emācipati cū suis eq̄liter, vt ī auē. de he. q̄ ab intesta. defe. §. reliquū. ibi. Jn illa ꝛc. Si ꝥo supsunt vlteriores. Aut erāt cōcepti viuēti eo de cuiꝰ hereditate agit. Aut eo mortuo. Si eo viuēte. Aut nascūt eo supstite p quē ꝓiūgunt. Aut ꝓstat eos excludi si velit ille adire hereditatē. qꝫ p̄cedit eos ī gradu. Sz si nolūt vl̄ non p̄nt. qꝫ mortē añq̄ adeāt vocant vlteriores per eū conīūcti. ꝛ si soli ꝛ eodem gradu vocant eq̄liter si cū patruis vocant in stirpes iure veteri ꝛ nouo. Jdem si nascunt mortuo p̄re. qꝫ pars sunt cum nō esse mortuū. ꝛ repudiare. ꝛ eū mortē añq̄ repudiat. si non erant concepti mortuo eo de cuiꝰ hereditate agit. nec p̄torio. nec ciuili iure vocant. nec excludūt sequētes. vt hec oīa euident probant. C. de suis ꝛ legi. here. l. ne potes. ꝛ in auē. in successione. Ibidē ꝑall. ꝛ insti. de here. q̄ ab ite. defe. §. cū filiꝰ. ꝛ ī auē. de here. q̄ ab itesta. defe. §. reliquū. ꝑall. col. ix. ꝛ. ff. de iniusto rup. irri. testa. l. si q̄s filio. Sane tm̄ hec itelligant esse vera non ex q̄litate tituli. C. ō his q̄ añ app. ta. l. vnica. ꝛ ō cadu. tol. l. j. §. in notissimo. Eo casu q̄m ius cōpetebat adulto filio vt. C. ad sena. ꝓsul. oꝛ phī. l. vl. p̄dicta p̄cedūt si nascunt eo existēte in ptāte p quē ꝓiūgunt. Si ꝥo sit emancipatus ꝛ nepotes reponant. i. remaneāt in ptāte eius. de cuiꝰ successione tractat. Cōsiderato iure ciuili antiq̄ p̄ferunt nepotes, iz p edictū de ꝓiūgēdis cū emācipato liberis eius vocant sil̄. ꝛ tm̄ ꝓsequit filius q̄stū oēs nepotes ex eo nati. vt apparet. ff. ō ꝓiūgē. cū eman. l. eius. §. iter ipm. ꝛ. ff. de ō. tabu. l. j. §. q̄ habeant. ꝛ. l. q̄ hz. ꝛ. l. cuz emancipatus. §. si pī. Sz iure nouo auctēticoꝝ p̄ferunt filij qꝫ nepotes in gradu cum sublata sit differentia pīle ptāz. Et sic ē correctus ille titul⁹ de

cõiungẽ,cũ eman,vt no,c,tl,li,j,in ꝑn,z,C. de su,z leg,he.l,fi,z auc̃. Jn succeſſione,ibi dẽ,Dõ intelligẽ vt ibi dr̃. Nam titulus iſte adhuc bodie manet ſm Jaco,de Rauẽ,alꝫ de Rauant,ſ,q̃ ad ſucceſſiones ex teſtõ,Si aũt mortuo aſcẽdẽte ſupſunt deſcẽdẽtes legitimi tm̃,vt adoptiui,tũc ſi dank in adoptionẽ deſcẽdẽtib⁹ ꝑ lineã maſculinã vl̃ femininã ſuccedũt eis ex teſtõ z ab inteſtato exheredati bñt q̃relã,Si dank extraneis i adoptõez. Aut mork pr̃ adoptiuus teſtatus, aut inteſtatus,Si teſtatus,regularit̃ nihil relinq̃re cogit̃. Fallit ī caſu ſi arrogatus ſit ipubes cui cogit̃ q̃rtã relinq̃re ex ꝓſtõne dui pij. vt,l. Papinianus,§.ſi q̃s.ff,ð offi,teſta,Jta ſimplr̃ dixit Dy,Sz q̃d ſi erat factus pubes an debeat̃ ſibi q̃rta die,vt no, C,ð adop,l,ij. Si aũt mork pr̃ adoptiuus inteſtatus, Aut ſine legitis z naturalib⁹,z tũc ſm oẽs ſuccedũt adoptiui,Aut extãtib⁹ legitis z naturalib⁹,z tũc reꝓbata q̃rũdã opione q̃ dixerũt ꝓiũ,vocant̃ etiã cũ legitimis z naturalib⁹ eq̃lit̃,ſi tẽpe mortꝭ repiant̃ in ptãte,Hec ꝓbant̃,C,ð ſu,z leg,bre,l,fi, Tertio caſu qñ mortuo aſcẽdẽte naturales tm̃ ſupſunt,Aut extãtib⁹ legitis,Aut non extãtib⁹ ꝑmo caſu,aut decedit pr̃ teſtat⁹ aut ĩteſtatus,Si decedit teſtatus,tũc põt eos ĩſtituere in vncia.vt ĩ,l,z ĩ auc̃,ibi poſita.C. de na,libe. Si ĩteſtatus in nihilũ ſuccedũt ſz alunt̃,vt in auc̃.de natu.lib.§.ſiꝓo,z,C.ð natura,lib,auc̃,lz,Scõo caſu qñ non extãtibus legitis filijs naturales ſupſunt extãtibus parẽtibus aut nõ extãtib⁹. Si extante, Aut decedit teſtat⁹,z tũc põt naturales ĩſtituere inſolidũ parẽtib⁹ relinquẽdo legitimã. Aut ĩteſtatus,z nõ ſupſit ꝓiũꝫ legitis z tũc ſuccedũt in duas vncias,vt ĩ auc̃,lz,ꝑ all̃,Quarto caſu qñ ſupſunt ſpurij,aut tractat̃ de ſucceſſione line pr̃ne,aut mr̃ne,Si pr̃ne ſpurij ex illicito coitu nati nulli ſuccedunt,Jn auc̃,q̃,mo,na,effi,ſui,§,vl,Si mr̃ne,Aut tractat̃ de ſucceſſiõe mr̃is,Aut ſucceſſione coniunctorum ꝑ mr̃em,Si mr̃is, Aut non ẽ illuſtris,Aut illuſtrꝭ,Si ꝑmuz videlz non illuſtrꝭ,Aut ſupſunt ſpurij vulgo q̃ſiti,Aut ſupſunt ſpurij ĩceſtuoſi vl̃ nepharij: Si ſunt vulgo q̃ſiti ſuccedunt mr̃i indiſtincte,vt,ff,ad turpill̃,l,j,§,j,z inſti,eo, ti,§,nouiſſimo,Si ſunt ſuſcepti ex damnabili coitu nõ ſuccedunt.vt in auc̃.q̃,mo,na, effi,ſui,§,fi,Si ꝓ mr̃ ẽ illuſtris,tũc ant ex tãtib⁹ iuſtꝭ filijs.aut nõ,Et dic,vt,C,ad ſcna,cõſul,oꝛphi,l,ſi q̃s,Si ꝓ de ſucceſſiõe ꝓiũctoꝝ ꝑ mr̃ez idiſtincte ſuccedũt,z eis ſuccedit vt,ff,vũ cogna,l,ſi spurꝭ,z,l,i hac pte Scõo caſu ꝑncipali,ſ,qñ agit̃ q̃lit̃ aſcẽdẽtes ſuccedãt,Aut ſupeſt pr̃ z mr̃. vl̃ mr̃ tm̃, aut vtrꝙ ſil̃ cũ fribꝫ vtriqꝫ ꝓiũct⁹,aut cũ ꝓiũct⁹ ex altera pte tm̃,Aut ſupſunt auus vl̃ aula vna cuz fribꝫ,Prio caſu iure vteri ꝑferebat pr̃ mr̃i ſi filius fuit in ptãte,qꝛ olim occupabat iure peculij.z qꝛ erat agnatus. Dr̃ ꝓ cognata,vt,ff,ad turpill̃,l,vl. Jtẽ hec erant tunc vera in naturali z legitio pte, Secus in naturali tm̃ quẽ non bz in ptãte,z sic nõ bz bñficium manumiſſoꝝ. Jtẽ ſecus in legitimo,vt,ff,ad turpill̃,l,Si prem,Bodie ꝓ filius bz beredẽ z nõ occupat iur,pecu. vt in auc̃,de here,q̃ ab ĩteſta,dele,§,j. Item ſublata ẽ diꝛia agnatõis z cognatiõis,vt,c, ti,§,nulla,Et ideo pr̃ z mr̃ parit̃ vocant̃,vt C,ad turpill̃. Jn auc̃. Defuncto, Scõo ca ſu locum bz,Inſti,ad ſena,cõſul,oꝛphi,§,j, qꝛ bodie ſil̃ vocant̃ in poꝛtiones viriles,vt in auc̃,ð here,q̃ ab inteſta,de,§. ꝓſequẽs,z in auc̃,defuncto,ꝑall̃,Tertio caſu ꝑferr̃ pr̃ z mr̃ fribus coniunctis ex altera parte tm̃, vt in auc̃.ꝑall̃,Defuncto,zc̃,Quarto caſu ẽ opio int̃ Bulgarum ex vna parte,z Bardi Jacob⁹ z Johannẽ partib⁹ ex altera. vt in Jacob⁹ all̃,auc̃,defuncto. Tertio caſu ꝑncipali cuz tractat̃ de ſucceſſiõe collateraliũ, Aut ſunt frẽs vtrimꝙ coniũcti tm̃ z ſuccedunt.vt,ff, frẽs vtrimꝙ coniũcti tm̃ z ſuccedunt. vt,ff, de ſuis z legi,here,l,j,§,vl,Aut ſupſunt cõiũcti ex altera parte tm̃. vt vterini tm̃ vl̃ cõ ſanguinei tm̃,Tũc aut ſupſunt ex legitimo nati mr̃imonio,Aut nõ,Si ꝑmũ,Tũc ſuccedũt,vt,C,de ſu,z legi,here,auc̃,poſt frẽs, Si ſcõm,Aut ſunt coniuncti ꝑ prem tm̃,z non ſuccedunt, vt in auc̃. Quibus mo,naeffi,ſui,§,filium,Si ꝑ mr̃ez ſuccedũt etiam ſpurij,vl̃ ex vulgo q̃ſiti.vt,ff,vũ cogna,l,ij, Aut ſupſunt vterini tm̃,z ꝓſanguinei tm̃,z tũc parit̃ ſuccedũt in bonis a ſe q̃ſitꝭ,qꝛ cognatio bodie ab agnatõne nõ differt,vt in auc̃,poſt frẽs,ꝑall̃. Sz in bonis q̃ſitꝭ a pre ꝑferunt ꝓſanguinei,z in q̃ſitꝭ a mr̃e ꝑferũt vterini,vt,C,de ſuis z legi,here,l,de emancipatꝭ,Et in ß nõ remanet illa lex icoꝛrecta, Aut ſupſunt vtrimꝙ coniũcti cũ cõſanguineis tm̃ vl̃ vterinis tm̃,z ꝑferunt yndecim

q̃stis.vt in auc.ita q̃.C.cõia.de succes. Nã duplici iure vtunt.vt i corpe vñ sumuntur aut supsunt frẽs z filij fratꝝ. z tũc succedũt eadẽ distinctõe fuata vtriq; ꝓlũctoꝝ z non ꝓlũctoꝝ.vt i auc.cessante.C.ō su.z legi.he. vlc vt ibi. Vl supsunt etiã nepotes fratꝝ vl ulteriores. z tũc q̃ poꝛ ẽ in gdu potioꝛ erit i iure.auc. post frẽs.pall.fm Dy.cuꝰ fuit ꝟ distictio pauci p Ly. addit; q̃ hãc ponit ad lr̃am.C.cõia.de succes. In auc.ita q̃.pall. Et dat sup.c.auctoꝛitate.de ꝓcess.pbẽ.li.vj. Et dictis de successiõe hereditaria tal'oꝛi tur q̃stio. Utꝝ q̃ pferant in successione int pueros frẽs ex mre tm̃ ex vna.z int pueros filie sororis pris vl pueros filie frẽs patris Aut pueros filij sororis pris ptiby ex altera. In hac q̃stione incidẽs casus ẽ tal'.q̃ daꝝ ꝟ fuit frat ex pte mris tm̃ cuiusdã. S. yxoris. B. idẽ. D. cũ q̃dã. k. famula sua genera uit duas filias in statu soluto. depost ꝛ̃xit. D. cũ. k. mrimoniũ. z ipa. k. in celebratione mrimonij suas tenuit filias sub mantello. Surgit ex ꝟ q̃stio an ille filie sint legitimate. z possint succedere vl ne. Et rñdet q̃ sic. vlde; q̃ sint legitimate z succedũt ac si fuissent legitie a pncipio generatõis. Fac. S. dubitatũ. In auc. de incest. nup. col. ij. q̃ legitimati p subsequẽs mrimoniũ hñt oẽs successiones q̃s hñt illi q̃ sunt ab initio legitimi z naturales. Ita dic Bar. i. S. dub tratũ. pall. facit etiã. S. trib. in auc. q̃. mo. na. ef. sui. f. relliquũ. col. vij. Vbi dic Bar. q̃ tales sic legitimati efficiunt pmogeniti. Sine postea a z succedũt illi psonis q̃bus succedũt illi q̃ ab initio legitimi nati fuerũt. Fac ad ꝟ. l. cum ꝗs. C. de natu. li. z inst. de nup. S. fi. vbi gl. sup ꝟbo iterdictũ. cũ gl. pe. Itẽ in. c. Tanto in pn. q̃ fi. sint leg. Et ad q̃stionẽ pncipales. q̃ in casu pñti pueri filie sororis pris pueri filij frẽs pris. z puer filij sororis pris sunt in eodẽ gradu. Tũc filia frẽs ex vna pte pferẽ in successiõe pueri supdicti. Nz ꝟ. C. de leg. here. auc. post frẽs. cũ si. Vbi dic. q̃ defunctus nõ relinq̃t frẽm vl sororẽ ex utroq; parẽte. nec eoꝝ ndẽ frẽs z sororis liberos ex tũc pferunt in successiõe frẽs z sorores ex vna pte. z eoꝝ ndẽ liberi. z sunt in gdu vicini oꝝ q̃s pueri supdicti. s. filie sororis pris z pueri filie frẽs pris. z filie sororis pris. vt i auc. debere. q̃ ab intesta. de fe. S. reliquum z. S. illud palam. Idẽ dic Bar. de Salyce. i auc. post frẽs. pall. z pbat. C. de legi. here. i auc. post frẽs. ij. Vbi habet q̃ post frẽs z sorores z eoꝝ liberos succedẽt pmo. alij sm gradus suos. Nã puer fris ex vno parẽte ẽ in tertio gdu ꝓsanguinitat; sz supdicti pueri sunt in q̃rto gdu. z q̃ vicinioꝛ ẽ in gdu pferetur in successione. g̃ z̃c.

Suffragiũ est ꝓprie ꝓcinũ q̃ō pstat aduocatus. aut ꝓsiliũ. vl' fultiũ. xij. q. ij. suffragia Q̃q; ponit pro salario q̃ debet aduocato fm Azo. C. de suffra. Q̃q; ẽ ꝓsensus i scriptis redact. s. cũ dr. Ego. B. noie. P. in pratũ. z sic sumit de elec. c. ꝑpetuo. lib. vj. Est etiã auxiliũ depcationis p aiab. factũ. z sic sunt q̃ttuoꝛ mõl suffragandi. p aiab. ad q̃s oẽs alij ducunt. s. oꝛõ btõꝝ hoiuꝝ. sine amicoꝝ: ieiuniũ: elemosyna: z sacrm altar; Vñ Missa: pces: dona: ieiunia: q̃ttuoꝛ ista. Ab soluũt aias q̃s purgãs detinet ignis. De ꝟ vide gl. i. c. cũ creatura. de cele. mis.

Sup. hec ꝑpositio de suo significato significat in iure hypothecatõnez. z p ꝟ si testatoꝛ legat. Innuo. r. sup tali fundo. Dẽus ẽ q̃ ipm fundũ hypothecat. p illo legato. z idez in ꝑmissiõe. Naz hypotheca dr ab ypos. i. sub. z thec positio. q̃si suppositio. Itẽ dictio sup' q̃q; nõ significat hypothecatõz q̃ñ alt q̃d ipedit. ꝟbi gra. Lõcedo tibi. r. ãnua sup tali re trãsferẽs in te dñiũ ex hac cã p trãslationẽ dñij ipedit hypotheca. vt i. l. pign. ff de re iudi. Itẽ dictio sup q̃q; ponit p devt in. c. sup spoliatõe. de oꝛ. cog. c. sup lris. ō rescrip. c. sup eo. de elec. z sic dic Alexã. Cum sup est p de z̃c. Q̃q; ponit p ꝑter. vt no. in dictis iuribꝰ.

Suffragari. i. auxiliari. Inde dicunt suffraganei. i. auxiliarij dyocesanoꝝ epoꝝ. ō elec. c. suffraganeis. vbi epi dyocesani dicunt archiepi metropolitani. z pñt eo tm̃ cõfirmato nõdũ ꝓsecrato nec palliato de mandato eius ꝓsecrari. vt ibi dr

Supinum hz duos casus tm̃. Accusatiuuz z ablatiuũ. In ablatiuo significat terminũ a quo. vt minoꝛ natu. vt in. l. iij. S. minorem ff. de mino. Nã tps legis cõputat a tpe natiuitat; vt a termino a q̃. Nz in accusatiuo significat terminũ ad quẽ. Nõ. q̃ voluntas defuncti. s. ei obtẽperari ẽ terminus ad quẽ. z nec isto cãu nec ꝓcedẽti significat ꝓditõem q̃ nihil q̃ō suspẽdi possit subest. Supinuz

ergo in vtroq; casu, s. accusatiuo t ablatiuo sumptū de se solo nō importat ꝺditōez: nisi addat ei ꝑbuz vl' ꝓticipiū futuri tpis, vt vēturus vl' iturus. Tūc em̄ exadūcto qō ꝓtinet euētuz, ꝺditōez significabit, sz nō ex suo ꝓꝛio significato q̄ tm̄ significat terminuz a quo vl' ad quē.

Supficiales edes sunt q̄ in solo cōducto vl' empto sunt posite, q̄z ꝑpnāt as siue ꝑrietas ciuili t naturali iure ei⁹ ē, cui⁹ ē solū, vt ff. de supficie, l. ij. Vl' edificia sup soli facies facta, puta qz dñs soli ex locatōe ꝓcessit sup solū suū edificia fieri.

Supficie, de supficie in rē actio. Reqre, ū, ō Actōibus.

Suppellex ē domestic cū pr̄ifamilias instrm in q̄ ꝓtinent mēse: cyphi: scephalia: subtelia: cultra: ipyria: vasa: oꝛaria: aquaria: pelues: aq̄naria: traha: vasa: Estuaria: vulgaria, i. ad certum offm̄ attributa tc̄. Instrumēta dom⁹, vt scribit Pōponius. Dī autē suppellex, vt Labeo ait, qz bij q̄ in legatōne mittebant secū suppellectiles deꝓtabant vt i. l. Labeo, ff. de suppel. leg. Que aūt cōpbēdant sub vocabulo suppellectil' determinat Bal. i. l. in legat⁹, C. ō leg.

Supplicarij dicunt q̄ ob aliq̄ delictū enoꝛme i publicū deuoluunt erariū, q̄ deuolutio dī bonoꝛ publicatio.

Supplicatio est petitio venie ꝓꝛis erroꝛis Vl' est q̄dā benignitat⁹ ipi⁹ suploꝛis ꝑplexa ratio. Et ponunt tres dīle iter supplicatōez t appellatōez. vt in glo. ij. c. ex lr̄is, de in integ. resti. Et sumit supplicatio stricte ꝓ ea q̄ poꝛrigit aduersus sniaz q̄ petit reuocari, q̄uis al's capiat large, p̄libet p̄cū poꝛrectōe Et ponit Butr. q̄rtam dīlaz, qz nō lz tertio appellare, sz bñ lz tertio supplicare, quā dīaz Joh. an. quē seq̄tur Bar. reꝓbat, dicens But. errasse, qz si itelligit q⁹ post duas supplicatōes tertia admittit. Tūc ē ꝺ casum, l. si aduersus, C. de p. ipe. offe. Vl scdo itelligit post duas snias latas in cā appellatōis liceat postea loco tertie snie facere supplicationē. Itē falsum est, qz qñ nō lz tertia vice appellare. nec licebit supplicare. Alia dīla lz in appellatōe a snia diffinitia, secus tñ in interlocutoꝛia nō sit necesse exꝑmi cāz aliquā tñ in supplicatōe necessario apponit cā saltē coloꝛata, al's suploꝛ nō dz admittere supplicatōez. Itē differūt, qz solus ꝑnceps supploꝛ ꝓcedere hz supplicatōez, sz appellatio etiā fit ab inferioꝛi.

Surreptio ē repētina t festina alicui⁹ falsita tis suggestio. Et dī a sub t repo, de ꝺ no, in c. sup lr̄is, de resc̄ptis

Suspēsio excōmunicatio t exiliū differūt, q̄a pōt suspēsus sine pctō cōicare alīs boīb⁹ t alij sibi. Secus i excōicatōne t exilio, q̄ tñ differūt iter se, qz excōicat⁹ pōt manere in ciuitate, sz ꝑuck boiuz cōione. sz in exiliū militate, sz ꝑuck boiuz cōione. sz in exiliū militate, sz ꝑuck boiuz cōione. sz in exiliū milit

hoc offm deputatus ꝛ ꝓfirmatus. Vl' sic ē ꝑsona publica hñs offm scribēdi instrā super ꝯscib⁹ vl' aliꝭ reb⁹ ad faciendū fidē sup eisdē. ꝛ tabellionatus offm p bñficij subtractionē appellatōe postpolita iterdicī ꝺz clerici in sacrīs ordinib⁹ ꝓuisi. c. sicē. T. ne clerici vel mo. Et dat ibi glo. rōnē. qz genus negociatōis est. Et finaliter tenet gl. q̄ in cā ecclastica vl' spūali pōt exercere offm. vi. c. q̄m. ō ꝑba. ꝛ. xxvij. q. ij. multoꝝ. Itē tabellio ꝺz eē req̄situs ꝛ rogatus. vt i Ꝯpe. de istru. edi. ij. §. Ꝺz pone. ꝛ. §. iij. in ꝑma columna. vt est glo. in ꝯbo Req̄sitis. In cle. romana. de iureiur. Itē tabellio compellit ꝓficere istrumenta si rogetī. Ꝺz pone mādato supiozis nō vult ꝓficere q̄d erit. Rñdet q̄ ꝑuat offō tabellionatus. fm Bal. i. l. puldendū. C. de postul. Et est rō. qz est munus publicum. ꝑ tm limitat nisi vna cū offō notariatus habeat aliud offm annexū. ꝛ illud p q̄nquennīū exercerit. Tūc em̄ iuitus rogari nō pōt. Lasus ē vnicus ꝛ singularīs vt ibi no. Angelus in. l. j. C. de tabul. li. x. Ꝺz q̄rit vtr tabellio q̄cūq; vult possit renūciare offō tabellionatus. Rñdet q̄ nō. Rō. qz nemo pōt renūciare suo offō nisi in manus supiozis ꝓcedēt. l. legāt. ff. de offi. ꝑsi. c. admonet. de renūn. ꝛ. c. q̄ō in dubiis. e. ti. Bal. ad hoc i dūc l. filiꝰ. ff. de fur. Itē q̄rit an Tabellioni cui ꝛge rogatus fuit solutū de mercede ꝓfectionis instrī debeat iterū solui q̄n ꝑs velit habere copiam instrī. Rñdetur q̄ sic. Glo. est nō. i. l. fi. §. exemplaria. C. de ꝑn. agen. in re. tō. xij. Quod est menti tenendum fm Lodo. de Roma. qz q̄ttidianū. Cetera q̄ꝝ plura vide. §. de. J. ꝛ. H. Et q̄t ꝑsonis equaleat tabellio in fide scīptis adhibenda est glo. in verbo. Duos viros. Jn. c. q̄m contra falsam. de proba. Et nota ꝙ sacerdos non debeat exercere offm tabellionatus. c. Sicē te pall. Tū si ꝓficit valet. fm Bar. i. l. vnluer fis. C. de edē. Ꝺz pone. Sacerdos scribit legatum sue eccle vt tabellio. an tal' scīptura valeat ꝛ probet. Rñdetur q̄ sic. c. cum inter nos. De re iudi. Ubi determiat Jo. an. Et probat. qz pōt esse testis. c. Raynūcius. de testi. Nō ob. q̄ pī nō pōt ꝓficere instm pro filio. vt est glo. singularīs in. l. ipuberis. §. j. ff. de fal. qz non est eadem rō in pīe ꝛ sacerdote. Item punitur Tabellio q̄ accipit aliq̄d etiam a ꝑte soluente vltra ꝑtium salarium. fm Bal. in auc. Ꝺz hodie. C. de epi. ꝛ cler. Item scribens falsum instrumentum immunitatis ꝺz puniri pena ignis. Lasus est in. l. j. C. de mu. ꝯcess. lib. x. Et describens illicitū instm pdit manū. c. imptalez. §. scriba. de phibit. alie. p Fredericū. Item scribens instm vsurarium ē plurus. ꝛ non pōt amplius conficere. ꝛ pōt pūciari ifamis. fm Hosti. in sum. de vsur. in fi. §. fi. ꝑ. q̄d de notario. ꝛ Archidya. de hoc. xxxvij. di. c. Sicē.

Tabularij etiā fm Accur. sūt q̄ faciēdis pblicis instrīs publice ꝑsunt in singul' ciuitatibus. Req̄re. s. Scriba. ꝛ. xxxvj. q. iij. §. pōt ad fi. ꝛ. C. de tabu. li. x.

Tabernarius ꝺz q̄ tabernam exercet. vinuꝝ vendens.

Tabule testamēti inde vocati sunt. qz añ cartarum vsum in tabul' eam testamēta ēt ep'le scribebant. Quaꝝ portitores tabularij vocabant fm Jsydo. li. v. Et tabule testamēti ꝓpie sunt testm̄ editū in scīptis signatū ꝛ ꝓfectū. Ꝺz abusiue etiā illa testā vl' tabulas appellamus q̄ falsa sunt ꝛ illicita. fm Azo. in sum. C. de tabu. exhi.

Taciturnitas est q̄ꝝ habenda ꝓ confessione. Etiam q̄ꝝ tacitum habetur ꝓ expresso. ff. si cer. pe. l. cum q̄d. ꝛ. c. gratum. de offi. deleg.

Tacere hoc ꝑbū de se nec significat ꝓsensuꝝ nec dissensum. ſz tenet mediū. Vñ no. q̄ est dare cōsensum: dissensum: ꝛ mediū. qō nō ē ꝓsensus: nec dissensus: vl' aliter. Hā habem⁹ velle ꝛ nolle. ꝛ mediuꝝ. qō non est velle. nec nolle. Nam velle ē ꝓsentire. Nolle ē dissentire siue resistere p motū animi. Vñ i vtriſq; ſ. velle ꝛ nolle ē mot⁹ animi ad ꝑ q̄ vult vl' nō vult. l. resistit. Ꝺz nō velle siue nō nolle ē cū nullus ē motus animi ad vnū vl' ad aliud. ꝑ vl' ō. Fac. l. j. in. §. sciēdum. ff. de tributa. act. Ubi dicē Vulpia. Sciam ꝑ eam accipimus q̄ hz volūtatem. Ꝺz vt ego puto. nō volūtatē ſz patiētiā. Nō em̄ velle ꝺz dñs. ſz nō nolle. Si em̄ scierit. ꝛ non prohibuerit. ꝛ non ꝺdixit. Tenet tributaria actōne Si ꝓ dissentit. non tenet illa actione. tenet aūt si ꝓsentit. etiā si nō ꝓsentit. si tm̄ non dissentit. vt ibi dī. Seq̄tur ergo q̄ tacere ō se nec ꝓsenſuꝝ nec dissensū significat. Qñq; aūt sic. q̄ñ significat aliū de sumpto quis ꝑ babili medio ꝓcludit tacēdo ꝓsentire vl' dis-

sentire. Verbi gra. Facta locatõe ꝑ dñ̃ rustici vsq; ad annũ. Finito ãno tacẽte locatore ꝓductor remanet in fundo. ꝓcludit rẽ recõduxisse ꝙ alio anno. z si ꝑma locatio erat ad malus tꝑs. puta ꝙnquẽniũ. Sc̃z videt facta tm̃ ꝑ illo anno. In ꝑdñ̃s etiaz vrbanis videt facta noua locatio. sz alit ꝙ in rusticis. qz tm̃ ꝑ tpe q̃ ibi habitat. nisi ꝑma locatio esset facta in scꝑtis. qz tũc scz̃a nõ videt fieri. eo ꝙ nulla scꝑtura iteruenit. q̃ videt req̃ri sic in ꝑma. l. Itẽ q̃rit. §. fi. ff. de loca. z conduc. Pz g̃ ex hoc ꝙ tacẽs habet ꝑ ꝓsentiẽte Rõ sumit ex scia z patiẽtia inhabitationis Sz ibi facta locatõe ad annũ. si in fine anni locator efficit furiosus. z eo exñte furioso anno finito ꝓductor remanet. Dic̃ tex. ꝙ cõductio nõ renouat. z sic tacere nõ significat ꝓsensum. l. cũ ad certa. ff. loca. qz nõ pot cõcludi in furioso ꝓsensus. Certũ ẽ em̃ ꝙ non bz ꝓsensum saltẽ validũ ad disponendũ minus ex patiẽtia sua ꝓcludit. Et sz ex pte cõductoris remanẽtis bñ ꝓcludatur ꝓsensus nõ tñ sufficit ad ꝯctũ nisi ꝓcurrẽte ꝓsensu ꝑoris locatoris. q̃ nõ ꝓcurrit ꝓpt fauorẽ. Itẽ pi. ꝑ dote dotalicio noie filie pot agere si filia nõ dissentit. Et si filia ẽ furiosa pot agere. qz tũc nõ dissentit. sz etiã nõ ꝓsentiat. l. q̃ §. volũtate. ff. sol. ma. Nec ob. tex. ibi dicẽs ꝙ credit ꝓsentire. qz dz itelligi ꝙ verisimile est ꝙ ꝓsentiret si furiosa nõ esset. Vel cẽsetur ꝓsentire q̃ ad effectũ. qz q̃ ad materiam illius. §. idẽ ẽ effectus filiã nõ dissentire. z eã ꝓsentire. cũ vtroq; casu pi agere possit. sz q̃ ad rei veritatẽ nõ ꝓsentiat nec dissentiat. Itẽ res aio furãdi surripit tacẽti. z pone abñti ꝑ tacere. nõ significat ꝓsensum nec dissensuz. qz nihil mouet animum ad ꝓsensum vel dissensum. z tñ hoc nõ impedit furtũ cõmitti. sz furtum dicatur ꝯctio rei aliene dño inuito. Sz subaudi. vel nõ volẽti. ꝑz. qz furioso dño fieri pot furtum. sz vere inuitus nõ sit. sz vere nõ volẽs est. Nec ob. §. vetare. in. l. q̃ pbas. ff. de fur. Vbi dz. Vetare dz q̃ nõ cõsentit. vt. §. de filia furiosa. qz vetare videt q̃ ad effectũ. Vel dz ꝙ reuera dissentit. dissensu generali. q̃ qlibet vult res suas retinere. z nõ surripiz dissentit sibi eas auferri. z iste dissensus q̃ semel fuit in aio sp videt ꝓseuerare. Et g̃ abñs. dormiẽs. igrans. furiosus. dissentire videt dissensu generali. z veniente casu ꝓticulari habet ꝑ ꝓticularit dissentiente. Et sic in furto necessario nõ req̃ritur volũtas vel dissensus. sz sufficit nõ ꝓsensus. vt ptz in semp furioso z in infante q̃ nunq; habuerũt motũ animi in dissensum. Itez si frat vnus rẽ cõmunẽ cuz alio fratre suo ipo pñte z tacẽte donat vxori sue. l. donatis. alit frat tacens videt ꝓsentire. Et sic valet donatio ꝓ pte illius tacentis z nõ ꝓ pte donatis. qz int vir z vxorẽ ẽ. vt i. l. si seruus cõis. ff. de do. int vi. z vxo. Itẽ si sciẽte creditor z tacẽte debitor vẽdit pignus. nõ tõ videt creditor pign⁹ remittere. l. sic. §. nõ videtur. ff. q. mo. pig. vel hypoth. sol. qz ex illo actu non pot inferri ꝓsensus creditoris i iure pigneris. nec ex illo actu ius creditoris ledit. Idẽ si vẽdis fundũ in q̃ habeo ius fruendi pariter rõnis. Tacite itellectũ diuersimode capit in iure. s. ꝙ modũ dispositõis. ꝓditõnis. vel aliter. put ex diuersificatõe significati vel cãi ꝓcludit. Verbi gra. In ꝯctu societat facta cõuentõe ꝙ vn⁹ socioz hẽat duas ptes lucri. itelligit etiã tacite ꝙ hẽat duas ptes dãni. Et ꝑ tacite itellectũ capit ꝙ modũ dispositõis seu cõuentõis. vt i. §. illud. Insti. de locic. Et sumit significatũ ex eẽm mẽte pacisciẽtiũ in tacito z exꝑsso. Itẽ ibi cõcedendo aq; haustũ intelligit cõcedi iter ad illũ. Et ꝑ tacite itellectũ sumit etiã ꝙ modũ dispositõis sz nõ ꝓncipaliter sz accessorie seu cõsecutiue vt i. l. iij. ff. de ser. ru. p. Rõ. qz in itinere nulla est vtilitas nisi ingꝛtum deseruit ad aquehaustum. Itẽ ibi. ꝓmitto partũ fille. vel fructũ fundi itelligit si nascant. l. iter duz. ff. de ꝓ. obl. qz nisi nascant nihil ẽ in legato vel cõuentõe ei sic vtilis esse nõ pot. Itẽ ibi. de bitũ sub cõditõe acceptũ fert simplr itelligitur tacite si cõditio debiti extiterit q̃ ad effectum acceptilatõis nõ q̃ ad dispositõez. vt l. sub conditõe. ff. de accepti. Itẽ ibi. promitto tibi decem itelligit si petierz nõ ꝙ modus cõditõis sz ꝙ modũ ammonitõis z interpellatõis vt añ nõ siz in mora postea sic. l. si cũ petierz. ff. de ꝓ. ob. Iũcta. l. mora. ff. de vsu. Rõ. qz debitor nõ ẽ in mora retinẽdo debitũ volẽte creditorẽ. sz eo iuito qñ fit interpellatio. Itẽ ibi ꝓmonus opas stipulat a liberto simplr itelligit cũ fuerint indicte. q̃ adicto simplr itelligit cũ petierz. Et est rõ. qz ꝓmonus stipulat opas ad vtilitatẽ suã.

Tacite ineſſe multiplr cõtingit. Verbi gra.

Conuento cū depositario ꝙr amissionez rei
depositē nō agā ꝫ ipm. In ista ꝙuētōe tacite est vl ꝙtinet remissio, qz si p dolū pdidit
agere nō possuz depositi. Sz pono. Facio
ꝙuētōez ꝙ nō agā de dolo dic tex. ꝙ nō va-
let ꝙuētio, z sic valet tacita remissio exꝑssa
no, l. si vn⁹. §. illō. ff. de pac. z sic exꝑssio eoz
q̄ tacite ī sunt nihil ibi opat. Rō, qz exꝑssuz
aliꝗ significat, qz in ꝓmo cāu significatur re
missio doli nō simpl'r, sz put ꝙtinet in obli-
gatōe siue actōe depositi. Jō ꝓ dolo nō pōt
agi actōe depositi, sz alia actōe, s. rei vēdica
tione, qz dolo desijt possidere vl actōe ō do
lo. Sz in scō casu dol⁹ simpl'r remittit. Et
sic si ꝙuētio teneret nō possit ꝓ dolo agi ali
q̄ actōe, z sic remaneret ipunita. Jō non re
manet ꝙuētio, qz daret occasio deliquendi.
vt l. queire. ff. de pac. do. Itē ibi, pcedo rez
pcario simpl'r tacite itelligit ꝙ durat donec
voluero siue reuocauero. l. j. de pca. ff. etiaz
morte mea nō finit. l. ūij. ff. loca. qui pcario
simpl'r ꝙcesso itelligit volūtas, s. ꝙ ꝓ volū-
tatē ꝓtā siue reuocatōez nō ꝓseueret, z ꝙ ꝓ
seueret donec reuocet. sz morte nō reuocat,
igit ꝓseuerat. Sz qñ ꝙcedit cōdiu ꝙcedens
voluerit, tūc significat ꝙ durat cōdiu volū-
tas adest. Sz morte ds desinit velle. Jō tūc
finit pcariū. Itē ibi, Judex ꝓdēnat quē pe-
na capit⁹ siue deportatōis ad quā tacite seq̄
tur pēa adēptōis bonoz. Pone, ꝓdēnatus
appellat pēdēte appellatōe morit ipa pēa ꝑn
cipal' tollit z etiā accessoria, s. adēptōis bo-
noz. Tūc morte illi⁹ pēa ꝑncipal', s. deporz-
tatōis tollit, z etiā accessoria. s. adēptio bo-
noz. vt j. l. ūij. C. si pen. ap. moz iterue. Rō
qz tacitū itelligit accessorie z ꝙsecutiue mō
sublato ꝑncipali exꝑsso aufert z accessoriū.
Sz dū duo exꝑmunt q̄ ābo ꝑncipalia sūt.
Et ad sublatōez vni⁹ nō aufert aliud, sic dū
pena iponit in duobus factis vtrūq; ē eq̄ ꝑn
cipale. Alij dicūt ꝙ etiam in isto casu pena
ademptōis tollat. qz exꝑssio vt dic⁹ non fit
nisi ad maiorē declaratōez. Etiā pene i du-
bio sunt molliende. De pe. dl. j. §. pene. sz fo-
te secus ī vsuris. Est tū in arbitrio iudicis
cuius mēs attendi dz, qz ꝑm eius mentē vl'
arbitriū morte finit vl nō. Itē ibi, Lego ali
cui simpl'r itelligit pūti die, z si exꝑmo in p
senti die, tūc significat qđ verba sonant, s. ꝙ
pūs dies ist legato apponit, z hec exꝑssio si
illud nō esset, nihil oparet aliud cōe tacitum
nec aliud tacitū cōe exꝑssum. Sz ex clausula
postea apposita, s. legata q̄bus dies non est
appositus volo solui annua bina trina die
aliud significat in tacito, aliud in exꝑsso, qz
ex tacito cui clausula apposita non est. Vel
dies ex clausula secuta debent annua bina
In exꝑresso vbi dies est appositus dicendo
pūti die ad ipsum legatum predicta clausu
la non refertur, qz isti legato dies est appos
tus. Ubi aūt tacite itelligitur nō est appos
tus, sz idem oparetur si aliud non sequeret
Sz si dicat legata q̄bus apposui verbū pu
re volo solui post annum, tunc opatur ꝙ le
gatum relictū pure hoc verbo exꝑsso debe
atur post annū, vl' legatū simpl'r relictuz de
betur statī, qz hec est mens testatoris signi-
ficata ex verbis. Itē ibi, Lego tibi pure itel
ligit si volueris. Hoc tū nō facit legatū cō-
ditionale, nec ipedit transmissionem legati
si legatarius añ moritur, z tamē exꝑmendo
hoc in legato, dicēdo, Lego tibi pure si vo-
lueris, legatum est ꝓditionale. l. si ita exꝑs-
sum. ff. de ꝓdi, z demō. Item ibi, Filiū meū
exheredo, itelligitur tacite ꝓditio, si he-
res adierit. Sz pone ꝙ hec ꝓditio exꝑmatur.
Dic tex. ꝙ exheredatio viciatur, l. si q̄s.
ff. de here. ist. Rō ꝑm doct. qz aliter itelligi
tur, z aliter exꝑmitur. Nam itelligitur quo
ad effectū, s. vt exheredatio habeat effectuz
si heres adierit. Nō aūt itelligitur ꝙ exhe-
redatio sit ꝓditionalis, sz qñ exꝑmitur tūc re
fert ad dispositōez, z sic exheredatio est ꝓdi
tionalis. Jō viciat, qz est actus q̄ non recī-
pit ꝓditionem. p. c. actus legittimi. de reg.
iur. li. vj. Et est rō diuersitatis in legato, z
in exheredatōe, qz verisimiliter nō videt testato-
rem legatū velle facere ꝓditionale ꝑ exꝑssi-
onē illi⁹ ꝓditōis, si heres adierit, si apponat
illa. Secus in exheredatōe quā testator vi
detur velle facere ꝓditionalē dū apponit cō
ditionem talem vt magis restringat. Sed ꝙ
appellatōez ꝓditōis viciatur lege positiua.
Jō nō valet ꝓditio, q̄ exꝑssa ad dispositōez
viciat, sz tacite itellecta ad effectum non vi-
ciat. Etiā qñ apparet de mēte exꝑmentis ꝙ ꝑ
exꝑssionē vult aliō significare, s. facere actū
ꝓditionalem q̄ non est ꝓditionalis ex tacī-
to itellectu, tūc act⁹ ē ꝓditional'. qz exꝑmēs
ß vult q̄ ad ß ꝓditōez exꝑmit, z sic tūc lega
tum relictū si heres adierit est ꝓditionale, z
verisimile ē ꝙ ꝓditio exꝑmat sīc itelligitur

ad maiorē declaratōez, z sic z actus nō recipiat ꝓditōez, z p illā tm expssionē nō dz viciari, qz solū qđ tacite ineſt expmit. z lex posittua nō admittēs ꝓditōez videt intelligi de ꝓditōe extranea, z nō de illa q̄ ineſt q̄ expz mit ex abundāti. Sic etiā exheredatio pōt esse ꝓditional' qm testator sic voluit, z qz nō recipit ꝓditōez viciat. etiā acceptilatio erit ꝓditional' ꝓter volūtatē acceptū ferētis, z qz etiā nō recipit ꝓditōnez viciat. Et ita in his dz attēdi mēs disponētis, z fuari quod vult, z put vult, niſi vbi lex posittua hoc impedit. Item ibi. Judex dat tutorem pupillo simplr intelligit tacite q̄ ministret si satisfederit. Dz pono q̄ iudex in dando tutorem hoc expmat. Hic ter. q̄ valet datio z eo modo intelligit quo expmit. l. muto. §. hāc autem. ff. de tuto. Et bene. l. fac̄ p ꝓdicta. Et est rō huius legis. qz verisimr expmitur sic intelligitur in dubio hoc iuncto. q̄ si faceret ꝓditōez actus viciaret qđ nō est dicēdū in dubio. Datie in hoc casu ꝓpter piculuz qđ pupillo imineret si tutoris datio nō teneret. Item ibi. Promitto. r. simplr. intelligit tacite q̄ soluaz cum petieris. Dic ter. q̄ idem significat nec aliud opat. vt. l. si cū petieris. ff. de ꝓbo. ob. qz etiam intelligit sicut expmit. nec dz aliud significatum q̄ expressum ex cōi modo intelligendi. Dz ibi. Ego illi si capitolium ascēderit. hec ꝓdictio tacite ꝓtinet si voluerit. qz volens ascendit. z tm expmendo hanc ꝓditionem aliud opat. qz legatū viciat. qđ nō viciaret tacite intellecta. l. nōnunq̄. ff. de ꝓdi. z demō. Et ē rō. qz aliud significat conditio si ascenderit z si voluerit. Nam legando sub conditione expssa si voluerit legatum ponit in sua libera z mera voluntate. Ideo viciat p legem positiuam statuentē q̄ legatum nō possit poni in libera volūtate. Secus in illa ꝓditōe si ascenderit. qz si ascendit, siue libere volēs siue nō, tamē conditio impleť, z sic de alijs exemplis.

Tacitū ꝓprie z vere dī qđ nullatenus ē expssum. z ħ in iure nihil significat, eo q̄ nō est significatū eius nec ap̄aret. Dī aūt in iure expssum quod aliter q̄ verbis expssum est. Nā inter modos significandi ꝓba obtinēt ꝓncipatū. Ideo ꝓbis expssum dī vere expssum, z qđ dico verbis, idem dico scriptis qz illa ꝓtinent verba. Aliter autē expssum q̄ verbis dī tacitū ad dīaz expssi ꝓbis. Et ħ est tacitū iuris qđ nō est expssuz ꝓbis. Ver bi gra. Mutuauī dolīū vini nō expmit q̄ reddat vinū eiusdē bonitatis. ħ tm tacite intelligit. l. cū qđ. ff. si cer. pe. z sumit rō ex natura mutui, cuius ē q̄ res reddat q̄ eadē in valore cū mutuata esse censet. ħ est, si ē eiusdem nature z bonitatis. Hoc tacite intellectum idē significat z opat. acsi esset ꝓbis expssum. l. cū qđ. pall'.

Taxare est idē qđ estimare.

Tanq̄ est nota similitudinis. c. solite. ō mato. z obe. Aliqñ nota veritatis. c. ex pte. de sponsa.

Talis. id est ille. C. de summa trī. z fī. catholica. l. j.

De TE

Theatrū ē locus in ciuitate cōis z publicus ad spectacula. dī a theozādo. l. inspiciendo. vt in foro vl' palatio cōi.

Tegule sunt lateres. differūt tm. qz tegule dicunt a tego. quasi tegentes z nō sunt cocte. sz ligna sub lateribz posita p eoz sustētatiōe. Dz lateres funduntur ex lapidibz z archilla. z coquunt.

Telū nō dī tm qđ ab arcu mittit. sz etiaz qđ a manu. eo q̄ in longū mittat. ergo lapis ignum ferz. noīe teli ꝓtinent. Tex. ē. Inſti. ō pub. iudi. §. telū aūt. fm Hy. in interptatiōe legis. xij. tabu.

Telū grece tributū dī latine. Inde theolonium idē est qđ tributū. Et etiā dī locus in quo exigitur.

Teolonarius dī q̄ exigit theoloniū.

Temulentia est ebrietas. l. vnica. C. si qs imperā. male.

Templarij sunt ꝓceptores vl' cōmendatarij z ꝓsone religiose. vt clc. de relig. do. z clc. cū exeo. de sen. excōmu. p Joh. an. in Rubr. ō regula. z. c. Eccl'a sancte Marie. de ꝓsti. tales deputant ad administrationem ecclastiam. z sic possunt agere z defendere iura ecclie. vt clc. j. de rescrip. Et possunt etiam ꝓsone incognite de longinqs partibus c. cum deputati. de iudi. Et qñq̄ eliguntur z habent eccl'as parrochiales. z sic auctoritas dyocesani dz interuenire. Fac̄. c. vnicaz de capel. mona. li. vj. Et nota. in. d. clc. j. de rescrip. Qñq̄ nō habent eccl'as parrochiales z sui maiores habēt eos deputare z in-

stituere ꝑter ꝯsensum dyocesani. Et ſm Jn no. in dignitate cō pank instītoribus. c. qō q̄ dasdā. de fide inſ. qz instāt negocijs sibi cō/ missis. vl' etiā cōpank visitatoribꝫ siue vica/ rijs missis a supioribꝫ ad aliq̄ officia exercē da. z sic q̄rit q̄s dz ꝓferri in agēdo p ecc'a in ter tēplariū vl' ꝓceptorē z deputatorē ei⁹ sic est distinguēdū. Aut agit de subiectōe eccl'e. sic ad maiorē ptinet defēsio pōt tñ iferior assi stere iudicio. c. exposuit. De dila. vbi p Jn no. aut agitur de iuribꝫ z bonis eccl'e. Hoc dupl'r. Aut eccl'a ē subiecta q̄ ad bōa z ad ꝓ ceptorē ipi supiori q̄ p libito pōt iferiorē re mouere. Sic itez pferēdus ē. Aut nō est ei subiecta q̄ ad plat̄z. videlz qz ppetu⁹ ē. nec ad libitū remouibil'. sic iferior in agēdo pfe/ rēdus ē maiori. qz cōmodū ad ipm pncipa liter spectat. ar. ff. bidui. ff. pala. āt. ij. q. vij. z. l. j. in ꝓpria cā. ff. qñ ap. sit. z h si inferior tal' est ydone⁹ ad defendēdū. al's supior agit. c. lz. c. ex trāsmissa. de fo. cōpe. Hoc no. doc. in d. c. Cū deputati

Tps ꝓtinuū est quod ꝓtinue currit diebus feriatis z non feriatis siue in pūtia z absen tia fit copia iudicis vl' nō. C. de pscrip. lon. tempo. l. ff.

Tempus ꝑo vtile nō currit diebꝫ feriatis z absentie. z diebus q̄bus non est agēdi co/ pia. Et istud ē multiplex. s. cōtinue z vtile q̄ ad sui pncipiuz tm̄. nō q̄ ad progressum z c. Ut in glo. cle. vnice. De in integ. restit. vbi glo. remittit. De ꝓcess. pbē. c. ij. z. c. qz diuer/ sitatem. in fi. Vñ tps dat ad eligendū vtile qz nō currit impeditis. de elec. ne p. ꝯ defectu de hoc vide Goff. in sum. de elec. §. hoc tps vbi ꝓcor.

Tenor lrāz ē idē qō snia lrāz. Reḡre. s. Sē tētia lrāz. Dz tū tenorem lrāz dicimus re cte tenorē textus q̄uis titell' scribat. Vñ te nor dī ipa snia lrālis. lz rhetorice plurima scribant.

Tepidariū est idē qō balneū. a tepore aq̄ no men trahēs.

Tergiuersator dr̄ q̄ in vniuerso ab actōe re/ cedit. q̄si tergū ꝓtens. vt in. c. vl. de collu. de teg. in glo. liij. z ibi no. Et differūt Tergi/ uersator: puaricator: z calūniator. Vñ no/ ta bonos ꝓsus. Tergiuersator desistit pre/ uaricator verū. Occultat: profert calumnia falsum.

Tergiuersari est in totum ab actōe desiste/ re z dorsum ꝓtere. ff. de aboli. z in glo. pall'. in. c. vl. de collu. detegē. Et hoc cū fit inordi nate. Nam si fit ordinate ē absq̄ vicio. Pri mo. Si in accusatōe pcessum cognit eē fal/ sum in q̄ accusabat. z sic pari cōsensu se ab/ soluūt accusator z re⁹. Scō. Si pncepe ad quē ptinet cura boni cōis qō p accusati onē intēdit aboleuerit.

Tergiuersatio qñq̄ ē ꝓsutia vl' callidit̄as q̄ qs iducit aliū vt desistat ab ei⁹ inq̄sitōne. z sic capit in. c. vl. ī gl. pal. Qñq̄ etiā ē frustra tio: delusio: vl' colludiū.

Termin⁹ pēptori⁹ obtinere dz tm̄ tēpis q̄tū tria edicta. nisi aliud exigeret iustitia. vt i. c. dilecti. De dila. in gl.

Terminos proximi aliqs trāsgredi quinq̄ modis pōt. Primo. Cū parrochianū alte/ rius ad sepulturaz admittit. Scō. Cū al/ teri⁹ subditū excōicat vl' interdicit. Tertio. Cū alteri⁹ parrochianū ad pniam recipit. Quarto. Cū fidei Jrium predicat. Quinto Cum terminos pcessionū euellit. c. j. de se/ pul. in glo.

Territorium est vniuersitas agroz Juxta. l. intra fines cuiuscūq̄ ciuitatis. ab eo dictū. q̄ magistrat⁹ eiusdem loci int' eos fines ter/ rēdi. i. amouēdi. vl' submouēdi ius hz. ff. de ꝓ. sig. l. pupill⁹. §. territoriū. Alibi ponit̄ ꝓ dyocesi. xvj. q. ij. c. j. ō ꝓsti. c. ij. li. vj. glo. in cle. ne romani. de elec.

Testes sunt q̄s añ iudicū q̄sq̄ sibi placitat z allegat. ne possit libez aut dissimil'are aut subtrahere se. Vñ etiā legati appellāt. Jtez test' ē rei geste pbator. Hz test' cogēd⁹ est q̄ ad testionū faciēdū cogit. Dicunt ḡ testes. qz testionū adhibere solēt. Sic ē signatores q̄ testm̄ signāt. ſm Jſy. lib. v. Jtē antiq̄tus supstites dicebāt. eo q̄ sup statu cāe pfe/ rebāt. Hūc pte nois ablata p auferesiz te stes dicunt. z ꝓsiderātur ꝓditōne: natura: z vita. vt i. c. fo⁹. de ꝓ. sig. ad fi. Et ē dignitas ferre testionū. xxxij. q. v. ꝓceptū. Hā testis falsus trib⁹ ē obnoxi⁹. deo mētiēdo. Judici decipiēdo. z demū inocēti quē falso ledit te stimonio. de cri. fal. c. j. Et debēt testes secre to z sigillatim examinari. vt no. de testi. c. In noie dñi. z. c. lz vniuersis. De ꝓietate testiū est gl. bona. liij. q. ij. Si testes. ꝓ. Si ꝑo ex his q̄dē. Testes etiā ptinentur sub noie in strumētoz. c. quenit. de testi. cog. Et test' fa/ miliaris nō admittitur. c. in lris. ō testi. Et

q̄liter testis abūs examinaꝫ. vide. c. ꝓstitu-
tus. de fideius. Nec testis ꝓpt̄ ꝫ ē infamis cu
ius testionū ꝓbeꝫ. vt ī. l. luclus. ff. de his q̄
no. infa. Jtē testis inulti detēti testimoniuz
nō valet. ff. q̄ testa. fa. pos. l. q̄ testionū. §. vl.
z glo. c. sacrʒ. sup ꝫbo coactiōcz. de bis q̄ vi
me. ve cau. fi.

Testm̄ dī ideo q̄ nisi testator mortuus fue-
rit ꝓfirmarī nō pōt. Nec scire q̄d in eo scri-
ptū sit: clausuz: z signatū. Et est dictū testm̄.
qz nō valet nisi post testatoris monumētū.
ſm Jsy. lib. v. z describit sic. Testm̄ est vo-
luntatis nostre snia iusta de eo q̄ō q̄s post
mortē suam fieri vult. ff. e. ti. l. j. Et addit cū
institutōe hꝛedis. Jnsti. de lega. §. añ bere
dcz. z ꝫ de vniuerso pīmonio. vt excludaꝫ
singulare relictuz z codicillus. Et dī testm̄.
q̄si testatio mētis. vl' vltimum eulogiuz. seu
vltima volūtas. Alias dictum q̄ q̄s de re-
bus suis disponit legatario legata ass ignā
da. Et diuidit. qz aliud est testm̄ nuncupati
uuz. qō ꝓsistit in sola nūcupatōe testatoris
nō in solēnitate scꝑture. Tū septē testes ne
cessarij sunt: z heredū noiatio. Jnsti. eo. ti. §
fi. Aliud est in scꝑtis ꝓditū. q̄ō simpl'r exi-
git numeꝝ: subscꝑtōes: z signacula septē te
stium. Jtē testamēti aliam diuisionē ponit
Jsydo. li. v. c. testōꝝ aliud iuris ciuilis. alīō
iuris ꝑtorij

Testm̄ iuris ciuilis ē testm̄ septē testiū sigil-
lo signatū: subscꝑtōe firmatū q̄ō apō ciues
fit. z inde dī ciuile.

Testamētum iuris ꝑtorij est septē testium si-
gnis signatū. Et dī sic. qz fit apō ꝑtores ſm
Jsydo. ibidē.

Testm̄ olographuz est manu actoris totum
ꝓscꝑtum z subscꝑtum. Vñ z nomē acce-
pit ab olō. i. totū. z ḡphos scꝑtura vl' lr̄a: q̄-
si tota lr̄a. ſm Jsy.

Testm̄ irritū est si ille q̄ testatus ē capite di-
minutus ē. vl' captiuitate detētus aut si nō
rite ꝫ legē factū est. ſm Jsy.

Testm̄ ruptū ideo vocatū est. qz nascēte po-
sthumo: neq̄ erberedato: neq̄ berede noia
to disrumpit. ſm Jsy.

Testm̄ surreptum est q̄ō in fraudē heredum
seu legatarioꝝ z libertoꝝ nō palā. platū est:
q̄ō si nō latet. tū dictʒ pſonis nō ꝓdest sup
pſsum videt. Erāt aūt olī z tres alie spēs q̄
hodie in vsu esse desierūt. Quoddā erat pa
ticificū testm̄. z appellabat calatistomicus. A
calos q̄ō est bonū. z camitus pat. qz in bōa
pace fiebat. Vl' a calatistomicis ꝫ est a bo
nis ꝙuētib. a calos bonū: z comicle ꝙuēt'.
Vl' ꝙuētōes sapiētum. Bone cm̄ ꝙuētōes
erāt q̄ in pace fiebāt. Nā faciebāt testamta
dieb' ferlat' ꝓpt̄ penurlā boiuz. qz alijs die-
bus nō ferlat' erāt hoies in domib' diuerſ
negocijs occupati: q̄re testes nō poterāt in
uenire. Vl' dī a calo. i. voco. qz pſonaꝫ vo-
catio fiebat. Alīō erat bellicū. qō ꝑcictū di-
cebat. eo q̄ tpe pliozꝫ cū in pliū exituri eēnt
boies in ꝑcinctu fiebat. Postea accessit ter
tia spēs. s. testm̄ p es z liberā qō p cmācipa-
tionē. i. ymaginarlā q̄dā vēditōz q̄nq̄ testi
bus agebat z libripēde. i. estiatoze: q̄ libripē
debāt. i. estimabāt: familiā. i. hereditatem. z
emptoz q̄ erat loco heredis: ciuib' Roma-
nis. i. liberis boib': z puberib' parētib'. p-
tum ꝙ ꝓti remālit in vsu. s. q̄ ad num exte
stium. videlz septenarium. Erāt em̄ q̄nq̄ te
stes libripens z emptor. Et ꝑdicta noia te-
stamētoꝝ ad ius ciuile referebant. qz ius ci-
uile inuenit illa

Testm̄ inofficiosum ē q̄ō frustra liberʒ exhe-
redatʒ sine offō pietatʒ liberal' in extraneas
pſonas redactū ē. ſm Jsy. li. v. Jtē testm̄ sic
ertā describit. Est dispositio vniuersal' vire
cta in tps mortʒ solēnizata bis q̄ ponit z re
q̄rit lex ciuil' vt i. l. j. pal. Verbi gra. q̄s here
dē instituit vl' legat sub ipossibili ꝓditōe va
let dispositio z reiicit ipossibil' ꝓditio. l. ob-
tinuit. ff. de ꝓdi. z demō. z insti. de here. in-
sti. §. ipossibil'. z sumit significatū extrinseco
lūtate q̄ ꝓcludit testatorē voluisse deridere
z hoc ꝑ illā ꝓditōcz ꝑ obliuionē. vl' als non
ex aio apposuisse. z ex magna solennitate te-
stamēti q̄ in ipo req̄rit. z significat q̄ testa-
tor nō vult loq̄ frustratorie. sʒ ipossibil' ꝓdi
tio viciat institutōez fili. Pz i. l. filī'. z. l. si ti-
cius. ff. de ꝓdi. insti. z. l. cū heres. §. j. ff. ō sta.
li. ꝫ significatū capit alīūde q̄ ꝓcludit vici-
are. imo de cōi mō intelligēdi idē ē in oi im
possibili testō z ꝛctu. qz significat derisionē
z nō esse animum disponendi. Jtē aliqs le
gat vina q̄ sunt ī penu sua etiam vasa videt
legare. l. nam q̄ō liq̄de. ff. de pe. leg. z sumit
significatū ex natura vini q̄ō ꝑ se subsistere
nō pōt sine dolio z vase: ctā ex testamento:
qz disponēs solet esse liberal'. eo q̄ plus bo
nis suis nō idigebat. Secus ergo in ꝓcu

ſtās donat vina: q̄ ſunt in penu ſua nō ve-
niunt vaſa: lz venirēt ſumpto ſignificato ex
cōi mō intelligēdi q̄ p ſe vinū ſine eis ſubſi
ſtere nō pōt: ne cōmode ſoluī. dū tū vaſa nō
ſint maioris pcij. Itē q̄liť vltia volūtas te-
ſtatoris ē deābulatoria. z an vltia tm̄ ſit ser
uāda nō obſtāte iuramēto de nō mutando
p̄mā. c. cū marthe. de cele. miſ. de ſucceſ. ab ī
teſt. c. vl. xūj. q. ij. c. vl. z nemo pōt facere q̄n
leges habeāt locū in teſtō ſuo. C. de teſta. l.
teſtādi. z. ff. de leg. j. l. nemo pōt. vbi tex. op.
nō obſtāte auc. de nup. §. diſponit. Vbi dī
q̄ volūtas teſtatoris habeť p lege. g̃ pōt de
rogari legi cōi. q̄ itelligiť dū volūtas teſta-
toris ſit vnita legibꝫ. z facta ſm eas. alꝫ fa-
cta ꝫ eas nō cēſeť vice legis. Ideo ſi dīc te-
ſtator nō ſum p̄tus. volo g̃ vltimā volūta-
tē meā valere. lz nō ſeruē ſolennitates iuris
nō valet diſpoſitio vt teſtm̄. quāuis valere
poſſit iure codicillorꝫ. vt in. d. l. teſtādi. vbi
glo. Itē nota q̄ de iure canonico in teſtō vl̄
relicto ad p̄as cauſas ſufficiūt duo teſtes.
c. relatū. de teſta. z ſm Bar. z Bal. ī. l. j. C. ō
ſa. ſan. eccle. Jus ciuile ſeq̄tur. Et tenet idē
in p̄ꝫs cauſis z in terr̄ imp̄ij. Sz in terris
eccl̄ie nō in p̄ꝫs cauſis ſufficiūt duo teſtes
cū p̄fbytero. c. cū eſſes. de teſta. nō aūt in ter
ris imp̄io ſubiect̄ ſufficiūt tres. lz req̄rūtur
ſeptē. Et ſic nō ī p̄ꝫs cauſis leges obſequū
tur canonibꝫ. lz tenenť ad vnguē. Itē ſtatu-
tū diſponit q̄ teſtamēta nō valeāt niſi ſint ī
ſinuata p̄tāti vl̄ officiali ciuitat̄ infra q̄ttu-
or mēſes a morte teſtatoris. Certe teſtator
nō pōt ꝫ ſtatutū tollere dicēdo. volo q̄ te-
ſtamentū meū valeat etiā ſi nō inſinueť in-
fra q̄drimeſtre officiali. Rō. q̄ taľ inſinua-
cio ſtatuta ē ad cuitādū falſitatē z ſciēdo ve
ritatē teſtamēti. Sz teſtator nō pōt renūci-
are legibꝫ dat̄ ad inq̄rendū veritatē. Fac̄. l.
ſubem'. C. de teſta. l. ſi. C. de fideicō. pōt tū
teſtator tollere hypothecā: z ne dūlū trāſe-
at recta via. q̄ z ꝫ introductū ē vt ſua volū
tas celeriorē finez ſortiať. z ſic cōmodo ſuo
pōt renūciare p̄uato. Itē pōt dare īniaz le-
gatario intrādi poſſeſſionē: z cā apprehēdē-
di p̄pria auctoritate in legato. q̄ ſiľr ꝫ reſpi
cit cōmodū p̄uatū q̄ req̄rať ordo iudiciarī
cui teſtator renūciare pōt. vt ꝫ oīa no. ff. de
lega. j. l. nemo pōt. pall. Itē no. de bis q̄ te-
ſtari nō pūt: z q̄ pbibenť a lege facere teſtm̄
z ſunt ipuberes. ſ. maſculus minor. xūj. z fe
mina minor. xij. q̄ nō hñt animi iudicium.
Itē filiuſfamilias nō pōt teſtari etiam ſi p̄
ſentiat: niſi de peculio caſtrēſi: vl̄ q̄ſi caſtrē
ſi. De q̄bꝫ etiā p̄ter p̄ꝫs volūtatē teſtari pōt
vt in. c. lz. de ſepul. in. vj. Itē furioſus z mē
te captus q̄ diu taľ ē. Itē p̄digus cui bono
rū adminiſtratio ē interdicta. Itē mutus z ſur-
dus naturaliť. i. a natiuitate. ſz ſi accidētaliť
eſt mutus z ſurdus z ſcit līras pōt ſuū ſcri-
bere teſtm̄ z codicillos. Sz ſi ē tm̄ ſurdus:
hñ pōt facere teſtm̄. Itē dānatus ad mortē
ſcz q̄ p̄dēnatus ē vt efficiať ſuus pene. vt. l.
j. C. de here. inſti. Itē q̄ dubitat ō ſtatu ſuo
ſcz vtr̄ ſit liber vl̄ ſuus p̄. z filiuſfamilias.
Item q̄ damnatus eſt p̄o crimine famoſo
Sicut eſt crimē cōtra naturam vl̄ aliud fa
moſum crimē. Itē monachus ſeu canonic⁹
regularis. Item q̄ cōmiſit crimē leſe mate-
ſtatis. Itē hereticus. Itē cecus teſtari non
pōt: niſi quadam adhibita ſolennitate ſpe-
ciali. q̄ vbi verſať maius p̄iculū dz adhibe
ri maius p̄ſiliū. De teſtō p̄o ceci quō fiat no
tať in. l. hac p̄ſultiſſima. C. q̄ teſt. fa. poſ. vbi
ꝫ modus receptus ē. debēt em̄ vocari ſeptē
teſtes: z tabellarius z cec⁹ cor̄ eis exp̄mit
ſe velle teſtari ſine ſcr̄is. z dz exp̄mere noīa:
indicia: z dignitates heredū q̄s inſtituit ne
ſola noīum cōmēoratio q̄cq̄ ambiguitatis
pariat. z dz legata deſignare. z hec oīa ſunt
ſcribenda a tabellario tunc coram teſtibus
vl̄ ſi eſſent añ ſcr̄a coram teſtibus recitari
debēt. z cecus dz p̄fiteri illud eſſe ſuū teſtm̄
z ipſum diſpoſitum eſſe ex ſui animi ſnīa. z
in fine dz vnuſq̄ſq̄ teſtium z etiam tabella-
rius ſe ſubſcribere. z teſtium z tabellarij ſi-
gnacula debēt apponi q̄ ſi tabellarius īue-
niri nō poterit: octauus teſtis dz adhiberi:
vt p eū capiat effectū q̄ō p tabellarium fie-
ri debuit. z ꝫ teſtm̄ dī nūcupatiuū. lz mul-
tam ſi litudinē habeat cum teſtō in ſcr̄iptis
Et in q̄bꝫ caſibꝫ eccl̄iaſtica p̄ſona de bonis
ab eccl̄ia p̄ceſſis poſſit teſtari. habes no. gl.
in. c. p̄nti. de offi. ordi. in ꝑbo refuari. li. vj.
vbi bona diſtinctio. Item an clerici poſſint
ꝺdere teſtm̄. xij. q. iij. c. j. z de teſta. c. q̄ nos.
z. c. relatum. Et an clericus vl̄ monachus
poſſit in teſtamento poni tutor. lxxxvj. di. p
uenit. xxj. q. iij. Cypanus. xvj. q. j. generaliť.
Item teſtm̄ rumpiť natōne poſthumi. q̄ ſi
moritur viuo teſtatore teſtm̄ reconualeſcit.
vt in. l. poſthumus. ff. de iniuſto. rup. teſta.

qđ est vex. si testator vult clullic & naturaliter. sec⁹ si naturaliť tm̃ vluat: & mortu⁹ sit clullič. tũc em̃ nõ recõualescit. Casus ẽ singularis ī. l. q̃ vxorẽ. ff. đ pcl. ipa. of. q̃ nõ alle. in materia. & ẽ mirabiľ casus ille fm Jodo. de Roma. Jtẽ testm̃ nouissimũ imobile pseuerat. & testatoris obitu ꝓfirmať. c. cũ marthe. §. ceteꝝ. đ ecle. mil. Et testm̃ facere põt q̃ hz annos. xxij. Jn auč. vt spõ. larg. §. j. Jtẽ allo mõ. Testm̃ est lex diuina scpta noua vľ vetus. & sic dicim⁹ bibliã ꝓtinere duo testamẽta. videlz testm̃ vetus & nouuz. Et testm̃ vetus & nouũ est recipiendum a nobis q̃q̃ in pñis canonib⁹ nullũ eoꝝ ex toto teneať in sertũ. Et inueniť. c. inter canones scī pape Jnno. cuius auctoritate ħ doceť. vt habeť in. c. si a romanoꝝ. §. itẽ si ideo. xix. dis. Ubi subdiť. Restat nimiꝝ q decretales epľe romanoꝝ põtificũ sunt recipiẽde. & si nõ sunt canonũ codici cõpaginate p. c. btī Leonis xxv. q. j. oia. qđ etiã attribuiť damaso pape vbi oia custodire mãdaňť.

De TJ

Tignus vľ Tignũ dī esse omne genus materie lignee. vt in. l. xij. tabuľ. & Azo. in sum. eo. ti. & insti. de re. diui. Ubi tignarij dicunť oẽs q̃ edificãt.

Tignus inlũctus. Reč. s. Actio.

Tigili dicunť foramia q̃b⁹ exit fumus

Thiro ẽ nou⁹ miles. vt. C. đ thiro. li. xij.

Thirus ẽ serpẽs venenosissim⁹. de q̃ fit thiriaca magna.

Titubatio est cũ ego hincinde duo ꝓia sciã nec tñ alicui eoꝝ. qz dubio credulitatẽ meã applico. Uñ Titubare dī q̃s qñ suspitiõez hz sup eo de quo cõtendiť. vt in. c. in nostra pñtia. de pcu. in glo. lij. Etiam titubare est defectuose loq̃ vľ ignorant. Uñ titubãs p ignorãte hñdus est. C. de ꝓdi. inde. l. vl. & ff de li. ho. exhi. l. lij. §. Is q̃ ar. c. dñs. de secundis nup. Ubi glo. p & cõtra. & c. posuit. de ꝓlug. ser. in glo.

Titulus qñq̃ signũ dī. Qñq̃ cã acq̃rẽdi dominij. Qñq̃ ipa eccľa. vt titulus scī Petri. Qñq̃ clericatus. Qñq̃ canonicatus in alī eccľa vñ dī q̃s ititulari. i. clericari vel canonicari. Jtẽ qñq̃ capiť p cã mobili ad dominij trãslatõez. vt p locatõe. vt. c. eccľa scẽ. ij. vt li. pẽ. Jtẽ titulus ẽ iusta cã possidendi q̃đ nr̃m est. & sic exigiť iustus titulus in vsucaptione & pscrip. c. si diligẽti. de pscp. & glo. sume. xxj. q. ij. Etiã titulus possessori cãm tribuit pscribẽdi. vt. c. j. đ pscp. li. vj. & ẽ vnꝰ de pncipalib⁹ req̃sitꝭ ad pscptõez. Dī etiã titulus q̃libet ordo eccľasticus. q̃libet dignitas vľ platio. & sic đr q̃s ititulari in aliq̃ eccľesia. i. ordinari. fm Berñ. in. c. dudum. de elec. sup ẏbo intitulatã. & ff. si cer. pe. in rubricis

Titulus possessiõis vľ possidẽdi ẽ initiũ possessionis. Et cã q̃re q̃s possideat vt emptio vẽditio: donatio: pmutatio: q̃ p emptõez & siľia incipimus possidere.

De TO

Tochi. fm Azo. dicuntur sustentatões pauperum.

Togatus dicimus aduocatos. a toga veste noiatos quã bẽbãt olī aduocati diuersaz a ceteris. vt p hoc cog̃scerenť

Tota. l. oĩs. ff. de pact. l. si vnus. §. pact⁹. vbi idẽ dixim⁹.

Torneamẽta dicũť q̃dã nũdine vľ ferie in q̃bus milites ex edicto ꝓueire solẽt. & ad oñsionẽ virilũ suaꝝ & audacie temere ꝓgregarī vľ ꝓgredi. vt. c. de torneamẽ. & cã pbitõis est ꝑiculũ aiaꝝ. & moꝛs hoiuz inde pueniẽs vt ibidẽ notať.

Tortura põt q̃ñq̃ fieri in domo. nõ in iudicio. q̃ñ tabule testamenti patris eoꝝ filioꝝ. qz familia interfecta dicebatur ꝑuſq̃ q̃stio de seruis haberet apte recitate sunt. vt in. l. si ea q̃stio. C. de bis q̃. vt idig. & ibi no. doc. circa gl. ij.

Tõsura ī clerico. vide gl. ī cle. q̃m. de vi. & ho. de. & xxiij. di. c. pbibere. c. clerici. c. si q̃s ex clericis. c. nõ liceat quẽlibet. & xij. q. j. duo sũt.

Torrẽs est aq̃ in hymbre cũ ipetu q̃ in estate torrescit & arescit. fm glo. in cle. dudum. De sepul.

De TR

Trabea ẽ vestis ꝓsularis. vt. C. đ ꝓsul. l. j. ll. xij. q̃ veste etiã vtebať impator. & tã se ꝓsulẽ vocabat. vt ī auč. de ꝓsu. cl. col. iij.

Tractatorij erãt filij q̃ tractabãt & ꝓcurabant id est manib⁹ ꝓtigerũt & palpauerũt aĩalia publica & eq̃s sacro vsui deputatos. Uľ dicunť tractatoria lr̃e ipetrate. p lnia vehendi aĩalia. Uľ lr̃e date licẽtie ad tractandum & puniẽdũ crimiosos fm Accur. C. eo. ti. i ru.

TR

Tradere duplicem hz significationez. Uno mō est rē suaz in alterꝫ transferre. Corpalis eñ res tradi pōt z a dño tradita alienat. hꝫ pz etymologiam dictōis, dī eñ Trado quasi transferēs dñium. z sic bñ dī in īstrumentis venditōis iure ꝓpio tradidit. l. trāsferens tradidit seu dedit. Alio mō Tradere capit ꝓ inducere in possessionē siue ꝓ ipa corpali ꝓstatōe rei. Ut cum dī possessionez tradidit vl' ipm equū ꝑ frenū aut librum in manibus.

Traba est instrm rusticū qđ equādis cespitibus vl' feno colligēdo aptat.

Traijcere ē mare trāsire. Uñ dī si in pōtionibꝫ mare traijciat. l. transeat. Inde Traiectum ē ꝑ mare trāsitus. Etiā alio mō est nomen ciuitatis.

Traiecticia dī pecunia q̄ locatur vl' ꝓmittit alicui ꝑ mare ad quemcunqꝫ locū transuehenda vl' deportanda. de act. z obliga. l. traiecticie.

Transactio ē de re dubia z lite incerta nōdū finita dato aliq̄ ꝓmisso vl' retēto nō gratuita pactio. vt in. c. sup eo. de trāsac. z ē idē qđ cōpositio int' aduersarios. z lītē intelligo p̄sentē vl' futurā. qz añ li. ꝓtesta. pōt fieri trāsactio. vt. ff. de ꝓdi. inde. l. elegāter. §. si quis post. Itē lītē subaudio iustā vl' iniustam. vt C. e. ti. l. ij. z si ꝙs qñ agit credit se hīe iustaz cāz als ꝛrīū. vt. ff. de ꝓdi. inde. in sum. vt tñ int' insistentē z resistentē vt si actor ꝑ calumniā insistat nulla sit trāsactio. sz si reus ꝑ calumniā resistat valet trāsactio q̄tū ad eum. C. e. ti. l. sub ꝓtextu. lz ꝑ aliā viā hꝫ ē ꝑ actionē de dolo vl' replicatōez doli ꝓ sulat actori vt ibidē dī. qñ reus dolo induxit actorē ad trāsigendū. z dī in descptōe nō gratuita pactio. Ideo qz fieri nō pōt gratis. imo expedit q̄ is cui fit trāsactio aliq̄d det vl' dare ꝓmittat trāsigēti. Uñ fieri dz aliq̄ dato retēto vl' ꝓmisso. Alioq̄n trāsactio nō ꝓcedit. z in eo qđ dī aliq̄ intelligit etiā de modico. qz si q̄stio erat de re valēte cētū pōt fieri transactio ꝑ decem vl' ꝑ minori. Nec pōt dicere transigēs se deceptū. qz transigit sup incerto. Itē in eo q̄ dī de re dubia z lite incerta in trāsitiue ponit. vt sit sensus ō re q̄ dubia z incerta est lite. i. ꝓpter litez. qz lis q̄diu pēdet facē rē dubiā z incertam. Nā cuētus litz z iudicio incertus est. l. qđ debeā. ff. de pecu. Uñ sup eo qđ in q̄stione vertit lite pendente pōt fieri trāsactio. z ideo dī lite nondū finita. Nā si iudicatū esset nec appellari posset. Nec aliq̄ remedio sniam retractari. ita q̄ ō snīa nō dubitaret certe trāsactio nō valeret. vt si ꝙs ꝓdēnatus ad. x. dicat vex ē me tibi ꝓdēnatū esse ad. x. z vex ē q̄ debeo. sz si vis esse ꝓtētus. v. dabo tibi in ꝓtinenti tūc trāsactio nulla esset. z si iudicatū negaret. adeo tñ liq̄da fore ꝓbatio. vt nō sufficeret negare adhuc ē idē. vt. C. de pe. l. q̄ snīaz Dī eñ trāsactio q̄si actōis in amicitiaz seu amicabilē cōpositiōez trāsitio. Trāseūt eñ a lite z ab actōe q̄ cōponūt int' se paciscētes cū tñ gīis nō remittit' actio. secus si gīis remittit' q̄ casu nō fit trāsactio. sz simplex ꝑ donatōez pactio. q̄ eñ trāsigit q̄si de re dubia z lite incerta neq̄ finita trāsit. l. cōponit. vt in. c. sup. e. ti. in gl. ij. z sic is trāsit ab actōne q̄ trāsigit. z is q̄ ꝓprie agit dī trāsigere. vt. C. eo. ti. l. ij. pal. reus aūt impropꝛe. Itē in spūalibꝫ nō valet trāsactio ꝓpio noīe dicta. ca. si qñ clerici. de offi. deleg. z. c. sup eo. pall'. z est tex. i. c. ꝓstitutus. z. c. ꝓterea. e. ti. Rō. qz trāsactio in spūalibꝫ ꝓtinet spēz symonie. Uerbi gīa. Duo litigāt sup aliq̄ bñficio eccl'astico. puta eccl'a vl' pbēda. z etiā sup iure pñtādi. tal' trāsactio cū sit sup re sacra ñ valet qñ alter illoꝝ dat alteri. x. vl'. xx. annuatī. vt cesset a lite. z alter obtinet eccl'az seu pbēdā seu ius pñtādi cū sit ānexū spūali. g̃ spēs symonie ē vbi aliq̄d dat' vl' pmittit' siue retinet' in talibꝫ vt possideat. al's ꝓcederet in spūalibꝫ nullo dato retēto vl' ꝓmisso. Sz tunc ꝓprie nō ē trāsactio. sz circa tpalia valet trāsactio tali mō sumpta. Sumit' āt aliq̄ z largo mō trāsactio ꝑ est amicabilis cōpositio. z sic pōt fieri in spūalibꝫ. vt i. c. statuimus. ō trāsact'. ar. c. nisi essent. de pbē. z. c. vl. de rer. permu. z hoc dū ex vtraq̄ pte det' spūale. auctoritate tñ suplozis vt si aliq̄ litigēt sup ecclesijs z eps vl' archieps componat eos iure.

Item nō valet trāsactio in subiectōe spūali. c. ꝓterea. ij. eo. ti. Subiectio eñ est spūale q̄d. z ideo aliquo dato vl' ꝓmisso. siue retēto remitti nō pōt. Uerbi gīa. Iste subiect⁹ est ꝓmo abbatie tali. s. eccl'e sci ꝑ petri. Ab vult transigere. l. dare. xx. solidos. vl' aliud in certo censu. vt sit exemptus ab abbatie subiectōne q̄ census est. licz esset recognitio debite subiectōnis. c. omis aīa. de censi. tñ nō valet talis trāsactio. ꝓpter subiectionem

ſz ſi gratis vellet q̃s aliquã eccl'iaz exímere ſubiectã, bñ poſſet ex co annuati aliq̃d accl pere, nec eſſet ſymonia, c, ꝓſtitutis, de relig, do, vl' ſibi ꝓſtituere ſoluẽdũ cẽſum in recoꝝ gnitõez dñi, vt in, c, oĩs, pall', vl' ad iudiciũ pcepte libertaſ, vt, c, recepimus, de ꝓuileg, Itẽ in mrimonio cõpoſitio vl' trãſactio nõ valet, c, ſi, de trãſac, Et nota duas regulas, Prĩa affirmatiã, q̃ in oĩ cã criminali, vel in oĩ crimine, p q̃ venit iponẽda pẽa ſanguis: licitũ eſt trãſigere, excepto crimĩe adulterij, Rõ huius regule, qz vnicuiq̃ lz redimere ſanguinẽ ſuũ. Sz rõ exceptõis ẽ frequẽtia crimĩs adulterij, xxxij, q, vij, q̃d in oĩbꝫ graꝝ uius, z de iudic, at ſi clerici, ℣, de adulterijs Scõa regula negatiã, q̃ in alijs crimĩnibꝫ in q̃bꝫ nõ venit pẽa ſanguis nõ eſt licitum trãſigere, excepto crimĩe falſi, in q̃ põt trãſigi, Rõ regule ẽ ne delicta maneãt impuniꝝ ta, Rõ ꝓo exceptõis, qz nõ põt maius crimen ĩponi q̃z falſitaſ, qõ adimit oẽz honoꝝ rẽ, Et hec dicta pcedũt de iure ciuili, Jure nãq̃z canonico nõ lz trãſigere ſic, qz ibi non venit pẽa ſanguis ĩponẽda, Itẽ trãſigi non põt ſup alimẽtaſ, niſi auctore p̃tore, ff, de trãſac, l, cũ hij, in ſum, Ergo nota q̃ q̃daz ſunt in q̃bꝫ nec cõpoſitio: nec diſpẽſatio: nec trãſactio locũ hz, Quõrũ poſſet fieri p amicabilẽ cõpoſitõez, vl' diſpoſitõez, vl' p trãſactiõnẽ, vt vir dimiſſa vxore aliã ſuſinduceret, vl' vt mõachus talis exñs ꝓprĩũ bñet, de ſtamo, cũ ad monaſteriũ, vl' vt ſubiectus ĩ ſubiectiõe pduras dño nõ obediret, vl' ſuꝑiora in licitis z honeſtaſ, In his g̃ cũ ſi, trãſactio locũ nõ hz, vt, c, ſi, e, ti, Effectus aũt trãſactionis eſt, vt omia inſtra ad cauſam ſpectantia ſup q̃ tranſactũ eſt ne q̃q̃d aliud eſt q̃s opẽ ptibꝫ ferre poterat hoc ſit vacuũ z oĩ veritate caſſatum, Et ſola trãſactio validũ pꝓpetuũq̃z robur obtineat, vt, c, j, e, ti, ſm Goff, in ſum, de trãſact,

Trãſfuga dr q̃ trãſit ad hoſtes.

Tranſlata legata dicunt q̃ teſtator legatario adempta trãſfert in alium, ſ, auferẽdo ab eo cui ꝓmo legauerat,

Tranſlatio eſt de ſede ad ſedem facta cõmutatio, vt cum epus de vna ſede ad aliaz trãſfertur, Unde quod hic appellat tranſlatio: alibi dr mutatio, vt, vij, q, j, mutatiões, Vl' ſic, Eſt ab vna eccl'ia ad aliaz regularit trãſlatio, Põt eñ aliq̃s de minori eccl'ia ad maiorem trãſferri, Nam q̃ puebit de minore ad maius ꝓuebit, vt, xcij, dr, legimus, in fi, Et hoc maxime de tranſlatione epoꝝ, Vñ trãſlationũ due ſunt cauſe, Prima vtilitas, cũ in ſua eccl'ia infructuoſus eſt, Scõa neceſſitas, vt cum ꝓſecutionem patit z hoſtilitarẽ Et ſunt tres cauſe tranſitus, Prĩa leuitas, Scõa cupiditas, Tertia humilitas, De h Goff, in ſum, e, ti,

Trãſmigre ẽ de loco ad locũ trãſire,

Trapezeta, ſ, cãpſor vl' mercator, xxij, dr, In noie dñi,

Treuga ẽ ſecuritas pꝛeſtita pſonis z rebus ad tempus diſcordia nondum finita, vt de Treuga z pace, c, j, Sz pax, Require ſupra de, ℣,

Tribunal ſm Goffre, eſt locus maioꝝ iudicum qui habent merum imperium ſm Azo, in ſum, C, de iuriſdi, om, iu, Vl' ẽ locus vbi iudex pro tribunali ſedet, q̃ alĩs forus vocatur, de ꝓbo, ſig, Forus, z ẽ gl, in, c, j, de reiudi, ll, vj,

Tribunus plebis eſt plebeus magiſtratus ſic dictus, qz populus Romanus olim erat diuiſus in tres partes, z ex ſingulis ſinguli tribuni procreabant, Vl' qz tribuni ſuffragio ꝓſtituebant,

Tribunus quiritum, ſ, militum erat rege ex acto ante dictatores q̃ fuit eq̃tatibus poſt q̃z partim ex plebe, z ptim ex patribꝫ, alĩs pꝛtibus militum creati ſunt tribuni cõſulari poteſtate,

Tributum eſt cenſus q̃ pſtat rõne ſoli pꝛoꝓrij a poſſidentibus, Dr autẽ tributũ ideoꝛ qz militibus tribuebatur q̃ expeditõni publice vacabãt, vñ z ſtipendium appellat, vt ff, de ꝓbo, ſig, l, ager, z, ff, de publi, z vecti, l, j, ℣, hic titulus, Sup ꝓbo impendãt, in gl, Et in tribus non habet locũ pſcriptio, xxj q, iij, ℣, poteſt, ij, ℣, adhuc, C, de pſcript, xxx, anno, l, comperit, nec cõpenſatio, C, de cõpenſa, l, in ea, z, l, pcedẽti, z, ff, de iur, fiſ, l, auferr, ℣, q̃ compenſatõnez, Ubi dr q̃ in alijs duobus menſibus pꝛobato debito fit recõpẽſatio cum fiſco, ꝓterq̃z in tributis z ſtipendijs,

Tributarij dicunt a tributo, qõ a tribulatõe deriuat,

Tributaria actio, Require ſupra de Actionibus,

Triens eſt tertia ps aſſis quattuor ꝓtinens

vnclas.

Triennīū est tempus trīū annoꝝ, vt.c.j. de p scrip. & indicīt trīēnalis p̄scriptio q̄ cōit cur rit in vsucapione.

Tricennīū ē tp̄s, xxx. ānoꝝ. Inde tricēnalis p̄scp̄tio. vt.c. vigilāti. c. ti.

Triplicatio est q̄ duplicatōez infirmat & adiuuat actorē, & sic deinceps q̄druplicatio &c Rēgre. s. Duplicatio

Tripondius est as triplicatus, scz, xxxvj, vncie.

Trium virī capitales dicunt q̄ carceris habebant custodiam quoꝝ interuētu aīaduertendum erat in quosq; hoīes facinorosos quos etiā dicimus stratores a stringendo, qꝝ in carcere custodiendos & reos damnatos punieb̄at.

Triū virī monetales dicunt, videlz eris & argēti, vl' aurī p̄flatores, qꝝ frustra liberos exheredat & sine offō naturāl' pietatis in extraneas p̄sonas reductū ē, ꝑm Isy. li. v.

De TV

Tugurium dī esse tectū qđ rebꝰ vrbanis vl' rusticis custodiēdis est deputatū. Vl' dī oē edificiū qđ magis cōpetit rusticis q̄z vrbanis ediby. Et dī q̄si tegularīū eo q' tegat. ff. de ꝓ. sig. l. domus.

Turtibuli al's tibuli siue tiguli dicunt foramina p q̄ exit fum' camiꝺoꝝ, & idē dicunt fenestre q̄bꝰ calor balnei euaporat

Turpia ꝓba. l. diffamatoria. Hi sunt spālia viciāt legatū vl' institutōz, sz nō exheredationē, sz generalia turpia sunt apta punitiōi, ideo dispositōez puniētē nō viciāt. Nō aūt sunt apta bonoꝝ, ideo dispositōez bonoꝝ tē viciāt, nisi vbi volūtatē disponēdi significāt. Verbi grā. Testatoꝝ dīc sic. Titio furi homicide vl' adultero lego, & legatū nō valet, vt. l. turpia. ff. de leg. j. qꝝ bis ꝓbis testatoꝝ diffamat legatarium, & sic sensus ē vt q magis eū vult ḡuare diffamādo q̄z bonoꝝ re, si volet valere legatū lex ciuil' hāc voluntatē nō admittit in odiū diffamāt̄z vt ī. l. turpia, ꝑall'. Sz ibi testatoꝝ dīc. Fill' me' ip̄ūs/simus male de me merit' heres esto valet īstitutio. l. bis ꝓbis. §. j. ff. ō here. īsti. qꝝ siue sit vex siue falsum q' sit ip̄ūs sim'. ꝓstat tn ō p̄sona. Et rō ē diuersitat̄z in b̄ casu & in p̄cedēti, qꝝ ꝑmus casus ē in ꝓbis spāliby. scōs aūt in generaliby. Alij dicūt q' in casu p̄cedēti valet legatū sic īn isto, qꝝ ꝓstat de p̄sona & de legato et facto, nisi aliō ꝓstet testatorē voluisse, vl' nisi let ciuil' sic disponat. vt s dictū ē. Itē ibi. Filiū meū latronē & gladiatorē exheredo valet exheredatio. l. & si pepit in p̄n. ff. de li. & posthu. Nō q̄re valet exheredatio & nō legatū vl' institutio sic facta, qꝝ ꝓba diffamatoria apta sunt exheredatōi cū sit ad penā vl' ad ꝑuatiōez bonoꝝ, sz sec' in legato vl' in institutōe

Tūc significat extremitatē tp̄is. l. si is legatū §. sz si ita scriptum. ff. de ꝓdit. & de hoc facit ad q̄stionē notandā, si q̄s ita testat', si impator nō venerit in Italiam infra q̄nquennium heres meus tūc, &c. det Titio, Impator mozit p̄mo anno. an Titius pōt petere, &c. Solu. Certe nō, nisi post q̄nquenniū. Ad hoc sp allegat' tex. p̄all'. & hoc q̄ tp̄s apponit' in ꝓditōe potestatiua. Si ꝓ in ꝓditōe casuali apponit' si deficiat nō expectat', l. hoc iure. ff. de ꝓ. ob. Fallit nisi addat' dictio tūc & huic excerptum est, de elect. cōmissa. li. vj. vbi de hoc.

Tutela ꝑm Azo. in sum. ē vis & ptās in capite libero ad tuendū eū q̄ ꝓp' etatē suā spōte se tueri neq̄t a iure ciuili data ac p̄missa. vt īsti. de tute. §. ē aūt. Alis āt dico de facto, & ptās de iure vt tal' sit tutoꝝ q̄ ꝓpria ibecillitate nō impediat', nec a iurisdictiōe repellat', q̄les sunt pupillus furiosus & q̄ ꝓpetuo morbo laboꝝāt, illi ꝓp' ibecillitatē corp̄is vl' animi tutoꝝes esse nō p̄ūt. Sz femine q̄ q̄z nisi scīūt res admīstrare pupillares, & ad id experiendū vires habeāt, tñ a iure institutionum nō admittunt'.

Tutela testamētaria ē q̄n p̄' dat filio tutoꝝez in testamēto.

Tutela datiua est q̄n vnus datus est tutor filio in testō. & vnus extātibus ꝓsanguineis idoneis ad tutelam iudex ex offō suo dat tutorem.

Tutela legitīa est q̄ defert' a lege ꝑm quā nullus datus est.

Tutor filio in testō qui ꝓmo loco deberet el succedere ab intestato tenet' suscipe tutelaz huius.

Tutele actio directa & contraria. Require, s Actio.

Tutor est q̄ pupillum vel pupillā morte patris vl' emancipatōe sui iuris factum vl' factam tuet', differt āt a curatore. qꝝ tutor dat

impuberi,curator ꝓ puberi vl' adulto,s.furioso:pdigo:surdo:muto:z silibꝫ q̃ rebꝫ suis ꝑesse nō ꝑñt. Itē tutor qñqꝫ dar̃ a iudice qñqꝫ a testatore. Dar̃ em̃ a testatore z cōfirmar̃ decreto iudicis vl' ꝑsidis etiā dar̃ inuito,sz curator nō nisi volēti ꝓterꝫ ad litem. Itē tutor nō dar̃ certe rei vl' cāe,secus in curatore,imo tutor ꝓncipalit̃ dar̃ ꝓsonez scōarioꝝ rebꝫ. Sed curator ꝓmo z ꝓncipalit̃ dar̃ rebꝫ,z scōarioꝝ ꝓsone. Et nota q̃ q̃dā ē tutor legitimus,q̃dā fiduciarius,q̃dā testamētarius,q̃dā onerarius. Tutor fiduciarius est q̃ pupilli emācipati cuius pr̃ q̃ eū emācipauit tutor erat legitim⁹ eo pr̃e mortuo tutelā accipit cū mortꝫ tpe erat in pr̃is ptāte. Uer bi gr̃a. Titius duos filios habuit.s. Seyū z Deuiū. Seyus fuit mior in ānis. Deuius fuit pupillus. Seyū habuit in ptāte z Deuiū emācipauit,z ipe tutor eius erat z mortuus ē eo pr̃e mortuo. Seyus frater Deuiꝫ pupilli fiduciarius ē,emancipatōe eiꝰ perit ius agnatōis ne frīs sui frater legitimus tutor esse possit tanqꝫ primus agnatus,sz fiduciarius bñ. Et sic tutor fiduciarius est frater frīs sui emācipati,vt patuit Sz si pr̃ emancipet vnum de filiꝫ suis impuberez eius ē legitimus tutor. Et mortuo pr̃e filius alter maior fiduciarius tutor appellatur.

Tutor legitimus est q̃ lege p̃cipiēte pupilli nāciscit tutelā,q̃les sunt,primi:agnati:z cognati. Regularit̃ em̃ traditū ē ꝑm leges,vt ad quē spectat emolimentū hereditatis alicuius pupilli,ad eundē ptineat z onus tutele eius,nisi forte sit mulier q̃ bñ vocat̃ ad hereditatē morientis,nō tñ ad tutelā supstitis,qz tutrix esse nō pōt.

Tutor onerarius ē q̃ dar̃ pupillo vt ispm defendat a vexatiōibꝫ aliorꝫ. vl' dar̃ noiltatis grā vt alios tutores instruat.c. venerabilē. de elec.in glo.sup ꝙbo aduocatis,vl' honorarius dr̃ datus cā honoris nō administrationis,z tales nō bñt onus,vt reges: ꝓncipes:comites:barones: q̃bꝫ admittunt filiꝫ causa honoris. Ideo illorꝫ tutela vacatōez nō ꝑstat. Instit. de excu.tu. vl' cura.§. Item tria onera.

Tutor testamētarius dr̃ q̃ ex testō dar̃ tutor filio a pr̃e pupilli,s.q̃ actu in testō nomiar̃ z assignar̃.

Tutor suspectus ꝑm Azo.in sum.C.e.ti.dr̃ iste q̃ moribꝫ talis ē. vt suspectus sit. nō em̃ facultas z pauꝑtas fraudulēta vl' callida ꝙuersatio in rebꝫ pupillaribꝫ suspectū tutorē cōmendāt vl' cōmittāt. Itē in auctoritate ꝑstāda p tutorē expedīēs ē vt loquar̃. Facit.l.j.§.pe.de tute,z instit.q̃ tuto.in testa.dari posi.in glo.j. Et fac̃ hoc ad subtilē q̃stionē ꝑm Bar. Pone pupillo ē delata hereditas extranei,q̃ sciēte z patiēte ipo tutore habita uit in domo cuiusdā defuncti a q̃ delata est sibi hereditas. Querit̃ an p hoc ꝑbeat aditio hereditatis,z vtꝫ patiētia z scia tutoris auctoritatē induxisse videat̃,z an in auctoritate sit necesse q̃ tutor loquat̃. Et apparet pr̃e mo q̃ sic. Nā tal' actus habitandi in domo defuncti in eo q̃ pōt p se adire hereditatem induceret ꝑsumptōez aditōis. Azo ꝑ fac̃.l. gerit.ff.de acq̃r.here. Sz pupillo q̃ nō pōt adire sine auctoritate tutoris tal' act⁹ absq̃ tutoris auctoritate aditōez nō inducit. vt.l. patuit.ff.de iur.deli. Solu. Dy. dic̃ q̃ scia aut patiētia tutoris auctoritatē nō inducit. Et sic ex illo actu nō ꝑbat̃ aditio. Nisi forte tutor q̃qꝫ mādasset pupillo vt aliq̃d faceret in illa domo. Nā tal' exꝑssio mādati auctoritatē inducit. vl' etiaz nisi pupillus diu stetisset in domo.s.p spaciū.r.annoꝝ.qz p ꝑbat̃ aditio.q̃si oīa fuissent solēnit̃ acta auctoritate tutoris.

De VSI

Acantia bona dicunt

ea bona q̃ dñm nō hñt. vel q̃ fisco vl' dño alicuius applicantur. Od ꝓtigit multꝫ mōis. Qñqꝫ si ꝙs itestat⁹ decedit. vl' q̃ testari nō pōt. vl' faciat ꝑ q̃d heres suus ei succedere nō pōt. vl' etiā vbi al's de ꝙsuetudie bōa alicuius dño applicant. tūc dicunt vacare bona.

Uacās possessio. Reg.s. Possessio.

Uagabūdus ē q̃ nō hz domicilliū.sz bodie hz est.cras alibi.l.liij.§.ꝓtor.ff.ō dā.infec. Sz q̃si vagabūdus ē q̃ hz domicilliū sz raro morat̃ in eo,z vagat̃ hincinde. Et quō ꝙcniātur isti habeat̃ in.c.fi.de fo.compe.in glo.j.z ibi no.

Ualitudo dr̃ infirmitas in vno significato. c.qm̃ frequēter. vt li.nō ꝓte.ꝑ Inno.z Ho stien.c.fi.de testi.l.vl.§. si ꝓ valitudine.ff.si q̃s cau.z.l.vlr q̃ morbo excus.

Valitudiarij dicunt infirmi q frequent egrotat. vl q laborat p lucida iterualla. vt q mo sani sunt post horā infirmi.

Varicosus dr curuus. a varice neruo ꝛcto. qui neruus in senectute reddit hoiem varicosum z curuū.

Vasallagiū fm Spe. in tl. de feu. idez est qd homagiū. Qd em in frācia dr homagiū. in italia vocat vasallagiū.

Vasallus ē feudatarius. z fm vulgare. puincialiū nobiles feudatarij vasalli dicuntur. Plebei vo bo medi nuncupat fm Spe. z vasallus nō pōt vēdere feudū sine voluntate dñi. z dū vēdit dz rogare dñm suū q ab eo recipiat. z alterī ēptorē iuestiat. qđ si dñs denegat z eū exorare nō pōt det ēptori alia bona equalētia tali feudo inuiste vēdito. De hoc in. c. q in eccl'a. ō ꝓsti. z in vsi. feu. p totum. Et ℔ vex nisi ille cui vasallus feudum alienat velit supportare oē guamē. vt i. l. murilegulo. C. de muril. ll. xj. Fac. l. ij. in pn. ff. soluma. z sic vasallus possit alij in feudum dare suū feudū. etiā inuito dño. qđ videt nō esse verū. z ꝛ casum. i. c. j. de duo. fra. Dz q̄rit a q̄ cogi debeat cā feudi. Pro q no. q fm Jaco. de Bel. cui p oib stat. In ℔ distinguit. Aut loquit de vasall' maioribus. aut maioribus Si maioribus. vt sunt duces: comites: marchiones: capitanei: q̄ imediate ab ipatore iuestiunt. tūc de ꝓtrouersia impator cogscit c. j. de lecto. radi. in vsi. feu. Jdē cotā rege de i mediate a rege infeudatis. Si de minoribus q̄ ab inferiore hūt feuda. vt militib aut nobilib. Hoc tripl'r. Aut vertit q̄stio int duos vasallos. Aut inter duos q̄z alter z alter nō ē vasallus. Aut iter dñm z vasallum Si pmū. Aut ꝓstat ābos esse vasallos. liti gāt tū de pte feudi vl' finib. sic ē cōclusio q coram dño cuius sunt vasalli dz cogsci. c. j. apud quē vl' q̄s ca. feu. deter. Aut cōstat de vno tm nō tū de altero q nihil hz nisi id de q̄ q̄stio ꝓtit. Tūc p pte curie dz cā termiari. d. c. j. apud quē vl' q̄s ꝛc. Aut nō ꝓstat ō alq̄ horz. p certo. qz ābo nihil hūt in feudū nisi illud de q̄ q̄stio est. Hoc dupl'r. Aut pdūs. Si scom iudex cōpetens erit ordinarius loci vl' delegatus. c. ij. de le. cotā. in pn ci. in vsi. feu. Si pmū ℔ dupl'r. Aut vterq dē feudū suū ꝓpriū. l. sibi ꝓcessum. z sic iterꝝ ordinarius erit iudex. d. c. ij. Aut vterq dē fuisse suoꝝ pgenitoꝝ sic dñs cū curia sua cognoscit. nō tū solus. pall'. c. j. Aut vnus dē feudū nouū. s. ipm iuestitū alter ātiquū. s. suoꝝ pgenitoꝝ. ab eodē tū dño. tūc oli ordinarius cōpetens erat iudex bodie p pares curie cogscit. Et sic finalit ꝓcludit in pmo casu pncipali q solū vno casu cogscat dñs ō cā feudi. s. qñ ꝓstat ābos ēe vasallos. Sedo cā pncipali tenetur glo. in. c. ceterum. de iudeis. q̄ dē in causa ordinarij loci in q̄ feudum sitū ē cogscere debere. Tertio casu iterum p pares curie si repiri pūt. si nō eligāt alij. Et tales erūt iudices ordinarij q̄b lex dat iurisdictōnez ordinariā. Jdeo sedebūt p tribunali z puabūt iuris ordinē. Et nō habēt tribunal eligere pūt. Et eoipo q dñs iudicat etiā sniaz ꝓpriā execution mādare pōt. qz feudū dr suū territorium. Item fm gl. c. romana. §. dz. de ap. li. vj. ꝓcludit si vltra dñm feudi est alius ꝓximus imediatus ad hūc apellat a snia dñi feudi. Si talis nō sit tūc ad ordinarij loci in q̄ res situatur spectat. qz dñs feudi ē tali subiectus. vt. §. dz pall'. Tñ in vsi. feu. tex. ē q in tali casu ad impatorē appellandū sit. Et sic sentit Bal. tacite. Primū tñ magis placet doctoribus. vt no. in. d. c. ceterum. Et intelligūtur pdicta q̄n est q̄stio de feudo. Sz secus ē dū q̄stio ꝓtitur de cognitione feudi. s. ad quē pertineat cognitio eius. Talis em nō pertinet ad dñm feudi. siue sit eccl'asticus siue secularis. al's esset iudex in sua causa z ꝛ totum ti. C. ne q̄s in sua cau. qz sic cognoscens de cognitōne feudi in casu q̄ sibi adiudicaret cognitōez talē deberi. Cōsequēter de ꝓprietate feudi sibi adiudicaret. Dz ergo supior ordinarius vel alter de hoc cognoscere vel iudicare. vl' ptes arbitros eligere debent q̄ cognoscant. vt no. in. c. vex. in glo. ij. de fo. compe. Et ibi glo. q̄ vtq z qū secularis iudex possit negligentiā supplere eccl'astici in cognitōe tali.

Vates mō sacerdotē. mō ꝓphaz. mō poetā signficat. xxj. di. cleros. post colūnā.

Vasa ire sunt oēs pctōres. vt. xxiij. q. iij. nabuchodonosor. vbi dē. Vasis ire nūq̄z deredderet interitū si nō spontaneū inueniret homo habere pctm.

De VB

Vbaldini sunt homines certi. Et signanter

clerici vel canonici terre vl' ecclie alicuius. De quibus in.l.j.C.de col.illi.vbi dī q̄ collegium vbaldino nō potest ꝓstituere syndicum.

De VE

Vectigal est tributum quod pstatur de reb⁹ que vehuntur vl' omnib⁹ negocijs manuū a vehēdis mercib⁹ dictum. Idem ē qđ naulum.vt.ff.de pub.t vect.l.j.§.h titulus. Et fm Azo.in sum.C.eo.ti.vide supra Tributum.

Vector est portitor qui vehit. Et vectores sunt nō solum q̄ vehunt.sz etiam q̄ vehunt in naui.fm Azo.in sum.C.e.ti.t.ff.ad.l.ro. de iac.

Vectores pñt dici siue habeant merces siue nō. dū tñ opas suas magistro nauis exhibeant ad naulgandum. Et sunt q̄nq⁹ noīa q̄ pstant actū t passionē. Ut hospes zelotypus. Reḡre.s.A

Vectura.i. vectigal siue naulū.

Vehiculum.fm.l.xij.tabu.est via in octo pedes ex transuerso amfractu.xv. quod non est necessarium in actu. Jus trahēdi ligna lapides ve pmittitur habēti actum sz viam nisi specialiter ꝓuenisset de hoc in actu. Vide infra Via.

Vel.p t ponit interdū.vt ī.l.si fundū.sub ꝓditione.§.his ꝓbis.ff.de leg.j.

Vel etiam ponit p t interdum. vt in.l.sepe. ff.de ꝓbo.sig.t.l.cum q̄dam.C.de ꝓbo.sig. Etiā ponit alternatiue.vt in.c.iter ceteras. de resc̄p.

Venatio q̄d sit hēs fm Goffre.in sum.ti.de cle.vena. Et ē triplex.s.oppressiua:arenaria: t saltuosa. Oppressiua ē hoīuz de q̄ dī. Cepit nēroth esse robust⁹ venator coram dño.i. extinctor t oppressor. Et sic venator ē hoīuz eractor t oppressor q̄ aliquē venatu oppmit. Arenaria est q̄ fit in arena.vt cum q̄s locat opas suas vt pugnet in arena cū aliqua bestia dētata. hāc q̄ exercet peccat grauit. nisi eam exerceat gra virium explendar.vt.ff.ō postulā.l.j.§.Jtē senatus.t.lij.q.vij.tria.ꝑ. infames.circa pn. Et de hac loquit.l.xxxvj. di.q̄ venatoribus.cum duobus.c.sequēt⁹ bus. Saltuosa est q̄ fit in siluis t saltib⁹ ad capiendas feras. Et hec est licita. Sz quomodo in clericis liceat in ꝓpr̄ijs psonis venari deficiēte familia t vēdere.cū illud non sit vagari.sz necessitati t vtilitati eccle subuenire ad qō tenent clerici.vij.q.j.pñtiuz.t glo.cle.ne in agro.de sta.mo.in ꝑ. psonale. t ibi ꝓcor.t g̃. venatio saltuosa est illicita ex tpe t psona. Ex tpe.vt in q̄dragesima t sabbatinis noctib⁹.xxxvj.di.an putatis. Ex psona.vt in clerico. In q̄ tñ distinguendū ē qm̄ epo sp est illicita.xxxij.di.quorundam. Aliꝰ ꝓ clerico licita ē cā necessitat⁹: vtilitatis:t recreatōis.cū rhetibus:laqueis:t canibus:dū fit cū silentio t modestia. Nā etiam monacho lz texere lina p piscib⁹ capiendis.vt de ꝓse.di.v.nunc ꝑ. Vide Goffre.in sum.de cle.vena.

Vendere est rez pro certo pcio dare. Et sunt bona debitoris vendenda si vrgeat es alienū.t dilatio damnū sit illatura creditorib⁹. vt in.l.fulcinius.§.adeo aūt.ff.q̄.ex cau.in pos.ea.

Venditio est de re que hz cōmertium. Et solet poni in instrīs quod ꝓmittit vēditor emptori rem venditam legitime defendere:auctorizare:t disbrigare: que ꝓba debēt sic intelligi q̄ si de re ipa lis fuerit facta:orta siue mota emptori.vēditor teneat rem in ipa legitime.s.fm leges defendere:auctorizare.i.auctor litis fieri:siue p se litem agere vl' disbrigare.i.litem expeditam ab omni onere reddere. Item nota qñ venditor est certus q̄ rei vendite pars est ꝓpria.t pars ꝓdicta.i.alicui ꝓditioni vel alteri dño subiecta. Ignorat tñ que t quāta. Tūc ponit in instrō venditionis.sic q̄ ꝓprium in ppetuū quod ꝓditicium dño subiectum. Hoc dicere q̄ est ꝓprium in hac re.t habeas vt ꝓprium in ppetuū. Sz q̄ ꝓditicīū habeas cum ea ꝓditiōe ad quem ptinet. Jtē fm Azo.in sum.C.de pc.t cōmo.rei ven.t Goff.in summa.de emp.t ven.tradit talis regula rotunda t quadrata. Cum venditio fit pure sine scptis certe speciei. que degustationem nō recipit.omne piculū spectat ad emptorē.ex cepto casu pblicatōis.nisi pactū culpa:mora:callidit⁹:vl' traditio intuenerit.t qōlibet ꝓbū huius regule hz in se pōdus. de q̄ vide Goff.in sum.vbi.§.

Vendicare est cora iudice dicere vl' intēdere rem esse suā vel allegare. vt qñ q̄s dicit hec res ē mea. Et ē idem quod intentare.s.ad hoc solū intendere:vt res sua declaret.t sibi dominium applicet.

VE

Uelū est q̄drupler, s. ꝓsecratōis: ordinatōis ꝑlatōis: z ꝓfessionis. Professionis suscipiť a ꝩgie vl' corrupta cū ꝓfitek de altari vel de manu, i. xx. anno ad minus. xx. q. j. z. c. j. q. ij puella. Cōsecratōis ꝑponiť in. xxv. anno. vt ca. q. j. placuit. z. l. xxvij. di. placuit. Nō aūt ꝓsecratio ꝩginū fieri in die ephīax. In al bis paschalibꝫ. i. tota septīana paschali. In apłoꝝ natalibꝫ. nisi sint ḡui lāguore detēte. Tūc em̄ alīs tpibꝫ pūt. imo etiā alīs ꝑci puls festiuitatibꝫ z dieby dñic'. vt. c. j. de tē. z q̄l. ordi. Uiduas āt nullus pōtificū vela re ꝓsumat. xx. q. j. de votis. in fi. Sz ipemet velū suscipiāt de altari. xxvij. q. j. viduas. q̄ capitibꝫ suis ponāt. z. c. platum. de his vl me. ve cau. fi. Epūs corrupte velū ꝑposuisse videť. tū solū ponere siłauit. Uelū aūt religionis vl' vestē religiosaz de manu ꝑsbyteri sumere pūt. xx. q. j. vidua. Secus de velo ꝓsecratōis qō solēniter a solo epo soli ꝩginibꝫ dieby imponiť. Tertiū est velus ordinatōis. qō olim dabať dyaconissis in pl. anno. xx. q. j. Sanctimoniales. xxvij. q. j. dyaconissam. Quartū est velum ꝑlatōis. qō olim dabať abbatissis in. lx. anno. x. q. j. iuuenculas.

Uēditi actio. Re. s. Actio vēditi.

Uenia etatis dať mulieri in. xvij. anno. z viro in. xx. l. fi. z. l. oēs adolescētes. C. de his q̄ ve. eta. impe. z tū maior etas req̄riť in abbatissa q̄z in abbate. c. Indēnitatibꝫ. De electi. l. vj. fūcto. c. cum in cunctis. eo. ti. Nō autē in hoc poteſt esse. Quia mulier auarior ē viro. arg. l. sz si ego. in fi. ff. ad vell'. vbi dī. Senatus em̄ obligare mulieri succurrere voluit nō donāre. Hoc ideo. q̄ facilius se mulier obligat alicui q̄z donat. z ideo gubernatio pīmonij citius sibi pōt cōmitti. De h ꝑ cardinalē in. c. indennitatibꝫ. ꝑall'. In scō casu ratio est fragilitas sexus. z q̄ in spīritualibꝫ gubernādis nō est mulier ita capax z habilis sicut vir. Et minor etas req̄ritur in muliere in eligēdo. vl' eligente q̄z in viro. vt in. c. indēnitatibꝫ. ꝑal. z i cle. vt hi. de eta. z q̄l. Et in minore etate pōt religionē ꝓfite ri q̄z vir. Nō. quia in vtroq̄z casu ꝓfessus eligit. z mulier citius ꝓfiteri pōt. q̄ citi⁹ pubes est capax doli. Ideo citius etiam pōt se obligare.

Uenire diem debiti est posse pecuniam petere.

Uenire. i. vēdi. vt in. l. fulcinius. §. si in diem z. §. multis eiusdē legis. z. l. p̄cc. ff. q̄. et cau. in pos. ea. cū si. Est em̄ ꝩbū neutrū passiuū sub voce neutrali significās passionez. Uū Exulo z̄c. Et differūt venire a veneo. z venire a venio. Uū. Si vis venire: cras māe debes venire.

Uenter. Req̄re. s. Mittere in possessionem nomine ventris. Et nota q̄ ventris inguies ad luxuriam facile puocat. z omne bonum opus dissoluit. Uū vēter z genitalia sibimetipīs vicina sunt. vt ex vicinitate mē broꝝ ꝓfederatio itelligať vicioꝝ. xlūj. di. §. Nō em̄ plus q̄z necesse ē debem⁹ corpi ſulre. sz solā eius infirmitatē reficere vt ipm ad vsū exercēde ꝩtutis habeam⁹ vt. c. quia ea. di. Uū Seneca. Nō viuo vt comedā. sz comedo vt viuā. Et ideo Bar. cōmedebat ad pōdus. vt haberet intellectū pariter dispositum z nunq̄z alteratū. Sic z nos moderate cōmedamus nō nimia ciboꝝ egestate vt in. c. nō mediocriter. z. c. nō dico. cū si. de cō secra. di. v.

Uerbum in larga significatōe ponik in iure ꝑ qualibet parte orōnis. a verberando dictum. eo q̄ aerē ꝩberat. vt dicendo in gl. super ꝩbo Institutio. sup ꝩbo velocit'. z sup ꝩbo infra z̄c. Nō ergo capitur hic verbum sicut in Johāne. c. j. In ꝓncipio erat ꝩbum Et sicut in Donato. Uerbum est ꝑsorōnis prout est distincta ab alīs partibus orationis. sz significat dictionem cuiuscunq̄z partis orōnis. Ad hoc autem sunt ꝩba z coꝝ significata imposita vt per ea significet mēs vl' voluntas interior ipius ꝩbum proferentis. Uedū aūt ꝩbis significatur mēs hois sz etiam factis: signis: z cōiecturis. lz inter modos significandi ꝩba obtineāt ꝓncipatum. eo q̄ clarius z euidētius significāt. vū volūtas seu mēs ꝑferētis dat significatū ꝩbo. q̄z sine mēte ꝩbū nihil significat. vt i furioso. q̄z ꝩbū ab eo platū nō hz mētē. nec voluntatē. vt i. l. furiosus. ff. ō re iudi. Et vsus cōis imponit significatū ꝩbo. Ptz p. l. Labeo. ff. de suppel. lega. q̄ dic'. Uerba accipiē da sunt ex cōi vsu. Et dic' ibi Bart. q̄ vsus cōis ē triplex. s. loquēdi: intelligēdi: z vtēdi. Uū cōis vsus loquēdi ē q̄ equus certe q̄litaťcunq̄ vocet calofredus. Secūdo in dictōe bene singularꝫ nūeri significať plīs nūerus. de vsu itelligēdi. vt. l. i vsū. ff. de ꝩ. sig. Et in

vsu loquēdi: ineſt vſus intelligēdi. Tertio de vſu vtēdi ponit exēplū de pōderibꝫ ꝛ mēſuris, vt in. l. excepto, cū ibi alī. C. de loca. ꝛ ꝯduc. De ℔ vocabulo ꝓbū vide plura i vocabulario cuiuſdā doct. legū Aurelieñ, ſm dñm Jo. de Watiſco, ꝛ icipit, Uerbū hic nō recipitur. Ex q̄ opuſculo plures additiones excerpſi. q̄s bis expoſitōibꝫ termiōꝫ inſerui. Itē ꝓba ſūt accipiēda cū effectu. vt c. relatū. de cle. nō reſi. de pe. di. j. hec aūt. c. vl. de ſpō. ꝛ. l. j. §. hec ā ꝓba. ff. qō q̄ſq; iurꝫ. Et debēt ꝓba deſuire intētōi, nō āt intētio ꝓbis. cū p ꝓba exp̄mat intētio. rr̄ij. q. v. bumane aures. ꝛ. j. q. j. marchio. c. intelligētia. de ꝓ. ſig. cū ſi. Etiā ꝓba ſunt referēda ad cōmunē intelligentiā. vt i. c. ex lr̄is. de ſpō. ꝛ. l. nō alit. ff. de lega. iij. Et ꝓba generalia ſunt generalit intelligēda. vt in. l. j. §. generalit. ff de leg. p̄ſtā. ꝛ. c. q̄m. de ꝯiu. lepro. ꝛ. c. maiores. ꝓ. ad id āt. in fi. de bap. Hec ꝓbis ē vtē dū. l. vt ꝓboꝫ. C. q̄ admit. ad bo. poſ. vbi dī Et ꝓboꝫ ianū excludam⁹ captōes ꝛc. Uerba etiā cōmēdatoria nō obligāt. vt. l. ſi idez filiuſſa. §. ſi adoleſcēs. in fi. C. q̄ cū eo. Fac c. cū veniſſent. de inſti. ibi. nō ſolū de illo. ſz de oīb redditibꝫ faceret qō plz. Sūt em̄ ꝓba dubia ꝫ ſtipulatorē interp̄tāda. vt. l. ſtipulatio iſta. §. i ſtipulatōibꝫ. ff. de ꝓ. ob. ꝛ. l. q̄d. c. ti. vbi dī. Qō nō eſt exp̄ſſum cenſet obmiſſum.

Uerboꝫ forma eſt ꝯſideranda. Hec ab ea recedendū ſine certa cauſa. vt. c. ex lr̄is. ō ſpō. ꝛ. c. Ad audiētiam. de ꝓbo. ſig. In vltimis aūt volūtatibus ꝓbum indifferēs. vt cum habuerit p̄teritū vl futuꝝ. trahi dz ad futurū. qz vltia volūtas ſp de futurꝫ eſt. alꝫ a p̄ p̄rietate ꝓboꝫ nō eſt recedendū niſi ꝯſtet loquentē aliud voluiſſe. Ul etiā niſi res alit ſalua eſſe nō poſſit. Et ſic imꝓpetates nō ſunt ad ꝯſequētiā trahēde. ſz excuſande ſm Bern. in. c. p̄terea. de ꝓbo. ſig. Etiā dic. l. j. §. ſi is q̄ nauc. ff. de exer. act. q̄ ꝓba ſunt itelligēda in ꝓꝓrio ſignificato. ſz poſſint imꝓpriari vt ꝯueniāt materie ſubiecte. ff. loc. l. fi. ij. rñſo.

Uerbis dī obligatio ꝫbi. vt ꝯditio certi. vt ſup̄ de. A.

Uerna eſt ſeruus ex ancilla in domo natus Inde dī Uernaculus. ꝛ eſt paruus ſeruus diminutiuū. de leg. iij. l. ſeruis. §. fi. ff. de rei vēdi. l. cū ſuꝝ.

Uero q̄ñq; ſtat inceptiue q̄ñ nō p̄cedit materia cui ſūgat ſequētē. vt de elec. ſup eo vero. Q̄ñq; aduerſatiue. de boc in auc. de here. ꝛ falc. in ꝓn. col. j.

Uepres dicunt ſpine que vi p̄ēdunt ꝛ lacerāt carnes ꝛ veſtes. ſm Joh. an. in cle. Dudū. De ſepul.

Ueſanus dī q̄ ſine ſanitate ē. ſic̄ vecors ſine corde. vt. ff. de ꝓ. ſig. l. male.

Ueſtiarij ſunt q̄ veſtium exercēt negotiationem.

Ueſtibulū ſm Azo. ē locus añ oſtiū vtriuſq; domus. vl p̄mus aditus. ſeu introitus. vl porticus ꝛc. ꝛ tectus erat q̄ vt veſtimēto tegit homo. vl dī ab auc. l. ſalutatiōe q̄ fiebat ibidē ſtātibꝫ.

Ueſtimētū dī oē illud qō iduimus.

Ueſtimēta interpolata. dicunt veteres veſtes ītex polite.

Ueſtis ꝓgata vl ptita. ꝛ de caligꝫ ſcachatis. habet in cle. ij. de vi. ꝛ ho. cle.

Uidet eſt ꝓbū fictōis. vt. ff. de vi ꝛ vl ar. l. j. § de eleciſſe. ꝛ p Bar. in. l. ſi is q̄. de vſuca. ꝛ gl. in ꝓbo habere videt. in. c. nō minus. de immunita. eccle.

Ueterani ſunt milites emeriti. l. extra militiam ꝓpt̄ ſua merita poſiti. C. de veteranis. in rubꝛi. ꝛ in legēda ſci Martini vbi dī q̄ imꝓator p̄cepit q̄ veteranoꝫ filij ſciētēs militaribꝫ implicarent

Uetus ius. Reqre. s. Jus.

De VJ

Uia eſt ius eundi: ambulandi: vehēdi vehiculum: ꝛ iumētum ducēdi. ita q̄ ille cui cōpetit ius vie poteſt illa facere. Et differt ab actu. qz plus ꝯtinet via q̄ actus. Nam via iter: actū: ꝛ ius in ſe ꝯtinet. Item eo ꝓtētus eſt actus vt iumētū agat q̄s. ꝛ ſi nō vehiculū. plus em̄ vehiculū occupat q̄ iumentū. In via neceſſarium eſt vtrūq; poſſe agere. Item via bz ius trabēdi lapides ligna vel trabes. ꝛ ferēdi erectā haſtā. qō nō bz actus niſi de ℔ ſpecialiter ꝯueniſſet. lz a tergo ducere vellet itinera nō in collo. qō potius videt rigoroſum q̄ equū. Itē vie latitudo ad vehēdū vehiculū ſi latioꝫ vl anguſtioꝫ non deſignet p ꝫbentes. l. rij. tabul. Diffinit ſcz octo pedum p rectū. vbi via eſt recta nō toꝫ tuoſa. ſz in amfractu. xvj. pedum. i. vbi recta eſt qō in actu nō opz. vide. s. Uehiculū.

V J

Vl bonoꝝ raptoꝝ. Actio vl bonoꝝ raptoꝝ.
Vicarius ꝑm Sof. ē q̄ vices alicuius gerit: siue in offō ꝓtētioso siue nō ꝓtētioso. vt. C. de of. eius q̄ vl. ge. p to. z de of. vicar. p to. z de of. archid. c. j. z de of. archiꝑ. c. j. in fi. Et sciendū ꝙ illi vicarij de q̄b in legib⁹ sub illa rubr. ponunt tractant sunt nō delegati. sed subdelegati vl ordinarij iudices. Hā elige bant in certū tp̄s q̄b ordinarijs p̄fixū. vt ipi vices ordinarioꝝ p̄ntiū z viuētiū supplerent Erāt z alij q̄ gerebāt vices mortuoꝝ z abn tiū q̄ z suffraganei appellabant. hij oia potebāt agere q̄ ptinebāt ad iurisdictōez p̄ter vltimū suppliciū z mēbri abscissionez. vt. C. de of. vica. l. ij. z vicarius eccle ē p̄sbyter q̄ vice p̄cipal' rectoris deseruit eccle. Et sunt q̄tuoꝝ spēs vicarioꝝ. Quidaz sunt ꝑpetui ad parrochiales eccl'as ꝓstituti. vt in. c. S. ꝑpetuus. de fi. istru. z. c. extirpāde. de p̄bē. Quidam nō ꝑpetui sz ad aliq̄s actus ꝓstituti vt tales. de q̄bus in. c. quenit. de appella. Et isti dicunt mercenarij. vij. q. j. nihil. Quidā sunt spāles non ad curam sz ad certum locum: articulum: vl actum ꝓstituti. de q̄b in c. tua. de offi. vica. Quidam nec ꝑpetui: nec ad curam: nec ad certum actū. sz generaliter dant ad oīa. vt vicarij in curijs epoꝝ. Ide glo. optia in cle. que de eccl'ijs. de offi. vica. Et vide in lectura Jmole. Item vicarij dicuntur illi q̄ vt cuiuscunq̄z vicem compleant vl gerāt sunt ꝓstituti. Ūn vicarius dī: ḡsi vicem gerēs.
Vicecomes ꝑm Spe. eo. tl. dī ille cui dominus temporalis committit executorem iurisdictōis sue in aliq̄b castris. z sic talem vocāt vulgarit' lumbardi. z aliq̄ in p̄imonio bī Petri.
Vicedominus ꝑm Spe. eo. tl. ꝑmie ꝑm iura est qui p̄est rebus episcopalibus. l. xx. di. Colonus.
Victores serui sunt quos q̄s hz victos parendi gra.
Victus noīe intelligit oē illud q̄ necesse est hoī ad viuēdum
Vest' vicē hz vict'. ff. de ꝓ. sig. l. vict'
Vidua ē nō solum illa q̄ desijt esse nupta. vt in. c. vidua. xxxij. di. Ubi respectus habet ad cōez vsum loquendi. Uel z ꝑmie etiam illa que nunq̄z fuit nupta. vl que nō habuit virū. ff. e. l. manifestū. Et dī vidua q̄si viro ꝓuata. vl sine dualitate. vt. l. maluz. S. viduam. ff. de ꝓ. sig.
Ville dicunt edificia rustica. z villa ponit ꝑ ciuitate. de cēsi. venerabili.
Villici dicunt serui q̄ ad villam mittunt. vl sunt q̄ in villis morant. Itē villicus est gubernator.
Videt interdū ē signū ꝓtat' nō fictōis. l. seruum filij. S. si q̄s rez. ff. de leg. j. glo. ꝓ. ꝓcor. Et q̄nq̄z videt significat sniaz diffinitiuam vt. c. p̄terea req̄siti. de app. z rndet de iure p̄ sp̄m. vt. c. j. de iudi. li. vj.
Vinū absyntheatū est cū melle z absyntheo ꝓfectum.
Vinū pyncenū z thyriacū dī a locis. xxij. q. ij. c. pleriq̄.
Viuarijū dī īdago vbi fere sunt īcluse. vl dī locꝰ in q̄ pisces seruant vt ibi viuāt. ꝑm Joh. an. ī cle. ne ī agro. de sta. mo. Et differt viuarijū: salt': foresta: garena: īsula: ꝛc.
Vinaria. ꝑmie sūt torcularia seu dolia z cetera vasa vini q̄ etiā ad alīd vsuz trāsferri p̄nt Et tādiu vinaria dicunt q̄diu vinū hñt. vt ff. de ꝓ. sig. l. vinaria.
Vinarij dicunt ebriosi. Etiā vinariꝰ ē ortus vbi crescit vinū. l. ediles. S. pedius. vt. l. vinaria. ff. de edi. edicē.
Vlcisci ꝑm Var. in. l. ſl tertius. ff. de aq̄ plu. ar. dicunt q̄sq̄z vox homis exclamāt' audiri p̄t. l. j. eodem tecto. ff. ad syll. Et intelligit de voce cōmuni nō nimis gracili. nec nimis tuball. sic vox thauri. Etiā dū clamās medio mō sit nec in tecto vl apice turris: nec in cellario.
Vindicta dī modꝰ manumittēdi. z dī a noīe vindicta p̄toris ꝗa q̄ ipi caput sui tangebat hec ꝗba solēnia dicēs. Aduro te libertate more ūritū. Ūn Persius. Vindicta postq̄ mēs a p̄tore recessit.
Vindicta ꝑm alios ē ipa libertas q̄ apud iudicē dat. z dī data sortꝰ a iudice suo vitelliorꝝ. al's liberoꝝ q̄ vindicauit ciuitatē romanā ꝓiuratōe dn̄oꝝ suoꝝ ꝛ rēpublicā factaz detegēdo. ꝑt q̄ apud ꝓsillū libertatē ꝓsecutꝰ ē. siue libertati a pl'o donatꝰ. siue p cō modū obtētū ē. vt ois illa libertas q̄ a pl'o dat. vl a mgro q̄ vicē pl'i gerit dī vindicta. Hec Azo in sum. C. de vindi. z liber. z apd ꝓsul. manumississet.
Vir z vxor dicunt illi q̄ mrimoniū ꝛcerūt p ꝗba de p̄nti. de futuro sponsalia. Reqre. ē. Sponsalia.

Virginitas est in carne corruptibili ppetua corruptōis cuitatio. Itē ꝟginitas corrupta restitui nō pōt. C. de rap. ꝟg. l. vnica. circa ꝑn. ibi maxie cū xē. x. xxxij. q. v. si paulus vbi dicē Hiero. Audacť dicā cū omīa possit deus suscitare ꝟginē nō pōt post ruinā. valet q̄dē liberare de pēa. sz nō valet corronare corruptā. Et infra subdit rectius fuerat hominē. i. ꝟginē subiisse ꝓiuglū z ambulasse p plana q̄z ad altiora tēdentē in iferni pfunda cadere. z si dicať. Deus pōt exoculato restituere visuz. g̃ corrupte ꝟginitatez. Rñdeť q̄ nō ē sile. qr deus nō pōt facere q̄n illa corrupta sit. qr factū nō pōt esse nō factū. vl dī q̄ nō referť ad carnis corrupte restaurationē. sz ad ꝟginalis palme retributōez. z sic non pōt. i. nō cōgruit eius potētie. z ē ꝺ iusticiaz corruptā coronare aureola. Itē ꝟginitatis florē nō amittit p violētiā stupꝛata. vt. c. ista ne. z sequētibꝫ. xxxij. q. v. Etiā melioꝛ ē ꝟginitas mēt̄ q̄z carnis. vt. c. tolerabilius. e. q. z pena capit̄ puniť q̄ tm̄ attētare cū effectu tm̄ ausus fuerit ꝟgas sacratissimas etiaz cā mr̄imonij lūgendi. vt. C. de epi. z cle. l. si q̄s nō dicā rape.

Virtus ſm ph̄m. ij. Ethꝫ. ē que habentē pficit z opus eius bonum reddit. z dī q̄si vexţ tuens a vicijs p̄seruās. de pe. di. ij. Illa aia z. c. seq. Ho. Joh. an. in cle. j. de sum. trī. z fi de catho.

Visitatio quō z qñ fiat p archiep̄m. z q̄ crīmina punienda sunt. z in q̄bꝫ ꝑcuratio fiat vide. c. j. de cēsi. li. vj.

Violatoꝛ eccl̄e dī q̄ cunq̄z ipsam eccl̄az frangendo ostia. capiendo res suas inuadendo priuilegia sua custodiendo vl corrumpendo offendit.

Vis ē rei maloꝛis ī petus q̄ repelli non pōt. Vl cui resisti nō pōt supple cōmode. ff. q̄ vi me. ve cau. l. j. z. ij. Et q̄t modis sumať. z q̄t actōes vl interdicta introducat. no. in. c. ad audientiā. e. ti. in glo. ij. Cuius gl. effectus infra patebit. Est generalis qñq̄z. Vñ ſm Hof. z Azo. e. ti. Vis ē q̄ntupleꝛ. s. Impulsiua: ablatiua: expulsiua: z turbatiua: z inq̄etatiua. vide infra.

Vis cōpulsiua ē p quā cōpellit̄ q̄s ad faciēdū illud q̄d nō faceret si esset liberi arbitrij. nec cōpelleret q̄ imponit necessitatē ꝺ alam volūtati spōtanee. z ex hac vi oriť actio. q̄d me. cau. ff. e. ti. l. j. in fi.

Vis expulsiua qñ q̄s eiciť de possessiōe sua Et ſm istam inducit interdictuz vñ vl. z est tm̄ rerum immobiliū. vl de his q̄ immobilibus coherent.

Vis ablatiua ē rex mobiliū. z hec induc actionē vi bo. rap. in reb mobilib. Est em̄ circa mobilia tm̄. vt. ff. de vi z vi ar. l. j. ꝟ. si fundus. z. ꝟ. ij. z insti. vi bo. rap. ꝟ. sz nedū ralia p illā em̄ alicui bona sua vl res sua vel res sue violēter rapiunť.

Vis turbatiua est qñ q̄s turbať in possessio ne sua que inducit interdictū vti possideris in reb soli. sz in reb mobilibꝫ inducit interdictum vtrobi. cū duo se possidere ꝓtendūt eādem rem

Vis inq̄etatiua ē q̄ introducit interdictuz qō vi aut clā. z dī inq̄etatiua. qr nō sinit alium vti re sua q̄ete z arare. vl aliq̄d facere. vl q̄ alter vult alio īuito aliq̄d edificare in suo solo. vl forte iā edificauit. nec distinguit in ħ into. vl forte iā edificauit. nec distinguit in ħ interdicto an iuste vl iniuste fecerit. vt si q̄s a me phibit̄ vl putās se. phibēdū q̄d in meo faciat siue ius faciēdi habuerit siue nō. vt. ff. qō vi aut clā. l. j. z dico ſm Azo. in rubr. q̄ me. cau. accipiť vis put nullo mō pōt resisti. z in rubr. de his q̄ vi me. ve ca. fi. accipiť p ut pōt resisti. z cū ꝑiculo. z ē cōpulsiua ħ z ibi. Itē ē q̄dā vis publica q̄ fit cū armis. q̄dā priuata sine armis. de or. cog. cū dilect in gl. vij. Itē vis maloꝛis dī ipet rei cui resisti nō pōt. vt. s. dictū ē. z de his q̄ vi me. ve cau. fi. c. ad audiēt̄ā. in gl. ij.

Vis negatiua ē qñ res alicui inq̄etať.

Vis publica ē q̄ fit cū armis. sz vis priuata q̄ fit sine armis. Insti. de pub. iudi. circa fi. in ꝟ. Item lex iulia. de vi priuata. Unde vis priuata reum deponit ab ordine rerū. i. multabit in tertia parte bonoꝛum. Sz deporťat cum vis armata probať. vt in glo. j. c. ij. de or. cog.

Vis siue metus cadens in ꝓstantē virꝫ ē metus pene vl cruciatus siue amissionis oiuz bonoꝝ. z ista excusat nisi postea cōsenserit. vt in. c. de illis. ij. de spon. Alia ē vis vl metus nō excusans q̄ nō cadit in ꝓstantē virtū vt in. c. venies. z. c. ꝓsultatōi. e. ti. Et nota q̄ pōt q̄s vim vi repellere. vt. c. significastī. ij. de homi. z. c. si ꝙo. de sen. ex. z di. j. Jus naturale. l. j. ꝟ. vim vi. ff. de vi z vi ar. l. sciaz. ꝟ. q̄ cum aliter. ff. ad. l. aq̄. Et hoc vex si repulsio fiat in cōtinēti nō ex iteruallo. vt. l. idem

est.§.cū agit.ff.de vi ꝛ vi ar. Dī autē sic fieri in ꝓtinēti qñ fit flagrāti crimie. ℔ est donec aius ꝓtinuus durat.ꝛ nō diuertit ad alios actus.vt.§.vi vi.pall. Scōo dz fieri cā defensiōis nō offensiōis vl' vlciscēdi.vt.§.pe. in.l.sciaz.pall. Tertio mō dz fieri cū moderamine iculpate tutele.C.vñ vi.l.j.c.vt famu.§.vl.de sen.ex. Et dat ibi talis ꝓclusio: q̄ ista defensio ē ꝑa ꝛ iusta q̄ fit tm̄ ꝛ tūc q̄ tū ꝛ qñ ē opꝛtunū.vt in gl.l.j.C.vñ vi.pal le. Ñ si defendēs modū excedat nō expo sito nō tenet.xxiij.q.iij.nō iferēda. Alanus ꝛ Johes distīguūt. Aut vis fit pſone. Aut rei. De ℔ vide gl.ī.c.significasti.pal.ꝛ.c.di lecto filio.de sen.ex.li.vj.ꝛ in.c.significauit. de pe.ꝛ re. Ubi ꝓsideraꝛ circūstātijs iponi tur pnīa arbitraria illi q̄ se defendendo modū excessit. Quarto pōt fieri qñ hz iustū timorē offense.puta p minas alicuius q̄ minas exeq̄ solebat.aut p occursum. Non em̄ oportet expectare q̄uscq̄ det pmus ictus.q̄ talis posset esse letalis. Hz an q̄s excedēs modū in defendēdo se vt cū posset euadere vulnerādo occidit.puniat de occiso. Ho.si voluit occidere nō tm̄ occidit nō tenet.sz vt culpabil' puniet ex arbitrio iudicis.vt.l.si adulterij cū incestu.ff.de adul.ꝛ Bal.singulari ter i.c.j.de pa.te.in vsu feu. Itē si accusatus de homicidio fec̄ articulū q̄ hoiem occidit. sz fec̄ ad suā defensionez.ꝛ ꝓbault q̄ in articulo ꝓtinent.an debeat absolui p regulā in l.sniaz.§.si cū alit.ff.ad.l.acq̄.ꝛ.l.j.C.vñ vi. ꝛ.§.vt vim.ꝛ in cle.si furiosus. ℣ de homici. Bal.singulariter dic̄ q̄ nō. Hz venit potius puniēdus.vt.l.j.C.de ꝓfes. Rō.q̄ etiam in defendendo dz seruari moderamen inculpate tutele. Dz g̃ adijcere in pbatōne defensionē necessariam. put no.Jodo.de Ro. in singularib⁹ suis.

Vir nō hz ptātem sui corꝑis sz mulier.vt in c.q̄dam.de ꝓuer.ꝓlug.ꝛ.xxvij.q.ij.sunt q̄ dicunt. Nec pōt nisi ob causam fornicatio nis vxorem suam dimittere fm interpretationem sacri eloquij. Hoc verum de bis q̄rum mīmoniū carnali copula ꝓsummatū est.vt.c.ex publico.in fi.de ꝓuer.ꝓlug. Nā vir ꝛ vxor p copulā ꝓlugalē effecti sunt vna caro.vt.c.ad aplicaz.ꝛ.c.cū sis pditus.e.ti. Et iaz vir cogitare dz quō placere possit vxori.g minus q̄ deī sunt cogitare valet.cum quasi diuisus in duo plenam sui non habeat ptātem.vt.c.diuersis fallacijs.de cle.cōiuga. Et est caput mulier.ſ.xxxiij.q.v. Cum caput.xxxij.q.vj.non mechaberis.ꝛ.c. Duo pueri.de spon.impu.ꝛ glo.in.c.j.de clande. despon.

Uix denotat q̄ñq̄ affirmatōez. Haz q̄ō vix fit fieri tñ dubium nō exist̄it.vt.c.ij.de cog. spi.li.vj.ff.de iudi.l.vix certe ex cauſ.ꝛ.xv.q j.merito q̄rit. Q̄ñq̄ etiam significat negationem.l.nullo mō.vt.ff.de le.j.si quis legatus.§.q̄ q̄ñq̄. Sic etiā dī. Uix bono pagū tur exitu q̄ malo sunt inchoata ꝓncipio.l.ꝛj dig. Videamur.ꝛ.j.q.j.ꝓncipatus.ꝛ.c. cum ꝓaulus.

De VN

Uncia ē duodecima ps assis.vt nati ex ꝓcubinis in domo succedūt in duab⁹ vncijs.l. in duab⁹ partib⁹.xij.partium assis.si alij legitimi nō supsunt. Cetera nomia assis. Regre.s. Assis.

Unde agnati.ꝛ vnde vir ꝛ vxor. Require.s. Bonoꝝ possessio. Et no.Jodo.de Roma. q̄ viro duceti duas vxores.vl' mulieri nubenti duob⁹ viris de iure ciuili ē pena capitis.l.eum q̄ duas.C.de adulter. Hz de iure canonico debent vxori inscindi capilli ꝛ panni anteriores ꝛ posteriores.xxiij.q.j.de bñdicto. Scōm expositōez veram ibi ꝛ approbatam.

Uniuersitas fm Azo.in sum.q̄ cuiuscq̄ vniuer.no.est plurium corꝑum inter se distantium vno nomini spāliter eis deputata collectio. Est etiā studium vniuersale pūilegiatum. Hz q̄rit si vniuersitas ꝓgregaꝛ.ꝛ alīq̄s bestialis deridēdo ꝛ rixādo ꝓturbat totā vniuersitatē q̄ pena talis puniet. Rñdet q̄ excōmunicatōne tridua ꝛ electōe de collegio. Text.ē singularꝛ fm Jodo.de Roma v.q.ij. In loco bñdictōnis quē dic̄ esse nō alibi. Itē vniuersitas scholariū vbi pcipue p scholares regit disponere pōt q̄ aliqs q̄ nō sit de vniuersitati det vocem.vt.c.septū de elec.ꝛ.xxiij.di.abeuntibus.cum silibus Hz nunq̄d si vnus tm̄ in vniuersitate ꝺdicat ne ille admittatur valeat actus admissionis. Dñs Jodo.de Roma dic̄. Tu q̄ pauca scis sicut ego diceres hoc indubitatuz p regulam q̄ maioꝝ.ff.ad municip.l.plane.ff. q̄ cuiuscq̄ vniuer.no.ꝛ cle.j.de his que fi.a ma.par.ca. Hz ꝺrium est verum. Nam hoc

casu vnus ꝯtumcunq; minimus contradicens reddit actum nullum. Hoc est dictus singulare compostella, quem refert & sequitur Jo. an. in. c. scriptum. preallega. In nouella &c.

Uno ꝓtextu fieri aliq̃d est fieri nullo alieno actu intꝑposito nisi fiat ex necessitate & actu nature, vt supfluꝰ põdeꝛ depositio vl̃ medicine acceptio vl̃ breuis lãguoꝛ. vt. C. õ test. l. cũ ãtiq̃tus. Hec Azo. & Hos. e. ti.

De VD

Uolũtas coacta etiã ẽ volũtas. xv. q. j. merito. ff. qõ me. cau. l. si mulier. §. si dos. §. si metu. Sz ꝫ intelligit sic q; nõ ẽ libera voluntas q̃ req̃rit in mr̃imonio. vt ī. c. gemma. de spõ. cũ sit. l. licia. ff. de ꝛ. ob. Hã volũtas & ꝑ positũ distinguũt maleficia. vt. ff. de fur. l. q̃ in iure. §. j. & l. diuus. ff. de sic. & ẽ gl. in. l. fulcinius. §. q̃d sit latitare. in ꝓbo aiꝰ. q̃ dat etiã q̃ttuoꝛ modos ꝓbãdi aiꝰ alicuius. Et dic̃ lex. Uoluntates hoiuꝫ vane sunt. vt. ff. ad trebel. l. q̃ poterat. j. rũso. circa fi. Uñ ꝫ nomẽ volũtas significat generalit̃. s. cũ rõe vl̃ sine rõe. vt. l. cũ q̃dã. ff. de lega. ij. At in ꝫ differt ab arbitrio qõ significat velle cũ rõe Ubi aũt actus ponit in volũtate: volũtas significat ꝑ modũ ꝯditiõis. qz sensus est q; actus valet si velit. sic cũ ponit in arbitrio. sensus est si arbitret. Uñ actus põt poni in volũtate eius cui dz q̃ri. & ẽ ꝯditõalis. & purificat ꝯditio declarata sua volũtate. vt. l. si ita exp̃ssum. ff. de ꝯdi. & demõ. Sz in volũtate obligãdi nõ põt poni. qz obligatio sua natura dz astrĩgere necessario qõ non facit actu posito in volũtate obligãdi in volũtate alicuius tertij ĩcerti non põt ꝟctus poni At ꝓtes nõ videt̃ hẽ aiꝰ ꝟhendi. sic nec eo posito in arbitrio. ĩmo multominus. l. si merces. in ꝑn. ff. de lo. & ꝯduc. In volũtate ꝓo tertij põt ꝟctus poni. & valet si velit. & nõ valet si nõ declarat se velle. vt. l. fi. de ꝟ. emptio. & vẽ. & si velit stabilit̃ eius dicto siue voluntati. Itẽ qz nõ videt̃ fieri ĩiuria disponẽti q̃ sic disponit. Item qz fieret dĩla inter arbitrium & voluntatẽ. Ultima aũt volũtas nõ põt poni in voluntate. puta heredis institutio vl̃ legatũ. vt. l. Illa institutio. ff. de here. instit. l. nõnũq̃. de ꝯdi. & demõ. Et hoc est positiuũ. qz alꝫ in simplici rõne põt poni sic ꝟctus. Et hoc pz q; quo ad omnia idẽ est in ꝟctu & voluntate vltima. hoc excepto q̃ ponit in voluntate tertij. qz ꝟctus valet vt ꝯditõalis. Ultima ꝓo volũtas nõ valet q̃ est positiuũ. Jo. fabri. dic̃ q; hoc nomen volũtas ex cõmuni vsu intelligendi significat idẽ q̃ arbitriũ. Significat ꝑ finaliter volũtas vt sua ĩpositio. ꝓsona cui iniũgit vl̃ lex ciuilis ei significatum dat seu q̃ quouis mõ pferẽtis dictat nisi lex ciuilis impediat. Uolũtas ꝓma derogatoria significat. put ꝓba sonãt. Uerbi grã. Testatoꝛ dicat cui bis legauero semel deberi volo. postea Ticio legat bis. puta ꝓmo Stychum postea Pãphylũ. legatũ tm̃ sel̃ debeat. vt. l. si q̃s. in ꝑn. de leg. iij. qz clausula derogatoria significat ꝯsensum deesse legato eidẽ in scõo facto. Et ptestatio ꝓcedens in facto seq̃nti nocet. vt. l. q̃ in aliena. in fi. ff. de acq̃r. here. legatũ. Ergo scõm factũ quod alꝫ deberet nõ debeat. qz voluntas testatoris in eo deest ex volũtate ꝓma derogatiua. Si g̃ testatoꝛ eidẽ ab eodẽ herede in eadẽ scriptura legat. Bis eandẽ q̃ntitatem semel tm̃ debeat. Si etiã nõ ꝓcedẽte voluntate derogatoria. Si ꝓo testatoꝛ dicat cui bis &c. vt. §. & addit nõ obstante voluntate ꝓcedente derogatoria. Uel sic adĵcit. Et nolo clausulam derogatoriã hoc casu locũ habere. tũc valet vtrũq; legatum. qz ꝓba addita tollunt significatũ clausule derogatorie. & faciunt voluntatem adesse vtriq; legato. Itez ibi testatoꝛ in suo testamento dixit. Sic nolo me posse facere aliud testamentũ &c. Uel sic. Nolo me posse ĩmutare hoc testm̃. vel nolo me posse penitere si fecero aliud testamentũ. valet etiaz nõ exp̃ssa ꝓte voluntate derogatoria. Hec Bar. sic probat. Iz ꝑdicta verba testatoꝛ ꝯ tum in ipo est aufert sibi liberam testamenti factionem. Tñ ꝫ nõ põt. l. stipulatio. hoc mõ. ff. de ꝛ. ob. Et sic ꝑdicta ꝓba nihil possunt significare. qz talis voluntas non admittit iure. Ideo sequẽs dispositio valet ac si ꝑ ꝑdicta verba non prediceret. Sed si testatoꝛ diceret. Si fecero aliud testamentuz nolo valere. qz hic nõ disponit circa ptãtez testandi. sz circa voluntatem suaz quam dicit esse in futuro facto. tunc non valeret secundum testamentum. nisi reuocata clausula derogatoria. Rõ. qz lege ciuili nõ põt dari vel adimi hereditas in codicillis. l. j. C. õ codicil.

V D

Volo hoc ꝟbum significat put eius significatū vl' qlibet aduinctū vel qlibet circumstantia significare dicitat. Nā qñ simplr ꝓferr significat motū animi ad aliqd ꝓsequēdum. Et cū mihi adiūgit seu nō apparet ad qd referr in iure nullus ē effectus. Etiā nō disponit ꝙ Bar. in apostilla hac. ꝛ etiā. C. ō sum. trī. ꝛ fī. cato. l. j. Et no. in. l. q se pīis. C. vñ liberi. ꝙ volo ꝛ nolo non sunt opposita. qr volo ad oē tps referr. vt dicēdo. volo adire hereditatē. ſz nolo ad pūs tps tm̄ referr. dicēdo. nolo adire. intelligit nunc. ſz postea Et ideo fac ozōnē ābiguā. de q ābiguitate de ꝟbo nolo. No. dñs Antho. de Bu. in. c. lris. j. de spō. Sz ibi. Si ille cui relicta est electio dic. Volo eligere hāc rē. significatū illoz ꝟboz ē ābiguū. qr pōt intelligi dupl'r Uno mō. i. ꝑmus motus meus ferr in hāc rē. non tm̄ deliberate. Scōo mō ꝙ ipo actu acceptiōis. i. accepto hāc rē. Si g̃ qris in q boz nroz sit retinendū. Rndeť si ē traditus terminus ad eligendū seu deliberandū ꝛ in fine termini rndes. Volo eligere hāc rē tūc significať electio. Faċ. l. sed si alio. ij. rñso. ff. ad trebel. cū dic̄ post deliberatōis tpis. Et sic deliberatiōis dat significatū. Faċ. l. ois q. ff. e. tī. Idē si ad interrogatōz eius cuius intēst eodē mō rndes. ſ. volo eligere hāc rez significato sumpto ex ꝟbis ꝙ certo. Quarē me cuz dic̄ ꝙ certo volo eligere hāc rē. si ād nō est aliud vñ recipiať significatum nisi ex ipis ꝟbis. tūc nō significať electio. imo recipiť ꝑmo. i. ꝑmus motus finiť in hāc rē. Itē ibi legatarius cui relicta ē electio. dicit volo hāc rē. significať electio. vt. l. ij. ff. de op. ꝛ elec. le. qr motus cū significať ꝙ ꝟbū volo refert imediate ad rē ꝙ qō significať acceptatio rei. Et idē si heres institutus diceret volo hāc hereditatē. qr ꝙ h̄ significať aditio. secus si diceret volo eligere. volo adire. quia tūc nō significareť acceptatio ꝛ aditio. quia motꝰ animi nō fit imediate ad rē. ſz ad actū eligēdi vl' adeūdi. Itē ibi. Institutus dicit volo esse heres significať aditio. vt. l. tā diu bitari. ff. de here. instī. Et sic aliud est dicere volo adire. ꝛ volo esse heres. qr ꝙ scōa verba significať simplr aditio. ꝙ ꝑmā nō. Et idem est dicere. volo esse heres. ꝛ volo hāc hereditatē. Itē ibi. Volo relinq̃re significat. l. relī quo. vt in. l. pāphylo. §. ꝙ positū. ff. de leg. iij. Et sumit significatū ex natura vltīe volūtatis cuius ē puidere in futurū. Etiam fauoz eius vt valeat dispositio. Itez dicēdo. volo ꝙ talē geri negocia mea significat mādatū. ff. māda. l. j. Itē vēdere volēs dicēs. volo rē vēdere ꝙ. r. ꝛ emēs dic̄ volo emere ꝙ. r. significať emptio vēditio. qr ꝙ ꝟbū pūt̄ tpis signať ꝟsensus de pūti. secus dicēdo. vellem vēdere ꝛ vellē emere.

Votū ē alicuius boni cū deliberatōe facta ꝙ missio. vel deo facta pollicitatio. xxvij. q. j. ō viduis. ij. Et dī boni. qr de maloz etiam de re bona sine deliberatōe non procedit obligatio. Nam de malo q̃s non obligať. qr in male promissis rescide fidem. ꝛ in turpi voto muta decretū. xxij. q. ij. in malis. Dī cuz deliberatōe. qr votum qō ex facilitate animi potius q̃z ex arbitrio discretiōis emittiť nō est vsqueq̃z obligatoz ium. vt. c. veniēs eo. tī. Et est triplex votum. ꝓmum necessitatis qō q̃s necessario in baptismo ꝓmittit. vt abrenūciare dyabolo ꝛ pompis eius tenere fidē: fuare decalogū. de ꝟse. di. ij. c. j Scōm est voluntatis. quod q̃s voluntarie emittit sup his ad q̃ ante votum non tenetur. vt ꝟtinētie. abstinētie ꝛc̄. Tertium est votū mixtū ex his duob. ſ. ꝓtim necessitaťs. ꝛ ꝓtim voluntatis. Sz votum voluntarii subdiuiditur in votū solēne ꝛ simplex. Uñ simplex ē cui nulla solēnitas adhibeť. Solum āt votū ꝟtinētie solēnizať. Que āt vota redimi ꝛ cōmutari pūt. Uide Hof. in sum. eo. tī. Itē votū obligat quē deo. Cū dī. Uouete ꝛ reddite. vt. c. si xps. ꝛ. c. debitores. de iureiurā. ꝛ. c. magne. de vo. post ꝑn. Sz qrit ur ꝑmo. Nunqd votū añ ingressum religiosi dissoluať ꝙ ingressum de volūtate abbatis. Et videť ꝙ nō. qr abbas nō videť posse tollere obligatōez deo q̃sitā. Sz ōrium est verum ꝙ Hoffre. xx. q. iij. monacho. Scōo q̃ritur an dissoluatur ꝙ ōctuz mrimonij accedenti ꝟsensu alterius ꝟiugum. Solutio sic ꝙ gl. xxxij. q. v. voluit. Tertio filiussa. nō obligatur ex voto nisi de voluntate patris vt. l. si q̃s rē. §. voto. ff. ō pollicita. an hoc sit verum de iure canonico. So. ꝙ nō ꝙ gl. xxx. q. ij. mulier. Cuius tres sunt rōnes. Nā filiussa. delinquēs etiā sine volūtate pūis dyabolo obligať. vt. c. j. de delic. puer. g̃ ꝛ deo obligabitur. Scōo vouendo filiussa. ducit spū dei. ꝛ q̃ spū dei aguntur nō sunt sub regula. xix. q. ij. due sunt. ꝛ. c. Licet. de regula.

Certio, qz votū ē qd spūale. z in spūalibus plia ptās nō curaſ, vt. c. fi. de iudi. li. vj. z gl. in. l. ait ꝓtor. ff. de mio. z i. c. ex pte. de re. spo. Itē nō vouere sanctius ē q votū put melius pōt nō pficere. Grauius em̄ puniunt votū fecerūt z nō pfecerī q si sine voto mortui sunt simplr de fide. xp̄i. q. j. §. q̄cūq. Uel describiſ sic. Votū ē animi ꝓceptū cū deliberatōe firmatū.

De VR

Urbs simplr plata pli Romani ciuitatē significat anthonomatice. Instl. de iur. na. § sz q̄ties. Urb aūt appellatio muris aut ꝓtinētib edificijs finiſ. vt. c. significault. de pe. z re. ff. de v. sig. l. ij.

Urbana pdia oia edificia accipimus nō solū ea q̄ sunt in ciuitatib vl opidis ꝓstituta sz etiā in rure. nisi forte stabula sint. qz locꝰ nō faē pdia vrbana. sed materia. vt. ff. de v. sig. l. j. Uide. §. Prediū.

Urbanoꝝ pdioꝝ seruitutes. Req̄re. §. Seruitutes.

De VB

Usuarius ē q̄ alicuius rei vsuz hz. vt si tu q̄ es dñs huius fui ꝓsenserī siue ꝓcesserī mihi vti ministerio eius salua p̄rietate z dñio. Uñ vsuarij dici pōt clerici q̄ nō pōt vēdere nec testari siue donare de bonis eccl'ie. sz victu tm̄ z vestitu debēt eē ꝓtēti. x. q. ij. eps hēat. z. c. cū ꝓstat. de pig. fm Bern̄. fm alios ꝙ clerici pōt vsufructuario cōpari ad quē ptinet oīuz fructuū pceptoꝝ ius diuidēdi. s. q̄tū vsufructuarij in morte z in vita sunt suoꝝ dñij z eius debita z q̄cūq cā solvere pōt. Tū fallit in plat̄ secularib q̄ redditib suis pueniētib eis rōe plationis solvere nō pōt debita nisi essent p utilitate ecclesie ꝓcta. Cōpetit g̃ vsuario ius z vsus. sz nō pōt vēdere: locare: vl alienare. sz solū ad vsum suū z familie sue pōt vti fuitute tali. vt in ortis: fundis: z sil'ibus si q̄s habeat in his fuitutē vsus.

Usus ē ius vtēdi reb alienis salua rez substātia. p̄rietate z dñio. z quō accipiat. Uide Archi. ō of. dele. c. q̄uis. li. vj.

Usufructuarius ē q̄ fruiſ z vtiſ reb alienis. vl q̄ res suas nemini furaſ. ff. de serui. l. in iure cōmuni.

Usufructus ē ius vtēdi: fruendi alienis rebus salua suba rez. vt. ff. de vsufr. l. j. z ē ius in corpe q̄ sublato z ip̄m tolli necesse ē. Destructa em̄ domo destruiſ z vsufru. q̄ habeſ in ea. vt. ff. e. ti. l. ij. z no. fm Azo. i sum. C. e. ti. q̄ vsufr. formal' dī ius. l. fuit. sz vsu. cautis. fm quē alios hz cāz dñij nō dī fuit. Et poniſ h fruēdi z nō in diffinitōne vsus. qz differūt ius vtēdi z fruēdi. vt infra ptēbit. Et vtēdi dī ad dīaz creditoris q̄ hz ius in pig're. nō tm̄ pōt eo vti. imo furtū cōmittit si eo vtiſ vl fm vtēdi ponit ad dīaz vtil' dñij qō habeſ in reb alienis sic emphyteota z feudatari' hñt. sz fruēdi fm Accur. z Bern̄ dī ad dīaz nudi vsus. qz min' ē in vsu q̄ in fructu. Dī in reb alienis. qz sua res nemini fuit. Salua rez suba dī ad dīaz superficiarij z emphyteote q̄ nō tenenī reficere edes Sz vsufru. teneī. z etiā teneī ad tributū. qz ad eū ptinet fructus. Uñ Ber. exponit salua rez suba. i. ne peat in toto suba. Accurſ. exponit salua suba. qz tādiu durat vsufructus q̄diu durat suba. Et nota dīaz intercui q̄ hz fuitutē vsus. z eū q̄ hz fuitutē vsufru. qz is q̄ hz solū fuitutē nudi vsus. ita vtitur q̄ fructus nō pcipit sic possū vti cū tua ita q̄ fruct' ide nō pcipiā. sic q̄ pt' nō sit meus. sic sil'r q̄ hz vsum tm̄ alicui' fūdi nō pōt vti pomis: oleribz z ceteris fructibz ad vsum suū q̄tidianū. Ille āt cui cōpetit fuitus vsufru. pōt oīa hec facere.

Usucapio est acq̄sitio dñij vtilis directa rei aliene p ꝓtinuatiōez possessionis tp̄is legitime. diffinitl. l. p spaciū tēp̄is a lege diffinitū. ff. e. ti. l. ij. Uerbi grā. Emi rē mobilem a non dño bona fide. putās rē esse vēdētis. z p ꝓti nuū triēniū possideo sine interruptōne tp̄o lure efficior dñs illius rei. directū āt dñiuz hz verus z ꝓncipal' dñs rei. Sz vtile dñiū dī qñ q̄s in fitate nō est dñs. Sz hz vtile dñiū tē rei ac si esset dñs vt feudatarius. vasallus. z sil'es. z dī usucapio. qz usu q̄dā z ꝓsuetudine possidendi cepi z acq̄siui dominiuz Sc̄do in reb mobilib vl se mouētib. Nā imobilia nō dicunī usucapi p̄rie. sz potius pscribi. In imobilib em̄ pscptio locum hz Ips em̄ a lege diffinitū ē triēniū in usucapione. Sz in pscptiōe statuiſ decēniū inter pñtes. z vigēniū inter abñtes. vt instl. de usucapio. Et daſ usucapio ne dñia rez sint in incerto p publico bono introducta. vt. l. j. ff. e. ti. Cōtra eq̄tatē naturalē. ff. de neg. ge. l. j. in fi.

rde ꝺđ, ꝛ de, l, nā natura. Nā locupletari nō ꝺz ꝗs cū alterī? dāno, ſm regu. locupletarī, de reg. iu. li. vj. ꝛ ſic aliō ē equū ꝛ aliud bonū. C. de pac. ꝓuē. l. hac lege. Et qñ oppoñt eȩtas ſcȩta p̄ferr rigozi ſcȩto. Vol', vez. eſt dū vtrūqꝫ ſcȩtū ē in ſpē, ſz in p̄all'. l. nam natura. eȩtas ē ſcȩta in genere. ꝛ h rigoz in ſpē. g̃ p̄ferr rigozi. Et tiā in vſucapiōe vel p̄ſcȩtōne ꝯſaȩ q̄dā eȩtas naturalis q̄ ſuadet poſtqꝫ ꝗs iuſto titulo bona fide, certo tēpꝭ ſpacio rē tenuerit dñiū acȩrere ꝺz, ꝛ ip̄uteȩ dño ꝙ negligēs ē tāto tpe rē ſuā q̄rere ꝛ cuſtodire zē. Et ſic nemo ꝺz locupletari zē. niſi ſubſit cā. vt h ꝓpt̄ cōez oīum vtilitatē, ꝛ vt aliq̄n ſit litiū finis. l. fi. ff. ꝓ ſo. Vbi ꝺaȩ hec rō. Ideo exceptio p̄ſcȩtōis ē exceptio litꝭ finite, ꝛ opponiȩ ſic̄ alie litis finite exceptōes. Vlqꝫ ſtat qñqꝫ incluſiue, vt. ff. de ſenaȩ. l. fi, ꝛ cl. de or. ab epi, ꝙ re. Qñqꝫ etiā excluſiue vt c. cū dilecti, de fi. inſtru, vbi ꝺī q̄ vſqꝫ ad diffinitiue ſnīe calculū p̄ōt vtraqꝫ ps exhibere inſtra. Est g̃ dictio vſqꝫ ſignificatiꝫ vltimi termini ad quē, ſic̄ dictio a vl' ab ꝓmi termini ad ꝙ. Itē ibi vēdo vl' dono hūc fundū ꝙ ē meus vſqꝫ ad cimiterīū vl' vſqꝫ ad eccl'az ſignificat excluſiue. Rō. q̄ materia ſubiecta non patiť ſenſuz icluſiōis, lz h etiā agereť ꝓ diſponentē. Sz ibi ab eccl'a vſqꝫ ad cimiterīū eſt locus diuini iuris vl' religioſus. Sumitur incluſiue, q̄ materia ſubiecta importat ſenſum incluſionis. Itē excluſiue, vt ambulatoria eſt vltima voluntas vſqꝫ ad mortez vt. l. liij. ff. de adi. lega. Sz dicēdo vſqꝫ ad vltē exiīū ꝓba ponunť incluſiue. Itē incluſiue ibi. miozi ꝺaȩ tutoz vſqꝫ ad pubertatem. Sz excluſiue ibi. Vēdo tibi agꝝ vſqꝫ ad illuz fundū ꝙ eſt vicini, q̄ nō diſponit ꝗs de re aliena niſi hēat in mādatis. Itē incluſiue ibi. Do tibi iter vſqꝫ ad kal'as Martij. Sz excluſiue ibi. Promitto tibi dare, ꝛ. q̃libet die vſqꝫ ad kl'as aꝑlis. Rō. q̄ volūtas diſponentis ꝓiecturaȩ in ꝓma ex fauore dilationis ꝛ debitoris. Faȩ. l. arrianus. ff. de actꝛ. ꝛ obli. Sz in ſcḋa ꝓiecturaȩ ex obligatōne q̄ ſtricte capiť. Itē incluſiue ibi. Do tibi in pentitētiā dicere ſeptē pſalmos ſingulis diebꝫ vſqꝫ ad kl'as Julij. Sz excluſiue ibi. Sniata a iudice de ſoluēdo q̃libet die vnū florenū vſqꝫ ad kl'as Julij.

Vſura ſic̄ cōiter ꝺī eſt ꝗcq̄d p̄ter vſum ſortī accidit vl' accedit, ſm Goffre, xvij. q. liij. plerīqꝫ. Et addit ſpe intētiōe vl' pacto p̄cedēte. Sola em̄ ſpe vl' expectatōe vicīū vſurariū ꝺbiť, vt. c. j. ꝛ. c. ꝓ ſuluit, de vſur. ꝛ. xvij. q. iij. ſi fenerarius. Et h cū p̄ncipaliť habeť ſpes ꝛ expectatio lucrī, al's ſi ob charitatē moueať ꝗs ad mutuādū, ꝛ ſcḋario ſperet de aliq̄ retributōe nō putať vicioſuz, ar. ad h. l. xxxij ꝺī. in ſingul'. ꝛ. lxij. ꝺī. ſi officia. l. xj. ꝺī. ꝙd p̄derit, ſm Goffre. Itē vſura eſt vbi plus recipiť q̃z datum ē. Et diffiniť ſm Azo. C. eo. ti. ſic. Vſura eſt quod ꝓpter vſum rei ꝓceſſe datur. ꝓceſſe. i. ꝺate vel mutuate. Vñ vſura ꝺī ab vſu ꝛ es eris, quaſi vſu era. i. vſu eris data. ſ. pecunie, cum nomīe pecunie ꝙcquid homines habent contineatur. j. q. iij. totum. Et nota q̄ omnis vſura p̄ſtatur ſuper facta dilatione ad annum. Vñ quedaz vſura vocatur centeſima illa que. ſ. infra annum equipaȩ ſorti. Quedaz vocať ſertupla a ſex qō eſt totum ꝛ plica. l. ps vel medietas que etiam alio noīe ꝺī cullon. ab enu quod eſt medium, ꝛ olon qō eſt totum, ꝛ ē illa vſura que totū ꝓtinet ꝛ medietatē totius. Quedā ꝓ ē triēs. ſ. q̄ p̄ſtať vſqꝫ ad tertiā ꝑtem centeſime vel ſortis. Quedaz ſemis q̄ p̄ſtať ad medietatē ſortis. Quedā bis q̄ p̄ſtať ad duas ꝑtes ſortis. Item q̄dam vſura eſt fenus ſortis, ꝛ q̄dam fenus fenoris. Nā vſura ꝺī quod vltra ſortem recipiť, vt. c. fi. xvij. q. iij. Sz fenus ꝺī lucꝫ de vſura ſumptum vl' vſura vbi ad mutuū reſtituendū nō fuit certū tp̄s determinatū. ꝛ fenus vbi determinatū. Est tñ diſtiguendū inť vſurā ꝛ rē illā qua vſura cōmittiť. Nā q̄ ab vſurario exigiť ꝑte ē lucꝫ qō vltra ſortē exigiť, ſ. lucruz reſtituendū. Sz res in q̄ vſura cōmittiť eſt mutuum, de q̄ lucꝫ p̄dictū gigniť. Sz vtꝫ de vſura cognoſcat iudex ſecularis vl' eccl'aſticus. Na. plene ꝙ doc. in. c. cū ſit, de ſo. cōpe. ꝛ. xj. q. j. in ſum. c. ex lr̄is. de iureiur. ꝛ eſt glo. no. q̄ incipit. Cū repetunť, in cle. diſpēdioſam, de iudi. ꝛ. xvij. q. iij. qd dicam. Sz breuiter ſi q̄ſtio vſurarij eſt q̄ſtio facti. Iudex ſecularis cognoſcet ſi q̄ſtio iuris ſolus iudex eccl'aſticus cognoſcet. Et infra q̃tuz tempus exceptio vſurarum debeat probari Hoſtien. ꝛ Jo. an. ſingulariter in nouella dicūt q̄ infra octo dies a ꝺie ꝓpoſite exceptiōis. ar. c. pia. de excep. li. vj. Et ꝙ certo eſt extranea inductio, vt dic̄ Jodo. de Ro. Nā ille tex. reuera loq̄tur in exceptiōe excōica-

tionis. Hoc etiã ꝓfirmat Lapus abbas in allegatoĩbꝫ suis. alle. lv. ad fi. Et subdit Lodo. de Roma. Ego Rome decidi ꝯtium vi de pulchꝝam rõnem q̃ ĩmo infra. xv. dies ꝑ barl debeat. Nam q̃ vsurã exigit raptor est latro ꝛ spoliator. vt. c. si q̃s vsurã. xũ. q. ũ. Hz exceptio spoliatõis ꝑbat infra. xv. dies vt. c. frequẽs. de restl. spo. li. vj. Igit ꝛc. Qd est mẽti tenẽdum.

Usurarius mãifestus q̃s dicat. vide. c. j. ꝛ. ũ. de vsur. li. vj. Et vltra h̃ dic̃ Watth̃. q̃ sit ille q̃ vsurarius ex libris suis ꝓuicit. alleg. cle. j. de vsu. ꝛ. c. si syncera. xlv. di. sane. xxũ q. ũ. ꝛ. l. j. §. editões. ff. de edẽ. Scdo ille qui ꝓfitet coꝛã sacerdote se esse vsurariũ. qr vsurarij iudex ẽ sacerdos. ꝛ sic ꝓfessus coꝛã suo iudice erit mãifestus. vt. c. quẽ penitet. ꝛ de pe. di. vj. Jo. an. dic̃ h̃ vex si assint testes vt c. quẽq;. de vsu. li. vj. Idẽ seq̃tur Jo. de Lignã. qr iudiciũ forl penitẽtional' nõ inducit illos effectus q̃s iudiciũ forl ꝓtẽtiosi. qd̃ ſõ sit manifestus. qr ꝓfitet coꝛã iudice aie nisi assint testes. Tertio dr ille vsurarius manifestus q̃ hz altare patũ. Sũt g̃ vsurarij triplices. Primi notorij. q̃ hñt altare cõtinue paratũ semp mutuãtes. Scõi nõ notorij sz manifesti. q̃ nõ hñt altare ꝓtinue patum. sz interdum mutuãtes. Tertij ꝑ famã tm̃ manifesti sunt.

Usurpare est aliquẽ ꝯ rõnẽ ius vsum vel cõsuetudinez capere: inuadere vl' ꝑsumere. Vide Albe. de Rosa. in dicti. suo. q̃sti vsurpatio. Ubi plene.

Usurpatio est interruptio vsucaptionis. vt l. ũ. ꝛ in Rubr. ff. de vsucap. ꝛ vsur. Et dicit ibi tex. q̃ oratores vsurpationem frequentẽ vsum vocãt.

De VT

Uti ꝛ frui differũt sic. qr vti dr ille q̃ ita vtit re q̃ fructus nõ pcipit. sic̃ possuz vti ad vsũ q̃tidianũ ꝛ mĩsterĩũ eq̃ tua ita q̃ fructũ nõ pcipiã. s. q̃ ptus nõ sit meus. sz is q̃ alicuĩ fũdi vsuz hz pomis ꝛ oleribꝫ vti põt ad vsũ q̃tidianũ. nõ tñ donare vl' vẽdere põt. Frui ꝯo dr ille q̃ fructus pcipit. ꝛ sic vsurarĩ hz vsum rei. vt cui dñs nemoris ꝓstituit vsum nemoris ad necessitatẽ suã ꝛ familie sue vt accipiat ligna: olera: poma: flores ꝛc. q̃ nascunt in nemore. ꝑ se ꝛ suis ꝓuisis. nõ tñ vẽdere ꝑmittit ipm̃ alĩs frueret. q̃re clericꝰ dicꝰ pñt vsuarij. vt. s. dictũ est

Uti possidetis ẽ q̃ddã interdictũ cuz possessor ĩq̃etatur a nõ possidẽte. vt iudex ꝑ ipsum dat sniaz. Si vnus fuerit tũc ꝑnunciare hz in singulari nũero. vt ita possideas vt possides. Si ãt plures tũc dz ꝑnũciare in plurali nũero. vt vtl possideti ita possideatĩ. Hodie tñ bonoris cã cũ homies vnl tm̃ loquũtur plurali ꝯmone vtunt dicẽtes. Bñuenerãtis. trãsite bñ. Et ceperunt isti honorabilles voces a Julio cesare. vñ ꝛ illo dr. Nos duo turba sumus. hec Azo. in sum. C. e. ti. ꝛ vide gl. añpe. in. c. lz. de pba.

De WW

Vulua ꝯm Archi. xũ. q. ĩ. plericꝫ. Qñq; ille lud ẽ qđ ex vulua nascit. vl' ẽ vẽter porci. vl' vber vaccinũ. vl' ylia. s. salsitia.

Vulgaris substitutio dr cũ q̃s loco instituti. vl' eius cui al's puta ab intestato ẽ ius adeundi in casu hereditatis nõ adite apponit seu subrogat. Uñ ꝺditio est sp si hereditas nõ adeat. Et dr vulgaris. qr in hunc casum seu euentũ fieri põt a q̃libet q̃ testari põt. ꝛ cuilibet q̃ ius adeundi hz ex testõ vel ab intestato. qr volũtas talis disponẽtis simpl'r admittit ꝯ iure ciuili. secus ĩ pupillari ꝛ alijs substitutõibꝫ. vbi nõ simpl'r admittitur. imo restringitur ꝛ limitatur. Et qñq; penitus nõ admittitur iure ciuili scripto. Et nota q̃ ꝺditio ibi apposita si hereditas nõ adeatur põt dupl'r intelligi ꝯm q̃ nõ adire ꝺplicit ꝓtingit. s. vel ꝓpt' nolle adire. vel ꝓter nõ posse. Et istud nõ posse multũ mõis põt ꝓtigere. Ul' qr euenit furor vl' deportatio. vl' qr bonoꝝ acq̃sitio iterdicit. Vulgarĩ eĩm substitutio sp ꝓtinet ꝺditõnez de cuẽtu nõ adire hereditatẽ. lz tã in vnũ casum vl' plures vl' oẽs ꝓtinere possit. Cetera vide. s. de Substitutõibꝫ.

De WX

Uxor sortit foꝝ mariti ꝛ ptĩcipat ꝑuilegium ĩpius. vt. l. feie. ff. de senat. Hz nõ ĩõ ꝓcubĩa seq̃tur foꝝ sui ꝓcubĩarij. vt. l. de iure. in fi. ff ad municip. ꝛ ẽ rõ. qr castitas mĩimonialis alicui merẽri dz vltra q̃ fornicatio. sz. d. l. de iure nõ hz locũ in ꝓcubĩa clerici. qr talĩ seq̃t foꝝ clerici. De h̃ sunt due no. gl. Una. xxij di. c. eos. Alia. xj. q. j. clericũ. Rõ. qr nõ põt negari q̃ ꝓcubĩa clerici sit de familia eius

ꝫ familia clerici sequit ipsius forū. vt. c. iudicium. lxxxix. di. 7 in. l. ij. C de epi. 7 cle. 7 in ꝓbemio ffoꝛ. Hec Lodo. de Ro. in singulaꝛibꝫ suis. Item vxoꝛ fugitiua reuersa in bre ui nō diuertisse videt. vt. ff. de regu. iu. l. qđ ꝯcđ. qꝛ calore iracūdie potius factū videt ꝑm Accur. ibidem. Et talem vxoꝛem fugitiuam 7 ꝑ ꝯsequens furtiuam licitū est ingre re in domo scolaris suspecti auctoꝛitate iudicis. vt gl. in. l. ij. C. de epi. audiē. 7. l. si q̄s in ꝑ genus. C. de epi. 7 cleri. 7 no. in. l. ij. C. de ser. fugi. vbi plenius ꝑ doc. de inq̄sitōne cuiuslibet rei furtiue.

De XE

Xenia dicūtur munuscula q̄ dā q̄ dant esculēti 7 poculēti q̄ vulgo dicunt appēsatiōes 7 xenia ꝓ rex q̄ vsum edilitū excedunt malis ꝓprie dicunt munera. Dī em̄ fieri xenia de pomis. cū q̄s bz hospites ꝑm arbi. xvij. q. iij. plerisqꝫ. in fi.

Xenodochus est q̄ xenonē alicuius ciuitatis procurat.

Xenon ē domus in q̄ egrotātes recipiunt curantur 7 alimētis sustentant. vt. C. de epi. 7 cle. ꝑ totum.

Xenodochiū ē domus ad hospitiū pegrinātiū deputata. vt q̄ dā dicūt. Sz tū xenō 7 xenodochiū eadē domus dici pōt. s. in q̄ valitudinarij. 7 senes. i. infirmi recipiunt 7 alunt̄ur. Predictā aūt dīaz facientes xenon ꝑ litteraz. 7 Xenodochiū dicūt esse scribendū ꝑ. s. vide. c. iij. de reli. do. Et varia nomia tanꝫ loꝯ bēs. xxiij. q. vl. sancimus. vbi de hoc. 7. j. q. ij. si q̄s hoiez. ad fi. in auc. de alie. empbi. ℌ. qui. in ꝓn. col. ix. 7 de ec. ti. ℌ. fi. 7 est gl. in cle. ꝑ lras. de pbē.

Xps ē rex regū. dns dnantiū. vt in cle. pastoralis. de re iudi. c. ℨ morē. in fi. c. di. 7. c. tua. ij. de deci. 7 apoca. xix. c. vltra medium. j. ad Thymo. vj.

Xpi actio nra instructio demōstrat. de elec. c. significasti. de sepul. c. j. xij. q. j. exēplū dñi ac cipite. Fac. ij. q. j. deus ops. 7 de ꝯse. di. j. solēnitates. ij. Item xpi ad Belial. Nulla ꝯuētio lucis ad tenebras. nulla ꝑticipatio iustitie 7 iniq̄tatis. nulla cōcatio. nullus ꝯsensus tēplo dei cū idolis. de pe. di. j. c. si añ ꝫ. in fi. 7 di. ij. c. si em̄ inq̄t. a ꝓn. post medīā columnā. Item xps venerat in ꝓginē post digestū in foꝛ. glo. ē in. l. Licia. ℌ. seya. ff. de au. 7 ar. le. vbi dī. Ab heredibꝫ meis volo iubeo qꝫ signū dei. gl. dic vt crucē ꝑm Hugo. Item xps mortē elegit in cruce ꝓpt q̄ttuoꝛ. Prioꝛ vt in illa pēdēs in aere se int deū 7 hoiez mediatoꝛē oīderet. di. x. c. q̄m. 7. j. Thy. ij. Secūdo. vt dāna obuentia ꝓmis parentibꝫ p lignū vetitū restauraret p lignū crucis. Tertio. vt dyabolū q̄ vicit p lignū superaret p lignum. Quarto. vt euidenter oīderet p q̄bꝫ restaurādis patiebat. s. p supis angeloꝝ ruinis repandis. p iustis de lymbo educēdis. p amicis colligēdis 7 amādis. p inimicis reconciliādis. glo. ē sup ꝓbo crucis. in cle. j. de sum. trī. 7 fi. ca. Item xps tres mortuos suscitauit. s. puellā in domo. p quaz cogitatio intelligit. Puer in porta ciuitatis. p quem actus intelligit. Et Lazaꝝ in sepulchro per quē ꝯsuetudo mala notat. Vñ. Oēs mala. moꝛs ītus. malus actꝰ. moꝛs foris vsus Tūba puella puer lazarus ista notāt. Hāc ꝓbo. hūc motu. lachrymādo suscitat illum. Xps in medio nascit eger hō. de pe. di. ij. si sermo. 7. ℌ. tāqꝫ. 7. c. sic triby.

Xpianoꝝ nomē ꝓmo ortū ē añ anthiochiam vbi Ignacius fuit epūs. vij. q. j. mutatōes. Nā ꝓpus oēs fideles dicti fuerunt discipuli vel fratres. Sed postqꝫ apli fecerunt ꝯcilium antiochenum. tunc dicti sunt xpiani vt est glo. xxij. di. sacrosancta. 7 ibi tex. Et xpianus factus ex necessitate egritudinis non pōt esse clericus. nisi in duobus casibus. Primus ē si deficiāt clerici in ciuitate. Secundus est si sanctitas suadeat contrariuz. puta p lapsum biennij. vt. lv. di. si quis in egritudine. Item xpiani facientes se iudeos qua pena puniant. habes in. l. iudei. C. de iude. 7 in ti. de aposta. 7 in ti. ne san. bap. rei. ꝑm Lodo. de Ro.

De Y

Yconomus dicitur ille cui res ecclie gubernāda dat. s. epalis. 7 ꝓprie res cānicorū. Etiā q̄nqꝫ ē vice dñs vl ꝓpositus. j. q. iij saluatoꝝ. Vide glo. in. c. imperatoꝝ. de iurca. vbi ꝯcoꝝ. Vñ ꝑm Goffre. differunt yconomus 7 syndicus: curatoꝝ: 7 actoꝝ. Haz yconomus administrat res ecclesie. 7 aliqñ

A195g098

defendit in causa. Et qñcz in eccl'a vacante ad ꝓcipiẽdos ꝓuectus z ꝺuãdos ad opus futuꝝ ꝓlati. Syndicus aũt in rebus z negocijs cuiuslibet corꝑis vl' collegij. Et ſm leges nõ differũt a defenſore, z eſt vniuerſitatis. Gz ꝓcurator eſt ꝑuate ꝑſone ad vnũ negociũ vl' plura. Actor aũt ꝓ vno vl' ꝓ vniuerſitate ad vnam cauſam z preſentem z cũ de certo ꝓſtituitur. Alia vide ſupra de Iconomus.

Ydrophilegij dicunt ab hydria qõ eſt vas q̃ aq̃ defert, vl' ab ydros. i. aq̃ z phylaxe cuſtodire. q̃ſi cuſtodes aq̃ꝝ. ſm Jo. an. in. c. ſi iudex laycus. de ſen. ex. li. vj.

ymmo hec dictio ſignificat qñcz correctiue vt teſtator dic̃. Licius ymmo Seyus heres eſto. vt. l. ſi ita ſcptũ. ff. de her. inſti. ibi tex. dic̃ Addũcẽtes z detrahẽtes ymmo z mutuantes. Ponit etiã copulatiue vt. C. deno. cõpo. l. j. §. q̃b. Et ſumit ſignificatũ ex copula ad lũcta, z eſſet idẽ dicere etiã. Gz ibi Iconomus q̃ ꝑ fecerit ymmo fieri paſſus fuerit ꝓ uct ponit alternatiue, vt. l. iubem⁹. §. yconomus. C. de ſa. ſan. ec. qz hz locum pena. Vl' ipo alienãte. vl' alienari patiẽte. Põt etiam ibi accipi correctiue, qz eadẽ vl' maior eſt rõ in alienãte q̃ in patiente alienari q punitur. Item quo ad deciſionẽ legis ponit ibi copulatiue, qz pena hz locum z in alienante z in patiẽte alienari.

ypocriſarius qñcz ponit ꝓ ſyndico. Qñcz ꝓ yconomo. vt no. Spe. in ti. de bis q̃ ali. nõ poſ. vl' nõ lz.

ypocomus dr ab ypos qõ ẽ ſub z comos villa. Vnde ypocomi q̃ ſunt ſub villanis. ſm Placẽ. z Accur.

ypoſtaſis dr ab ypos qõ eſt ſub z thaſis ſtatus vl' ſtans. quaſi ſubſtans. z vtuntur greci ſicut nos ꝓ ꝑſona. qz hz ſubſtare omnib accidentibus. z omnia accidentia ad ſe recipit. z a nullo tũ informat. ſm Aug. glo. ẽ in cle. j. de ſum. trĩ.

ypotheca ẽ res ĩmobilis pignori obligata. vt domus: ager: fundus. Pignus aũt ẽ res mobilis ꝓprie a pugno dictũ. qz a pugno tradi põt. Et ſic ypotheca nõ eſt aliud q̃ obligatio vl' pignratio. Jus aũt ypothecaꝝ eſt illud qõ cõpetit creditori in bonis debitoris ſui ſibi obligatis ꝓ debito tacite vl' exꝑſſe, z dr ab ypos. i. ſub. z theca poſitio. q̃ſi ſuppoſitio. Nã debitor rẽ pignratã creditori ſuppo-

nit. z in ipa ſibi ſubſtitult. Qñcz ẽ rei ignorare vl' obligare non tranſit poſſeſſio in creditorẽ. Et dr ypotheca ſic pignꝰ ẽ mobile q̃ creditori dat.

ypothecare ẽ obligare: pignrare: vl' ſupponere vt ꝓ ꝓ rubr. ff. de re. eo. q̃ ſub tu. z cu. dnm ſubdit. Sine decretis nõ pignri ſupponẽdis z legato facto ſup reb⁹ ypothecat'. hz oĩa bona teſtatoris. vt. l. j. C. cõia dele. Vide. §. de dictõe Sup.

De ZE

Elotipia eſt ſuſpitio vl' furor. ũ. q. v. §. ℞ ãt. ſub. c. ꝓſuluiſti.

Zelotes qõ eſt zelãs z vlciſcẽs. vt in. c. niſi cũ ꝑdem. de renunc. §. ꝑſone ꝓ. Ibi dr. Ego ſum inquit deus zelotes. l. requiſitor z exactor caſtitatis. j. q. iij. §. hec vltra. xxiij. q. j. §. viſitans peccata patruꝝ in filios vſq̃ in tertiam z quartam generationẽz in his q̃ oderant me. l. contra me paternum odium imitantur. Et ſunt verba domini ad Moyſen. Exodi. xx. c.

Zyzania eſt ſegeꝝ vel herba puerſa. ſ. lolium. lvj. diſ. c. naſci. xxiij. q. j. quam. Et quãdoq̃ ponitur ꝓ ſorde omnium ſegetum. glo. bona in cle. dudum. de ſepul. z. c. hz. de elec. Et ita ſaluator dicit ad volentes eradicare Zyzaniam. xj. q. iij. c. nolite. j. poſt pn. xxiij. q. j. §. j. z Math. xiij. Sinite vtraq̃ creſcere vſq̃ ad meſſem. l. ad diem iudicij vbi mali eradicabunt z in ignẽ ꝑpĩcient. A qua eradicatione nos cuſtodiat. qui ſine fine viuit z regnat. Amen.

Explicit vocabularius iuris Impreſſus Argentine ꝓ cõmuni omnium vtilitate z faciliori aditu ad vtriuſq̃ iuris noticiam. Anno domini. M. cccc. xcliij. Finitus Idibus Auguſti.

Printed at Cassubines
BMC. I. 160.
(Hussmer?)

colorchecker DIGITAL SG
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
calibrite
X-rite ColorCheckerSG S/N:151021-1259 Data 15.10.21 Item No.:MX-7181
mm
0
1
2
3
4
5
6